

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ
ΒΙΒΛΙΑ Β'.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIM.

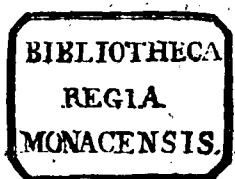
GRAECA AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM
EMENDAVIT,
NOTATIONEM VARIETATIS LECTIONUM
ET INTERPRETATIONEM LATINAM CASTIGATAM
ADJUNXIT,
GATAKERI ALIORUMQUE NOTAS
CUM
SUIS ANIMADVERSIONIBUS
INDICIBUSQUE LOCUPLETISSIMIS
ADJECIT
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

VOLUMEN PRIMUM,
ANTONINI TEXTUM GRAECUM, INTERPRETATIO-
NEM LATINAM ET LECTIONUM VARIETATEM
CONTINENS.

SLESVICI,
SUMTIBUS JOANNIS GOTTLÖBII ROEHSS.
MDCCCII.

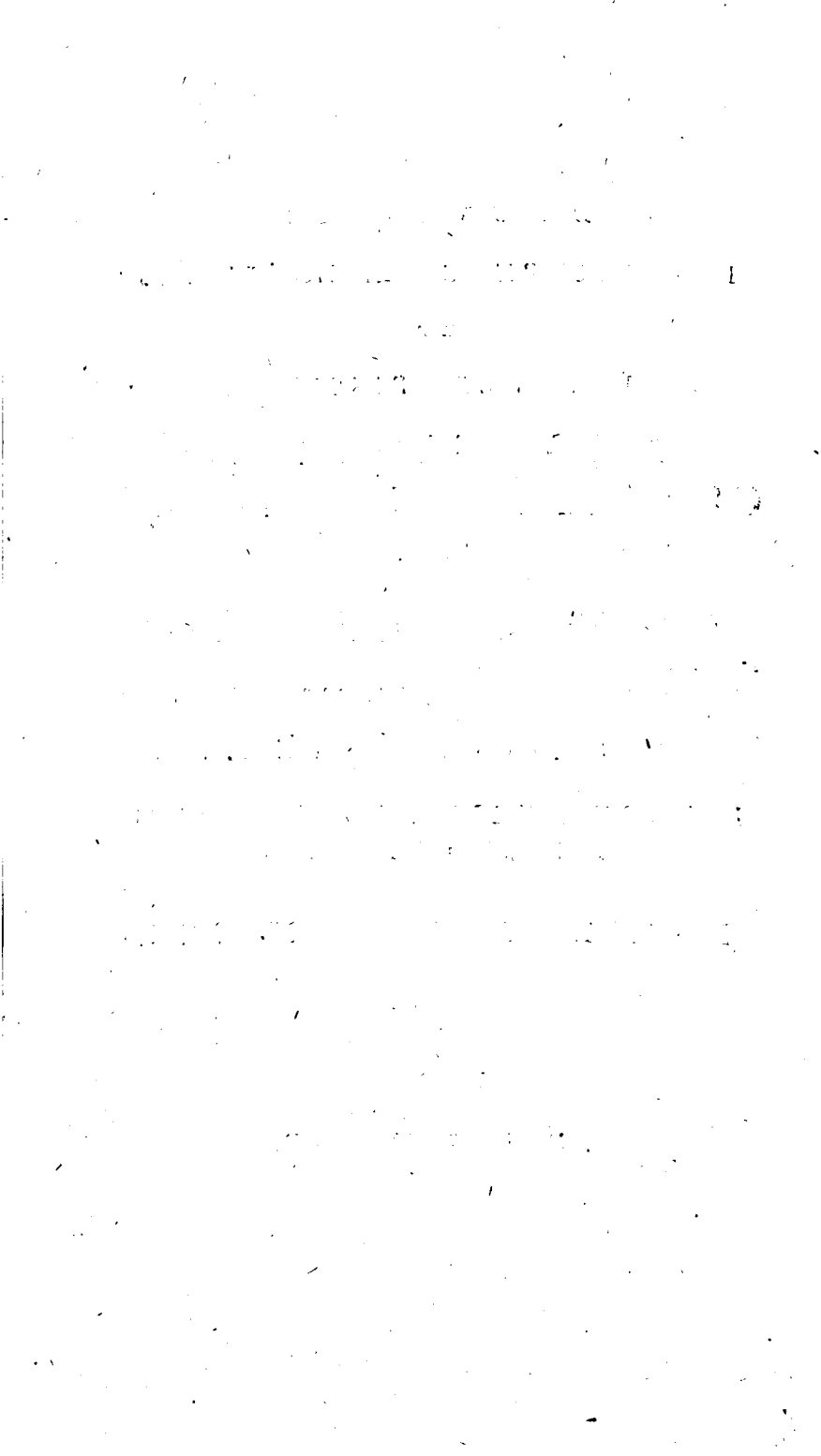

D U M V I R I S
PERILLUSTRIBUS, GENEROSISSIMIS
ET
EXCELLENTISSIMIS
CAJO FRIDERICO
COMITI DE REVENTLOV
ET
CHRISTIANO GUNTHERO
COMITI DE BERNSTORFF
MAGNIS CHRISTIANI VII. AMICIS
PATRONIS SUIS INDULGENTISSIMIS
AC PIE COLENDIS
NOVAM HANC ANTONINI EDITIONEM

D. D. D.

E D I T O R.

Quamquam, VIRI PERILLUSTRES et EXCELLENTISSIMI, non una erat causa, cur hoc quidquid est studii a me in curanda hac Antonini Editione collocatum tantorum Virorum conspectum vereri posset; tamen, omnibus ponderatis rationibus, pudorem et a natura mihi insitum et humanitatis literis excultum vincere atque splendidis VESTRIS nominibus opusculum hoc inscribere decrevi. Vehementer enim jam dudum optavi, ut summae illius observantiae et reverentiae, quam insigni utriusque VESTRUM in me humanitati debeo, exstaret monumentum, idque splendore VESTRO non omnino indignum. Nolui igitur vehementem animi impetum, quotidie me stimulis agitantem, ut tandem aliquando gratias pro multis magnisque VESTRIS in me collatis beneficiis agerem publiceque declararem, diutius reprimere. Et si enim satis intelligebam,

quam levis esset opera et nullo fere loco habenda, quam in Antonino edendo collocavissem, tamen ea visa est ipsius libelli praestantia eaque Divi auctoris majestas, ut certo confiderem, VOS non posse pudere, in tanti Principis esse comitatu. Praeterea quoque justitiae ratio, qua suum cuique tribuere jubemur, exigebat, ut haec Antonini Editio VOBIS traderetur. VESTRUM enim est VESTROque debetur studio, quidquid nitoris huic novae Editioni accesserit, VESTRO in bonas literas amor, VESTRAE humanitati atque benevolentiae. Non vero jam loquor de summis VESTRIS in Patriam meritis, non de singularibus animi et ingenii virtutibus, quibus uterque VESTRUM immortalem illius Viri, quocum aut sanguis aut affinitas VOS junxit, gloriam aemulatur, non denique de egregia illa prudentia et moderatione, qua nobis pacem tandiu servastis, bellumque ab oris nostris nuper profligastis; quae quidem omnia tanta sunt, ut nec possint nec velint

nisi a laudatis laudari: sed hoc solum publice profiteor, inter tot tantasque, quibus premebar, muneris laboriosissimi molestias mihi opus fuisse REVENTLOVIIS ac BERNSTORFFIIS, ut, quod coeperam, demum perficerem. TU enim, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME REVENTLOVI, non tantum thesaurum literarium Havniensem mihi, homini obscuro, liberaliter reclusisti, sed etiam singularibus favoris TUI atque humanitatis pignoribus animum subinde vacillantem roborasti ad opus continuandum et demum, ut poteram, conficiendum; TU vero, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME BERNSTORFFI, eximia TUA liberalitate ac munificentia aditum mihi aperuisti ad fontes literarios, quibus Italia superbit, atque inter medios terrores belli funestissimi, quod foecundissimas atque amoenissimas Europae partes devastabat, supellectilem literariam, quae ad Antoninum meum comparata erat, incolumem atque intactam ad me adferendam curasti.

Tantum igitur quum fuërit utriusque VESTRUM in me et Antoninum meum studium: quis est, quin videat, quidquid boni novae huic Editioni insit, id VESTRO praecipue studio deberi, quidquid autem naevorum, id meae solius culpae tribuendum esse? Multos vero atque magnos adhuc naevos residere, qui essent tollendi, facile largior, et hoc tantum opto, ne tot atque tanti remanserint, ut VOS unquam poeniteat, studia mea adjuvisse.

Quod reliquum est, VOBIS, COMITES PERILLUSTRES atque GENEROSISSIMIS VESTRIS GENTIBUS res secundissimas, et quidquid verorum bonorum obtingere potest mortalibus, precor.

NOMINIBUS VESTRIS
PERILLUSTRIBUS
GENEROSISSIMIS
EXCELLENTISSIMIS

DEVOTE ADDICTUS
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

PRAEFATIO NOVI EDITORIS.

Tria omnino esse, quorum is, qui in vetere aliquo Scriptore edendo operae pretium facere velit, rationem habere debeat, recte monuit Clarissimus WYTTENBACH in erudita Praefatione Moralibus Plutarchi praefixa: primum scilicet, utrum liber dignus sit, qui edatur: alterum, digna auctore editio utrum exstet, an desideretur: tertium, an ipse perficiundae editioni idoneus sit editor. His igitur tribus explicandis quum omne praefandi munus absolvatur, de unoquoque horum trium et mihi pauca erunt dicenda.

Ad primum igitur quod adtinet, neminem facile reperiri puto, qui neget, *Marci Aurelii Antonini* Commentarios, qui τὰ εἰς ἑαυτὸν inscripti ad nostra pervenerunt tempora, dignos esse, qui ab omnibus literarum

humanarum studiosis saepissime legantur, ne dicam, ediscantur, atque igitur et optime et quam emendatissime edantur. Possem hic quidem, quum res ipsa ita ferre videatur, in Antonini mei laudes exspatiari: quo minus tamen hac opportunitate utar ad Scriptorem, cujus edendi curam suscepi, celebrandum, ejus rei plures, et, ut opinor, idoneas habeo causas: primam, quod Clarissimus MEINERS in Commentatione *de Marci Aurelii Antonini ingenio, moribus et scriptis*, quae Commentariorum Regiae Societat. Literar. Goetting. Tomo VI. inserta est, tam erudite et eleganter de hac re disputavit, ut omnis mihi materia praerepta videatur: alteram, quod neminem eorum, quorum in manus haec nostra Editio venerit, tam rudem omnium literarum futurum arbitror, quin sciat, Antoninum Imperatorem, eundem et Philosophum praestantissimum, in aureolo hoc libello gravissima quaeque tractasse argumenta, sibi que sanctissima illius scholae decreta inculcasse, quae omnes omnium temporum homines in admirationem sui vel invitos rapuit: tertiam, quod sufficere censeo ad Antonini laudes celebrandas Testimonia scriptorum veterum et recentiorum, quae ad calcem hujus Praefationis ex Gatakeri Editione repetere visum est.

Ad alterum vero quod adtinet, utrum jam talis existet hujus libri Editio, ut nova sine damno carere possimus, eo brevior hic ero, quod in iis, quae sequuntur, Prolegomenis prolixius de singulis Editionibus disputavi:

ex quibus apparebit, non talem nos habere ejus libri Editionem, quæ et parabilis et usui apta sit. Optima enim, quæ *Th. Gatakeri* studio debetur, Editio cum perrara repertu est, saltem in nostris regionibus, tum non omnino talis, qualem optare fas est. Eorum vero, qui post Gatakerum hunc librum evulgarunt, nemo probabilis subsidiorum apparatu ad Antoninum recensendum, et a naevis, quibus scatebat, perpurgandum accessit, præter Gallicum Editorem *De Joly*: quem tamen in hac opera non eam, quam par erat, adhibuisse diligentiam inter omnes constat.

Ad tertium denique quod adtinet, utrum ego is sim, abs quo parari possit probabilis Antonini Editio, de eo penes alios judicium esto! Equidem, quamquam omni studio in id incubui, ut diligentiae certe laude non omnino indignus viderer, tamen opere perfecto probe intelligo, multa huic Editioni deesse, quæ ad probam requirantur atque omnibus numeris absolutam, immo multa inesse, quæ jure meritoque reprehendi possint. Ne vero ab æquis lectoribus bonique consulentibus nimiae temeritatis in Editoris munere suscipiendo arguar, liceat mihi, qua occasione in hanc cogitationem devenerim, quid consilii ceperim, et qua ratione id exsequi studuerim, prolixius exponere.

Quum ante septem annos, et quod excurrit, in Historia Philosophiæ maximo cum studio versarer, nulla inter Graecorum Philosophorum scholas me magis capiebat,

bat, quam Stoica, cujus igitur monumenta, quae supererant omnia, conquirere et tractare constituebam. Inter allos vero disciplinae Stoicae scriptores Antoninus mihi ita eminere videbatur, ut saepe mirarer, libellum ejus a nostri temporis Criticis omnino negligi, dum alii veterum auctorum libri elegantiore habitu prodirent, Antoniniano illo si non inferiores, at profecto non praestantiores. Intelligere ergo mihi visus sum, operae pretium esse facturum, qui in hoc Antonini libro emendando et illustrando operam navaverit, atque, ut est juvenilium animorum fervor, ipse de eo cura mea qualicunque perpoliando cogitare coepi. Erant quidem multae et gravissimae rationes, quae ab hoc consilio me deterrere et potuissent et debuissent: nam omnibus fere carebam, quibus opus est ei, qui tanto labore feliciter defungi cupiat. Deerat non solum illa ingenii felicitas, quae paucis cujusvis saeculi hominibus peculiari naturae benignitate conceditur, sed deerat etiam idonea accuratae et exquisitae doctrinae copia, deerat supellex literaria et libros nanciscendi opportunitas, deerant opes criticae, deerat denique, quo plerique juvenum, qui ad talem laborem accedunt, frui possunt, qui rem consilio et opera adjuvaret. Verum is, qui me impulerat, aetatis fervor, his omnibus neglectis, animum semper ad agendum stimulavit. Comparandus igitur erat, quo aliquid saltem pretii Editioni meae adferri posse arbitrabar, Apparatus criticus, quo qui destituitur, de idonea veteris scripto-

scriptoris a Criticis neglecti Editione cogitare non potest. Neque possum dignis laudibus praedicare Virorum Illustrum, Clarorum et Doctorum benevolentiam, quae me hominem obscurum, in apparatu hoc colligendo adjuvit. Editionum scilicet antiquarum, quae in Bibliotheca Augustissimi nostri REGIS Havniensi adservantur, notitiam mecum communicavit Vir Summe Venerabilis MOLDENHAWER, Theologus Havniensis Clarissimus ac Doctissimus. His porro Editionibus ut mihi uti easque per otium excutere liceret, facile impetravi a studio, quo in bonas literas fertur, qui huic Bibliothecae praeest, *Perrillustis* COMES DE REVENTLOV, Augustissimo Nostro REGI ab interiore administratione reipublicae. Ex eadem porro Bibliotheca Regia eorundem Virorum de Patria ac literis optime meritorum studio ac benevolentia accepi conjecturarum Reiskianarum fasciculum, quem olim cum aliis MSS. Reiskianis emerat magnum illud Daniae decus, P. F. SUHM, cujus praestantissimam atque optimis libris refertam Bibliothecam non auctione distractam, sed cum Regia illa conjunctam esse gaudent nobiscum omnes, qui literas amant.

Editionibus autem his diligenter excussis intellexi parum esse in iis subsidii ad naevos, quibus laborabat Antonini textus, tollendos, atque varias, quae mihi ex iis enotatae erant, lectiones nihil fere esse, nisi aut errores operarum, aut correctiones, ne dicam, depravationes, ex Editorum ingenio profectas. Maximo igitur studio

dio flagravi, Lectionis Varietatem ex Codd. MSS. excerptam mihi comparandi: quod etiam, quamvis in mediis belli crudelissimi furoribus, mihi contigit.

ADLERO enim Viro Summe Venerabili, Theologorum Slesvicensium Praefide, quae ejus erat humanitas, me commendante, adii per literas Virum Humanissimum et supra laudem meam qualemcunque elatum SILVESTRE DE SACY, insigne Gallicarum Musarum decus, eumque rogavi, ut, si inveniri possent in Bibliotheca Nationis Franco-Gallicae variantes lectiones, quas olim in usum *De Joly* ex Codicibus Bibliothecae Vaticanae excerpendas curavisset *Assemanus*, *De Joly* vero Bibliothecae Regis Galliarum tradidisset, in usum meum denuo describendas curaret. Haud longo tempore post me certiore fecit Doctissimus SILVESTRE DE SACY, se reperisse inter Codd. Bibliothecae illius variantes lectiones, *Assemano* curante, collectas, qua in re etiam Viri Doctissimi FRANC. LAPORTE - DU - THEIL et MERCIER DE *Saint LEGER* nonnullam ipsi praestitissent operam. Docuit me quoque, praeter illam Lectionis varietatem, in eadem Bibliotheca servari *Aegidii Menagii* Notas in Antoninum ineditas, quas, si vellem, in usum meum transcribendas curare esset paratus. Denique mihi et Antonino meo gratulandum erat de eo, quod Vir Doctissimus atque exquisitae linguae Graecae cognitionis laude florens DIAMOND. CORAI se non indignum haberet, illas chartas in usum meum describere. Quin etiam

etiam ultro mihi obtulit exquisitas in Antoninum conjecturas, quae ipsi inter legendum in mentem venerant. Varias quoque lectiones a *Francisco Barberini* olim Patre Purpurato Translationi Italicae additas sua manu transscriptas SILVESTRE DE SACY, Vir mihi nunquam non cum laude nominandus, cum alio apparatu ad Antoninum meum pertinente misit.

Interea et AUGUST. MAR. BANDINIUM, Doctissimum Bibliothecae Mediceo-Florentinae Praefectum rogaveram lectiones Codicum Antonini Florentinorum, quas quidem curante Viro illo Doctissimo, a BENCINIO et BONIO, Viris Intelligentissimis, collectas accepi, adjutus in ea re summa munificentia et liberalitate Perillustris COMITIS DE BERNSTORFF, qui etiam tempore eo, quo maxime in Italia belli saevitia furebat, chartas ex Italia incolumes ad me deferendas curavit.

His ergo subsidiis ad novam Antonini Editionem parandam instructus, iterum iterumque textum, quem vocant, qualis Gatakeri opera erat nobis traditus, diligenter et ex omni parte cum Editionibus antiquioribus et Varietate lectionis ex Codicibus MSS. excerpta comparavi. Quo vero majorem cum Antonino meo familiaritatem contraherem, et melius intelligerem, ubi obscuritatis aliquid in hoc scriptore lateret, e re esse putavi, Antonini Commentarios in linguam vernaculam transferre: cujus quoque studii fructum, Translationem theodiscam postea typis exscribendam tradidi eo inprimis consilio,

filio, et ut doctorum virorum iudicia de eo cognoscerem, utrum in opere coepto mihi esset pergendum, an totum Editionis munus deponendum, et ut, si fortasse consilium meum non omnino improbarent, eorum monitis ad opus rite instruendum adjuvaretur et regeretur studium meum de literis bene merendi. Jam vero, quid ex hoc labore profecerim, ingenue profitebor. Intellexi scilicet, subtiliorem literarum cognitionem et ingenium in aliorum Scriptorum Crisi probe exercitatum requiri. In eo, qui Editionem Antonini probabilem parare vellet, praesertim in ea apparatus critici penuria, qua multis in locis iisque admodum corruptis et obscuris ad conjectandi artem confugiendum. Et quamquam a Censore, qui in Ephemeridibus literariis, quae Jenae prodeunt, de Translatione illa sententiam ferebat, candido sane et aequo iudice, consilium, quod coeperam, non improbari videram, tamen non semel in eo fui, ut laborem hunc deponerem. Quod quo minus facerem, prohibuit pudor, ne fidem datam fallerem, Virorumque humanissimorum, qui studium meum adjuverant, operam prorsus inutilem redderem. Praeter pudorem hunc etiam alia accedebant, quae me ad consilium meum exsequendum adhortarentur: in quibus praecipuum erat hoc. Specimine Editionis meae in Ephemeridibus Lipsiensibus, quae *Allgemeinen Literarischen Anzeiger* inscribuntur, proposito, Vir humanissimus et de literis optime meritis LANGER, Bibliothecae Quelferbyterianae Praefectus, ultro ad Virum

rum Illustrem et Celeberrimum HEYNE scripsit, eumque meo nomine rogavit, ut mecum communicaret Lectionis Varietatem, quae inest Codici Guelferbyteriano, qui et *Philostрати* quaedam continet et tunc temporis in HEYNI manibus erat. Neque Goettingensis ille Philologorum Nestor, quae singularis ejus est humanitas, huic negotio se subduxit, adeoque ipse lectiones variantes ex hoc Codice descripsit. Denique liberaliter me monuit de iis, quae in Specimine illo displicere possent, atque, quid mihi in primis agendum esset, si Editoris probabilis officio defungi cuperem, sapientissime docuit.

Tot igitur tantisque quum obstrictus tenerer Virorum de literis bene meritorum in me studiis, nolui spem, quam de me conceperant, prorsus irritam reddere, quamvis multa erant, quae prohiberent, quin hanc Spartam, ut decebat, exornarem. Denuo igitur ad Antonini opusculum emendandum et illustrandum accessi, quod quum jam in eo sit, ut me Editore in publicum prodeat, paullo copiosius de consilii mei ratione disputandum est.

Prima quidem cura posita erat in nova textus, quem vocant, Recensione: quam principem Editionis bonae partem intelligentes literarum humanarum cultores uno ore profitentur. Diligenter igitur primum perlegi singulos, quibus opusculum constat, libellos, eaque eorum loca enotavi, quae emendatione indigere viderentur: quo facto omni, quam collegeram, critica materia

usus sum ad novam operis recensionem, seu potius recognitionem adornandam: non enim tanta est in hoc libro materiae criticae copia, ut sufficiat ad justam ejus recensionem. In textu vero constituendo hanc mihi scripsi regulam, ut solam Editionum antiquiorum et Codicum Manuscriptorum fidem sequerer, nec nisi rarissime, et in iis quidem locis, ubi certa videbatur emendatio, conjecturae ope depravata emendarem. Satiùs enim duxi, de vitiis, quae temporum injuria Antonini textum deformarunt, in Notis Contextui subjectis lectores monere, et varias, quas Viri docti tentarunt, emendandi rationes proponere, quam conjecturis nimium indulgendo textus integritatem in discrimen adducere. Cum enim omnis, quae conjectando nititur, Emendatio dubia est, tum in Scriptore, qualis noster, brevitatis admodum studioso, omnium difficillima. Accedit, quod in Antonini orationis serie, quippe saepe interrupta, nihil fere inest adjumenti et praesidii ad certam et indubitatam emendandi rationem reperiundam.

Ad Orthographiam porro quod adtinet, omnia intacta reliqui, praeter interpungendi rationem passim, ubi sensus hoc postulare videbatur, emendatam, et diligentiorrem duplicis, qua Sigma indicatur, figurae usum, quem aliquid adferre posse putabam ad expeditiorem libelli lectionem. Neque tamen spondeo, Sigmatis figuram ubique loco suo collocatam esse, quamquam voluisssem. At restant plura, inprimis in spiritibus atque tonis et in
his

his inclinandis, quae mutata velim. Consulto autem hanc boni Editoris partem omisi, non quod eam indignam putabam diligentia, sed quod verebar, ne eam rite possem tueri, quum non ad eam hujus rei cognitionem me pervenisse sentirem, quae ad eam certius constituendam sufficeret.

Caeterum exemplar Editionis Wollianae typis transcribendum tradidi, prius quanta per oculorum, qua tum temporis laborabam, infirmitatem licuit, diligentia a sphalmatis typographicis et aliis, quae eam obsidebant, depravationibus correctae; et quum nihil sumtus pepercerit redemptor hujus Editionis, Vir honestus, quin accuratissime impressa et correcta prodiret, spero fore, ut inde saltem nitoris aliquid huic Editioni accedat. Si quae tamen insunt, in primis in Notis Contextui subjectis, quae et minori literarum caractere, quem vocant, a me exaratae et formis minoribus stanneis impressae sunt: ejus rei veniam a lectore aequi bonique consulente peto, quum per locorum distantiam mihi non licuerit, operis corrigendis praeesse. Gravissima etiam operarum sphalmata ad finem voluminis indicabo.

Hactenus de textus recensione: restat, ut de interpretatione latina et Commentario pauca dicam. Interpretationem latinam addendam putavi, quum paranda esset Editio in usum lectorum omnis fere generis, atque igitur et eorum, qui in graecis literis, non, ut ita dicam, habitant, sed peregrinantur potius, eamque e Xylandri, Casauboni et Gatakeri translationibus adornavi. Quo autem in labore qua diligentia versatus sim, alii iustit: hoc tantum addere lubet, me inprimis perspicuitati consuluisse, eamque ob causam non dubitasse, sermonis

latini elegantiam, passim et puritatem, negligere: qua in re et Gatakerus et Xylander me exemplis praeiverunt. Sunt tamen in Translatione nostra, quae nunc mutata velim. Sic nescio qua superstitiosa religione ductus retinui I, 18. Gatakerianum usum particulae *quod* praecedente formula *per/pectum habere*, ibidemque falsum pronominis *suus* usum ex Translatione *Casauboni* ductum. Sic porro cum *Gataker* verbum *eniti* cum Infinitivo construxi I, 13, ubi *ut* rectius adhiberetur, et id generis alia. Neque vero tot tantosque naevos superesse arbitror, quin emendatior et castigatior merito dici possit Translatio nostra cum Xylandrina et Gatakeriana comparata.

Ad Commentarium denique quod adinet, notas criticas a philologicis et historicis secernere, et ipsi Contextui subjicere visum est. In has igitur retuli non solum varias lectiones, quae proprie dici possunt, sed etiam manifesta librariorum et typothetarum vitia, neque vehementer metuo, ne propterea in reprehensionem incurram apud aequos et intelligentes lectores, quamquam fortasse erunt, qui hoc factum vituperent. Non enim nullum usum habere videtur ad certum de Editionum indole iudicium ferendum et ad juvandam artis criticae, quae in conjectando cernitur, copiam, si tales errores colliguntur. Cui et hoc accedit, quod saepe videmus, in iis lectionibus, quae aliis haud indoctis stupendi librariorum errores videbantur, alios his acutiores viam ad veras Emendationes indagandas reperisse. Quanto minorem igitur ingenii critici vim in me inesse sentiebam, tanto magis in hoc incumbendum putavi, ut quantum fieri poterat, omnia colligerentur, quibus acutiores adjuvarentur ad Antoninum meum emendandum. Quod vero

verò praeter lectionis varietatem etiam omnes, quae mihi innotuerunt, Virorum doctorum conjecturas adieci, plures fortasse erunt, qui reprehendant. Habeo tamen, quo me defendere possim: consilium enim erat talem Editionem parandi, quam qui possideret, aliis omnibus carere facile possit, nisi ipse vellet Antonini librum edere.

Quam vero in Commentario philologico et historico instruendo rationem ingressus sum, eam non ignoro et improbari posse, et a multis iisque magni nominis viris improbari solere. *Gatakeri* scilicet commentarios, additis quibusdam *Casauboni* et *Xylandri* notis, ita repetii, ut ea reservarem, quae ad doctrinam tantum ostentandam, non ad Antoninum illustrandum facere videbantur. Multa enim profecto erudite et subtiliter disputata in Notis *Gatakerianis* insunt, ut religioni mihi ducerem, haec negligere, quibus excitari et ali possent ingenia literarum graecarum studiosa. Sunt vero etiam, quorum nullus fere usus est, quae igitur, ut sumtibus lectorum parcerem, omittere visum est. Quum denique multis in locis *Gatakerus* in errore versaretur, in aliis iisque admodum obscuris nihil adnotaret, quo proclivior fieret aditus ad sensum explicandum, illud corrigere, hoc vero, quantum per virium imbecillitatem licuit, supplere studui. Talis vero veterum commentariorum repetitio novis curis aucta cur adeo improbanda sit, sane non video, atque gaudeo, Philologos nostri temporis summos in hac commentandi ratione exemplo praevisse, quamquam ab ea arrogantia longe absum, ut putem, me in omnibus eorum vestigia legisse.

Haec sunt, quae priusquam primus Editionis meae tomus in publicum emitteretur, praefari volui. Eum

XXH PRAEFATIO NOVI EDITORIS.

excipient, et singulis nundinis Lipsiacis, si Deus vitam valetudinemque concesserit, prodibunt Tomi dnq paullo minores, quorum prior notas ad octo libros priores, posterior notas ad reliquos libros, decreta philosophiae Antoninianae secundum artis regulas in unum corpus collecta, Indices porro Graecitatis, Nominum propriorum, et Auctorum in Notis laudatorum continebit.

Caeterum si videro, Editionem in gratiam juvenum literarum Graecarum studiosorum, et aliorum, qui majora volumina fastidiunt, adornatam desiderari, atque operam hanc meam qualemcunque non omnino improbari, aliam minoris voluminis Editionem curabo, selecta lectionis varietate, brevi adnotatione et indice idoneo instructam: quo quidem consilio rogatos velim humanissime Viros doctos atque harum rerum intelligentes, ut, quae observaverint a me in Antonini libris sive explicandis sive emendandis errata et peccata, de iis me aut publice aut privatim admoneant. Maxima enim flagro cupiditate de literis bene merendi, ideoque et spondere audeo, me in posterum meliora et curatiora daturum, si licuerit otio honesto frui et literato, cujus quidem in spe suavissima animus, multis magnisque molestiis jam fessus, jucunde requiescit.

Dabam Slesvici, Noëis Januariis

Anni post R. S. MDCCCII.

J. M. Schultz.

PROLEGOMENA

DE MARCI AURELII ANTONINI

τῶν εἰς ἑαυτὸν

CODICIBUS MANUSCRIPTIS ET EDITIONIBUS
ARTE TYPOGRAPHICA IMPRESSIS.

Codices Antonini manuscriptos admodum paucos nobis servatos esse, fatis constat.

Codex quidem *Palatinus*, ex quo primum editi sunt duodecim Antoninianorum Commentariorum libri, nescio qua incuria, periisse videtur. Saltem tantum abest, ut probabilis sit sententia Viri caeterum non indocti, qui Editionem De-Jolyanam in Ephemeridibus literariis Lipsiensibus (*Leipziger Gelehrte Zeitungen*) anni 1775. censurae subiecit, Codicem scilicet Vaticanum, quem *Vat. A.* insignire soleo, eundem esse cum Palatino illo, ut omnia contrarium clamitent: quod et clarissime apparet ex plurimis lacunis, quas in Varietate Lectionis diligenter adnotavi. Neque tamen praefracte negem, Codicem illum Palatinum alicubi in Bibliotheca Vaticana latitare, quum non ignorem, Bibliothecae Palatinae thesauros in Vaticanam transiisse, multaque antiquitatis monumenta ibi neglecta jacere: quae utinam mox in lucem proferantur! Denique non praeterendum est, Clarissimum HARLESIUM falli in eo, quod ad *Fabricii* Bibliothecam Graecam p. 506. ed. *Harles.* narrat, *Hoefschelium* sibi hujus Codicis Palatini

exemplar fecisse. MSSi enim *Hoefscheliani*, quorum lectionibus usus est *Mer. Casaubonus*, non totum Antonini opus, sed Excerpta ex eodem continebant.

Codex *Vaticanus* sub Numero 1950 adservatus, quem plerumque in Notis breviter *Vat. A.* insignivi, a Fol. 341. usque ad folium 392. totum Antonini opusculum complectitur. Hic Codex, ut apparet ex *Assemani*, quam mox ex Editione De-Jolyana transcriptam dabo, epistola, omnibus et Librorum et minorum Sectionum divisionibus caret, et, ni fallor, transfumtus est ex Codice aliquo, in quo primae literae cujusque libri ornandae erant variis coloribus, quod autem, nescio cur, omissum erat. Multis enim in locis caret Codex noster literis initialibus, nullo tamen spatio, quantum ex *Assemani* Epistola conjicio, vacuo relicto. Quod ad interiorem hujus libri indolem attinet, cuique ex Lectionis Varietate Editioni nostrae addita satis adparebit, hunc Codicem cum Palatino illo, quo usus est *Xylander*, seu potius *Gesnerus*, neutiquam esse comparandum. Librarius enim, cui noster Codex debetur, homo fuisse videtur et linguae Graecae omnino ignarus et satis negligens. Hoc tamen non obstat, quo minus interdum uti possimus hoc Codice ad veram scripturam Antonino restituendam: immo eo certior usus ejus videtur, ubi sensum ejus lectiones praebent commodum, quo minus is, qui eum scripsit, is fuit, qui aliquid corrigeret. Collatio, quam vocant, hujus Codicis curata est ab *Assemano* anno Aerae nostrae

nostrae 1770; quod apparet ex iis, quae *Assemanus* ipse Variis Lectionibus ex hoc Codice collectis subscripsit, hac formula:

„Testor ego infrascriptus collationem superiorem hisce foliis contentam adcuratissime esse confectam, nullamque aliam variam ab impresso Tiguri lectionem in praenotato Codice Graeco Vaticano MS. 1950 [Vatic. 20. etc.] inveniri. In quorum fidem feci. Romae e Bibliotheca Vaticana. Die 3 Novembris 1770.

Stephanus Evodius Assemanus,

Archieps Apameae, Bibliothecae Vaticanae

Praefectus.„

Praeterea de hoc nostro Codice haec refert *De Joly* p. 256. edit. Graeco-Lat.: „*Monendus*, inquit, *autem lector est, Codicem hunc Antonini 1950, qui titulo caret ac divisione in libros XII, non dudum pervenisse in Vaticanum. Etenim celeberrimus MERCIER, recens Bibliothecarius Sanctae Genovefae Parisiensis, Abbas insulatus Sancti Leodegarii Suesionensis, nunc a Bibliotheca Serenissimi Principis de Stirpe Regia Comitum DE LA MARCHE, copiam editori fecit epistolae datae d. 14 Februarii anni 1764. a Josepho Comite GARAMPI, nunc in Poloniam Apostolico Nuntio, his verbis: „on a trouvé un^t manuscrit de Marc Aurel dans la Bibliothèque du Vatican, No. 1950, qui appartient à Etienne GRADI, Garde de la Bibliothèque dans le siècle passé, tout écrit en Grec, sans aucune division.*„ *Jo. WINCKELMANN, Antiq. Romanis Praefectus et in Bibliotheca Vat. Graec. L.*

Prof. (cujus recens et luctuosus fuit obitus redeuntis Vindobona Romam) loquitur in Autographo anni 1765, quod penes editorem est, de Codice 1950 Marci Aurelii, qui fuit Abbatidis Gradi. Cardinalis Franciscus BARBERINUS in sua interpretatione Antonini edita italice, Romae anno 1675, (qui fuit annus alter ab excidio Electoratus Palatini, ut constat ex historia) sic loquitur post interpretationem suam:
„non si è voluto celare d'haver ricontrato il testo usato d'al
Xylandro stimato lungo tempo unico, con un altro testo con-
servato nella Bibliotheca e museo del nobile non meno che
dotto Abbate GRADI. „

Prolixior quidem fui de hoc Codice disputans: ejus tamen rei veniam me sperare posse arbitror ab aequis Lectoribus, quum hic Codex, quantum constat, unus superfit ex iis, qui totum Antonini librum complectebantur. Alius enim Codex, qui in Bibliotheca Collegii Sanctae Trinitatis Cantabrigiae adservatus fuisse dicitur, aut periit, aut, quod verius est, nunquam ibi fuit, ut apparet ex literis D. BEADON, Oratoris publici in Universitate Cantabrig. scripta ad illustrissimam Hamilton-Douglas Comitissam DE WARWICK, quas hic ex Praefatione *De Joly* p. IV. sq. repetendas duxi:

„Madam,

I took the earliest opportunity after my return to Cambridge of endeavouring to execute the commission your Ladyship honoured me relative to the manuscript of M. Aurelius, supposed by M. de Joly to be in the Library

brary of Trinity College. My inquiries of first were very unsatisfactory, as the only gentleman of the society, who is well acquainted with the state of the MSS. in that Library, was at that time out of College and did not return till very lately. From him I have learnt at last, that the manuscript in question is supposed to have been one of Dr. Gale's collection, left by will to that College, but that in fact no such MS.; for what the printed Catalogue of MSS. in England calls a manuscript in the place referred to by M. de Joly, was only a printed copy of the Meditations, which had been collated with several MSS. and had the various readings etc. transcribed to the margin; That the Doctor had a large and valuable collection of the ancient Classics collated in the same manner all of which he supposed were intended for the College; but the executors taking advantage of the words of the will, which expressed MSS. only, refused to deliver them up, tho' repeatedly applied to by the College for that purpose. He added that having been applied to on a similar occasion once before he writ to some part of the family to know how these printed copies were disposed of; but could never learn, what become of them.

I believe your Ladyship may depend upon the truth of these particulars and I am sorry, the enquiry has not turned out more satisfactory to M. de Joly. To me however it has afforded the satisfaction of acknowledging

ging the many obligations, I owe your Ladyship and of expressing the respect, with which I have the honor to be,

Madam,

Your Ladyship's most obliged
and obedient servant:

R. Beadon.,

London 5 March

1773.

Jam vero redeundum esse video ad recensum eorum Codd. MSS., qui Excerpta tantum ex Antonini Opere complectuntur: cujus quidem generis praeter *Hoesche-
lianos*, quibus usus est *Mer. Casaubonus*, mihi innotuerunt quinque *Vaticani*, quatuor *Mediceo-Florentini*, unus *Parisiensis*, et unus *Guelpherbyterianus*. Priusquam vero de singulis his Codicibus loqui aggredior, ex utilitate lectorum, opinor, erit, hic Tabulam inferere, ex qua ipsi intelligere possint, quo ordine singula Fragmenta in singulis MSS. se excipiant: quae quidem res non profecto nullius est ad indagandos fontes, ex quot et quibus nostri illi Codices manaverint.

Codd. Hoefsch.	Vat. 2. 3.	Med. 4.	Parif.	Guelf.
VII, 23.				
— 22.	VII, 22. 12.		VII, 22.	VII, 22.
— 18.	— 18.		— 18.	— 18.
— 7.	— 7.	VII, 7.	— 7.	— 7.
VI, 35.				
— 43.				
— 44. p.				
IV, 33.				
— 49.	IV, 49. 2.	IV, 49.	IV, 49.	IV, 49.
V, 8.		V, 8.	V, 8.	V, 8.
— 18.	34.	— 18.	VIII, 34.	
— 26.		— 26.	V, 18.	
VI, 13.	VI, 13. 3.	VI, 13.	— 26.	— 26.
— 31.	— 31.	— 31.	VI, 13.	VI, 13.
— 33.			— 31.	— 31.
— 39.	— 39.	— 39.	— 39.	— 39.
— 40.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.
	VIII, 57.			
	— 56.			
	IX, 42.			
	X, 28.			
	— 29.			
	— 34.			
	— 35.			
	— 32.			
	XI, 34.			
	— 35.			
VII, 53.	3.	VII, 53.	VII, 53.	VII, 53.
— 62.	VII, 62.	— 62.	— 62.	— 62.
— 63.	— 63.	— 63.	— 63.	— 63.
— 66.		— 66.	— 66.	— 66.
	V, 8.			
	— 18.			
	— 26.			
— 70.	VII, 70.	— 70.	— 70.	— 70.
— 71.	— 71.	— 71.		— 71.

NA.

. 1.	Med. 2.	Med. 3.	Med. 4.	Parif.	Guelf.
, 15.	VIII, 15.		VIII, 15.	VIII, 15.	VIII, 15.
7.	— 17.		— 17.	— 17.	— 17.
4.			— 34.		— 34.
3.	— 48.	VIII, 48.	— 48.	— 48.	— 48.
4.	— 54.	— 54.	— 54.	— 54.	— 54.
7.	— 57.	— 57.	— 57.	— 57.	
5.	— 56.	— 56.	— 56.	— 56.	— 56.
					— 57.
1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.
0.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.
19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.
42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.
8.	X, 28.	X, 28.	X, 28.	X, 28.	X, 28.
9.	— 29.	— 29.	— 29.	— 29.	
2.	— 32.	— 32.	— 32.	— 32.	— 32.
1.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.	
5.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.
34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.
5.	— 35.	— 35.	— 35.		
2.	XII, 2.	XII, 2.	XII, 2.	XII, 2.	
9.	XI, 9.	XI, 9.	XI, 9.	XI, 9.	— 9.
1.	— 21.	— 21.	— 21.	— 21.	— 21.
	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.
	— 14.	— 14.	— 14.	— 14.	
	— 15.	— 15.	— 15.		
	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.

Jam de sagulis videndum, et primo quidem loco de *Vaticanis*.

Quorum is, quem breviter *Vat. 2.* indicavi, bombycinus est, et Saeculo, ut ferunt, duodecimo scriptus, in Bibliotheca Vatic. inter MSS. Graecos No. 20. insignitus. Excerpta ex Antonino continet a folio 86 usque ad fol. 94.

Codex nobis *Vat. 3.*, etiam bombycinus est, Saeculo decimo tertio, ut putant, scriptus. Excerpta ex Nostro complectitur a fol. 57 usque ad 75, et inter Vaticanos Codd. Graecos No. 98. ornatur.

Codex, quem *Vat. 4.* nominavi, inter Codd. MSS. Graecos Bibl. Vat. sub No. 100. relatus, bombycinus, et, ut perhibent, Saeculo decimo quarto exaratus. Excerpta ex Antonini Commentariis a fol. 165 usque ad fol. 180. exhibet.

Codex mihi *Vat. 5.* chartaceus et eodem Saeculo, quo *Vat. 3.*, ut opinantur, scriptus, numeroque 926. in Bibl. Vat. Codd. Gr. insignitus, continet ex Antonino excerptos flosculos a fol. 27 usque ad fol. 52.

Codex denique mihi *Vat. 6.* appellatus, bombycinus, et, ut ferunt, Saeculo XII. scriptus, inter Vat. Bibl. Codd. Gr. No. 953. Excerpta ex Nostro a fol. 73 ad fol. 80. fol. porro 244 et 245. complectitur.

En tibi, L. B., de Codd. omnibus Vaticanis literas Affemani nomine datas:

Dalla Biblioteca Vaticana, 3 Novembre 1770.

In efecuzione de' Veneratiffimi Comandamenti dell' Eminentiffimo e Reverendiffimo Signore Cardinale de Bernis Stephano Evodio Affemani, Archievfcovo di Apamea, Prefeto della Biblioteca Vaticana suo umillimo fervitore, fi e dato l'onore di far collazionare da due perfone verfate nell' idioma Greco, con tutta la più efatta diligenza, e fotta la fua non interrotta affiftenza, que' codici manufcriti della Biblioteca Vaticana, i quali contengono intiera, o in parte l'Opera di M. Aurelio Antonino Pio [!] *de fe ipfo*, feu *de Vita fua*, con la edizione fattane già da Guglielmo Xilandro Auguftano nel 1558. in 8vo.

Crede quindi neceffario per maggior lume di quelli, ch' efeguir ne defiderano la nuova edizione, avvertire, che nella Biblioteca Vaticana efifte uno Codice Greco MS. in 4. magno Bombicino di fogli in tutto 541, segnato col numero 1950 del feculo XII; in cui, fra le opere di altri Autori Greci, v' è la fudetta intiera dell' Imperator M. Aurelio in fogli 31; cioè. dal fog. 341 ad fog. 392. fenza alcun titolo, ne veruna divifione di libri, a riferva del lib. XII, a cui nel fog. 389. è prefiffa in corpo con la mano medefima, e col diftintivo di una ftelletta, l'epigrafe fequente. *Μάρκου αὐτοκράτορος.*

Efiftono altresì in detta Biblioteca gl' indicati due codici Greci MSS. segnati, uno col no. 926, e l'altro 953.

Il primo è in 4. parva, cartaceo, di fogli in tutto 235, del secolo XIV. Fra le opere di altri autori v'è una raccolta di vari testi della suddetta opera di Marco Aurelio Antonino dal foglio 1 al 52, sotto questo titolo *Μαγνὸν Ἀντωνίνου καίσαρος αὐτοβίου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* *). A ciascun testo sono annessi nel corpo, con la mano medesima, vari passi di Eliano cavati dalle di lui opere *de animalium natura et de instruendis copijs*. Il primo di lui passo è il cap. 22. del lib. 1. *de animalium natura*. Tanto alli testi di Marco Aurelio, quanto quelli di Eliano sono aggiunti dalla stessa mano in corpo e nel margine alcuni sinonimi e Glossa con le analisi grammaticali di Autore incerto.

L'altro codice segnato no. 953, è in 4. Bombicino di fogli in tutto 245, del secolo XV. molte logoro, e con somma difficoltà legibile. Contiene parimente fra le opere di altri autori, una raccolta quasi simile di vari testi dell' suddetta di Marco Aurelio dal fogl. 73 al fogl. 80, et dal foglio 244. al foglio 245, mutilo in fine, sotto il titolo, *Μαγνὸν Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν*. Vi sono ancora aggiunti nel corpo con la mano medesima i passi di Eliano, comme nel codice precedente, senza però i sinonimi, le Glosse, e le analisi.

*) Quod igitur in Varietate Lectionis ad titulum opusculi Antoniniani dixi, Assemanum omnino silentio praeterire titulum Operis in Codd. Vatt., id sic intelligas velim, L. B., in Variet. Lectionis in usum meum transcripta nihil me reperisse de operis inscriptione adnotatum et serius Assemani hanc Epistolam legisse.

Mediante poi una esatta ricerca, si sono trovati nella Biblioteca medesima tre altri codici Greci segnati co' num. 20. 98. e 100, e continenti una raccolta simile di varii testi di Marco Aurelio: cioè

Il Codice 20. in 4. bombicino del secolo XII. di fogli in tutto 133, di ottima mano, e ben conservato. Dal fog. 86 al 94, contiene sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* la suddetta raccolta de' testi di Marco Aurelio con quelli di Eliano e sottoposti i sinonimi, le Glosse, ma di altro incerto Autore.

Il Codice 98. in 4. Bombicino di fogli in tutto 78. del secolo XIII. ben conservato, contiene parimente dal foglio 57 a terg. fino al foglio 78. sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio, e di Eliano con gl' interlineari sinonimi di altra mano, e con l'aggiunta di Glosse, e analisi di altra diversa mano, e non concordanti con quelle de' codici precedenti.

Il Codici 100. in 4. Bombicini di fogli in tutto 298. del secolo XIV. di buona mano e ben conservato, contiene dal foglio 165. fino al foglio 180. la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio e di Eliano sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* con gl' interlineari e marginali sinonimi, Glosse ed analisi di mano di-

diversa, e di altro Autore incerto: Avertendo, che la maggiore parte di dette Glosse e delle note marginali sopraindicato espongono dottamente i testi a' quali sono agiante.

Tutti questi codici sono stati esatissimamente collazionati con l'opera intiera di Marco Aurelio Antonino imperadore intitolata *de se ipso, seu Vita sua Libri XII. Graece et Latine, nunc primum editi Guilelmo Xylandro Augustano Interprete, Edit. Tiguri apud Andream Gesnerum, f. 1558. in 8.* E vi sono trovate molte varianti lezioni notate negl' annessi fogli riconosciuti per maggiore autenticità dalle scrivente.

Negli Armari, che racchiudono i Codici MSS. già Palatini siccome ne tam poco fra tutti gli altri Codici Greci della Vaticana, che sonosi diligentemente esaminati, non v'è il codice, di cui asserisco il Xilandro di essersi servito per far la sua traduzione.

Con le varianti dunque non solamente del codice 1950, me degli altri ancora di sopra indicati, eseguite nella maniera prescritta, cioè di notare le pagine e le linee si dell' edito, come ancora di ciaschedun rispettivo codice, sembra che siasi corrisposto alle premure fattene, restande alla prudenza e dottrina di chi farà per accludire alla nuova edizione di questa importante opera di Marco

Aurelio, farne l'uso, che sarà creduto piu proprio. E lo scribente in attenzione di altri respectabilissimi fenni dell' E. suo con profondissimo ossequio si rassegna .....,,
In quorum fidem feci Romae e Bibliotheca Vaticana,
die 3 Novembris 1770.

Stephannus Evodius Affsemanus,
Archiepiscopus Apameae, Bibliothecae Vaticanae
Praefectus.

(L. S.)

De Codd. MSS. Bibliothecae Mediceo-Laurentinae, qui Flores ex Antonini opere decerptos servarunt, egit *Bandinius*, Vir Doctissimus, in Catalogo Codd. Graecor. Bibl. Med.-Flor. II, col. 256 sqq.

Codex, quem *Med. 1.* insignivi, septimus Mediceus Plutei LV., chartaceus est, et Saeculo, ut referunt, decimo quinto scriptus, foliis quaternis formae minoris. Inter Excerpta ex Antonino leguntur, et alia maximam partem ex *Aeliani* Historia Animalium transfumta in hoc et caeteris MSS. Mediceis, quod idem in Vaticanis observaverat *Affsemanus*.

Codex nobis *Med. 2.* est XVII. Plutei LIX. Biblioth. Med. Laurent., chartaceus, foliis quadruplicatis formae minoris, et Saeculo, ni falluntur Viri docti, decimo quinto scriptus.

Codex, quem *Med. 3.* nominavi, Codex XIII. Plutei LXXIV. ejusdem Biblioth. item chartaceus est, foliis

liis octonis, et a Viris doctis inter Codd. Saeculi XV. relatus.

Codex denique, quem *Med.* 4. appellavi, est XLIV. Plntei LIX. hujus Bibl., bombycinus, saeculo, ut putant, decimo quarto exeunte scriptus, foliis quaternis formae minoris.

Monendi hac occasione Lectores humanissimi, ne mirentur, in Tabula paullo ante his Prolegomenis inserta numerari IV, 49. inter Excerpta ex Antonino in Codd. Med. - Flor. servata, non item in Notis. Causa hujus inconstantiae haec est. Qui Lectionis Varietatem ex his Codd. collegerant, ignoraverant Verba: Ἀρυχῆς etc. ex Antonino esse excerpta, nec igitur quidquam Varietatis a lectione vulgari adnotaverant: qua re factum est, ut et ego serius demum ex primis Verbis cujusque Fragmenti ex aliis libris Epitomae Antoninianae inserti prudenter a Viris Doctis adnotatis intelligerem, illam Sectionem etiam in his libris contineri.

Codex, quem *Parisi.* insignire soleo, servatur in Bibliotheca Parisina Nationis Franco-Gallicae, Numero 2649. ejus Biblioth. designatus, Saeculo, ut putant, decimo quarto exaratus est, idemque effc. videtur, quem *Menagius* in Notis ad Antoninum ineditis, nec non *De Joly* Codicem *Regium* vocaverant.

Codex a nobis nota *Guelf.* indicatus, Bibliothecae Guelferbyterianae IV, 77., continet *Libanii Μελεται καὶ λόγοι*, *Philostrati* Imaginum librum primum, et Excerpta

varia: primo loco ex Antonino καὶ εὐρὺν intermixta capitibus ex *Aeliani Historia Animalium*.

Haec de Codicibus MSS. Superest, ut de Editionibus, quae post inventam artem typographicam prodierunt, pauca loquamur.

Serius, quam putares, Antonini opusculum, multis nominibus commendandum, typis vulgari coepit. Editio enim princeps est ea, quam *Guil. Xylander* Ao. R. S. 1558. e Cod. Palatino curavit, a nobis breviter *Xyl.* i. indicata: quae quidem ita inscribitur:

M. Antonini imperatoris Romani et philosophi *De se ipso seu Vita sua Libri XII.* Graecè et Latine nunc primum editi, *Guilielmo Xylandro* Augustano interprete: qui etiam Adnotationes adjecit. *Marini* Neapolitani de *Procli Vita et Felicitate* liber: Graecè Latineque nunc primum publicatus, Innominato quodam interprete, adjectis itidem scholiis. E Bibliotheca Illustrissimi Principis Othonis Henrici. Cum privilegio in triennium. Tiguri apud *Andream Gesnerum* f.

In fine Epistolae dedicatoriae, ad *Georgium a Stetten*, Patricium Augustanum, datae, legitur: *Heidelbergae. Cal. Octobribus anno Salutis 1558.* Monuit caeterum in hac Epistola *Xylander*, Antonini commentarios, ut quidem in nostras ii manus pervenissent, mutilos sibi videri et majore sui parte decurtatos — se, hortante *Conrado Gesnero*, hunc librum de Graeco Latinum fecisse, et Editionem ejus ad-

adornasse. De Translatione denique sua haec addit: „Latinitati, quam fieri potuit maxime, in hoc negotio studui: nisi quod voces quasdam tritas illas et aptas, non tamen usitatas apud antiquiores, perspicuitatis causa non contempsi. Verba appendere ad trutinam neque volui, neque vero debui: sensum quidem secutus sum, an autem affecutus sim ubique, aliorum iudicium opto: cur difficile hoc fuerit, multae sunt neque non manifestae causae. Etsi fateor, in quibusdam me vel ut divinarem opus habuisse, vel audacter a Codice Graeco aut communi usui decessisse: quibus locis etsi annotatiunculis (eram enim occupatior, quam commentandi otium suppeteret) aliquando consului, tamen si secus videbitur, nihil moror: est enim (ut Bacchylidis utar proverbio) lata via. —

Haec *Xylander*. Ante textum Graecum addita est dedicatio ad *Antonium Berterum*, Reichlingae dominum, a *Conrado Gesnero* graece conscripta, Tiguri med. mens. Februar. a. R. S. 1558. quae inter alia et haec habet:

Τόντου [Antoninum vult] τὰ βιβλία παρὰ καλοῦ καγαθοῦ ἀνδρὸς Μιχαήλου Τοξίτου, ποιητοῦ εὐφροσύνητου (ἐκ τῆς Ὀδῆος Εἰνερίχου τοῦ Παλατίνου ἀρχόντος, λαμπροτάτου βαβλιοθήκης) λαβὼν, διὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιμελείας ἀμωσγέντως, νῦν πρῶτον ἐντυπωθέντα, τῇ σὴ ὑπεροχῇ πρὸς Φωνεῖν καὶ ἀναθέσθαι ἡβουλόμην, βέλτιστε ΒΕΡΤΗΡΕ κ. τ. λ.

Haec Editio plagellis octonis est. *Xylandi* Epistolam dedicatariam excipiunt duo *Suidae* Testimonia in ser-

monem latinum translata, et Antoninianae Vitae Summae Sexti Aurelii Victoris Epitome: tum Xylandri translatio, quae 200 paginas numeris suis insignitas complet: hanc sequuntur Adnotationes Xylandri paginis 26, quae numerorum signis carent. Ante textum Graecum novus libri titulus legitur hic: ΜΑΡΚΟΤ ΑΝΤΩΝΙΝΟΤ αὐτοκράτορες καὶ φιλοσόφου τῶν εἰς ἑαυτὸν θιβλία IB. Tiguri apud Andream Gesnerum F. — Inscriptionem excipit Dedicatio Gesneriana, quae decem paginas numeratas implet, et duo Suidae Testimonia graecè. Ipse textus Graecus habet paginas 156 numeris suis insignitas: eumque excipit a pag. 157 usque ad. 183: ΜΑΡΙΝΟΤ ΝΕΑΠΟΛΙΤΟΤ ΠΡΟΚΛΟΣ ἡ περὶ εὐδαιμονίας: nec vero, quae in Titulo promittuntur, Translatio latina Marini et ad eundem Scholia. — Exemplum hujus Editionis, quo uti mihi licuit, servatur in Biblioth. Augustissimi REGIS nostri Havsiensi.

Quum vero in hac Editione Tigurina Interpretatio Xylandri admodum corrupte esset typis vulgata, iterum idem Xylander Antoninum edidit *Basileae* a. 1568. Graeco et Latine, adjunctis *Phlegontis* Tralliani, *Apollonii* Dyscoli et *Antigonis* Carystii mirabilibus narrationibus; *Phlegontis* item de longaevis et Olympiis libro. Inscripta est haec Editio *Alberto a Stetten*, Georgii illius, cui primam dedicaverat Xylander, filio. In hac Epistola quam maxime queritur de sphalmatis typographicis, quibus Editio

tio ante novem annos typis exscripta depravata sit: quī locus, si quid video, de Editione Tigurina, non, quod opinabatur Cenfor Edit. De Jolyanae in Biblioth. Philol. Goetting., de Translatione Xylandri novem annos ante textum vulgatum impressa, intelligendus est. Error Viri Docti ortus est ex eo, quod non observaverat, non esse eundem *Stetten*, cui prima et secunda Xyl. Editio dedicata sit. Hanc Editionem ipse non excussit, quia in Biblioth. Havniensi non exstabat: neque tamen aegre ea carui, quum ex his lectionibus variantibus, quas *Mena-gius* et Doctiss. *Carai* ex ea adnotaverant, intelligerem, eam in omnibus cum *Argentina*, de qua nunc loquar, consentire.

Argentina haec (nobis *Arg.*) prodiit 1590. 8., omniaque continet, quae Basileensis. Exemplum ejus habui e Biblioth. Havniensi, et idem, ni fallor, quo olim usus est *Casp. Barthius*, quantum conjicere potui ex notulis passim margini adscriptis. Non igitur erat, cur *HARLESIUS*, Vir Doctissimus, dubitaret, an haec Editio unquam prodierit. Caeterum hanc Editionem diligenter comparandam putavi, quod mihi instar secundae Editionis Xylandri erat.

In minores Sectiones Antonini libellum primus divisit, qui eum cum Procli Vita a Marino scripta edidit Lugduni 1626. 8. Addidit idem Adnotationes quasdam,

si quidem nugae et somnia Adnotationum nomine ornanda sunt. Expressa est haec Editio ex *Xyl.* i. retentis omnibus vitiis typographicis, quae novis, ut fit, passim aucta sunt. Videtur profecto bibliopola Lugdunensis *Franc. de la Battiere* ipse hanc Editionem curasse, et nescio quem in subsidium vocasse, qui tumultuaria opera notas nonnullas adderet. Editionem ipsam nota *Lugd.*, et Adnotationes nota *Adn.* s. *Adnot. Lugd.* indicavi.

Haud multis annis post melior Editio operi Antoniniano contigit curante *Merico Casaubono*, Isaaci Casauboni filio. Is quidem primum in linguam Anglorum vernaculam Antonini Opusculum transtulerat, et, quum *Gatakeri* Editio cunctaretur, ipsum Antonini textum Graecum cum Translat. latina et Notis edidit. Editio ejus ita inscribitur:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ Αὐτοκρατορος ΤΩΝ ΕΙΣ
 ΕΑΤΤΩΝ β.β. ιβ. *Marci Antonini Imperatoris De
 Se Ipso Et Ad Se Ipsum libri XII. Guil. Xylander Au-
 gust.* Graecæ et Lat. primus edidit. Nunc vero Xy-
 landri Versionem locis plurimis emendavit et novam
 fecit: in Antonini libros Notas et Emendationes ad-
 jecit *Mericus Casaubonus, Is. F.* In eosdem *Xylan-
 dri* Annotationes. *Londini MDCXLIII.* (plagulis
 octonis fol. min.)

Inscripta est haec Editio Joanni Seldeno Epistola satis eleganti, quam tamen, quum ad Antoninum proprie non pertineat, ut lectorum sumtibus parcerem, hic repetere nolui. Epistolam hanc excipiunt *Prolegomena*, quae non unam ob causam repetenda videbantur, et ad calcem horum *Prolegomenorum* transcripta inveniuntur. *Prolegomena* sequuntur de Marco Antonino Principe etc. *Testimonia* ex *Athenagora*, *Herodiano*, *Suida*, *Nicephoro*, *Antonino* ipso (ap. Casaub. III, 12, nobis III, 14.), *Auratio Victorio*, *Isidoro Capitolino*, *Vulso Gallicano*, *Isidoro Casaubono* et *Guil. Cantero*, denique *Loca Antonini* in *Suidae* Lexico laudata sub vocibus: ἀκρόστανδον, ἀνέγκαιον ἀποθανεῖν, ἀσχολεῖν, ἀψικαρδίας, ἀψύγρος, γράσας, δαίμων, ἐπιλαμβάνεσθαι, εὐανακλήτως, εὐλύτος, εὐμαρσία, ὀρθός, ὀρτυγοκόπος, ὠρίτικῶς, παράπηγμα, περιλαλοῦσιν, Πρασιανός, προσοχή, συμβαίνοντα et τερατεία. Addit denique *Casaubonus*: „Haud paucae praeterea voces et phrasae, ut ἀνανεωσάμενος, ἀνὰ τρεῖς, ἀντέον, εὐσυνείδητος, κατὰ νοῦν, τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι etc., in quarum explicatione Suidam ad certa Antonini loca respexisse verisimile puto: quia tamen affirmare non possum, cum neque nominet Antoninum, neque plura proferat, ex quibus certo liquere possit, labore colligendi libens supersedeo., — *Testimonia* de Antonino excipit ipse Contextus Graecus cum Interpretatione latina paginis 343. Sequuntur *Casauboni Notae* paginis 126; porro *Xylandri Adnotationes* ex Ed. Basil. repetitae a pag. 127 — 148; denique *Auctarium*

ctarium Notarum, et Index locorum Antonini, quae in Codd. Hoeschel. continentur, duabus plagulis, quae numeris non insigniuntur.

Quo minus tamen summa laus inter Antonini Editores Met. Casaubono sit tribuenda, fecit *Th. Gatakeri* diligentia, qua per XI annos hunc Scriptorem tractaverat, cujus diligentiae fructus erat Editio, quae anno 1652. prodiit, ita inscripta:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ ΒΙΒΛΙΑ 18. *Marci Antonini*
Imperatoris de rebus suis, sive de iis, quae ad se
pertinere censebat, Libri XII, Locis haud paucis
reparati, suppleti, restituti: Versione insuper La-
tina nova; Lectionibus item variis Locisque paral-
lelis ad marginem adjectis; Ac Commentario per-
petuo explicati atque illustrati, Studio operaque
Thomae Gatakeri Londinatis. *Cantabrigiae* Anno Do-
mini MDCLII. — (plagulis quaternis formae ma-
joris.)

Consecravit Editionem hanc *Gatakerus* *Antonio Tuckney*,
Joanni Arrowsmith, et *Thomae Hill*, Doctoribus Theo-
logiae in Academia Cantabrigiensi. Dedicationem ex-
cipit *Praeloquium*, quod post Prolegomena nostra recu-
dendum curabimus. Sequitur Textus Graecus cum Trans-
latione Latina, locisque parallelis et lectionibus variis,
feu, ut verius dicam, Conjecturis in margine breviter
ad-

adnotatis a pag. 1 ad 123. *Tam Testimonia et Elogia* octo foliis a nobis repetita. Denique legitur Commentarius satis amplus paginis 439; nec denique Indices 1) locorum Scrae Sacrae in Notis illustratorum; 2) aliorum Scriptorum, quae in Notis laudantur; 3) Graecorum quorundam vocabulorum; 4) Rerum.

Ex hoc Operis Gatakeriani ambitu quivis facile intelliget, maximum fuisse in Viro hoc sane docto studium Antonini emendandi et illustrandi. Quam maxime igitur dolemus, Gatakerum omnino caruisse subsidio Codd. MSS. ad opusculum hoc recensendum; eumque saeculi sui more abreptum nimium fuisse in colligendis ex scriptoribus omnis generis sententiis et locis, quae cum Antoninianis aliquid similitudinis habere ipsi videbantur, quamquam nihil fere utilitatis ex eorum notitia hauriri potest ad Scriptorem nostrum intelligendum, in aliis vero locis, quae summa obscuritate laborant, ne verbum quidem addidisse, ex quo intelligi possit, quomodo ex auctoris verbis sensum eum ellicerit, quem Translatio ejus Latina exhibet. Caeterum quod attinet ad querelas a Merico Casaubono in Epistola VII, quae cum aliis ejus ad calcem Epistolarum H. Casauboni ab *Jans. de Almeloveen* curatarum legitur, contra Gatakerum sublatas, eum scilicet in Notis suis passim Translationem Casaub. Anglican. castigasse, nec unquam Editionis Casaub. Graeco-latinae, in qua ipse plurima peccata re-

tra-

tractasset, mentionem fecisse, sed potius conjecturas Casauboni huic Editioni additas tanquam suas venditasse, quamquam non omni jure defendi, tamen, opinor, sat bene excusari potest Gatakerus. Commentarius scilicet Gatakeri, quod ex ipsa Casauboni Epistola apparet, jam diu conscriptus erat, quum prodiret Editio Casauboniana. Jam vero aequum fuisset, ut Gatakerus, hac Editione vulgata, ea retractasset, quae iniquius dicta videri possent in Casaubonum, eidemque conjecturas ab eo primum prolatas tribuisset: verum quis hoc postulabit a senē, qui eo anno, quo Editionem suam publici juris fecit, annum aetatis septuagesimum secundum agebat? Neque argumentis, opinor, sat gravibus unquam probare potuerat Casaubonus, Conjecturas suas a Gatakerō sibi surreptas esse. Facile enim fieri potuit atque adeo fieri debuit, ut in uno loco in unam eandemque conjecturam inciderent, quam idcirco Gatakerus eodem jure sibi vindicare poterat, quo Casaubonus eam sibi vindicat. Unum tamen est, in quo ita peccasse mihi videtur Gatakerus, ut ejus patrocinium suscipere nequeam, in eo scilicet, quod ne verbo quidem lectores in Praefatione ad Antoninum monuit, Casaubonum in Editione Graeco-Latina multa emendasse et retractasse, quae olim ipsi imprudenti excidissent. Hoc enim, nisi vehementer fallor, et honori alius Viri profecto non inductū, et suae ipsius famae debuerat. Hactenus de Editione a Gatakerō curata.

Repe-

Repetita est Editio Gatakeriana *Londini* 1697. et 1707. 4. cura *Georgii Stanhopii*, qui praeter Gatakerianas selectas quoque Notas Dacierianas ex lingua Franco-Gallica translatas addidit, nec non Vitam Antonini a Dacierio gallice scriptam et a se in Latinum sermonem translata. Denique curante *Hermanno Wüfio* repetita est Editio Gatakeri *Traject. Batav.* 1697. fol., qua in Editione quavis pagina verbis Antonini subjectus est Gatakeri Commentarius, quem *Merici Casauboni* et *Guilielmi Xylandri* Notae et alia *Gatakeri* Opera critica excipiunt.

Anno 1680. editus est Antoninus *Oxoniae* e Theatro Sheldoniano typis admodum nitidis, chartis duodeenis. Textus fere est Casaubonianus, Translatio praeterea Casauboni, nonnullae ejusdem conjecturae, nec non *Gatakeri*, additae sunt. Haec Editio, cujus exemplar habui e Biblioth. Hayn., est ea, quam breviter *Oxon.* in Notis indicavi.

Anno 1704. iterum *Oxoniae* prodiit Antoninus curante Viro Docto, qui sub literis R. J. latere voluit, chartis octonis. Editio haec textum habet Gatakerianum, Latinam porro Gatakeri Interpretationem passim emendatam, Notas porro e Gatakerianis et Casaubonianis excerptas, quibus et suas aliquas haud negligendas addidit Editor.

Repetita est haec Editio pluries *Glasgae* chartis octonis, ut anno 1744. et 1751. quarum posterioris, breviter *Glasg.* insignitae, mihi copiam fecit Bibliotheca Havniensis. Repetita itidem est curante *Christophoro Wolle* Lipsiae 1729. 8., praemissa Introductione ad Philosophiam Stoicam a *Joanne Franc. Buddeo* conscripta. Praeter hanc vero nihil dedit Wolle, quod non in Oxoniensi secunda invenerat, nec admodum diligens fuit in speciminibus typographicis corrigendis, quamquam Lipsiae, ubi impressa est, ipse vivebat.

Eminet saltem prae hac Editione altera Lipsiensis, quae 1775. curante *Moro*, qui tamen nomen celavit, vulgata est chartis octonis. Quamquam enim textum tantum Gatakeri cum ejusdem Translatione Latina continet, et ex Oxoniensi secunda aut Glasguensi aut Lipsiensi priore expressa videtur, tamen in fine exhibet praeter conjecturas aliquas ex Oxoniensi secunda repetitas alias ipsius *Mori*, easque maximam partem praestantes, ut cuivis appareat, Morum, si quis alius, idoneum fuisse bonae editioni perficiundae, si non omni ope librorum scriptorum caruisset.

Anno jam ante Morum ad Antoninum edendum accesserat *Joannes Petrus de Joly*, cujus Editio sic inscripta est:

Pugillaria Imperatoris M. A. Antonini, Graece Scripta, Dissecta Membratim, Et Quantum Fieri Potuit, Restituta Pro Ratione Argumentorum. Sequitur Interpretatio Gatakeri Londinatis similiter expressa. Curante nobili Joanne Petro De Joly, Marci Aurelii Gallico interprete atque cultore. Parisiis, MDCCLXXIV. (chartis duodenis.)

Ut, quid haec Inscriptio sibi velit, intelligant Lectores nostri, quibus non licuit hac Editione uti, monendi sunt, Interpretem Gallicum sibi persuasisse, libellum Antonini nec ab ipso auctore, aut antiquitus saltem, Ἀντωνίνου τῶν εἰς ἑαυτὸν nomine inscriptum, nec vero ab ipso auctore aut primis lectoribus in duodecim libros divisum esse. Opinatur De Joly, Antoninum, quaecunque ipsi in mentem venissent salutaria praecepta, ea in pugillaribus exarasse; quae quidem pugillaria, quum mortuo auctore, ob eximium, quo erga Antoninum flagrabat populus, amorem diligenter et studiose conquirerentur, misere esse discerpta, ut quisque aliquid reliquiarum illarum haberet, deinde vero ab alio, nescio quo, qui audivisset, in duodecim Pugillaribus Antonini hoc monumentum exaratum fuisse, in duodecim libros esse divisa, eamque ob causam jam apud Suidam duodecim libros memorari. Titulum vero, quo hodie circumfertur Antonini opus, putat a Xylandro mutuatum esse ex *Diogene Laërtio* in Solone, Segm. 61., non in Codice

Augustano repertum, ab eodem quoque divisionem in libros duodecim, qua hodie utimur, profectam, quum legisset apud Suidam, duodecim Antonini libros exstare. Haec igitur cum sibi persuasisset De Joly, singulas Opu- sculi Sectiones ad Capita 35 retulit: qua re sibi optime de Antonino meruisse videbatur. Ipse enim: „Post hanc, inquit, editionem Antonini concedendum erit viris eruditissimis, quorum testimonia refert *Fabricius*, (in Bibl. Gr. Libr. IV. P. 2. cap. XXIII, §. 3.) opus eximium (initio detracto) *fuisse re vera scopas dissolutas, arenam sine calce, cui nihil inerat contexti, et visa fuisse mera excerpta sub nomine Antonini, non ipsius Philosophi.*” Haec igitur *De Joly*.

Nobis vero haud alienum a consilio horum Prole- gomenorum videtur, et nostram sententiam de integri- tate operis Antoniniani et *avθevρία* vulgaris tituli et di- visionis paucis exponere, monitis antea lectoribus, nos potissimum sequi Virum Doctum, qui in Biblioth. philol. Goetting. censorem Editionis De-Jolyanae egit, qui omnium accuratissime de hac re scripsisse nobis videtur.

Integros quidem maximam saltem partem ad nos pervenisse Commentarios Antoninianos, nemo argumen- tis sat firmis negare potest. Fuerunt quidem Viri Docti haud pauci, quos nominavit *Fabricius* in Bibl. Gr. I. I.,
qui

qui dicerent, non integrum Antonini opus, sed Excerpta tantum ex eo superesse. Hujus vero opinionis argumenta partim in indole libelli, qui fere singula quaeque decreta sine serie connexa cum iis, quae praecedunt et sequuntur, exhibet, partim in fama inesse videmus, qua acceperant, servari in quibusdam Italiae Bibliothecis Antoniniana titulo Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καὶ ἑαυτὸν insignita (sic vero et in Vaticanis Codd. legendum puto, quamquam Assemani Epistola καὶ αὐτὸν habet). Jam vero indoles illa librorum Antonini eo deduxit quosdam, ut hoc opus Antonino indignum judicarent atque ex majore quodam excerptum opinarentur. At *Fabricius* recte monuit haud spernendos esse libros non una serie scriptos, quales et antiquiorum et recentiorum multos esse, qui utilissimi ac praestantissimi haberentur. Atque, si quid video, multo minus ab Antonino, qui non aliis, sed sibi tantum, scripsit, quam ab alio quovis Scriptore, postulari potest, ut ad artis regulas singula quaeque disposuerit. Famam vero de Excerptis ex Antonino secus ac debuerant intellexerunt Viri Docti, inter quos et *Cassp. Barthius* fuit, de toto opere, quod adhuc exstat, non de Excerptis ex hoc opere collectis. Apparet denique, ut recte monuit *Casfaubonus*, ex *Suida*, ab eo inde tempore certe, quo is vixerit, Antonini opus satis integrum ad nos pervenisse. Neque tamen haec ita intelligi velim, quasi negem, omnino nihil librariorum incuria omissum aut trajectum esse: ipse enim passim

in Notis observavi, Antonini opus mihi mutilatum videri.

De αὐθεντία porro inscriptionis atque divisionis vulgaris si quaeritur, ipse me adhuc dubitare profiteor, utrum ad Antoninum ipsum auctorem referendae sint, nec ne. Quare enim fieri non potuit, ut Scriptor noster praecepta atque decreta, quae ipsi salutaria videbantur, in usum suum exararet, neque tamen aut titulo ornaret, aut in singulos libros divideret? Neque tamen negare audeo, utrumque factum esse. Quid enim obstitit, quo minus iis, quae in usum suum scripserat, verba τὰ εἰς ἑαυτὸν aut Ἀντωνίνου τὰ εἰς ἑαυτὸν inscriberet, eaque in libellos quosdam distribueret? Quaestio igitur de inscriptionis atque divisionis vulgaris auctoritate inter eas referenda videtur, ad quas in tanta rerum antiquarum obscuritate nihil certi responderi potest. Neque tamen non adfirmare ausim, operis hujus et inscriptionem et divisionem jam antiquitus esse constitutam, et a *Xylandro* et *Gesnero* in Codice Palatino repertam. Si enim nulla operis hujus inscriptio in Codice Palat. exstitifset; nonne verisimillimum est, primos Editores non ex Diogene Laërtio titulum libri cujusdam Solonis, sed ex Suida titulum libri Antoniniani (τοῦ ἰδίου βίου διαγωγὴν) transfumturos fuisse? Quam maxime vero ab ea, qua Saeculi XVI. Viri Docti antiquitatis monumenta tractabant, religione abhorreere, ut

ut lectoribus ne verbo quidem monitis, quo consilio et qua auctoritate hoc factum sit, et inscriptionem et divisionem libri alicujus suo ingenio constituerent, quis est, qui nesciat? Neque vero sufficiunt, argumenta, quibus utitur De Joly, ad probandam opinionem, libros hos ita dispersos atque disiectos esse, ut nova prorsus opus sit eorum divisione. Nam quod dixit, ordinem, quo singuli libri sese excipiant, repugnare ordini temporum, id non ita adprobavit, ut extra omnem dubitationem rem posuisse videri possit. Argumentum scilicet petit ex eo, quod Antoninus III, 9. se *senem* profiteretur et *mox moriturum*, idemque IX, 3. mentionem fecit *uxoris* spirantis adhuc et *gravidae*; quum ex Vitae Antonini Scriptoribus constet, Faustina diu ante Antoninum excessisse. At non tantum mihi videtur hoc argumentum, ut vehementer illo movear. Non enim urgendum est, quod Antoninus se senem et mox moriturum dicit: quod quidem argutari nec vero interpretari est. Antoninus senem se vocavit, quod imbecillitatem valetudinis, qua laborabat, ingravescentem sentiebat, eandemque ob causam morti se appropinquare dixit. Quid, quod Antonini uxor Faustina quatuor tantum annos ante maritum mortua est? Num igitur De Joly putavit, Scriptorem rerum studiosum, verborum autem fere negligentem, ea diligentia annos aetatis computasse, ut quatuor anni obstarent, quo minus sibi senectutem tribueret? Equidem postquam

pluries hos libros perlegi, eosque diligenter cum historiae monumentis, quae mihi ad manus erant, comparavi, nihil in iis deprehendi, quod impediât, quo minus dicamus, eos intra annos 171 et 180 post Chr. nat. ab Antonino et ea fere ferie, qua hodie leguntur, conscriptos esse.

MERICI CASAUBONI

in M. ANTONINI τῶν εἰς ἑαυτὸν libros XII. et Editionem
suam

PROLEGOMENA.

Quae Marcus Antoninus, Imperii et rerum gestarum magnitudine gloriosissimis Imperatoribus annumerandus, vitae vero sanctitate et solida eruditione veterum Philosophorum vel laudatissimorum nulli inferior, *De se ipsa* sibi scripsit, ea postquam semel typis excusa prodierunt in lucem, dudum est, cum certatim a doctissimis quibusque viris, qui reipublicae literariae promovendae suam navarunt operam, laudantur et meritis elogiiis celebrantur: at qui scriptum ut excellentissimum, ita et obscurissimum, seu Notis seu Animadversionibus, seu Commentariis uberioribus illustrandum fusciperet, quo tam reconditae sapientiae ad plures utilitas perveniret, ex omni doctorum numero nemo unus hactenus, quod sciam, repertus est. Interim vero, qui mortalibus imperitis et incautis falso Antonini nomine illuderet, et vilissimos, in comparatione, foetidissimosque pannos, pro pretiosissima purpura sacrilega manu circumferret, pridem repertus est *Antonius Guevara* Hispanus, homo non contemnendi prorsus ingenii, nisi alios ipse, tantae imposturae fiducia, adeo contempsisset; eruditionis autem, quae aulicum potius, quam Episcopum; et circumforaneum aretalogum, quam genuinum Philosophum deceret. Sed nec ego talem ab omnibus pridem doctis exploratum contemptumque tanti facerem, ut hic ejus meminisse dignarer, nisi tanti putarem, quam sint homines, quae stulta, ficta, falsa, putida, prae iis, quae solida, sinceraque sunt, am-

plecti prouiores, et quae *χολοβαφίνα* iis, quae vere sunt aurea, praeponere, tam luculento et illustri exemplo demonstrare. Solis enim sacris Bibliis exceptis alium vix ullum librum extare puto, qui tot in linguas, Gallicam, Italicam, Anglicam, Germanicam, alias, opinor, omnes Europae linguas semel iterumque translatus: qui repetitis editionibus toties excusus sit. Cum vero per multos annos intra vulgares has linguas tantae se continuisset imposturae foeditas et jam quodammodo suppressa videretur: ecce tibi triginta plus minus abhinc annis *Joannes Wankelinus* quidam nomine, natione Germanus, exortus est, qui magnum operae pretium, a principibus etiam viris invitatus, facturum se credidit, si egregium hoc *Horologium* (is enim libro titulus) latine versum et Notis adornatum, ab oblivione vindicaret. Hujus ergo Latinae versionis IV editionem *in folio*, ad paginas prope septingentas, praeter longissimas praefationes plures, et copiosum Indicem, diffusam; sed et posteriorem aliam *in quarto* ad rei monstrosae (mihi certe) fidem seruo. O iniquam sortem mortalium! quid enim profecto fiet in profunda barbari, quale jam non unum, saeculi caligine, melioribus literis proscriptis et extinctis omnibus; cum tam erudita aetate tam multi reperiantur, qui *σύματα αἰροῦνται μᾶλλον ἢ χρυσόν* et frugibus inventis glande vesci gratum habent? Et memini, cum ante quinquennium in prodigiosum quendam librum, in Angliam tum primum advectum, *Etruscarum Antiquitatum* titulo, multisque aeneis tabulis spectabilem forte incidissem, primo statim conspectu fraude deprehensa, ad quam deprehendendam nulla non pagina libri, ne dicam linea, sufficiat; indignationem publice testatum esse, et originem fraudis in quodam, qui tum forte sub praelo erat, de *Ufu et consuetudine* commentariolo detexisse. Comperi tamen postea fuisse, qui longe aliter sentirent,

rent, et tam bellas et speciosas *Antiquitates* tam duriter acceptas dolerent: imo non defuisse, qui contempto nostro aliorumque de illis verissimo iudicio, ad loca ipsa, fidei tanti depositi custodiâ venerabilia, per mare, per terras, magno studio, quo res tam sacras oculis usurpasse suis, et manibus contigisse possent aliquando gloriari, contenderent. Sed ut ad *Antoninum* redeamus, Annus a parto Salutis Authore 1558 agebatur, cum primum *Guil. Xylander* Augustanus divinum hunc Antonini foetum, a Conrado Gesnero ex Bibl. Palatinae latebris erutum, protulit in lucem; et, ut erat industrius et in vertendis Graecis assiduus, Latine vertit, brevibusque Notis illustravit. De ejus versione plura mox dicemus: sed hoc in antecessum, ne viro docto pro ingenti beneficio gratias indignas rependamus: parum candide et ingenue facturum, qui post tot in hoc genere labores *Xylandri*, tot elucubratas majorum vigiliarum et voluminosiorum scriptorum versiones, ex hac una scripti tam pusilli, alias quidem, fateor, inaestimabilis, et non ex mole pendendi, sed pusilli tamen unius versione de meritis ejus et eruditione pronuntiare velit. Fateor illum in aliis quoque operibus non raro impingere, nec in exprimendis, quos interpretandos suscepit, semper litare Mercurio; sed id potius tamen viri laboriosissimi et ad alia semper properantis festinationi, quam linguae Graecae, cujus ut et Latinae fuit ille peritissimus, ignorantiaetribuendum censeo. In Antonino alia fortasse ratio: ad cujus intelligentiam non tam Graecae linguae peritia, quam veteris et inprimis Platonicae Philosophiae cognitio necessaria. Certe quam non feliciter optimo viro versionis hujus susceptus ab eo labor aggregienti cesserit, ut non ignoravit ipse, ita nec dissimulavit, ut tum Praefationes ejus (quarum prima praecipue), tum Notae testes: in quorum altero sagacitatem ejus, (ἀμφότερα δὲ καλὰ,

καὶ

καὶ τὸ ὅτι οὐκ ἴσμεν, εἰδέναι· καὶ τὸ γινῶναι δ' οὐκ ἴσμεν· dicebat olim Hierocles) etiam ubi minus sagax: in altero ingenuitatem merito laudamus. Sed quod in Graeci sui codicis defectum culpam saepe rejicit, id ut ipsum vere credidisse concedamus, ita credendi causas nullas idoneas habuisse certo persuasum habemus, et facile, spero, lectori, cum de eo agemus, non moroso persuadebimus. Caeterum cum princeps haec editio, Latina praecipue Xylandri versio, Typographorum incuria tot scateret mendis, ut vel eo nomine Xylandrum vehementer ejus poeniteret et puderet; secunda meliori, novem plus minus annis interjectis, prioris illius maculas et dedecus eluere conatus est. Ea Basileae a. d. 1568. adornata est. Sed viro doctissimo et occupatissimo ne hic quidem pro voto aut industriae merito respondit eventus. In versione siquidem mendas typographicas haud paucas sustulit: at quae propria erant ipsius παραράματα, typographicis longe molestiora, pleraque reliquit. In Graeco vero contextu, qui nulla re magis, quam turbatissima interpunctione, laborabat, parum aut nihil praestitit. Multis post annis, A. quippe D. 1626, Lugduni (Gallicae Celticae urbe) nova prodiit Antonini editio: commoda sane forma, et typis non inelegantibus: caetera vero Xylandrina utraque longe depravatio. Non enim ex secunda meliori (quam videntur ignorasse, qui hanc procuravere) Basiliensi, sed priore Tigurina expressa est: et cum pleraque menda typographica primae ac praecipitatae illius editionis (qualia, *certum pro coetum: neque pro usque: subesse pro substantiae: somnus pro sensus: fatum pro fortum: aut pro autem: non pro modo*, et id genus alia non pauca) retineat; propriis et ipsa cumulata est, in Graecis praecipue, maculis: ut tota ἔλκεσι βεβύειν merito dici possit; ut omittam Notas additas; si Notae sunt dicendae hominis (ne quid

quid dicam gravius) audacissimi (ut cum τὸν αἰσθύντα λόγον, quasi inauditum et barbarum quid, emendari vult τὸν κρείττονα λόγον: cum pro τροπῇ, Platoni et Stoicis tam familiari verbo, τρόπος substituit, et ejusdem farinae alia) mera deliria. Ista sunt omnes, quae quidem ad meam pervenere notitiam, Antonini editiones. Quis vero in tanta virorum doctissimorum, quantam nostra haec et superior aetas tulit, annona: tanta Commentatorum, qui alii super alios veteres quosque scriptores certatim arripuere, turba, unius fere Antonini id peculiare fatum fuisse non miretur, ut incultus, impolitus, ἀνεξήγητος per tot ad hunc usque diem jaceret annos? Dicerem fortasse, difficultatem operis, toties a Xylandro commemoratam, plerosque ab incepto deterruisse, nisi arroganter id a me dictum videri posset, quod a me susceptum sit, (nam praestitum non dicam) id ab aliis ne susciperetur, perficiendi difficultatem potissimum obstuisse. Ego certe cum ante annos jam decem totos augusti hujus operis non antea mihi visi, sed expetiti dudum, compos essem factus et in lectione progressus essem, quantum ad libri gustum sufficeret, sic eorum, quae legeram et intelligebam, admiratione, pari delectatione juncta, protinus obstupui, ut nullum non laborem libenter suscepturus fuerim, nulli non oneri subiturus, quo ad caeterorum, ad quae mentis acies nondum penetraverat, intelligentiam pervenirem. Magna tum, memini, spes animum pertentabat, si forte exemplar, quo b. m. parens usus fuerat, adipiscerer, haud pauca reperturum me ad oras (quae in plerisque veteribus legendis ejus sedulitas et diligentia) notata, quae magno futura essent auxilio: sed eum cum humanissimi juxta ac eruditissimi viri *Patricii Junii*, Bibliothecae Regiae praefecti dignissimi opera consequutus essem, quam spe mea frustratus sum, ipsum illum testor, optimae fidei nec minoris

in

in his iudicii testem, omni exceptione maiorem: loco enim emendationum aut conjecturarum, quas expectabam plurimas, plurimi se singulis fere paginis ὀβελοὶ αὐ καὶ χιασμοὶ, quibus quae pro mutilis aut corruptis haberet, notare solebat, obtulerunt. Ait Aristoteles et vere ait, ut mea fert sententia (quod et hodierni Itali vulgari jactant proverbio) μᾶλλον ἕκαστα κρίνουσι, καὶ ἐξακριβοῦσι, οἱ μὲν δὲ ἡδονῆς ἐνεργοῦντες. Cum igitur, lecto semel iterumque libro, nova semper voluptate ad novam lectionem redirem, factum tandem est saepe legendo, ut quae prius ἀβαντα καὶ ἀνέφικτα tenebrisque plus quam Cimmeriis obvoluta videbantur, ea pleraque, paucissimis exceptis, adeo plana et expedita se praeberent, vix alius ut sit ex veterum omnium librorum numero liber, quem mihi magis notum perspectumque crederem. Qua ex re cum gaudium pro priori meo studio desiderioque, quantum par erat, perciperem, re tamen ipsa, quod a viris sapientibus observatum memini, tunc expertus sum, nullum tantum bonum esse, cujus privata et solitaria possessio, si non ingrata, certe pro rei merito jucunda sit. Quare cum fictitium illum, stramineum, volgivagum Guevarae *Marcum Aurelium* etiam Anglice versum esse comperissem; cum mihi privatim cum munere suscepto nihil deinceps ex usu magis quam linguae Anglicae promptus usus, cujus non inutiliter excolendae haec opportunitas sese offerebat; cum denique Latinorum et Graecorum librorum editiones (praecipue qui Cantuariæ a Typographis et bibliopolis omnibus longe submotus sedem fixam haberem) non sine multa difficultate his in terris procurari viderem; de vertendo in linguam Anglicam eximium hoc opus; magna spe concepta, fore, ut multis prodesset, si sic verteretur, ut a multis intelligi posset, paucos post menses, cum ipse videram et legeram, apud me constitui: nec ante destiti, quam quod animo cepe-

ram,

ram, Deo ceptis aspirante, confecissem. De ista versione non aliud dicam, nisi viris in hoc regno (quod non unus coram testatus est) a dignitate, sed et ab eruditione summis laud paucis rem fecisse me gratissimam. Cum autem non pauci versione delectati de Graecis edendis saepius interpellerent, dudum profecto eorum voluntati morem gefsissem, nisi quod, dum vacationis ab aliis negotiis et Londinensis ad tempus commorationis opportunitatem expecto, interim non unius indicio ad me pervenit, *Thom. Gatakerum*, virum eruditione apud Anglos opinione celebrem, Graece, ut perhibebant ipsi, peritissimum, eam in se provinciam a longo jam tempore suscepisse, ac prope jam defunctum esse. Ego cum, quod amicis instantibus opponerem, haberem, et otii quantum satis esset vix mihi pollicerer, molestiae autem satis in mundo praesentiscerem, facile in animum induxi, ut ab incepto desisterem. Verum post plurium annorum expectationem cum jam dubitare, qui spem excitaverant, animadverterem, cumque ea incidissent tempora Reipubl. ut animum munire optimis praeceptis tum a tristissimis cogitationibus avertere quacunque ratione laborarem, memor quanta cum animi voluptate in versione Anglica versatus essem, ad Graeco-Latinam Antonini Editionem cum Notis, quae non multae quidem, pro successivi temporis ratione, essent; sed quae nihil tamen, dignus ubi vindice nodus, intactum relinquerent, mentem coepi convertere. Sed priusquam manum operi admoveo, virum illum doctissimum, de sola dum fama mihi notum, conveniendum mihi credidi. Superioris anni Majus tum mensis agebatur. Quid multa? Post multos ultro citroque de Antonino sermones tandem ostendit mihi vir humanissimus scriptos manu tomos in quarto (ut loquimur vulgo) binos, bene spissos, quorum alter ipsum Antonini contextum cum Latina ver-

versione continébat; prolixos alter in Antoninum Commentarios: utroque ea cura descripto, ut editioni paratos res ipsæ loqueretur: paratos autem plures jam annos ita fuisse idem, qui ostendit, asseverabat: at quando prodituri essent in lucem, cum, quæ hactenus obstiterant, eadem nunc essent impedimento, nihil asseverare se aut in se recipere posse profitebatur. Cum ego vicissim consilium ei meum de Xylandri versione interpolanda et brevibus Notis addendis aperuissem, adeo non improbavit, ut laudaret etiam et ultro cohortaretur. Ab eo tempore, quidquid ab aliis studiis et negotiis liberi tempus obtigisset, id huic uni curae curandæ, donec confecta res esset, a me destinatum. Quid autem nobis hac editione proposuerimus, id demum, superest, ut paucis hic exponamus. Ab ipso, quod præcipuum est, Antonini *contextus* incipimus: qui quidem, si Xylandro credimus, vix Antonini *contextus* dici mereatur. Est enim, ubi non Antonini hoc ipsius opus, sed *ἐκλόγη* duntaxat ex Antonino; ut in posterioris editionis præfatione est, ubi *mutilos misereque decurtatos* hos libros; ubi *librum mutilum et plerisque lacis interruptum interpolatumque*, ut in prioris: ubi denique *plerisque lacera*, ut in Notis, *ἐκτορώμεως* pronuntiat. Hujus autem assertionis et iudicii si quis a Xylandro causam requirat, hæc nimis est, sententiarum obscuritas et incoherentia. De posteriore ut primam dicam: Eorum, quæ *ἀπορίσταις* a veteribus, per sectiones et capitula tradita sunt, eam esse rationem, ut sectiones seu capitula nulla, nisi casu, vel argumenti vel orationis serie copulaque cohaerent inter se, quis ignoret? Eam autem *ἐκ τῶν προτέρων μέθοδον* veteribus sapientiae magistris probatam et usurpatam maxime, ut ex Solomonis, Theognidis, Phocylidis aliorumque Gnomologicis monumentis facile discimus; ita recentioris ævi viros acutissimos non defuisse video, qui ordine

dine vel exactissimo certas ob causas (quas non est hic examinandi locus) anteponerent. Cum igitur tam certum sit, quam quod certissimum, haec ἀθρόως et ἀφαιριστικῶς (qualla et Epicteti, quod vocatur, *Enchiridii* pleraque, nisi si quis ingenii subtilitate fretus ἀσύγκλωστα κλώθειν aggrediatur) ab Antonino congesta esse, nec aliam quaerendam seu verborum seu sensuum ἀλληλουχίαν, quam quae in singulis sectionibus; magna pars obscuritatis sublata fuerit, si sectiones (quae nostri laboris pars non minima) recte secreveris et diremeris. Sectionibus recte riteque discretis et diremtis, si quae alia superest obscuritas, inde potissimum est, quod Antoninus in veterum lectione tritissimus, eorum verba suis crebro, tacitis ipsis, sic intertexat; ad intertexta (aut quae interdum in animo tantum habebat) suis saepe verbis tacite sic alludat et intendat; ut haec animadvertere et dijudicare singula vix cujusquam fortasse sit etiam diligentissimi: qui vero in veterum, Philosophorum praecipue, lectione bene versatus non sit, eum nihil mirum, si in tam crebro τῆς ἀρχαιότητος et in sensibus et verbis πίνῃ crebrius offendat et haereat. Praeterea quis ab eo, qui secum loquatur et sibi scribat uni, eam sermonis expectet perspicuitatem, quam ab eo, qui aliis, ut legatur et profit, jure meritoque requiramus? Sed quidquid hujus sit, ne quis ultra sit huic exceptioni locus, afferere non verebimur, paucissima (quis autem liber antiquus tam planus et perspicuus, ut Oedipo aliquo nullibi egeat? ut nodos etiam doctissimis inenodabiles nullos habeant?) in his libris esse, quae non integra modo, sed et ad explicandum facilia praestare non possumus. Refutata obscuritatis et ἀνακολουθίας calumnia, cur imperfecti sint libri, nullum, quod sciam, aliud argumentum: cur autem perfecti judicandi sint, et optimae notae codicem eum fuisse, quo Xylander usus est, et expressit typis, credi-

bile fit, cum alia possunt afferri, tum illud inprimis, quod, quaecunque extant apud Suidam (quae mihi quidem haecenus reperta) Antonini *Fragmenta*, quae paulo post inter Testimonia reperientur: quaecunque in *Excerptis* (de quibus in Notis, initio) nomen *Epicteti II.* praefertentibus Hoeschelianis, ea cum editione Xylandri, variantibus aliquot lectionibus exceptis, per omnia congruunt. Qui igitur codici Xylandrino, ut optimae notae codici, multum deferremus, et Xylandrinam editionem ex illo (nisi quod ex Notis ejus quaedam in textum, nescio an ipso auctore, temere recepta) fideliter expressam esse non levibus argumentis adducti judicemus, et ipsam fideliter ut hic, quoad ejus potuit, folis mendis typographici et minutioribus exceptis, exhiberemus, praecipue curavimus. Sed cum secundae ac melioris Xylandrinae editionis nullum exemplar, quod excudendum typographo traderetur, suppeteret, Lugdunenſis editionis exemplar, quod suppetebat, prius tamen a me collatum et ad meliorem illam editionem, quam potui, diligentissime correctum tradere coacti sumus. Non mirum tamen, si quaedam nostram, praecipue cum mens nostra toties aliis longe curis sollicitudinibusque interpellaretur, fugerunt diligentiam: quae pleraque aut in Notis aut in Erratis indicata sunt. Depulsa imperfectionis invidia, non abs re fortasse fuerit, et illis hic paucis occurrere, si qui futuri sunt, qui de *redundantia* querantur. Negari certe non potest, eadem saepius his libris (iisdem quidem plane verbis non multa, at non multum diversis haud pauca) ingeri et inculcari. Hoc igitur objecturis quod univérſe respondeamus, hoc praesto nobis est, Δις καὶ τρις τὰ καλὰ, aut quod alicubi recte Seneca, *Nunquam nimis dicitur, quod nunquam satis discitur.* Sed Antoninum praeterea et hoc peculiariter excusat, quod, ut de obscuritate modo dicebamus, hoc quidquid est

est operis, non id aliis, ut in vulgus emanaret et publice prodesset, adornavit: sed sibi privatim, (quamquam et aliis, dum sibi, tanto Domino et Exemplo) ut in virtute proficeret, commentatus est: ut hinc quidem, quid ille sibi ipsi, conscientiae suae sedulus et severus scrutator, apprime utile et necessarium judicaverit, addiscere possimus: iudicio ejus ac memoriae irasci, quod ab iisdem repetendis et inculcandis, quae ad profectum virtutis prima et summa haberet et quotidie experiretur, haud abstinuerit, sine summa iniquitate nequeamus. Ad *versionem* quod attinet, eum Xylandro libenter honorem habuimus, ut ejus versionem, nisi ubi res ipsa aliter postulabat et sententiae ipsius intererat, ubique retineremus. Ingenue certe et candide ab illo factum est, quod in quibusdam (nec falsum dixisset, si in multis dixisset) *coactum se divinare et audacter a codice Graeco discedere*, agnoscit ipse: sed et in alia praefatione, quam posteriori editioni primam praefixit, non minus ingenue et vere, *quaedam in Antonino esse, quae prorsus non attingere praestitisset, quam conjiciendo aliena pro Antoninianis fortassis ingerere*. Hoc sane vere dicere possumus, plurimas esse sectiones, nec illas e brevissimis, in quibus Antoniniana mentis et sententiae in Xylandrina versione neque vola neque vestigium: ut illas omittam, in quibus quod erat, ita contrarium, ut nihil magis esse possit, expressit, aut potius, ut ipse in Notis alicubi loquitur, ariolatus est: quae a nobis eo dicuntur, non ut viro docto *νεανικῶς* insultemus; cujus memoriae, ut caetera ejus merita omittamus, vel hoc uno nomine, quod Antoninum illi debeamus, ita favemus, ut ejus par est memoriae, qui maximo nos obstrinxerit beneficio: sed ut si qui nostri in hac interpolanda et recensenda versione laboris et instituti parum candidi futuri sunt interpretes, eis aliquid opponeremus. Mutae

tae vero versionis, ubi dubitandi causa erat, in Notis rationem reddidimus: ubi non erat, ut labori parceremus putido et ne obtrectandi materiam quaesivisse videremur, libenter abstinuimus. Quodsi non in prompta causa semper, quae me movit, (etsi fieri potest, ut in quibusdam me quoque ratio fugeret) ut mutarem, Lectorem minus intelligentem oratum velim, ne, quorum ipse rationem non statim assequitur, ea statim nulla ratione niti pronuntiet aut plane judicet. Sic exempli causa, ipso statim initio, quod Xylander verterat, *Existimatione parentis mei*; maluimus nos, *Existimatione genitoris mei*. Erunt fortasse, qui ad τὸ γεννήσαντας, quasi id melius *genitor* quam *parens* aut elegantius (quo quid puerilius?) verteretur, respexisse suspicabuntur. Ego vero τὸν γεννήσαντα *parentem* Latine vulgo optime reddi non magis dubito, quam τὸν γεννήσαντα et τὸν πατέρα idem vulgo sonare: sed ut hoc loco τὸν γεννήσαντα consulto dixit Antoninus, ut naturalem patrem, qui genuerat, ab eo, quem πατέρα cap. 13. Παρὰ τοῦ πατρὸς etc. nuncupat, qui scilicet adoptaverat, distingueret, ita *qui genuit* hic, vel *genitorem*, quam *parentem*, cum *parentis* latior interdum soleat esse (quo sensu Capitolinus in vita Marci, *Omnibus parentibus suis tantam reverentiam* etc. capiendus) significatio, ad Antonini mentem propius accedere credidi. De *Sectionibus* seu *Capitulis* jam diximus aliquid: sed est porro quod dicamus, quia in eorum divisione et partitione multum situm est. Nobis in hac, quam hic exhibemus, partitione non id propositum fuit, ut singulos κανόνες, seu singula, quæ vocat Antoninus κεφάλαια et interdum παραστήματα, seorsim repraesentaremus, sed ut ea (plura an pauciora essent) eisdem sectionibus includeremus, quæ conjuncta perspicuitatem, obscuritatem divulsa peperissent. In plurimis autem, ubi sententiae nihil interest, siue conjuncta legantur, siue se-

para-

parata, arbitrio meo usus sum, nulli legem impositurus, quin aliter per me liceat ipsi disponere. Hoc tamen praemonitum velim lectorem, temere facturum, qui non semel iterumque lecto toto libro et attente lecto, de novo cogitabit ordine: quid enim in singulis sectionibus, ubi aliqua difficultatis aut obscuritatis suspicio, spectaverimus, illi demum intelligent, qui frequenti lectione totum illum adeo sibi familiarem reddiderint, ut de singulis partibus ex toto, quod toti maxime conveniat, iudicium facere possint. Exempli causa, lib. IV, c. 6., ubi nos novae sectionis initium facimus, Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων etc., erunt fortasse, qui connecti cum superioribus ista debuisse, nihil ultra providentes, sola, quae ante oculos sunt, cogitantes censebunt: qui eadem fortasse cum sequentibus istis, ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο etc. etc. Ἄρουν τὴν ὑπόληψιν etc., conjuncta esse non minus improbabunt, quod ratio cohaerentiae non appareat. At iidem si cogitaverint, Antonino solenne esse, quoties ad alienam improbitatem patienter ferendam se hortatur et necessariis praesidiis (quod facit ille saepissime, neque aliud puto fuisse, quod magis ipsum exercuerit) ante munit, duplicem necessitatem ponere; aliam generalem, respectu mundi, ejus ordini maxime consentaneum esse (ita quidem ille, nec ille solus, sed alii plures tum philosophi tum theologi veteres christiani pluribus adstruunt), ut improbi permittantur, asserit: aliam particularem, quod, istis opinionibus positis, tales actiones, tales mores consequi (unde et illud sequitur, invitos quodammodo peccare, qui opinionibus abrepti peccant) necesse sit: ut autem necessitatem, ita et aevi brevitatem, ut praesentissimum ad compescendam iram remedium passim inculcare: eundem denique omnes irascendi causas ad falsas et imaginarias (quibus indulgere stultum sit, quasque admittere vel excludere nostri sit arbitrii)

LXVIII MER. CASAUB. PROLEGOMENA.

opiniones referre solere: qui haec, inquam, cogitaverit, illa omnia, quae sectionis istius ambitu comprehendimus, eodem pertinere nec separari debuisse confessurus est. Quid nobis proposuerimus, et quibus adducti rationibus, hactenus praefati sumus. Sed propositum tamen adhuc restat primum καὶ τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τέλος indictum nobis, quod uno verbo expediam, *prodesse* et iis potissimum gratificari, quibus virtus et vera pietas cordi est et vitae finis. Ego illum, quicumque tandem sit, optime Antoninum intelligere existimabo, quisquis ita leget, ut per eum in vita proficiat. Hoc tibi, Lector, quisquis es, opto voveoque ex animo: si et tu mihi, non aliud a te meae qualiscunque industriae praemium postulo. Vale.

THOMAE GATAKERI
P R A E L O Q U I U M,

in quo de disciplina Stoica, cum Sectis aliis, Peripatetica et Academica Vetere, Epicurea vero praecipue, collata; deque eorum, qui hanc secuti sunt, quae supersunt, Senecae, Epicteti, Marci nostri cumprimis, scriptis differitur: Operisque hujus totius ratio et institutum exponitur.

Stoicam disciplinam, prae caeteris Philosophorum priscorum Sectis, ad dogma christianum proxime accessisse, e nostris qui censuerint, non desunt. Et Iosephus quidem Judaeus, ubi vitae suae rationem denarrat, de Pharisaeorum, quam apud suos αἵρεσιν ἀκριβεστάτην fuisse a) Paulus pronuntiat, quamque horum uterque, et Iosephus et Paulus, aliquando sectatus fuerat: b) ἡ Φαρισαίων, inquit, αἵρεσις παρὰ πλείους ἐστὶ τῇ παρ' Ἑλλησι Στωικῇ λεγομένη. Pharisaeorum Secta ei est affinis, quae Graecis Stoica nuncupatur. Hieronymus vero noster verbis plane disertis, c) Stoici, inquit, nostro dogmati in plerisque concordant. Et in multis quidem convenire, ambigi non potest, si quis instituti utriusque περὶ τῶν πρακτέων regulas legesque secum invicem contulerit: in pluribus etiam, opinor, quam Secta alia ulla; quum nulla, credo, comperta sit, quae pietatis ac virtutis studium exercitiumque aut pluris faciat,

e 4

aut

a) Paul. ap. Lucam, Act. XXVI, 5.

b) Ioseph. in Vita sua, de bello Judaico libris subjuncta.

c) In Efsaiam Comment. c. 11.

aut altius evehat, aut fortius spiret, aut penitius inculcet, aut enixius provehat.

Hoc quo clarius eluceſcat, de Sectis eminentioribus quibusdam cum iſta collatis videbitur. Atque hic mitto Pythagorae, ^{d)} myſticam an magicam dixerim, diſciplinam, cujus rudera duntaxat et λείψανα diſjecta jam ſuperſunt. *Aureum* enim *carmen*, quod hujus nomine proſtat, ejusdem eſſe notae cenſent eruditi cum Phocylidae *Monitorio*, ſuppoſititium utrumque. Sed nec in ullo numero habendam exiſtimem, aut Cy-
nicorum affectatam illuviem, foedaque in propatulo etiam per-
petrata ^{e)} χειρουργήματα (quos ^{f)} a Stoicis tunica tantum diſflare, haud rite pronunciaſſe videtur Satiricus, cum illi ^{g)} obſcoenitates iſtiusmodi, ſordesque etiam, ^{h)} tanquam a natura hu-
mana alienas, ſint averſati): aut Academiae etiam Novae ἀκα-
ταληψίαν, quae cum ſenſibus tam externis quam internis fidem omnem detrahat, ⁱ⁾ mentisque pariter ac corporis oculos pe-
nitus

d) Vid. Pythagorae Vita ap. Laërt. l. VIII. et a Jamblichio conſcripta, cap. 13. 14. 23. 24. nec non Jamblichi Vita apud Eunap. in Vit. Sophiſtar.

e) De quo videri poterit, ni pudor prohibeat, Dio Pruſ. Orat. 6. in Diogen. ſive de Tyranno, et Laërt. l. VI. in Diogen. quo loco vim vocabuli non aſſecutum Ambroſ. Camald. Interpretem, non eſt mirum, quum Henr. Stephanus praeterierit.

f) Juvenal. Sat. 13.

g) Proinde Zeno. αἰδήμων πρὸς τὴν κυνικὴν ἀναισχυντίαν, a Cratete defecit. Laërt. l. VII.

h) Τὸ καθάριον πάντως ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται· καὶ εἴ τιμι ἄλλω, καὶ τοῦ-
τω τῶν ζώων χωρίζεται. Epict. Diſſ. l. IV. et per totum cap. 11. quod his verbis clauditur: Πᾶσα ἐκτροπή ἀπὸ τινος ἀνθρωπικοῦ γίνεται· αὕτη δὲ ἐγγύς ἐſτι τῷ μὴ ἀνθρωπικῇ εἶναι. *Natura homo mundum et elegans animal eſt.* Senec. Ep. 92.

i) Epictet. Diſſ. I, 5. II, 20. Senec. Ep. 88.

nitus revellat, hominem nec rationis particeps animal esse patitur.

Ad illos accedo, qui Philosophiam nobis excultiorem dederunt, Scholasque frequentiores, ampliores, illustriores habuerunt. Ex his sunt, qui e Platonis Gymnasio prodire, *Academici Veteres*, et Peripatetici: quos quia ^{k)} *nonnibus* solis locisque (cum *Academiam* alteri, *Lyceum* alteri tenerent) a se invicem *divisi*, *rebus* interim *conveniebant*, una junxisse, compendio dabitur. Inter istos cumprimis emicuit Aristoteles. Is in scientiis disciplinisque omne genus tradendis, *Logica*, *Rhetorica*, *Poëtica*, *Politica*, *Oeconomica*, *Ethica*, *Physiologica* ^{l)}, ad ^{m)} *miraculum* usque tantum praestitit, ut plus illi hac in parte totus eruditionis humanioris circulus debeat, ⁿ⁾ quam priscorum, non dico uni alteri alicui, sed eis, quorum saltem ad aetatem hanc scripta perennarunt, etiam universis. Nam quod ^{o)} *Platonem* hujus Magistrum, familiaeque illius utriusque parentem excipere solent, qui huc alioqui primas deferunt; haud advertisse satis videntur, Platonem non tam in disciplinis tradendis, quam in sui temporis ^{p)} *Sophistis*, sub persona Socratis,

e 5

tis,

k) *Cic. Acad. I.*

l) *Muscam*, *Mathematicam*, *Medicam* non adjicio, quia periisse videntur, quae de his scripisse discimus ex *Laërtii* *laterculo*: sed nec *Metaphysicam*, quia nomen priscis illis ignotum; aliudque plane sonat τὰ μετὰ τὰ φυσικά.

m) *Talem esse unum hominem*, *miraculosum est potius*,

quam humanum. *Averroës* in *Prooem. Phys.*

n) *Aristoteles meo judicio in Philosophia prope singularis. Cic. Acad. I. IV.*

*) *Aristoteles, excepto Platone, Philosophorum princeps. Cic. de Fin. I. I. cf. Tuscul. I. I.*

o) *Sophistas e Platone intelligimus lusus a Socrate. Cic. de Fin. I. II.*

tis, defricandis, ludendis, traducendis, refellendis, horum phaleris detrahendis, fucis detergendis, tricis exsolvendis, operam maxima ex parte collocasse. Unde natum, ut in *Dialogis* plerisque, per anfractuosas disceptationum ambages, artificio singulari sibi invicem implicatas et innexas, in immensum ferme protracta differrationis serie, veri certique sitiens lector, nisi quod dictionis amoenitate, inventionis varietate, structuraeque elegantia, quae fessum interim reficiant, dum delinitur detinetur, logis longis ac laciniosis paene delassatus, cum p) quod pro certo statuatur, nihil occurrat, in quo pedem figat, nec jam animi pendens, opinacione dubitationeque omni deposita, firmus consistat, ac securus acquiescat, vix aut ne vix quidem deprehendere queas.

Aristotelem itaque feligemus, qui in iis, quae ad mores formandos, vitaeque rationem rite instituendam pertinent, (de his enim jam agimus) reliquorum nomine sententiam feret. Is post Platonem, cum agmine utroque dicto, in tres classes *Bona* dispescit universa, *animi*, *corporis*, et quae *extra horum utrumque* consistunt, vitae hujus adminicula. Quamvis autem *animi bona praestantissima* esse censeat, et *per se maxime esse expetenda* concedat; tanta tamen posteriora duo ista facit, tantumque q) ad sortem beatam constituendam momenti viriumque

eis

p) *Platonis in libris nihil affirmatur; et dum in utramque partem multa differuntur, de omnibus quaeritur, nihil certi dicitur.* Cic. Acad. I. I.

εὐδαιμόνων τῶν ἐν σώματι ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐκτὸς, καὶ τῆς τύχης. Idem Eth. Eudem. VI, 13. Multi et magni Philosophi haec ultima bonorum juncta faciunt; ut Aristoteles, qui virtutis

q) *Τὴν εὐδαιμονίαν ἐκ πολλῶν ἀγαθῶν συντίθεμεν.* Arist. Eth. Magn. I, 2. Προσδεῖται γὰρ ὁ

usum cum vitae perfectae prosperitate conjunxit. Cic. de Fin. I. II.

eis tribuit, ut ¹⁾ virum virtute licet universa instructum, sed alteris illis orbatum ac destitutum, *beatorum* numero eximat, praefertim ²⁾ si in adversa graviora, calamitatesque insigniores inciderit; ista siquidem, ubi incurfaverint, *beatitudinem*, quamquam ³⁾ *mutatu haud facilem*, ⁴⁾ *interciders* tamen, *abrumpere* et *corrumpere* prorsus.

At Stoici adeo nihil hanc in partem efficaciae corporeis externisque istis permittebant, ut prae animi illis nec in *bonorum malorumve* censu collocanda censerent; sed pro rebus *mediis* prorsus haberent, quae in neutram partem momenti multum conferrent: cum ⁵⁾ *nihil bonum* statuerent, *nisi quod pium, justum, humanum, honestum* foret; *nihil malum, nisi quod impium, injustum, inhumanum, inhonestum* existeret. Proinde
mise-

1) Ἄνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν οὐκ ἐνδέχεται εὐδαιμόνα εἶναι. *Arist. Eth. Magn. II, 8.*

2) οὐ μακάριός γε, ἂν Πριαμικῆς τύχαις περιπέσῃ. *Arist. Eth. Nicom. I, 10.* Οἱ δὲ τροχιζόμενον καὶ ταῖς δυστυχίαις μεγάλαις περιπίπτοντα εὐδαιμόνα εἶναι φάσκοντες οὐδὲν λέγουσι. *Id. Magn. VI, 13.*

3) οὐκ εὐμετάβολος.

4) Θλίβει καὶ λυμαίνεται τὸ μακάριον. *Ibid. Id. Eth. Nicom. I, 10.*

5) Τῶν ὄντων, τὰ μὲν ἀγαθὰ εἶναι, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα. ἀγαθὰ μὲν τὰς ἀρετὰς, κακὰ δὲ τὰ ἐναντία. οὐδέτερα δὲ, ἃ μήτε ὠφελεῖ, μήτε

βλάπτει, ὅσον ζωὴ, υἱεῖα, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, δόξα, εὐγένεια. *Laërt. VII, Zen. Μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οἶδεν ἡ βάρβαρος φιλοσοφία. Clem. Alex. Strom. I. V.* Mox post nonnulla ejusdem notae interjecta, ταῦτα θρυλλοῦσιν οἱ Στωϊκοί. *Unum bonum est, quod honestum est: caetera falsa et adulterina bona sunt. Senec. Epist. 71. Nihil est bonum, nisi quod honestum est. Idem Ep. 120. Sed et Ambros. noster, idem Scripturam asserere, Offic. II, 3. Media sive in-differentia vocamus, quae nec bona nec mala, morbum, dolorem, paupertatem, exilium, mortem. Senec. Ep. 82.*

miserum esse insipientem, iniquum, improbum, impium quemque, quantumcunque, quae aliis habentur, bonis, corporeis exterisque instructus suffultusque vitam exegerit, b) beatum contra bonum piumpque quemlibet, quantumcunque malis, quae caeteris reputantur, obstrictus divexatusque aevum transegerit. Hunc denique solum sapere, vere liberum esse, sui compotem, numini charum, cujus sub tutela curaque, cum perpetim agat, solum posse c) securum malique omnis metu immunem degere, utpote d) cui mali nihil aut viventi aut morienti obtingere permisurus is sit, e) cui ipse regundum se totum permiserit: nec posse ita-

b) *Virtus ad vitam beatam per se ipsa satis est. [Hac praedito] adjice caecitatem, debilitatem, dolores continuos et graves, non fit miser, quem tam multa mala in miseram vitam non transferunt, nec ex beata quidem educunt. Senec. Ep. 91.*

c) *Διὰ τί γὰρ φοβηθήσεταιί τι τῶν γινομένων ἐν ἀνθρώποις; ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν Καίσαρα συγγένεια ἱκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφαλείᾳ διάγοντας καὶ ἀκαταφρονήτως, καὶ δεδοικύτας οὐδ' ὅτι οὖν τὸ δὲ τὸν θεὸν ἔχειν ποιητὴν καὶ πατέρα καὶ κηδεμόνα, οὐχ ἡμῶς ἐξαιρήσεται λυπῶν καὶ φόβων; Epict. Diff. I, 9.*

d) *Ἐν τούτῳ διακνοεῖσθαι δεῖ ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔσται ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖ-*

ται ὑπὸ Θεοῦ τὰ τούτων πράγματα. Socr. apud Platon. in Apol. Pro certissimo habeatur, quod dicturus sum. Nec cuiquam bono quidquam mali evenire potest, nec vivo nec mortuo, nec unquam res eorum a Deo negligentur. Cic. Tusc. I. I. Epict. Diff. III, 26. Ecquid haec, quam quae Solomon Paroem. I, 33. et Paul. ad Rom. VIII, 28.

e) *Ἄγου δέ μ' ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ πεπερωμένη Ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος. Ὡς ἔψομαι γ' ἄοκνος. Cleanth. ἐπὶ παντὸς εὐκτέον ταῦτα. Epict. Enchir. c. 52. Diff. III, 22. Duct me parens celsique dominator poli, Quocunque placuit: nulla parendi mora est; Assum impiger. Senec. Ep. 107.*

itaque fieri, ut vel sorte beata unquam excidat, vel in calamitates ullas ejusmodi incidat, quae beatitudinem incidendo miserum faciant. Et haec quidem fuerunt Stoicorum dogmata, in quibus quatenus tam Peripateticos quam et Academicos veteres transcendebant, eo ad regulam populo christiano praescriptam illis utrisque propius utique accesserunt.

Etiamsi autem concedere nequeam, quod post ^{f)} Antiochum ^{g)} Cicero, post Ciceronem ^{h)} Augustinus, ab istis illos vocabulis tantum discrepantes, rebus interim convenisse, cum hoc apud ⁱ⁾ Ciceronem Cato nerveose et luculenter satis refellere videatur; nolim tamen diffiteri, quod Orator celeberrimus ille, ^{k)} honestum saltem inter hos certamen fuisse, cum omnis effet de Virtutis dignitate contentio; hoc tantum interesset, quod partes primas alteri, alteri totas integrasque virtuti concederent. Caeterum Epicuri hortulos cum Zenonis porticu, Voluptatis magistros cum Virtutis patronis, molles cum rigidis, discinctos et dissolutos cum alte cinctis, arcte strictis, committi et in certamen descendere ^{l)} indignissimum plane videtur, et a ratione omni alienum non immerito habeatur. Nec defuere tamen istud qui tentarent: idque, quod mirum magis minusque ferendum, ex eis etiam, qui Stoicis nomen dederant, horum saltem in classe locum ambiebant. Sed quid in hunc sensum proferatur, audiamus ab eo, qui Stoicus ipse haberi volebat.

^{m)} Non est, inquit, quod putes magnum, in quo diffidemus. Exiguum scilicet spatiolum interjectum fuerat, quod utrosque

f) Cic. de N. Deor. l. I.

g) Cic. de Fin. l. IV.

h) Augustin. de Civit. Dei IX, 4.

i) Cic. de Fin. l. III.

k) Cic. ibid. l. II.

l) χαλεπὸν ἐλευθέρη γυναικὶ πρὸς πόρνην μάχη, dura res, matronae cum meretrice contestatio. Menand. ap. Cyrill. adv. Julian. l. VII.

m) Senec. de Vit. beat. c. 13.

que a se invicem displiceret, cum *Virtuti illi totum deferrent, Voluptatem isti pro bono vel summo vel solo etiam haberent.*

Sed, n) *Quam, inquit, virtuti legem dicimus, ille dicit voluptati. At Stoici Virtuti legem non dicunt, a virtutis norma legem accipiunt ipsi. Nec si eadem suis, quae et illi in nonnullis praecipiant, ideo non longe a se invicem divisi existunt. Ecquis Medicum a Philosopho non distare multum dixerit? Eadem tamen suis in victu vitaeque communi praecipiant isti, praescribunt illi. Medicorum principem et parentem audiamus:*
 o) Πόντοι, inquit, σιτία, ποτά, ύπνοι, αφροδίσια· πάντα μέτρια. *Labores, escae, potiones, somni, venerea; moderata sunt omnia. Ecquid aliud Philosophus, sive Stoicus, sive Epicureus etiam, sive alius quilibet? sed aliis plane rationibus, et diversis prorsus, singuli. p) Finem, ajunt, dare appellationem et in re ethica formae rationem habere. Istic ergo vere usurpatur, quod diverbio vulgari dicitur, q) Χωρίς τὰ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα, Fines Mysorum sunt Phrygumque disjuncti: nec secus r) Medici et Philosophi, Epicurei et Stoici fines sunt divisi. Medicus siquidem valetudini prospicit, ne in morbum mutet; Epicureus voluptati, ne in dolorem vertat; Stoicus virtuti, ne a tramite istius vel tantillum declinando in vitium protinus proruatur. Toto denique, quod ajunt, coelo a se invicem sunt disjuncti, quorum alteri Virtutem tanquam Regnam legi-*

n) Senec. de Vit. beat. c. 13.

o) Hippocrat. Epidem. l. VI. Sect. 6. §. 5. et ex Hipp. Galen. Hortat. c. 6.

p) Ὁρίζεται ἕκαστον τῶ τέλει. Aristot. Ethic. l. III, c. 7.

q) Strab. Geogr. l. XII.

r) Χωρίς τὰ φιλοσόφων καὶ

ιατρῶν, ὡς πέρ τινων Μυσῶν καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα. Plutarch. de Valetud. Praecept. quod idem de Vatribus et Philosophis usurpavit Damascius in Vit. Isidori, a Suida adductus, quem ex Photio alibi restitutum damus.

legitimam, Principem justum, cui caetera concedant omnia, in fastigio summo collocant; *Voluptatem* huic vix in famulitium etiam admittunt, quae vel ad pedes subserviat, vel a tergo subsequatur; alteri *Virtuti* de Principatu dejectae *Voluptatem* substituunt, ^{s)} cui in folio regali sedenti, ancillulae instar, adstet illa, hoc duntaxat officium suum ducens, Dominam in aurem admonere, caveat, ne quid perficiat, a quo dolor aliquis oriatur.

Sed, ^{t)} *sancta*, inquit, et *recta* praecipit *Epicurus*; imo rigida et tristitia, fortia etiam, si propius accesseris.

Et propius igitur accedamus, quo penitius et accuratius introspeciamus: idque eo lubentius, quia ^{u)} multos monet Orator hac Offucia allectos Epicureas partes sequi, quia *recta et honesta* ipsum plurimum facere putant.

Sancta ergo scilicet praecipit is, cui ^{x)} *numen rerum humanarum curam nullam plane gerit*: cui ^{y)} *πρᾶγμα ὁ θεὸς οὔτε αὐτὸς ἔχει, οὔτε ἄλλοις παρέχει*, ^{z)} *negotii quidquam Deus nec ipse habet, nec alteri exhibet*: quod impii illi olim faecibus suis immerfi infixique Judaei: ^{a)} *Deus nec beneficio nec maleficio quemquam est affecturus*; ^{b)} *nec propitius esse, nec irasci cuiquam potest*: qui denique, uti gloriantur affectae ipsius, ^{c)} *primus ad-*

s) Vid. Cleanthis pictura ap. Cic. de Fin. l. II.

t) Senec. ubi supra. Ep. 33. et alibi.

u) Cic. de Fin. l. I.

x) *Semota a rebus nostris, sejunctaque longae; Nec bene pro meritis capitur, neque tangitur ira.* Lucret. I.

y) Senec. ἀποκολοκυνθ. — τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλω παρέχει. ὥστε οὔτε ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται. Epicur. ap. Laërt. l. X.

z) Cic. de N. Deor. l. I.

a) Zephan. I, 12.

b) Cic. in Pison.

c) Lucret. de Rer. Nat. l. I.

adversus numen coeleste oculos attollere est ausus, d) omnemque funditus (quantum in ipso fuerat) religionem sustulit.

Recta vero ab eis quaenam, aut quorsum quis expectet? qui e) amicitiam, fidem, justitiam, virtutem ullam, nisi f) proprii vel emolumenti, vel oblectamenti intuitu, nec colant, nec colendam consequant; (cum g) nihil horum per se bonum, suiique causa expectandum existiment;) qui h) honestum ipsum inanem sine re subjecta sonum, nec tam solidum, quam splendidum, nomen pronuntiant; quin i) nec flagitio, facinore, scelere ullo, quod voluptatem conciliet, lucellumve pariat, propter se abstinendum statuunt, (cum k) huiusmodi nihil ex se malum reputent) nisi supplicii, l) damni, mali alicujus infecuturi metu coërceantur; nec a numine hoc (a quo iram vindictamve ob istiusmodi quidquam vel expectare vel formidare vanitatis et superstitionis nomine non da-

d) Cic. de N. Deor. l. I.

e) Quia haec benevolentiam conciliant, et, quod aptissimum est ad quiete vivendum, caritatem. Torquat. ap. Cic. de Fin. l. I.

f) Quia tutiorem vitam et voluptatem efficiunt pleniorum. Idem ibid.

g) Ne justitiam quidem recte quis dixerit per se optabilem; sed quia jucunditatem afferat. Idem ibid. τὰς ἀρετὰς διὰ τὴν ἡδονὴν αἰρεῖσθαι, οὐ δι' αὐτάς. Epicur. ap. Laërt. l. X. Nihil justum esse natura et crimina

vitanda esse, quia metus vitari non possit. Senec. Ep. 97.

h) Torquat. ubi supra.

i) Nihil tam turpe, quod hominum conscientia remota non facturus videatur. Cic. Fin. l. II. V. Senec. supra.

k) Ἡ ἀδικία οὐ κατ' ἐαυτὴν κακόν· ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσῃ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεισθηκότας καλῶστές. Epicur. ap. Laërt.

l) Plus hinc in ipsa injuria detrimenti est, quam in eis rebus emolumenti, quae injuria existunt. Torqu. ubi supra.

damnant tantum, verum etiam derident), sed ^{m)} ab hominum conscientia, qui ab iniqua et scelerata perpetrantibus poenas exigere ac vindictam sumere, sive pro auctoritate publica, sive pro viribus privatis, valent; hos autem ⁿ⁾ latendi fiducia nulla possit unquam haberi.

Sed pergamus, et rigida ac tristia ista Epicurea videamus, ut ^{o)} imperitorum scil. amore sublato, ex horum patrono intelligamus, ea, quae voluptaria, delicata, mollis habetur disciplina, quam gravis, quam continens, quam severa sit. ^{p)} Epicurus ergo ipse τοὺς ἀκολάστους καὶ ἀσώτους castigat et damnat, qui voluptatis specie objecta allecti, praesentium deliciarum blanditiis deliniti, cupiditateque enormi corrupti et occoecati, luxuriis ac libidinibus constringendos se temere tradunt, nec quid porro eventurum sit, quos morbos, quos dolores excepturi sint, provident.

Verum quo fundamento istos reprehendat, extrema haec satis liquido produnt. ^{q)} Luxuriam utique severus iste per se, aut propter se reprehendendam non putat; siquidem ^{r)} Voluptas omnis, inquit, bonum est: (ita nec ex turpissima re ulla perceptam excludit.) Et, ^{s)} si ea, inquit, quae sunt luxuriosis efficien-

m) Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα πιστεύειν, ὅτι λήσει, καὶ μυριάκις ὑπὸ τοῦ παρόντος λανθάνη· μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἀδήλον εἰ καὶ λήσει. Epicur. ap. Laërt. Eleganter Epicurus, Potest nocenti contingere, ut lateat, latendi fides non potest. Senec. Ep. 97.

n) Tuta scelera esse possunt, secura non possunt. Senec. ib. Marc. Anton.

o) Torquat. ap. Cic. de Fin. l. I.

p) Torquat. ibid.

q) Torqu. ibid. et Cic. de Fin. l. II.

r) Πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν. Epicur. ap. Laërt.

s) Epicur. in κυρίαις δόξαις, Cicero interprete de Fin. l. II. Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοῦς

efficientia voluptatum, liberarent eos Deorum et mortis et doloris metu, docerentque, qui essent fines cupiditatum, nihil esset eorum, quod reprehenderem, cum undique implerentur voluptatibus, nec haberent illa ex parte aut dolens, aut aegrum, aut malum. Ita nec luxuriosos ob eam causam reprehendit, quia luxuriose vivunt; probat potius et collaudat, quia voluptatibus omni ex parte complentur; modo caetera caveant, quorum primum quidem et praecipuum est, ut omnem numinis e mentibus metum excutiant. Qua ergo ratione castigat asotos istos damnatque Epicurus? quia utique ^{t)} Voluptates, quas immodice sectantur isti, Voluptatem ipsam multis modis conturbant et corrumpunt, dum istis procurandis et prosequendis, ^{u)} in morbos graves, in damna, in dedecora incurrant, saepe etiam legum iudiciorumque poenis obligantur. Haec scil. rigida, haec severa, haec tristitia sunt, quae suis praecipit Epicurus. Voluptatibus vel foedissimis vel obscenissimis indulgeant totosque se dedant, concedit; caveant duntaxat, ne usu an abusu immodico vel morbum contrahant, vel facultates profundant, vel infamiam attrahant, vel legibus indicta in se arceffiant supplicia.

Sed temperantes, sobrii, bonaeque frugis fuisse referuntur, ex eis, qui Voluptatis tamen patroni ac magistri exsistere, eam-

τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλue τοὺς λυπούμενον ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ φόβους τῆς διανοίας, τρύς τε τὸ κακόν. Laërt. l. X.

τῶν μετεώρων καὶ θανάτου καὶ ἀληθίνος, ἐτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ ἂν ποτε εἶχομεν ὅτι μεμψαίμεθα αὐτοῖς, πανταχόθεν ἐμπληρομένοις τῶν ἡδονῶν, καὶ οὐδαμόθεν μήτε τὸ ἀλγοῦν, μήτε τὸ

t) Τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν. Epicur. ibid.

u) Torquat. ap. Cic. de Fin. l. II.

eamque pro summo bono habuerunt. x) Gloriatur utique Epicurus ipse, asse non toto se pasci; Metrodorum, qui nondum tantum profecerit, toto. y) Diffluere se corpusculi voluptate proficitur, aqua et pane vescentem, epulasque sumptu magno comparatas despiciere et despuere: z) aquam et potentam si habuerit, Jovi ipsi de felicitate controversiam facturum: a) summam enim ista voluptatem exhibere, ubi indigentia affectus ea quis sumserit, b) nec minorem voluptatem ex victu tenuissimo et contemptissimis escis et potionibus percipi, quam ex rebus ad epulandum exquisitissimis, ubi quidquid dolorem creat, eis sublatum fuerit.

Et Eudoxo quidem, qui, Epicuro prior, de Voluptate huic gemina tenuisse et tradidisse videtur, c) temperantiae et sobrietatis in victu insignioris testimonium perhibet Aristoteles luculentum: qua etiam d) vitae ratione fidem dogmati suo amplioris consecutus; utpote qui e) non affectu vitioso, aut partium

f 2

studio.

x) Senec. Ep. 18.

y) Βρῦζω τῷ κατὰ τὸ σωμάτιον ἡδεῖ, ὕδατι καὶ ἀρετῇ χρώμενος· καὶ προσπτύω ταῖς ἐκ πολυτελείας ἡδοναῖς. Epicur. ap. Stob. tom. II. tit. 17.

z) Ἐτοιμῶς ἔχειν καὶ τῷ Διὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἀγωνίζεσθαι, μᾶζαν ἔχων καὶ ὕδωρ. Idem ap. eundem, sed vitiatum et sic restituendus: quam vocem ἀσεβείας, notat Clemens Alex. Strom. l. I, ac amplius intendit et extendit Seneca Ep. 110. Faciamus, inquit, oro te, etiamsi ista defuerint. Et ipse Epist. 25. Intra haec quis-

quis desiderium suum clausit, cum ipso Jove de felicitate contendat.

a) Καὶ μᾶζα καὶ ὕδωρ τὴν ἀκρωτάτην δίδωσιν ἡδονήν, ἐπειδὴν ἐνδεῶν τις αὐτὰ προσενέγκηται. Epicur. ibid.

b) Idem ap. Cic. de Fin. l. II. Οἱ λιτοὶ χυλοὶ ἴσην πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν περιφέρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ ap. Laërt. l. X.

c) Δικαφερόντως ἐδόκει σώφρων εἶναι. Arist. Eth. I, 10.

d) Ἐπιστεύοντο οἱ λόγοι, διὰ τὴν τοῦ ἡδους ἀρετήν. ibid.

e) οὐχ ὡς φίλος τῆς ἡδονῆς.

studio, sed iudicio incorrupto ^{f)} *et veritatis vi victus* ^{g)} *de principatu pro voluptate sententiam tulisset.* De Epicuro vero ambigi non immerito potest; quem Timochares narrat, non *assem nec totum*, sed ^{h)} *minam integram in victum diurnum quotidie impendere solitum*, idque ⁱ⁾ ipsum alibi de se esse professum. Aliud itaque fuisse videtur, quod ex usu communi, aliud quod per exercitium peculiare factitabat. ^{k)} *Certos utique habebat dies, quibus maligne famem exstingeret, visurus, an aliquid deesset ex plena et consummata voluptate, vel quantum deesset, et an dignum, quod quis magno labore pensaret: sive, quibus tanquam* ^{l)} *ad palum exerceretur, ne imparatum fortuna deprehenderet, et* ^{m)} *ut contra injurias fortunae inter ejusdem beneficia firmaretur.* Hoc per intervalla fecisse videtur, Eudoxus forsitan jugiter. Victum autem tenuem simplicemque qua de causa lautiori ac multiplici, perpetim usurpatae praesertim, praefarendam existimet, rationes ab ipso proditas habemus. Et primo quidem loco ⁿ⁾ *non ob luxum ipsum aut intemperantiam, o)* *quam nec propter se fugiendam, uti* ^{p)} *nec temperantiam propter se expetendam, definiat; sed ob molestias graves, quae inde provenire possint.* Quia nimirum ex largiore ac lautiore victu jugiter habito ingentes in re familiari excitantur tempestates,

cul-

f) οὕτως ἔχειν κατ' ἀλήθειαν.
Ibid.

g) συνηγορῆσαι περὶ τῶν ἀριστέων τῇ ἡδονῇ. Ibid. I, 12.

h) Μνᾶν ἀναλίσκειν ἡμερσίαν εἰς τὴν τρώπεζαν. Laërt. l. X.

i) In Epist. ad Leontium meretriculam et ad disciplinae suae observantes Mitylenaeos philosophos.

k) Senec. Ep. 18. ex Epicuri ad Polyaen. Epist.

l) Idem ibid.

m) Ibid.

n) Οὐ δὲ αὐτάς, ἀλλὰ διὰ τὰ ἀκολουθοῦντα αὐταῖς δυσχερῇ. Epicur. apud Stob. tom. II. tit. 17.

o) Torquat. ap. Cic. de Fin. l. I.

p) Torquat. ibid.

quibus, dum epulandi nullus modus adhibetur, facultates funditus exhauriuntur, et *patrimonia* integra, quasi ^{q)} *pilae in modum convoluta*, ^{r)} *ovi forbilis instar*, ita penitus deglutiuntur, ut rerum omnium egestas summa protinus consequatur. Sed nec in re familiari tantummodo tam gravia isthinc emergunt, sed et in corpore ipso, ^{s)} quod est illis *boni malique omnis*, quia *voluptatis et doloris*, ut mox videbitur, *sedes praecipua*. ^{t)} *Consequuntur enim*, inquit, *magni dolores eos, qui voluptatem ratione sequi nesciunt*: dum ^{u)} *quae desiderantibus alimenta erant, onera sunt plenis*; ^{x)} *multosque morbos multa faciunt fercula*; et ^{y)} *miserabiliq; ex cruditatibus, quam ex fame, enascitur macies*; eae denique crapulam ebrietatemque sequuntur ^{z)} *capitis vertigines, oculorum suffusiones, cerebri aestuantis verminationes, artuum resolutiones, corporis totius affectus molestissimi*, ^{a)} quos si vel persentiscerent homines, vel praevisos haberent, negat ille apud Comicum Graecum, futurum, ut luxui vino-

f 3

lenticiae-

q) Σφαῖραν ἐπέδειξε τὴν πα-
τρώαν οὐσίαν, καὶ πάντ' ἰταμῶς
ἀπαντα κατεμασῆσχετο. *Alexis*
Cnidia, ap. *Athen.* l. IV.

r) Ὡς περ ὡν τις ῥοφῶν οὕτω
συνεστρογγύλικε, καὶ ἐκόνκυσε.
Nicomach. ap. eundem l. II.

s) Videantur, quae ap. *Ci-*
ceron. ex *Epicuro* de *Fin.* l. II.
paullo post exhibentur.

t) *Torquat.* ap. *Cic.* ex *Epi-*
curi sententia de *Fin.* l. I.

u) *Senec.* Ep. 95.

x) *Idem* *ibid.*

y) *Ibid.*

z) *Ibid.*

a) Εἰ τοῦ μεθύσκεσθαι πρῶ-

τερον τὸ κραίπαλῶν Παραγένεθ'
ὑμῖν, οὐδ' ἂν εἰς οἶνον ποτε Προ-
ίετο πλεῖον τοῦ μετρίου· νῦν δὲ
τὴν τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες
τῆς μέθης ἔχειν, προχείρως τοὺς
ἀκράτους πίνομεν. *Alexis Phry-*
ge. Et in eandem mentem
Clearchus Corinth. Εἰ τοῖς με-
θύσκομένοις ἐκάστης ἡμέρας, Ἄλ-
γεῖν συνέβαινε τὴν κεφαλὴν πρὸ
τοῦ ποιεῖν τὸν ἀκρατον, ἡμῶν
οὐδεὶς ἔπινεν ἂν· νῦν δὲ πρότε-
ρόν γε τοῦ πᾶντος τὴν ἡδανὴν προ-
λαμβάνοντες ὑστεροῦμεν τὰ γα-
θοῦ. Habet utrumque *Athen.*
in *Dipnosoph.*, hoc libro I,
illud libro XV.

lenticulaeque aut toties aut tantopere indulgerent. Adhaec prospectum hac ratione volebant cum ipse tum et ipsius affectae, ut ^{b)} cum in ipsa securitate animus ad difficilia se praeparasset, nunquam expavescerent, quod saepius experti prius didicerant, minusque moleste id perferrent, si necessitas incideret, cui ante assueverant. Porro ut experiundo addicerent, ^{c)} quam exiguum naturae satisficiat, quantumque ex istis voluptatis percipi possit, ^{d)} ubi indigentia affectus quis sumserit ea. Denique ut ^{e)} ex victu lautiore voluptas plenior accresceret, cum ^{f)} voluptates usus rarior commendare atque ^{g)} intendere sit natus; frequentior autem et continuus magis multo sensum contra obtundere atque hebetare consueverit: ac proinde assiduam escae delicatioris usurpationem ^{h)} sumtus quam oblectamenti amplius habere pronunciant. ⁱ⁾ Acriores itaque ad res placitas intermissas revertimur: esurique ^{k)} lenocinium est antecedens esuries, ut liberationis muneri metus. ^{l)} Cibi itaque condimentum famem Socrates dicebat, potionis sitim: quemadmodum autem ille ^{m)} ad coenam vespertinam famem se obsonare aiebat ambulando; Epicurus

b) Senec. Ep. 18. Πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρασκευάζει. Epicur. ap. Laërt. I. X.

c) Epicur. apud Senec. et Laërt. ibid.

d) Epicur. ap. Stob. supra.

e) Torquat. apud Cic. de Fin. I.

f) Juvenal. Sat. XI.

g) Τῶν ἡδίων τὰ σπανιώτατα γινόμενα μάλιστα τέρπει. Democrit. apud Stob. tom. II. tit. 17.

h) Ὑπερβάλλουσι γὰρ τέρψις μὲν οὐκ ἔνεστι, πολυτέλεια δέ. Alexis Amante; sive, Δαπάνα πρόξεστιν, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἡτιοῦν. Idem Mentiente, Athen. I. X.

i) Acriores sunt morsus intermissae libertatis, quam tentatae. Cic. de Offic. I. II.

k) Senec. de Benefic. I, 11.

l) Cic. de Fin. I. II.

m) Cic. Tuscul. I. V. ὄψον συνάγειν πρὸς τὸ δεῖπνον. Laërt. I. II.

curus itidem ^{a)} ad epulas infecuturas appetitum vehementiorem, ^{p)} famem malignius exstinguendo, aucupabatur, quo amplior ex lautitiis haberetur voluptas. Caeterum ad virtutem veram laudemque justam nihil habet momenti, quidquid non honesti causa, sed vel lubentiae ampliori conciliandae vel molestiae majori amoliendae suscipitur.

Ita rigida, severa, tristitia vidimus; fortia videamus. Fortis, inquit, est Epicurus, et fortia loquitur: ^{p)} fortis, licet manuleatus; fortis, sed stola indutus. Ecqua re fortis? Quia non prudenter tantum, sed et fortiter agit. Etiam si enim ^{q)} Voluptatem omnem in se bonum, dolorem omnem in se malum censeat; ^{r)} bono tamen quandoque tanquam malo utitur, et malo vicissim tanquam bono; ^{s)} prout expedire vel non expedire visum fuerit. ^{t)} Siquidem et voluptatibus quibusdam quandoque se abstinet, ob molestias, quas admissae essent pariturae ^{u)} et labores doloresque graviores etiam ac diuturnos nonnumquam sponte lubensque sustinet, quo voluptatem inde ampliorem deinceps consequatur:

f 4

tur:

n) Τοῖς πολυτελέσις ἐκ διαλειμμάτων προσερχομένοις κρείττον ἡμᾶς διατίθησι. Epicur. ap. Laërt.

o) Senec. Ep. 18.

p) Idem Ep. 33. et de Vit. beat. c. 13.

q) Πᾶσα ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν, ἀγαθὸν καὶ ἀλγῶν πᾶσιν, κακὴ. Epicur. ap. Laërt. l. X.

r) Χρώμεθα τῷ ἀγαθῷ κατὰ τινὰς καποὺς ὡς κακῷ, τῷ δὲ

ἀγαθῷ τὸ ἔμπαλιν ὡς ἀγαθῷ. Ibid.

s) Τῇ συμμετρῇσιν καὶ συμφέρουσιν καὶ ἀσυμφώνων βλέψας ταῦτα πάντα κρίνοντες.

t) Ἔστι γὰρ ὅτε πολλὰς ἡδονὰς ὑπερβαίνουσιν, ὅταν πλεῖον ἡμῖν τὸ ὀνυχερὲς ἐκ ταύτων ἔπηται.

u) Καὶ πολλὰς ἀλγῶνας ἡδονῶν κρείττους νομίζουσιν, ἐπειδὴ μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακολουθῇ, πολὺν χρόνον ὑπομείνας τὰς ἀλγῶνας. Idem ibid.

tur: (x) *istius enim consequendae gratia universa et patrare et perpeti diserte proficitur*) quod non prudentis duntaxat, sed et fortis est.

Verum non est illico fortis pronunciandus, quicumque asperi aut adversi quidquam subire sustinuerit. Alioqui *fortes amantes* cum y) Nasone praedicentur, vel *amentes* etiam; quorum illi libidinis oestro perciti nihil non laboriosum sustinent ultronei; illi per mentis errorem arrepti abreptique in nihil non periculi plenum a) citra formidinem ullam prouunt. *Fortis* fuerit a) Mutium agens maleficus, qui tunica praesente molesta, in focum ardentem manum ultra immittit. *Fortes* fuerint, qui b) vitae taedio, quam vitae genere inquietam sibi fecerint ipsi, ad mortem confugiant; adversus quos c) Epicurus ipse pronunciat: fortius facturi, censente Epigrammatario, si d) refugerit ille, e) sustinerent isti. *Fortes* contra, qui f) vitae cupidine nimia cruciatus et tormenti nihil subire ac perpeti recusent, g) non tam quo vitam ulterius protollant, quam quo mortem diutius

x) Τοῦτον γὰρ χάριν ἅπαντα περὶ τούτων.

y) Amor. l. I. Eleg. 9.

z) Mente lapsi mortem non metuunt. Senec. Ep. 36.

a) In matutina nuper spectatus arena Mutius, imposuit qui sua membra focis, si patiens fortis tibi durusque videtur, Abderitanae pectora plebis habes. Martial. l. X. Epigram. 25.

b) Senec. Ep. 24.

c) Ibid.

d) Nān cum dicatur, tu

nica praesente molesta, Ure manum, plus est dicere: Non facio. Martial. ubi supra.

e) Rebus in angustis facile est contemnere vitam: Fortiter ille fecit, qui miser esse potest. Idem XI, Epigr. 57.

f) Optat ultima malorum et quas pati gravissimum est vitae longioris mercede. Senec. Ep. 101.

g) Θάνατον, οὐ βίον, μακρότερον ποιεῖν. Plutarch. de sera Num. Vind. Quid hujus vivere est? diu mori. Senec. Ep. 101.

tius protrahant. Fortis fuerit Maecenas ^{h)} mollitie infamis, si carmen illud horridum ex vero animi sensu emisit: ⁱ⁾ *Debilem facito manu, Debilem pede, coxa: Tuber astrue gibberum; Lubricos quate dentes. Vita si superest, bene est: Hanc mihi vel acutam Subde fustineo crucem.* — Suffigas, inquit ^{*)}, licet et acutam seffuro crucem subdas: est tanti vulnus suum premere et patibulo pendere districtum, dum differat id, quod est in malis optimum, supplicii finem. Fortis demum fuerit, quicumque dura pertulerit, quo vel naturae necessitatibus urgentibus satisfacit vel affectui vitioso alicui gratum faciat. ^{k)} *Causa*, ajunt, non poena, martyrem facit: nec fortem arguunt perpeffiones ipsae, sed perpetiendi rationes. Ille duntaxat fortis jure censetur, ^{l)} qui *honesti causa* istiusmodi strenue pertulerit. Nunquam autem *honesti causa* quidquam perpeti sustinuerit, cui *honestum* ipsum, voluptate semota, vel pro nihilo vel pro re nihili habetur, utpote quod ^{m)} *umbram* nescio quam meram reputat, cui solidi nihil subest; quique ⁿ⁾ *fortitudinem ex rei natura nullam* esse existimat, nisi quod utilitatis ratione dura tolerantur.

Sed fortia tamen Epicurus loquitur, extantque hujus revera quaedam vaniloquae magis, quam magnanimae, voces. *Sapientem* utique suum affirmat, ^{o)} *etiamsi torqueatur*, beatum

f 5

fore;

h) Apparet mollem fuisse, non mitem. Senec. Epist. 114. cujus de eodem videri potest censura, tum ibi, tum et Ep. 19. et Ep. 92.

i) Ap. Senec. Ep. 101.

*) Senec. ibid.

k) Augustin. in Psalm. 34. et Epist. 167.

l) Καλοῦ ἕνεκα ὁ ἀνδρεῖος ὑπο-

μένει καὶ πράττει τὰ κατὰ τὴν ἀνδρείαν. Aristotel. Eth. III, 7.

m) Torquat. ap. Cic. de Finib. I, I.

n) Τὴν ἀνδρείαν φύσει μὴ γίνεσθαι, λογισμῷ δὲ τοῦ συμφέροντος. Epicur. ap. Laërt.

o) Ἐὰν στρεβλωθῇ ὁ σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα. Idem ibid.

fore; imo, p) *si in Phalaridis tauro peruratur, exclamaturum: Quam suave, quam dulce hoc est! quam hoc non curo! Se vero decumbentem spiritumque extremum trahentem q) supremum eundem et beatissimum vitae diem agere proficitur, r) cum tanti vesicae viscerumque morbi cruciatusque adessent, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere: s) compensatam enim cum summis torminibus laetitiam, quam ex inventorum suorum memoria capiebat.*

Caeterum, t) non, quid dicat quis, sed quid sentiat, refert. Et ista quidem dicere is poterat, cui u) unum bonum honestum, unum malum turpitudine; cui x) nihil bonum malumque sit, nisi bonus malusque animus; y) cui virtus sola ad vitam beatam sufficit, et z) ipsa per se satis est; cui per cruciatus quoscunque, quantoscunque, a) de sorte beata nihil defringitur, nihil decedit, nihil deperit; cum virtus nec ad b) rotam una descendere, nec ad equuleum una descendere defugiat; nec ad c) tunicam incendialem admotam, aut indutam etiam, deferat, sed in ea comes, individua adhaereat, et d) per ignes illos ipsos, qui corporis membra depascunt et absumunt, colluceat: his principiis imbutum

p) Idem ap. Cic. Tusc. II. et V. Senec. Ep. 66.

q) Μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἅμα τελευταίαν ἡμέραν τοῦ βίου ἐγράφομεν ταυτί. Epicur. Ep. ad Idomen. ap. Laërt. I. X. Cic. Tusc. II. de Fin. II. Senec. Ep. 66. et 92.

r) Στραγγουρία τε παρηκολουθήκει καὶ δυσεντερικὰ πάθη ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντα τοῦ ἐν ἑαυτοῖς μεγέθους. Ibid.

s) Ἀντιπαρετάττετο δὲ τοῦτο τοῖς τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ὑμῖν διαλογισμῶν μνήμῃ. Ibid.

t) Senec. Ep. 9.

u) Idem de V. beat. c. 4.

x) Idem ibid.

y) Ibid. c. 16.

z) Idem Ep. 92.

a) Ibid.

b) Cic. Tusc. I. V.

c) Tertull. ad Nat. I, 18.

d) Senec. de Benef. VI. 4.

butum istiusmodi proloqui fas est, quum decretis dicta sint consentanea nec a dogmate sermo dissentiat. Ecquis vero est adeo aut mentis impos aut sensus communis expers, qui haec ex animi sententia protulisse aut proferre potuisse credat eum, qui e) *Voluptatem statuit esse summum bonum, dolorem et cruciatum summum malum*, f) *omnesque etiam animi voluptates et dolores ad corporis voluptates et dolores pertinere contendit*; qui negat, g) *gaudere quenquam, nisi propter corpus*, aut h) *animi gaudium esse ullum, nisi quod a corpore oriatur et ad corpus referatur*; qui denique diserte profitetur, i) *nec intelligere quidem se posse, ubi sit, aut quid sit ullum bonum, praeter illud, quod sensibus corporis ex cibis potioneque, formarum aspectu, aurium delectatione et obscena voluptate percipitur*.

Non est, inquit poëta k), *beatus, esse se qui non putat: ad stipulatur Epicurus; nec, qui non beatum se putat, dixisse contentus*, l) *qui non beatissimum se iudicat, dixit*. Qui autem, non jam, *beatum, dico, putare, sed beatissimum etiam iudicare se poterat, cum non in summo tantum malo, sed in summi mali gradu supremo, quo altiore aut intensiore dari posse negat, versatum se profitetur?*

Sed diutius in hara hac non quidem purganda, sed lufranda, haesimus: ab ea ad porticum, aurae liberiori ac salubriori

e) Epic. dogma ap. Laërt.

l. X. Cic. de Fin. l. I. et II.

f) Cic. de Fin. l. II.

g) Torquat. ibid. l. I.

h) Ibid. l. I. et II.

i) Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοήσω τὰ γὰρ δὸν, ἀφαιρῶν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, τὰς δὲ ἀφροδι-

σίαν, καὶ τὰς δι' ἀρεσμάτων, καὶ τὰς διὰ μορφῶν. Epicur. l. de Fin. ap. Laërt. l. X. et Cic. de Fin. l. II. et Tuscul. l. III.

k) Poeta nescio quis apud Senec. Ep. 9.

l) Epicur. ibid.

briori captandae, et contra, quam de se olim Cynicus ^{m)} Lacedaemone Athenas proficiscens, ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος εἰς ἀνδρωνίτιν, a foeminis ad ⁿ⁾ viros, a mulierculis ad ^{o)} mares, transcamus.

Apud Stoicos ergo omnia a veris saltem Epicureis illis diversa; imo eis adversa plane.

Numen istius coelestis ^{p)} *rerum humanarum curam gerere; nec universi tantummodo, sed hominum etiam singulorum et rerum quoque singularum; rebus humanis praesto esse, q) *generique humano, non ad bona vere sic dicta duntaxat, sed et ad vitae huius commoda et adminicula suppetias ferre. Deum itaque ante omnia* ^{r)} *colendum, s) *ad omnia invocandum, t) *per omnia cogitandum, in omnibus u) *agnoscendum et x)* *comprobandum, y)* *de omnibus lau-*****

m) ap. Diogen. Laërt. I. VI.

n) Ἡ ἀνδρωδεστάτη αἵρεσις
Στωϊκή. Laërt. I. VI. in Antisth.
Stoici virilem ingressi viam.
Senec. de Constant. Sap. c. I.
Stoicorum rigida et virilis sapientia. Idem ad Helv. c. 12.

o) *Tantum inter Stoicos et caeteros sapientiam professos interesse, quantum inter foeminas et mares. Idem de Constant. c. I.*

p) Epict. Diff. I, 12. 14. 16. M. Anton. II, 11. [Edit. hujus 8.] VI, 43.

q) M. Anton. I, 17. IX, 27. 40.

r) τί ἀρκεῖ ἄλλα, ἢ θεοὺς μὲν σέβειν καὶ εὐφραμεῖν, ἀνθρώπους δὲ εὐπαιεῖν. M. Anton. V, 33.

s) ἐφ' ἅπασιν δὲ θεοὺς ἐπικαλοῦ. Idem VI, 23. καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν. Idem III, 13.

t) ἐκ πράξεως ἐπὶ πράξιν μεταβαίνειν σὺν μνήμῃ θεοῦ. Id. VI, 7.

u) οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν. Idem III, 13.

x) Τοῖς θεοῖς σύμφωνον· ἐπαινοῦντα ὅσα ἐκείνοι διανέμονται καὶ ἀποτετάχασιν. Idem VI, 16. Ἐγὼ σοι ἐπεὶ ἀπάντων τούτων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀπολογία σομαι. Epict. II, 16.

y) Ποτὲ δὲ ἐγὼ ἡμάρτανον, σὺν δὲ οὐκ ἔτι. Idem IV, 4. Ἐφ' ἐκάστου τῶν ἐν κόσμῳ, γίνεσθαι νομίζω.

laudandum et celebrandum; 2) huic uni in omni negotio simpliciter obsequendum, 3) ab ipso, quidquid evenerit, animo prompto ac lubenti excipiendum atque amplexandum; 4) nihil melius, 5) nihil convenientius, 6) nihil conducibilius, 7) nihil opportunius aut tempestivius, quam id, quidquid existat, quod ipse voluerit, existimandum; 8) quocumque ducere visum fuerit, 9) citra tergiversatio-

νομένων ῥᾶδιόν ἐστιν ἐγκωμιάσαι τὴν πρόνοιαν, ἂν δύο τις ἔχη, δύναμιν τε συνορατικὴν τῶν γεγονότων καὶ τὸ εὐχάριστον. *Id.* I, 6. et ap. *Stob. toin.* I. l. i. cap. 4., ex quo emaculandi codices Epicteti. *Idem* l. ejusd. c. 16. post recensita varia providentiae divinae epitelefmata, Ταῦτα, inquit, τίς ἐξαρκεῖ λόγος ὁμοίως αὐτὰ ἐπαινεῖν ἢ παραστήσαι; εἰ γὰρ νοῦν εἶχομεν, ἄλλο τί ἔδει ἡμᾶς ποιεῖν καὶ κοιῇ καὶ ἰδίᾳ, ἢ ὑμνεῖν τὸ Θεῖον, ἢ εὐφημεῖν, καὶ ἐπεξερχεσθαι τὰς χάριτας; — χρηστικὴν. Et quae sequuntur his gemina, homine Christiano quovis non indigna; Christum modo donatum nobis adjecisset.

2) Ἐγὼ ἔχω τίνι ὑποτετάχθαι, τίνι πείσεσθαι δεῖ, τῷ Θεῷ. *Epict. Diff.* IV, 12. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλοδοῖ συνοπεθίδου, παρέχων συνῆσαι, οἷς τισίποτε πράγμασι βούλεται. *M. Anton.* IV, 33.

a) Ἀρεσκόμενος τοῖς ἐκ τῶν

ὅλων ἀπονεμομένοις. *Id.* ib. 25. ἀσπαζόμενος ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα πάντα. *Idem* III, 4. Ἀπλῶς μηδὲν ἄλλο θέλει, ἢ ὃ ὁ Θεὸς θέλει. ὃ ἐκεῖνος οὐ θέλει, καὶ γὰρ οὐ θέλω. *Idem* III, 26. IV, 7.

b) Κρεῖττον γὰρ ἡγοῦμαι, ὃ ὁ Θεὸς θέλει, ἢ ὃ ἐγώ. *Idem* ib.

c) Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ ἀπονεμόμενον· τί γὰρ ἀρρωδιώτερον; *M. Anton.* VII, 57.

d) Συμφέρει ἐκάστω, ὃ φέρει ἐκάστω ἢ τῶν ὅλων φύσις. *Idem* X, 20.

e) Καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει. *Ibid.*

f) Τῷ Θεῷ ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. *M. Anton.* XII, 27. et 31. Προςκείμεσθαι διάκονος καὶ ἀκόλουδος ἐκείνου, συναρμῶ, συνορέγομαι, ἀπλῶς συνδέλω. *Epict. Diff.* IV, 7. *Cleanthis* votum, huic toties repetitum *Enchir.* c. 52. *Dissert.* II, 17. 23. III, 22. IV, 4.

g) Optimum est, Deum, a quo

tionem aut murmurationem sponte sequendum; h) locum stationemque, quemcumque is assignaverit, strenue tuendum, enixe tenendum, etiam si mortem millies oppetere oporteret.

Haec de Numine Stoici et erga Numen affectu: de Homine quid et officiis adversus congenerem sibi praestandis?

Hunc et i) corditus diligere et k) curare l) et sustinere m) injuriaque omni (ut quae n) impietatis etiam notam inurat) abstinere et o) beneficentia prosequi, p) nec sibi soli genitum censere se aut vivere, sed q) in commune bonum ac beneficium r) cunctis, pro facultate viribusque, semet exhibere; s) re ipsa reiue bene gestae conscientia (t) nec hac etiam ipsa quadantenus reputata) citra testem

quo omnia proveniunt, sine murmuratione sequi: malus miles est, qui Imperatorem gemens sequitur. Senec. Ep. 107.

h) Ἦν ἂν χώραν καὶ τάξιν ἐγχειρίσῃς, μυριάκις ἀποθανοῦμι πρότερον ἢ ταύτην ἐγκαταλείψαι. Epict. Diff. III, 24. sec. Socrat. in Platon. Apolog.

i) Ἰδίον τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ καρδίας φιλεῖν τοὺς ἀνθρώπους. M. Anton. VII, 12. καὶ εὐνοεῖν αὐτοῖς, ὡς φύσει φίλοις. Idem IX, 29.

k) Καὶ κήδεσθαι αὐτῶν. Id. IX, 18.

l) Καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν. Id. V, 33.

m) Καὶ ἀπέχεσθαι αὐτῶν. Idem ibid.

n) Ὁ ἀδίκῳ ἀσεβεῖ. Idem IX, 1.

o) Καὶ εὐποιεῖν. Id. V, 33.

p) Κατεσχεύασται τὰ λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν. τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει τὸ κοινωνικόν ἐστι. Idem VII, 55.

q) Ἀρκεῖται ἡ φύσις λογικῇ, τὰς ὑμεῖς ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνα ἀπευθύνουσα. Id. VIII, 5.

r) Πάντων κήδεσθαι. Idem III, 4.

s) Ἀρκεῖ ἡ παρούσα πράξις κοινωνικῇ. Idem IX, 6. ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι. Id. VII, 28.

t) Οὐδὲ οἶδεν ὃ πεποιήκεν. Idem V, 6. dedisse, dum daret, oblitus. Senec. de Benef. II, 6.

u) *testem* aut x) *mercedis spem* y) *commodive proprii intuitum contentum agere*; z) *a beneficio uno praestito ad aliud transire*, a) *nec unquam benefaciendo defetisci*; b) *sed vitae telam, tanquam vivendi fructus hic sit, benefactis sibi invicem continenter annexis ita totam pertexere*, c) *ut nusquam interveniat* d) *hiatus ullus vel minimus*; e) *beneficii loco, quod benefecerit habentem*, f) *sibi quae profuisse existimantem, si alii cuiquam usui esse potuerit*; g) *nec extra se proinde quidquam vel laudis humanae vel lucelli aut aucupantem aut expetentem. Adhaec* h) *nihil mentis cultu antiquius,*

u) Οὐ δεόμενος ἀνθρώπου μάρτυρος. *M. Anton. III, 5. In omnibus factis re, non teste, moveri. Cic. de Fin. I. II.*

x) Μισθοῦ γὰρ ἀνθρώπων τις ἀνθρώπον φιλεῖ, κατ' Ἐπίκουρον. *Plutarch. de amor. prol.*

y) Καταληκτικῶς διδόναι, ὥς τε ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως εὐδὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπὸν. *M. Anton. IX. fin.*

z) Ἐνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πράξει κοινωνικῇ. *Idem VI, 7. et V, 6.*

a) Καὶ μὴ κάμνειν. *Idem VII, 74.*

b) Τοῦ ζῆν ἀπολαύειν συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλω ἀγαθόν. *M. Anton. XII, 29.*

c) Ὡς τε μὴτε τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπεται. *Id. ibid.*

d) Ὅτις γὰρ πράξις σου μὴ ἔχει τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσ-

εχῶς, εἴτε πόρρωθεν, ἐπὶ τῷ κοινωνικῷ τέλει, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον. *Idem IX, 23.*

e) Ἀνθρωπος εὐεργετικῶς πεφυκὼς ὅποταν τι εὐεργητικόν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργητικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκευάσται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ. *Idem IX. fin.*

f) Ὡφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελῇ. *Ibid. 74.*

g) Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκῶς ᾦς καὶ ἄλλος εὖ πεπονθῶς, τί ἐτι ζητεῖς τρίτον, ὥς περ οἱ μωροὶ τὸ καὶ δοῦναι εὖ πεποιημέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν; *Ibid.*

h) Τὸ ἐν σοὶ κράτιστον τιμᾶν, τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, καὶ ὑφ' οὗ ὁ σὸς βίος διοικεῖται. *Idem V, 21.* Πρὸς τούτῳ μόνῳ εἶναι ἀρκεῖ, καὶ τοῦτον γησιῶς διεραπεύειν. *Idem II, 13. [edit. novae 10.]*

quius, ¹⁾ nihil honesti studio potius aut pretiosius habere: ²⁾ ab ea denique, quod officii sui esse norit, ³⁾ nulla vel vitæ, nedum alius rei cuiuspiam, cupidine abducendum, nulla mortis cruciatusve ullius, nedum damni aut detrimenti formidine abigendum se permittere.

Haec Stoicorum sunt decreta et praecepta et ipsorum principiis quidem plane congruentia, sancta, recta, severa, fortia; pietatem, caritatem, humanitatem, magnanimitatem spirantia; quibus priora illa, quae sunt saltem vere Epicurea, nihil faciunt, nihil sonant minus.

Sed adversus Stoici nominis professores obijciuntur raritas, hypocrisis, defectio, defectus. De singulis videbitur.

Ac primo quidem loco raritas sub animadversionem venit. Pauciores utique omni aevo reperiri, qui disciplinam hanc sunt amplexati, quam qui ad sectas alias sese applicuerunt. Et hac revera in parte triumphant splendide atque effecerunt sese Epicurei, qui ^{m)} Epicurum tot amicos et sectatores nactum gloriantur, ut nec urbes integrae eos capere possent: agno-

i) Μηδὲν κρεῖττον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας κ. τ. λ. τούτων τὰλλα πάντα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα. Id. V, 21. Τί τίμῳ καταλείπεται; τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι καὶ ἰσχεσθαι. Idem VI, 26.

k) Ἐγὼ τὸ ἑμαυτοῦ κατῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα με οὐ περισπᾷ. Idem VI, 22. Ὅτι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι.

καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἀπαίτει, πράξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί. Idem VIII, 4.

l) Μηδὲ κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι ἢ ζῆν ἢ τεθνᾶναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ μικρὸν ὄφελος, ἀλλ' ἐκείῳ μόνον σκοπεῖν, πότερον δίκαια ἢ ἀδίκῃ πράττει καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. Idem ex Platon. Apol. VII, 44.

m) Φίλοι τοσοῦτοι τὸ πληθὺς ὡς μηδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι. Laërt. X.

agnoscitque, qui in Torquato Epicurum oppugnat Cicero, ⁿ⁾ *populum, qui vim maximam, auctoritatem minimam habet, cum Epicuro facere.*

Nec revera quicquam istuc mirandum occurrit. Notum est Stratonis Phisici illud, ^{o)} *plures esse, qui lavari, quam qui ungi velint*: hoc est, ad thermas plures itare, quam ad palaestras. ^{p)} *Semitae utique arctiori atque asperiori pauciores insistent; latiore et leviori confertim inceditur.* ^{q)} *Multitudo numerum habet; pondus non habet.* Calculi ubique numerosiores sunt, quam gemmulae. Diverbium vetus est: ^{r)} *Plures mali.* ^{s)} *Turba pessimi indicium est.* ^{t)} *Eximia raritate commendat natura*: ^{u)} *nec unquam cum rebus humanis tam feliciter est actum, ut meliora pluribus placerent.*

Verum sicut in disciplinam hanc se pauciores dedere; ita ab eadem hac ad alias, Epicuream praesertim, complures de- sciverunt, cum ab aliis ad hanc rari deprehendantur transiisse.

Nec hoc certe, quam illud, mirum magis. Celebre sa- tis est Arcefilai illud, qui percunctanti, cur a sectis aliis ad Epicureos tam frequentes deficerent, non contra vicissim ab his ad illos, respondit, ^{x)} *Quia e viris Galli fiunt, non autem e Gallis viri.* Gallorum nomine non gentem aliquam, sed Cy- beles

n) Cic. de Fin. I. II.

o) Πλείους εἶναι τοὺς λούεσθαι ἢ τοὺς ἀλείφεσθαι βουλομένους.

p) Matth. VII, 13. 14.

q) Multi sunt, et quis nu- meret? stateram profer, ap- pende: vide contra pauca gra- na quantam paleam leves. Au- gustin. in Psalm. 39.

Marc. Anton.

r) Πλείους κακοί. Bias Aufon.

Lud. VII Sap.

s) Senec. de V. beat. c. 2.

t) Idem Ep. 42.

u) Idem de V. beat. c. 2.

x) Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν Γάλ- λοι, ἐκ δὲ Γάλλων ἀνδρες οὐ γί- νονται. Laërt. VIII.

beles myftas, qui, teſte Samia, reſecti virilitatem exuebant, volens intelligi: nos noſtris familiari magis dicterio diceremus, *Quia* ²⁾ *e gallis capi fiunt, non e capis viciffim galli.* Nec guarrum minus, quod Califtoni meretriculae Socrates, glorianti, Philoſopho praeferendam ſe; ipſum enim ſuorum neminem ad ſe pellicere poſſe, cum ipſa illius ſectatores plerofque ad ſe, ſi id vellet, traducere valeret: ³⁾ *probabile admodum eſſe, quod dicat: ipſam enim ad declivia homines deorſum propellere, cum ipſe contra ad ardua furſum impellat.* Ad voluptatem utique proclivis eſt via; ad virtutem ^{b)} *acclivis ſemita:* cum autem ingenium humanum ex vitio innato ſit ſponte ſua propenſum ac ^{c)} *proclive a labore ad libidinem,* ecquid mirum, complures, itineris taedio devictos, hac deſerta, ad illam tranſcurrere.

Sed ex eis etiam, qui in diſciplinæ huius profeſſione perſiterunt, exſtitiffe haud paucos, qui a dogmate, quod mordicus tamen tenebant et enixe interim tuebantur, vitae rationem diverſam et averſam plane inſtituerint; titulo habituque duntaxat ſpeciem Stoicam praeferentes, cum ex ſtudio vitaeque inſtituto Epicurei aut aliud quid potius, quam Stoici, jure cenſerentur, adverſus Stoicos, poſt ^{d)} *Lucianum,* qui hoc nomine ſectam hanc paſſim infectatur, ab aliis pariter intorquetur.

Nec

2) Varro de R. R. II, 7. et III, 9.

ἡ ἀνοδος καὶ ἀήθης τοῖς πολλοῖς.
Aelian. Hiſt. Var. III, 32.

a) Καὶ μάλα γε εἰκότως· σὺ μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν κατάντη αὐτοῦς πάντας ἄγεις, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ὀρετὴν ἤκειν βιάζομαι· ὁρδία δὲ

b) Proverb. XV, 24.

c) Terent. Andr. I, 1.

d) In Vitar. Auctione, de Sectis, Micyllo etc.

Nec est scil. haec nova nuperve nata, sed antiqua; quærimonia, in secta unaquaque repertos, ^{e)} citharis, ^{f)} lyris, ^{g)} tubis, lituis, compares, quæ eorum utique, quæ aliis modularantur, canunt, crepant, personant, ^{h)} nihil quicquam audiunt percipiuntque ipsæ. Et in aliis sectis, non Stoica sola, ⁱ⁾ compertum est, deprehensos, quod ex Pacuvio Macedo, homines ignava opera et philosopha sententia; sive, quod ex Epicteto Favorinus, ^{k)} Verbis tenuis Philosophos, factis procul. Quin inter nominis christiani professores, quod Scriptores quoque sacros et confessos et conquestos legimus, comparuere, qui ^{l)} numinis notitiam, quam dictis factitabant, factis abdicarent; qui ^{m)} pietatis, cuius larvam gerebant, vim virtutemque abnuerent, qui ⁿ⁾ gratiam divinam in lasciviam verterent, qui ^{o)} libertatem christianam nequitiae improbitatisque velamentum facerent; ^{p)} libertatemque aliis pollicerentur, cum in corruptelae servitio agerent ipsi: nec ex horum tamen moribus de religione

g 2. christi.

e) Κιθάρας μηδὲν διαφέρειν, τοὺς σπουδαίᾳ λέγοντας, οὐ ποιοῦντας δέ. D. Laërt. VI.

f) "Ομοίον τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἱ καλῶς φθεγεᾶμεναι οὐκ ἀκροῦσιν. De Peripatetic. Cleanthes Laërt. VII.

g) Σάκπιγγα Antisthenem vocabat Diogenes. αὐτοῦ γὰρ οὐκ ἀκούειν φθεγγομένου μέγιστον. Dio Prus. Orat. 8.

h) μήτε ἀκούειν, μήτε αἰσθάνεσθαι. Laërt. VI.

i) Gell. N. Att. XIII, 8.

k) "Ανευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν. Idem XVII, 19.

l) Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. Paul. ad Tit. I, 16.

m) Ἐχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι. Id. ad Tim. II, 3, 5.

n) Τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν. Jud. Ep. v. 4.

o) Ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας ἐλευθερίαν. 1 Petr. II, 16.

p) Ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. Idem 2 Ep. II, 19.

christiana sententiam ferre aequum fuerit, quum politicae christianae isti nec viva nec vera, nedum sana, aut integra, membra jure censeantur, sed 9) Φύματα potius mera 1) καὶ ἀποστήματα, ut cum Marco nostro loquar, five 2) vomitae et carcinomata, ut de suis Augustus. Haud est incelebre Cratetis illud, 3) in malo Punico etiam probo grantam putre aliquod; Varronis itidem, 4) nec in segeti bona nullum spicum nequam reperiri. In agro dominico quoque 5) zizania sterilesque, non succrescunt tantummodo, sed 6) dominantur etiam aliquando avenae: ex quibus tamen de segete tota judicare iniquissimum fuerit.

Quod denique praescribitur, insigniores etiam plerosque non per omnia decretis praeceptisque suis consentanea praestitisse, sed a norma regulaque, quam fixerant ipsi, in nonnullis declinasse.

Ecquem, quaeso, mihi dabis ex eis etiam, qui γνήσιοι Χριστιανοί, qui ab ea, quam profitetur, vitae instituendae ratione non quandoque declinet? Ex eis inter hos fuerat, 7) qui columnae et existimabantur et revera exsistebant, cujus ingenua vox illa, 8) In multis offendimus omnes; five, impingimus universi: ad quae verba Beda noster, 9) Non, Offenditis, dixit; sed; Offendimus, inquit; et, In multis praemisit; Omnes subjunxit.

Ex

q) *Mi. Anton. II, 16. [Editionis novae 13.]*

r) *Idem IV, 28.*

s) *Sueton. I, II, c. 85.*

t) *Ἐν ῥοῖσ' καὶ καλῇ σαπρὸν τινα κόκκον. Laërt. VI.*

u) *Varro Leg. Moen. apud Nonium in Spicum.*

x) *ζιζάνια. Matth. XIII, 25. 27. de qua voce alibi diximus.*

*) *De seculo suo Salvian. de Dei gubern. l. III. Praeter paucissimos quosdam, qui mala fugiunt, quid est aliud paene omnis coetus Christianorum, quam sentina vitiorum?*

y) *Οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι. Paul. ad Gal. II, 9.*

z) *Πολλὰ πταίωμεν ἅπαντες. Jacob. III, 1.*

a) *Beda in Jac. Epist.*

Ex eisdem et quæ illud, b) Si dixerimus, quod peccatum non habemus, decipimus nos (cum c) peccatum utique numero excipimus), nec penes nos est veritas: d) Nec, habuimus, (inquit Augustinus) sed, habemus, dixit; ne de vita præterita, (quæ per ignorantiam variasque inde enatas cupiditates tota exacta est) dictum quis suspicetur. Ex Apostolis ipsi, qui Christum proxime accesserant, quique lateri ejusdem comites individui adhaeserant, ut reliquos mittam, nec de proditore quicquam dicam, e) primi et f) novissimi, agmen qui ducit, et qui claudit, utriusque etiam firmati jam, g) naevi aliqui in tabulis sacris proditi exstant: ut apud externos quosvis disciplinae etiam severissimæ professores sectæque exactissimæ sectatores a dogmate aliena nonnunquam deprehendi, minus mirum videri debeat. Oraculi vicem merito sibi vendicat Aeschyli illud: h) Ἀμαρτάνει τι καὶ σοφοῦ σοφώτερος, Sapiens qui plus sapiat, est cum labitur. Stoici certe præceptis decretisque suis i) non tam, quid ipsi valerent aut affecuti jam essent, quam ad quid contenderent, modisque omnibus elaborandum atque enitendum censerent, designatum volebant: quod idem de se k) Apostolus libere ingenueque profitetur.

g 3

Verun-

b) Ἐὰν εἰπώμεν, ὅτι ἁμαρτάνομεν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανώμεν. Joann. I Ep. I, 8.

c) De Phariseo Luc. XVIII, 15. Bern. de grad. humil. et superb. Dū in se singulariter exultat, aliis arroganter insultat, et se solum decipit, quem solum excipit, quum alios damnat.

d) Augustin. in I Joann,

e) Matth. X, 2.

f) I Cor. IV, 9. XV, 8. 9.

g) Gal. II, 11. Act. XV, 39.

h) Stob. tom. II. tit. 3.

i) Non dicebant, quemadmodum ipsi viderent, sed quemadmodum vivendum esset. Senec. de V. beat. c. 18.

k) οὐχ ὅτι ἔλαβον ἢ τετελείωμαι· ἐν δὲ — ἐπεκτείνώμενος κατὰ σκοπὸν διώκω. Paul. ad Philipp. III, 12. 14.

Veruntamen ex eis, qui sectae hujus in disciplinam serio seduloque sese dederunt, per singulas quasque fere aetates reperti sunt, qui fide dignorum scriptorum suffragiis consensu confono attestantibus, ita dogmata sua factis consentaneis consignata decretaque vitae instituto aequabili fere comprobata exhibuerint, ut nominis etiam christiani professoribus plerisque pudorem incutere, ruborem suffundere merito queat. In his fuere post Zenonem, cui testimonium dat insigne Athenien- sium psephisma, quo ¹⁾ *virtutis ac temperantiae nomine*, eo, quod ^{m)} *vita sua eis, quae differebat, congruente cunctis in exemplum exposita ad optima quaeque quosque incitaret*, ⁿ⁾ *imagine aerea, corona aurea donandum*, ^{o)} *sepulcrum sumptu publico exstruendum*, ^{p)} *pilasque duas, quarum utrique testimonium istud incideretur, erigendas*, decernitur: post hunc, inquam, aliosque, qui in Schola hac eidem successerant, emicuere viri magni, disciplina ista imbuti, virtutis masculae imagines vivae vivacesque, conditionis eminentioris ratione, Scriptorum nobilium calamis celebrati (ut Philosophiam diserte professos praeteream), Cato Uticensis, Thraseas Paetus, Helvidius Priscus, et Marcus cumprimis Antoninus, qui ista commentandi occasionem nobis praebuilt.

Verum a disciplina ipsa ad eos, qui eam scriptis suis illustrarunt, hos praesertim, quos reliquos habemus, transeamus. Ex eis praecipui fuerant Zeno et Chrysippus: quorum alter

1) ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης. Psephisma apud Laërt.

l. VII.

m) πρὸς τὰ βέλτιστα παραδειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐκδεῖς ἅπαντες ἀκολουθοῦν ὄντα τοῖς λόγοις παρώρμα.

n) εἰκόνι χαλκῇ, χρυσῷ στεφάνῳ.

o) οἰκοδομῆσαι τάφον δημοσίᾳ.

p) ἐγγράψαι τὸ ψήφισμα στήλαις δύο.

alter Stoam primus condidit; unde et Straboni ^{q)} ὁ τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεως ἀρχηγέτης, et Galeno, ^{r)} ὁ πατὴρ ἀπάσης τῆς τῶν Στωϊκῶν αἰρέσεως, *sectae Stoicae totius princeps paterque*, et Balbo apud Ciceronem ^{s)} *Stoicorum pater* dicitur: alter eandem adeo strenue feliciterque ^{t)} *suffulsi*, ut de eo dictum fuerit: ^{u)} Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἦεν Στόα, *Chrysippus ni fuisset, nec Stoa foret*. Et complura quidem uterque reliquit scripta: alter iste ^{x)} *usque ad septingenta quinque συγγράμματα* sive ^{y)} *opuscula*: cum ^{z)} Epicuri πολυγραφίαν aemularetur, ^{a)} quem tamen assecutum negant; cum ^{b)} ad ^{c)} *volumina tercentena usque* iste pertigerit, quorum quodlibet utique συγγράμματα complura complectebatur: alioqui Chrysippum πολυγραφίᾳ non aequasset, nedum scriptorum numerositate antecessisset. Caeterum par scripta utriusque fatum sunt experta: nec Zenonis siquidem nec Chrysippi, quin nec seculi prisci illius e Stoa cujusquam scriptum ullum integrum ad tempora nostra perennavit. Superfunt fragmenta duntaxat, ἀποσπασμάτια apud

§ 4

Plutar-

q) Strab. Geogr. l. XIV.

r) Galen. de dogm. Hippocrat. et Platon. II, 6.

s) Cic. de Nat. Deor. l. III. de Zenone, non de Cleanthe, uti inadvertentia an memoria lapsus Lipsius Manud. ad Stoic. phil. Diff. XI.

t) Qui fulcire putatur porticum. Cic. Acad. l. IV.

u) Laërt. l. VII.

x) Idem ibid.

y) Ita malim vertere, eo sensu, quo post mortem opera,

non opuscula, pensanda dixit Sidonius l. VIII, Ep. 4. quam cum Lipsio volumina.

z) Ex Carneade Laërt. l. VII.

a) Πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων. De Epicuro Laërt.

b) Κύλινδροι γὰρ πρὸς τριακοσίους εἰσὶν. Laërt. X.

c) Κύλινδροι, volumina, quae cylindri figuram convoluta referebant: vocabulum notione ea vix alibi repertum.

Plutarchum, ^{d)} qui passim exagitat; Galenum, ^{e)} qui plerumque oppugnat; Laërtium, ^{f)} qui simpliciter recitat; Cicero-
nem, ^{g)} qui in partem utramque disceptat. Citerioris aevi su-
perant ex eis, qui disciplinam hanc sunt affectati, quorum dis-
sertationes commentationesque ad manus nostras pervenerunt,
Seneca, Epictetus et Marcus noster iste.

Aetatis ratione Senecae locum primum tribuo: quem
dignitate tamen aestimationeque vera e duobus illis alterutri
posthabendum existimem. ^{h)} Habet ille revera multa eximia,
utilia, fortia, sublimia; et arguta subtiliaque complura; estque
dignus admodum, qui non ab humanioris literaturae tantum,
sed a Theologiae etiam studiosis sedulo quidem, sed iudicio
atque examine iusto adhibito, legatur. Verum non est unius
ejusdemque ubique coloris; nec per omnia constat sibi. Neque
vero vitam attingo; quam Cassius tamen arrodit, ⁱ⁾ *tanquam a
dogmate praeeptionibusque quam maxime dissentaneam*: de scri-
ptis ago. In his, ^{k)} quam foede Claudio, dum apud superos,
ex mente etiam Neroniana, ^{l)} *morabatur*; nec huic duntaxat,
sed et in gratiam illius ejusdem mancipio, ^{m)} *licentiae intole-
randae*

d) In Stoicor. Repugn.; De *miranda sunt; eligere modo cu-
commun. notion.; et De Pa-
radoxis.* *rae sit.* Fabius Inst. X, 1.

e) In libris de dogm. Hip- *i) Πάντα ἐναντιώτατα οἷς
pocr. et Platon.* *ἐφιλοσόφει ποιῶν ἡλέχθη.* Dio
Cass. LXI. in Xiph. Excerpt.

f) Lib. VII. in Zenone et *k) In Consolator. ad Polyb.*

g) In Academ.; Tusc.; De *l) Morari eum inter homi-
Fin.; et De N. Deor.* *nes desisse, producta prima
syllaba* iocabatur. Sueton. l.

h) *Multae in eo claraeque
sententiae; multa etiam mo-
rum gratia legenda: multa in
eo probanda, multa etiam ad-
m)* Cum in scena Pantomi-
mus illud protulisset: Ἀφόρη-
τός ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας
omni-

randae mastigia, Polybio, adulatur? quem tamen e vivis ex-
 emtum, ^{u)} dictione satyrica et sarcastica, vernilitatis prae-
 gaunte, acerbissime prosodit et publice subannandum propi-
 navit. De animae corpore excedentis statu quam repugnantia
 statuit! dum τῇ ὑποθέσει δουλεύων nunc ^{o)} in sedes coelestes
 integram subvehit, nunc ^{p)} in flatum halitumve merum di-
 spersit, taedaeque instar materia, qua alebatur, absumpta,
 deficientis prorsus exstinguit. Epicurum est ubi accusat, in-
 crepat, deprimat, damnat, ut ^{q)} *degeneris et humillimae men-
 tis, apud quem voluptas imperat, hominem, ^{r)} voluptatis magi-
 strum ipsum*, scholam ^{s)} *voluptatis officinam* nuncupat. Est con-
 tra, ubi (quo Lucilio suo, forsitan hujus aedae, quem ^{t)} *vi-
 rorum optimi* titulo subinde cohonestat, gratum faciat) eundem
 non excusat tantum, ut qui ^{u)} *immeritus male audiat et infamis
 fit*; sed comprobat et collaudat, ut qui ^{v)} *sancta et recta prae-
 cipiatur, et, si propius accesseris, tristitia*. Denique quod in ^{x)} Chry-
 sippo et ^{y)} Zenone non semel reprehendit, contraque id,

g 5

quod

omnium oculos in Polybium
 hunc defixos refert Dio Cass.
 l. LX.

n) In Ἀποκολοκυνθώσει.

o) Ad Lucil. Ep. 102. ad
 Polyb. Consol. c. 28. ad Marc.
 Consol. c. 25. ad Helv. c. 17.

p) Ad Lucil. Ep. 54. cum
 morti proximus videretur.

q) Ad Lucil. Ep. 42.

r) Ep. 18.

s) Ep. 9.

t) Ep. 13. 21. 48. et Qu.
 Nat. Praef. l. I.

-u) De V. beat. c. 13.

v) Ibid.

x) Chrysippi acumen nimis
 tenue retunditur et in se saepe
 replicatur: etiam cum agere
 aliquid videtur, pungit, non
 perforat. Senec. de Ben. I, 4.
 Chrysippus, penes quem sub-
 tile acumen est, totum librum
 suum his ineptiis replet. Ibid.
 c. 3.

y) Libet ridere ineptias
 Graecas; quas, quamvis mi-
 rer, (mirere, Lipf.) nondum
 excussi: non vis severius loqui
 nec morituro risum movere?
 ad-

*) quod ipse praecipit, *) ingenii acumini nimio opere indulgens ad subtilitates rei vacuas non raro delabitur et argutiolis leviusculis, frigidis etiam ineptisque aliquoties, ludit. Neque tamen

adversus mortem tam minuta jacularis? subula leonem excipis? acuta sunt ista, quae dicis: nihil est acutius arista etc. De Zenone Idem Ep. 82.

z) *Pro veritate simplicius agendum est. Ibid. At qui ingenia sanare et officiorum memoriam ingerere volunt, serio loquantur et magnis viribus agant. Id. de Benef. I, 4.*

a) *Rerum pondera minutissimis sententiis frangit. Fabius Instit. X, 1. Iniquius tamen illi nescio qui apud Gellium (an Agellium? quod Lipsius mavult) Noct. Att. XII, 2. Res atque sententiae aut inepto inanique impetu aut ut levi et quasi dicaci argutia etc. Moderatus Erasmus Praef. ad Senec. Habent nonnihil veri, quae doctissimi scriptores de illo pronunciarunt: proinde ludit in Graeculos et interdum absque caussa. Nasonem aliquoties attingit, quod indulserit ingenio suo: at magis ipse indulget ingenio suo in oratione prosa ac seriis argumentis, quam Ovidius in poematibus*

plerumque ludicris. *Jam hoc ipsum, quod in Seneca cum primis laudatur, corruptum est. Insectatur mores hominum libere falseque; sed non semper in loco; interdum immodice; tum aliquoties affectatius iisque modis, ut non ita multum absit a scurrilitate: quaedam vitia sic describit, dum insectatur, ut videatur ridere potius, quam odisse, atque doceat magis, quam detestetur: quin ubique plurimus videtur jocorum affectator, etiam in rebus maxime seriis, in quibus optarim illum aliquanto longius abesse ab ineptia, obscoenitate vitioque scurrilitatis. Haec inter alia Erasmus: mitto enim ea, quae, cum Marci patris sint, Lucio filio, nomine communi deceptus adscribit. Lipsius denique ipse, qui adversus priores duos illos Senecam defendere satagit, in Iudicio super Senec. ejusque Scr. Ego Senecam universe admiratione magis, quam laude, sequendum arbitror: in partibus aliquid esse, quod censeas, aut

tamen haec, quae nec primus nec solus dixi, sed me priores et eruditione et iudicio cum primis pollentes, ita sumi velim, quasi ^{b)} a Senecae lectione (quem tironibus studiosis de Scrip- toribus eligendis legendisque consultus inter alios commen- dare consueverim) abstentum quemquam atque absterritum aut quo de viri tanti (quem eruditi quique indolis ingenii- que acerrimi nomine suspiciunt, imitandum etiam proposuisse sibi videntur haud pauci) magnitudine iusta quicquam detractum eam: sed quo ostendam, a virilitate illa, Stoicis peculiariter ab ipso etiam adscripta, (quam Chrysippus quoque subtilitate nimia enervasse, eidem ipsi ^{c)} cum aliis incusatur) descivisse; nec duobus illis alteris (Epictetum et Marcum dico) aut scripto aut facto etiam se parem praestitisse: qui in sorte diversa, vel adversa etiam quam maxime, in ^{*}) servitii gradu infimo alter, summo alter in imperii fastigio, positi; disciplina haec quanta sit, quantumque in quovis statu possit, tum praeceptionibus sanctissimis, virtutis genus omne spirantibus, tum et vitae forma ad decreta sua accurate composita, uberrime demonstra- runt. Et noster quidem (prout et ^{d)} Epictetus eo prior, ^{e)} cu- jus ex commentariis profecisse se profitetur) sui per omnia simi-

aut cui succenseas, non nego. Sane decidit interdum aut a se mutat: ut in jocis aut dictis quam ineptus alibi aut affecta- tus est! in laudibus, vitupe- riis, sine modo! etc.

^{b)} Quod ap. Gellium cen- sores rigidi et importuni illi: Cujus libros attingere nullum pretium operae sit. Noct. Att. XII, 2.

^{c)} Notant eundem hoc no- mine Plutarch. Galen. alii.

^{*}) Δούλος Ἐπίκτητος γενό- μην καὶ σῶμ' ἀνάπηρες, καὶ πε- νίην ἔλεος. Leonid. Epitaph. Epict.

^{d)} Epictetus verus ac seve- rus Stoicus et Stoicorum vel maximus. Herod. apud Gell. I, 2. Philosophorum maximus. Favorin. ibid. XVII, 19.

^{e)} M. Anton. I, 7.

similis, *seriusque ac severus* (quod ^f) ille poscit, licet ipse non fervaverit) ubique deprehenditur.

Denique, ut ad illud revertar, quod in pagina praeliminari ex Hieronymo monueram, ad disciplinam nostram quod horum utriusque scriptis monitisque propius accedat, in exteriorum priscorum, quae hodie extant, monumentis nihil reperiri, fidenter pronunciari posse existimem. Certe quaecunque Dominus ipse Christus in concionibus collationibusque suis Historiae Evangelicae insertis intextisque, ^g) de *mali cogitatione etiam abstinentia*, de ^h) *affectibus vitiosis supprimendis*, de ⁱ) *sermone otioso non insuper habendo*, de ^k) *animo cum primis excolendo* et ^l) *ad imaginem divinam effigendo*, de ^m) *beneficentia simplicissime exhibenda*, de ⁿ) *injuriis aequanimiter ferendis*, de ^o) *admonitione et increpatione cum moderatione cautioneque accurata exercendis*, de ^p) *rebus quibuslibet adeoque vita ipsa, ubi res ratioque poscit, nihili habendis*, de aliis denique plerisque ^q) *pietatis*, ^r) *caritatis*, ^s) *aequitatis*, ^t) *humanitatis officiis* ^u) *quam exquisitissime obeundis exsequendisque* praecepta dedit; apud nostrum hunc eadem, perinde ac si illa lectitasset ipse, in dissertationum commentationumque harum congerie inspersa passim, nec sine vehementia et vivacitate insigni, quae in praecordia ipsa penitus penetret atque in animo infixos altius relinquat aculeos, inculcata subinde, Lector quivis sedulus advertet, ingenuus agnoscet.

Sed

f) *Senec. de Benef. I, 4. et Ep. 32.*

g) *Matth. XV, 19.*

h) *Matth. V, 22. 28.*

i) *Matth. XII, 36.*

k) *Matth. V, 20. VI, 33.*

l) *Matth. V, 45. 48.*

m) *Matth. VI, 1. 3.*

n) *Matth. V, 39.*

o) *Matth. XVIII, 15. 16.*

p) *Luc. XIV, 26. 33.*

q) *Matth. XXII, 37.*

r) *Matth. XXII, 39.*

s) *Matth. VII, 12.*

t) *Matth. V, 44. Luc. X, 37.*

u) *Matth. V, 19. 20.*

Sed ista, forsitan dixerit quis, quorsum aliunde, ab'extero præfertim eoque fidei christianæ adverso petantur? quum e pagina sacra, in qua prostant, possint promptius haberi, et a Magistri ipsius ore profecta cum imperii autoritate potiore præcipiantur tum et obsequii necessitate arctiore percipiantur.

Cui ego præscriptioni possum verbulo occurrere; pari utique ratione rejici posse omnes in universum ab eruditis piisque concinnatas Instrumenti sacrosancti utriusque enarrationes; ut eodem tandem deveniatur, quo processerant apud nos haud ita pridem par fere geminum, cerebri certe parum sani uterque; quorum alter præter paginam sacram nihil aut legebat aut lectitandum censebat; alter postquam Anachoretæ cujuspiam instar cum suis domi suæ se concluderat, librorum (quam pro hominis privati forte censuque amplam satis habebat) suppellectilem omnem, Bibliis sacris exceptis, foco accenso, flammis absumendam tradidit; neuter sane aut fuso justo aut exemplo bono et quod imitatione sua dignum sobrius quis sanusque sentiat.

Verum enimvero ratione non una utilis esse poterit nostris hujus in diis, cum animadversione seria conjuncta, lectio sedula.

Primo, quod quæ in Sermonibus Dominicis: (quorum Capita præcipua duntaxat *synopsis*, plerumque apud Scriptores sacros exstant: delibata et digesta) summam fere proposita habemus; istic latius diducta, fusius explicata, magna argumentorum insignium varietate firmata, illustrata, ingesta, inculcata, ad vitæ usum communem accommodata habeantur: quod ut est in scriptis aliis in isto commune, ita in hoc genere haud paucis istud præcellit.

Tum nec illud levis est momenti, quod dogmatis christiani æquitas rationi etiam ipsi consentanea deprehenditur,

dum

dum ab ipsis etiam extraneis et adversariis comprobata et colaudata demonstratur. x) *Grave est*, ponderisque non exigui (ut Isidorus Aegyptius) *testimonium ab inimicis profectum*. Et, (quod Dio Prusaeus) y) *Encomium ab eis, qui non suscipiunt et suscipiunt tamen, palam est, illius, five personae, five disciplinae, laudem esse praestantissimam*. Non nesciebat hoc Apóstolus, cum ab z) *exteriorum inscriptionibus scriptisque ei, quod afferebat et promulgabat, dogmati asserendo testimonia advocabat*. Nec parum idcirco praecepti documentique dominici aequitati ac a) *rationabilitati* (si ita loqui licuerit) apud quosvis vindicandae formandaeque conduxerit, quod ab homine extero nec nomini christiano favente (cum nec mysterii nostri gnarus esset, nec fidei rationes assequeretur) tanta tamen cum vehementia argumentisque tam validis commendata ac confirmata habuerimus. b) *Quis non intelligat*, (inquit gravis Autor) *bonam eos habuisse causam, qui eam apud medios iudices obtinere potuerunt?* quid eam dixerit quis, quae apud averfos et adversos etiam, ubi c) *hostes ipsi iudices confident, obtineat?*

Adhaec divina in istis relucet et providentia et benignitas, quod in homine a se dilapso imaginem sui non intercideret omnino et aboleri prorsus passus est, sed scintillulas quasdam asseravit reliquas; quas et disciplinis variis excitavit et ad miraculum usque evehit: partim, quo societati humanae conservandae

x) Σεμνή γὰρ ἡ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μαρτυρία, Isidor. Pelus. II, Ep. 228. et III, Ep. 335.

y) Τὸ τῶν [μὴ] ἀποδεχομένων καὶ τιμῶντων ἐγκώμιον, δηλον ὡς κάλλιστος ἔπαινος ἐκεῖθεν ἐν εἴῃ. Dio Prus. Orat. LI,

z) Act. XVII, 23.

a) Λογιὴ λατρεία. Rom. XII, 1. ἔπρεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ Θεῷ. M. Anton. XII, 31.

b) Augustin. Ep. 170.

c) Deuteron. XXXII, 31.

vandae et continendae prospiceretur; ne ^{d)} efferati prorsus homines belluarum ritu, in exitum mutuum proruerent universi; quum ^{e)} *absque disciplina nulla homine truculentior aut immanior sit bestia*: partim, quo Numini ^{f)} *dignoscendo* ^{g)} et indagando, his adminiculis adjuti, possent operam dare; quae si vel contemtim vel neglectim haberent, ^{h)} *ἀναπολέγητοι* plane haberentur. Verum est proculdubio Claravallensis illud, ⁱ⁾ *Imaginem divinam uri posse, exuri non posse*. ^{k)} *Imaginem certe animae rationali primitus impressam funditus eradere, facem in mente hominis coelitus accensam penitus extinguere, nec vitiositas humana, nec malignitas diabolica valere*: (tertium quiddam, *flammas gehemales*, adjecit ille) quam inter ruinas et incendia defectionem primitivam consecuta, in generis humani commodum suorumque beneficium servatam confotamque volebat bonitas divina.

Quin nec divinae erga nos misericordiae gratiaeque plane gratuita testimonium monumentumque luculentum minus in istis oculis nostris obversatur; cum ^{l)} eis, apud quos dotes tam eximiae tam admiratione paene omni superiores se produnt, praeteritis nobis, nobis, inquam, ^{m)} in tenebris umbraque ferali ac letifera cum illis pariter confidentibus, imo in vitiorum coeno altius longe demersis, foedius contaminatis, tenacius etiam

d) Μηδὲν ἀσεβέστερον ἀνθρώπου, μηδὲ ὁμότερον, ὅταν ἔπαξ ἀποθνήσκῃ. Polyb. Hist. I. I. et Leg. 122.

e) Ὁ ἀνθρώπος παιδείας μὴ τυχὼν ἀγριώτατον γίνεταί πάντων, ὅσα γῇ τρέφει. Plato de Legg. I. VI.

f) τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ. Rom. I, 19. 21.

g) εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειεν αὐτὸν καὶ εὗροισιν. Act. XVII, 27.

h) Rom. I, 20.

i) Bern. in Annyne. serm. I.

k) Gen. I, 27. IX, 6.

l) Matth. XI, 25. 26.

m) Esai. IX, 2. Luc. I, 79.

etiam ac pertinacius infixis, lumen illud salutiferum, ^{a)} Sermonis sui sacri *Spiritusque sancti* ope operaque usus, ^{o)} effulgere procuraverit; ^{p)} quo praevio ac praelucente, per ^{q)} seculi tenebricosi hujus caliginem plus quam Cimmeriam aut ^{r)} Aegyptiacam etiam, veritatis supernae vitaeque vere sic dictae inter diverticula tam frequentia, a recto utrinque abducentia, tramitem et invenire et inventum ad itineris exitum usque tenere possemus; et absque quo per obliquas et tortuosas mundi hujus nequissimi ac perturbatissimi semitas, sine luce, sine duce temere palantes, in exitii aeterni voraginem horrendam praecipites tandem prolaberemur. Subit me certe subinde (ita, ista dum lego, affectum me sentio et ingenue agnosco) non stupor duntaxat, sed horror etiam, cum arcani divini admiratione vehementissima conjunctus, serio apud me reputantem, quam longe in multis ab eo absum, quod de se Vir iste, veri ad salutem perducens tramitis ignarus, de se profitetur, nec, quin vere et ingenue, ambigi posse videtur. Ut proinde et Marce et Epicteto altius assurgens *Hymnum* ^{s)} illius vel maximo majorem ac praestantiorum decantare jugiter debeam: ^{a)} *Magnus* ^{t)} *divesque misericordia Deus, qui me miserum,* ^{u)} *cum gente humana universa collapsum* ^{x)} *et perditum;* sed cum paucis e turba reliqua ^{y)} *selectum;* ^{z)} *massa secretum,* ^{a)} *mihi restituit,*
sibi

n) *Esai.* LIX, 21.

o) 2 *Cor.* IV, 6.

p) *Luc.* I, 79.

q) *Ephef.* VI, 12.

r) *Exod.* X, 22, 23.

^{s)} *Epicteti Hymnum* habes supra ad marginem [in Notis Praeloq. huic subjectis] ex *Diff.* I, 16.

s) *Psal.* CXLV, 8. 9.

t) *Ephef.* II, 4.

u) *Rom.* III, 19. 23.

x) *Matth.* XVIII, 11.

y) *Matth.* XX, 16. XXII, 14.

z) *Rom.* IX, 21.

a) *Ephef.* II, 5.

b) sibi reconciliavit, c) Filium misit, d) qui redimeret, e) Spiritum immisit, qui f) refingeret, g) culpam omnino omnem renisit, quo et h) supplicio culpae debito omni eriperet et supplicii subeundi i) metum dirum eximeret, k) nequitiae servitio liberum emisit, quo l) in famulitium suum adscisceret et m) in filiorum suorum numerum cooptaret, n) gratiam spiritualem impraesentiarum donavit, o) gloriam coelestem deinceps p, donaturum repromisit.

Est in his denique, quod ad altiora enitendi nomen christianum professis calcar acerrimum subjiat, cum a fide ac familia ea exteros in tam celsa evasisse adverterint; ac pudore merito suffundat, quod in imis adhuc subselliis subsistant haereantque; cum adminiculis fortioribus firmioribusque tam amplis ad ea consequenda instructi sint et adjutari, ni nolint ipsi, possint. Certe plus posse naturae jam collapsae reliquas vires, disciplinae saecularis accedentibus auxiliis, quam gratiae divinae animis coelitus illapsae, cujus operi etiam promovendo eadem illa pariter inserviunt, pro dedecore insigni non immerito habeatur; estque, quod probro eos, qui hujus participes se ferunt, jure merito afficiat, cum hoc ipso nomine nomini, quod profitentur, christiano, q) opprobrio esse se senserint, quod a
nomi-

b) Coloss. I, 21.

c) Gal. IV, 4.

d) Apoc. V, 9.

e) Ezech. XXXVI, 27.

f) Joann. III, 5. 2 Cor. III, 5.

g) Col. II, 13.

h) Rom. VIII, 1. Gal. III, 13. 1 Thess. I, 10.

i) Rom. VIII, 15. Hebr. II, 15.

Marc. Anton.

k) Rom. VI, 22.

l) Ephes. II, 19.

m) Rom. VIII, 14. 15.

n) Joann. I, 16.

o) Rom. VIII, 18. 30.

p) Rom. VI, 23. χάρισμα, donativum. Tertullian.

q) Christiani in opprobrium et contumeliam Christi. Salvian. de Provid. l. IV.

h

nomine alienis hac in parte inferiores comperiuntur. Grande quippiam et insigne visus est, sibi saltem, protulisse, qui adversus mortis metum dissertatiunculam clausit monitu illo: *r) Nec infantes, nec pueros, nec mente lapsos timere mortem: et esse turpissimum, si eam securitatem nobis ratio non praestet, ad quam stultitia perducit: futile revera et frivolum est. Pari siquidem ratione Epicurus probaverit, Turpissimum esse aut numinis offensam subvereri aut sceleris conscientiam formidare; cum neutrum hoc timeant vel infantes vel amentes vel fatui; eamque nobis securitatem non praestare sapientiam, ad quam inscitia et desipientia perducit.* *s) Fatui scil. laminam candentem contrectare non metuunt; t) infantuli facis accensae flammae manum admovere non formidant: num turpissimum ideo horum alterutrum scientem prudentem timendo refugere, quia neutrum neutri illi timeant? Verum turpe est revera, dedecus, opprobria, damna, exilia, vulnera, tormenta, mortem ipsam morteque ipsa peiores gravioresque mortis moras pro veritate divina, fide christiana, asserenda, conscientia integra et intaminata custodienda, ni deficere et relinquere velimus internata atque intentata; si defugere maluerimus aut detrectare nec mente prompta, animo propenso, alacriter constanterque subire ac perpeti; cum haec omnia pro pietate fideque conservanda homines ethnici et fortiter libenterque sustinenda definierint et ipsi strenue sustinuerint: turpe est, praecepta documen-*

r) Senec. Ep. 36.

s) Fatui mentio fit in Legend. Pontif. ap. Discipul. de Tempor. qui ferri candentis massam sine laesione contrectavit imprudens. Credat, qui volet.

t) Inde Joann. Chrysof. de

Statuis Orat. IV. ait, eos, qui mortem metuunt, peccatum non metuunt, παιδικὸν φόβον φοβεῖσθαι, puerulis compares, qui larvam timent, lucernam non timent.

cumentaue dominica, u) *de sui ipsius abnegatione*, x) *deque suorum omnium, honorum, opum, facultatum, necessitudinum, affectuum, vitaeque adeo ipsius abdicatione*, gravia, molesta, dura, difficilia, tristia, rigida, iniqua conquerendo ducere homines christianos; cum a religione christiana alieni quoque, argumentis etiam validissimis adjectis, haec eadem pia, iusta, aequa, rationi rectae consentanea, naturaeque humanae congruentia censuerint; nec eam nobis magnanimitatem aut aequanimitatem praestare fidem veram, ad quam ratio illos, recta quidem, nec renata tamen et recocta adhuc, perduxerit. Insignis igitur Scriptorum istiusmodi usus, apud Christianos etiam, nomine non uno, vel ista, quae diximus, vel istis paria serio perpendenti, liquido comperietur.

Illud interim observatu non indignum fuerit, alia ratione Epicteti, alia Marci monumenta fuisse ad nos transmissa. Epicteti siquidem y) ab ore differentis excepta Arriani opera sunt scripto tradita, eisdem ipsis, quantum assequi poterat, quibus ille differebat, verbis: quo modo a Domino Christo, dum in terris inter mortales agebat, habiti sermones, (cum z) nihil ipse scripsisset) a) ab audientibus memoriter conservati Evangelistarum calamo, sed Spiritu Sancto assistente, et lingua quidem alia, Graeca utique, cum is Syriaca usus fuerit, sunt evulgati.

h 2

u) *Matth. XI, 24. Luc. IX, 23.*

x) *Luc. XIV, 26. 33.*

y) Ὅσα ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος, ταῦτα αὐτὰ ἐπειράδην αὐτοῖς ὀνόμασιν, ὡς οἶόν τε ἦν, γράψάμενος. *Arrian. Praef. ad Diff. Epict.*

z) Fictitiae sunt enim *Literae amoebaeae Abgari ad Chri-*

stum, Christi ad Abgarum, quomodo et *Senecae ad Paulum*: quarum meminere tamen *Eusebii Hist. Eccl. I, 13. et Hieronym. in Scriptor. eccles. Catalogo.*

a) Καθὼς παρέδωσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρεταὶ γενόμενοι. *Luc. Praefat. in Evang.*

gati. Id quod tam de Enchiridio, quam de Dissertationum libris ex *Epistola* ejusdem ad *Masgalenum*, cui scriptum illud dedicabat Arrianus, licet jam perierit, constare testatur, qui eam vidit, Simplicius. At Marci *dissertationes* et *commentaticulas* istas ex ipsius *Adversariis* desumpta liquet: quo modo Regis Sapientissimi *Paroemiarum* partem non exiguam ab Ezechiae Regis amanuensibus ex ipsius autographis fuisse descriptam, docet *Capiti* 25to praefixum lemma. In more namque habebat Vir iste summus, studiis philosophicis, sive domi sive militiae agebat, intentus, quae inter meditandum succurrebant, chartis, quas ad hos usus jugiter praesto habebat, illinere: nulla rerum ipsarum serie continua constanter observata; sed pro locorum temporumque, quibus vel ab ipso concipiebantur vel aliunde in mentem memoriamque se ingesserant, ratione digesta: patet hoc ex locis alicubi, quibus scripserat, nominatim designatis; cujusmodi sunt libris vel *primo* et *secundo* annexa, vel *secundo* potius *tertioque* (ut ego reor) praefixa lemmata, de quibus suo loco ^{b)} differuimus. Inde natum est, ut neque sibi invicem cohaereant pleraque (quamquam *Liber primus* uno quasi filo perpetuo pertexitur) eademque saepius iterata reperiantur, prout mentem saepius pulsabant: nec succincte tantum, sed succise quoque repraesentata reperiantur complura; (prout in Ciceronis *ad Atticum* aliosque *Epistolis* Graeca formularumque usitatarum haud pauca) quod ad rei ipsius notae satis ac familiaris memoriam refrendam et reficiendam suffecerat, cum ad usum privatum maxime destinarentur: quin et $\alpha\epsilon\phi\alpha\lambda\alpha$ et quasi abrupte inchoata nonnulla: quod et de Serpentis

b) Cui adjectum velim, ex otium, quam militiae sub perpetuo dictionis contextu, pellibus agenti *Librum primum* confectum conscriptum-complexo, domi potius per que videri.

pentis ad Evam dictione prima, prout a Mose refertur, opinantur c) Interpretes quidam eruditi. Inde aliis obscuriora multa et de dictionis vel sensu vel scopo divinationes incertae; cum vel quae adnotantis mens, vel quae adnotandi occasio fuerit, conjicere difficile admodum existat: sed et de locis variis quasi vel mutilatis vel depravatis suspiciones frustra conceptae, de lectione, quasi non sincera et genuina vel integra, sollicitationes admissae, immutationes tentatae; cum non aliter se habeant, quam ab Autoris ipsius calamo primitus prodierint. Verum de istis in *Commentario*, prout occasio dabitur, amplius videbimus.

Atque haec quidem suffecerint cum de *Stoica disciplina* ipsa, tum et de eis hanc amplexis et secutis, quorum ad nos scripta pervenere; Marco praesertim nostro, cujus impraesentiarum denuo edendi consilium institutumque paucis expositum ubi dederim, in limine Lectorem non sum diutius detenturus. Anni itaque ultra quadraginta jam excesserunt, ex quo, dum apud Juris nostratis Professores ac studiosos in Hospitio Lincolnienſi, quod est in suburbano Londinenſi situm, agentes Praeconis Evangelici munus sustinebam, in Marci Imperatoris scriptum hoc, a Viro doctissimo et in negotio hoc exercitatissimo Gul. Xylandro Basileae iterato cum Graecis aliis quibusdam editum, inter codices a manu secunda (quod ajunt) venum expositos, incideram. Hoc nactus per vacationem a munere publico autumnalem, ex Justitio solenni intercedente obvenientem, otium aliquod adeptus, dum ruri ago, cum diligentius evolvissem, adeo meditationibus ac praeceptionibus pietatem, gravitatem, caritatem, magnanimitatem, virtutum

h 3

nullum

c) De hoc videri poterunt *Tremellius* et *Junius*; sed imprimis *Piscator*.

nullum non genus spirantibus, a capite ad calcem usque con-
 stipatum reperi, ut nec possem non perlecto summopere affici
 nec lectione repetita etiam affectui satisfacere; cum nihil in hoc
 genere apud exterum quemquam (Epicteto uno excepto, quo
 nec inferiorem, nisi quod ille amplior est, Marcum nostrum
 censuerim) eximium magis legisse meminissem. Cum autem
 in multis vitiatum, mutilatum, lacerum, luxatum animadver-
 terem, nec Versionem Xylandrianam Graecis commode satis
 respondere, de recensione pariter ac versione nova instituenda
 animum subibat cogitatio. Haec meditati ad manus venit
 scripti ejusdem editio altera Lugdunensis, a qua subsidium ali-
 quod sperabam: sed frustra: cum Xylandriana ea, qua usus
 fueram, inquinatiorem ac corruptiorem deprehenderem: jam
 autem ex viri doctissimi, cujus *Versio* scripti hujus *Anglicana*
 post prodiit, D. Merici Casauboni *prolegomenis* Editioni Grae-
 cae a se nuper adornatae praefixis, e Xylandri priore Tiguri-
 na (cujus in Basileensis *Praefatione* mentionem ipse facit,
 quamque, nisi in Viri Doctiss. manibus, cum me comiter invi-
 sisset, quod in *Prolegomenis* illis ipse commemorat, nunquam
 oculis usurpavi) expressam edoctus sum. Cum autem codicum
 penuria laborarem, partim ex ingenio, partim ex Suida scripto-
 ribusque aliis, qui ex libris his nonnulla laudaverant, partim
 eruditorum quorundam, quibuscum necessitudinem aut fami-
 liaritatem aliquam habebam, consilio opeque usus loca, quae
 vitii quoquo modo suspecta videbantur, restituere annitebar.
 Quumque in Viri Illustrissimi D. Cl. Salmasij *commentariis* nullo
 non literaturae humanioris genere refertissimis Marci nonnulla
 secius, quam in eis, quos penes me habebam, codicibus ex-
 pressa offendissem; unde editionem aliam aliquam secutum
 suspicabar; amici communis interventione usus, (aliter enim
 compellere ignotum plane verecundia prohibebat) Virum Cla-
 rissi-

rissimum per literas consulebam, quibus tum, quid molirer, significabam, tum et de locis tam illis, quos ab ipso aliter, quam aut Basiliensis aut Lugdunensis habebat, exhibitos repereram, quam aliis etiam, ad quos haesitabam mensque tunc temporis suggerebat, nec conjecturis de quibusdam propriis celatis sententiam illius censuramque sciscitabar. Is pro eximia, qua cumprimis pollet humanitate, inter caetera in haec verba ingenue rescripsit: *In tam utili ad vitae praecepta scripto et ad imbuendos virtute illa forti et humanorum contemtrice animos, quam ponere operam destinās, summopere laudo. Editum illud scivi lingua Anglicana; sed ultra nihil: quid enim praestiterit, prae illius linguae ignorantia haud etiam scire mihi licuit. Hoc tamen mihi promuntiare certo posse videor, satis operae esse in illo opere perfecte absolvendo, quae non solum duos, sed etiam plures, fabros distineat: ita spissa est materia, vix multis cuneis evincenda, vix optimis runcinis dedolanda. Haud alium puto autorem ex antiquitate Graeca corruptiorem ad nos injuria temporum, fortean etiam hominum, qui eum interpolarunt, transmissum. Ubique hiatus et lacunae, quae tamen solidum mentiantur. Transpositiones etiam multis locis commissae ab hominibus, uti videtur, sciolis, qui sententias plerumque minutis punctiunculis Stoico more signatas non capiebant. Praeter ea, quae observasti atque in schedam mihi missam coniecisti, alia toto passim opere vitio laborant: et quaedam ex his tibi impertienda duxi, ut locum expleant eorum, quae a te proposita dissolvere non potui. Haec vir summus ille; qui et liberaliter admodum mecum, homine peregrino nec de nomine etiam, opinor, ante noto egit; cum non de eis duntaxat, quae quaesieram, sed de aliis quoque, quae inter ea disquirenda occurrebant, nec requisitus animi sui sensum ultroneus impertiretur; adjecta insuper invitatione humanissima, qua ad alia quaelibet ulterius*

operam praestare promptum *tempusque* eo *sine negotiis aliis suffuraturum nec imputaturum* profitebatur. Et de aliis quidem pollicitatione tam libera, tam larga, animatus per literas alteras Virum Clarissimum sum percontatus. Verum per subitanam illius occasionibus quibusdam Lugduno-Batavorum in Gallias susceptam profectionem, (sive literis meis ad manus illius non pervenientibus, sive ab ipso ad acceptas responsione in reditum dilata: simul per amici communis, cujus interven-
tu usus fueram, e partibus istis demigrationem sponsonis repetendae opportunitate sublata) factum est, ut a Viro Celeberrimo nihil amplius acceperim. Illud obiter monere visum est, *Editione Argentinensi* usum se scribere, sed quae cum *Basileensi* per omnia convenire visa sit. Praeter hunc opera usus sum Viri Eruditissimi linguarumque peritissimi D. Arnoldi Bootii, Doctoris Medici, qui vir quantus in his sit, *Animadversionum Sacrarum* opus elaboratissimum uberrime testatur. Is pro animi propensione et humanitate singulari saepius consulenti non defuit. Sed nec Virum Doctissimum nec comitatis nomine illorum alterutri postponendum D. Patricium Junium fas est mihi hic praeterire, qui et conjecturas mihi suas communicavit; sicut et ipse illi vicissim meas; et ubi ad Conventum Vestmonasteriensem evocatus fueram, in partibus illis occurrentem non semel de Antonino edendo sollicitabat. Ab his autem aliisque, quorum scripta pervolutaveram, quidquid accepi, suo cujusque loco mentione facta, animo liberrimo lubentissimoque acceptum cuique gratanter fero.

Versione siquidem jam confecta de *Annotationibus* succinctioribus porro adjiciendis cogitare primo coeperam: post de *Commentario* justo et ampliore etiam, quo Scriptum tam insignis dignum valde videbatur. Huic conficiendo inter curas
operas-

operasque pastorales, quibus per annos ultra quadraginta eodem loci, quo ab Hospitio dicto transieram, jugiter districtus infudavi, (nisi quod ante sexennium morbo gravi correptus ad tempus aliquod intermittere, tum reversus denuo remittere, demum incidere fere prorsus coactus fuerim) inter horas subsecivas, quae et rariores intervenerant et per intervalla diductiora redierant, dum intendo, in molem eam opus istud excrevisse animadverteram, ut de evulgendo spem omnem abjicerem; siquidem contra quam in Flacciano illo, *urceus institui* cum coepisset, *rota currente, amphora exiit*; expertus utique, Bibliopolae et Typographi nostri quam aegre aliquid etiam minoris negotii in hoc genere suscipiant. Verum cum annos apud me delituisse haud paucos, amicorum tandem quorundam flagitatione frequente, qui et edendum poscebant, et de impensa ad id perficiendum prospectum iri fiduciam faciebant, eorum in manus, quod confeceram, totum contradidi, pro ipsorum optione vel premendum vel prelo subjiciendum et in lucem publicam (quod ab illis jam est effectum) emitendum.

Ipse in hoc opere quid praestiterim, praestare saltem conatus sum (dextrene ac feliciter, an secius, alii viderint), sic habeas. Primo loco post Scriptorum variorum tam antiquioris quam et aevi recentioris de *Marco*, Scripti hujus Autore, *elogia et encomia* deque *Scripto* hoc ipso *testimonia et judicia*; *Marci contextus Graecus* exhibetur (nisi si, dum affectus imponit, spes fallat) vitiis mendisque, quibus ante passim scatebat, haud paucis sublatis, repurgatior; lacunis, quibus hiabat, suppletis aliquot, integrior; loco motis quibusdam ad sedes proprias revocatis, aptius haud paulo concinnatus et compositus; interpunctionibus necessariis et sectionibus sive paragraphis (uti

Juristae loqui solent) commodis (quod Lugdunensis infelicius paulo primus tentaverat) accuratius, quam antea, pro dictionis sensu genuino interstinctus, pro materiae subjectae ratione distinctus: ad marginem adscriptis lectionibus variantibus locisque parallelis, in quibus sententiae, formulae, voculae vel eadem vel geminae reperiuntur, ut nec ad *Commentarium* ampliorem in singulis quibusque recurrere necessum esset, et Marcus ex Marco ipso vel explicatus vel illustratus haberetur. Adjecta est *Versio latina* nova, ad Graecum contextum eo, quo superius est dictum, modo restitutum accommodata. Sequitur *Commentarius* in Scriptum totum perpetuus, in quo Versionis a prioribus discrepantis, mutationis, suppletionis, commissionis, distinctionis, expunctionis cujusque ratio redditur; *versionibus* etiam atque *annotationibus* antegressis, prout occasio se tulerat, examini subjectis, et pro ea, quae probabilis tunc videbatur, ratione vel admissis vel rejectis: formulae Marco usurpatae ex aliis vel Graecis vel Latinis (nam et ex sermone Latino hominem Romanum, licet Graece scribentem, mutuari non est insolens), sacris etiam nonnullis Scriptoribus, explicantur. Sententiae et dogmata ex aliorum itidem vel consentientium vel dissentientium et dissidentium etiam si scriptis siue dictis siue moribus factisque vel firman- tur vel illustrantur: ad eos eorumque loca, a quibus et e quibus Marcus mutuo sumserit aut exscripserit quicquam, quantum assequi datum est, digitus intenditur: de hominibus locisque, quorum mentio alicubi occurrit, ex monumentis historicis, quae in manibus habentur, prout in horum etiam rud- eribus ruspando deprehendi quicquam poterat, lux aliqua datur. Sacrae denique paginae periochae formulaeque nonnullae, prout occasio intervenerat, vel e Marco ipso vel aliunde enarratae, aliorum quoque Scriptorum emendatae insuper complures repraesentantur.

tur: In his autem quamvis diligentia aliqua usus sum, multa tamen subtilitatem meam subterfugisse, nullus ambigo; plura quoque restare, quae cum vel mihi forsitan sine caussa *ἀνίστα* sint visa, vel dextre minus tentata aut curata fuerint, medici peritioris manum opemque requirant. Nihil in hoc genere vel in alio ullo prodit, cui non aliquid (meis quibusque plurimum, fat scio) adjecto opus sit: latus ampliusque satis adhuc patet istic campus, in quo ingenia feliciora cum laude fructuque se exerceant. In meis his interim si quid praestitum sit, quod vel Theologiae sacrae candidatis vel literaturae humanioris studiosis vel aliis etiam quibuscunque usui esse poterit, laboris in eis suscepti infumtisque merces ampla satis futura est. Si quid autem vel istic vel in Opere toto (quod evenisse saepenumero, suspicor ipse) humanitus admissum occurrerit, quod notam sequiorem severioremque mereri videbitur, Lectorem humanum rogatum pervelim, ut ne stricto jure agere volupe sit, sed ^{d)} fortis memor humanae humanitatisque (prout in Schola loqui amant) suae quoque sibi conscius, utpote qui ^{e)} *homo cum sit, humani nihil a se alienum censere aut sentire debeat*, pro humanitate, qua ingepita, qua insita, humaniter ignoscat. Istam enimvero *dissertatiunculam* mente ratione non una minus valida, oculo a senio caligante a lema lippiente, manu tum a frigore (cum nec rigens ignem propinquiorem sustineam; quod norunt probe, qui me familiariter habent), quam a morbo tremula, (cum ad manum amanuensis nullus existeret) non tam concinnabam, quam confarcinabam, conscribillabam magis, quam conscribebam, in agri Surrejensis pago Urbi natali adfiteo Rotheriensi, mense Januario, hyeme
sae-

d) Τὸ μὴδὲν ἀμαρτεῖν, ὅντως ὑπὲρ ἀνθρώπων, καὶ μένον Θεοῦ.
 Greg. Naz. Or. 15.

e) Terent. Heautontim. I, 1.

CXXII TH. GATAKERI PRAELOQUIUM.

saeviente, cui et gemina altera f) aetatis et invaletudinis (quae
 e) rarius sejunctae reperiuntur) accesserat; Anno a Virginis
 Θεοφόρου καὶ Θετοκόου conceptu salutifero (secundum compu-
 tandi ritum vulgo receptum) Millesimo sexcentesimo quinquage-
 simo primo; Aetatis propriae non tam currentis, quam de-
 currentis et deurgentis septuagesimo octavo.

f) Χειμῶνα τοῦ βίου sene- Maxim. Collectan. c. 41. Τὸ
 ctutem dixere Pythagoras ap. γῆρας ἐστὶν αὐτὸ νόσημα. Apol-
 Laërt. l. VIII. Aristoteles in lodor. Senectus ipsa morbus
 Chriis, Eratosthenes et Pa- est. Terent. Phorm. IV, 1.
 trocles apud Stob. tom. II. Senec. ad illud Virgil. ex Ge-
 tit. 117. org. l. III.: „subeunt morbi tri-

g) — πῶς ἔχει, Μηδέποτε' stisque senectus: „ morbos et
 ἐρώτα τοῦτ' ἐπὶ γέροντ' ἴδης ἢ senectutem una ponit; non im-
 γράων τιν' ἰσθι δ' εὐδύς, ὅτι κα- merito: senectus enim insana-
 κῶς ἔχει. Philem. ap. Stob. et bilis morbus est. Ep. 108.

DE
MARCO VERO AURELIO ANTONINO
IMPERATORE
ELOGIA ET JUDICIA
A TH. GATAKERO COLLECTA.

Suidas in Μάρκος. Μάρκος ὁ καὶ Ἀντωνῖνος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ ἐπαινετὸς κατὰ πάντα φιλόσοφος. ἀκροατὴς μὲν καὶ ἄλλων γενόμενος· ὕστερον δὲ διήκουσε καὶ Σέξτου κ. τ. λ. [Hoc testimonium ex *Philostrato* in Vita Herodis desumptum, quod post sequitur, recte monuit *Casaubonus*. In fine tamen inter alia numeri XII. librorum mentionem facit *Suidas*. V. infra Testimonia de hoc Scripto.]

Idem [ibidem]. Μάρκος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὃν ἐκπλήττεσθαι σιωπῇ μᾶλλον, ἢ ἐπαινεῖν ῥάδιον -- ἐκ πρώτης γὰρ ἤδη τῆς ἡλικίας εὐσταθῇ τε καὶ ἡσυχίον βίον ὑποστησάμενος οὔτε κατὰ δέος οὔτε καθ' ἡδονὴν τραπεῖς τὸ πρόσωπον ὠφθῇ πώποτε. ἐπαινεῖ δὲ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς· καὶ ἦν ἄρα ἐκείνων μιμητὴς, οὐ μόνον κατὰ τὴν τῶν δικαιοτήτων ἐπιτήδευσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τῶν μαθημάτων σύλληψιν -- τὸν τε γοῦν ἰδιώτην βίον ἐν ἰσηγορίᾳ πολλοῖς Ῥωμαίοις ἐβίω, οὐδὲν τῇ εἰσποιήσει τοῦ γένους ἀλλοιωθεὶς· καὶ ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν, κατὰ μοναρχίαν ἐξηγούμενος καὶ τὴν ἄκραν δυναστείαν καρπούμενος πρὸς οὐδεμίαν ἀλαζονείαν ὑπήχθη πώποτε· ἀλλ' ἦν ἐλεύθε-

CXXIV TESTIMONIA ET JUDICIA.

ρος καὶ δαΰφιλῆς ἐν τοῖς εὐεργετήμασι, ἀγαθὸς καὶ μέτριος ἐν τοῖς τῶν ἐθνῶν διοικήσεσι. [Hoc Suidae Testimonium Casaubono videtur μετάφρασις s. παράφρασις potius cap. VI. et VII. l. VIII. [Tschuck. c. XI. sq.] Eutropii, auctore fortasse Capitone. Pacanii enim non esse μετάφρασιν, adfirmare possum. Postquam haec scripseram, didici ex Nota Tschuckii ad Eutrop. l. l. Jo. Antiochenum eadem verba ex eadem antiqua Eutropii Interpretatione Graeca repetiisse.]

Idem [ibidem]. Μάρκος βασιλεὺς Ῥωμαίων ὁ εὐσεβὴς ἐπικληθεὶς· οὗτος εἶχε μὲν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀπάσας· καὶ ἄριστα δὴ ἀπάντων τῶν ἐν κράτει γινομένων τινι ἤρξε· πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· - - αὐτὸς μὲν γὰρ πάντων μὲν ἀμαρτημάτων ἀπείχετο· τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα, καὶ μάλιστα τῆς γυναικὸς, ἔφερε, καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει οὔτε ἐκόλαζεν· ἀλλ' εἰ μὲν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπήνει καὶ ἐχρῆτο ἐς ἐκεῖνο αὐτῷ· τῶν δὲ ἐτέρων οὐ προσεποιεῖτο· λέγων ὅτι ποιῆσαι μὲν τινι ἀνθρώπους, ἐποιοῦς βούλεται ἔχειν, ἀδύνατόν ἐστι· τοῖς δὲ δὴ οὔσι προσήκει ἐς ὅ,τι ἂν τις αὐτῶν τῷ κοινῷ χρήσιμος ᾖ, χρῆσθαι. ἔτη γὰρ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε κ' ζήσας καὶ ἰθ' ἔτη ἡμέρας τε ἰα' αὐταρχήσας ὁμοιος διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἡλλοιώθη· ἀγαθὸς δὲ ἦν καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε. πάμπολλα γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη ἐν τοῖς ῥητορικοῖς λόγοις καὶ Φιλοσοφίας ἀσκηθεὶς· - - πλεῖστον δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξήρθη. λέγει καὶ ἄλλους μυρίους ἐπαίνους εἰς αὐτὸν ὁ Δίων. [Hoc Testimo-

nium

nium ex Dione Cassio a *Suida* in Lexicon suum esse translatum, ex Dionis, qui sequitur, loco apparebit, quod recte observavit *Mer. Casaubonus*, qui etiam haud sine veri specie opinabatur, verba ó εὐσεβῆς ἐπιμληθεῖς, quae a Dione Cassio absunt, nec huc pertinent, ad marginem *Suidae* a sciolo quodam adjecta, qui quum alia essent de Antonino nostro testimonia, hoc falso attribuerit Antonino Pio.]

Dio Cassius Hist. Rom. l. LXXI. [c. 34. 35. pag. 1198. seq. Ed. *Reimari*] ex Joannis Xiphilini Epitome. Ὁ μὲν Μάρκος ἄριστα δὴ πάντων τῶν ἐν κράτει τινὶ γενομένων ἄρξας οὕτως μετέλλαξεν· εἶχε μὲν γὰρ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· - - αὐτὸς μὲν γὰρ ἀπάντων τῶν ἀμαρτημάτων ἀπέχετο. [καὶ οὔτε ἐκῶν οὔτε ἀκῶν ἐπλημμελεῖ·] τὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα καὶ μάλιστα τὰ τῆς γυναικὸς ἔφερε καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει, οὔτε ἐκόλαζε· καὶ εἰ μὲν τις χρηστὸν τι ἔπραττεν, ἐπῆνει καὶ ἐχρῆτο εἰς ἐκεῖνο αὐτῷ, τῶν δὲ ἐτέρων οὐ προσποιεῖτο· - - καὶ ὅτι οὐ προσποιητῶς, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς, πάντα ἔπραττε, πρόδηλον· ἔτη γὰρ ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε εἵκοσι καὶ δύο ζήσας καὶν τούτοις τῷ τε πρὶν Ἀντωνίνῳ στυγνὸν χρόνον ὑπάρξας, καὶ αὐτὸς ἐννέα καὶ δέκα ἔτη καὶ ἑνδεκα ἡμέρας αὐταρχήσας, ὁμοίως διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἀλλοιωθῆ. οὕτως ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς ἀνὴρ ἦν καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε· πάμπολλα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη, ἐν τε τοῖς ῥητορικοῖς, ἐν τε τοῖς ἐκ Φιλοσοφίας ἀσκηθεῖς· - - πλεῖστον δὲ ὁμῶς ὑπὸ τῆς Φύ-

CXXVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

σεως ἐξήρθη· καὶ γὰρ πρὶν ἐκείνοις ὁμιλῆσαι ἰσχυρῶς πρὸς ἀρετὴν ὤρμητο. τοῖς τε γὰρ συγγενέσι πᾶσι, πολλοῖς καὶ δυνατοῖς πλουσίοις τε οὖσιν, οὕτω τι ἔτι παῖς ὢν ἤρεσεν, ὥςθ' ὑπὸ πάντων [αὐτῶν addit Ed. *Reimari*] ἀγαπηθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅτι μάλιστα εἰς τὸ γένος ποιηθεὶς οὐχ ὑπερεφρόνησεν. -- Ἑλληνικῶν τε καὶ Λατίνων ῥητορικῶν τε καὶ φιλοσόφων λόγων --- αἰεὶ διεπίμπλατο.

Herodianus Histor. l. I. [Cap. II. p. 43. sqq. Edit. Irmisch.] Τῷ βασιλεύοντι Μάρκῳ — ἀρετῆς μὲν πάσης ἔμελεν αὐτῷ· λόγων τε ἀρχαιότητος ἦν ἐραστής, ὡς μηδενὸς μῆτε Ῥωμαίων μῆτε Ἑλλήνων ἀπολείπεσθαι· δηλοῖ δέ, ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν, ἢ λεχθέντα πρὸς αὐτοῦ, ἢ γραφέντα· παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς ἀρχομένοις ἑαυτὸν ἐπιεικῇ καὶ μέτριον βασιλέα, τοὺς δὲ [τε] προσιόντας δεξιούμενος, κολύων τε τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους, ἀποσοβεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντάς· μόνος τε βασιλέων φιλοσοφίαν οὐ λόγοις, οὐδὲ δογματῶν γνώσεσι, σεμνῷ δὲ ἤθει καὶ βίῳ σώφρονι ἐπιστώσατο· πολὺ τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἤνεγκεν ἢ τῶν ἐκείνου καιρῶν φορὰ· φιλεῖ γὰρ πῶς αἰεὶ τὸ ὑπήκοον ζῆλω τῆς τοῦ ἀρχοντος γνώμης βιοῦν.

Τὰς θυγατέρας ἐν ὥρᾳ γενομένας ἐξέδοτο ἀνδράσι τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀρίστοις, οὐ τοὺς γένους μακραιῖς διαδοχαῖς εὐπατριδᾶς, οὐδὲ τοὺς πλούτου περιβολαῖς λαμπροὺς, κοσμίους δὲ τὸν τρόπον καὶ σώφρονας τὸν βίον γαμβροὺς αὐτῷ γενέσθαι θέλων· ταῦτα γὰρ μόνᾳ ψυχῆς ἴδια καὶ ἀναφαίρετα ἡγεῖτο κτήματα.

Idem

Idem [L. I. cap. 4. p. 130. sqq. Ed. Irmischii]. Τελευτήσαντος δὲ Μάρκου ἐπειδὴ διεφοίτησεν ἡ Φήμη, πάν τε τὸ παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ δημῶδες πλῆθος ὁμοίως πένθει κατείχετο· οὐδὲ τις ἦν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ὃς ἀδαρυτὶ τσιαύτην ἀγγελίαν ἐδέχετο· πάντες δὲ, ὥσπερ ἐκ μιᾶς Φινῆς, οἱ μὲν πατέρα χρηστὸν, οἱ δὲ ἀγαθὸν βασιλέα, γενναῖον δὲ ἕτεροι στρατηγόν, οἱ δὲ σὺφρονα καὶ κόσμιον ἀρχοντα ἐκάλουν καὶ οὐδεὶς ἐψεύδετο.

Antistides Oratione in Regem. Ἄλλ' ἐμοὶ γε δοκεῖ τῶν καλῶν εἶναι, ἐν ἑορτῇ καὶ ἐν ἱερομηνίᾳ μεμνησθαι τε καὶ λέγειν περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Φιλανθρώπου βασιλέως· οὐ γὰρ δὴ δέος γε, μὴ ἐπαινεῖν αὐτὸν προελόμενοι, ἔπειτα ἀπορήσωμεν λόγων, ἀλλὰ μὴ τὰ τοιαῦτα ἢ τὰ ὑπάρχοντα τῷ βασιλεῖ, ὥστε μηδένα εἰπεῖν ἀξίως ἂν δυνηθῆναι περὶ αὐτῶν· Ἐγὼ δ' οὔτε χρόνου πλῆθος ἱκανόν, οὔτε λόγον οὐδένα ὁρῶ τοῦ βασιλέως ἀξίον, οὐδὲ ὅστις [ὡς τις forte. Gat.] αὐτὸν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι δυνησεται.

Ἐν μὲν οὖν τοῦτο πρῶτον καὶ μέγιστον ὑπάρχει λέγειν περὶ αὐτοῦ, ὅτι καὶ πρότερον, ἢ καταστῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀξίος τῆς βασιλείας ἦν· --- εἴτε γὰρ φόβῳ τῷ πρὸς αὐτὸν, εἴτε αἰδοῖ τοῦ κρείττονος, εἴτε γνώμῃ τῇ βελτίστη καὶ δικαιοτάτῃ συγχωρεῖν οἴονταί· πῶς οὐκ ἐξ ἐπάντων τούτων φανερόν, ὅτιν' ἔχρην εἶναι τὸν βασιλέα.

Τὸν γὰρ μαθόντα, ὃ χρῆ, καὶ παιδευθέντα, καὶ μηδενὸς τῶν καλῶν ἀμελήσαντα, μηδὲ ἀμαθῆ γενόμενον, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσι κατακοσμήσαντα τὴν ψυχὴν, εἰκος ἦν πάσης ἔξω γενέσθαι ἀμαρτίας· ταύτην τοῖνυν τὴν

CXXVIII TESTIMONIA ET JUDICIA.

παιδείαν καὶ ὁ βασιλεὺς παιδευθεὶς, καὶ πάντων τῶν καλλίστων μετασχὼν τῶν μὲν καὶ ἀπὸ Φύσεως ὑπαρξάντων αὐτῷ, τῶν δὲ καὶ ὑπὸ παιδείας γενομένων, οὐ μέσως, εὐδ' ὥςπερ τοῖς ἄλλοις τισὶν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν ἐκάστου, ἣν μὲν μέγα ὄφελος τῇ βασιλείᾳ καὶ πρὶν εἰς ταύτην καταστῆναι. Ἐπεὶ δὲ ἡ [immo ἡ] πάντα διοικοῦσα πρόνοια καὶ διατάττουσα καὶ τοῦτον ἐκάθισεν εἰς τὸν βασιλείου θρόνον, τὸν δικαιότατον καὶ ὁσιώτατον βασιλέων - - ὡς ἂν ἐμπειρότατος βασιλέων καὶ γνώμη προέχων - - οὕτως ἐξηγεῖται καὶ διέπει τὰ τῆς ἀρετῆς ὅνπερ χρῆ τρόπον· τὴν εὐσεβείαν μὲν καὶ δικαιοσύνην, ἔτι δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ φρόνησιν καὶ τὴν ἄλλην κοσμῶν γε ἀρετὴν. ἤρξατο μὲν γὰρ, ὥςπερ προσήκει, ἀπὸ εὐσεβείας· διεξῆλθε δὲ καὶ διὰ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς ἀρετῆς. τίς μὲν γὰρ δικαιοσύνης; τίς δὲ φιλανθρωπίας; τίς δὲ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τοσαῦτα δείγματα καὶ τοιαῦτα, ὅσα καὶ [οἶα] ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐξήνεγκε;

Ὁ δ' ἐπέδειξεν, ὅτι καὶ ἰδιώτην ὄντα καὶ βασιλέα οἷόν τε ἐστὶ τὸν αὐτὸν διὰ τέλους εἶναι· τοιοῦτον μὲν πρὸ τῆς βασιλείας παρασχὼν ἑαυτὸν, ὥστε δικαίως ἀξιωθῆναι ταύτης· ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ οὐκ ἐκσταὲς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ νῶ καὶ τρόπῳ χρώμενος. — Verum videnda [inquit Gatakerus] integra Oratio; quam, ad Commodum deflexione facta, sic claudit: Σὲ δὲ, ὦ παῖ γενναῖε γενναίων, κατ' ἵχνος εἴη βαίνειν τοῦ πατρός· τοῦτο γὰρ ὥς γε ἐν βραχεῖ πλεῖστον εἰρήσθω.

Idem Oratione in Regem. Ὁ γε μὴν νῦν ἄρχων μέγας, οἷον ἀγωνιστὴς καθαρὸς, τοσοῦτον ὑπεραίρει τοὺς πρὸ αὐτοῦ

αὐτοῦ [καί] τὸν πατέρα, ὅσον οὐδ' εἰπεῖν ῥάδιον, ἑτέρους αὐτὸς ὑπεραίρει. καὶ δὴ Φαίη τις ἂν δικαιοσύνην καὶ νόμιμον εἶναι τοῦτο ὡς ἀληθῶς ὅ,τι κρίναιεν οὗτος.

Idem in Panegyrica Cyzicena de Marci imperio.

Ἄξιον δὲ καὶ τῆς τύχης ἔνεκα ὑμῖν συνησθῆναι· ἐπεγράψα-
σθε μὲν γὰρ τὸν ἀριστον τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον βασιλέων·
ἦκει δὲ ὑμῖν τὸ ἔργον πρὸς τέλος ἐν τοῖςδε τοῖς καιροῖς, οἱ
τὰ καλῶν αὖ καλλίστα εἰλήχασι, καὶ ὑπὲρ ὧν δικαιοτάτον
χαριστήριον τοιοῦτον ἐσθηκὸς εἴη τοῖς θεοῖς, ἐπειδὴ περ οὐ
ῥάδιον ἦν μεῖζον ἐξευρεῖν.

Στρατηγοὶ μὲν στρατηγούς ἤδη ἐν κινδύνοις προεῖλοντο·
καὶ πόλεις ἀλλήλας ἐπὶ καιρῶν παρέλαβον· καὶ βασιλεῖς
πρὸς βασιλέας Φιλίας καὶ συνθήκας ἐποίησαντο, καὶ οὗτοι
τῆς χρείας ὡς τὰ πολλὰ ἡττηθέντες, καὶ μέχρι τούτου κοι-
νωνίας ἴσμεν γενομένας. Βασιλεὺς δὲ ἐκὼν, βασιλέα δὲ προ-
εἴλετο ἑαυτῷ τῶν ὀλων, καὶ μόνος τῶν ἐκ τοῦ παντός αἰῶ-
νος, οὐκ ἀρχὴν προσλαβεῖν μᾶλλον ἐζήτησε, ἢ βασιλέα προσ-
λαβεῖν ἐπὶ πᾶσι τοῖς οὔσι· ὃ καὶ τῶν εἰς μνήμην ἡκόντων
ἐν λόγῳ θαυμαστότατον καὶ πᾶσαν τὴν εὐγένειάν τε καὶ παι-
δείαν ἔχει συλλαβὸν καὶ οὗτ' ἰδιώτης οὐδεὶς δύναται σιωπᾶν,
πόλεις τε ἅπασα καὶ γένη ἅπαντα ἀνθρώπων ἐπέπληκται.

Idem Palinodia in Smyrnam restauratam. Τοῖς τε

πάντα ἀρίστοις βασιλεῦσιν πάσας πόλεις ὑφ' ἑαυτοῖς ἔχουσι
τὴν καλλίστην οἰκίσαι Φιλοτιμίαν εἶχε· τῇ τε πόλει τὸ διὰ
τούτων ἀνεγερθῆναι καὶ τοιούτους ἀρχηγέτας ἐπιγράψασθαι
τὴν συμφορὰν εἰς εὐπραξίαν μετέλαβε· πρότερον μὲν γὰρ
Θησέα καὶ Ἀλέξανδρον ἡδομην· τὸν μὲν τῶν ἐν Ἑλλήσιν οἶμαι

CXXX TESTIMONIA ET JUDICIA.

Φιλανθρωπότατον, τὸν δὲ συμπάντων βασιλέων μάλιστα δὴ θαυμασθέντα τῆς εἰς τοὺς πολέμους τόλμης ἔνεκα· νῦν δ' ἔτι λαμπροτέρους καὶ μείζονας οἰκιστὰς προσελάβομεν· οἷς πᾶσα μὲν γῆ καὶ θάλαττα ὑπήκοος, ἐκ πατέρων τε καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ προσκέντηνται σοφίας δὲ καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας καὶ χρηστότητος οὐκ ἔλαττον, εἰ μὴ καὶ πλέον, τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἰσχύος περίεστι.

Philostratus in Vitis Sophistarum l. II. in Philisco.

Ἀντωνῆος δ' ἦν αὐτοκράτωρ ὁ τοῦ Φιλοσόφου παῖς.

Idem in Herode. Ἐσπούδαζε μὲν ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος περὶ Σέξτον τὸν ἐκ Βοιωτίας Φιλόσοφον, θαμίζων αὐτῷ καὶ φοιτῶν ἐπὶ θύραις· ἄρτι δ' ἦκων εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Λούκιος ἤρετο τοῦ αὐτοκράτορα προΐοντα, Ποῦ βαδίζει καὶ ἐφ' ὅ,τι; καὶ ὁ Μάρκος, καλὸν, ἔφη, καὶ γηράσκοντι τὸ μανθάνειν· εἴμι δὲ πρὸς Σέξτον τὸν Φιλόσοφον μαθησόμενος ἅ οὐπω οἶδα· καὶ ὁ Λούκιος ἐξάρας τὴν χεῖρά ἐς τὸν οὐρανόν, ὦ Ζεῦ, ἔφη, ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς γηράσκων ἤδη δέλτον ἐξαψάμενος ἐς διδασκάλου φοιτᾷ, ὥσπερ σὶ παῖδες· ὁ δὲ ἐμὸς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος δύο καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἀπέθανεν.

Idem ibidem. Ὁ Μάρκος φύσει δημοτικώτερος. Quo loco [inquit Gatakerus] et Herodem Sophistam qua sapientia Marcus tulerit, refert.

Idem in Theodoto. Προέστη δὲ καὶ τῆς Ἀθηναίων νεότητος πρῶτος ἐπὶ ταῖς ἐκ βασιλέως μυριάσι· καὶ οὐ τοῦτό που λόγον ἄξιον· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐπιβατεύοντες τοῦ θρόνου τούτου λόγου ἄξιοι· ἀλλ' ὅτι τοὺς μὲν Πλατωνεῖους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου καὶ αὐτὸν Ἐπί-
κουρον

κουρον [Gat. malebat αὐτοῦ Ἐπικούρου, qua emendatione, si quid video, non opus est] προσέταξεν ὁ Μάρκος τῷ Ἡρώδῃ κρῖναι· τὸν δὲ ἄνδρα τοῦτον ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν δόξης ἀπέκρινε τοῖς νέοις, ἀγωνιστὴν τῶν πολιτικῶν προσειπὼν λόγων καὶ ῥητορικῆς ὀφελος.

Idem in Hermogene. Ἑρμογένης ἐξ ἔτη γεγονώς ἐφ' οὕτω μέγα προύβη τῆς τῶν σοφιστῶν δόξης, ὡς καὶ Μάρκῳ βασιλεῖ παρασχεῖν ἔρωτα ἀκροάσεως· ἐβάδισε γοῦν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν αὐτοῦ ὁ Μάρκος· καὶ ἦσθη μὲν διαλεγομένου, ἐθαύμαζε δὲ σχεδιάζοντος, δωρεὰς δὲ λαμπράς ἔδωκεν.

Idem in Aristide. Οἰκιστὴν δὲ καὶ τὸν Ἀριστείδην τῆς Σμύρνης οὐκ ἀλαζὼν ἔπαινος, ἀλλὰ δικαιοτάτος τε καὶ ἀληθέστατος· τὴν γὰρ πόλιν ταύτην ἀφανισθεῖσαν ὑπὸ σεισμῶν καὶ χασμάτων, οὕτω τε ὠλοφύρατο πρὸς τὸν Μάρκον, ὡς τῇ μὲν ἄλλῃ μονωδίᾳ, θαυμά ἐπιστενάζει τὸν βασιλέα, ἐπὶ δὲ τῷ, ζέφυροι ἐρήμην αὐτὴν καταπνέουσι, καὶ δάκρυα τῷ βιβλίῳ ἐπιστάξει· - - Καὶ οὐ Φημί ταῦτα ὡς οὐχὶ καὶ τοῦ βασιλέως ἀνοικίσαντος ἂν τὴν ἀπολωλυῖαν πόλιν, ἣν οὕσαν ἐθαύμασεν· ἀλλ' ὅτι αἱ βασιλεῖοί τε καὶ θεσπέσιοι φύσεις, ἣν προσεγείρη αὐτὰς ξυμβολία καὶ λόγος, ἀναλαμβάνουσι μᾶλλον καὶ πρὸς τὸ ποιεῖν εὖ ξὺν ὀρμῇ φέρονται. Eundem [addit Gatakerus] quam familiariter Marcus habuerit, ibidem vide.

Idem in Adriano. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Ἀθήναζε ὑπὲρ μυστηρίων ἐστάλη, ἐκράτει μὲν ἤδη τοῦ τῶν σοφιστῶν θρόνου ὁ ἀνὴρ οὗτος· ἐν μέρει δὲ ὁ Μάρκος τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἱστορίας [ἐτίθει] μηδὲ

СХХХII TESTIMONIA ET JUDICIA.

τὴν ἐκείνου σοφίαν ἀγνοῆσαι· καὶ γὰρ δὴ ἐπέταξεν αὐτὸν τοῖς νέοις, οὐκ ἀκροάσει βασανίσας, ἀλλὰ ξυνθέμενος τῇ περὶ αὐτοῦ φήμῃ. - - ἀγασθεὶς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ μέγα ἦρε δωρεαῖς τε καὶ δώροις· καλῶ δὲ δωρεάς μὲν τὰς τε σιτίσεις καὶ τὰς προσδρίας καὶ τὰς ἀτελείας καὶ τὸ ἰσῶσθαι καὶ ὅσα ἄλλα λαμπρύνει ἄνδρας· δῶρα δὲ χρυσὸν, ἀργύριον, ἵππους, ἀνδράποδα καὶ ὅσα ἐρμηνεύειν πλοῦτον, ὧν αὐτὸν τε ἀνέπλησε καὶ γένους τοῦ ἐκείνου πάντας.

Galenus de Theriaca ad Pisonem. Τὸν Θεῖον Μάρκον καὶ ἡμεῖς οἶδαμεν ἐνθέσμως ποτὲ βασιλεύοντα καὶ ἀκριβῶς ἑαυτοῦ διὰ τὴν σύνεσιν τῇ συγκράσει τοῦ σώματος παρακολουθήσαντα.

Idem de libris suis. Ἐπορεύθην μὲν ἐξ ἀνάγκης· ἐλπίζων δὲ τεύξεσθαι παραιτήσεως· ἤκουον γὰρ εἶναι τὸν ἑτερον αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον εὐγνώμονά τε καὶ μέτριον, ἡμερόν τε καὶ πρᾶον, ὃς ἐκαλεῖτο μὲν ἀρχῆς Βῆρος κ. τ. λ.

Idem Libro περὶ τοῦ προγινώσκειν. Χρηστὸν τε ὄντα καὶ Φιλάνθρωπον αὐτὸν ἐδυνήθην πείσαι καταλείπειν με ἐν τῇ Ῥώμῃ.

Marcellus in Regillae Epitaph. Καὶ βασιλεὺς Διὶ πατρὶ Φυὴν καὶ μῆτιν ὅμοιος.

Athenaeus Dipsosoph. l. I. [c. 2. p. 2. Cas.] Ὁ πάντ' ἀριστος βασιλεὺς Μάρκος.

Zosimus Historiar. l. I. [c. VII. p. 13. ed. Reitem.] Ἐντεῦθεν ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡγεμονίαν παραλαβόντες Νερούας τε καὶ Τραϊανὸς καὶ μετὰ τοῦτον Ἀδριανὸς ὃ τε εὐσεβὴς Ἀντωνίνος καὶ ἡ τῶν ἀδελφῶν συνωρίς Βῆρος καὶ Λεύκιος πολλὰ τῶν

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXIII

τῶν λελωβημένων ἡξίωσαι διορθώσεως· καὶ οὐ μόνον, ἀπερ
εἶχον ἀπολωλοκότες οἱ πρὸ αὐτῶν, ἀνεκτῆσαντο, ἀλλὰ καὶ
τινα τῶν οὐκ ὄντων προσέθεσαν.

Julianus in Symposio. Ἐδοξε δὲ οὖν ὁ Μάρκος τά
τε ἄλλα θαυμάσιός τις εἶναι καὶ σοφὸς διαφερόντως, ἃ τε οἶμαι
διαγνώσκων, λέγειν θ' ὅπου χρῆ, καὶ σιγᾶν, ὅπη καλόν.

Justinianus in Novellam tit. 22. Τοῦτο δὲ εὖ μὲν
ἁρξάμενος καὶ φιλοσοφώτατος ἐθεσπισε Μάρκος.

Idem ibid. tit. 108. Ὁ Φιλόσοφος ἐν βασιλεῦσι Μάρκος.

*Lucius apud Justinum [Martyrem] Apologia I. [p. 33.
l. 43. sqq. Ed. Sylburg.]* Οὐ πρόποντα εὐσεβεῖ αυτοκρά-
τορι οὐδὲ φιλοσόφου Καίσαρος παιδὶ οὐδὲ τῇ ἱερᾷ συγκλήτῃ
κρίνεις, ὦ Οὐρβικε.

*Justinus Apologia II. ad Hadrianum, Antoninum
Pium, Marcum, Lucium [pag. 41. l. 30 sqq. Ed. Sylb.]*
Εὐσεβεῖς καὶ φιλόσοφοι καὶ φύλακες δικαιοσύνης καὶ ἐρασταὶ
παιδείας ἀκούετε πανταχοῦ.

*Melito Libro ad Imperatorem ap. Euseb. Hist. Eccl.
IV, c. 26. [p. 243. Ed. Stroth.]* Σὲ δὲ καὶ μᾶλλον περὶ
τούτων τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ἔχοντα γνώμην καὶ πολὺ γε φι-
λανθρωποτέραν καὶ φιλοσοφοτέραν πεπείσμεθα πάντα πρᾶσ-
σειν ὅσα σου δεόμεθα.

*Athenagoras in Legatione pro Christianis ad M. An-
toninum et Commodum.* Αὐτοκράτορσι Μάρκῳ Αὐρηλίῳ καὶ
Λουκίῳ Αὐρηλίῳ Κομμόδῳ, Ἀρμενιοῖς, Σαρματικοῖς, τὸ δὲ
μέγιστον φιλοσόφοις· τὸ πρᾶον ὑμῶν καὶ ἡμερον καὶ τὸ πρὸς
ἅπαντα εἰρηνικὸν καὶ φιλάνθρωπον θαυμάζοντες οἱ μὲν καθ'

CKXXIV TESTIMONIA ET JUDICIA.

ἓνα ἰσονομοῦνται· αἱ δὲ πόλεις πρὸς ἀξίαν τῆς ἴσης μετέχουσι τιμῆς· καὶ ἡ σύμπασα οἰκουμένη ὑμετέρα συνέσει βαθείας εἰρήνης ἀπολαύσων. -- τί δαὶ δεῖ πρὸς ὑμᾶς πάντα λόγον νενικηκότας ἢ ποιητὰς μνημονεύειν ἢ καὶ ἑτέρας δόξας ἐξετάζειν;

Ἴστε δὲ καὶ ὑμεῖς ταῦτα ἀξιολογώτερον, ὥς ἂν ἐν πᾶσι καὶ ὑπὲρ πάντα τοῖς παλαιοῖς συγγινόμενοι.

Οἶδα γάρ, ὅτι ὅσον θυνέσει καὶ ἰσχύει τῆς βασιλείας πάντων ὑπερέχετε, τοσοῦτον καὶ τὸ πᾶσαν παιδείαν ἀκριβοῦν πάντων κρατεῖτε· οὕτω καθ' ἕκαστον παιδείας μέρος κατορθοῦντες, ὥς οὐδὲ οἱ ἐν αὐτῇς μῦθον ἀποτεμνόμενοι.

Ἑμεῖς δὲ, ὧς πάντα ἐν πᾶσι φύσει καὶ παιδείᾳ χρηστοὶ καὶ μέτριοι καὶ φιλόανθρωποι καὶ τῆς βασιλείας ἄξιοι.

Jo. Zonaras Annal. tomo II. Ἦν μὲν ὁ Μάρκος ἀσθενὴς τὸ σαρκίον, ἐσχόλασε δὲ τοῖς λόγοις οὕτως, ὥστε καὶ αὐτοκράτωρ γενόμενος οὐκ ἠδεῖτο ἐς διδασκάλου φοιτᾶν, ἀλλὰ Σέξτω [Σέξτω] συνεφιλοσόφει τῷ Βοιωτῷ καὶ Ἑρμογένει τῷ ῥήτορι συνωμίλησε, μᾶλλον δὲ ἀντεποιεῖτε τῶν Στοϊκῶν.

Οὕτω δὲ καὶ σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς ἤρχεν, ὥστε καὶ ἐν τηλικούτοις πολέμοις μήτε τι θωπευτικὸν πρὸς τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν, μήτε τι φόβῳ ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ μὴ πολέμοις ἦν σχολάζων, ἐδίκαζε καὶ τοῖς ῥήτορσι πρὸς ὕδωρ λέγουσι πλεῖον ἐγχεῖσθαι τὸ ὕδωρ ἐκέλευον, ἵν' ἔχοι πάντοθεν τὸ δίκαιον ἀκριβοῦν· ἦν δὲ καὶ φιλόπονος, ὥς καὶ νυκτὸς δικάζειν· καὶ οὐδὲν ἐν παρέργῳ οὐτ' ἐποίει οὐτ' ἔγραφεν οὐτ' ἔλεγε, μὴ δεῖν νομίζων τὸν αὐτοκράτορα ἐν παρέργῳ πράττειν μηδὲ τουλάχιστον· καὶ ταῦτα σώμματος τυχὼν ἀσθενεῖς.

Ἀρι-

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXV

"Ἀριστα οὖν ἄρχας μετήλλαξεν· - - ἦν γὰρ καὶ φύσει ἀγαθὸς ἀνὴρ, πλείστα δὲ ὑπὸ παιδείας βελτίων ἐγένετο· οὐ μὲντοι ἀξίως τῆς ἀρετῆς εὐδαιμόνησεν· ἐντεῦθεν δὲ μᾶλλον θαυμάσειεν ἂν τις αὐτὸν, ὅτι ἀλληλοκότοις καὶ ἐξαισίοις χρησάμενος πράγμασιν αὐτὸς τε περιεγένετο καὶ τὴν ἀρχὴν διεσώσατο.

Constantinus Manassæ in Annalibus:

Οὗτος ἐν πάσῃ τέθραπτο σοφίᾳ καὶ παιδεύσει·

Καὶ χάρισι τῆς ἀρετῆς κατάνομος ὑπῆρχε·

Καὶ πάσαις κατηγλαΐστο τῶν ἀρετῶν ιδέαις·

Διὸ καὶ προσεφέρετο πᾶσι σοφοῖς ἐντίμως,

Καὶ συνεχέσιν ἤρδευσ ταῖς μεγαλοδωρίαις.

Hadrianus apud Jul. Capitolinum in Marco [c. I. p. m. 290.]. Ab Adriano Annius *Verissimus* vocatus est. *Ad quem locum If. Casaubonus:* Ante dicebatur *Annius Vetus*. Hadrianus iussit dici *Annium Verissimum*. Quare? Πρὸς τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ῥήματος ἔννοιαν [κομψευόμενος], inquit Dio [LXIX, 21.], h. e. quod esset veritatis amantissimus et tenacissimus; magnum rectae indolis argumentum et animi vere generosi.

Jul. Capitolinus in Marco [c. I. p. m. 286.]. Marco Antonino in omni vita philosophanti viro, et qui sanctitate vitae omnibus principibus antecellit etc. [Ibid. c. 16. p. m. 351.] Erat enim ipse tantae tranquillitatis, ut vultum nunquam mutaverit moerore vel gaudio: Phi-

CXXXVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

Iosophiae deditus Stoicae, quam et per optimos quosque magistros acceperat et undique ipse collegerat.

[*Ibid. c. 12. p. m. 336.*] Quamvis esset constans, erat etiam verecundus; [*Ibid. c. 4. p. m. 307.*] frugi erat sine contumacia, verecundus sine ignavia, sine tristitia gravis.

[*Ibid. c. 8. p. m. 320. de M. Antonino et Luc. Vero.*] Adepti imperium ita civiliter se ambo egerunt, ut lenitatem Pii nemo desideraret.

[*Ibid. c. eodem pag. seq.*] Dabat se Marcus totum et philosophiae, amorem civium affectans.

[*Ibid. c. 12. p. m. 335.*] Cum populo — non aliter egit, quam est actum sub civitate libera. Fuitque per omnia moderatissimus in hominibus deterrendis a malo, invitandis ad bona, remunerandis copia, indulgentia liberandis: fecitque ex malis bonos, ex bonis optimos.

[*Ibid. c. 18. p. m. 358.*] Quum igitur in amore omnium imperasset, atque ab aliis modo frater, modo pater, modo filius, ut cuiusque aetas finebat, et diceretur et amaretur, octavo decimo anno imperii sui, sexagesimo et primo vitae, diem ultimum clausit. Tantusque illius amor eo die regii funeris claruit, ut nemo illum plangendum censuerit, certis omnibus, quod a Diis commodatus ad Deos redisset. Denique priusquam funus conderetur, ut plerique dicunt, (quod nunquam antea factum fuerat, neque postea,) senatus populusque, non divis locis, sed in una sede propitium Deum dixit. Hic
sane

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXVII

sane vir tantus et talis, ac Diis vita et morte conjunctus etc.

[Opinatus sum, e lectorum plurimorum utilitate fore, omiſſis poſtea ſeriorum Scriptorum, quae Gatakerus collegit, testimoniis, h. l. ex *Irmischii* V. D. Excurſu ad Herodiani hiſtor. l. I. c. 2. §. 1. deſcribere eum locum, in quo Viri Doctiſſimi diligentiſſima ſingula Capitoliſi loca indicavit, in quibus de ſingulis Antonini noſtri virtutibus ſermo eſt. „De Marci virtutibus, inquit *Irmisch*, cum Capitolinus omnia ſine ordine poſuerit: placet ea digerere in certa quaedam capita et quaſi claſſes. Igitur ille Marcum ab hac parte laudavit primo univerſe T. I. p. 286. 350. 358. 363., deinde ut plures ejus virtutes ſimul memoraret, p. 307. et 336., denique ut ſingulas virtutes aliquas afferret; quarum genera facimus haec, primo ut Marcus curarit, quae pertinerent ad religionem et res ſacras p. 340. 369. 393. et ludos p. 368., tum ut fuerit tolerans p. 293. 373., excelfus in luctu p. 367. ſq., diligens in re familiari p. 309., parcus ibid. et p. 394., tamen ſine avaritia p. 331. 336. 402., ſamae ſtudioſus p. 314. 365., non avidus gloriae p. 326. aut titulorum p. 325. 337., laboris amantiſſimus p. 298. 324. 329., etiam inter ſpectaculâ p. 346., etiam in luctu p. 368., porro hiſ officiis erga ſe ut et addiderit reliqua adverſus alios, ante imperium quidem fidem in magiſtratu p. 303., modeſtiam in imperio ſuſcipiendo p. 307., item in eo adminiſtrando p. 314., regni ſocius bonus p. 316 ſq., 322 ſq., 345 ſq., poſtquam ſolus imperium adeptus, multo melior p. 350. 364., comis erga omnes p. 307., lenis bonusque erga ſenatum p. 328. 336. 387. 392., item erga cives p. 320 ſq. 335. 352., item erga inimicos p. 335. 373. 401., item in puniendis aliorum peccatis p. 336. 381 ſq., aut iisdem celandis p. 346. 390., item erga ſtultos p. 342., in regni negotiis aſſiduus p. 324., etiam cum moleſtia p. 329., nec ſibi ſapiens ſolus p. 372 ſq., juris antiqui tenax p. 334., in judiciaria re diligentiſſimus p. 330., in jure dicundo cautus p. 334. et aequiſſimus p. 382., ſuffragatoribus non cito credens p. 404., curioſus etiam minuta-

rum

CXXXVIII TESTIMONIA ET JUDICIA.

rum rerum, ut viarum et itinerum p. 332., civium amans p. 321., eorumque vitae p. 337., et deliciarum p. 378., et felicitatis, in sumtibus publicis cavendis p. 330. 332. 354. 370. 377. 394. 401., in vectigalibus recte exigendis p. 334., aut remittendis p. 377., in alimentis publicis praebeendis p. 331., in re frumentaria curanda p. 332., in juridicis dandis ibid., et legibus multis bonisque p. 328. 330. 333. 340. 374. 379. 394., dux belli providus p. 325. 364. 369 sq., strenuus p. 372. 374., felix p. 325. 343. 354. 372., clemens tamen et aequus in hostes p. 382. 387. 389. 390., denique pius erga parentes p. 309. 314. 315. 320. 403., item pater liberis p. 348. 354. 363. 365. 377. 394., sed infelix idem pater p. 358. 395 sqq., liberalis porro erga affines p. 303. 315. 326. 346. 348. 365., item erga cives p. 317. 327. 331. 342. 377.]

Vulcatius Gallicanus in Avidio Cassio [c. 3. p. m. 448.]. Antoninum hoc nomine, [Dialogistae nimirum] significans; qui tantum enituit in philosophia, ut iturus ad bellum Marcomannicum, timentibus cunctis, ne quid fatale proveniret, rogatus sit, non adulatione, sed serio, ut philosophiae praecepta ederet: nec ille timuit [Casaub. malebat: renuit], sed per ordinem paraeneseων, id est, praeceptionum, per triduum disputavit.

Avidius Cassius apud eundem Vulcatium [in Avid. Cass. c. 13. f. ult. p. m. 470.] ex Epistola [Avidii Cassii] ad generum suum. Marcus homo sane optimus: qui dum clemens dici cupit, eos patitur vivere, quorum ipse non probat vitam. - - Marcus Antoninus philosophatur et quaerit de clementia [Salmas. conjiciebat: elementis] et de animis et de honesto ac justo, nec sentit pro republica.

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXIX

Jul. Capitolinus in Opilio Macrino [c. 7. p. m. 757.] — Versus exstant cujusdam poetae, quibus ostenditur, Antonini nomen coepisse a Pio et paullatim per Antoninos usque ad sordes ultimas pervenisse: siquidem solus Marcus nomen illud sanctum vitae genere auxisse videtur, Verus autem degeniasse etc.

S. Aurelius Victor in Breviar. [c. XVI.] — Iste virtutum omnium coelestisque ingenii exstitit, aerumnisque publicis quasi defensor objectus est. Etenim nisi ad illa tempora natus esset, profecto quasi uno lapsu ruissent omnia status Romani. - - A principio vitae tranquillissimus, adeo ut ab infantia [vultum] nec ex gaudio, nec ex moerore mutaverit: Philosophiae studens literarum Graecarum peritissimus. - - Quod de Romulo aegro creditum est, omnes pari sensu praesumserunt, Marcum coelo receptum esse.

Eutropii Breviar. Hist. Rom. l. VIII. [Cap. IX sqq. Ed. Tschuck. aliis C. Vsq.] Marcus Antoninus — vir, quem mirari facilius quis, quam laudare possit. A principio vitae tranquillissimus: adeo ut vultum nec ex gaudio, nec ex moerore mutaret. Philosophiae deditus Stoicae; ipse etiam non solum vitae deditus, sed etiam eruditione philosophus. Tanta admirationis adhuc juvenis, ut eum successorem paraverit Hadrianus relinquere. - - Hic cum omnibus Romae aequo jure egit, ad nullam insolentiam elatus imperii fastigio. - - Cum igitur fortunatam rempublicam et virtute et mansuetudine

red-

CXL TESTIMONIA ET JUDICIA.

reddidisset, obiit XVIII. imperii anno, vitae LXI, et omnibus certatim adnitentibus, inter divos relatus est.

Ael. Spartianus in Severo [c. 21. p. 635.]. Sed ut omittamus adoptivos, ne nobis Antonini Pius et Marcus, numina reipublicae, occurrant, veniamus ad genitos. Quid Marco felicius fuisset, si filium non reliquisset haeredem?

Idem in Pescennio Nigro [c. 12. p. m. 673.]. [Pescennius Niger] amavit de principibus Augustum, Vespasianum, Titum, Trajanum, Pium, Marcum; reliquos foemineos vel venenatos vocans.

Flav. Vopiscus in Caro [c. 3. p. 779. Tomi II.]. [Romana respublica] Domitiani vulnerata immanitate, per Nervam atque Trajanum usque ad Marcum solito melior etc.

Idem in Aureliano [c. 42. p. 528. T. II.]. Sed in his [principibus reipublicae Rom.] optimi ipse Augustus, Flavius Vespasianus, Titus Coccejus Nerva, divus Trajanus, divus Hadrianus, Pius et Marcus Antonini etc.

Idem in Probo [c. 12. p. 658. T. II.]. [Loquitur Manlius Statianus] Si recte cogitemus, non nobis Aurelianus, non Alexander, non Antonini, non Trajanus, non Clandius requirendi sunt etc.

Jul. Capitolinus in Gordianis [c. 33. pag. 77. Tom. II.] de Gordiano I. Scripsit praeterea, quemadmodum Virgilius Aeneidos, Statius Achilleidos et multi alii Iliados, ita etiam ille Antoniniados, hoc est, Antoninum
Pium

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLI

Pium et Antoninum Marcum, versibus disertissimis, libris XXX vitam illorum et bella et publice privatimque gesta perscribens.

Ael. Lampridius in Antonino Diadumeno [c. 7. p. 786 sq. *Töm. I.*] - - ut scirent omnes, Antoninos pluris fuisse, quam deos: ac trium principum amorem, quo sapientia, bonitas, pietas consecrata sit: [*Salmas.* malebat: ob — amorem, quos etc.] in Antonino pietas, in Vero bonitas, in Marco sapientia.

Idem in Heliogabalo (c. 1. p. m. 793. *T. I.*) — compensationem sibi lector — faciet, quum legerit Augustum, Vespasianum, Titum, Trajanum, Hadrianum, Pium, Marcum, contra hos prodigiosos tyrannos.

Idem in Alexandro Severo [c. 9. p. m. 894. *T. I.*]. [Loquitur Alex. Severus] Antoninorum nomen vel jam numen potius quale fuerit, meminit vestra clementia: si pietatem, quid Pio sanctius? si doctrinam, quid Marco prudentius? etc.

Ful. Capitolinus in M. Antonino Philos. [c. 19. p. m. 363.]. Deus usque etiam nunc habetur, ut vobis ipsis, sacratissime imperator Diocletiane, et semper visum est et videtur: qui eum inter numina vestra, non ut caeteros, sed specialiter veneramini, ac saepe dicitis, vos vita et clementia tales esse cupere, qualis fuit Marcus, etiamsi philosophia nec Plato esse possit, si revertatur in vitam.

Aelius

CXLII TESTIMONIA ET JUDICIA.

Aelius Lampridius. Quod [Antoninorum nomen] tu, Constantine sacratissime, ita veneraris, ut Marcum et Pium inter Constantios Claudiosque, velut majores tuos, aureos formaveris, adorans virtutes veterum, tuis moribus congruentes et tibi amicas charasque.

Ammianus Marcellinus Rer. gestar. l. XXI.
Marci illius dissimilis principis verecundi.

Tertullianus Apolog. cap. 5. Marcus Aurelius gravissimus Imperator. - - Quales ergo leges istae, quas adversus nos soli exsequuntur impii, injusti, turpes, truces, vani, dementes? quas nullus Pius, nullus Verus impressit?

Paulus Orosius Histor. l. VII. c. 17. Marcus Antoninus gravissimus ac modestissimus Imperator.

Jo. Bapt. Egnatius de Rom. princip. lib. I.
Quam laeta felixque successio optimis, piis, philosophis, imperatoribus, referendis! nam hic ea ingenii bonitate, hic virtutibus excelluit, ut exemplum desit: et ea temporum calamitas affuit, ut solus aerumnis publicis obstiterit: nisi enim profuisset, majestas Romani nominis facile tum concidisset. - - Felicissimus certe princeps, nisi haeredem Commodum reliquisset.

Claudianus de Honorii consulatu VI. [v. 334 sq.]:

Non tantis patriae studiis ad templa vocatus,
Clemens Marce, redis.

Et

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLHI

Et mox [v. 344.] :

- - - - - omne tonantis

Obsequium Marci mores potuere mereri.

Aufonius in Caesaribus:

Post Marco tutela datur, qui scita Platonis

Fecit ad imperium, patre Pio melior.

[Caetera, quae hic a Gatakero inferuntur Testimonia ex
 senioris aevi scriptoribus, ne lectoribus molestiam et tae-
 dium crearem, omittenda putavi.]

De hoc Scripto.

Suidas in Μάρκος. Οὗτος ἔγραψε τοῦ ἰδίου βίου δια-
 γωγὴν ἐν βιβλίοις ιβ'.

[*Jo. Tzetzes histor. Chil. VII. 147. v. 6 sqq. p. 186.*
Tom. II. Corporis Poetar. Graec. Colon. 1614. editi.

Ὁ Μάρκος αὐτοκράτωρ δὲ τὸν ἀνθρώπον Φησί που

Μυξάριον, ἐλκύνδριον, παράτριψιν νευρίου

Καὶ τὴν ψυχὴν ὁ αὐτὸς, θνητόψυχος ὑπάρχων,

Ἀναθυμίασιν, Φησὶν, αἵματος πεφυκέναι·

Φθείρεσθαι καὶ μὴ μένειν δὲ, τριουτοτρόπως λέγων·

Εἰ παραμένουσι ψυχαί, ἤγουν εἰσὶν ἀφθάρτως

Πῶς ἐξ αἰῶνος ὁ ἀὴρ ταύτας χωρεῖν ἰσχύει;]

Anonymus quidam eis βιβλίον Μάρκου, quod
ex vetustis membranis exhibuit Cl. Salmasius ad Vulcatii Cas-
sum [et Anthologiae Graecae Tom. III. p. 272 sq. DLXXXVIII.
inseruit celeberr. Brunckius].

Εἰ λύπης κρατέειν ἐθέλεις,

Τήνδε μάκαιραν ἀναπτύσσων

Marc. Anton.

k

Βιβλίον,

XLIV TESTIMONIA ET JUDICIA.

Βιβλίον, ἐπέρχαιο ἐνδυκέως,

Ἦς ὑπὸ γνῶμην ὀλβιότην

Ῥεῖά· πιν ὄψαι ἐσσομένων,

Ὅντων, ἡδὲ παροίχομένων

Τερπωλὴν τε, ἀνὴν τε

Καπνοῦ μὴδὲν ἀρειοτέρην.

Nicephorus Callist. Histor. Eccl. III, 31. [fine], incertum tamen, de hoc, an [quod verisimilius est] alio libro. Πλὴν γε εἰδέναι χρεὼν, ὡς ὁ Μάρκος Ἀντωνῖνος οὗτος καὶ βιβλίον παιδείας τῷ παιδί Μάρκῳ συντάττει πάσης κοσμηκῆς ἐμπειρίας καὶ παιδείας μεστόν.

Themistius in Philadelpho. Οὐδὲ σὺ προσδεῖ τῶν Μάρκου παραγγελμάτων, οὐδ' εἴ τι χρηστὸν ἢ δεῖνα τῶν αὐτοκρατόρων ῥῆμα προήκατο.

[Ad Testimonia, quibus αὐθεντία librorum Antonini defendi potest, referendus quoque est *Suidas*, quatenus non solum in locis a *Mer. Cas.* laudatis, quae in Prolegomenis nostris repetenda putavimus, et in pluribus aliis a nobis partim in Notis, textui subjectis, partim in Commentario prolatis. — Porro *Scholastes Dionis Chrysostomi*, quod me docuerunt Notae *Casauboni* ad II, 3. et IV, 3. — Denique *Scholastes Luciani* ad Imag. 10. pro Imagg. 1. Salt. 63., qui hos libros Ἀντωνίου τὰ ἐς ἑαυτὸν ἡθικὰ vocat.]

Jo. Carion. Chronic. l. III. Exstat M. Antonini liber de se ipso, qui recens editus est: in eo libro sunt commonefactiones de virtutibus principi necessariis, de justitia, de beneficentia, de patientia in ferendis injuriis. — *Ibid.* Marcus in libris de vita sua.

Lilius

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLV

Lilius Gyraldus in poetis histor. Dialog. III. Dignus is, [ut inter poetas connumeretur,] Marcus-Antoninus, Pius cognomento, Philosophus: cujus licet versus non legerim, tantae tamen eruditionis et doctrinae fuit, ut merito cum his laudandus sit.

Ejus certe librum graece scriptum legi: cujus titulus *Μαρκου Αντωννου εκ των καθ' εαυτον*, ex quo variam illius et multiplicem sapientiam facile colligere possumus.

Guil. Canterus Nov. Lect. I. VII. c. I. Duodecim conscripsit de officio suo libros; maximae pietatis, humanitatis, temperantiae, aliarum rerum praeclararum testes plenissimos: et cum quibus multorum philosophorum operosa praecepta collata merito sordere possint.

Just. Lipsius ad Taciti Annal. I. I. Marcus Antoninus in libris vitae suae.

Idem in Saturnal. I. II. c. 24. Antoninus Imperator in Vita sua.

Jf. Casaubon. in Jul. Capitolini Marcum. In primo aureolorum Marci librorum. — Res humanas non ridere, sed rite suo pretio aestimare solitus hic vir sapientissimus. — Hoc ille nos docet divinis illis suis libris; non enim mihi tempero, quin mellitissimi doctoris verba adscribam.

Idem in Baronii Annal. Exerc. I. §. 10. Multa in hanc sententiam scribit M. Antonin. Imper. in suis illis divinis libris.

Idem

CXLVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

Idem in Persii Satir. 1. Quam sententiam Imperator Marcus iis, quae de se scripsit, saepe inseruit.

Ibid. in Sat. 2. Antonin. in III^{to} eorum, quae de se scripsit.

Idem in Sat. 3. Spectat eodem sapientissimum Marci praeceptum.

Cl. Salmasius ad Capitolini Pium. Marcus Antoninus de vita sua. *Et mox:* Locus Marci Philosophi insignis est.

Idem ad ejusdem Marcum. Marcus in vita enumerans omnes, per quos aut in literis aut in vita et moribus profecit.

Annotator Lugdunensis. Marci Philosophi scriptio abscissa et horrida est, sed firma et potens, quae sapit Imperatorem et in qua multa silentur, quae suppleri oporteat. Utitur vocibus plane suis, quas raro apud alios auctores invenias.

Jo. Rualdus in Vit. Plutarch. c. 5. M. Antoninus in primo aureolorum librorum, quos de vita sua composuit.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIM.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

BIBLION α'.

α'. Παρὰ τοῦ πάππου Οὐήρου, τὸ καλῶδες, καὶ ἀόρ-
γητον.

β. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης, τῆς περὶ τοῦ γεν-
νήσαντος, τὸ αἰδῆμον, καὶ ἀρρενικόν.

γ. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβές, καὶ μεταδοτι-
κόν· καὶ ἐφεκτικόν οὐ μόνον ταῦ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ
ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. ἔτι δὲ τὸ λιτὸν κατὰ τὴν
δαίταν, καὶ πόρρω τῆς πλουσιακῆς διαγωγῆς.

δ. Παρὰ τοῦ προπάππου, τὸ μὴ εἰς δημοσίας δια-
τριβαῖς φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκαλοῖς κατ' οἶκον χρή-
σασθαι·

Ad Librum I.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝ. τῶν
εἰς ἑαυτὸν β. α'.] Itaque
omnes editiones, quae Tigu-
rinam sequuntur. In Cod. au-
tem *Vat.*, quem *Vat. A.* nomi-
navi, titulus in initio et hu-
jus et caeterorum librorum
deest. *Cod. Paris.* et *Codd.*
Florentino-Medicei, qui excer-
pta ex hoc opere servarunt,
ita inscribuntur: Μάρκου Ἀν-
τωνίνου ἐκ τῶν καδ' ἑαυτὸν.
Codd. Vaticani 2. 3. 4. 5 et 6.
teste Menagio hunc titulum

prae se ferunt: M. A. Ἐκλογαὶ
ἐκ τῶν εἰς ἑαυτὸν. Dubito ta-
men, an ita se habeat. *Asse-*
mannius enim omnino de ti-
tulo illo tacet; *Barthius* vero
aliique loquuntur de *Codd.*
Italicis, qui ἐκ τῶν καδ' ἑαυτὸν
inscribuntur. Nihilominus ti-
tulum vulgarem omnium opti-
mum et aptissimum judico.

Sect. 1. (apud Lugdun. 1.
Caf. 1. p.)

Sectio 2. (apud Lugd. 2.
Caf. 1. p.)

Ad

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER PRIMUS.

1. **A**b avo meo Vero [accepisse agnosco], honestis esse moribus et ab iracundia alienis.

2. Existimatione genitoris mei ejusque recordatione ad verecundiam et mores viro dignos [excitatus sum].

3. A matre [accepi] pietatis erga Deum studium et liberalitatem: nec a malo patrando tantum, sed cogitando etiam abstinere: tum victus frugalitate, quae ab opulentorum vita et consuetudine quam longissima abscedat, esse contentum.

4. A proavo, quod in publicos literarum ludos non commeavi, tum vero domi bonis praeceptoribus usus sum

A 2

et

Ad Section. 3. (ap. Lugd. 3. Cas. 1. p.)

διαγωγῆς] Consentiunt in eam lectionem omnes libri et scripti et editi. *Isnacus Casaub.* ad Persium monuit, se malle: ἀγωγῆς, quod proprie de educatione puerorum dicitur. Quum vero lectio vulgaris optimum sensum praebeat; quidni eam retineamus?

Ad Section. 4. (ap. Lugd. 4. Cas. 1. p.)

τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατριβὰς φοιτῆσαι] In Ed.

Cas. et Oxon. legitur: τὸ μὲ εἰς δημοσ. x. τ. λ., sed ex mera *Cas.* conjectura. *Casaubonus* enim ductus his Capitolini verbis: *frequentavit et declamatorum scholas publicas*, legendum putavit, aut: τὸ μὲν εἰς δημοσ., aut: τὸ μὲ εἰς δημοσ. διατρ. φ. Verum jam *Dacierius* recte monuit, hunc Capitolini locum intelligendum esse de Antonino jam adulto et imperium adeptο, quod ex *Philostrato* in Vita Herodis appareat.

οτι

σασθαι· καὶ τὸ γινῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε'. Παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μῆτε Πρασιανὸς, μῆτε Βενετιανὸς, μῆτε παλμουλάριος ἢ σκουτάριος γενέσθαι· καὶ τὸ Φερέπονον, καὶ ὀλιγοδεῆς, καὶ αὐτουργικόν· καὶ τὸ ἀπολύπραγμον, καὶ τὸ δυσπρόδεκτον διαβολῆς.

ς'. Παρὰ Διογνήτου, τὸ ἀκενόσπουδον· καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τεραπευομένων, καὶ γοήτων περὶ ἐπωδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς, καὶ τῶν τοιούτων λέγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παρρησίας· καὶ τὸ οἰκισθῆναι φιλοσοφίᾳ· καὶ τὸ ἀκοῦσαι, πρῶτον μὲν Βανχίου, εἴτα Τανδάσιδος, καὶ Μαρκιανοῦ· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί·

ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλ.] Ita recte omnes Editiones. Patricius Junius quidem malebat εἰς τοὺς τοιούτους ad διδασκάλους referens; hac autem conjectura haud aegre caremus.

Ad Section. 5. (ap. Lugd. 5. Caf. 2.)

παρὰ τοῦ τροφέως] Edd. Glasgov., Woll., Mori et De-Jolyana perperam τροφέως habent.

σκουτάριος] Lectio haud dubie vera, quae et Cod. Vat. et Suidae auctoritate confirmatur. Turnebius quidem in Adversariis lib. V. c. 10. et Lipsius in Saturnalibus l. 2. c. 24. p. m. 115. σκουτόριος f. σκουτάριος legendum puta-

runt; verum hac lectione non opus esse, jam pluribus ostendit Nicol. Loensis Miscellan. l. VII. c. 12.

καὶ αὐτουργικόν] Vat. A. addit articulum καὶ τὸ αὐτουργικόν, minus recte, ut opinor. τὸ αὐτουργικόν enim cum praecedentibus ad unum virtutum genus pertinet.

καὶ τὸ δυσπρόδεκτον] Ita cum Edd. Casaub. (monuit enim in Erratis, ita editurum se fuisse), Oxon., Mori et De-Jolyana edere non dubitavi. Ceterae quidem Xyl. 1. Arg. Lugd. Gat. Glasg. et Woll. δυσπρόδεκτον habent, quamquam prius probant. Melius tamen fortasse δυσπαράδεκτον legetur. Judicent peritiores!

et intellexi nullis in ejusmodi rebus esse parcendum sum-
tibus.

5. Ab educatore, ne [spectator] Praefianus aut Vene-
tianus; neve parmularius aut scutarius fierem: ut labores
tolerarem, parvo contentus essem, operi manus admoverem,
negotiis alienis me neutiquam immiscerem; denique ne fa-
cile ullam delationem admitterem.

6. Diognetus [me adhortatus est], ne studium in res
inanes conferrem, neque iis fidem haberem, quae a praesti-
giatoribus et impostoribus de incantationibus ac daemoni-
bus averruncandis et aliis ejus generis rebus dicuntur; ne-
que coturnices [ad pugnam] alerem, neque infana rerum
istiusmodi admiratione tenerer; ut libere dicta aequo animo
ferrem, philosophiae me addicerem et primum quidem Bac-

A 3

chium,

*Ad Section. 6. (ap. Lugd. 6.
Casf. 3.)*

παρὰ Διογνήτου] Apud
Suidam f. v. ἀχεύσπουδον le-
gitur in *Ed. Fraben.* παρὰ Διο-
γνήτῳ perperam.

τὸ ἀπιστητικὸν] Ita re-
cte *Vat. A.* et *Edd.* omnes
praeter *Basil.* (t. Men.) et *Arg.*
(quae ex *Basf.* expressa est),
quae operarum vitio ἀπιστι-
τικὸν habent. *Suidas* f. v. ἀχε-
ύσπουδον habet ἐπιστητικὸν,
pro quo malebat *Mer. Casf.* in
Notis ad version. anglican.
ἐπιστατικὸν, quod vero in *Ed.*
graeco-lat. retractavit. *Cod.*
Mssptus Suidae, qui olim in
Bibl. Reg. Paris. servabatur,
teste *Menagio*, ut apud An-
toninum, ἀπιστητικὸν habet.

Mox Vat. A. corrupte: τῆς
ὑπὸ τῶν τερατ. κ. τ. λ.

ὀρτυγοτροφεῖν] *Suidas*,
qui haec verba f. v. ὀρτυγοκό-
πος laudat, ὀρτυγοκοπεῖν ex-
hibet, sensu fere eodem, de
quo plura in *Commentario*
ad h. l. Facile apud *Suidam*
ob vocem praeced. ὀρτυγοκό-
πος in ὀρτυγοκοπεῖν mutari et
depravari potuit.

πρῶτον μὲν Βαχχείου,
εἶτα Τανθάσιδος καὶ Μαρ-
κιανοῦ] Ita *Codd.* et *Edd.*
omnes. Ceterum varie haec
nomina emendare tentarunt
viri docti. Pro Βαχχείου *Gat.*
reponi malebat *Εὐτυχίου*; *Me-*
nagius autem majori verita-
tis specie Βαχχείου. Pro Ταν-
θάσιδος *Isaacus Casaub.* Ἀνδρω-
νος, *Gataker.* et *Menagius* Βα-
σιλει-

παιδί· καὶ τὸ σκίμπος καὶ θοῶς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτά τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.

ζ'. Παρὰ Ῥουστίνου, τὸ λαβεῖν Φαντασίαν τοῦ χρή-
 ζειν διορθώσεως, καὶ θεραπείας τοῦ ἥθους· καὶ τὸ μὴ ἐκ-
 τραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικόν, μηδὲ τὸ συγγράφειν περὶ
 τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέγεσθαι, ἢ
 Φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐεργετικόν ἄνδρα
 ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποστῆναι ῥητορικῆς καὶ ποιητικῆς,
 καὶ ἀστειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κατ' οἶκον περιπα-
 τεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ ἐπιστόλια ἀφελῶς
 γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀπὸ Σινόεσης τῇ μη-
 τρί μου γραφέν· καὶ τὸ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημ-
 μελήσαντας εὐανανλήτως καὶ εὐδιαλλάκτως, ἐπειδὴν τάχιστα
 αὐτοὶ

σιλιδούς, Reiske autem Παννύ-
 σιδος malebat. Denique pro
 Μαρκιανοῦ Gataker et Menag.
 Μαικιανοῦ, Isaac. Casaub. ad
 Capitolin. Μοικιανοῦ legendum
 putaverunt. In talibus vero
 sine librorum auctoritate ni-
 hil facile mutem.

Ad Section. 7. (ap. Lugd. 7.
 Casf. 4.)

μηδὲ τὸ συγγράφειν]
 Ita post de-Joly edidi, secutus
 Cod. Vat. A. qui pro vulgata
 τοῦ recte τὸ retinuit: vulgaris
 sine dubio ex eo orta est, quod
 librarius post μηδὲ verbum ζῆ-
 λον subintelligendum putavit.
 Lectionem a nobis receptam
 etiam Gatakerus aliique pro-
 barunt. Meß.Casf. olim τῷ ma-
 lebat.

ἢ τὸν εὐεργετικόν] Haec
 lectio est Codd. et Edd. omni-
 um, praeter Casaub., quae
 ἐνεργετικόν (operarum quidem
 vitio), et Oxon. quae ἐνεργη-
 τικόν exhibet. Quae quidem
 lectio sola Xylandri conjectu-
 ra nititur; nectamen omnino
 necessaria videtur et ita com-
 parata, ut eam repugnante
 Codd. auctoritate recipere au-
 deam, quum vulgaris sen-
 sum praebeat contextui ap-
 tum, de quo cf. Commenta-
 rius. Longius tamen a veri-
 tate abesse videtur conj. Viri
 docti, quam Menagius lauda-
 vit, qui εὐεργετητικόν male-
 bat.

ἀστειολογίας] Vera le-
 ctio, quam et editi omnes ex-
 hibent

chium; deinde Tandafidem et Marcianum audirem; ut dialogos, puer adhuc, scriberem; ut grabatum et pellem, aliaque, quas ad Graecam disciplinam pertinent, expeterem.

7. Rustici mox in eam deveni cogitationem, me morum correctione et curatione indigere: [eidemque acceptum refero,] quod neque ad ambitionem sophisticam declinavi, neque de theorematibus commentatus sum, neque oratiunculas adhortatorias declamavi, neque specie viri exercitia strenue obeuntis et munifici ostentanda ad stuporem et admirationem mei homines trahere studui: tum, quod a rhetoricae, poeseos et elegantioris dictionis studio destiti; neque domi vesti elegantiore indutus incesse, nec alia ejusmodi feci. [Idemque me docuit,] epistolas simpliciter esse scribendas, qualis erat et ejus, quam Sinuessæ ad matrem

A 4

meam

hibent praeter *Lugdun.*, qui ἀστρολογίας habet, quippe secutus conjecturam *Xylandri*, quam in ed. prima *Turic.* protulit. Ipse tamen *Xylander* in edit. *Basil.* h. l. retractavit et vulgatam bene explicavit.

καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κ. τ. λ.] *Suidas* f. v. στόλιον ad h. l., ut videtur, respiciens ἐν στολίῳ legit. Hoc autem ex correctione librariorum apud *Suidam* ortum videtur, quia praecesserāt στόλιον.

οἶον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦτον ἀπὸ Σινουέσσης κ. τ. λ.] *Vat. A.* omisit post οἶον articulum τὸ, quod quidem ferri potest; praestat tamen vulgariis. Pro Σινουέσσης *Menagius* Σινουέσσης legi malebat, ut et

apud *Strabonem* legitur. Verum in talibus non unam scribendi rationem Veteres secuti videntur.

καὶ εὐδιαλλάκτως] In vulg. καὶ εὐδιαλέκτως. Eandem lectionem habet quoque *Vat. A.* *Suidas* vero f. v. εὐανακλήτως pro eo εὐαναδιδάκτως legisse videtur. Non tamen dubitavi *Xyl.* f. conjecturam f. *Cod. Palat.* lectionem in textum recipere. En vero tibi totum *Suidae* locum, ut ipse judicare possis de lectionis veritate: Εὐανακλήτως· συμπαθῶς, καὶ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως ἔχειν· εὐαναδιδάκτως, ἐπεὶ ὁ ἀν. αὐτῶν ἐπ' ἀνελθεῖν θελῶσι.

καὶ

αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθελήσωσι, διακεῖσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περὶ νοοῦντα ὁλοσχερῶς, μηδὲ τοῖς περιλαλοῦσι ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἐπικτητέοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἶκοθεν μετέδωκε,

ή. Παρὰ Ἀπολλωνίου, τὸ ἐλευθέρων, καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν, μηδὲ ἐπ' ὅλγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ αἰεὶ ὁμοιον, ἐν ἀλγηδόσιν ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέκνου, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνείμενος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλάχιστον τῶν ἑαυτοῦ καλῶν ἡγούμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκούσας χάριτας παρὰ Φίλων,

καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περὶ νοοῦντα ὁλοσχερῶς] *Ad-di malehai Menag. negat. μὴ ante περὶ νοοῦντα, quia ὁλοσχερῶς profus, penitus significet. Verum etiam summation, [i. in universum exponi potest.*

περιλαλοῦσι] *Vulgaris recte se habet et praeferenda est conjecturae Xylandri περὶ ἄλλων vel περὶ αὐτῶν λαλοῦσι reponentis. cf. Commentarius. Confirmatur eadem auctoritate Suidae: περὶ λαλοῦσιν. αἰτιατικῇ. αὐτὸ τοῦ περιττολογούσι, φλυαροῦσι.*

τοῖς περιλαλοῦσι μὴ ταχέως συγκατατίθεσθαι.

Ἐπικτητέοις] *Vat. A. Ἐπικτητέοις.*

Ad Section. 8. (ap. Lugd. 8. ap. Caf. 5.)

ἐλευθέρων] *Morus malebat ἐλευθέρων, haud quidem mala, nec tamen necessaria emendatio.*

καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον.] *Vat. A. καὶ ἀναμφιλόγως ἀκύβευτον, sensu quidem eo-*

meam dederat: oportere esse placabilem et facile iis reconciliari, qui nos irritaverint aut aliquid deliquerint, simulac in gratiam redire velint: porro accurate esse legendum, neque summariam rei intelligentiam satis putandam, nec garulis quibusvis temere adfentiendum. [Huic denique debeo] lectionem commentariorum Epictetorum, quorum ultro mihi copiam fecit.

8. Apollonius [me exhortatus est], ut libertati studerem, firmumque ac certum citra fluctuationem omnem consilii tenorem retinerem: neque aliud quidquam ne minimum quidem, praeter solam rationem intuerer: ut idem semper essem in doloribus acerrimis, in prolis amissione, in morbis diuturnis. [Ei refero acceptum,] quod mihi contigit in vivo exemplari evidenter conspiciere, posse eundem et vehementissimum esse et remissum, tum vero in enarrandis philosophorum scriptis a morositate alienum: atque hominem videre, qui peritiam atque sollertiam, qua in tradendis theo-

A 5

rema-

eodem. Hanc quidem lectionem praeferrem vulgari, nisi forte cui τὸ ἀναμφιλόγως glossa τοῦ ἀναμφιβόλως videri possit. Minus placet *Reiskii* conjectura, qui καὶ ἀναμφιβόλον καὶ ἀκύβευτον reponi malebat.

μηδὲ ἐπ' ὀλίγον] *Gatakerus* malebat cum elisione scribi μηδ' ἐπ' ὀλίγον, quem sequitur edit. *Glasgu*.

ὅτι δύναται ὁ αὐτός σφοδρότατος εἶναι καὶ etc.] Nescio, quas tenebras sibi hoc loco occurrisse *Mena-*

gius dixit, ita ut lectionem alius viri docti comprobasse videatur, qui quidem h. l. sic legi malebat: ὅτι οὐ δύναται ὁ αὐτός πόνοσ σφοδρότατος εἶναι etc. Vulgaris sine dubio recte se habet.

σφαῶς] Non erat, quod *Junius* hic σφαῶς reponi mallet.

καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν etc.] *Vat. A.* articulum τὴν ante vocem ἐντρέχειαν perperam omittit.

δια

Φίλων, μήτε ἐξηττώμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναισθήτως παραπέμποντα.

θ'. Παρὰ Σέξτου, τὸ εὐμένες· καὶ τὸ παραδεγμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρονομουμένου· καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάστως· καὶ τὸ στοχαστικὸν τῶν Φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικὸν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὸ ἀθεωρητὸν τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρμοστον, ὥστε κολακείας μὲν πάσης προσηνεστέραν εἶναι τὴν ὀμίλειαν αὐτοῦ, κίδесиμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκείνοις παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ καταληπτικῶς καὶ ὁδῶ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικὸν τῶν εἰς βίον ἀναγκαίων δογματῶν· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασιν ποτε ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους παρασχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν ἀπαθέστοκτον εἶναι, ἅμα δὲ φιλοστοργότατον· καὶ τὸ εὐφημον, καὶ τοῦτο ἀφοφητὶ· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνεπιφάντως.

ι'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ γραμματικοῦ, τὸ ἀνεπίπληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνείδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν βάρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχῆς προενεγναμένων, ἀλλ' ἐπι-

διὰ ταῦτα] *Iunius malebat: δια ταύτας* [c. χάριτας. *Tamen repugnantibus Codicibus nihil h. l. mutari velim.*

Ad Section. 9. (ap. Lugd. 9. Cas. 6.)

παρὰ Σέξτου] *Cod. Palat. teste Guil. Xylandro in notis ad h. l. Ξέστου habuit; ita etiam Vat. A.*

καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάστως] *Vat. A. καὶ τὸ σεμνὸν καὶ ἀπλάστως, perperam.*

καὶ τὸ ἀθεωρητὸν τῶν οἰομένων] *Jam Xylander de hujus loci obscuritate queritur. Cod. Vat. A. nihil discriminis a vulgari habet, nisi quod τῶν ante οἰομένων omittit. Quare vulgatam servavi, quia ferri posse videtur. Ceterum Gataker malebat καὶ τῶν ἀθεωρήτως οἰομένων. Salmasius: καὶ τοῦ ἀθεωρήτου τῶν οἰομένων. G. J. Vossius (v. Epp. Mer. Casauboni): καὶ τὸ ἀθεωρητὸν*

rematibus pollebat, aperte bonorum suorum minimum existimavit. [Ab eo praeterea didici,] quomodo beneficia, quae putantur, ab amicis sint accipienda, ut nec iis acceptis addicti fiamus, nec ea sine sensu praetermittamus.

9. A Sexto benevolentiam et exemplum domus paterno adfectu administratae et notionem vitae secundum naturam institutae et gravitatem non simulatam, in explorandis amicorum voluntatibus diligentiam, tolerare imperitos, nec intempestive opinionum demonstrationem jactare, moresque omnibus accommodare: ita ut, quamvis ipsius consuetudo omnem adulationem suavitate vicerit, tamen iisdem ipsis eodem ipso tempore non minus venerabilis fuerit: porro lucida ratione ac via praecepta ad vitae usum necessaria invenire atque disponere: nec irae nec alius cujusque perturbationis indicium exhibere, simul et adfectibus maxime vacuum et amantissimum esse; eorum, quae laudi sint, sine strepitu esse studiosum et eruditum citra ostentationem.

10. Alexandrum Grammaticum [observavi] ab increpationibus sibi temperare, neque probrose excipere, si quis vel barbarum, vel soloecum, vel absorum quidquam protulisset,

ρητὸν τὸ ἀνομύμενον. *Toupius* (in *Opp. crit.* T. I. pag. 44. ed. *Lipf.*): καὶ τῶν ἀδεώρητὸν τι οἰομένων. De quibus quidem plurius in commentario ad h. l. Vix est, quod moneam, *Suidam*, qui h. l. s. v. ἀπαδέστατα laudavit, h. l. pro τῶν οἰομένων cum sequentibus conjunctum ὀρώμενον πρὸς πάσας etc. edidisse. Editio *De-Jolyana* sequitur h. l. Cod. *Vat. A.* ἀπαδέστατον] Ita recte

Codd. et Editiones omnes, praeter *Xyl.* primam et *Lugdun.*, in quibus ἀπεχδέστατον editum est. *Vulgaris et Suidae* auctoritate firmatur s. v. ἀπαδέστατα.

φιλοστοργότατον] *Suidas* s. v. l. εὐστοργότατον.

εὐφημον καὶ τοῦτο ἀψοφητὶ] *Suidas* ibidem εὐφημότατον ἀψοφητὶ. *Vat. A.* autem pro καὶ τοῦτο ἀψοφητὶ habet καὶ τὸ ἀψοφητὶ.

Ad

ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκεῖνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προΦέρεσθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως, ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, οὐχὶ περὶ τοῦ ῥήματος, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ἐμμελοῦς παρυπομνήσεως.

ικ'. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννικὴ βασκανία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὡς ἐπίπαν οἱ καλούμενοι οὗτοι παρ' ἡμῖν εὐπατρίδαι, ἀστοργότεροί πως εἰσί.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πλατωνικοῦ, τὸ μὴ πολλάκις, μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρὸς τινά, ἢ ἐν ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἄσυχλός εἰμι· μηδὲ διὰ τοιούτου τρόπου συναχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς συμβιοῦντας σχέσεις καθήκοντα, προβαλλόμενον τὰ περισσώτατά πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατούλου, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλου αἰτιωμένου τι, καὶ τὴν τύχην ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνηθε· καὶ τὸ περὶ τῶν διδασκαλῶν ἐκθύμως εὐφημον, οἷα τὰ περὶ Δομιτίου καὶ Ἀθηνόδοτου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ'. Παρὰ [τοῦ ἀδελφοῦ μου] Σεουήρου τὸ Φιλοίκειον, καὶ

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10.

Caf. 7.)

ἐκεῖνο, ὃ ἔδει] *Perperam Vat. A. ἐκείνω, ὃ ἔδει*
x. τ. λ.

συνεπιμαρτυρήσεως] *In*
Lugd. operarum vitio συνεπι-
μαρτυρήσεως expressum est.

Sect. 11. (apud Lugd. 11.

Caf. 8.)

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 12.

Caf. 9.)

διὰ τοιούτου τρόπου] *Vat. A. διὰ τούτου τοῦ τρόπου,*
haud male.

προβαλλόμενον] *Vat. A.*
minus concinne προβαλλόμε-
νον. Ed. De-Ioly. operarum
vitio: προβαλλόμενων.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 13.

Caf. 10.)

ὀλιγώρως] *In Ed. Woll.*
perperam ὀλιγώρως expressum
erat.

ἀλλὰ πειρᾶσθαι καὶ
ἀποκαθιστάναι] *Minus ne-*
cessaria videtur Reiskii emen-
datio, qui aut καὶ tollendum,
aut

lisset, sed dextre id modo, quod dicendum fuerat, proponere: idque vel respondendi vel confirmandi ea, quae dicta erant, vel de re ipsa, non autem de dictione, differendi specie usus, aut alia ejusmodi diligenti ac sollerti correctione.

11. A Frontone [habui], ut intelligerem, quanta invidentia et versutia et simulatio tyrannidem comitari soleat: et patricos, qui appellentur, a genuino paterni amoris adfectu fere alienissimos esse.

12. Ab Alexandro Platonico, ne saepe, neque nisi necessitate coactus dicerem aut scriberem, me esse occupatum: neque hac ratione, negotia me graviter distinentia praetendens, officia, quae relationes ad eos, quibuscum vivimus, exigunt, continue defererem.

13. A Catulo, ne parvi aestimarem, si quid amicus quereretur, etiamsi temere id ab eo fieret, sed adniterer, eum in pristinum statum reducere. Item ut magno studio praeceptorum laudes celebrarem: uti de Domitio et Athenodoto memoriae traditum est: denique ut liberos meos sincero adfectu prosequerem.

14. A (fratre meo) Severo familiarium, veritatis atque justitiae.

aut post *πειρᾶσθαι* addendum *πραῦνειν*, aut similem infinitivum putavit. Notum enim est, τὸ καὶ saepe vim intendendi habere.

Δομίτιον] *Δομητίου*
Xyl. 1. Arg. Lugd. Cas. et Oxon.

Ἀθηνόδωρου] *Ménagius* malebat Ἀθηνόδωρου.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 14. Cas. 11.)

παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεουήρου] Perpaucis haec

Codd. lectio se probavit. *Salmasius*, *Scaliger*, *Is. Casaubon.*, *Menagius* et *Casp. Barthius* malebant pro Σεουήρου poni Οὐήρου; *Gatakerus* pro ἀδελφοῦ autem φίλου; *Moshemius* denique retinet Σεουήρου et verba τοῦ ἀδελφοῦ μου tollenda censet; de his quidem pluribus in Commentar. ad h. l. *Moshemii* conjectura quum admodum probabilis mihi videretur, verba ἀδελφοῦ μου uncis inclusi.

καὶ

καὶ Φιλάλληθες, καὶ Φιλοδύμαιον· καὶ τὸ δι' αὐτὸν γινῶναι
Θρασέαν, Ἐλβίδιον, Κάτωνα, Δίωνα, Βροῦτον, καὶ Φαν-
τασίαν λαβεῖν πολτείας ἰσονόμου, κατὰ ἰσότητα καὶ ἰση-
γορίαν διοικουμένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάντων μάλιστα
τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ τὸ ἀμε-
λές, καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς Φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐ-
ποιητικόν, καὶ τὸ εὐμετάδοτον ἐκτενῶς· καὶ τὸ εὐελπι, καὶ
τὸ πιστευτικόν περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν Φίλων Φιλεῖσθαι· καὶ τὸ
ἐνεπίκρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνον-
τας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι στοχασμοῦ τοὺς Φίλους αὐτοῦ περὶ
τοῦ τί θέλει, ἢ τί οὐ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

ιβ'. Παρὰ Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ
μηδὲν περίφορον εἶναι· καὶ τὸ εὐθυμον ἐν τε ταῖς ἄλλαις
περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὐκρατον τοῦ ἡθους,
καὶ μετρίχιον, καὶ γεγρόν· καὶ τὸ οὐ σχετλίως κατεργα-
στικόν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῷ πιστεύειν,
περὶ ὧν λέγοι, ὅτι οὕτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πράττει,
ὅτι οὐ κακῶς πράττει· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπλη-
κτον, καὶ μηδαμοῦ ἐπευγόμενον, ἢ ὀκνοῦν, ἢ ἀμύχανοῦν, ἢ
κατη-

καὶ τὸ δι' αὐτὸν] *Vat. A.*
τὸ δ' αὐτῶν *perperam*. *Menagius*
ad h. l. adnotavit: „qui-
dam malebat δι' αὐτόν.”

καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ τὸ
ἀμελές] *Vat. A.* παρὰ τοῦ
αὐτοῦ τὸ ἀμελές. *Pro* ἀμελές
autem *Menagius* et *Reiskius*
emendabant ἑμμελές, *Morus*
ἀτενές, *Reche* vel ἑμμενές vel
ἀτενές. *Nolui* tamen vulgarem
expellere, quia ferri potest,
dummodo recte explicetur.

ἢ τί οὐ θέλει] Haec ver-
ba in *Vat. A.* *perperam* omif-
sa sunt.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 15.
Caf. 12.)

παρὰ Μαξίμου] Sic pro
Παράκλησις Μαξίμου, quod an-
tiquiores Edd. dabant, cum
de-Joly edidimus, auctorita-
tem *Cod. Vat. A.* secuti; quod
et *Gntakerus* ex conjectura
reponi malebat; *Salmasius*
conjecerat: παρὰ Κατούλου καὶ
Μαξίμου, *Casaubonus*, pater,
autem: παρὰ Κλαυδίου Μαξί-
μου, cui *calculus* adjecit *Me-
nagius*.

περίφορον] Hanc lectio-
nem,

justitiae esse studiosum. [Per eundem] Thraseam, Helvidium, Catonem, Dionem, Brutum novi et animo concepì imaginem reipublicae liberae, in qua aequis legibus eodemque jure omnia administrantur, nec non regni, in quo civium libertate nihil sit antiquius. Ab eodem, caeteris posthabitis, constantem esse in cultu philosophiae; prompte benefacere, et impense largiri; bene sperare et de amicorum amore neutiquam dubitare. [Eundem observavi,] si quos improbandos putaret, minime celare solitum; neque amicis opus fuisse, ut, quid vellet nolletve, conjecturam facerent, sed id apertum fuisse.

15. A Maximo, mei compotem esse, neque ulla re transversum abripi: animo bono esse, cum in aliis rebus adversis, tum in morbis: moribus uti ex suavitate et gravitate bene temperatis; sine querela negotia, quae impendent, perficere. Quidquid ille dixerit, ita ex animi sententia dixisse, et quidquid egerit, animo non malo egisse, omnes sibi persuasum habuere: tum etiam nihil admirari, ad nihil obstupescere, nec festinare, nec cunctari: neque perplexum

nem, Cod. Vat. A. auctoritate confirmatam, ex veteribus editionibus revocavi, sc. Xyl. i. Lugd. Cas. et Oxon.; Argenti-
na autem (f. et Bas.) Gatak. et quae eam sequuntur παρφορον, pro quo quidem Junius, non autem Xylander, ut Gat. perhibet, παράφορον legendum censebat.

καὶ μελίχιον] Vat. A. καὶ μελίχον.

καὶ τὸ οὐ σχετλίως] Vocolam τὸ ex Vat. A. addidi, quam omnes Edd. ignorant.

τῶν προκειμένων] Articulus τῶν operarum erroris in Ed. Stanhope-Gat. deest.

καὶ τὸ πάντα] Vat. A. καὶ τὸ πάντως.

πράττει] Ita edidi, ut est in Vat. A. a tergo, pro quo vulgo legitur πράττη, quam lectionem, ethi a Gat., Menag. aliisque improbatam, omnes Edd. retinuerunt, praeter De-Jolyan.

ἐπειγόμενον] Vat. A. ἐπιγινόμενον, perperam.

κατηφές, ἢ προσεσηρὸς, ἢ πάλιν θυμούμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικὸν, καὶ τὸ συγγνωμονικὸν· καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ τὸ ἀδιαστρόφου, μᾶλλον ἢ διορθουμένου. φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι οὔτε ὥσθ' ἂν ποτέ τις ὑπερορᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ, οὔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείττονα αὐτοῦ αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

15'. Παραὶ τοῦ πατρὸς, τὸ ἡμερον, καὶ μενετικὸν ἀσφαλῆτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένων κριθέντων· καὶ τὸ ἀκνεόδοξον περὶ τὰς δοκούσας τιμὰς· καὶ τὸ φιλόπρον καὶ ἐνδελεχές· καὶ τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελές εἰσφέρειν· καὶ τὸ ἀπατραπέτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἐκαστῷ· καὶ τὸ ἔμπειρον, ποῦ μὲν χρεῖα ἐντάσεως, ποῦ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν μεираκίων· καὶ ἡ κοινονημοσύνη· καὶ τὸ ἐφείσθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπτεῖν αὐτῷ

προσεσηρὸς] Vulgatam retinui, quam Editio Woll. et Mori in προσεσηρὸν depravavit, quamquam non nesciebam Gatakerum aliosque προσεσηρὸς praetulisse. Cf. Comment. ad h. l.

ἢ πάλιν] Vat. A. perperam: ἢν πάλιν.

καὶ τὸ ἀδιαστρόφου] Articulum ex Cod. Vat. A. restitui. Ceterum perperam in eodem ἀδιαστρόφον scriptum reperitur.

οὔτε ὑπέμεινεν ἂν] Vat. A. οὔτε ὑπόμενεν ἂν.

αὐτόν] In Edd. Woll., Mori, De-Jol. αὐτόν expressum est.

τὸ εὐχαριεντίζεσθαι]

Vulgarem retinui, quam Menagius in duas voces εὐχαριεντίζεσθαι dividi malebat. Gatakerus conjecit: οὐ χαριεντίζεσθαι. Reiske vero, qui cum praeoedentibus conjungit: ὑπολαβεῖν καὶ προσχαριεντίζεσθαι, prae se contemnere et facis suis diceris eum exagitare. Elegans quidem, nec tamen necessaria emendatio. Cf. quod et Reiske laudat, Sect. 16. εὐχαρι οὐ κατακόρως.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 16. Cas. 13.)

μενετικὸν] Menagius: „f. ἐμμενετικόν.“
ἐπὶ τῶν ἐξητασμένων κριθέντων] In Xyl. I. operarum

plexum atque dejectum esse, neque modo publice gaudere, modo irasci et suspicionibus deditum esse: tum vero liberalem esse et promptum ad ignoscendum, porro veracem esse et hominis potius depravationi non unquam obnoxii, quam emendati, specimen dare: nec quemquam ab eo contemptui se habitum existimasse, nec ausum esse, se illi praeferre: denique exquisitae eundem fuisse urbanitatis.

16. In patre [observavi] mansuetudinem, et in iis, quae erant accurate deliberata, inconcussam constantiam, vanae gloriae ex honoribus, qui putantur, oriundae contemptum, studium vero atque assiduitatem in laboribus: promptitudinem, quae ei inerat, eos audiendi, qui adferre aliquid poterant, quod reipublicae conducere, atque firmam constantiam in tribuendo unicuique, quod dignitas ejus postulabat: peritiam porro, ubi intendendum esset et ubi remittendum: tum vero

rarum errore: ἐπὶ τὸ ἐξήτ.
κριθ.

καὶ τὸ ἀπαρატρέπτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἐκ.] Praepositionem εἰς uncis inclusi, quia eam cum *Moro* delendam putabam, coll. IV, 10. Videntur ab oscitante quodam librario postremae vocis praecedentis litterae ως repetitae, et ab alio in εἰς immutatae. *Reiskius* ad h. l.: *aut*: τὸ ἀπαρატρέπτων εἰς τὸ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ. *aut*: τὸ ἀπαρატρέπτως τοῦ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ., *aut* denique: τὸ ἀπαρატρέπτως ἔχειν εἰς τὸ κ. τ. λ. — Praestat tamen, opinor, *Reiskii* emendatio, quae secundo loco posita est.

Marc. Anton.

Sed nolui pro Accusativo τὸ rescribere Genitivum τοῦ, quum constet, Adjectiva verbalia in ικός desinentia interdum Constructionem Primitivorum sequi. Hoc tamen durius esse, non dissiteor.

ἐν τῷ αἰσέως] *Vat. A.* ἐν τῷ αἰσέως, quod minus placet.

τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν μείρακίων] Articulum τῶν ante μείρακίων perperam omiserunt *Edd. Lugd. Cas.* et *Oxon.*

καὶ ἡ κοινονομοσύνη καὶ τὸ κ. τ. λ.] *Vat. A.* nullo plane sensu habet: καὶ ἡ νοινονομοσύνη μηδὲ (*sic*). In *Xyl.* i. perperam νοινονομοσύνη expressum est.

B

ζητη-

αὐτῷ πάντως, μήτε συναποδημεῖν ἐπάναγκες· αἰεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν καταλαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρείας τινὰς ἀπολειφθέντων· καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβουλοῖς, καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη τῆς ἐρεῦνης ἀρκεσθεῖς ταῖς προχείροις Φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν Φίλων, καὶ μηδαμοῦ ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὐταρκές ἐν παντί, καὶ τὸ Φαιδρόν· καὶ τὸ πόρρωθεν προνοητικόν· καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγῶδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι· καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰεὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμειυτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν κατατιτάσεως· καὶ τὸ μήτε περὶ τοὺς Θεοὺς δεισιδαῖμον, μήτε περὶ ἀνθρώπους δημοσκοπικόν, ἢ ἀρεσκευτικόν, ἢ ὀχλοχαρὲς, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ

Ζητητικόν] In Argentina perperam ζητηκὸν et in Woll. ζητικὸν expreſſum eſt.

καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη] Vulgarem ſecutus ſum, praeterquam quod, praeunte If. Caſaubono ad Capitol. (in M. Aurel. Anton.) ultimum caput, majori litera τὸ Προαπέστη inſignivi, ut ſenſus qualiscunque exiſteret. Quamquam enim fateor, textum mihi videri depravatum, tamen textum tentare nolui, quum emendatio ſine meliorum Codd. uſu (Vat. enim nihil discriminis habet) admodum lubrica ſit. Mer. quidem Caſaubon. malebat legi: καὶ ἐπίμονον ἄλλου. Οὐ προαπέστη κ. τ. λ. aut: καὶ

ἐπίμονον ἄλλου, πρὸ ἀπέστη κ. τ. λ. utrumque ſatis durum. Auctor Annot. Lugd., Bootius et (teſte Menagio) Gayetus: ἀλλ' οὐ ποτε προαπέστη κ. τ. λ. Junius, et, neſcio quis, apud Menag.: ἀλλ' οὐ [τὸ] προαπεσθῆναι τ. ἐρ. ἀρκεσθέντα, quod et Reiskius probabat, qui obſervat, hac conjectura admiſſa, ſervari tamen poſſe ἀρκεσθεῖς. Gat.: καὶ ὅτι οὐ προαπέστη. Denique hoc addere juvat, Xylandrum in Cod. Palat. aliud legiſſe, aliud edidiſſe videri. In notis enim editioni priori additis haec habet: „Senſum extuli. Graeca enim ſunt corrupta: ἀλλ' οὐ μόνον τὸ προαπέστη. μόνον τὸ videntur abundare.„ Quae qui-

vero puerorum amoribus se coercere: civiliter se gerere: amicis secum coenandi aut in itinere ipsum comitandi necessitatem remittere: nec ab iis immutatum deprehendi, qui, necessitate aliqua impediti, eum non essent comitati: in consiliis accurate [quid factu opus esset] inquirere, nec obvia quavis rerum specie contentum finem consultandi facere: amicos retinendi studiosum esse, nec fastidio eos mutantem, nec perditae amantem: in omnibus sorte esse contentum et vultu serenum: e longinquo futura providere et ad minima quaeque administranda paratum esse, idque citra tumultum: acclamationes omnemque adulationem sponte sua comprimere: ea, quae imperio erant necessaria, semper custodire, sumtus caute erogare, et aequo animo ferre, se propter haec et similia reprehendi: nec in Diis colendis superstitiosum,

B 2

nec

quidem verba in posteriori Notarum editione omisisse videtur, siquidem nec in Ed. Arg. nec Casaub. comparent.

διατηρητικὸν τ. φ.] *Suidas* f. v. ἀψίκορος συντηρητικὸν pro eo substituit. Videtur autem is nostrum ut et alia loca permulta, memoriter protulisse.

τὰς ἐπιβοήσεις] In Ed. *Lugdun.* operarum errore τὰ ἐπιβοήσεις expressum est.

ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι] *Xylander* malebat ἐπ' αὐτοῦ συσταλῆναι, quod non necessarium est. Pro ἐπ' αὐτοῦ *Moro* haud ineptum videbatur rescribere ὑπ' αὐτοῦ. Idem tamen bene explicavit vulgata, quam igitur retinui.

καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰεὶ κ. τ. λ.] Nescio, quid secutus sit *Vat. A.*, qui οὐ φυλακτικὸν αἰεὶ legit.

ταμειυτικὸν] Ed. *Xyl. i.* et *Lugd.* operarum errore τημειυτικὸν exhibent.

ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν] τινῶν praeeunte *De Joly* ex Cod. *Vat. A.* recepi pro vulgari τινῶν. Τινῶν jam *Gatak.* ex conjectura reponere malebat; *Mer. Cas.* autem magis τόνων τινῶν placebat; *Reiskio* autem, quod et mihi olim in mentem venerat, πόνων, quod nunc displicet.

περὶ τοὺς θεοὺς] Articulus in *Vat. A.* omissus est.

καὶ

καὶ μηδαμοῦ ἀπειρόκαλον, μηδὲ καينوτόμον. καὶ τὸ τοῖς εἰς εὐμάρειαν βίου φέρουσί τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν, χρηστικόν. αὐτῷ φως, ἅμα καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἄπτεσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ τὸ μηδὲ ἂν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστής, μήτε ὅτι οὐερνάκλος, μήτε ὅτι σχολαστικός, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος, τέλειος, ἀκολάκευτος, προσεσθάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἐξονειδιστικόν, οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ εὐχάρι οὐ κατακόρως· καὶ τὸ τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιμελητικὸν ἐμμέτρως, οὔτε ὡς ἂν τις φιλόζωος, οὔτε πρὸς καλλωπισμὸν, οὔτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προσοχήν, εἰς ὀλίγιστα ἱατρικῆς χρήζειν ἢ φαρμάκων καὶ ἐπιθεμάτων ἐκτός· μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασικάνως τοῖς δυνάμιν τινα κεκτημένοις, οἷον τὴν φραστικὴν, ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων·

καὶ

καينوτόμον] In Ed. Mori, haud dubie operarum vitio: καينوτόμον.

παρέχει δαψίλειαν] *Vat. A.* inverso ordine: δαψίλειαν παρέχει exhibit. Pro παρέχει in Ed. *Caf.* παρεῖχε legitur.

ἀνεπιτηδεύτως] In Ed. *Xyl. I.*, *Arg.* et *Lugd.* ἀνεπιτιδεύτως perperam.

μηδὲ ἂν τινα κ. τ. λ.] Ita edidi pro vulgari μήτε ἂν τ. ἐ. *Cod. Vat. A.* secutus. Praeplacet tamen emendatio Mori, qui μηδέποτ' ἂν τινα ἐ. coniecit, in quod et *Reiskius* inci-

derat. Longius a vero aberrare videtur alia *Reiskii* Conjectura: καὶ τὸ μήτε ὅτι γύνες ἐστὶ δύνασθαι ἂν τ.

μήτε ὅτι οὐερνάκλος] Sic cum *de Joly* edidi, omissa voce οἰκογενής, quam ignorat *Vat. A.* quippe ex glossemate, ut videtur, ortam, quod jam *Menag.* et *Caf.* viderunt.

ἐξονειδιστικόν, οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν] Verba οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν cum *de Joly* ex *Vat. A.* recepi, quum dubitare non liceat, quin homo, lin-

nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis auram captare popularem: sed in omnibus sobrium, constantem, nusquam ineptum esse aut novitatis studiosum: rebus porro iis, quae ad vitam commodius transigendam conducunt, quarum copiam illi uberrimam fors suppeditabat, ut sine fastu, ita et sine praetextu uti, ita ut praesentibus simpliciter frueretur, neque absentia multum desideraret: a nemine unquam aut philosophum, aut vernaculum, aut scholasticum audire, sed virum potius maturum, absolutum, adulatione superiorem, et idoneum, qui rebus et suis ipsius et alienis praeesset: praeterea eos, qui vere philosophi erant, honore afficere; ceteros neque probro afficere, nec pati se ab ipsis abripi: suavem esse in consuetudine vitae, et urbanum atque festivum, neque ad fastidium id tamen: corporis sui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, nec elegantiae studiosus, nec neglectui tamen id habere; qua quidem cura effecit, ut minime medicorum arte et medicamentis aut fo-

B 3

mentis

linguae gr. admodum rudis, qui Cod. *Vat. A.* descripsit, ea in exemplari, quo usus est, invenerit. Praeterea series orationis, ut ea in textum reciperem, suavit.

οὕτε μὲν ὀλίγως] *Reisk.* malebat οὕγε μὲν ὀλ.

εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρήζειν ἢ φαρμ. κ. τ. λ.]

Pro vulgari ἰατρικῶν ex Cod. *Vat. A.* rescripti ἰατρικῆς, quod et *Suidae* auctoritate confirmatur. Mox vero pro ἐπιδημάτων edidi ἐπιδημάτων, ut est apud *Suidam*: qua quidem forma semper, opinor, utun-

tur in hac re medici. Denique velit fortasse aliquis, mecum *Suida* quoque post ἐπιδημάτων — ἐντὸς καὶ ἐκτὸς edidisse: quod tamen nimis audax videbatur. *M. Cas.* autem ita malebat: εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῶν χρήζειν, ἢτε φαρμάκων ἐντὸς ἢ καὶ ἐπιδημάτων ἐκτὸς.

ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων] Sic primus edidi, auctoritatem *Vat. A.* secutus. In prioribus erat: ἢ τῶν τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, praeterquam in *Cas.*, *Oxon.* et de *Jel.*, in quibus ἢ τὴν τῶν ἐξ ἱστορίας νόμων edi-

καὶ συσπουδαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτε-
ρήματα εὐδοκίμῳσι, πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πράσσω,
οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια φυ-
λάσσειν. ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικόν, ἀλλὰ
καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ
τὸ μετὰ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς κεφαλαλγίας, νεαρὸν εὐθύς
καὶ ἀκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ
πολλὰ τὰ ἀπόρρητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ
ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον· καὶ τὸ ἔμφρον καὶ μεμετρη-
μένον ἐν τε θεωρίῳ ἐπιτελέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς,
καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς τοιούτοις, * ἀνθρώποις πρὸς αὐτὸ
τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκότες, οὐ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πρα-
χθεῖσι

editum est, quod et *Gat.* et *Menag.* malebant. Praestat
tamen sine dubio lectio *Cod. Vat.* quam et *Menag.* et *Mor-*
rus commendarunt: qua qui-
dem admissa, non opus est,
cum *Junio* post verba τινῶν
πραγμάτων vocem ἐμπειρίαν
addere.

οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπι-
τηδεύων φαίνεσθαι κ.τ.λ.] *Reiske*: f. οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπι-
τηδεύων, τὸ φαίνεσθαι τὰ πά-
τρια φυλάσσω.

ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακί-
νητον] *Vat. A.* perperam:
ἔτι δὲ καὶ μὴ εὐμ.

τῆς κεφαλαλγίας] *Va-*
t. A. monstrose: τῆς ἡφαλ-
λίας (sic).

ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον]
Vat. A. ὕ. τ. κ. μόνων. Haud
male.

καὶ τοῖς τοιούτοις, * ἀν-
θρώποις πρὸς αὐτὸ τὸ
δέον κ.τ.λ.] Nolui ex me-
ris conjecturis contextum hu-
jus loci haud dubie deprava-
tum restituere, quum deprava-
tio quidem manifesta, non
item emendatio sit. Asteris-
co igitur ante vocem ἀνθρώ-
ποις collocato indicandum pu-
tavi, textum depravatum et
detruncatum videri, et par-
ticulam δὲ, quae in priori-
bus editionibus post αὐτὸ le-
gebatur, ex auctoritate *Cod-*
icis Vat. A. plane sustuli, ut
proclivior esset emendatio.
Optima quippe videtur me-
dela *Mori*, jam a *Menagio*
commendata, sic reponentis:
καὶ τοῖς τοιούτοις, ὃ ἐστὶν
ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸ τὸ δέον
κ.τ.λ. Sane ANΘΡΩΠΟΥ fa-
cile in ANΘΡΩΠΟΙC deprava-
ri potuit, quum Y et IC inter
se

mentis indigeret: in primis vero sine invidia concedere iis, qui aliqua facultate inclaruerunt, sive eloquentia, sive legum scientia, sive morum aliarumve rerum doctrina: immo omni studio eos adjuvare, ut iis rebus, quibus singuli excellabant, existimationem consequerentur: omnia secundum instituta majorum agere, neque tamen hoc adfectans, ut pro majorum more agere videretur; porro non facile mutari et divagari, sed iisdem et locis et negotiis immorari: post exacerbatos capitis dolores statim recentem et alacrem ad consueta negotia [redire]: arcana haud multa, sed pauca admodum et rarissima habere, eaque tantum ad rem publicam pertinentia: prudentiam porro et moderationem in spectaculis

B 4

ex-

se simillima sint: et vocolae ὁ ἔστιν abbreviate, ut vocant, scriptae facile oculos legentis s. scribentis praeterire potuerunt. Superest, ut paucis aliorum Lectiones et Emendationes proferam. In Ed. de Jol. legitur ἀνθρώπου, cetera ut in aliis. Xylander malebat: καὶ τοῖς τοιούτοις καὶ ἀνθρώπου κ. τ. λ. Mer. Cas. in Not. ad Vers. Angl.: καὶ τοῖς τοιούτοις τοῖς ἀνθρώποις πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδρακότος, οὐ πρ. κ. τ. λ., quod retractavit in Edit. gr. lat. hanc proponens emendationem: ἀνθρώποις πρᾶχθῆναι ταῦτα, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέον δεδρακότος αὐτοῦ οὐ πρ. κ. τ. λ.; vel, minori mutatione, sed eadem sententia: — δεδρακότος αὐτοῦ. οὐ πρ. κ. τ. λ. Boot.: καὶ τοῖς τοιουτοτρόποις, ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πρᾶχθῆναι δεδω-

κότος, ut Genit. ἀνθρώπου ab ἔμφρον pendeat. Salmas.: καὶ τοῖς τοιούτοις, tum alia orationis serie: ἀνθρώπος δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πρ. δεδωκώς, vel: καὶ τοῖς τοιουτοτρόποις, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέον δεδωκώς — quod nec Menagio displicebat. Reiske: s. τοιούτοις, οὐ πρὸς ἀνθρώπους, πρὸς δὲ τὸ δ. κ. τ. λ. Denique, ne quid praetermisisse videar, moneo, Morum praepositionem πρὸς tollendam putavisse; quamquam autem fateor, constructionem verbi δέρκειν cum πρὸς esse insolentiorum et fortasse exemplis carere, nolim tamen praeter necessitatem aliquid in textu immutari, quum satis constet, βλέπειν πρὸς τι, cujus Synonymum δέρκειν πρὸς τι videatur, saepissime apud optimos scriptores occurrere.

χθεῖσι εὐδοξίαν. οὐκ ἐν ᾠρεῖ λούσσης· οὐχὶ Φιλοκοδόμος· οὐ
περὶ τὰς ἐδωδὰς ἐπικνητῆς, οὐ περὶ ἐσθῆτων ὑφᾶς καὶ
χρᾶς, οὐ περὶ σωματῶν ὥρας· ἢ ἀπὸ Λωρίου στολὴ ἀνά-
γουσα, ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λαγουβίῳ τὰ
πολλά· τῷ τελώνῃ ἐν Τούσκλοις παραιτούμενῳ ὡς ἐχρή-
σατο· καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος· οὐδὲν ἀπηνές, οὐδὲ μὴν
ἀδυσώπητον, οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἰπεῖν ποτε,
ἕως ἰδρωτός· ἀλλὰ πάντα διεκλήμμενα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ
σχολῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐρρωμένως, συμφώνως
ἑαυτοῖς. ἐφαρμόσειε δ' ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τοῦ Σωκράτους
μνημονεύμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο
τούτων, ὧν πολλοὶ πρὸς τε τὰς ἀποχὰς ἀσθενῶς, καὶ
πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσι. τὸ δὲ ἰσχύειν καὶ
ἔτι

ἐν ᾠρεῖ] Sic dedi Reiskio obsecutus, qui monet supplendum esse καιρῶ, ut ᾠρεῖ sit Dat. adjectivi, non adverbium. Ed. Lugdun., Casf. et Oxon. omisso ἐν habent ᾠρεῖ; ceterae, quae hucusque prodierunt, ἐν ᾠρεῖ, ἐν quidem in parenthesis incluso. Gat. malebat: ἐν ᾠρεῖ vel ᾠρεῖ, Menag. autem conjunctim legi: ᾠριλούσσης.

ὑφᾶς] Xyl. i. ὑφᾶς, perperam.

ἢ ἀπὸ Λωρίου στολὴ ἀνάγουσα, ἀπὸ — τὰ πολλά·] Ex veteribus Edd. Xyl. i. scil. Lugd., Casf. et Oxoniens. Λωρίου, pro quo caeterae χωρὸν dabant, restitui, et, monente Reiskio, post ἀνάγουσα demum comma posui, ut ἀπὸ

τῆς κάτω ἐπαύλεως sit appositio vocabuli Λωρίου. Caetera intacta reliqui, quum vulgaris ferri posse videatur. Salmas. ad Capitolin. V. Antonin. Pii c. i. p. m. 147. sic emendandum putat: ἢ ἐπιχώριος στολὴ ἀνάγουσα ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως· Χίτων ἐν Λαγουβίῳ τὰ πολλά. Idem, si Λωρίου retinendum sit, mavult ἐπὶ Λωρίου. If. Casaub. ad Capitol. l. l. p. m. 146. adverb. κάτω omisit. Boott.: διαγωγὴ ἐπὶ τῶν κατ' ἀγρὸν ἐπαύλεων. Salmas. in Ep. ad Gatak. ἀχίτων ἐν Λαν. τ. π. vel ἐν χιτῶνι Λαν. τ. π.

τῷ τελώνῃ ἐν Τ. — ἐχρήσατο] Hoc loco, monentibus Mer. Casf. et Reiskio, vulgatam lectionem auctoritate Cod. Vat. A. confirmatam retinui,

exhibendis, operibus extruendis et congiariis largiendis, aliisque istiusmodi, quae quidem hominis sunt, non ad celebritatem ex rebus a se gestis acquirendam, sed tantum ad id, quod officium requirit, respicientis. Non alieno tempore balneis utebatur, non erat aedificandi cupidus, non de vestium textura tincturave, non de servitiorum specie curiosus. Vestis sive a Lorio, villa ad mare inferum sita, sive ex villis, quae in Lanuvio sunt, comparata illi plerumque in usu fuit, et publicano Tusculano quomodo usus est. Totius denique vitae facies haec fuit: nihil inhumanum, nihil immodestum, nihil vehemens, aut de quo usurpari posset illud: *ad sudorem usque*: sed omnia ei erant accurate disceptata atque considerata, quasi per otium, placideque

B 5

ordi-

tinui, quam non est quod cum alia commutemus. Caeterum *Salmas.* ad Capitol. l. l. malebat τῷ Φελαῶνῃ ἐν Τοῦσχοις [an Τοῦσχοις? addit *Gat.*] παραιτιούμενος, quam conjecturam *De Joly* temere in textum recepit. *Adnot.* *Lugdun.* conjecit: παραιτιούμενος, et in superioribus pro στολῇ reponi malebat στόλος.

καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος] Lectionem τρόπος, quam omnes Edd. exhibent, debemus conjecturae *Xyl.*, qui in *Cod. Palat.* τόπος legi affirmat, eademque lectio in *Vatic. A.* reperitur. Malui tamen τρόπος edere, quum hoc optime contextui conveniat, et solennis sit commutatio vocabulorum τρόπος et τόπος

apud librariorum. Vid. *Schweighaeuf.* V. D. in Ed. critica *Enchirid.* Epictet. ad XXXIII, §. 15. Mallem tamen cum *Boot.*: καὶ πᾶς ὁ τρόπος τριούτος sc. ἦν, ut arctius cum posterioribus cohaereat.

οὐδὲ ὡς ἂν τινὰ εἰπεῖν ποτε, ἕως ἰδρωτός] *Vatic. A.*: οὐδὲ ὡς ἂν τινὰ εἰπεῖν ποτε οὐκ, ex quo quidem quid efficiendum sit, non intelligo.

διειλημμένα λελογίσθαι] *Reisk.* aut: διειλημμένα τῷ λογισμῷ, aut: διειλημμένα τῷ λελογίσθαι, subintell. ἦν ἰ. ἐποίη. n. η.

τεταγμένως] *Vat. A.* perperam: τεταραγμένως. At malim ἀταράχως τε τεταγμένα, ἐβρωμένως, συμφώνως ἑαυτοῖς.

καὶ

ἔτι καρτερεῖν καὶ ἐννήφειν ἐκατέρῳ, ἀνδρός ἐστιν ἄρτιον καὶ αἴττητον ψυχὴν ἔχοντος, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμου.

ιβ'. Παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθὸς πάππους, ἀγαθὸς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθὸς διδασκάλους, ἀγαθὸς οἰκείους, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντας ἔχει καὶ ὅτι περὶ οὐδέναι αὐτῶν προέπεσον πλημμελεῖσθαι τι, καὶ τοι διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν, καὶν ἐπραξά τι τοιοῦτο· τῶν Θεῶν δὲ εὐποία τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἣτις ἐμελλέ με ἐλέγξειν. καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλέον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ παλλανῇ τοῦ πάππου· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασωσθαι· καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρω-

καὶ ἔτι καρτερεῖν] *No-*
lui hoc, refragante *Codd.* et
Edd. veterum auctoritate, im-
mutare, quamquam magis
placet ἐπικαρτερεῖν, ut *Mer.*
Cas. et *Oxon.* ediderunt; idem
Gat. reponendum putavit, aut
ἐγκαρτερεῖν, quod usitatus est.
Minus placet *Reiskii* καὶ ἐγ-
καρτερεῶν.

οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μα-
ξίμου] *Reisk.* malebat οἷον
ἐν τ. ν. τὸν Μαξίμον coll. §. 15.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 17.
Cas. 14.)

φίλους, σχεδὸν ἅπαν-
τας ἔχειν] *Ex lectione prio-*

rum *Edd.* ἅπαντα σχεῖν, pro
quo in *Lugd.* ἅπαντασχεῖν, et
Vat. A. ἅπαντα ἔχειν, novam
effeci: ἅπαντας ἔχειν, ita ut
subintelligatur ἀγαθούς, quod
et alii fecisse videntur. *Gat.*
vero ἀγαθὰ ante σχεδὸν exci-
disse putabat. *Reiskius* deni-
que, commate s. puncto post
φίλους, sublatο, malebat: φί-
λους σχεδὸν ἅπαντας σχεῖν scil.
ἀγαθούς. Quod si cui placet,
amici intelligendi sunt ii, qui
in principis comitatu sunt.

προέπεσον] *Lugd.* προέ-
πεσε, perperam.

πλημ-

ordinata, firmiter et sibi invicem convenienter. Quadrabat igitur in illum, quod de Socrate memoratur, eum et abstinere potuisse et frui rebus istis, quibus plerique nec abstinere per infirmitatem, nec sine intemperantia frui possunt: posse autem in altero tolerantem, in altero temperantem et sobrium se praestare; id vero viri est animo omnibus numeris perfecto et invicto plane praediti: qualem ille in Maximi morbo se praestitit.

17. A Diis bonos avos, bonos parentes, bonam sororem, bonos praeceptores, bonos familiares, necessarios, amicos et omnes fere accepi; [iisdemque acceptum fero,] quod in nullum illorum quidquam temere deliqui, quamquam ita adfectus, ut, si occasio incidisset, utique ejusmodi aliquid admissem: deorum autem beneficio prohibitum est, quo minus res ita caderent, ut adfectus ille se proderet: [iis porro acceptum fero,] quod non diutius apud avi pellicem enutritus sum, quod aetatis florem indelibatam servavi, nec ante

πλημμελῆσαι τι.] *Vatic. A.* perperam: ὀππεμμελῆσαι τι. (*sic.*)

τῶν θεῶν δὲ εὐποιῶ τὸ κ. τ. λ.] Hanc scripturam εὐποιῶ sine jota subscr. in casu nominandi, quam usus loquendi necessario postulat, jam *Xyl. 1.*, *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Gat.* exhibent. In *Oxon.* primum, puto, perperam expressum erat εὐποιῶ (*Dat.*), ex qua in *Ed. Glasgu.*, *Woll.*, *de-Joly* et *Mori* manavit. Per specte tamen monuit *Morus*, εὐποιῶ esse reponendum.

καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλεον ἐκτραφῆναι κ. τ. λ.] Prae-positionem ἐπὶ, quae in *Edd.* prioribus ante πλεον desiderabatur, habes ex *Vat. A.* Idem simplicem τραφῆναι exhibet; *Edd. Xyl. 1.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* ἐπιτραφῆναι; ceterae omnes ἐκτραφῆναι.

καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας κ. τ. λ.] Copulativ. καὶ ex veteribus *Edd. Xyl. 1.* scil. *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.*, *Oxon.* et *Gat.* restitui. Eam ignorant *Glasgu.*, *Woll.*, *de-Jolyan.* et *Mori*. In *Lugd.* perperam: πρὸς ὥρας expressum est.

ἐπι-

δρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου. τὸ ἀρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἔμελλεν πάντα τὸν τύπον ἀφαιρήσειν μου, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄξειν τοῦ, ὅτι δυνατόν ἐστιν ἐν αὐτῇ βιοῦντα μήτε δоруφορήσεων χρήζειν, μήτε ἐσθῆτων σημειωτῶν, μήτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου· ἀλλ' ἔξεστιν ἐγγυτάτω ἰδιώτου συστελλεῖν ἑαυτὸν, καὶ μὴ διὰ τοῦτο ταπεινότερον ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶς πράχθῆναι δέοντα. τὸ ἀδελφοῦ τοιούτου τυχεῖν, δυναμένου μὲν διὰ ἡθους ἐπεγεῖραί με πρὸς ἐπιμέλειαν ἑμαυτοῦ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ στοργῇ εὐφραίνοντός με· τὸ παιδίᾳ μοι ἀφυῇ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωματίον διάστροφα· τὸ μὴ ἐπὶ πλεόν με προκίψαι ἐν τῇ ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεσχέθην, εἰ ἡσθόμην ἑμαυτὸν εὐόδως προϊόντα. τὸ φθάσαι, τοὺς τροφέας ἐν ἀξιώματι καταστήσαι, οὗ δὴ ἐδόκουν μοι ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι, τοῦ με, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὑστερον αὐτὸ πράξειν. τὸ γυνῶναι Ἀπολλώνιον, Ρούστικον, Μάξιμον.

ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου.] *Moro* suspectum erat verbum ἐπιλαβεῖν.

ὅτι δυνατόν ἐστιν] Edd. *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* perperam ὅτι, eademque cum *Caf.* ἐστὶ.

ἐσθῆτων σημειωτῶν] *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* ἐσθ. σημειωτῶν habent; minus recte, ut *Caf.* ipse in notis observat. *Arg.* ceteraeque omnes σημειωτῶν.

καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου] Noli in his contra Edd. et Codd. auctorita-

tem aliquid immutare, quamquam vix dubito, legendum esse: καὶ ἀνδριάντων καὶ τοιῶνδέ τινων, omiſſis verbis τοῦ ὁμοίου κόμπου, quae glossema τοῦ τοιῶνδέ τινων redolent, nisi quis cum *Moro* verba τοιῶνδέ τινων loco depellere malit.

καὶ μὴ διὰ τοῦτο] Sic edidi, auctoritatem *Vat. A.* secutus, quod et *de-Joly*, sed tacite, fecerat. In prioribus Edd. vel νῇ διὰ τοῦτο, vel νῇ διὰ τοῦτο legitur, pro quo *Gat.* et *Menag.* μὴ διὰ τ., *Mer. Caf.* autem νῇ Δία μὴ διὰ τ. reponi malebant.

ante justum tempus virilitatis specimen dedi, sed ultra etiam, quam opus erat, id facere distuli: quod principi eidemque patri subditus fui, qui me ab omni fastu alienum redderet, fidemque faceret, posse in aula ita degi, ut nec satellitio nec vestitu insigniore, nec facibus nec statuis istiusmodi et reliquo luxu opus sit: sed posse eum, [qui princeps in aula degit,] ita contrahere sese, ut proxime ad privati speciem accedat, nec tamen propterea demissius vel remissius ad publica negotia, quae imperantis majestatem requirunt, accedat: quod eum nactus sum fratrem, qui moribus suis me ad curam mei ipsius habendam excitaret, honore autem et adfectu in me suo animum meum oblectaret: quod liberi mihi neque ingenio tardi neque corpore distorti obtigerunt: quod ampliores non feci progressus in rhetorica, poetica et reliquis studiis, quae me fortasse plane detinuissent, si me feliciter in iis proficere sensissem: quod eos, a quibus educatus sum, ad honores, quos expetere ipsi mihi videbantur, mature evexi, nec eos spe lactavi, me, quum juvenes adhuc essent, id in posterum

ἡγεμονικῶς πρ. δ.] Arg. perperam ἡγεμονικῶς.

τὸ μὴ ἐπὶ πλεον προ-
κόψαι κ. τ. λ.] Xyl. i. et
Lugdun. perperam τὸ μὲν ἐπὶ
πλ. — exhibent; Argent. ce-
teraeque vero τὸ μὴ ἐ. π. π.

ἐν τῇ ῥητορικῇ] Artic-
ulum τῇ ex Vatic. A. recepi,
quem ceterae Edd. ipsaque
De-Jol. ignorant.

καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι
ἐλπίδι] Vat. A. καὶ μὴ ἀντι-
λαβέσθαι, haud dubie falso;

vide tamen, an fortasse scri-
ptum fuerit ἀναλαβέσθαι.

τοῦ με, ἐπεὶ ν. ἔ. ἦ, ὕ.
α. πρ.] Haud dubitavi, prae-
euntibus Edd. Cas. et Oxon.
τοῦ με, ἐπεὶ κ. τ. λ. edere,
pro eo, quod in ceteris Edd.
est: τοῦ μὴ, ἐπεὶ κ. τ. λ.,
quamquam Vat. A. cum vul-
gari convenit. Gat. quoque
et Morus probarunt τὸ με pro
μὴ. Menag. ad h. l. ita: f. le-
gendum: οὐκέτι ἦσαν, f. po-
tius: τοῦ μὲν, ἐπεὶ νέοι ἔτι
ἦσαν. Voluit, puto, τοῦ με,
Malit tamen fortasse aliquis
vocem μὴ omnino tollere.

ξιμον. τὸ Φαντασθῆναι περὶ τοῦ κατὰ Φύσιν βίου ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷός τις ἐστὶ· ὥστε ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκείθεν διαδόσεσι καὶ συλλήψεσι, καὶ ἐπινοαίς, μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φύσιν ζῆν με, ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ τῶν Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μόνον οὐχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τοσοῦτον ἐν τοιούτῳ βίῳ· τὸ μῆτε Βενεδίκτης ἄψασθαι, μῆτε Θεοδότου· ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γινόμενον ὑγμῶναι· τὸ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥουστίκῳ, μηδὲν πλέον πράξαι, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγνων· τὸ μέλλουσαν νέαν τελευτᾶν τὴν τεκοῦσαν, ὅμως οἰκῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ τελευταῖα ἔτη. τὸ ὁσάκις ἐβουλήθη ἐπικουρῆσαι τῷ πεπομένῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χρήζοντι, μηδέποτε ἀκούσασθαι με, ὅτι οὐκ ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὸ κῦτῳ ἐμοὶ χρεῖαν ὁμοίαν, ὡς παρ' ἐτέρου μεταλαβεῖν, μὴ συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, οὕτωςι μὲν πειθήνισιν, οὕτω δὲ Φιλόστοργον, οὕτω δὲ ἀΦελῇ· τὸ ἐπιτηδεῖων τροφῶν εἰς τὰ παῖδιά ευπορῆσαι. τὸ δὲ ὄνειράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πτύειν αἷμα καὶ μὴ ἰληγγιῶν, καὶ τούτου ἐν Καίητῃ ὥσπερ

χρήσῃ.

οἷός τις ἐστὶ] *Vat. A.* οἷος ποῦ ἐστίν. (*sic.*) *An forte οἷός περ ἐστὶ?*

διαδόσεσι] *Sic recte in Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf., Oxon., Gat. In Woll., De Sol. et Mori (in hac, monente Editore, operarum errore) perperam: διαδύσει.*

καὶ ἐπινοαίαις] *M. Caf. et Gat. ἐπιπνοαίαις legendum censebant: recte.*

μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φ.] *Xyl. I. μηδὲν κωλύειν*

ἢ δὴ κ. τ. λ. *Lugd.* μηδὲν κωλύειν ἢ ὁῦ, *perperam utraque.*

ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου παρὰ κ. τ. λ.] *Vatic. A. secutus ἀπολείπεσθαι δὲ edidi, pro quo in prioribus ἢ ἀπολείπεσθαι legitur. Ceterum Vat. A. totum locum perperam ita legit: ἢ ἀπολείπεσθαι δὲ τὸ ἐπὶ τούτον παρὰ κ. τ. λ. — Jam Caf. malebat ἀπολείπεσθαι δὲ κ. τ. λ.*

μόνον οὐχὶ] *Edd. variant inter*

rum praestitutura: quod Apollonium, Rusticum et Maximum cognovi: quod imago vitae secundum naturam institutae, qualis esset, clare et frequenter animo meo obversata est: ita ut, quod ad deos et suggestiones, auxilia atque consilia hinc mihi oblata attinet, nihil obstiterit, quo minus secundum naturam jam pridem vitam instituerem; quod autem hactenus ea re privatus sim, id vero mea unius culpa, ut qui Deorum submonitiones et tantum non clarissima praecepta observaverim, contigerit: quod in vita, qualis illa fuit, corpus mihi tam diu perduravit: quod nec Benedictam nec Theodotum attingi, sed et postea ex adfectibus amatoriiis, quibus correptus fueram, ad sanitatem redii: quod, quum Rustico saepe succenserem, nihil ultro admisi, cujus me poenitere potuisset; quod mater mea, quum mature esset decessura, mecum tamen novissimos aetatis annos transegit: quod, quotiescunque pauperi aut alias indigo opitulari statueram, nunquam mihi responsum est, pecuniam mihi deesse, unde id facerem, et quod non ulla mihi unquam talis necessitas obtigit, ut ab alio sumere cogerer: quod talis mihi uxor contigit, tam obsequens, tam amans, tam simplex: quod illorum copia fui

inter μόνον οὐχὶ et μονονουχί, eodem redit.

ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρ. π. γ. ὑγιᾶναι] Olim malebam: ἀλλὰ καὶ τὸν ὕστερον ἐν τοῖς ἐρ. π. γεν. ὑγιᾶσαι, quod et nunc non displicet.

πειθῆνιον] *Vat. A.* πε-θῆνιον, perperam.

δοθῆναι] *Reiske* praestare putat δειχθῆναι s. δηλωθῆναι.

n. n.

καὶ τούτου ἐν Καϊήτη

ὡς περ χρήσῃ] Depravatio quidem aperta est, emendatio autem incerta; hinc sine *Codd.* auctoritate nihil immutare volui. - *Χyl.* ὡς περ χρύσῃ in notis ad h. l.: „forte χρήσῃ, inquit, quo utaris.” *Annot. Lugd. mal.* ὡς περ χρησμόν. *M. Cas.* ὡς περ χρύσῃ. *Boot.* ὡς περ χρήσει (χρήσις i. q. χρησμός). *Salmas.* καὶ τούτου ἐν Καϊήτη εὐτυχῆσαι s. καὶ τοῦτο ἐν K. ὡς περιχρίσαι. *Reiske:* καὶ

χρήσῃ. ὅπως τε ἐπιθύμησα Φιλοσοφίας, μὴ ἐμπεσεῖν εἰς
 τῖνα σοφιστήν, μηδὲ ἀποκαθίσαι ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ
 συλλογισμοὺς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγί-
 νεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δεῖται.

Τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γρανοῦα. α'.

ἡ. Ἐωθεν προλέγειν ἑαυτῷ. Συντεύξομαι περιέρῳ,
 ἀχαρίστῳ, ὑβριστῇ, δολερῷ, βασκανῷ, ἀκοινωνήτῳ. πάν-
 τα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνους παρὰ τὴν ἄνοιαν τῶν ἀγα-
 θῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ τεθεωρηκώς τὴν φύσιν τοῦ ἀγα-
 θοῦ, ὅτι καλόν, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι αἰσχρὸν, καὶ τὴν
 αὐτοῦ τοῦ ἀμαρτάνοντος φύσιν, ὅτι μοι συγγενὴς, οὐχὲ
 αἵματος, ἢ σπέρματος τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ νοῦ, καὶ θείας
 ἀπομοίρας μέτοχος, οὔτε βλαβῆναι ὑπὸ τινος αὐτῶν δύνα-
 μαι· αἰσχρῷ γὰρ με οὐδεὶς περιβάλλει· οὔτε ἀργίσεσθαι τῷ
 συγγενεὶ δύναμαι, οὔτε ἀπέχθεσθαι αὐτῷ. γεγόναμεν γὰρ
 πρὸς

καὶ τοῦτο ἐν Κ. ὥσπερ Χρύση Γ.
 Χρήστῃ, ut Chrysa f. Chresta
 nomen sit ancillae. Reche:
 ὥσπερ χερσί. Caeterum Xy-
 landri versionem, ut in re
 dubia, retinui.

ὅπως τε ἐπιθύμησα κ.
 τ. λ.] Salmas. mal. τὸ, ὅπως
 τε ἐπιθ. Gat. τὸ, ὅπως ἐπιθ.
 κ. τ. λ.

μηδὲ ἀποκαθίσαι.] Ex
 Edd. Xyl. i. (Baf.), Lugdun.,
 Caf., Oxon. revocavi ἀποκαθί-
 σαι. In Arg. vero, Gat. et iis,
 quae Gat. sequuntur, editum

est ἀποκαθῆσαι, quod cum
 ferri non posset, Gat. ἀποκα-
 θῆσθαι, Moro autem ἀποκεί-
 λαι reponendum videbatur.

ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ
 συλλογ. ἀναλ.] Menagius
 mal. ἐπὶ τὸ συγγραφεῖς ἢ συλ-
 λογισμοὺς ἀναλ. Reiskius vero
 ἐπὶ τὸ συγγράφειν vel ἐπὶ τοῦ
 συγγράφειν. Durior quidem
 est vulgaris, nec tamen omni-
 no spernenda.

τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς
 τῷ Γρανοῦα. α'.] Notam nu-
 meralem α'. ex Edd. Xyl. i.
 (Baf.),

fui instructus, qui ad liberos educandos mihi idonei essent: quod per insomnia mihi remedia data sunt, cum alia, tum adversus sanguinis exscreationem et capitis vertiginem, idque Cajetae tanquam Chresae: quod quum animum ad philosophiam adjunxissem, non in sophistam aliquem incidi, nec scriptoribus et syllogismis resolvendis tempus deses. contrivi, nec coelestibus curiose perscrutandis detentus sum. Haec enim omnia Diis adjutoribus et Fortuna indigent,

Haec apud Quados ad Granuam. A.

18. Mane tibi praedicere [memento]: futurum est, ut in curiosum aliquem, ingratum, contumeliosum, dolum, invidum et infociabilem incidam. Omnia haec iis evenerunt ex bonorum malorumque ignorantia. Ego vero, qui et naturam boni perspectam habeo, quod honestum, et mali, quod inhonestum sit, ipsamque ejus, qui peccat, naturam, quod mihi cognatus sit, non tam quoniam sanguinis feminisque ejusdem, quam quoniam mentis ac particulae divinae particeps est, nec ab eorum ullo laedi possum: utpote quem nemo in turpia possit conjicere, neque ei, qui mihi

(Baf.), Arg., Lugd., Caf. et Oxon. restitui. Verosimile enim est, hic demum incipere primum librum, et XVII superiores §§. singulare opusculum efficere. Gatakerus vero numerum α' ad superiora retulisse videtur, et hanc ob causam a sequenti §. novi libri initium fecisse. Hoc vero quum auctoritati Cod. Palat., quo Xyl. usus est, repugnat, mea jure veterem librorum divisionem restitui. Caeterum Reisk. putat, olim Marc. Anton.

fortasse sic scriptum fuisse: Τα ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γραν. B. A. i. e. βιβλίον α'. illud quidem τὰ — Γραν. ad superiora, hoc vero B. A. ad posteriora pertinere. In Vat. A., qui omnibus divisionibus caret, haec verba desunt.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 18. Caf. 15. et Gat. l. II. f. 1.)

ἔωθεν προλέγειν] Ex Xyl. versione solebat mane etc. conjicere aliquis possit, eum legisse εἰωθε προλέγ. Sed nihil temere mutandum.

C

τῶν

πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς οἱ στοῖχοι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων. τὸ οὖν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις παρὰ φύσιν. ἀντιπρακτικὸν δὲ, τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποστρέφασθαι.

ιβ'. Ὅτι ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευματίον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λύθρος καὶ ὀστάρια, καὶ κροκύφαντος, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον. θάσσαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὅποιόν τι ἐστίν· ἄνεμος· οὐδὲ αἰεὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμούμενον, καὶ πάλιν ῥοφούμενον· τρίτον οὖν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. οὐ δὲ ἀπονοήθητι· γέρων εἴ· μηκέτι τοῦτο ἐάσης δουλεῦσαι· μηκέτι καθ' ὁρμὴν ἀκοιωνήητον νευροσπαστηθῆναι· μηκέτι τὸ εἰμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερεῖναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

κ'. Τὰ

τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων] *Vat. A.* τῶν ἄνω καὶ κάτω ὀδόντων, omisso altero τῶν; *haud male.*

ἀγανακτεῖν] *Ed. Gatak.* ἀγανᾶκτειν *operarum errore.*

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 19. 20. p. Caf. 16. p. Gat. l. II. f. 2.)

Ὅτι ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ.] *Mallem* equidem cum *Reiskio* aut: Ὅτι ποτε τοῦτο, ὃ εἰμί; σαρκία κ. τ. λ., aut: Ὅτι ποτε τοῦτο, ὃ εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ. *Nec tamen vulgarem sine librorum auctoritate refingere ausus sum. Edd. Xyl. 1., Arg.,*

Lugd. perperam ὅτι; *ceterae recte* ὅτι ab initio.

μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται.] *Vulgaris* sine dubio rectè se habet. At *Ann. Lugd. mal. μηκέτι σπούδαζε* vel *σπούδαις* ὁς; *σε. Menag. ad h. l.:* „est, qui legat: μηκέτι σπῶ περὶ ὃ οὐ δέδοται.“ *Gat. f. οὐ δέδοται; annon datur? annon in tua potestate est?* *sc. ut distractione et perturbatione omni immunem te reddas.*

κροκύφαντος] *Veram* huius vocab. formam ex *Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon.* restitui pro vulgari κροκύφαντον, quod in *Arg., Gat.* ceterisque reperitur, et sine dubio abbreviationi in *Xyl. 1.* ortum debet.

mihi cognatus est, succensere, eique infensus esse possum: eo enim nati sumus, ut alter alterum in opere suo adjuvet, ut pedes, manus, palpebrae, ut superiorum inferiorumque dentium ordines. Quare contra naturam est, ut invicem repugnemus: repugnantis autem est, succensere et adversari.

19. Hoc, quidquid ego sum, constat carne et animula et animi principatu. [Proinde] missos fac libros, neque distrahere: non enim licet; quin tu, ut statim moriturus, carnes istas contempnas: cruor est et officula et reticulum ex nervis, venulis et arteriis complexum. Quin et animum considera, qualis sit. Spiritus est, neque is idem semper, sed singulis horis modo efflatur, modo resorbetur. Restat igitur tertia pars principatum obtinens. Noli igitur desipere: senex es: ne patere hanc partem ulterius servire, neque alieno a societate humana impetu raptari, neque fatum vel praesens inique ferre, vel futurum declinare.

C 2

20. Deo-

bet. Ceterum quae sequuntur: ἐκ νεύρων — πλεγματίον glossēma τοῦ κροκύφαντος esse videntur, nisi quis ita malit legere: κροκύφαντος ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηρίων, omisso vocabulo πλεγματίον, quo librarius aliquis obscurius illud κροκύφαντος explicasse videri possit.

οὐ δὲ ἀπονοήθητι.] Sic primus edidi vestigium *Vatic.* A. secutus, in quo sic legitur: ὡ δὲ ἀπονοήθητι. Solennis sane est permutatio τῶν ω et ου. In prioribus erat: ὡδε ἀπονοήθητι, quod quum ferri non posset, *Gat.* et *M. Cas.* emendabant: ἐπινοήθητι. Idem quoque, aut ὑπονοήθητι,

Reiskio reponendum videbatur.

νευροσπαστηγήναι] *Vatic.* A. perperam νευροσπαστηγήναι.

εἰμαρμένον] *Xyl.* 1. perperam: εἰμαρμένον.

ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι]

Ferri posse videtur verbum ὑποδύεσθαι, ut significet: *tergiversari, refugere, declinare.* Verbale enim ὑπόδυσις *refugium* significat, et *Hesych.* ὑποδύεσθαι· δειλιάειν. Verbum tamen illud plerisque *Antonini* interpretibus suspectum est. *Gat.* putabat igitur, *Xyl.* et *Cas.* forsitan ὑπεκδύεσθαι legisse; ipse autem ὑποδείσασθαι malebat.

Ad

κ. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεστά. τὰ τῆς τύχης οὐκ ἄνευ Φύσεως, ἢ συγκλωσεως, καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν προνοίας διοικουμένων. πάντα ἐκείθεν ῥεῖ· πρόσεστι δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, οὐ μέρους εἶ. παντὶ δὲ Φύσεως μέρει ἀγαθόν, ὃ φέρει ἢ τοῦ ὅλου Φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωστικόν. σώζουσι δὲ κόσμον, ὥσπερ αἱ τῶν στοιχείων, οὕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί. ταῦτά σοι ἀρκεῖτω, αἰεὶ δόγματα ἔστω. τὴν δὲ βιβλίῳ δίψῃ ῥίψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς, ἀλλὰ ἴλεως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 20. Caf. 16. p. Gat. l. II. f. 3.)
 π ἄ ν τ α ἐ κ ε ῖ θ ε ν ῥ ε ῖ]
 „Videri possit, inquit ad h. l. M. Caf., Scholiales ille, cuius verba laudat Fr. Morellius in Dion. Chrysostomum, legisse hic: πάντα ἄνωθεν ῥεῖ, non ἐκείθεν. Σύμφωνον τοῦτο, in-

quit ille, τὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου, Πάντα ἄνωθεν ῥεῖ; σοφῶς εἰρηκότος. — Fortasse tamen inenti Scholiasiae simul occurrebant verba Antonini l. V. f. 8. ἄνωθεν — συγκλωδόμενον. Hic vero locus Caf. praeteriit, qui ad h. l. ita: „At vocem ἄνωθεν ipsum
 [Anto-

20. Deorum opera providentiæ plena, et, quæ fortuna sunt, non extra naturam seu connexum et implexum rerum earum, quæ a providentia administrantur. Inde omnia fluunt. Huc accedit, et, quod necessarium est, [quidquid est] et universa mundo, cujus tu quidem pars es, utile: unicuique autem naturæ parti id bonum est, quod universi natura fert, et quod ad eam conservandam conducit: mundum autem, sicut elementorum, ita et concretarum rerum mutationes conservant. Haec tibi sufficiant, haec tibi decreta semper sunt. Librorum autem sitim pelle, ne murmurans moriaris, sed vere placidus Diisque ex animo grattas agens.

[Antoninum puta] ullibi in hanc sententiam usurpare non memini.,

ἀεὶ δόγματα ἔστω] *Vatic.* A. εἰ δόγματα ἔστιν, quod nescio, an melius vulgari sit. Certe *Morus*: ταῦτ' ἀεὶ δόγματα ἔστω emendandum putavit.

εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.]

Hic demum explicit *liber primus* in omnibus Edd., quæ non ad *Gatakerianam* conformatae sunt. Hinc et nos *Veterum Edd.* auctoritatem secuti, hic demum libri primi finem constituimus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄.

Α΄. **Μ**έμνησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλη, καὶ ὅποσάκις προθεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, οὐ χρᾶς αὐταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθῆσθαι, τίνος κόσμου μέρος εἶ, καὶ τίνος διοικοῦντος τὸν κόσμον ἀπόρροια ὑπέστης· καὶ ὅτι ὅρος ἐστὶ σοι περιγεγραμμένος τοῦ χρόνου, ὃ εἰάν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ, ριχθήσεται, καὶ οἰχήσῃ, καὶ αὐδὺς οὐχ ἤζεται.

Β΄. Πάσης ὥρας φρόντιζε στιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος, καὶ ἄρρην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ φιλοστοργίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δικαιοτήτος πράσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν, ποριεῖς δὲ, ἂν ὡς ἐσχάτην τοῦ βίου, ἐκεί-

A d L i b r u m I I.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Caf. 1. Gat. 4.)

Μέμνησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλη] ἀναβάλλη ex Xyl. 1. et Lugd., consentiente Vatic. A., restitui. (Baf.) Arg. ceteraeque minus commode ἀναβάλλη, pro quo Ann. Lugd. ἀναβάλλεις emendandum putabat, quod nihili est.

καὶ ὅποσάκις προθεσμίαν λαβὼν κ. τ. λ.] Va-

tic. A. corrupte: ὅτι ὑποσάκις. — Ed. Caf. et Oxon. προθεσμίας ex Caf., opinor, conjectura, qua tamen non opus est, dummodo προθεσμία collective explicatur, ut habeamus, quo αὐταῖς, quod proxime sequitur, referri possit.

οὐ χρᾶς αὐταῖς] Annot. Lugd. malebat: αὐτοῖς. n. n. v. Not. praeced.

δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθῆσθαι] Exspectaveram cum Reis-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SECUNDUS.

Memento, quamdiu haec distuleris et quoties opportunitates a Diis tibi oblatas neglexeris: tandem aliquando sentias oportet, cujusnam mundi pars sis, et ex quonam mundi rectore delibatus: nec non circumscriptum tibi esse temporis terminum, quo nisi ad [animum] serenandum usus fueris, avolaturum est, te simul abrepto, nec unquam rediturum.

2. Singulis horis animo in id incumbe, ut, quidquid in manibus est, id strenue peragas, prout Romanum virumque decet, cum exquisita, nec ficta tamen, gravitate, humanitate, liberalitate et iustitia: animumque ab omnibus aliis cogitationibus abduc. Hoc autem fiet, si tanquam

C 4

vitae

Reiskio: ἔδει δὲ κ. τ. λ. At nihil variant Edd., nec quidquam varietatis ex *Vat. A.* adnotatum est.

καὶ ὅτι ὁρὸς ἐστὶ σοὶ περιγεγραμμ.] *Vat. A.* καὶ ὁρὸς ἐσται σοὶ περιγεγρ.

ὥ ἐὰν εἰς τὸ μὴ ἀπαιδριάζσαι χρήσῃ] *Gayetus*, obsl. *Menagio*, emendabat: ὑπαιδριάζσαι. *Maliin* autem cum *Gatak.* ὥ ἐὰν μὴ εἰς τὸ

ἀπαιδριάζσαι χρήσῃ. Quod si cui displicet, *Gat.*: ὥ ἐὰν εἰς τὸ ἀπαιδρ. μὴ χρήσῃ reponendum putat.

καὶ αὐθις οὐχ ἤξεται] *Vat. A.* corrupte: καὶ αὐθις οὐκ ἐξέεται.

Ad Sect. 2. (ap. Lugd. 2. 3. 4. Casl. 2. Gat. 5.)

καὶ δικαιοσύνητος πράσσειν] *Vatic. A.* vitiose: καὶ διασκαιάτης.

ἀπὸ λ.

ἐκείνην πρᾶξιν ἐνεργῆς, ἀπηλλαγμένη πάσης εἰκαιότητος, καὶ ἐμπάθοις ἀποστροφῆς ἀπὸ τοῦ αἰροῦντος λόγου, καὶ ἰποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσαρεστησεως, πρὸς τὰ συμμεμοιραμένα. ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστὶν, ὧν κρατίστας τις, δύναται εὖρουν καὶ Θεουδῇ. βιωσαι βίον. καὶ γὰρ οἱ Θεοὶ πλεον οὐδὲν ἀπαιτήσουσι παρὰ τοῦ ταῦτα φυλάσσοντος.

γ. Ὑβριζε, ὕβριζε αὐτήν, ὦ ψυχὴ· τοῦ δὲ τηρεῖσαι σεαυτὴν οὐκέτι καιρὸν ἔξεις· εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκείσῃ. οὗτος δὲ σοι σχεδὸν δήλυσται, μὴ αἰδουμένη σεαυτὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένη τὴν σὴν εὐμοιρίαν.

δ. Περισπᾶ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐπιπίπτοντα, εἰ σχολὴν παρέχεις ἑαυτῷ τοῦ πρὸς μανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι βρεμβόμενος; ἤδη δὲ καὶ τὴν ἐτέραν περιφορὰν φυλακτέον. ληροῦσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων, οἱ κεκημηότες τῷ βίῳ,

ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος] *Vat. A corrupte: ἀπηλ. π. εἰκαιότητος.*

ἀπὸ τοῦ αἰροῦντος λόγου] *Recte, nec erat, cur Annot. Lugd. in ἀπὸ τοῦ κρείττονος λόγου depravaret.*

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 5. Caf. 2. Gat. 6.)

ὕβριζε, ὕβριζε αὐτήν, ὦ ψυχὴ·] *Recte, puto, Caf. lectionem receptam sequitur et illud ὕβριζε — quasi εἰρωνικῶς dictum accipit. Gat. vero malebat ὕβριστες vel ὕβριζεῖς.*

εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκείσῃ] *Locus line dubio corruptus. Gat. malebat: Φεύγει γὰρ ὁ β. ἐκ., cuius emendatio omnium op. ima videtur. Salmas. βραχυς γὰρ ὁ β. ἐκ. Boot. εἰς γὰρ ὁ β. ἐκ. Caf. εὖ γὰρ, ὁ β. ἐκείσῃ παρ' ἑαυτῷ, aut αἰδουμένῳ ἑαυτόν. Reisk. malebat aut Gat. conjecturam, aut σπεύδει γὰρ κ. τ. λ. reponi.*

αἰδουμένη . . . τιθεμένη] *Vitiose (sine Jota subscripto) in Xyl. 1., Arg. et Lugd. expressum est: αἰδουμένη . . . τιθεμένη, quasi nominandi casus esset.*

Ad

vitae suae novissimam unamquamque actionem peregeris, ab omni temeritate et declinatione per animi perturbati vim a rationis dictamine alienam, a simulatione porro atque nimio tui amore, eorumque, quae aeterna factorum lege fortituae copulata sunt, odio ac fuga. Vides, quam pauca sint, quorum qui compos est, vitam beatam ac divinam agere potest. Nec enim quidquam amplius Dii ab eo exigent, qui haec observaverit.

3. Ignominia, ignominia, [inquam,] te adfice, mi anime! honorem autem tibi tuum vindicandi haud amplius opportunitatem habebis: fugit enim unicuique vita: tibi vero prope exacta est, cum nullam tui ipsius reverentiam habes, sed in aliorum animis felicitatem tuam collocas.

4. Distrahunt te ea, quae extrinsecus tibi obveniunt, si otium tibi praestas, ut boni aliquid addiscas et huc illuc ferri desinas? Jam vero et alius error cavendus est. Nugas enim et actuosi agunt, dum vitam agendo con-

C. 5. terunt,

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 6.

Cas. 4. Gat. 7.)

περισπᾶ τί σε τὰ ἐξωθεν ἐμπίπτοντα;] Una litera addita ex *Vat. A.* locum, haud dubia depravatum, in integrum restituere conatus sum. Antea hic locus, sic legebatur:

περισπᾶ τί σε τὰ ἐξωθεν ἐμπίπτοντα, καὶ σχολὴν παρέχε σε αὐτῷ τοῦ πρὸς μανθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι ἐμβρόμενος. Cas. post ἐμπίπτοντα signum interrogandi posuit: nec ita tamen sibi constat hic locus. Gat. emendabat: μὴ περισπᾶτω σε κ. τ. λ. Reischius deni-

que: περισπᾶ ἐτι σε τὰ ἐξ. ἐμπίπτοντα, σὺ δὲ κ. τ. λ. —

Vat. A. pro καὶ σχολὴν — exhibet εἰ σχολὴν, cuius vestigia secutus pro ΠΑΡΕΧΕ ΣΧΟΛΗΤΩ, quodque ΠΑΡΕΧΕΙΣ ΣΧΟΛΗΤΩ haud cunctanter rescribendum putavi.

περιφθόρων] *Junius* et *Morus* malebant: παραφορὰν.

οἱ κεκμηκότες τῷ βίῳ] *Moro* placebat ἐν τῷ βίῳ. At ipsi scriptores profaici interdum praepositionem omitunt, ubi eam expectamus.

βίω, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ κα-
θαράξ Φαντάσιαν ἀπευθύνουσιν.

ε'. Παραὲ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν τῇ ἄλλου ψυ-
χῇ γίνεται, οὐ ραδίως τις ὠφθῇ κακοδαιμονῶν· τοὺς δὲ
τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολουθοῦντας, ἀνάγ-
κη κακοδαιμονεῖν.

ς'. Τούτων αἰεὶ δεῖ μεμνησθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύ-
σις, καὶ τίς ἡ ἐμῇ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα,
καὶ ὁποῖον τι μέρος, οὐαίου τοῦ ὅλου οὔσα, καὶ ὅτι οὐδεὶς
ὁ κωλύων τὰ ἀκόλουθα τῇ φύσει, ἥς μέρος εἶ, πράσσειν τε
αἰεὶ καὶ λέγειν.

ζ'. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ συγκρίσει τῶν
ἀμαρτημάτων, ὡς ἂν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε,
φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελοῦμενα
τῶν κατὰ θυμόν. ὁ γὰρ θυμούμενος μετὰ τινος λύπης καὶ
λέληθυιάς συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ
δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἀμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἡττώμενος, ἀκο-
λαστότερός πως φαίνεται, καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἀμαρτίαις·
ὁρῶν οὖν καὶ φιλοσοφίας ἀξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος
ἔχεσθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἀμαρτανόμενον, ἥπερ τὸ μετὰ λύ-
πης.

ἀπευθύνουσιν] Recte
Scriptum est in Gat. et reli-
quis; vitiose autem in Xyl. 1.,
Arg., Caf. et Oxon. ἀπευθυνοῦ-
σιν.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 7.
Caf. 5. Gat. 8.)

τί ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ
γίνεται] Sic recte Xyl. 1.,
Arg., Lugd., Caf., Oxon. et
Gatak. At a Woll., Glasgu.,

Mori et de Joly articulus τῇ
ante ἄλλου deest.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 8.
Caf. 6. Gat. 9.)

ὁποῖον τοῦ ὅλου οὔσα]
Vat. A. ὁποῖον τοῦ ὅλου οὔσα.
πράσσειν τε αἰεὶ καὶ
λέγειν] Vat. A. corrupte:
καὶ λέγει.

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 9.
Caf. 7. Gat. 10.)

Φιλοσόφως ὁ Θεόφρ.]
Annot.

terant, scopum autem, ad quem conatus suos cogitationesque dirigant, sibi propositum non habent.

5. Haud facile quidem quisquam ideo infeliciter agere deprehensus est, quod, in aliorum animis, quid ageretur, non animadverterat: sed qui animorum suorum motus non adsequuntur, hi vero infeliciter agant necesse est.

6. Horum semper recordari oportet, quae Universi et quae mea natura sit, quomodo haec ad illam adfecta, qualisque pars qualis Universi sit; neminemque posse prohibere, quo minus ea, quae naturae, cujus tu pars es, consentanea sint, semper facias atque dicas.

7. Subtiliter Theophrastus in conferendis inter se peccatis, (prout populari quadam ratione comparari possunt,) graviora esse pronuntiavit, quae per cupidinem, quam quae per iram admittantur: etenim, qui irascitur, dolore quodam et occulta animi contractione rationis tramite declinare videtur: qui vero per cupidinem delinquit, is voluptate victus intemperantior quodammodo et in peccando effeminatior videtur. Recte igitur nec indigne philosopho pronuntiavit, majoris esse criminis, quod cum voluptate, quam

Annot. Lugd. malebat φιλόσοφος ὁ Θεόφρ. perperam.

ἐν τῇ συγκρίσει.] In Xyl. i. sphalmi. typograph. συρίσκει.

ὡς ἂν τις κοινότερον κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: ὡς ἂν τει κοινότ.

βαρύτερα εἶναι.] In Arg. operarum errore βαρύτερα scriptum deprehendo.

καὶ λεληθώς σπασσέν λῆσιφ.] Xyl. i., Lugd. et Cas. depravate λεληθώς.

καὶ φιλοσοφίας ἀξίως.] Vat. A. perperam: καὶ φιλοσφως ἀξίως.

τὸ μέθ' ἡδονῆς ἀμαρτάνειν κ. τ. λ.] Menag. malebat τὴν μεθ' ἡδ. ἀμ. ἥπερ τὸν μετὰ λυπῆς — quod mihi non arridet.

καὶ

της. ὅλως τε ὁ μὲν προσηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ
λύπην ἡναγκασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ αἰδι-
κῶν ὤρμηται, φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξαι τινα κατ' ἐπιθυ-
μίαν.

γ. ο. β. ἦ. Ως ἤδη δυνατοῦ ὄντος ἐξίέναι τοῦ βίου, οὕτως
ἐκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν,
εἰ μὲν θεοὶ εἰσιν, οὐδὲν δεινόν. κακῶ γάρ σε οὐκ ἂν περι-
βάλοισιν· ἢ δὲ εἴ τι οὐκ εἰσιν, ἢ οὐ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρω-
πέων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; ἀλλὰ
καὶ εἰσι, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπέων· καὶ τοῖς μὲν κατ'
ἀλλήθειαν κακοῖς, ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἀνθρώπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ
πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν, καὶ τοῦτο ἂν προ-
δόντο, ἵνα ἐπὶ πάντα τὸ μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. ὁ δὲ χεῖρῳ
μὴ ποιεῖ ἀνθρώπον, πῶς ἂν τοῦτο βίον ἀνθρώπου χεῖρῳ
ποιήσκειν; οὔτε δὲ κατ' ἄγνοϊαν, οὔτε εἰδυῖα μὲν, μὴ
δυναμένη δὲ προσφυλάξασθαι, ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἢ
τῶν ὅλων φύσις παρεῖδεν ἂν· οὔτε ἂν τηλικούτου ἡμαρτεν,
ἥτοι παρ' ἀδυναμίας, ἢ παρ' ἀτεχνίας, ἵνα τὰ ἀγαθὰ
καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης ταῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς
κακοῖς πεφυρμένως συμβαίνει. θάνατος δὲ γε καὶ ζωὴ,
δεξά

καὶ διὰ λύπην ἡναγκα-
σθέντι θυμ.] *Vat. A.* διὰ λύ-
πης ἡναγας, quod minus pla-
cet.

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 10.
Caf. 8. Gat. II.)

κακῶ γάρ σε οὐκ κ. τ. λ.]
In *Argent.* operarum errore:
κακῶ.

ἢ δὲ εἴ τι οὐκ εἰσιν]
Retinui librorum MSS. lectio-
nem (nam quae in *Caf.* et *Ox.*

leguntur: εἰ δὲ ἥτε οὐκ εἰσιν,
foli *Caf.* conjecturae debentur),
quamquam vix dubito,
quoniam vera sit lectio, quam
protulit *Morgius*: εἰ δ' οὐκ εἰσιν,
ἢ οὐ μέλει κ. τ. λ. Verosimile
enim est, librarii cujusdam
errore primum pro εἰ δὲ scrip-
tum fuisse εἰ τι, et in mar-
gine deinde adnotatum, pro
τι legendum esse debere, et qui-
dem formula emendandi apud
librarios solemni: ἢ δὲ, quod
de-

quam quod cum dolore admittatur. Atque omnino alter ejus similior est, qui prior laesus dolore ductus ad irascendum adigitur: alter vero sponte sua ad laedendum fertur, qui ad perpetrandum aliquid cupiditate ducitur.

8. Ut qui confestim ex hac vita possis discedere, ita quaeque facias atque cogites oportet. Caeterum e vivis discedere, si quidem Dii sunt, nihil est grave: non enim in ullum malum te conjicient: si vero non sunt, vel rerum humanarum curam nullam gerunt, quid mea interest vivere in mundo Diis ac providentia vacuo? Verum et sunt et rebus humanis consulunt, et, ne in ea, quae vere mala sunt, incidat quisquam, in ipsius arbitrio prorsus posuere: reliquorum si quid malum esset, de hoc etiam prospexissent, ut prorsus in ipso situm foret, in istud ne incideret: quod vero hominem non deteriore reddit, vitam hominis deteriore reddere quæ possit? Neque enim aut imprudens, aut prudens quidem, praecavere autem vel corrigere impotens, Univerſi natura haec neglexisset: nec tantum facinus sive per impotentiam sive per imperitiam commisisset, ut bona ac mala bonis malisque pariter hominibus, nullo facto

dis-

deinde ab inſoſo librario in textum receptum ſit. Ceterum *Ann. Lugd.* emendabat: εἰ δὲ ἐτι οὐκ εἰσιν. *Gat.* vero et *Menag.*: εἰ δὲ ἤτοι οὐκ εἰσιν κ. τ. λ.

τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κ. τ. λ.] *Morus* malebat: τί μοι πλεον ζῆν κ. τ. λ. n. n.

Ἵνα μὴ περιπίπτῃ κ. τ. λ.] *Xyl.* i. corrupte: Ἵνα μὴ περιπίπτει.

τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν] *Vat. A.* τῶν δὲ κακῶν εἴ τι ποιοῦν ἦν.

Ἵνα ἐπῇ πάντῃ τὸ μὴ περιπίπτειν] *Glusg., Woll., Mori et De-ſoly Ed.*: Ἵνα ἐπῇ τὸ πάντῃ μὴ περιπίπτ. line veterum *Edd.* et *Codd.* auctoritate.

οὔτε ἂν τηλικούτου ἡμαρτεν] *Xyl.* i., *Lugdun., Caf. et Oxon.* οὐτ' ἂν. *Arg.* autem et reliquae οὔτε ἂν κ. τ. λ. πᾶν.

δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή, πλοῦτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει ἀνθρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, οὔτε καλὰ ὄντα, οὔτε αἰσχρά. οὐτ' ἄρ' ἀγαθὰ, οὔτε κακὰ ἐστὶ.

Θ'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνήμαι αὐτῶν. οἷά ἐστι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεάζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβοῦντα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα· πῶς εὐτελῆ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρά, καὶ εὐφθάρτα, καὶ νεκρά. Νοεῤῃς δυνάμειος ἐφιστάναι. τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *. τί ἐστὶ τὸ ἀποθανεῖν· (καὶ ὅτι ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ, οὐκέτι ἄλλο τι ὑπολήπεται αὐτὸ εἶναι ἢ φύσεως ἔργον. φύσεως δὲ ἔργον εἴ τις φοβεῖται, παιδίον ἐστὶ· τοῦτο μὲν τοι οὐ μόνον φύσεως ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ·) πῶς ἄπτεται

ται

πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει] Ita quidem recte in Xyl. i., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. editum est. Gat. vero: συμβαίνει exhibet, quod in reliquis Edd. manavit.

οὐτ' ἄρ' ἀγαθὰ κ. τ. λ.] Reisk. malebat: οὐ γὰρ ἀγαθὰ. Verum lectio vulgaris praefenda est. Quaedam autem Edd. perperam ἄρ' ἀγ. dabant.

αὐτῶν] A Vat. A. articulus αἱ abest: perperam.

καὶ νεκρά. Νοεῤῃς δυνάμειος κ. τ. λ.] Hoc loco, praeunte Caf., post νεκρά punctum majus collocandum putavi. Verba enim νοεῤῃς δυνάμειος aptius cum sequentibus conjungi videntur. Hinc apud Caf. S. 10. ab his verbis incipit,

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 11. 12. 13. 14. Caf. 9. 10. Gat. 12.)

τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνήμαι

τί εἰσιν οὗτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *] Opinor h. l. vocem aliquam excidisse et.

discrimine contingerent: atqui mors et vita, honor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, haec omnia et bonis et malis hominibus contingunt, quippe quae nec honesta, nec inhonesta sunt: ergo neque bona neque mala sunt.

9. Quam velociter omnia evanescunt, in mundo corpora, in aevo eorundem memoria! Qualia sunt omnia, quae sub sensus cadunt, et inprimis ea, quae vel voluptate alliciunt, vel dolore percellunt; vel cum fastu celebrantur! quam vilia et contemnenda et sordida et caduca et mortua! Rationalis facultatis est, considerare, quinam sint ii, quorum opiniones vocesque nominis claritatem [largiuntur]; quid sit mors; (quam si quis per se solam consideraverit, atque cogitatione ab ea separaverit omnia, quae per phantasiae vim cum ea solent conjungi, nihil aliud eam esse existimabit, quam opus naturae: opus autem naturae quisquis expavescit, puer est; verum enimvero mori non solum opus natu-

et cum *Gat.* χαρίζονται ἢ παρέχουσι, aut simile quid supplendum esse. *Annot. Lugd.* emendabat: ἀφαιροῦσι. *Menag.*: περιποιῶσι.

τί ἐστὶ τὸ ἀποθανεῖν] *Xyl.* 1. et *Argent.* τί ἐστὶν τὸ ἀποθ.

καὶ ὅτι εἴαν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ] Cum *Reiskio* exspectaveram ἰδῇ; in omnibus tamen *Edd.* εἰδῇ constanter scriptum est, a quibus nec *Vat. A.* differt. Solennem hanc esse permutatio-

nem apud librarios, docuit *Schweighaeuser*, V. Cl., in *Ind.* ad *Arrianum*.

καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας] *Xyl.* 1. et *Lugd.* κ. τ. μερ. τῆς ἐννοίας.

τὰ ἐμφανταζόμενα] *Vatic.* A. vitiose: τὰ ἐμφανιζόμενα.

πῶς ἄπτεται θεοῦ ἄνθρωπος] *Lugd. Annot.* emendabat πῶς ἄπτεται θεὸς ἀνθρώπου — quod certe vulgari non praestat.

καὶ

ται θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος, καὶ ὅταν πῶς [ἔχη] διακῆται, τὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο μόριον.

ι. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γᾶς, Φησὶν, ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθομένου δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἑνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι, καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτοῦ καθαρόν πάθος διατηρεῖν, καὶ εἰκαιότητος, καὶ δυσαρρεστήσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετὴν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινα ἔλκεϊναι, δι' ἄγνοϊαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· οὐκ ἐλάττων ἢ πῆρωσις αὕτη τῆς στερισκούσης τοῦ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

ια. Καὶ

καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος] *Vat. A.* corrupte: κ. κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος.

καὶ ὅταν πῶς [ἔχη] διακῆται, τὸ τοῦ ἀνδρ. τοῦτο μόριον.] *Locus, ut videtur, corruptus. Hinc ἔχη uncis inclusi, quod glossema τοῦ διακῆται videri potest, nisi quis malit διακῆται esse explicationem τοῦ ἔχη. Neque tamen perlanatus videtur hic locus, quod vix sine meliorum librorum ope continget. Nam Vat. A. ipso vulgato deterior ita h. l. legit: καὶ ὅταν τις ἔχη, διακῆται τὸ τοῦ ἀνθρώπου μόριον. Superest, ut breviter Conjecturas VV. DD. enumerem. Caf.*

emendabat: κ. ὅτ. πῶς ἔχη ἢ διακῆται κ. τ. λ. Boot. ὅταν πῶς ἔχον διακῆται. Gat. καὶ πῶς ἔχη, ὅταν διακῆται [διακῆται. Reisk. καὶ ὅταν πῶς ἔχη οὕτω διακῆται — quo in habitu sit pars illa ita comparata, sc. cum Deo juncta. De Joly: καὶ ὅταν; πῶς ἐκεῖ διακῆται κ. τ. λ. [debuisset sane διακῆται.]

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 15.

Caf. 11. Gat. 13.)

τὰ νέρθεν γᾶς] Ita omnes Edd., praeter Lugd., Caf. et Oxon., in quibus τὰ νέρθεν γᾶς legitur. Vat. A. καὶ τε νέρθε γᾶς, perperam; sequitur enim καὶ τὰ.

εἰ.

naturae, sed eidem etiam utile est) homo Deum quomodo et qua sui parte contingat, et quando ita se habeat illa hominis pars.

10. Nihil miserius est homine, qui omnia undique et tum ea, quae subter terram sunt, ut ille ait, scrutatur, tum, quae in aliorum animis fiunt, conjectura nititur indagare; nec sentit sibi sufficere, ut cum eo, quem intra se gerit, genio versetur, eumque sincere colat: colet autem, si adfectibus immunem custodiverit, et temeritate alienum, nec offensum re aliqua, quam vel Dii vel homines egerint: quae enim Dii agunt, virtutis nomine, veneranda; quae homines, cognationis ratione, sunt amica; sed et interdum quodam modo miseranda ob bonorum malorumque ignorationem: neque haec coecitas minor est illa, qua, ne inter album et nigrum discernere possimus, impedimur.

II. Etiam.

εἰκαιότητος] Apud Suidam [i. v. δαίμων legitur κακότητος in ed. Froben. In Ed. vero Küsteri Suidae Verba sic restituta leguntur: Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ περιερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γῆς ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμάρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθάνομένου [quod apud Antonin. restituendum videtur] ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἑνδόν ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτοῦ, καθαρὸν πάθος διατηρεῖν καὶ εἰκαιότητος καὶ δυσχερεστίσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ
Marc. Anton.

ἐκ Θεοῦ ***** καὶ ** ἀνθρώπων φίλια διὰ συγγένειαν· ἔστι δ' ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ** δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ** ἐλάττων ἢ πῶρως αὕτη τῆς στερισκούσης *** τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

τὰ γὰρ ἐκ Θεῶν αἰδέσιμα] Vat. A. vitiose: αἰδάσιμα.

οὐκ ἐλάττων ἢ πῆρως] Vat. A. et Suidas: ἢ πῶρως.

τὰ λευκὰ καὶ μέλανα] Ita praeceunte de Joly, auctoritatem Vat. A. et Suidae secutus, edidi, pro quo vulgo legitur καὶ τὰ λ. καὶ μέλαινα.

D

Ad

ιαί. Καὶν τριςχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλης, καὶ τοσ-
 αυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει
 βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ· οὐδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς
 ταῦτό οὖν καθίσταται τὸ μῆκιστον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ
 παρὸν πᾶσιν ἴσον, εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον· καὶ
 τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται. οὔτε γὰρ
 τὸ παρωχηκός, οὔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἂν τις. ὁ γὰρ
 οὐκ ἔχει, πῶς ἂν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφέλοιτο; Τούτων οὖν
 τῶν δύο δεῖ μεμνησθαι· ἐνὸς μὲν, ὅτι πάντα ἐξ αἰδίου
 ὁμοειδῆ καὶ ἀνακυκλούμενα, καὶ οὐδὲν διαφέρει, πότερον ἐν
 ἑκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ
 αὐτά τις ὄψεται. ἐτέρου δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος,
 καὶ ὁ τάχιστα τεθνηζόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει. τὸ γὰρ
 παρὸν ἐστὶ μόνον, οὗ στερίσκεσθαι μέλλει, εἴπερ γε ἔχει
 καὶ τοῦτο μόνον, καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, οὐκ ἀποβάλλει.

ιβ. Ὅτι

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 16.

Caf. 12. Gat. 14.)

καὶν τριςχίλια ἔτη κ.
 τ. λ.] Locum nostrum usque
 ad verba αὐτοῦ ἀφέλοιτο lau-
 davit Suidas f. v. ἀκέραιον, et
 quidem ita: ἐκ τῆς Μάρκου
 Ἀντωνίνου, συγγραφέως·
 Καὶν τριςχίλια ἔτη βιώσεσθαι
 μέλλης, καὶ τοσαυτάκις μύρια,
 ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον
 ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ·
 ἢ ἄλλον ζῇ ἢ ὃν ἂν ἀποβάλ-
 λῃ. εἰς ταῦτόν οὖν καθίστα-
 ται τὸ μῆκιστον τῷ βραχυτά-
 τῳ· τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον·
 καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον·
 καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὕτως ἀκα-

ριαῖον ἀναφαίνεται· οὔτε γὰρ
 τὸ παρωχηκός, οὔτε τὸ μέλλον
 ἀποβάλλοι ἂν τις· ὁ γὰρ οὐκ
 ἔχει, πῶς ἂν τοῦτο τις αὐ-
 τοῦ ἀφέλοιτο.

τριςχίλια ἔτη] *Baf., t.*
Menagion, et Lugd. τριςχ. ἔτι.
 ἢ τοῦτον ὃν ζῇ] *Xyl. i.*
 ἢ τοῦτο ὃν ζῇ.

εἰς ταῦτό καθίσταται] *Xyl., Lugd., Caf. (haec ta-*
men invito Editore) et Oxon.
εἰς τοῦτο καθ. — *Suidae Codd.*
εἰς ταυτόν. — *Pro καθίσταται*
vero, ut recte in Xyl. i., Arg.,
Lugd., Caf. et Oxon., nec non
apud Suidam editum est, in
Gat. atque reliquis, una De-
Jol.

II. Etiamſi tria annorum millia, et triginta inſuper alia victurus eſſes, illius tamen meminiffe te oportet, ne minem vitam amittere aliam et aliam vivere, neque aliam vivere et aliam amittere. Eodem igitur redeunt breviffimum ſpatium, et id, quod eſt longiſſimum. Praeſens enim tempus omnibus aequale eſt, etiamſi id, quod periit, non aequale fuerit: et quidquid amittitur, momenti inſtar videtur. Neque enim praeteritum neque futurum amittere quis poteſt: nam quis cuiquam id, quod non habet, abſtulerit? Horum igitur duorum meminiffe oportet: alterius nimirum, omnia ab aeterno eſſe conſimilia et in orbem ferri, et nihil intereſſe, per centum annos, an per ducentos, an per infinitum tempus eadem aliquis viſurus ſit: alterius vero, et eum, qui quam diutiſſime vixerit, et eum, qui quam celerime mortuus fuerit, tantundem [vitae] prorsus amittere. Praeſens enim duntaxat eſt, quo privari poteſt, ſi quidem hoc ſolum habet, nec quisquam id, quod non habet, amittere poteſt.

D 2

12. Omnia

Jol. excepta, perperam καθίσταται expreſſum eſt.

τὸ ἀπολλύμενον κ. τ. λ. ſenſu eodem.

εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον] Ita recte, puto, vulgaris. Nec igitur *Gatak.* emendatione opus eſt, qui malebat: καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, nec *Rechii*, V.D. qui poſt ἴσον ſignum interrogationis ponendum eſſe putabat. De ſenſu h.l. cf. *Commentar.* Ceterum *Vat. A.* εἰ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, et *Suidas*: καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, ubi forte legendum: καὶ τοι τὸ ἀπολλ.

οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται] *Vatic. A.* οὕτως ἀκέραιον ἀναφ.

πῶς ἂν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφείλοιο;] *Vat. A.* et *Suidas*: πῶς ἂν τοῦτο τις αὐτοῦ ἀφέλ.

τῶν δύο δεῖ μεμνησθαι] *Vatic. A.* vitioſe: τῶν δύο ἂν μεμνησθαι.

καὶ οὐδὲν διαφέρει.] *Vatic. A.* corrupte: καὶ μὴδὲ διαφέρειν.

εἰ πέρ γε ἔχει καὶ τοῦ τοῦ μόνου] Sic, praeceunte de *Joly*, qui tamen particulam γε omi-

καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως κ. τ. λ.] *Suidas*: καὶ

ιβ'. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον τοῦ λεγομένου, εἰάν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον μέχρι τοῦ ἀληθοῦς δέχεται.

ιγ'. Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἢ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ, μάλιστα μὲν ὅταν ἀπόστημα καὶ οἶον Φῦμα τοῦ κόσμου, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ γένηται. τὸ γὰρ δυσχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόστασις ἐστὶ τῆς φύσεως, ἥς ἐν μέρει, ἐκάστου τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἀνθρωπὸν τινα ἀποστραφῇ ἢ καὶ ἐναντία φέρεται, ὡς βλάβουσα, οἶαί εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. τρίτον ὑβρίζει ἑαυτὴν, ὅταν ἡσσᾶται ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάστως, καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ. πέμπτον, ὅταν πρᾶξιν τινα ἑαυτῆς καὶ ὁρμὴν, ἐπ' οὐδένα σκοπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰκῇ, καὶ ἀπαρακολουθήτως ὅτιοῦν ἐνεργῇ· δέον καὶ τὰ μικρότατα, κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἔπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

ιδ'. Τοῦ

omisit, edidi; auctoritatem Cod. Vat. A. secutus, pro eo, quod in prioribus editionibus erat: ὅπερ γε καὶ κ. τ. λ., quod quum ferri non posset, Gat. aut ὅςπερ aut ὥςπερ — Reche vero: ὅπερ γε ἔχει καὶ μόνον καὶ ὃ μὴ ἔχει τις, τοῦτο οὐκ ἀποβάλλοι, legi malebant.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 17.

Caf. 13. Gat. 15.)

δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λε-

γόμενα] Gatakeri emendationem δηλοῖ pro δῆλα non necessariam esse, bene ostendit Cel. Fischerus ad Platon. Criton. 3. n. 6. Caeterum cum Menagio, Gatak. et Caf. πρὸς τοῦ Κυνικοῦ Μονίμου exspectaveram. Sed nihil mutavit, neque Edd. neque Vatic. A. Reiskius malebat: δῆλον γὰρ τὸ πρὸς τοῦ Κυν. Μονίμου λεγόμενον. — In Verlionis Gatak. conjecturam expressi.

δῆ

12. Omnia in opinione sita sunt: manifesta enim sunt ea, quae a Monimo Cynico dicta sunt; manifesta quoque eorum, quae dixit, utilitas, si quis eorum suavitatem eatenus tantum admittit, quatenus veritati congruit.

13. Contumelia se adficit hominis anima: in primis quando abscessus et quasi tuber mundi, quantum in ipso situm est, evadit. Quicumque enim aliquid eorum, quae sunt, iniquo fert animo, abscessionem facit a natura, in cuius parte reliquorum omnium cujusque natura continetur. Deinde quum vel hominem quemcunque averfatur, vel laedendi consilio adverfatur alicui, cujusmodi sunt irascentium animae. Tertio contumelia se adficit, quum voluptati vel dolori succumbit. Quarto, quum simulat ac fecte vel falso agit quidquam loquiturve. Quinto, quoties actionem aut conatum suum non ad certum aliquem scopum dirigit, sed temere agit, ipsa, quid velit, nescia: quum etiam minutissima quaeque ita sint agenda, ut ad finem ipsum referantur; finis autem animantium rationis participum hic est, ut civitatis ac reipublicae antiquissimae rationi legibusque obsequantur.

D 3

14. Vitae

δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον] Hic iterum, nulla necessitate urgente, Gat. δῆλοι emendabat.

ἔάν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον] Annot. Lugd. pro νόστιμον malebat ἡδύ, perperam.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 18. Caf. 14. Gat. 16.)

ὅταν ἀπόστημα καὶ οἶον φύμα κ. τ. λ.] Glasg.

Mori et De Joh. alieno loco iterum μὲν post ἀπόστημα habent.

οἱ αἱ εἰσιν αἱ τῶν ὀργισομένων] Xyl. 1., Gat. aliaeque: οἱ αἱ εἰσι αἱ κ. τ. λ.

καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγει] Vat. A. καὶ ἀνάλ. τι ποιῇ ἢ τι λέγει.

μικρότατα κατὰ τὴν κ. τ. λ.] Arg. corrupte: μη-κρότατα.

Ad

ιδ'. Τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ μὲν χρόνος, στιγμή· ἡ δὲ οὐσία, ῥέουσα· ἡ δὲ αἴσθησις, ἀμυδρά· ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος· ἡ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον· ἡ δὲ Φήμη, ἀκριτον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τοῦ σώματος, πεταμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένου ἐπιδημία· ἡ ὑστεροφημία δὲ, λήθη. τί οὖν τὸ παραπέμψαι δυνάμενον; ἐν καὶ μόνον φιλοσοφία. τοῦτο δὲ, ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἑνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἀσινῇ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιοῦντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνενδεῇ τοῦ ἄλλον ποιῆσαι τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενά δεχόμενον, ὡς ἐκεῖθεν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἴλεω τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσιν τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῶον συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις μηδὲν δεινὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπιδίηται τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.

MAP-

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 19. 20. Cas. 15. Gat. 14.)

στιγμή] Argent. vitiole: στιγμή.

ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος] Pro σύγκρισις Jun. malebat σύγκρασις, referente Gatakero. Hic autem provocans ad VII, 66. III, 11. IV, 5. Aeschin. Antioch. [Plat. Opp. Bip. Ed. p. 184. Vol. XI.] aliaque loca vulgatam defendit.

ἡ δὲ ψυχὴ ῥόμβος] Haec lectio in omnibus Edd., exc.

Arg. et Kat. A., obtinet, in plerisque tamen Edd. perperam acute scriptum est ῥαμβός. Ceterum ῥόμβος ab ipso Antonino profectum puto, non ῥέμβος, quod, auctore Xyl. ad Cod. Palatinum adnotatum erat, non solum a Xyl., sed etiam ab ipso Gat. probatum. Arg. ῥέμβος. Verba στιγμή· ἡ δὲ — ἀμυδρά in Kat. A. librarii negligentia praetermissa sunt.

ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον] Kat. A. ἡ δὲ ψυχὴ, δυστέκμ.

14. Vitae humanae tempus, punctum: natura, fluxa: sensus, obscurus: totius corporis mixtio facile putrescit: anima, turbinis instar: fortuna, res nimis abscondita: fama, res iudicii expers: et, ut verbo dicam, omnia, corporis quidem fluvius; animae vero somnium ac fumus: vita, bellum et peregrinatio: fama posthuma, oblivio. Quidnam est ergo, quod [hominem] deducere et transmittere possit? Res sola et una est, philosophia; haec vero in eo consistit, ut genium quis suum conservet integrum, a contumelia ac laesione liberum, voluptatibus atque doloribus superiorem, nihil temere aut fecte simulateve agentem: ita porro comparatum, ut non opus habeat, ut alii aliquid faciant aut non faciant; ut, quaecunque eveniunt et destinantur sibi, ita ea excipiat tanquam inde obvenientia, unde ipse quoque venerit: placido denique animo mortem expectet, quippe nihil aliud, quam elementorum, ex quibus animal unumquodque consistit, dissolutionem. Jam si ipsis elementis nihil mali evenit, quod unumquodque eorum perpetuo in aliud mutatur; quid est, quod quis omnium eorum mutationem et dissolutionem suspectam habeat? Est enim secundum naturam: nihil autem malum est, quod naturae consentaneum est.

Haec Carnunti.

D 4

MAR-

τέμν. — Quid igitur, si locus ita legeretur: ἡ δὲ ψυχὴ, δυστέκμαρτον· ἡ δὲ τύχη, ῥόμβος. In vulgus enim notum est τύχη et ψυχὴ saepissime a librariis permutari.

ἐτι δὲ τὰ συμβαίνοντα κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὅτι δὲ τὰ συμβ.

ὥς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσις] *Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon.* εἰς οὐδὲν ἄλλο. *Arg.* et ceterae vero recte ὥς. *Vat. A.* corrupte: ἢ λύσις.

οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν] Durius dictum, si vera est lectio. *Reiskio* aut οὐδὲν δὲ κακὸν, ὃ κατὰ φύσιν, aut οὐδὲν δὲ κακὸν, κατὰ φύσιν ὄν, reponendum videbatur.

Subscriptio.

Τὰ ἐν Καρνοῦντῳ.] Haec subscriptio in *Vat. A.* deest. *Xyl. 1.* Τὰ ἐν Καρνοῦντῳ. *Lugdun. et Cas.* (operarum errore) τὰ ἐν Καρνοῦτῳ, quas temere sequitur *Oxon. Arg.* ceteraeque: τὰ ἐν Καρνοῦντῳ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ γ'.

α'. Οὐχὶ τοῦτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἔλαττον αὐτοῦ καταλείπεται· ἀλλὰ κακίστην λογιστέον, ὅτι εἰ ἐπὶ πλέον βιώητις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὐθις ἢ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντείνουσης εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐὰν γὰρ παραληρεῖν ἄρξηται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὀρμᾶν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, οὐκ ἐνδεήσει· τὸ δὲ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τοὺς τοῦ καθήκοντος ἀριθμοὺς ἀκριβοῦν, καὶ τὰ προφανόμενα διαρθροῦν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτὸν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμοῦ συγγεγυμνασμένου πάνυ χρῆζει, προαποσβέννυται. χρὴ οὖν ἐπιέγχεσθαι, οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τοῦ θανάτου ἐκάστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολούθησιν προπολήγειν.

β'. Χρῆ

Ad Librum III.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Cas. I.)

εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὐθις ἢ διάνοια πρὸς τὴν κ. τ. λ.] Menag. pro αὐθις malebat vel αὐτῇ vel αὐτῆς. n. n.

καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντείνουσης] Malim quidem cum Reisk. καὶ τὴν θεω-

ρίαν τὴν συντείνουσαν. At omnes Edd. dant Genit., nec in Vatic. A. aliter legitur.

τὸ μὲν διαπνεῖσθαι κ. τ. λ.] Vat. A. τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, quod de Joly in textum recepit. Vereor, ne temere. Saltem infra VI, i. statim

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER TERTIUS.

I. **N**on hoc tantum est considerandum, vitam singulis diebus consumi et minorem ejus partem relinqui; sed et illud reputandum, etiam si quis diutius vitam protraxerit, incertum tamen esse, utrum mentis vires pariter idoneas habiturus sit ad rerum intelligentiam et ad contemplationem eam, quae ad rerum divinarum humanarumque intelligentiam pertinet: nam si delirare coeperit, perspiratio quidem et nutritio et appetitus et istiusmodi alia non deficient; ea vero vis, qua sese uti possit, et officii sui numeros omnes absolvere, et quae animo praeconceperit, distincte explicare, et de hoc ipso, an mortem sibi consciscere debeat, considerare, et ejusmodi universa, quae rationem probe exercitatum desiderant, [haec inquam,] jam antea prorsus extincta jacebunt. Festinandum igitur, non ideo solum, quod mors [nobis] indies propior imminet, sed etiam hanc ob causam, quod rerum intelligentia et perceptio [nos] jam prius deferere solet.

D 5

2. Id

statim ab initio διαπνεῖσθαι
rursus occurrit.

εἰ, ἥδη ἐξακτέον αὐτὸν]
Dedi αὐτὸν, ut et Xyl. i., Arg.,
Lugd., Caf. et Oxon. — In
Gat. ac reliquis αὐτὸν legitur.

οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ
κ. τ. λ.] Expectaveram cum
Junio: οὐ μόνον διὰ τὸ ἐγγυτ.

At nihil nec Edd. nec Vat. A.
variant.

ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν
ἐννόησιν κ. τ. λ.] Vat. A.
ἀλλὰ διὰ τὴν κ. τ. λ., τῷ καὶ
perperam omisso.

προαπολήγειν] Ed. Caf.
operarum errore, ab ipso Edi-
tore notato: προαπολήγειν.

Ad

β. Χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπγινόμενα τοῖς φύσει γινόμενοις, ἔχει τι εὐχαρι καὶ ἐπαγωγόν. οἷον ἄρτου ὀπτωμένου παραρρήγνυται τινὰ μέρη· καὶ ταῦτα οὖν τὰ διέχοντα οὕτως, καὶ τρόπον τινὰ παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἄρτοποιίας ἔχοντα, ἐπιτρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. πάλιν τε τὰ σῦκα, ὁπότε ωραιότατά ἐστι, κέχνηεν. καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἰδίον τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθῃσιν. οἱ στάχυες δὲ κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τοῦ λέοντος ἐπισκύνον, καὶ ὁ τῶν συῶν ἐκ τοῦ στόματος ρέων ἄφρὸς, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν εἴ τις σκοποῖη, πόρρω ὄντα τοῦ εὐειδοῦς, ὁμως διὰ τὸ τοῖς φύσει γινόμενοις ἐπακολουθεῖν, συνεπι-κοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ. ὥστε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολούθησιν συμβαινόντων ἡδέως πως διασυνίστασθαι. οὕτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, οὐχ ἥσσον ἡδέως ὀφεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλαστοὶ μιμνύμενοι δεικνύουσιν. καὶ γράς καὶ γέροντος ἀνιμὴν τινὰ καὶ ὥραν,

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

ἐπιτρέπει πως] *Vat. A.* ἐπιτρέπει πως, haud male, nec tamen vulgari melius.

ἰδίως ἀνακινεῖ] *Menag.* malebat ἡδέως. At mihi vulgaris praeferre videtur. Simili saltem modo *proch* ἰδίον τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθῃσιν.

πάλιν τε τὰ σῦκα] *Reiskio* placebat: πάλιν δὲ.

καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις] Sic dedi, cum *Va-*

tic. A. et Edd. Arg. et De-Jol. Codex quoque Palatin. teste *Xylandro* exhibebat δρυπέσι (corrupte sine dubio pro δρυπέσι); in margine vero ejusdem quoque altera lectio δρυπετέσι adnotata erat. Praefere mihi videtur scriptio δρυπεπέσι (nisi quis cum *Eustathio*, quem laudavit *Jf. Casaubon.* ad *Athenaei* *Dipnosoph.* II, 16. p. 56. ed. *Casaub.*, praeferat δρυπέσι scriptum προπαροξύτωνος), siquidem ex δρυς et πέπω ortum traxerit hoc vocabulum.

ὥς τε

2. Id quoque observandum est, ea, quae consequentia quadam his, quae natura fiunt, adnascuntur, gratiae non nihil et oblectationis habere: ut, quum panis coquitur, quaedam ejus particulae diffinduntur; haec igitur hiantia et ab artis pistoriae instituto quodam modo aliena, decoris tamen nescio quid habent, cibique appetitum peculiari quadam ratione excitant. Ficus quoque, ubi plene maturuerunt, dehiscunt, et in olivis maturissimis illud, quod putredini proximum est, singularem quandam gratiam baccae conciliat; spicae porro deorsum vergentes et leonis supercilium et aprorum ab ore diffluens spuma multaque alia, quae, si quis seorsim intuetur, longe a pulchritudine absunt, tamen, quia rebus naturalibus adnascuntur, ornatui et oblectationi inserviunt: proinde si quis subtiliores habet animi sensus ac notiones ad [contemplanda] ea, quae in hoc universo fiunt, non potest, quin omnia fere, quae necessaria consequentia accidunt, decore nescio quo concinnata judicet. Ita et veros belluarum rictus haud minori cum voluptate

ὥς τε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὸ κ. τ. λ.] Ingeniosa profecto est *Mori* conjectura, qui pro πάθος βάθος, i. e. *prudentiam* reponendum, verba autem καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν, ut a librario ad explicandum τὸ βάθος addita, ex contextu tollenda putabat. Defendi tamen utcunque potest lectio vulgaris; de qua re pluribus in *Notis philolog.* ad h. l. Caeterum *Caf.* pro ἔννοιαν malebat εὐνοιαν.

σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ κ. τ. λ.] *Reisk.* et *Morus* malebant σχεδὸν οὐδὲν, ὃ οὐχὶ κ. τ. λ. At hac emendatione opus non esse videbitur ei, qui consideraverit, οὐδὲν, οὐχὶ, idem esse, quod *nihil non*, i. e. omnia.

ἢ δέως πῶς διασυνίστασθαι] *διχασυνίστασθαι* non placeat. Vix enim ullibi hoc verbum reperies. Malim igitur cum *Reisk.* aut συνίστασθαι aut ἢ Δία, συνίστασθαι.

ῶραν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτοῦ σώφρων-
σιν ὀφθαλμοῖς ὄραν δυνήσεται. καὶ πολλὰ τοιαῦτα οὐ παντὶ
πιθανά, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα
γνησίως ὠκειωμένῳ πρόπεσεῖται.

γ'. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, αὐτὸς νοσή-
σας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν·
εἶτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπρωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος,
καὶ Πομπήιος, καὶ Γαῖος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοςαι-
τάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων
καὶ πεζῶν κατακόφαντες, καὶ αὐτοὶ ποτε ἐξῆλθον τοῦ βίου.
Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοςαῦτα φυ-
σιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς βολβίτῳ κατακε-
χρισμένῳς ἀπέθανεν. Δημόκριτον δὲ οἱ Φθειρες, Σωκράτην
δὲ ἄλλοι Φθειρες ἀπέκτειναν. Τί ταῦτα; ἐνέβης, ἐπλευ-
σας, κατήχθης· ἔκβηθι. εἰ μὲν ἐφ' ἕτερον βίον, οὐδὲν
θεῶν κενόν, οὐδὲ ἐκεῖ· εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων
καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοςούτῳ χεῖρον τῷ
ἀγγεῖῳ·

καὶ τὸ ἐν παῖσιν ἐπα-
φρόδιτον] *Casaub.* malebat
καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἐπαφρόδιτον,
quod in unaquaque re pro aeta-
tis et naturae ratione pari mo-
do venustum. „Vel certe, per-
git *Casaub.*, τὸ καὶ ita acci-
piendum, ut idem valeat ac
οὐχ ἥσσον ἢ, quod praeferen-
dum puto. Nam alioqui for-
mosi pueri mentio prorsus
ἀπρὸς διόνυσος, et huic loco
non apta; cum id agat *Anto-
ninus*, ut in iis etiam, quae
vulgo deformia, aut aspectu

terribilia, naturalem ineffe
pulchritudinem doceat. An
scripsit *Antoninus* fortasse: τοῖς
ἑαυτοῖς pro τοῖς αὐτοῖς, iisdem
oculis, quibus etc. „

πρόπεσεῖται] Ita *Xyl.* i.
et *Arg.* Ed. autem *Cas.* et
Oxon. προσπεσεῖται, ex *Cas.*
conjectura, opinor. Caeteri
Editores vulgarem retinue-
runt, quainquam et *Gatak.*
προσπεσεῖται emendandum esse
putabat.

ptate intuebitur, quam pictorum fictorumve arte per Imitationem expressos: nec [minori cum voluptate] vetulae aut senis maturitatem quandam et decorem, quam venustum puerorum florem castis idem oculis adspiciet. Et hujus generis multa sunt non cuivis grata, sed illi duntaxat, qui cum natura ejusque operibus intimam familiaritatem contraxerit.

3. Hippocrates, ubi multos sanaverat morbos, et ipse morbo sublati est: Chaldaei multorum mortem praedixerant; post et ipsos fatum sustulit: Alexander et Pompejus et Cajus Caesar, quum totas urbes toties funditus delevisent, et in acie multa equitum peditumque millia cecidissent, ipsi quoque tandem vita excefferunt. Heraclitus de mundi conflagratione quum prolixè diffenuisset, aqua intercute distentus stercoreque bubulo oblitus interiit: Democritum pediculi sustulerunt: Socratem aliud pediculorum genus. Quorsum haec? [navem] conscendisti, navigasti, appulisti: egredere. Si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, Diis vacuum: sin sensu cariturus es, defines voluptatibus ac doloribus distineri, et inservire vasculo, quod tanto deterius est,

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Cas. 3.)

αὐτὸς νοσήσας ἀπέθανεν] αὐτὸς, quod priores Edd. ignorant, praeunte de Joly, dedi ex Vat. A.

Δημόκριτον δὲ οἱ Φδεῖρες κ. τ. λ.] Nomen Democriti corruptum videtur. Nul- lus enim eorum, qui de eo memoriae prodiderunt, memorat, eum Φδεῖρας con- sumtum esse.

Σωκράτην δὲ ἀλλοι Φδεῖρες] Non erat, cur haec

suspecta essent Xylandro. Pe- diculorum enim nomine etiam Aristophanes in Pace v. 744. ed. Plant. usus est de vilissi- mis hominibus.

καὶ λατρεύων τοσούτῳ χείρονι τῷ ἀγγείῳ· ἢ περισσι τὸ ὑπηρετοῦν] Haec verba sine dubio cor- rupta sunt, vix tamen sine meliorum Codd. ope certo re- stitui possunt. Mirum igitur non est, Viros doctos h. l. quam maxime inter se dissen- tire. Omnium conjecturarum, quas

ἀγγεῖω· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· τὸ μὲν γὰρ νοῦς καὶ δαίμων, τὸ δὲ γῆ καὶ λυθρος.

δ'. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρος ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων Φαντασίαις, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελὲς ποιῇ, (ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στερῇ) τουτέστι Φανταζόμενος τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τίνος ἔνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνδυμεῖται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως. χρὴ μὲν οὖν καὶ τὸ εἰκὴ καὶ μάτην ἐν τῷ εἰρημῷ

quas Doctorum ingenia protulerunt, minime placet *Salmasii*, ceterum doctissimi, qui locum nostrum ex sequentibus ita restituendum putat: ἀγγεῖω· ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στερῇ, ὁπόταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελὲς ποιῇ· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν. — *Boot.*: ἀγγεῖω, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. *Gatak.* aut: ἀγγεῖω, οὗ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· aut: ἀγγεῖω· ἢ οὐ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν; aut denique *Boot.* vestigia sequens: ἀγγεῖω, ὅπερ εἰκὸς ὑπηρετεῖν. — *Casaubon.*, quem in h. l. vertendo sequor: — ἀγγεῖω, ὅσω περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν (scil. νοῦς). — *Reisk.* ἀγγεῖω, ὅσω κρείττον τὸ ὑπηρετούμενον ἢ περὶ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. — Pluribus tamen, opinor, probabitur *Mori* emendatio, qui h. l. ita legendum censet: — ἀγγεῖω, ὅσω κρείττον τὸ ἡγεμονικὸν [κρυπτεῖον, omittis] verbis: ἢ περίεστι τὸ ὑπηρε-

τοῦν. Nam in margine, inquit, aliquis explicaverat τὸ ἀγγεῖον his verbis: ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. — nisi quis praeferat conjecturam *Cerai*, Viri Doctissimi, quem honoris causa nomino. Is enim aut: ἀγγεῖω, ὅσω περίεστι τοῦ ὑπηρετοῦντος τὸ ὑπηρετούμενον· τὸ μὲν γὰρ κ. τ. λ. — aut, minori mutatione, ὅσω περίεστι τὸ ὑπηρετούμενον (subaudiendo ὑπὸ τοῦ ἀγγεῖου). — *Judicent* peritiores!

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. 5. 6. 7. Cas. 4.)

μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρος] *Reisk.* pro ὑπολιπόμενον malebat ὑπολειπόμενον.

ἐπὶ τι κοινωφελὲς ποιῇ] *Reisk.* pro ποιῇ rependum, putabat ποιῆς aut ποιῶσι sc. Φαντασίαι. — Neque tamen hac emendatione opus esse arbitror: potest enim

est, quanto praestantius est id, quod servit: hoc enim mens et genius, illud vero terra et fanies.

4. Quod superest vitae, ne conteras in cogitationibus de rebus alienis, nisi si quid ad communem utilitatem spectaverit; (profecto enim aliam rem negligis) id est, cogitando, quid hic vel ille agat et quam ob rem, et quid loquatur, quid cogitet, quid moliatur, et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a se ipsa observanda divagetur. In cogitationum igitur serie vanitas atque temeritas decli-

enim ad ποιῇ subintelligi ἡ Φαντασία.

(ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη,) τούτεστι, Φανταζόμενος τί ὁ δεῖναι — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι κ. τ. λ.] Locus, ut videtur, corruptus, ad quem sanandum in *Vat. A.* nihil remedii reperitur, quippe qui nihil a vulgato differt. Verba ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη ut parenthesis accipi possunt, si modo ἤτοι unquam significat *alioquin*, de quo adhuc dubito. Hoc vero si conceditur, inde a verbo τούτεστι sequitur declaratio uberior τοῦ κατατρίβειν τὸν βίον ἐν ταῖς περὶ ἑτέρων φάτασίαις s. potius singula exempla, ex quibus apparet, quid sibi velit illud κατατρίβειν κ. τ. λ. — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβ. — et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a sui ipsius observatione

divagetur etc. Hac ratione si explicari potest hic locus, lectionem vulgarem retinere licet. Quum autem ea ratio durior sit, haud dubito fore, ut plerique unam alteramve emendationum a Viris doctis ad h. l. prolatarum amplectantur. — *Boot.* pro ἤτοι putabat emendandum: ἡδῇ. — *Gatak.* aut ἡ τοι γὰρ ἄλλου ἔργου τήρησις κ. τ. λ., aut: ἡ γὰρ τοῦ ἄλλου ἔργου τήρησις. — *Reisk.* τί γὰρ ἄλλου ἔργα τηρεῖς, τούτεστι, στρέφη Φανταζόμενος κ. τ. λ. — *Cas.* ἤτοι καὶ ἄλλου ἔργου στέρη. — *Morus*, omnium optime, opinor: ἤτοι (sane, profecto) ἄλλου ἔργου στέρη, τοῦτο Φανταζόμενος — ὅσα τοιαῦτα, ἃ ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι κ. τ. λ. — *Vat. A.* pro ἀπορρέμβεσθαι τῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως exhibet vitiose: ἀπορρέμβεσθαι τῆς ἡγεμονικοῦ τηρήσεως. omisso perperam articulo τοῦ.

εἰρμῷ τῶν Φαντασιῶν περιῖστασθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περιέρχον, καὶ κακότηδες· καὶ ἐπιστέον ἑαυτὸν, μόνῃ Φανταζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανερόιτο, τί νῦν διανοῇ; μετὰ παρρησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθύς ὀφθαλμοὶ εἶναι ὅτι πάντα ἀπλᾶ καὶ εὐμενῇ, καὶ ζώου κοινωνικοῦ, καὶ ἀμελοῦντος ἡδονικῶν, ἢ καθάπαξ ἀπολαυστικῶν Φαντασμάτων, ἢ Φιλονεμίας τινός, ἢ βασιτανίας καὶ ὑποψίας, ἢ ἄλλου τινός, ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθρίασειας ἐξηγούμενος, ὅτι ἐν νῷ αὐτὸ εἶχες. Ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶναι, ἱερεὺς τις καὶ ὑπουργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἰδρυμένῳ αὐτοῦ, ὃ παρέχεται τὸν ἀνθρωπὸν ἄχραντον ἡδονῶν, ἄτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ἀνάσθητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἀθλου τοῦ μεγίστου, τοῦ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνη βεβαμμένον εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολλάκις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελοῦς ἀνάγκης Φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πράσσει, ἢ διανοεῖται. μόνῃ γὰρ τῷ ἑαυτοῦ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγ-

πολὺ δὲ μάλιστα] *Reiskius emendabat aut: πολὺ δὲ μάλλον, aut: πάντῃ δὲ καὶ μάλιστα. n. n.*

περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανερόιτο] ἐπανερόιτο recte *Xyl. i., Arg., Lugdun., Casp. et Oxon. et Vat. A., quod cur Gat. atque reliquae Edd. in διανερόιτο immutaverint, non intelligo.*

παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιο] *In Xyl. i. perperam ἀποκρίναιο expreßum est.*

ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθύς κ. τ. λ.] *Vat. A. vitiose: ὡς ἐξ αὐτῶς (sic.) κ. τ. λ.*

ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθρίασειας] *Particulam ἂν Edd. Woll., Mori et De-Jol. perperam negligunt.*

οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις κ. τ. λ.] *Reisk. malebat: ὑπερτιθέμενος τὸ ἑαυτὸν παρατηρεῖν, ἀλλὰ τῷ ἐν ἀρίστοις εἶναι κ. τ. λ. — Menag. putat ὡς h. l. vacare.*

καὶ

declinanda est, omnium autem maxime curiositas et malignitas. Adsuafacere etiam te debes, ut ea tantum cogites, de quibus, si quis subito interrogaverit, quid mediteris, confestim libere respondere possis, hoc vel illud: ut ex his palam fiat extemplo, omnia [apud te] simplicia esse et benevola, consentanea animanti sociali, quod omnes cogitationes neglectim habeat, quae voluptatem oblectationemve respiciunt, aut aemulationem aut invidentiam et suspicionem, aut aliud quidlibet, quod si te animo agitasse passus esses, pudore te suffundi oporteret. Revera enim vir talis, quantum potest, jam contendens, ut in optimorum numero sit, sacerdos quidam et minister Deorum est, et eo, quod intra se gerit, numinae rite utitur, quod hominem praestat intaminatum voluptatibus, dolore omni illaesum, omnisque malitiae sensu carentem, certaminis maximi, ne ab ulla scilicet animi perturbatione prosternatur, athletam; alte tinctum iustitia; ex animo prorsus amplectentem, quae ei eveniunt et fato destinata sunt; non saepe, neque nisi magna et publica necessitate urgente, de aliorum dictis, factis aut cogitationibus meditantem: suis enim tantum agendis intentus

καὶ τῷ ἔνδον ἰδρυμένῳ αὐτοῦ] *Menag.* malebat αὐτῷ.

ἄχραντον ἡδονῶν] *Reiskius* malebat: ὑφ' ἡδονῶν, obsequens ὑπό.

τοῦ ὑπὸ μηδενὸς πάδους καταβληθῆναι] *Vatic. A.* corrupte: τῷ ὑπὸ μηδ. *Menag.* f. μεγίστου, ὑπὸ μηδενὸς πάδους καταβληθῆναι δυνάμενον. At praestat vulgaris.

Marc. Anton.

δικαιοσύνη βεβαμμένον εἰς βάδος] *Vat. A.* vitiose: βεβαμμένον, et tum εἰς πάδος: haud male, si intime hoc vertere liceat. Vulgaris tamen praefenda mihi videtur.

φανταζόμενον, τί ποτε κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: φανταζόμενον.

πρὸς ἐνέργειαν ἔχει] *Vat. A.* ἔξει: minus concinne.

E

οἱ

συγκλωθόμενα διηκεῖς ἐννοεῖ· καὶ κεῖνα μὲν καλὰ παρέχεται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπεισται. ἡ γὰρ ἐκάστῳ νεμομένη μοῖρα συνεμφέρεται τε καὶ συνεμφέρει. μέμνηται δὲ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν ἐστίν. δόξης δὲ οὐχὶ τῆς παρὰ πάντων ἀνδεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμολογουμένως τῇ φύσει βιούντων μόνον. οἱ δὲ μὴ οὕτως βιούντες, ὅποιοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἱοὶ μεθ' οἶων φύρωνται, μεμνημένος διατελεῖ. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται, οἷγε οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονται.

ε'. Μῆτε ἀκούσιος ἐνέργει, μῆτε ἀκοινώνητος, μῆτε ἀνεξέταστος, μῆτε ἀνθελκόμενος· μῆτε κομψεία τὴν διανοίαν σου καλλωπιζέτω· μῆτε πολυρρήμων, μῆτε πολυπράγμων ἔσο. ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προστάτης ζώου ἁρρένους, καὶ πρεσβύτου, καὶ πολιτικοῦ, καὶ Ῥωμαίου, καὶ ἄρχοντος, ἀνατισταχότος ἑαυτὸν, οἷς ἂν εἴῃ τις περιμένων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τοῦ βίου εὐλυτος. μῆτε ὄρκου δεόμενος, μῆτε ἀνθρώπου τινὸς μάρτυρος. ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν, καὶ τὸ ἀπρος-

οἱ δὲ μὴ οὕτως βιούντες] *Negativa ex Ed. Lugd. operarum vitio, opinor, excidit.*

οἷοι μεθ' οἶων φύρωνται] *Arg. sola in Indicat. φύρονται, operarum, opinor, errore.*

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 8. 9. 10. Cas. 5.)

μῆτε κομψεία] *Lugdun. operarum errore κομψεία (quasi dativus esset).*

ἀνατισταχότος ἑαυτὸν] *Reisk. malebat ἀνατισταχότος ἑαυτὸν. n. n.*

οἷος ἂν εἴῃ τις περιμένων κ. τ. λ.] *Suidas l. v. Ἀνακλητικόν· μέλος σάλπιγγος ἀνακαλούσης τοὺς ἐκθύμους εἰς πόλεμον· καὶ Μάρκος Ἀντωνίνος Φησιν· Ἐσὼ ἀναμένων τὸ ἀνακλητικόν κ. τ. λ.*

ἐκ τοῦ βίου εὐλυτος] *Gat. malebat εὐλύτως, ut infra l. 7.*

tentus est, et quae tibi ab universo destinata sunt, cogitat assidue: et illa quidem honesta praestat, haec bona esse sibi persuasum habet: quaecunque enim unicuique adsignata est sors, et naturae convenienter illi infertur, et confert illi. Nec immemor est, omnia ratione praedita esse cognata, omniumque hominum curam gerere, naturae humanae esse consentaneum: porro non quorumvis existimationem esse amplectendam, sed eorum tantum, qui naturae convenientem vitam agunt: qui fecius vivunt, quales sint domi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu se gerant, quales cum qualibus volutentur, ejus semper memor est. Itaque laudem illorum nihili pendit, qui ne sibi quidem ipsi placent.

5. Ne invitus accedas ad agendum, neque societatis communis immemor, nec nisi bene explorata re, neque animi perturbationibus abreptus: neque sententias tuas exornet sermonis elegantia: nec dictionis multae, nec negotii multi avidus sis. Qui in te residet Deus, faxis, ut praeses sit animantis masculi, aetate proveci, rei publicae studiosi, Romani, principis, ejus porro, qui ita se composuit, ut tubae sonitum, quae receptui canat, ex hac vita, solutus

E 2

et

ἐν δὲ τὸ φαίδρῳ] Ita omnes Editiones praeter *Caf.* et *Oxon.*, in quibus ἐν δὲ τὸ φαίδρῳ legitur, quod *Caf.* vertit: *Hoc autem in primis et magnificum etc.* Pluribus locus noster corruptus videtur; *Boot.* igitur conjecit, quod *Caf.* edidisse diximus. *Gat.* malebat aut ἐν (i. e. ἐνεσσι), aut, quia moniti s. praecepti rationem praecedentia habent, ἐνῃ vel ἐνεστω δὲ κ. τ. λ.

Reisk. ἐν σεαυτῷ vel ἐαυτῷ δὲ ἔχων τὸ φαίδρῳ κ. τ. λ. *Morus:* ἐτι δὲ τὸ φαίδρῳ ἔστω καὶ τὸ κ. τ. λ.. — *Cod. Vat. A.* dat: ἐν δὲ τὸ φαίνόμενον ἀποδεξ, quod aperte corruptum est. — Retinui igitur vulgarem, quae, quamquam satis dura, defendi posse videtur, si cum Censore editionis *Mori* in *Bibl. philol. Gotting.* locum ita supplere licet: ἐν δὲ (sc. αὐτῷ nempe θεῷ ἔστω) τὸ φαίδρῳ κ. τ. λ.

Ad

ἀπροςδεῆς τῆς ἔξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροςδεῆς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. ὀρθὸν οὖν εἶναι χρὴ, οὐχὶ ὀρθοῦμενον.

ς'. Εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεις ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρίας, καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ [ἐν] τῇ εἰμαρμένῃ ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τούτου, Φημί, κρεῖσσόν τι ὄρας, ἐπ' ἐκεῖνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τοῦ ἀρίστου εὐρισκομένου ἀπόλαυε. εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτοῦ τοῦ ἐνδρυμένου ἐν σοὶ δαίμονος, τὰς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς Φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφελκυκότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένου· εἰ τούτου πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα εὐρίσκεις, μηδενὶ χώραν δίδου ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ῥέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, εὐκ ἔτι ἀπερὶ σπάστως τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾶν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, οὐ

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. II.

Caf. 6. p.)

εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεις] Menag. conjec. εἰ μὲν κρεῖττον τι εὐρίσκεις.

ἀνδρίας] Posteriores Edd. ἀνδρείας. Xyl. I. autem et Arg. ἀνδρίας, a quibus sine necessitate ne in minimis quidem discedere ausus sum.

καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν

λόγον κ. τ. λ.] Vat. A. vi-tiole: τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτὴν τὴν διάνοιάν σου οἷς, omiffa ante οἷς praepositione ἐν.

καὶ [ἐν] τῇ εἰμαρμένῃ ἐν τοῖς ἀπροαιρέτοις ἀπονεμομένοις] Praepositio ἐν ante εἰμαρμένη Gatakero merito suspecta erat, et a librario addita videtur, qui non meminerat, dativum pendere

et promptus duntaxat expectet; quique nec jurisjurandi religione, nec aliorum testium fide opus habet. Huic vero [Numini] insit serenitas, ut neque externo aliquo ministerio, neque tranquillitate ea, quam alii praestare possunt, indigeat. Rectum igitur esse oportet, non [aliorum ope] erectum.

6. Si quid in vita humana deprehenderis praestantius iustitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, ut uno verbo omnia absolvam, animo ita adfecto, ut in iis, quae sanae rationi congruenter agentem te praestat, se ipso, fato autem in iis contentus sit, quae sine voluntatis nostrae arbitrio sorte nobis destinantur: si quid, inquam, praestantius hoc deprehenderis, eo te veritas eodemque tanquam bono praestantissimo, quod inveneris, toto animo fac fruaris. Sin praestabilius nihil offenderis eo, qui in te collocatus est, genio, qui et motus suos omnes sibi subjecit, et visa quaeque diligenter explorat, et a sensuum affectionibus, ut ait Socrates, sese abstraxit, et Diis se submisit, et hominum curam gerit: si animo sic affecto inferiora vilioraque caetera omnia deprehenderis, nulli alii rei cuiquam locum concede, ad quam si semel inclinaveris animo divergente, non amplius bonum proprium et peculiariter tuum summa

E 3

cum

dere a verbo ἀρεῖσθαι. Hinc praepositionem illam uncis inclusi, quibus Critici verba aliunde illata designare solent.

εἰ τοῦτου, Φημί, κρεῖσσόν τι ὄρεξις] *Vat. A.* corrupte: εἰ τοῦτο Φημί.

καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων] *Vat. A.* vitiose: — πείσεως. Nec est, quod cum *Menag.* πήσεων legamus.

τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν] *Vat. A.* τὸ ἴδιον τὸ σὸν, perperam omissa copulativa καὶ.

ἀντικαθίσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ] *Gatakerus* et *Reiskius* τὸ ποιητικῷ depravatum putant; quare ille πολιτικῷ, ut VII, 72. IX, 2.; hic autem κοινωνητικῷ aut προνοητικῷ reponendum putabat. At *Vatic. A.* quoque exhibet ποιητικῷ:

οὐ θέμις, οὐδ' ὅτιοῦν ἑτερογενὲς, οἷον τὸν παρὰ πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχάς, ἢ πλοῦτον ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνεγκεν. σὺ δέ, Φημί, ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἐλοῦ τὸ κρεῖττον, καὶ τούτου ἀντέχου. κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῷ, τοῦτο τήρει· εἰ δὲ τὸ ὡς ζῶω, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ'. Μὴ τιμῆς ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτοῦ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίστιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσαι τινα, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαι τίνος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένου. ὁ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος, τραγωδίαν οὐ ποιεῖ, οὐ στεναρίζει, οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυπληθείας δαήσεται· τὸ μέγιστον, ζήσει, μήτε δικῶν, μήτε φεύγων· πρότερον δὲ ἐπὶ πλεόν

καὶ: quam lectionem pluribus in Commentario ad h. l. defendam.

ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως] *Vat. A.* καὶ ἐλευθέρως; minus commode.

εἰ δὲ ὡς ζῶω, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε κ. τ. λ.] Locus videtur corruptus. Malim igitur aut cum *Gat.*: — καὶ ἄτυφον φύλασσε κ. τ. λ., aut, quod ma-

gis placet, cum *Reisk.*: εἰ δὲ ὡς ζῶω, ἀπόλαυε ἀτύφως, καὶ φύλασσε τὴν κρίσιν κ. τ. λ. legere. Illud tamen in versione expressi.

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 12. 13. p. Cas. 6. p.)

καὶ τὰ ὄργια τῆς τοῦ του ἀρετῆς προελόμενος] Pro ὄργια sola *Lugd.* dat ἔργια, pro quo *Adnotator* ἔργια malebat. Utrumque perperam,

cum diligentia colere omnibusque aliis praeferre poteris. Nefas enim est, ullam aliam diverſi generis rem bono illi rationabili et efficiēti ex adverſo conſiſtere, ut multitudinis imperitae exiſtimationem, principatus, divitias, voluptatumque fructum: quae omnia ſi vel tantulum convenire viſa fuerint, conſeſtim praevalēbunt et [te] abripiēnt. Tu vero, inquam, quod praeſtantius eſt, id ſimpliciter et libere elegito eique ſtrenue adhaereſcito: praeſtat autem, quod prodeſt: ſi igitur [conducere tibi videtur] quatenus ratione praeditus es, retine, ſin quatenus animatus es, repudia, in hoc tantum intentus, ut iudicium, quo minus externa rerum ſpecie corrumpatur, integrum conſerves, quo certius rerum examen inſtituas.

7. Cave, ne quid unquam tibi prodeſſe putes, quod te aliquando compellere poſſit, ut fidem fallas, verecundiam deſeras, oderis quemquam, ſuſpectum habeas, exſecreris, ſimules, appetas quidquam, quod parietes [circumjectos] et velamenta deſideret. Qui enim menti atque genio ſuo et ſacris virtutis ejus primas deſert, tragoedias non excitat, gemitus non edit, non ſolitudine, non frequentia opus habet; et, quod maximum eſt, vivit [vitae], nec ap-

E 4

petens

Yam, iudice Gat. — Pro προ-
ελόμενος in Vat. A. προελόμε-
νος legitur.

οὐκ ἐρημίας, οὐ πολυ-
πληθείας δεήσεται] δεή-
σεται dedi cum Xyl. 1., Lugd.,
Caſ. et Oxon. Ceterae Edd.
δείσεται, quamquam Gatak.
illud praetulit. De Joly de-
ſendit δείσεται, ut ſit fut. 1.
Medii — nec ſolitudines nec
hominum frequentiam timebit.

τὸ μέγιστον, ζήσεται,
μήτε διώκων μήτε φεύ-
γων] Gat. hunc locum puta-
bat mutilatum, atque ſic
ſupplendum eſſe: τὸ μέγιστον,
ζήσεται, τὸν θάνατον μήτε διώκων,
μήτε φεύγων. Nec tamen hac
emendatione opus eſt. Potes
enim ex ζήσεται — poſt μήτε
διώκων, μήτε φεύγων, ſubaudi-
re τὸ ζήγ.

πλέον διάστημα χρόνου τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἔλασσον χρήσεται, οὐδ' ὅτιοῦν αὐτῷ μέλει· καὶ γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέη, οὕτως εὐλύτως ἄπεισιν, ὡς ἄλλο τι τῶν αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσων· τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβούμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἐν τινι ἀνοικεῖν νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι.

ή'. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ κεκολασμένου καὶ ἐκ-κεκαθαρμένου πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ ὕπουλον εὖροις. οὐδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτοῦ ἢ πεπρωμένη καταλαμβάνει, ὡς ἂν τις εἴποι τὸν τραγῳδόν, πρὸ τοῦ τελέσαι καὶ διαδραματίσαι, ἀπαλλάσσεσθαι. ἔτι δὲ οὐδὲν δοῦλον, οὐδὲ κομψόν, οὐδὲ προσδεδμένον, οὐδὲ ἀπεσχισμένον, οὐδὲ ὑπεύθυνον, οὐδὲ ἐμφωλεῦον.

θ'. Τὴν ὑπόληπτικὴν δύναμιν σέβου. ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σοῦ μηκέτι ἐγγένηται ἀνακλόουτος τῇ φύσει, καὶ τῇ τοῦ λογικοῦ ζώου κατασκευῇ.
αὕτη

τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: τῷ σώμ. περιεχομένην τὴν ψυχὴν κ. τ. λ.

οὐδ' ὅτιοῦν αὐτῷ μέλει] *Vat. A.* οὐδεπωστιοῦν αὐτῷ μέλει, *haud male*, si modo οὐδ' ὅπωςτιοῦν corrigis. — Ceterum cur pro μέλει *Menag.* μέλλει praefendum putaret, ipse viderit.

ἐνεργήσων] Sic cum *Cas.* et *Oxon.* dedi pro vulgari ἐνεργήσεων, secutus vestigia

Cod. Vat. A., qui ἐνεργήσειν habet, et auctoritatem *Menag.* et *Mori*, qui ἀμβό ἐνεργήσεων restituendum putabant.

ἐν τινι ἀνοικεῖν νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι] Sic primus edidi, auctoritatem *Cod. Vatican. A.* secutus. Vulgaris certe lectio: ἐν τινι τῶν οἰκείων νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι, minus commoda videtur: quare *Reisk.* putabat, τρόπων διαγενέσθαι reponendum

petens, nec fugiens: utrum vero prolixiore an contractione temporis spatium anima sua corpori inclusa utatur, ne tantillum quidem curae habet: nam si statim demigrandum est, non minus promptus discedit, quam qui ad aliam rem peragendam se confert, quae salva verecundia et decore peragipotest; hoc unum autem per totam vitam cavet, ne mens ejus in ullo deprehendatur conatu, qui animantem rationalem ac socialem dedecet.

8. In hominis castigati atque expurgati mente nihil suppurati, nihil impuri, nihil subdoli offendes; neque vero vitam ejus fatum unquam abruperit imperfectam, perinde ac si tragoedum dixerit aliquis ante fabulam finitam et peractam scena cessisse. Quin nec servile quidquam [in eo deprehendes] nec affectatum, neque addictum neque abscissum, nec poenae obnoxium, nec quod latebras requirat.

9. Facultatem, cui opiniones debes, venerare. In hoc omnia insunt, ut menti tuae nulla inferatur opinio, quae vel naturae sit contraria vel animantis ratione praediti con-

E 5

stitu-

dum esse. — *Annot. Lugd.* quomodo pro τροπή, vulgari admissa, τροπή explicaverit, nullus video. *Arg.* perperam νεοροῦ pro νεροῦ.

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 13. p. Caf. 7.).

πρὸ τοῦ τελέσαι κ. τ. λ.] Sic omnes, praeter *Lugd.*, in qua operarum errore: πρὸ τὸ τελέσαι κ. τ. η.

ἀπαλλάσσεσθαι.] Sic dedi cum *Xyl. 1., Arg., Lug-*

dun., Caf. et Oxon. At *Gat.* et reliquae ἀπαλλάττεσθαι.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 14. Caf. 8. p.)

ἐγγένηται ἀνακόλου-
τος.] Haud dubitavi cum *Lugdun., Caf. et Oxon.* edere ἀνακόλουτος, pro quo in ceteris Edd. ἀνακόλουτον, quamquam ex *Vat. A.* nihil discriminis h. l. ab *Ed. Xyl. 1.* adnotatum reperio. — *Vat. A.* in initio hujus Sectionis vitiose σέβει exhibet.

ἀπρο-

αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνδρά-
πους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολουθίαν.

ἰ. Πάντα οὖν εἰδὼς, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύνεχε·
καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν τοῦ-
το, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδῆλῳ·
μικρὸν μὲν οὖν ὁ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνί-
διον ὅπου ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μνηίσκη ὑστεροφημία, καὶ
αὕτη· δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα τεθνηξάντων,
καὶ οὐκ εἰδόντων οὐδὲ ἑαυτοὺς, οὔτε γε τὸν πρόπαλαι τεθνη-
κότα.

κα. Τοῖς δὲ εἰρημένως παραστήμασιν ἐν ἔτι προσέστω,
τὸ ὅρου ἢ ὑπαγραφήν· αἰεὶ πειεῖσθαι τοῦ ὑποκίπτοντος φαν-
ταστοῦ, ὥστε αὐτὸ ὅποιόν ἐστι κατ' οὐσίαν γυμνόν, ὅλον
δι' ὧν διηρημένως βλέπειν· καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ εἰς αὐτὰ ἀναλυθῇ-
σεται, λέγειν παρ' ἐκυτῆ, αὐδὲν γὰρ οὕτως μεγαλοφροσύνης
ποιητικόν, ὡς τὸ ἐλέγχειν ὁδῶ καὶ ἀληθείᾳ ἕκαστον τῶν
τῷ βίῳ ὑποκίπτόντων δύνασθαι, καὶ τὸ αἰεὶ οὕτως εἰς αὐτὰ
ὁρᾶν,

[ἀπροπτωσίαν] Recte.
„Fallitur ergo Budaeus, et
qui eum secutus est Stephanus,
quum legi vult ἀπροπτωσίαν.“
Gat.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 15.
Caf. 8. p.)

μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς
γωνίδιον κ. τ. λ.] Lugd. μι-
κρὸν δὲ τῆς γῆς κ. τ. λ. perpe-
ram omisso articulo τὸ.

κατὰ διαδοχὴν ἀνθρω-
παρίων] Lugd. et Caf. κατὰ
διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων, utraque
operarum errore. — Vat. A.
ἀνθρωποπαρίων.

οὔτε γε τὸν πρόπαλαι
τεθνηκότα] οὔτε γε corrup-
tum sine dubio. Rescriben-
dum igitur aut cum Reisk. οὐ-
δέ γε, aut cum Doctiff. Corai:
οὔτι γε (nedum, pro quo usita-
tius μήτι γε).

Ad

stitutioni: cujus haec est promissio, ut a temeritate in adfentiendo alieni, hominibus benevoli Diisque obsequentes fiamus.

10. Proinde missis caeteris, haec pauca tantum retine; praeterea memento, unumquemque praesens tantummodo temporis spatium, quod puncti instar obtinet, vivere: reliquum [vitae] aut jam exactum, aut in incerto [positum]. Exiguum igitur est, quod quisque vivit; exiguus etiam teluris, in quo vitam agit, angulus; exigua quoque res, quae et diutissime propagatur, fama posthuma, eaque per successionem hominum propagata celerrime moriturorum, ac ne se ipsos quidem cognoscentium, nedum eum, qui jam pridem fato concessit.

11. His, quae dixi, decretis unum adhuc addendum est, nempe visi cujuscunque, quod se offerat, definitionem seu descriptionem esse faciendam, ut quale sit ex natura sua et per omnes atque singulas ejus partes spectatum, clare intelligas, adeoque quòdnam sit proprium ejus nomen, quae item nomina eorum, ex quibus conflatum est, et in quae resolvetur, tecum possis differere. Nihil enim tantam vim habet ad animi magnitudinem excitandam, quam posse singula,

Ad Sect. II. (ap. Lugd. 16. Caf. 9.)

τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήμασιν] „Praeceptis vertit Xyl., inquit Gatakerus, ac si παρακελεύσασθαι vel παραίνεμασι legisset., Non necessarium est putare, Xylandrum aliam lectionem ante oculos habuisse. Saltem et Reisk. ad h. l. adnotavit: παραστήματα hic loci sunt opi-

niones penitus infixae et inhaerentes, αἱ παριστάμεναι ἐννοιαί.,

Ἰλὸν δι' ὅλων] Menagius malebat ὅλον δι' ὅλου.

ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη] Vat. A. vitiose: ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐξ ὧν κ. τ. λ.

ὥστε

ὁρᾶν, ὥστε συνεπιβάλλειν ὁποῖω τινὶ τῷ κόσμῳ, ὁποῖαν τινὰ τοῦτο χρεῖαν παρεχόμενον, τίνα μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσὶν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τοῦτο, τὸ τὴν φαντασίαν μοι νῦν ποιοῦν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεῖα, οἷον ἡμερότητας, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρκειάς, τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ ἐφ' ἐκάστου λέγειν, τοῦτο μὲν παρὰ θεοῦ ἦκει· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμετρομένην σύγκλησιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξιν τε καὶ τύχην· τοῦτο δὲ παρὰ τοῦ συμφύλου καὶ συγγενοῦς καὶ κοινωνοῦ, ἀγνοοῦντος μέντοι ὅτι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ. διὰ τοῦτο χρωῶμαι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικὸν νόμον, εὖως, καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τοῦ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβ. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπόμενος τῷ ὁρθῷ λόγῳ ἐσπουδασμένως, ἐρρώμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπό-

ρευμαι,

ὥστε συνεπιβάλλειν, ὁποῖω κ. τ. λ.] *Morus* malebat συμβάλλειν. At vulgare recte, puto, tuetur *Reiske*, qui συνεπιβάλλειν, inquit, idem est atque συνεφιστάνειν sc. τὸν νοῦν — ita ut simul tesum reputes.

καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται] *Vat. A.* καὶ ἐκ τ. συγ. κρίνεται. minus commode.

τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ἐκ τῶν λοιπῶν διόδι κ. τ. λ. At

forte legendum καὶ τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ κ. τ. λ.

παρὰ θεοῦ ἦκει] *Woll.* operarum errore: — ἦλει.

τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν] — Videtur aut cum *Moro* σύννησιν, aut cum ejus *Censore* in *Biblioth. philolog. Gotting.* ὁλλεξιν legendum esse.

ἀγνοοῦντος μέντοι ὅτι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν.] Antea sic legebatur: ἀγν. μέντοι, ὅτι τὴν αὐτῇ κ. τ. λ. Quod quum ferri nequeat, meum esse

gula, quae in vita occurrunt, via ac ratione examinare, ea-
que semper sic intueri, ut simul tecum reputes, quali mun-
do qualem usum hoc praebeat, quam habeat aestimationem,
et quod ad rerum universitatem attinet, et quod ad homi-
nem, civem scilicet civitatis illius supremæ, cujus quasi
domus sunt reliquæ civitates: quid sit, ex quibus compo-
situm et quamdiu permanere natura comparatum, quod visum
nunc mihi objicit: quam ad id virtute opus sit, ut man-
suetudine, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, suffi-
cientia, reliquis. De singulis ergo rebus dicendum est:
hoc divinitus venit; hoc a fati serie connexa atque contex-
ta; hoc et tali rerum concursu atque fortuna: hoc a con-
tribuli, cognato et sodale; qui re vera quidem nescit, quid
naturæ suae sit consentaneum. At ego non ignoro, ideo-
que secundum Societatis legem a natura sancitam benevo-
lum et justum me præsto. Neque tamen non in mediis illis
rebus cujusque pro aestimatione sua rationem habeo.

12. Si rectæ rationi obsecutus id, quod jam instat,
sedulo, strenue et placide peregeris, nec opus quoddam

ac-

esse putavi lectionem *Vat. A.*
— ὅτι, αὐτῷ paullulum im-
mutatam in — ὅτι, αὐτῷ An-
tonino restituere. *Reisk.* mā-
lebat: ὅτι, τὸ αὐτῷ κ. τ. λ.

κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας
φυσικὸν νόμον εὐνως καὶ
δικαίως.] Pro κοινωνίας
Xyl. 1. et *Lugd.* operarum er-
rore: κοινωνίας. — *Edd. Woll.*
et *Mori* vitiose νόμον post φυ-
σικὸν omittunt. — εὐνως dedi-
cum *Xyl. 1.*, *Arg.*, *Lugd.* et
Gat. Contra εὐνῶς (debue-

rant saltem εὐνῶς) *Caf.*, *Ox.*,
Glasg. et *Woll.*

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 17.
Caf. 10.)

εἰδὲν τὸ παρὸν ἐνεργῆς,
ἐπόμενος κ. τ. λ.] *Reisk.*
malebat: εἰδὲν τὸ παρὸν ἐνεργῆς,
ἐνεργῆς ἐπόμενος κ. τ. λ. — At
praestat vulgaris lectio: se-
quitur enim infra Apodosis
εὐζωήσεις. — *Vat. A.* καὶ τὸ
παρὸν κ. τ. λ.

καὶ μηδὲν παρεμπό-
ρευμα] *Vat. A.* καὶ μηδὲν περ
εμ-

ρευμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ δαίμονα καθαρὸν ἐστῶτα τηρῆς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δεοί· ἐὰν τοῦτο συνάπτης, μηδὲν περιμένων, μηδὲ Φεύγων, ἀλλὰ τῇ παρουσίᾳ κατὰ Φύσιν ἐνεργεῖα, καὶ τῇ ὧν λέγεις καὶ Φθέγγῃ, ἡρώϊκῃ ἀληθείᾳ ἀρκούμενος, εὐζώσεις. ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ τοῦτο κωλύσαι δυνάμενος.

γγ'. Ὡςπερ οἱ ἰατροὶ αἰεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια πρόχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων· οὕτω τὰ δόγματα σὺ ἔτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα εἰδέναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν, ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἀλλήλα συνδέσεως μεμνημένον. οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαλιν.

ιδ'. Μηκέτι πλανῶ· οὔτε γὰρ τὰ ὑπομημάτιά σου μέλλεις ἀναγινώσκειν, οὔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεσο· σπεῦδε οὖν, εἰ θέλεις, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείς, σαυτῷ βοήθει, εἴ τί σοι μέλει σεαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν.

ιε'. Οὐκ

ἐμπόρευμα, corrupte. — *Gatak.* putabat, h. l. verbum aliquod deesse et aut ποιῇ aut ἐπιζητῇ; ante παρεμπόρευμα. Malim tamen cum *Junio* ex contextu subaudire ἐνεργῆς. — *Cas.* placebat aut παρεμπορεύση aut παρεμπορεύσαιο.

ὡς εἰ καὶ ἡδη ἀποδοῦναι δεοί· καὶ εἰ καὶ εἰ ἀποδ. δεοί. *Vatic. A.* vitiose: ὡς εἰ καὶ εἰ ἀποδ. δεοί.

ἐὰν τοῦτο συνάπτης] *Cas.*, quem et *Gat.* sequitur, malebat: ἐὰν τούτῳ συνάπτης.

— At *Reisk.* vulgarem sic interpretatur: Si hoc indefinenter agas, id si agere non definas., Subauditur enim, inquit, ποιῶν, et integra dictio foret: ἐὰν συνάπτης τὸν βίον τοῦτο ποιῶν.

εὐζώσεις] *Menag.* malebat εὐζήσεις.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd. 18. Cas. 11.*)

ἔτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἔτοιμα ἔχε τὸ τὰ θεῖα, perperam.

καὶ

accessorium [feceris], sed genium tuum purum integrumque servaveris, quasi illum statim esses redditurus; si hoc indefinenter egeris, nihil exspectans aut fugiens, eo, quod nunc secundum naturae legem agis, et heroïca in singulis dictis ac vocibus veritate contentus, prosperam ages vitam. Quod quo minus facias, nemo est, qui impedire possit.

13. Quemadmodum medici ad subita mala sananda in promptu habent instrumenta atque ferramenta; sic te in promptu habere oportet decreta ad res divinas humanasque cognoscendas et ad omnia etiam minima agenda, ut memineris, haec duo inter se esse connexa. Neque enim rem ullam humanam recte perficies, nisi simul eam ad Deos retuleris; neque contra.

14. Noli diutius evagari: neque enim futurum est, ut commentarios tuos perlegas aut Romanorum et Graecorum res gestas et ex variis scriptis Excerpta, quae tibi in senectute tractanda reposuisti. Festina itaque, si vis [bonus esse], et si tui tibi cura est, missa spe vana, tu tibi consule, dum licet.

15. Non

καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρό-
τατον οὕτω ποιεῖν] Me-
nag. ad h. l. „f. ποιεί„ Vo-
luit, opinor, ποιεῖ. At Infi-
nitivus pendet a superioribus
πρὸς τὸ.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 19.
Caf. 12.)

ἀς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ
ἀπετίθεσο] Vat. A. vitiose:
ἀς εἰς γῆρας αὐτῷ ἀπετίθετω.

σπεῦδε οὖν εἰ θέλεις]
Antea legebatur σπεῦδε οὖν εἰς

f. εἰς τέλος. At haec non est
lectio ullius Codicis. Palatin.
enim, monente Xyl., dabat
εἰς τέλος, quod Xyl. in εἰς τέ-
λος mutavit, quem secuti
sunt posteriores. At Vat. A.
habet εἰ θέλεις, sc. εἶναι ἀγαθός,
aut simile quid. — Caeterum
Lugd. operarum vitio: εὐτέ-
λος.

σαυτῷ βολήθει] Lugdun.
vitiose: αὐτῷ β.

σαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν]
Superiores Editiones: σαυτοῦ.

ὥς

ιε'. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὁρᾶν τὰ πρακτέα, ὃ οὐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἑτέρα τινὲ ὥψει.

ις'. Σῶμα, ψυχὴ, νοῦς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὁρμαί, νοῦ δόγματα. τὸ μὲν τυποῦσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βουλημάτων· τὸ δὲ νευροσπαστεῖσθαι ὁρητικῶς, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ Φαλαρίδος, καὶ Νέρωνος· τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεοῦς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων, καὶ τῶν ποιούντων, ἐπειδὴν κλείσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἰδίον ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ, φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἰδρυμένον δαίμονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὄχλῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἰλεων διατηρεῖν, κοσμίως ἐπὶ-

ὡς ἔξεστιν, praeter De-Jol., quae ἔως ἔξεστιν dabat. Ego cum Vat. A. ἔως ἔξεστιν, donec licet. vid. infra IV, 17. Idem ex conjectura Reisk. et Doctiff. Corai reponendum putabant. Gatakerus cum sequentibus conjungenda putabat verba ὡς ἔξεστιν, quo facto ἴσασι participium foret h. f. Id quod faciendi potestas est etiam nescientibus etc.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 13.)

τὸ κλέπτειν] Reisk. malebat τὸ σκάπτειν. At nihil temere mutandum arbitror.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 14.)

τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα κ. τ. λ.] Non audiendum esse h. l. Gatakerum, qui h. l. luxatum esse putaret, et sic restituendum: — Νέρωνος καὶ τῶν θεοῦς μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλειπόντων καὶ πῶν (ὅτι οὖν) ποιούντων, ἐπειδὴν κλείσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν ἰδίον ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ φιλεῖν μὲν κ. τ. λ. jam Reisk.

et

15. Non intelligunt, quantam habeant vim vocabula haec, furari, serere, emere, quiescere, videre, quid factu opus sit, non oculis [corporeis], sed alio quodam visu.

16. Corpus, anima, mens. Corporis sensus sunt, animae impetus ad agendum, mentis decreta. Visorum imagines admittere etiam pecudum est: animi impetu, quasi fidiculis agitari atque abripi, feris quoque competit, et effeminatis hominibus et Phalaridi et Neroni: mentem porro ducem habere ad agenda ea, quae sibi convenire opinantur, eorum etiam est, qui Deos esse negant, et patriam deserunt, et simulac fores clausere, [nihil non turpe] perpetrant. Si igitur caetera his, quae dixi, communia sunt, restat, quod proprium est viri boni, libenter amplexari ea, quae accidunt a fato ei destinata; genium vero, intra se in pectore situm nec polluere nec turba visorum perturbare, sed

et *Morus* observarunt. Nam huic conjecturae si subscripseris, detraxeris membrum distributioni: σῶμα, ψυχή, νοῦς. Sequi scilicet mentem ducem in iis, quae videntur officia, ἐπὶ τὰ φαινόμενα καὶ ᾗκοντα, non τὰ ὄντα, id etiam in scelestos cadit: nam ita agunt, quoniam ita agendum esse, iis persuasum est. Cf. V, 3. et in primis *Epicteti* *Enchirid.* c. 42.

καὶ τῶν ποιοούντων] Inter τῶν et ποιοούντων unum vel plura vocabula excidisse videntur. *Lugd.* πάντα, *Xyl.* αἰσχρὸν ὅτι οὖν et *Gatak.* ὅτι οὖν *Marc. Anton.*

inferendum putabat. *Mer. Cas.* h. l. ellipsin esse autumabat, ut Antoninus caetera modestiae causa reticuerit. — Quibus haec non satisfaciunt, iis ut vel ποροούντων vel πορνεούντων rescribant, suadet. πόρνος enim late, ut *impurus* apud Latinos, de scelesto quovis usurpatur.

τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἰδρυμένον δαίμονα κ. τ. λ.] *Lugd.* corrupte: τὸ δὲ ἔνδον κ. τ. λ., et *Vatic. A.* vitiōse: — ἰδρυόμενον.

κοσμίως ἐπόμεινον θεῶν] Sic primus edidi, secutus auctori-

ἐπόμενον θεῷ, μήτε φθεγγόμενον τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια. εἰ δὲ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ πάντες ἄνθρωποι, ὅτι ἀπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐδύμως βίῳ, οὔτε χαλεπαίνει τινὶ τούτων, οὔτε παρατρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ δεῖ εἰσεῖν καθαρὸν, ἡσύχιον, εὐλυτον, ἀβιάστως τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνήρμοσμένον.

ctoritatem Cod. Vat. A., pro vulgari κοσμίως ἐπόμενον ὡς θεῷ, quod minus commodum videtur. ἐπόμενον enim non referendum est ad ἀγαθόν, sed ad δαίμονα. — Jam vero δαί-

μων ἐπόμενος ὡς θεῷ per se nullum sensum habet. At δαίμων ἐπόμενος θεῷ est genius, ratio hominis, Deo obsequens, ejusque monitis obediens.

μήτε

sed placidum fervare, atque, ut decet, Deo obsequentem, nihil a veritate alienum loquentem, et nihil nisi justum agentem. Quodsi nemo hominum fidem illi habuerit, eum simpliciter modeste et tranquille vivere, neque horum cuiquam irascetur, neque a via eā, quae ad vitae finem fert, declinabit: ad quem par est accedere purum, quietum, ad decedendum promptum, et sponte sua fato suo se accommodantem.

μήτε φθγγόμενον τι
παρά τὰ ἀληθῆ, μήτε
ἐνεργοῦντα παρά τὰ δίκαια κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitiose:
μήτε φθγγ. τι περὶ τὰ ἀλ.
μήτε ἐνεργ. περὶ τὰ δίκ. —

Lugdun. perperam ἐνεργοῦντα,
operarum errore.

τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρ-
μοσμένον] *Vatic. A.* corru-
pte: τῇ ἐ. μηρίᾳ συνηρμωμέ-
νον.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Δ.

Α'. Τὸ ἔνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχη, οὕτως ἔστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε αἰεὶ πρὸς τὸ δυνατόν καὶ διδάμενον μετατίθεσθαι ῥαδίως. ὕλην γὰρ ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμαῖ μὲν πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαίρεσσεως· τὸ δὲ ἀντεισαγόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ· ὥς περ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐπειπιπτόντων, ὑφ' ὧν ἂν μικρὸς τις λύχνος ἐσβέσθῃ· τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ τάχιστα ἐξωκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορούμενα, καὶ κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μείζον ἤρθη.

Β'. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως ἢ κατὰ θεωρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης ἐνεργείσθω.

Γ'. Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητοῦσιν, ἀγροικίας καὶ ἀγιολογίας, καὶ ὄρη· εἰώθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν.

Ad Librum IV.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun, 1. Caf. 1.)

οὕτως ἔστηκε] Jun. malebat ἔσθηκει. n. n.

ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ] Junius coniecit ὑποτεταγμένην. At vereor, ne temere. Vat. A. οὐδεμιᾶς, perperam.

πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαίρεσσεως] ἡγούμενα corruptum videtur. ἡγούμενον quidem in Stoicor. scriptis

occurrit haud raro, sed in Dialectica tantum usurpatur de ea quidem propositione in Syllogismis conjunctivis, quam hodie antecedentem vocamus. Videtur igitur aut cum Gatakero προηγούμενα vel προηγμένα aut ἀγόμενα (ad ea, quae aguntur) rescribendum. Xylander, qui ad proposita vertit, legisse videtur: προκειμένα (coll. V, 14.). ἡγούμενα Ca-saub.

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER QVARTVS.

I. Quae intra nos principatum obtinet pars, ubi secundum naturam se habet, adversus ea, quae eveniunt, ita est comparata, ut semper ad id, quod fieri potest et conceditur, facile se transferat. Neque enim certa et definita quadam materia gaudet, sed et ad ipsa proposita cum exceptione fertur, et quidquid eorum loco fors objicit, id pro materia, in qua se exerceat, amplectitur. Quemadmodum ignis, qui iis, quae forte incidunt, praevalet, quibus lucerna exilis exstinguitur: at copiosior ignis statim ea, quae injecta sunt, sibi adcommodat et absumit, atque ex ipsis augetur.

2. Nihil temere agendum est, neque aliter, quam ut perfectis artis regulis respondeat.

3. Recessus sibi quaerunt villas agrestes, littora, montes: istiusmodi loca et ipse soles desiderare. Hoc vero

F. 3.

quid.

saub. ita explicat, ut huic vocabulo eandem vim tribuere videatur, quae τῷ προηγούμενῳ inest, quod quo jure fecerit, nescio: nihil enim de ea re monuit.

ὅταν ἐπιχειρῇ ἐπεμπίπτοντων] ἐπεμπίπτοντων cum Xyl. 1., Arg., Lugdun., Casp. et Oxon. dedi, in quam lectionem et Vat. A. consentit. Gat. et reliquae minus recte ἐμπίπτοντων dabant.

Sect. 2. (ap. Lugd. 2. Casp. 2.)

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. 4. 5. 6. p. Casp. 3.)

ἀναχωρήσεις αὐτοῖς κ. τ. λ.] Gatak. malebat: αὐτοῖς. At seniores scriptores αὐτοῦ, αὐτῶ, αὐτὸν cett. saepissime usurpant pro αὐτοῦ ἢ ἐαυτοῦ, αὐτῶ, αὐτὸν cett. quod semel iterumque monuisse sat erit. Vat. A. vitiose: ἵνα χωρήσεις αὐτοῖς.

τὰ τοιαῦτα] Lugd. operarum errore: τὰ ποικύτα.

7

Θεῖν. ὅλον δὲ τοῦτο ἰδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἧς ἂν ὥρας ἐθελήσης εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. οὐδαμοῦ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον, οὔτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· μάλλισθ', ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς αὐτὴν ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται· τὴν δὲ εὐμαρείαν οὐδὲν ἄλλο λέγω, ἢ εὐνοσμίαν. συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῇ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτόν. βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδῃ, αὐτὸς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ' αὐτὴν ἐπανέρχῃ. τίνι γὰρ δυσχεραίνεις; τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρίμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῶα ἀλλήλων ἐνεκὲν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνουσι· καὶ πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατισθέντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται· παύου ποτέ. — ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις· —

ἀνα-

ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.] Pro ψυχὴν, adnotante Menagio, Scholiast. Dion. Chrysostomi τυχὴν legit, quas quidem voces saepissime a librariis permutati, jam alio in loco monui.

ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γίνεται.] Gatak., aberrante oculo ad sequens εὐμαρείαν, edidit ἐν πάσῃ δὲ εὐμαρείᾳ, intrusa alieno loco particula δὲ.

οὐδὲν ἄλλο λέγω.] Sic dedi cum Xyl. i., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. Inverso autem ordine Gat. et reliquae habent: λέγω οὐδὲν ἄλλο.

εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι.] Hanc omnium Edd. et Vat. A. lectionem in textu servandam putavi, eoque magis, quod bene defendi potest, si ex praecedentibus vocem ψυχὴν ad αὐτὴν subaudimus. Negat quidem Gatakerus τῆς ψυχῆς in praecedentibus mentionem fieri; in quo autem se fefellisse Virum ceteroquin satis accuratum, nemo est quin videat. Nec remotior mihi videtur haec vox a loco nostro, ut, eam commode subaudiri posse, cum Casaub. negare audeam. Verba enim, quae praecedunt:

μὴ-

quidquid est, hominum est rudium atque imperitorum, quum tibi liceat, quacumque visum fuerit hora in te ipsum recedere: nusquam enim aut tranquillior aut majoris otii secessus homini datur, quam in solum ipsius animum: praefertim, si quis ea intra se habet [reposita], quorum contemplatione summam extemplo tranquillitatem consequitur: eam autem dico tranquillitatem, quae in morum decentia consistit. Hoc igitur recessu jugiter usus te ipse renova. Sint autem [ista praecepta] brevia et principalia, quae, quamprimum tibi occurrerint, sufficiant ad animum purgandum et ad te remittendum nihil indigne ferentem eorum, ad quae reverteris. Quid enim indigne fers? „Hominumne pravitatem?„ Perpendens decretum illud, animalium ratione praeditorum alterum alterius causa natum esse: [alios] ferre esse partem iustitiae: porro invitos peccare: denique, quam multi, vita in inimiciis, suspicionibus, odiis et litigiis

F 4

trans-

μάλιστα, ὅστις — εὐκοσμίαν in parenthesi sunt legenda. Caeterum *Xylander* dum vertebat molestia liberare, legisse videtur ἀνίαν pro αὐτήν, quam lectionem et *Gatak.* comprobavit. *Junius* pro ἀποκλύσαι malebat ἀπολύσαι. *Reiskius* vulgar. defendit, attamen si quid mutandum sit, aut λύπην aut ἄτην aut ἄσπην (jactationem) aut ἄλμην (salsedinem) restituendum putat. Ingenue autem fateor, magis mihi probari *Cas. αὐτήν* (i. e. Σόφρον) ἀποκλείσαι, *Antoninus* enim passim usus est verbis, quae poetae sibi jure suo tam-

quam peculiaria vindicasse videntur.

παύου ποτέ.] sc. δυσχεραίνειν. Quae quidem verba in fine singularum, quae sequuntur, periodorum subaudienda videntur. Quod si cui non placuerit, fortasse *Casauboni* rationem praeferendam putabit, qui in fine periodorum, quae sequuntur scilicet, post ὥσανει πόλις, — συγκατέδου — περιγράφεται signum interrogandi collocavit. At tum in sequentibus ἐννοήσας mutandum esset in ἐννοήσαντος, et ἀπιδῶν in ἀπιδόντα, quam

ἀνανεωσάμενος τὸ διεζευγμένον, ἤτοι πρόνοια, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὧν ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὥσανει πόλις. — ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἄψεται ἔτι. — ἐννοήσας ὅτι οὐκ ἐπιμέλγεται λείως ἢ τραχέως κινουμένῳ πνεύματι ἢ διάνοια, ἐπειδὴν ἄπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήνοας, καὶ συγκατέθου. — ἀλλὰ τὸ δοξάριόν σε περισπάσει. — ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης καὶ τὸ χάος τοῦ ἐφ' ἑκάτερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχίσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἄκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων, καὶ τὸ στενὸν τοῦ τόπου ἐν ᾧ περιγράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στιγμή, καὶ ταύτης πόσον γωνίδιον ἢ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι,

quam quidem audaciam improbandam existimo.

ἀνανεωσάμενος] Annot. Lugd. malebat: μέμνησο, ὅτι ὁ θεὸς ἀνανεωσάμενος. At recte monuit Gatak., hoc Delium poscere notatorem.

ὥσανει πόλις] Ad h. l. Morus: „Post haec verba excidit verbum tale, παύου, λήγε, ἡσύχασε.“ Ego vērō malim post haec verba supplere: παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἄψεται ἔτι. ἐννοήσας] ἔτι cum Casj. et Oxon. cum ἄψεται conjungendum putavi, non, ut in reliquis Edd. factum reperio, cum ἐννοήσας; de quo etiam Morus et Reisk. monuerunt. Caeterum Lugd. malebat: ἐννόησον, et Men. atque Reisk. ἐννόησαντος. Neutra autem emendatione opus

est, si ad συγκατέθου supplementum παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

καὶ λοιπὸν ὅσα — καὶ συγκατέθου] Morus, sublato utroque καὶ et ante λοιπὸν et ante συγκατέθου, reponendum putabat συγκατάθου, ut hic verborum esset ordo: ἐννοήσας, ὅτι — ἐξουσίαν, λοιπὸν — συγκατάθου. Sed et his superfedere possumus, suppletis post συγκατέθου iis, quae diximus.

ἀλλὰ τὸ δοξάρι. σε περισπάσει] Jun. malebat: περισπᾷ. Quis vero nescit, Graecos saepissime Futurum pro Praesenti usurpare, de quo L. Gr. Idiom. cf. Viger. de Idiot. L. Gr. p. 212. edit. Zeun. II^{dae}. Quid? quod ἄψεται praecessit.

ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος κ. τ. λ.] Menag. malebat ἐπιδόντα, qua tamen emendatione haud

transacta, defunoti et in cineres redacti sint, desine tandem [indigne hoc ferre]. „At moleste quoque fers ea, quae a rerum universitate tibi sunt tributa., In memoriam revocans vel disjunctivum illud: aut providentia, aut atomi, vel ea omnia, quibus demonstratum est, mundum civitatis instar obtinere, [desine tandem moleste ferre]. „Verum tangunt te adhuc, quae ad corpus pertinent., Considerans, spiritui sive leniter sive asperso motu neutiquam immisceri mentem, ubi semel se subduxerit, suamque vim perspexerit, nec non ea, quae de voluptate ac labore audivisti tuoque adfensu comprobasti, [desine tandem moleste ferre]. „Verum gloriola te torquet., Cogitans, quam celeriter omnia

F 5

obli-

haud aegre carebimus, si suppleverimus post περιγράφεται verba παύου ποτὲ δυσχεραίνειν. *Morus* quoque τὸ ἀπιδῶν defendit, sed alia ratione. „Hic, inquit, videtur esse nexus: ἀπιδῶν εἰς — μέμνησο, inserta parenthesi [sc. ὅλη — ἐπαινεσόμενοι], post quam οὖν addit.,

τὸ εὐμετάβολον] *Arg.* operarum errore: τὸ εὐματάβολον.

τὸ ἄκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων] Verba τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων intacta reliqui, eaque in versione expressi, si non ut debebam, tamen ut poteram. Apud *Arrian.* *Diff. Epictet.* I, 9, 15. simili fere modo ἡ ἐφ' ἡμῖν ἐξουσία dicitur pro ἡ εἰς ἡμᾶς ἐξουσία. Et apud eundem IV, 1, 86. τύραννοι ἐφ' ἑκάστοις [ἡμῶν] sunt tyranni nobis imminentes L. mi-

nantes. Hinc putavi nostrum significare posse: *opiniones famae nostrae minantes*. Aptior sane videbitur in hac orationis serie interpretatio nostra, quam *Casaub.*, qui verba τὰ ἐφ' ἡμῖν δοκούντα de iis explicat, quae videntur in nostra esse potestate, quamquam fateor, eam usu loquendi Stoicorum magis confirmari. Jam pergam ad enarrandas VV. DD. conjecturas. *Gatak.* malebat: τῶν ἐφημεῖν δοκούντων, *Cas.* τῶν εὐδοκιμούντων, aut τῶν ἡμῖν δοκούντων, quod *Xyl.* legisse videtur. Verba enim τὸ ἀκριτον τῶν κ. τ. λ. vertit: *incertitudo opinionum humanarum.*

τὸ στενὸν τοῦ τόπου] *Lugd.* vitiose: τὸ στ. τοῦ πόπου.

στιγμή, καὶ ταύτης κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: στιγμή, πάστον γωνίδιον κ. τ. λ.

μῆ-

πόσοι, καὶ οἷοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; λοιπὸν οὖν μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρετρίδιον ἑαυτοῦ· καὶ πρὸ παντὸς μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνου, ἀλλὰ ἐλεύθερος ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶν. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς αὐτὸ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔστω τὰ δύο. ἐν μὲν, ὅτι τὰ πράγματα οὐχ ἄπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐξω ἔστηκεν ἀτρεμοῦντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνης τῆς ἐνδον ὑπόληψεως. ἑτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὀρεῖς, ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται· καὶ ὅσων ἤδη μεταβολαῖς αὐτὸς παρατετύχηκας; συνεχῶς διανοοῦ, ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις.

δ'. Εἰ τὸ νοερὸν ἡμῖν κοινόν, καὶ ὁ λόγος καθ' ἐν λογικοί ἐσμεν κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ προστακτικὸς τῶν ποιητέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ νόμος κοινός·

εἰ

μέμνησο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρετρίδιον ἑαυτοῦ] *Vatic. A. μ. τ. ὑποχ. τ. ε. τ. τ. ἀρετρίδιον ἑαυτοῦ. Haud male, opinor. Potuit enim translate villam dicere pro mente, in quam tanquam in villam ut secederet suaderet. Vereor tamen, ne ἀρετρίδιον illud a librario profectum sit, qui non intelligeret, quid sit ὑποχώ-*

ρησις εἰς ἀρετρίδιον. Hinc nolui eam lectionem in contextum recipere; quamquam aliis fortasse vulgari elegantior videatur.

ὅσον οὐδέπω μεταβάλλει.] *Jup. malebat μεταβαλεῖ. At cf. quae infra adnotabimus ad similem Reisk. conjecturam IX, 29.*

παρατετύχηκας; συνεχῶς

oblivione sepeliantur, quam vastum sit illud chaos infiniti utrimque aevi, quam inanis ille applausus, quam mutabiles et inconsultae opiniones, quae famae nostrae minantur, quam angustus denique locus, quo laus ista terminatur, [define tandem moleste ferre]. Tota enim terra puncti instar est, et hujus quam exiguus angulus incolitur? et in hoc quam pauci sunt et quales, qui te sint celebraturi? Proinde, quod reliquum est, memento in particulam istam secedere; et in primis cave distraharis aut nimis intento agas studio, liber esto potius et res intueri, ut vir, ut homo, ut civis, ut animal mortale. Ex his, quae tibi, ut ad ea attendas, quam maxime in promptu esse debeant, haec duo sint: alterum, res ipsas non ad animum attingere, sed extrinsecus immotas persistere, molestias autem ab opinione sola provenire: alterum vero, universa, quae hic videas, mox mutatum iri, neque amplius futura esse: et quam multarum rerum mutationibus jam ipse interfuisti? Jugiter considera, mundum esse mutationem, vitam opinionem.

4. Si intellectus nobis communis est, etiam ratio, per quam rationales sumus, communis est; si ratio, etiam ea, quae quid agendum sit, quid non, praecipit, ratio communis

χῶς διανοοῦ, ὁ κόσμ. κ. τ. λ.] Monente Reiskio, post παρατετύχῃας interstixi signo interrogandi, συνεχῶς διανοοῦ autem cum sequentibus conjunxi. Ceterae: παρατετύχῃας, συνεχῶς διανοοῦ. ὁ κόσμος κ. τ. λ. Sed nimis frigidus videtur sensus, si verba συνεχῶς διανοοῦ ad priora referuntur. ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις. ὁ βίος, ὑπόληψις.] Vat. A.

corrupte: ὁ κόσμου, ἀλλοίωσις κ. τ. λ.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 6. p. Cas. 4.)

εἰ τὸ νοερόν κ. τ. λ.] Ita cum Lugdun., Cas., Oxon. et De Jol. dedi, pro quo in reliquis legitur: εἰ τὸ νοερόν. Consentit quoque Vat. A. in νοερόν. Idem vero pro εἰ τὸ vi-
tiose dat: εἰς τὸ.

ὁ κόσ.

εἰ τοῦτο, πολίται ἐσμέν· εἰ τοῦτο, πολιτεύματός τινος
 μετέχομεν· εἰ τοῦτο, ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις ἐστί. τίνος
 γὰρ ἄλλου φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κοινῷ
 πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης
 πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῶν,
 ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδες μοι ἀπὸ τίνος γῆς ἀπομε-
 μέρισται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευμα-
 τικὸν ἀπὸ πηγῆς τίνος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἐκ τίνος
 ἰδίας πηγῆς (οὐδὲν γὰρ ἐκ τῶν μηδενὸς ἔρχεται, ὥσπερ μὴδ'
 εἰς τὸ οὐκ ὄν ἀπέρχεται), οὕτω δὴ καὶ τὸ νοερὸν ἡκεὶ παρ' ἐν.

ε'. Ὁ θάνατος τοιοῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως μυ-
 στήριον. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων * . . . εἰς ταυ-
 τὰ. ὅλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν ἂν τις αἰσχυνθεῖη. οὐ γὰρ παρὰ
 τὸ ἐξῆς τῷ νοερῷ ζῶει, οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρα-
 σκευῆς.

ς'. Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιαύτων πέφυκε γίνεσθαι
 ἐξ ἀνάγκης. ὁ δὲ τοῦτο μὴ θέλων, θέλει τὴν σικτὴν ὅπου
 μὴ ἔχειν. ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ὀλίγιστου χρό-
 νου καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνήξεσθα· μετὰ βραχὺ δὲ οὐδὲ ὄνο-
 μα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ζ'. Ἄρην

ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις
 ἐστί.] *Vat. A.* vitiole: ὁ κό-
 σμος ὡς ἂν εἰ πολίταις τι.

ἀπὸ τίνος γῆς ἀπομε-
 μέρισται.] *Vat. A.* vitiole:
 ἀπομέρισται.

καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέ-
 ρου στοιχείου, καὶ τὸ
 πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς
 τίνος.] *Vatic. A.* — καὶ τὸ
 πνευματ. ἀπὸ γῆς τίνος, perpe-
 ratum. Nec vero opus est, opi-
 nor, emendatione *Reisk.*, qui
 reponendum putabat: καὶ τὸ

ὑγρὸν ἀπὸ πηγῆς τίνος καὶ τὸ
 πνευματικὸν, ἀφ' ἑτέρου στοι-
 χείου, quatenus facile con-
 cedo, hoc elegantius esse.

οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μη-
 δενὸς κ. τ. λ.] *Particula* γάρ
 a *Vat. A.* abest.

Ad Seet. 5. (ap. Lugd. 7. p.
Cas. 5.)

σύγκρισις ἐκ τῶν αὐ-
 τῶν στοιχείων * . . . εἰς
 ταῦτά.] *Locus* absque dubio
 mutilatus. *Legendum* igitur
 aut cum *Casaub.* σύγκρισις καὶ
 διά-

munis est; si haec, lex quoque communis est; quod si ita se habet, cives sumus; hoc si conceditur, civitatis cuiusdam participes sumus; et ex hoc efficitur, mundum civitatis instar obtinere: quam enim aliam civitatem dicere quis possit toti hominum generi communem? Hinc vero ex communis illa civitate intellectus et ratio et lex nobis est, aut unde? Sicut enim terrenum mihi a terra aliqua pro parte obvenit, et calidum et igneum a fonte aliquo peculiari: (nihil enim aut ex nihilo fit, aut in nihilum redigitur,) ita et intellectus alicunde [nobis] venit.

5. Tale quiddam mors est, quale nativitas, naturae mysterium; ex iisdem elementis concretio [illic], in quae [istic resolutio], nihil omnino, cuius quemquam pudeat; nec enim animali ratione praedito, nec rationi constitutionis ejusdem repugnat.

6. Natura rerum fieri nequit, quin ab istiusmodi [hominibus] talia fiant, quod qui non vult, is et ficum succo carere vult. Omnino autem illius memento, intra brevissimum tempus et tibi et illi, quicumque sit, moriendum fore; tum paullo post ne nomina quidem vestra superfutura.

7. Tolle

ἀνάγκησις ἐκ τ. α. στ. εἰς ταυτὰ, αὐτ., quod malim, cum *Gathk.* σύγκρησις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων καὶ ἀνάγκησις ἢ διχλουσις εἰς ταυτὰ. — Aliquando suspecta mihi erant verba σύγκρησις — ταυτὰ, eaque ex glossemate, quo quid δάντες sit, explicaretur, orta et textui illata putabam. At obstant verba εἰς ταυτὰ, quo minus in ea opinione perseverem.

ὅλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν] Quamquam vix tanti est, nolo

tamen silentio praeterire, me veterum Edd. Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. auctoritatem secutum δ' οὐκ edidisse, in reliquis autem δὲ quā legi.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 7. p. 8.

Cas. 6. p.)

ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο] *Vat. A.* vitiose: ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο.

καὶ σὺ καὶ οὗτος τέθνηκε] *Vat. A.* iterum corrupte: καὶ σὺ οὗτος τέθνηκεσθαι.

Sect.

ζ'. Ἄρον τὴν ὑπόληψιν, ἥρται τὰ βέβλαμμαι. Ἄρον τὰ βέβλαμμαι, ἥρται ἡ βλάβη.

η'. Ὁ χεῖρω αὐτὸν ἐαυτοῦ ἀνθρωπίνον οὐ ποιεῖ, τοῦτο οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ χεῖρω ποιεῖ, οὐδὲ βλάπται, οὔτε ἐξωθεν, οὔτε ἐνδοθεν.

θ'. Ἠνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις τοῦτο ποιεῖν.

ι'. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει· ὃ ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσης, εὐρήσεις· οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπὸ τινος ἀπονεμόντος τὸ κατ' ἀξίαν. παραφύλασσε οὖν ὡς ἥρξω· καὶ, ὅτι ἂν ποιῇς, σὺν τούτῳ ποιεῖς, σὺν τῷ ἀγαθῷ εἶναι, καὶ ὃ νεύομαι ἰδίως ὁ ἀγαθός. τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας ὁδός.

ια'. Μὴ τοιαῦτα ὑπολαμβάνετε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει, ἢ οἷα σε κρίνειν βούλεται· ἀλλ' ἴδε αὐτὰ, ὅποια κατ' ἀληθείαν ἐστὶ.

ιβ'. Δύο

Sect. 7. (ap. Lugdun. 9. p. Cas. 6. p.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 9. p. Cas. 6. p.)

τοῦτο οὐδὲ τ. β. δ. χεῖρω ποιεῖ] Vat. A. τοῦτο οὐδὲ τ. β. δ. χεῖρω οὐ ποιεῖ.

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 9. p. Cas. 6. p.)

ἡνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις κ. τ. λ.] Gatak. malebat: ἡνάγκ. ἐνεκα τοῦ συμφέροντος ἡ φύσις τ. π., qua tamen emendatione opus non esse videtur. Cf. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 9. p. Cas. 7.)

ὃ ἐὰν ἀκριβῶς παραφυλάσσης] ἀκριβῶς dedi cum Xyl. I., Cas. et Oxon., consentiente Vat. A. In reliquis Edd. ἀκριβῶν scriptum est, quamquam Cas. illud malebat.

οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκ.]. Sensus in apriço est; verba autem vix sana. *Morus*, igitur legendum putabar: οὐ λ. μ. κ. τ., ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον, omisso καὶ. — *Reisk.* vero: οὐ λ. μόν. κ. τ. ἐξῆς ἀλλ'

ἐτ'

7. Tolle opinionem et sublatum est illud: laesus sum. Quo sublato, et damnum sublatum est.

8. Quod hominem ipsum deteriozem non reddit, id neque vitam ejus deteriozem reddit, neque damnum ei adfert, nec extrinsecus nec intrinsecus.

9. Utilitatis natura non potest non ita agere.

10. Quidquid contingit, iuste contingit: id, quod si sedulo observaveris, facile deprehendes: non dico ex necessaria tantum rerum serie, sed etiam ex ratione iusta et quasi ab aliquo, qui pro dignitate cuiquam suum tribuit; hoc igitur, ut coepisti, considerare perge, et quidquid facis, te bonum praeista sensu eo, quo quis proprie bonus dicitur: hoc in omnibus serva actionibus.

11. Tu ne ea opineris, quae is opinatur, qui te injuria adficit, aut quae ille te autumare vult: sed res ipsas, quomodo se vere habeant, considera.

12. Du-

ἔτι καὶ κατὰ χιτ. λ. Omnium vero maxime probabilis mihi videtur ratio Viri Docti, qui in Bibl. philolog. Gotting. ed. *Mor.* censorem egit, ut dicamus ὅτι loco suo motum et statim post οὐ λέγω μόνον reponendum esse: οὐ λ. μόν. ὅτι κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον. Nec necessarium admodum est, ut ἀλλὰ καὶ legamus, quum καὶ illud post οὐ μόνον ἀλλὰ interdum et ab optimis scriptoribus omittatur, de qua re est Gl. *Hindenburg.* ad Xenophont. *Memor.* I, 6, 2.

καὶ ὅτι ἀν. περὶ ἧς] Edd.

Glaug., *Wolla* et *Mori* operarum errore: καὶ ὅτι ἀν. παρῆς οὐν τῷ ἀγαθῷ εἰγαί]

Sic enim *Lugd.*, *Cas.*, *Oxon.* et *Mor.* edere pro vulgari οὐ τὸ hanc dubitavi: postulat enim regula Grammatices, ut ita emendemus.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 9. p. Cas. 8.)

οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει] *Arg.* operarum errore: οἷα ὁ ὑβρί. κρίνειν.

ἀλλὰ ἴδε] *Xyl.* 11 et *Arg.* ἀλλὰ ἴδε.

ὅποια κατὰ ἀλήθειαν ἐστὶ] *Vatic. A.* corrupte: ὅποια κατὰ ἀλήθειαν ἐστὶ.

Ad

αβ. Δύο ταύτας ἐτοιμότητας ἔχει αἰεὶ δεῖ τὴν μὲν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐκ' ὠφελείας ἀνδράσιν. τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθεῖσθαι, εἰν ἄρα τις παρῇ διαφθεῖν καὶ μεταγῶν ἀπό τινος οἵσεως. τὴν μὲν τοι μεταγωγῶν, αἰεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελούς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι ἰδὺ ἢ ἐνδοξον ἐφαίη.

γγ. Λόγον ἔχεις; ἔχω· τί σὺν οὐ χρᾶ; τούτου γὰρ τὸ αὐτοῦ ποιῶντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ. Εὐνέστης, ὡς μέρος. ἐναφανισθῆσθαι τῷ γεννῶντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθῆσθαι εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε. Παλ-

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 10. Cas. 9. p.)

ἔχειν αἰεὶ δεῖ] Vat. A. τι-
tiose: ἔχει x. τ. λ.

τὴν μὲν τοι μεταγωγῶν, αἰεὶ x. τ. λ.] Quid sibi velit, quod hoc loco praecipit Antoninus, nemo non videt, mutationem scilicet sententiae fieri debere intervenitu verisimilis opinionis, justum esse et omnibus utile, quod jam praeferas; tales quidem justas esse causas sententiam mutandi, non vero opinionem de majori rei alicujus suavitate aut honore. In singulis autem verbis haereo: τὴν μὲν τοι μεταγωγῶν [sc. δεῖ, quod ex seq. sub-

audiendum est] αἰεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελούς [sc. ὄντος, quae quidem ellipsis durior fere est] γίνεσθαι. — Jam vero, quae sequuntur, ea vix sana sunt, et miror, Gatakerum caeterum ad emendandum satis proclivem h. l. silentio praeteriisse. καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι x. τ. λ. Hoc loco id quod praedicati vicem teneat, deesse videtur. Expectas enim μόνον εἶναι δεῖ μεταπειθόντα vel tale quid. Jam vero Vat. A. nihil varietatis a vulgato textu habet, nisi quod pessime adeo παραπαίοντα pro παραπλήσια exhibet, vocem igitur, quae

12. Duplicem te habere oportet promptitudinem: alteram, ut ea tantum facias, quae ratio ejus partis, quae regnum in te et potestatem legislatoris obtinet, hortatur, [eaeque] ad hominum utilitatem: alteram, ut, si quis adsit, qui te corrigere et ab opinione aliqua deducere velit, sententiam mutes. Oportet autem hanc sententiae mutationem tantum aut probabilitate aliqua, vel justam esse, vel hominum societati utilem, aut istiusmodi argumentis niti, non autem opinione, suavius aut gloriosius hoc esse.

13. Ratione praeditus es? Sum. Cur igitur ea non uteris? Haec enim si facit, quod suum est; ecquid est amplius, quod desideres?

14. Ut pars substituti; in id, quod te genuit, evanesces: vel potius facta mutatione in rationem ejus seminalem recipieris.

15. Mul-

quae plane nihili est. Pergo ad conjecturas VV. DD. proponendas. *Menag.* nihil mutabat, praeterquam quod τοιαῦτα ut glossema τοῦ παραπλήσια tollendum putabat. *Reisk.* locum ita constituit: τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν δεῖ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δίκαιου ἢ κοινωφελοῦς γίνεσθαι καὶ παραπλήσια. Τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ τὰ μετὰ γόντα ἢ μεταπίπτοντα. — *Morus:* τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθανότητος, ὡς δίκαιον καὶ κοινωφέλεις καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, γίνεσθαι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ. — *Centor Ed. Mor.* in Bibl. philol. Gotting. τὴν μ. μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθαν., ὡς

δικαίου ἢ κοινωφελοῦς ὄντος, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, μόνον γένεσθαι δεῖ κ. τ. λ. — Noli temere textum ex conjectura mutare; ceterum vix dubito, quin pro αἰ cum *Reisk.* legendum sit δεῖ; praeterea nihil mutem, nisi παραπλήσια, quod forsan depravatum sit, et pro substantivo, ut παραπήγματα, illatum.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 11. Cas. 9. p.)

τί ἄλλο θέλεις] *Lugd.* operarum vitio: θέλεις.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. p. Cas. 10. p.)

ἐνυπέστης] *Vatic. A.* ἐνυπέστης.

G

Ad

Marc. Anton.

ιε'. Πολλὰ λιβανωτοῦ βωλάρια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ, τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δ' ὕστερον. διαφέρει δ' οὐδέν.

ισ'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, ἐὰν ἀνακάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ λόγου.

ιζ'. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῇν. τὸ χρεῶν ἐπύρ-
τηται· ἕως ζῆς, ἕως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γένου.

ιη'. Ὅσῃν ἀσχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλησίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενόηθῃ· ἀλλὰ μόνον τί αὐ-
τὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῦτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ
τὸν ἀγαθόν

— — — — μὴ μέλαν

Ἦθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν
Ὀρθόν, μὴ διερριμμένον.

ιθ'. Ὁ

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 12. p.

Caf. 10. p.)

τὸ δ' ὕστερον] Sic Edd. antiquiores. *Gat. et reliquae:* τὸ δὲ ὕστερον.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 12. p.

Caf. 10. p.)

αὐτοῖς δόξεις] *Vat. A.* prave: αὐτοῖς δόξης.

ἀνακάμψῃς] Ita *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.,* quod *Gat. et reliqui Editores* adeoque *De Joly* praeter necessitatem in ἀποκάμψῃς immutarunt.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 12. p.

Caf. 10. p.)

τὸ χρεῶν ἐπύρτηται] *Vat. A.* haud male τὸ χρέος (debitum naturae) ἐπύρτηται.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 13.

Caf. 11.)

ὅσῃν ἀσχολίαν κερδαίνει κ. τ. λ.] *Vox ἀσχολίαν corrupta videtur. Xyl. et Caf. vertunt: Quantum otii lucratur etc., quasi legissent εὐσχολίαν, quod et Gat. reponendum putabat, quem in Versione h. l. secutus sum. Poterat tamen et aliquis suspicari, legendum esse ἀχολίαν, i. e. ἀοργησίαν, ut apud Plutarch. in Consolat. ad Uxor. II. p. 390. Vol. X. Hutt., ubi cum προχότης conjungitur, ita ut sensus sit: defutura iracundiae irritamenta, deposita curiositate de iis, quae alii dixerint, egerint, cogitaverint.*

ἢ κατὰ τὸν ἀγαθόν

- - - μὴ μέλαν

Ἦθος

15. Multae thuris glebulae in aram eandem, alia citius, alia serius decidit: nihil autem interest.

16. Intra decimum diem iisdem Deus videberis, quibus nunc bellua aut simia, si ad decreta rationisque cultum te retuleris.

17. Ne tanquam annorum millia victurus: fatum instat; dum vita suppetit, dum datur, bonus esto.

18. Quantum is otii lucratur, qui non animadvertit, quid alius dixerit, egerit, cogitaverit; sed, quid ipse tantum agat, quo id iustum fiat piumque, seu, ut Agatho ait:

— — — — non nigros

Mores circumspicere, sed lineae insistere

Rectum, non vagantem.

G 2

19. Qui

Ἡθός περιβλέπεσθαι,
ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμ-
μῆς τρέχειν.

Ὁρθόν, μὴ διερριμμένον.] Vix dubito, quin pro κατὰ τὸν ἀγαθόν legendum sit κατὰ τὸν Ἀγάθωνα. Hinc verba sequentia, praeunte Menagio, et in Notis Mssptis ad hunc locum et in Notis ad Diogen. Laert. I, 61. in versus singulares dividenda putavi. Jam Xyl. malebat: κατὰ τὸν Ἀγαθῶνα, „quod, inquit, maxime videtur confirmare articulus τὸν masculinus, et verba, quae sequuntur, omnino videntur ex aliquo poeta desumpta., — Casaub. edidit Ἀγάθωνα. Gatak.: „Quid, si Xyl. lectione [emendatione] ex parte admitta, sic concin-

naverimus: ἢ κατὰ τὸν Ἀγάθωνα μὴ μέλαν ἦθος ἦ· δεῖ δὴ μὴ περιβλέπεσθαι κ. τ. λ.,,

Idemque vertit: nec, ut Agatho loquitur, mores nigros quod respiciat: non est itaque circumspiciendum, sed lineae insistendum etc. — Boot. pro περιβλέπεσθαι reponendum putabat: περιτρέψασθαι. — Junius: ὅσιον καὶ ἀγαθόν· μὴ μετὰ νωθείας περιβλέπεσθαι. — Reiske: ὅσιον καὶ καλὸν ἀγαθόν. Μὴ (sc. χρῆ) μέλαν ἦθος περί σε βλέπεσθαι κ. τ. λ. — Morus: ὅσιον δεῖ γὰρ τὸν ἀγαθόν κ. τ. λ. — Reche: ἔχει τε (πρὸς) τὸν ἀγαθόν κ. τ. λ. — Judicio suo utantur lectores! Mihi quidem a Xyl. et Menag. locus perfunctus esse videtur.

Ad

19'. Ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν ἐπτοημένος, οὐ φαντάζεται ὅτι ἑκαστος τῶν μεμνημένων αὐτοῦ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκειται. εἴτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνῳ διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προϊούσα. ὑπόθцу δ' ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ; καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα, τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινά; πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν Φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχόμενου λόγου λοιπόν.

κ'. Πᾶν

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 14. p. Casf. 12. p.)

ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν κ. τ. λ.] Articulus ὁ abest a Vat. A. Pro τὴν vero τὸν perperam scriptum est in Woll.

εἴτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνῳ κ. τ. λ.] Vitiose Vatic. A. εἴτα πάλιν ὁ ἐκείνου (sic) κ. τ. λ.

καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ.] Vat. A. καὶ οὐ λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ. haud male. Caeterum Reche malebat pro ὅτι legerē τί, quia praeceperat τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ;

τί ὁ ἔπαινος, πλὴν κ. τ. λ.] Reche, qui post ζῶντα interrogandi signum poni malebat, pro τί ὁ ἔπαινος legendum esse putat: δι' ὃ vel διατί ὁ ἔπαινος κ. τ. λ.

πάρες γὰρ νῦν ἀκαίρως — λοιπόν.] Haec verba, quamquam absque dubio depravata, tamen sine Codi-

cum auctoritate corrigere nolui. Nec quidquid varietatis in Edd. reperitur, nisi quod Casf. pro ἐχόμενον exhibet ἐχομένου. Vat. A. autem melius, opinor, ἐχομένην exhibet. Restat, ut conjecturas lectoribus proponam. Gatak. παρῆς aut παρής γὰρ ν. ἀκ. τ. φ. δ. ἀ. τ. ἐχόμενος λ. λ., *omittis enim intempestive id, quod in te natura posuit, dum ab aliorum interim sermonibus pendes. At dubito, an Φυσικὴ δόσις unquam hoc sensu adhibeatur.* — Boot.: παρέντες γὰρ ν. ἀκ. τ. φ. δ. ἀ. τ. ἐχομεν λόγον, *praetermittentes id, quod in nobis natura posuit, alterius rei rationem habemus.* Reiskius ad h. l. ita: „f. παρῆς γὰρ νῦν εὐκαίρως τὴν Φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχομαι λόγου λοιπόν· quorsum facit, cui rei utilis est gloria et fama? nisi forte inter homines, in quibus versamur, ad per-

ficien-

19. Qui insana famae posthumae cupiditate ducitur, non cogitat, fore, ut unusquisque eorum, qui ipsius meminerint, et ipse mox moriturus sit; postea rursus et ipse, qui hunc exceperit, donec tandem omnis memoria per attonitos illos et extinctos propagata et ipsa prorsus exstinguatur. Fac vero et immortales fore, qui tui recordentur, immortalem quoque tui memoriam; quid igitur hoc ad te? nec ad mortuum jam dico, sed ad superstitem ipsum laus quid facit? nisi forte propter dispensationem quandam? Neglige enim intempestive naturae donum, et relinquitur, te ex alia ratione pendere.

G 3

20. Pul-

ficiendas et consequendas eas res, quas cupimus, pro temporum atque rerum nostrarum ratione nobis usui sit: nam seposito, prout huic loco congruebat, naturae dono, jam tandem alias rationes confector, i. e. loquor nunc ad statum hominis naturalem non respiciens, sed loquor ut civis in communione rerum cum aliis constitutus., Haec ille. Verum hanc interpretationem esse durissimam, nemo non videt. — *Morus*: „Neglige naturae donum (τὸν λόγον) et relinquitur, te ex alio λόγῳ (ruinore) pendere. Δοιπὸν ἐστὶ τὸ ἐχόμενον (die Abhängigkeit) ἄλλου τινὸς λόγου. Sed nonne λόγου delendum? Ita δόσις φυσικῇ naturae dotes quaslibet significabit., — At bene monuit Cenfor Adnotatt. *Mori* in Bibl. philolog. Gotting., hanc explicationem iusto duriorē esse,

nec accommodatam ad ea, quae praecedunt. In *Versione* tamen secutus sum *Morum*, ut versio quodammodo cum textu impresso consentiret. Non tamen diffiteor, mihi omnium maxime placere huius Cenforis emendationem: μή παρὲς οὖν ἀκαίρως τὸν φυσικὸν λόγον, ἄλλου τινὸς λόγου ἐχόμενος, Δοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. Nec omnino mihi displicet ea, quam olim proposui, emendatio: παρὲς οὖν νῦν εὐκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχομένην (cum *Vat. A.*) λόγου. Δοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. „Jam igitur tempestive omittas, quæso, donum, quod vano tumore te implet et ab aliorum sermone pendet. Reliquum etc. Solet enim Antoninus, finita de aliqua re disputatione, addere praecepta, et deinde ad alias res tractandas accedere.,

Ad

κ'. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν καλὸν ἐξ ἑαυτοῦ καλὸν ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, οὐκ ἔχον μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαινον· οὔτε γοῦν χειρὸν ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινούμενον. τοῦτό φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὕλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὅντως καλὸν * τινὸς χρεῖαν ἔχει; οὐ μᾶλλον ἢ νόμος, οὐ μᾶλλον ἢ ἀλήθεια· οὐ μᾶλλον ἢ εὐνοία, ἢ αἰδώς. τί τούτων διὰ τὸ ἐπαινεῖσθαι καλὸν ἐστίν, ἢ ψεγόμενον φθερίεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χειρὸν γίνεται, εἰ μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσὸς, ἐλέφας, πορφύρα, λύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δεινρύφιον;

κα'. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐτὰς ἐξ αἰδίου χωρεῖ ὁ αἶρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐν τοσούτου αἰῶνος θάπτομένων σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε, ἡ τούτων πρὸς ἣν τινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διάλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· οὕτως αἱ εἰς τὸν αἶρα μεθιστάμεναι ψυχαί,

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 12 p.)

πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν κ. τ. λ.] * *Mallim*, ut jam dixi, vocabulum praeced. Sect. extremum Δοιπὸν ad hanc Sect. referri, ut incipiat: Δοιπὸν πᾶν τὸ κ. τ. λ. Caeterum *Vatic. A.* pro πᾶν legit: ἄν. Quod mox sequitur καλὸν ἐστὶ in *Lugd.* operarum vitio in εἰαλὸν ἐστὶ depravatum est.

γίνεται τὸ ἐπαινούμενον] *Lugd.* et *Caf.* — τὸ ἐπαινόμενον.

τὸ δὲ δὴ ὅντως καλὸν * τινὸς χρεῖαν ἔχει; οὐ

μᾶλλον, ἢ κ. τ. λ.] *Excidit*, opinor, ἐπαινοῦ post καλόν. *Gatak.* malebat: οὐ τινος χρεῖαν ἔχει, aut τινος χρεῖαν ἔχει; — Caeterum *Vatic. A.* exhibet: τόγε δὴ οὕτως καλὸν κ. τ. λ. quod minus placet. Inest enim in his, quae sequuntur, conclusio, quam vocant *Logici*, a minori ad majus. Pro δὴ *Arg.* vitiose δι.

σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χειρὸν κ. τ. λ.] *Lugd. Annot.* malebat — οὐκ (debuerat saltem: οὐχ) ἑαυτοῦ χειρὸν: qua tamen emendatione non opus est, si haec verba interrogative explicantur.

πορ-

20. Pulchrum etiam quaecunque per se pulchrum est et in se terminatur, nec partem sui, ullam laudem habet; laudando quidem certe nec deterius nec melius redditur. Atque hoc de iis quoque dico, quae vulgo pulchra dicuntur, ut de rebus corporeis artiumque operibus. An igitur, quae so, quod vere bonum est, [laudis] ultius indiget? non magis, quam lex; non magis, quam veritas; non magis, quam benevolentia, quam verecundia. Ecquid horum vel laudando fit pulchrum, vel vituperando corrumpitur? Smaragdus num deterior fit, si non laudatur? Quid vero aurum, ebur, purpura, lyra, pugio, flosculus, arbuscula?

21. Animae si permanent, quomodo eas ab aeterno capit aër? Quomodo vero terra corpora eorum, qui ab aevo tam immenso humati sunt, capere potest? Quemadmodum enim hic corporum, ubi aliquod temporis spatium permanferunt, mutatio et dissolutio aliis cadaveribus locum

G 4

con-

πορφύρεα, λύρα, μαχαί-
ριον κ. τ. λ.] Vocem λύρα,
quam ceterae Edd. ignorant,
praeunte de Joly ex Vat. A.
in textum recepi. Facile
enim fieri potuit, ut post πορ-
φύρεα omitteretur, et libra-
rius, qui Vat. A. descripsit,
vix is erat, qui aliquid de suis
adderet.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 15.
Caf. 13. 14. p.)

εἰ διαμένουσιν αἱ ψυ-
χαὶ κ. τ. λ.] Tzetzes, qui
Chil. VII. Hist. 147. ad hunc
locum respexit, pro διαμένου-

σιν substituit παραμένουσιν, et
pro ἐξ αἰδίου, ἐξ αἰῶνος.

ῥαπτομένων σώματα] ῥαπτομένων recte dant Editt.
Gatak. praecedentes. Haec
vero et reliquae ῥαπτόμενα.

πρὸς ἣν τινὰ ἐπιδιαμο-
νῆν] Casaub. primo protulit
emendationem μετὰ πόσιν τινὰ
ἐπιδ., quam Gatak. tanquam
suam venditat.

εἰς τὸν ἄερα μεθιστά-
μεναι] Articuli τὸν ignorant
Glasg., Woll., Mori et De Jol.
Caeterum malim cum Menag.
ad Laert. VII, 157. μεθεστα-
μέναι a perfecto μεθέστακα.
Arg. vitiose μεθυστάμεναι.

καὶ

χαί, ἐπὶ ποσὸν συμμείνασαι μεταβάλλουσι καὶ χέονται, καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνόμεναι, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχουσι. τοῦτο δ' ἂν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θαπτομένων οὕτωςι σωματίων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐκάστης ἡμέρας ἐπθιομένων ζώων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων. ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ οὕτωςι πως θάπτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὁμῶς δέχεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαιμακτώσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ ἀερῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιωσεις. Τίς ἐπὶ τούτου ἡ ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικόν, καὶ εἰς τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ πάσης Φαντασίας σώζειν τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμάζει, ὃ σοι εὐάρμοστόν ἐστι, ὧ κόσμῳ. οὐδὲν μοι πρόωρον, οὐδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὐκαίρον. πᾶν μοι καρπὸς, ὃ Φέρουσιν αἱ σοὶ ὥραι, ὧ Φύσις. ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκεῖνος μὲν Φησι, πόλι

καὶ ἐξάπτονται.] Recte sic Edd. omnes; nec opus est emendat. Reisk. ἐξαπλοῦνται, explicantur.

χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχ.] Haud dubitavi, ex auctoritate Cod. Vat. A. ubi turbato verborum ordine legitur: πρὸς ταῖς συν-

αικίζομέναις, pro vulgari προσσυνοικιζομέναις, quod sensui officit, rescribere προσσυνοικιζομέναις, ut Gatak, et Menag. emendabant. Reisk. malebat: προσυνοικιζομέναις.

ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς κ. τ. λ.] Pro τοῦ operum errore Lugd. σοῦ.

δέχεε.

concedit, ita et animae in aërem translatae, ubi aliquamdiu perstiterunt, mutantur et funduntur et succenduntur, in feminalem universi rationem receptae, atque hoc modo locum faciunt aliis in easdem sedes recipiendis. Hoc igitur respondere quis possit posito hoc, animas permanere. Non tantum autem reputanda est multitudo corporum hac ratione sepulcorum, sed etiam eorum, quae quotidie et a nobis et ab aliis animalibus comeduntur. Quantus enim numerus consumitur et hac ratione quasi sepelitur in corporibus eorum, qui iis aluntur, et tamen haec eadem regio ea capit, dum partim in sanguinem, partim in aëriam igneamve materiam transeunt. Quenam in hac re est veritatis explorandae ratio? Resolutio in materiam et formam.

22. Noli divagari, sed in singulis agendi consiliis justum te praestare, et in omni viso tenere id, quod potest comprehendere.

23. Quidquid tibi convenit, o Munde, convenit et mihi: nihil mihi immaturum, nihil serum, quod tibi tempestivum; fructus mihi sunt omnia, quae tuae ferunt Horae; ex te omnia, in te omnia, ad te omnia. Ille:

G 3

„o cara

δέχεται ἡ χώρα αὐτῇ]
Pro αὐτῇ Gatak. et Reisk. malunt αὐτὰ: haud male. Nolui tamen vulgatum contra Codd. auctoritatem mutare, praesertim cum ferri posse videatur, subintellecto αὐτὰ, quod fortasse Antoninus, brevitatibus admodum studiosus praetermisit.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 16.

Caf. 14. p.)

ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι καὶ]

Haec verba ignorat Vat. A.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 17.

Caf. 15.)

οὐδὲ ὀψιμὸν] Vatic. A. οὐδὲ ὀψιον, sensu eodem.

πάλι

πόλι Φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πόλι Φίλη Διός;

κδ'. Ὀλίγα πρῆσσε, Φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν· μὴ ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαιῶς πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τοῦ Φύσει πολιτικοῦ ζώου λόγος αἰρεῖ, καὶ ὡς αἰρεῖ. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πράσσειν εὐθυμίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν. τὰ πλείστα γὰρ ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, οὐκ ἀναγκαιῶς ὄντα ἐάν τις περιέλῃ, εὐσυχωτότερος καὶ ἀταρακτότερος ἔσται. ὅθεν δεῖ καὶ παρ' ἑκαστα ἐαυτὸν ὑπομνησκειν, μὴ τι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαιῶν; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαιῶς περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ Φαντασίας· οὕτως γὰρ οὐδὲ πράξεις παρελκουσαι ἐπακολουθήσουσι.

κε'. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος, τοῦ ἀρεσκομένου μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρκουμένου δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει εὐμενεῖ.

κς'. Ἐώ-

πόλι Φίλη Κέκροπος κ. τ. λ.] *Vatic. A.* depravate: πόλλοι φίλοι κέκροπος, σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πόλλοι φίλοι διός; — *Lugd., Caf. et Oxon.* ὦ ante πόλι Φίλη Διός omittunt, et *Caf.* operarum errore φίλι exhibet.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 18. Caf. 16.)

ὀλίγα πρῆσσε, Φησὶν, εἰ μέλλεις κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ὀλίγα πρίν σε,

Φησὶν, οὐ μέλλεις. *Ne quis* Ionismo πρῆσσε offendatur, moneo, esse *Democriti* verba, quae h. l. ab Antonino laudantur.

μὴ ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαιῶς κ. τ. λ.] Sic recte *Edd.* omnes, praeter *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.*, ubi μηδὲν ἄμεινον τοῦ ἀναγκαιῶς κ. τ. λ., sed ex conjectura *Xyl.* haud probanda. *Cod. enim Palatin.*, ipso *Xyl.* teste, legit μήποτε ἄμεινον τ' ἀναγκ., consentiente *Vat. A.* Quam lectio-

„ο cara Cecropis civitas!,, inquit; et tu non diceres: „ο cara civitas Jovis!,,

24. „*Pauca age*, inquit, *si tranquillo animo esse cupis.*,, Nonne forte praestat, necessaria agere, quaeque animantis civilis ratio requirit et qua ratione requirit? Hoc enim non tantum eam, quae a bene agendo, sed et eam, quae a pauca agendo oritur, tranquillitatem praestat. Pleraque enim eorum, quae dicere et facere consuevimus, ut quae non necessaria sunt, si sustulerimus, tranquilliores et minus perturbati erimus. Hinc oportet ad singula, se ipsum monere: numquid hoc ex iis, quae non necessaria sunt? Nec actiones tantum, sed et cogitationes non necessariae sunt tollendae: hoc enim si fit, neque actiones supervacaneae consequentur.

25. Fac periculum, quomodo tibi procedat vita viri boni, ejus, [inquam,] qui tum in fato a rerum universitate sibi destinato, tum justis suis actionibus et benevola mentis affectione adquiescit.

26. Vi-

lectionem et *Caf.* et *Gat.* comprobant.

τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πρ. κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν κ. τ. λ. haud male. Pro τὴν perperam in *Woll.* τὸν. — Verba autem εὐθυμίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν exciderunt librario, qui *Vat. A.* scripsit.

καὶ ἀταρακτότερος] *Vat. A.* depravate: ἀπαρρακτότερος.

μήτι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων;] Cum *Moro* legendum videtur: μήτι τοῦτο τῶν οὐκ ἀναγκαίων.

ἐπακολουθήσουσι] *Vatic. A.* corrupte: ἐνακολουθήσουσι.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 19. p. Caf. 17.)

καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος] *Artic.* τοῦ ἀγαθοῦ abest a *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.*

Ad

κς'. Ἐώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα. σεαυτὸν μὴ τάρασσε. ἄπλωσον σεαυτὸν. ἀμαρτάνει τις; ἐαυτῷ ἀμαρτάνει. συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθείμαρτο, καὶ συνεκλώθητο πᾶν τὸ συμβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχυς ὁ βίος. κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνειμένος.

κς'. Ἦτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεών· συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοί μὲν τις κόσμος ὑφίστασθαι δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα, οὕτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν;

κγ'. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελὲς ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλακικόν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικόν, τυραννικόν.

κδ'. Εἰ

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 19. p. 20. Caf. 17.)

Ἐώρακας ἐκεῖνα; ἴδε καὶ ταῦτα.] Nihil refert, utrum cum *Gatakero* interrogandi signum post ἐκεῖνα collocetur, an cum *Casauhono* deleatur. Sensus idem erit.

συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ.] In caeteris Editionibus vitiosa interpunctione hic Antonini locus laborat. Scribitur enim sic: συμβέβηκε σοί τι καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ. sensu frigido. Monuerat jam *Casaub.* de emendatione, quam praeferendam duxi. Qua quidem admissa non opus est, ut

cum *Uptono* ad *Arrian.* Diff. Epict. I, 12, 15. pro καλῶς legamus κακῶς, quamquam satis constat, καλός et κακός, καλῶς et κακῶς saepissime a librariis permutari. Caeterum, lectorum venia, ad h. l. proponam *Notam de Joly* alteri Editioni *Version.* Franco-Gall. additam: „*Upton*, sur l'Epictete d'*Arrien*, vouloit, qu'on lût ici κακῶς au lieu de καλῶς. Mais le Manuscrit du Roi leve la difficulté: le point d'interrogation s'y trouve placé avant καλῶς, au lieu d'être après, comme il l'est dans l'édition de *Gataker*., Haec illic. De quo vero Cod. Mspto *Regio* haec dicta

26. Vidisti illa? Vide et haec: te ipsum ne conturbes, simplicem atque candidum te praestes. Peccat aliquis? Sibi peccat. Accidit tibi aliquid? bene habet: ab initio tibi, quidquid contingit, a rerum universitate tibi destinatum et fato certo assignatum est. Summa huc redit: brevis est vita; lucrandum, quod instat, tempus, considerate justaque agendo. In animo remittendo sobrius sis.

27. Mundus vel ordine dispositus, vel miscela temeraria, congeſta ea quidem, ut mundus sit tamen. Fierine potest, ut in te mundus [i. e. ordo] sit, in rerum universitate autem mera confusio? praesertim omnibus discretis et diffusis et [tamen] conspirantibus?

28. Mores nigri, effeminati, praefracti, belluini, pecuini, pueriles, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici.

29. Si

cta sint, nescio. In eo saltem Cod. Biblioth. Nation. Franco-Gall., ex quo Varietatem lectionis accepi, haec Sectio non exstat. Et tamen idem hic Codex esse videtur, qui a *Menag.* in Notis ad Antonin. Misptis et a *De Joly* regius vocatur. Mirum igitur, ni *De Joly* h. l. se fefellerit.

καὶ συνεκλώθετο] *Menagius* malebat: συνέκλωστο. n. n. — Paullo ante *Vat. A.* corrupte ὁ συγκαθήμαρτον. ἀπ' ante ἀρχῆς operarum vitio consideratur in *Caf.*

νῆφε ἀνειμένος] *Vat. A.* νῆφε ἀνειμέρως, vitiose. An vero fortasse praestat ἀνειμένος.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 21. Caf. 18.)

συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος] Displicet, nescio cur, illud συμπεφορημένος, pro quo malim συμπεφωμένος, coll. XII, 14. Idem jam video in mentem venisse *Loyerio*, teste *De Joly* in *Verf. Fr. Gall.* ad h. l. — *Reiske* malebat: ἀλλὰ κοσμοῦ, at ordine tamen.

πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων κ. τ. λ.] διακεκριμένων operarum errore ex *Lugd.* et *Caf.* excidit.

Sect. 28. (ap. Lugdun. 22. Caf. 19. p.)

Ad

κθ'. Εἰ ξένος κόσμου, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, οὐχ ἦπτον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. Φυγὰς, ὁ Φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλὸς, ὁ καταμύων τῷ νοερῷ ὀμματι· πτωχὸς, ὁ ἐνδεὴς ἑτέρου, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμου, ὁ ἀφιστάμενος, καὶ χωρίζων ἑαυτὸν τοῦ τῆς κοινῆς φύσεως λόγου, διὰ τοῦ δυσαρεστῆν τοῖς συμβαίνουσιν. ἐκείνη γὰρ φέρει τοῦτο, ἣ καὶ σὲ ἤνεγκεν· ἀπόσχιμα πόλεως ὁ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μιᾶς οὔσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος. ἄρτους οὐκ ἔχω, Φησί, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων οὐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λα'. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τούτῳ προσαναπαύου. τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ βίου διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφῶς τὰ σεαυτοῦ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδεὸς μήτε τύραννον, μήτε δοῦλον ἑαυτὸν καθιστάς.

λβ'. Ἐπινόησον λόγου χάριν τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καιροὺς, ὅψει ταῦτα πάντα· γαμοῦντας, παιδοτροφοῦντας, νοσοῦντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμοῦντας, ἐορτάζοντας, ἐμπορευο-

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 23. 24. Caf. 19. p.)

Φυγὰς, ὁ Φεύγων κ. τ. λ.] Pro Φυγὰς Vat. A. corrupte σφαγὰς.

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 25. p. Caf. 20.)

ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος] Exspectaveram cum Menag. et Gatak. ἄλλος οὕτως ἡμίγυμν.

Vat. A. autem exhibet — οὕτως et vitiose ἡμίγυμνος.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 25. p. Caf. 20.)

τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες]

Vat. A. corrupte: — ὃν ἔμαθες.

ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφῶς] Menag. malebat ἐπιτετροπῶς aut ἐπιτετρεφῶς.

ἀν.

29. Si peregrinus in mundo est, qui ignarus est eorum, quae in mundo sunt, non minus peregrinus est, qui ignorat, quae in mundo fiunt: profugus, qui rationem civilem fugit: coecus, qui mentis oculos clausos habet: egenus, qui alterius cujusquam indiget, nec in se habet omnia, quibus ad vitam opus est; abscessus mundi, qui abscedit seque a naturae communis ratione sejungit, dum iis, quae eveniunt, offenditur: eadem enim hoc fert [natura], quae et te protulit: avulsus e civitate, qui animam suam ab una illa, quae omnibus ratione praeditis communis est, vi avellit atque discindit.

30. Hic sine tunica philosophatur; ille sine libro; alius ita seminudus; panis, inquit, quum desit, rationem tamen constanter observo; mihi vero victus ex doctrinarum studio non quaeritur, persisto tamen.

31. Artem, quam didicisti, diligito et in ea adquiescito; quod autem vitae reliquum est, [ita] exigit, ut qui Diis tua omnia ex toto animo commiseris, nec ullius hominis aut servum aut tyrannum te praebeas.

32. Confidera, verbi gratia, Vespasiani tempora, et deprehendes haec omnia: nuptias contrahentes, liberos tollentes, aegrotantes, morientes, militantes, festa celebran-

ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς χ. τ. ἐπὶ οὐ Οὐεσπεσιανοῦ
κ. τ. λ.] *Adnot. Lugd. male-* χάριν.
bat: — μηδενί. n. n.

*Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 26.
27. Caf. 21.)*

ἐπιπόησον λόγου χά-
ριν τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασια-
νοῦ καιροὺς κ. τ. λ.] *Vat. A.*
perperam: ἐπιπόησον σοῦ λ.

ὁψει ταῦτα πάντα] *Ga-*
tak. mal.: ταῦτα ἢ τὰ αὐτὰ
πάντα. — haud male; ferri
tamen potest vulgaris.

παῖδοι τροφούντας] *Sic*
dedi cum antiquioribus omni-
bus, Xyl. i. scil. Arg., Lugd.,
Caf. et Oxon. — Gatak. vero
et

πορευομένους, γεωργοῦντας, κολαιεῦοντας, αὐθαδιζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἀποθανεῖν τινὰς εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἐρῶντας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμοῦντας. οὐκ οὖν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος, οὐκ ἔτι αὐδαμοῦ. Πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ μετάβηθε· πάλιν τὰ αὐτὰ πάντα. τέθνηκε καὶ ἐκεῖνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει, καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελεύθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ ἀναπολητέον ἐκείνους, οὓς αὐτὸς ἔγνωσ κενὰ σπωμένους, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν, καὶ τούτου ἀπρίξ ἔχουσθαι, καὶ τούτῳ ἀρκεῖσθαι. ἀναγκαῖον δὲ ὧδε τὸ μεμνησθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ κατ' ἐκαστὴν πρᾶξιν, ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. οὕτως γὰρ οὐκ ἀποδυσπετήσεις, εἰ μὴ ἐπὶ πλέον ἢ προσῆκε περὶ τὰ ἐλάσσω καταγίνῃ.

λγ'. Αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν. οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυῶν μνημάτων, νῦν τρόπον

et reliquae παιδιοτροφοῦντας habent.

βασιλείας ἐπιθυμ.] Ed. Mori operarum errore βασιλείας.

οὐκ οὖν ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος κ. τ. λ.] Reche malebat: ὅπου οὖν ἐκ. μ. ὁ τ. βίος; οὐκ ἔτι αὐδαμοῦ. — Vat. A. corrupte: οὐκοῦν ἐκεῖνους μὲν ὁ τούτου βίος. — Οὐκοῦν vero dedi pro οὐκοῦν, quod ceterae Edd. habent, quod ta-

men ferri non potest, nisi addito post βίος signo interrogandi: et vel sic nimis durum videtur.

πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ κ. τ. λ.] Sic in omnibus Edd. legitur, quae Gatakeriana antiquiores sunt. Gat. vero et reliquae: — ἐπὶ τ. κ. τοῦ Τρ. — Optimum foret: ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς τοῦ Τραϊανου.

ὁμοίως

brantes, negotiantes, agros colentes, adulantes, arroganter pervicaces, suspicionibus indulgentes, insidias fruenter, mortem quorundam expetentes, de praesente rerum statu murmurantes, amantes, thesauros colligentes, consulatum et regnum adfectantes. Non profecto non unquam amplius illorum vita est. Rursus ad Trajani tempora trans-eas, quaeso: eadem denuo omnia [reperies]. Istorum quoque vita morte defuit. Pariter et alios temporum totarumque gentium titulos [sepulchrales, ut ita dicam] contemplare atque considera, quam multi, quum enixe se contendissent, paullo post occiderint et in elementa resoluti sint. In primis vero memoria recolendi sunt, quos ipse novisti rebus vanis distractos id agere intermisisse, quod peculiari eorum constitutioni erat necessarium, eique firmiter haerere, eodemque contentum esse. Verum et hoc memineris oportet, ut in unaquaque actione tantum collocetur curae, quantum singulari ejus dignitati atque congruentiae convenit. Ita fiet, ut non diutius, quam par est, in rebus exiguis versatus fastidio non corripiaris.

33: Usitata quondam vocabula, nunc glossemata. Ita etiam nomina illorum, qui quondam erant celeberrimi, nunc quo-

ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας] Woll., Mori et De Joly operarum errore: ὁμοίους.

πόσοι κατένταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον,] Reche malebat πόσοι κατένταθέντες μετὰ [i. e. εἰς] μακρὸν, ἔπεσον — quam multi in summo honoris fastigio constituti occiderint etc. — Nec tamen hac emendatione opus est. Vid. Commentar. ad h. l.

Marc. Anton.

εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ] Sic Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.; Gatak. vero et reliquae: εἰς τὰ στοιχεῖα, καὶ μάλιστα δὲ — particula copulativa alieno loco inserta, quam tollendam putavi.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 28. 29. Cas. 22. p.)

γλωσσήματα νῦν] Vatic. A. inverso ordine νῦν γλ.

H

κατ'

τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμιλλος, Καίσων, Ουόλασος, Λεονάτος, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων, καὶ Κάτων, εἴτα καὶ Αὐγουστος, εἴτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος. ἐξήτηλα γὰρ πάντα, καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται· ταχὺ δὲ καὶ παρτελὴς λήθη κατέχωσεν. καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πῶς λαμπράντων. οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ εκπνεῦσαι, αἴστοι, ἄπυστοι. τί δὲ καὶ ἐστὶν ὅλως τὸ αἰμνηστον; ὅλον κενόν. τί οὖν ἐστὶ, περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρεισθαι; ἐν τούτῳ, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνικαί, καὶ λόγος οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης, καὶ πηγῆς ῥέον.

λδ'. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων συνηῆσαι, οἷς τισὶ ποτε πράγμασι βούλεται.

λε'. Πᾶν ἐφήμερον καὶ τὸ μνημονεύον, καὶ τὸ μνημονεύόμενον.

λς'. Θεώρει διηγεῖς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα· καὶ ἐθάρου ἐννοεῖν, ὅτι οὐδὲν οὕτως φιλεῖ ἢ τῶν ὅλων φύσις,

κατ' ὀλίγον] i. e. h. l. μετ' ὀλίγον, nisi sic forte legendum est.

δὲ καὶ Σκιπίων] Copulativam, quam Gat. et reliquae Edd. ignorant, ex Xyl. i., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. addendam esse existimavi.

ἐξήτηλα γὰρ πάντα κ. τ. λ.] Xyl. i., Arg. et Lugd. ἐξήτηλα, absque dubio operum errore, his Edd. solemni, quae η et ι saepissime confundunt.

αἴστοι, ἄπυστοι.] Vat. A. corrupte: αἴαστοι ἄπυστοι.

τί δὲ καὶ ἐστὶν ὅλως τὸ αἰμνηστον] Articulum τὸ ante αἰμνηστον, quod Gat. et quae eam secutae sunt, Edd. omiserunt, ex Xyl. i., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. restitui.

καὶ λόγος οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις κ. τ. λ.] Vat. A. depravate pro μήποτε habet μήτε et pro διάθεσις — διαθέσει. Saepissime ab hujus Codicis librario εις et ις permittantur.

quodammodo glossmata: Camillus, Caeso, Volesius, Leonatus: paullo post et Scipio et Cato: tum Augustus etiam: deinde et Hadrianus et Antoninus. Evanida enim sunt omnia, citoque in fabulas abeunt, mox et oblivione prorsus obruuntur; atque haec dico de iis, qui mirum quantum inelarnere. Caeteri enim, quam primum exspiraverunt, ignoti et ne fando quidem auditi. — Quamquam quid est omnino aeterna memoria? mera vanitas. Quid igitur est, in quod studio incumbendum sit? Unum hoc, [ut] mens [sit] iusta, actiones sociales, sermo mendacii expers, adfectio prompta ad amplectendum, quidquid contigerit, ut necessarium, ut familiare, ut a tali principio et fonte promanans.

34. Fato sponte tua te dedas; ei permittens, quibuscunque libuerit rebus te innectere.

35. Unius diei sunt et quod commemorat et quod commemoratur.

36. Hoc nunquam non considera, omnia per mutationem fieri, et adfuesce cogitare, nihil aequè diligere uni-

H 2

versu

ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης,] Malim cum *Menag.* — ἀρχῆς τῆς αὐτῆς — quamquam et illud sensum praebet haud omnino spernendum.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. p.

Caf. 22. p.)

τῇ κλωθοῖ συνεπίδιδου] *Vatic. A.* corrupte: τῇ κλωθῶ (*sic.*) —

Sect. 35. (ap. Lugdun. 30. p.

Caf. 22. p.)

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 30. p.

Caf. 22. p.)

θεώρει διηνεκῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα

καὶ ἐδίδου] In omnibus Edd., quas vidi, praeter *De-Jol.*, legitur: θεωρεῖ, πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γίνεταί· καὶ ἐδίδου κ. τ. λ. Quae lectio quum ferri non posset, *Gat.* putabat aut. ὅτι s. πῶς ante πάντα excidisse, aut pro γίνεταί legendum esse γίνεσθαι. Prius et *Caf.*, posterius vero *Menagio* se probavit. At debuerat saltem esse: ὅτι πάντα τὰ γινόμενα κατὰ μεταβολὴν γίνεταί. Tollitur autem difficultas, deleto vocabulo γίνεταί, quod *Vat. A.* ignorat, et quod recte

Φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὄμματα. σπέρμα γὰρ τρόπον τινα πᾶν τὸ ὄν τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐσομένου. σὺ δὲ μόνον σπέρματα φαντάζει τὰ εἰς γῆν, ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τοῦτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἦδη τεθνήξῃ, καὶ οὕτω οὔτε ἀπλοῦς, οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τοῦ βλαβῆναι ἂν ἔξωθεν, οὔτε ἴλεως πρὸς πάντας, οὔτε τὸ φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λη'. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπτε, καὶ τοὺς φρονίμους, οἷα μὲν φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτριῷ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν οὐχ ὑφίσταται· οὐδὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχοντος· ποῦ οὖν; ὅπου τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνων σοί ἐστι. τοῦτο οὖν μὴ ὑπολαμβάνετω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. καὶ τὸ ἐγγυτάτῳ αὐτοῦ, τὸ σωματίον, τέμνηται, καίηται, διαπύσσεται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τούτων μόριον, ἡσυχάζετω· τοιοῦτόν ἐστι, κρίνετω μήτε κακὸν τι εἶναι, μή-

TE

cte fustulit De Joly, qui tamen, more suo, ne verbo quidem de eo lectorem monet. Caeterum πάντα — γινόμενα dictum esse pro πάντα — γίνεσθαι, non est, quod pluribus dicam.

σὺ δὲ — φαντάζει.] Si vera est lectio, φαντάζει attice est pro φαντάζει, quod Cas. praeferebat.

λίαν ἰδιωτικόν.] *Vat. A.* perperam λ. διωτικόν.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 31. Cas. 23.)

καὶ οὕτω οὔτε ἀπλοῦς.] *Vat. A.* corrupte: ἀπλῶς.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 32. Cas. 24. p.)

καὶ τοὺς φρονίμους.] Sic *Edd.* omnes, consentiente *Vatic. A.*, quam lectionem non temere damnandam opinor. *Gat.* tamen malebat καὶ τὰς φροντίδας. — Mihi vero, si quid mutandum est, magis arripet: καὶ τῶν φρονίμων, ad hocque eorum, qui prudentiam ja-ctant.

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 33. Cas. 24. p.)

οὐδὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχον.

versū naturam, ac ea, quæ sunt, mutare et nova [iis] similia effingere. Semen enim quodammodo est, quidquid est, ejus, quod ex eo oriturum est. Tu autem id tantum semen opinaris, quod in terram aut uterum dejicitur; hoc vero hominis est admodum rudis et imperiti.

37. Jamjam moriturus es: necdum simplex es, imperturbatus, suspicione liber, extrinsecus tibi posse damnum adferri, omnibus propitius, juste agere unicam prudentiam ratus.

38. Mentēs illorum intuerē, adeoque eorum prudentissimos, qualia fugiant, qualia prosequantur.

39. In alterius mente malum tuum non est situm, nec in motu quodam aut variatione ejus, quod te ambit. Ubi ergo? in qua parte tibi illud est, quod de malis opinatur. Hoc igitur non opinetur et omnia bene habent. Etiam si, quod huic proximum est, corpusculum secetur, uratur, suppuretur, putrescat, ea tamen pars, quæ de istis opinatur, quiescat: id est, neque malum quid censeat, neque

H 3

bonum,

ἔχοντος.] Pro οὐδὲ μὲν Menag. et Gdt. malebant: οὐδὲ μὴν. At temere, puto. Saltem apud Homerum sæpissime præcedente οὐ sequitur οὐδὲ μὲν, v. c. Il. I, 154. — ἔτεροῖώσει dedicum Xyl. I., Arg., Lugd., Cas. et Oxon., pro quo Gatak. et reliquæ temere sine libror. auctoritate ἔτερώσει exhibent.

καὶ τὸ ἐγγυτάτω αὐτοῦ, τὸ σωματίον] Cas. αὐτῷ edidit; temere. Pro σωματίον Xyl. I., Arg. et Lugd.

σωμάτων. At jam Cas. ex conjectura edidit σωματίον, quem Gatak. et reliqui secuti sunt. Confirmatur hæc lectio auctoritate Cod. Vat. A. Caeterum haud longe absum ab opinione Mori, τὸ σωματίον esse interpretamentum τοῦ ἐγγυτάτω αὐτοῦ. — Woll. perperam σωτάτιον.

τοιοῦτόν ἐστι, κρινέτω κ. τ. λ.] Xylander vertit quasi legisset τουτέστι, quod Gatak. comprobavit. Defendi tamen potest vulgaris.

ὁ γὰρ

τε ἀγαθὸν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει, οὔτε τοῦτο κατὰ Φύσιν ἐστίν, οὔτε παρὰ Φύσιν.

μ'. Ὡς ἐν ζῶον τὸν κόσμον, μίαν οὐσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινθεῖν καὶ πῶς εἰς αἴσθησιν μίαν τὴν τούτου πάντα ἀναδίδεται. καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα πράσσει καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινομένων συναΐτια καὶ οἷά τις ἡ σύνησις καὶ συμμήρυσις.

μα'. Ψυχάριον εἰ βαρτάζον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

μβ'. Οὐδέν ἐστι κακόν, τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις ὡς οὐδὲ ἀγαθόν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ'. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα βίαιον, ὁ αἰὼν. ἅμα τε γὰρ ὥφθη ἕκαστον, καὶ παρενήνεκται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον οὕτως σύνηθες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὁπώρα ἐν τῷ θέρει· τοιοῦτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλή, καὶ ὅσα τοὺς μῶρους εὐφραίνει ἢ λυπεῖ.

με'. Τὰ

ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει,] Alterum divisionis membrum καὶ τῷ παρὰ Φύσιν deesse, nemo non videt, quod vel cum *Caf.* post Φύσιν, vel cum *Gat.* post γὰρ inferendum est. Eadem fere verba; καὶ παρὰ Φύσιν, intercidisse in *Arrian.* *Diff. Epict.* I, 11, 10. monuit *Uptonus*, idemque de causa talis omissionis pluri-

bus exposuit ad eundem I, 18, 8. — Caeterum *Menag.* malebat ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν καὶ τῷ μὴ βιοῦντι. At verisimilius est, verba τῷ παρὰ Φύσιν ob homoteleuton cum verbis τῷ κατὰ Φύσιν oculos librarii praeteriisse.

Ad Sect. 40. (*ap. Lugd.* 34. *Caf.* 25.)

καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα
τα

bonum, quod viro malo bonoque pariter evenire potest. Quod enim aequae illi, qui secundum naturam, [ac illi, qui contra naturam] vivit, evenit, id ipsum neque secundum neque contra naturam est.

40. Unum animal esse mundum, idque una materia unaque anima praeditum, assidue cogita: item quomodo in unum hujusce sensum omnia distribuuntur, omniaque ab eo uno impetu agantur; quomodo omnes res omnium rerum ex parte causae sint: qualis sit rerum connexus et contextus.

41. Animula es cadaver gestans; aiebat Epictetus.

42. Nihil mali est rebus mutationem subeuntibus; sicut nec boni iis, qui per mutationem existunt.

43. Flumen quoddam earum rerum, quae fiunt, et rapidus torrens est aevum: simulac enim quidquam compa-ruit, abreptum est etiam; et aliud abripitur, illud vero [denuo] inferetur.

44. Quidquid contingit, tam consuetum tamque familiare est, quam aut rosa vere, aut aestate fructus. Eadem est ratio morbi et mortis et calumniae et insidiarum omniumque eorum, quae stultis vel gaudium vel tristitiam adferunt.

H 4

45. Quae

τα πράσσει] *Gatak.* opera-
rum errore: μία pro μιᾷ.

καὶ οἷά τις ἡ σύνησις
κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: καὶ
μία τις ἡ σύνησις.

*Sect. 41. (ap. Lugdun. 35.
Caf. 26.)*

*Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 36.
Caf. 27.)*

οὐδ' ἐν ἐστὶ κακὸν τοῖς
κ. τ. λ.] *Vat. A.* inverso ordi-

ne: οἷς (pro quo legendum
τοῖς: litterae enim initiales
saepissime huic Codici deesse,
qblervavi multis in locis) ἐν
μεταβολῇ γινομένοις οὐδ' ἐστὶ
κακὸν, ὡς οὐδ' κ. τ. λ.

*Sect. 43. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 28. p.)*

*Sect. 44. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 28. p.)*

Ad

μέ. Τὰ ἐξῆς αἰ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπηγίνε-
ται· οὐ γὰρ οἷον καταρίθμησίς τις ἐστὶν ἀπηρητημένως καὶ
μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα· ἀλλὰ συνάφεια εὐλογος·
καὶ ὥσπερ συντέτανται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, οὕτως τὰ
γινόμενα οὐ διαδοχὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμαστήν τινα οἰκειό-
τητα ἐμφαίνει.

μς'. Αἰ τοῦ Ἡρακλετείου μεμνήσθαι· ὅτι γῆς θά-
νατος ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος αἶρα γενέσθαι,
καὶ αἶρος πῦρ, καὶ ἔμπαιον. μεμνήσθαι δὲ καὶ τοῦ ἐπι-
λανθανομένου ἢ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ, ὅτι ᾧ μάλιστα διηνεκῶς
ὁμιλοῦσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικοῦντι τούτῳ διαφέρονται·
καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται·
καὶ, ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· (καὶ
γὰρ τότε δοκοῦμεν ποιεῖν καὶ λέγειν)· καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖ-
δας τοκέων. ὣν τοῦτ' ἐστὶ, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλή-
φμεν.

μς'. Ως-

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 28. p.)

οὐ γὰρ οἷον καταρίθμη-
σίς τις ἐστὶν ἀπηρητημέ-
νως] Quomodo hunc locum
legerit Xyl., non video; ver-
tit enim: „Non enim numerus
tantum certus est eorum, a sola
necessitate dependens.„ Gat.
autem ἀπηρητημένων s. potius
τῶν ἀπηρητημένων legisse vide-
tur, quippe qui vertit: „ne-
que enim est quasi enumeratio
simplex rerum a se invicem dis-
cretarum, quae necessitate ta-
men quadam contineantur.„ In

eandem lectionem et ipse olim
incideram. Jam vero nihil
mutem. De sensu cf. Com-
mentarius ad h. l.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 37. p.
38. Caf. 29.)

καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγ-
κυροῦσι, ταῦτα κ. τ. λ.]
Vat. A. corrupte pro ἐγκυροῦ-
σι legit ἐγκυροῦσαν, et pro ταῦ-
τα habet πάντα.

καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας
τοκέων. ὣν τοῦτ' ἐστὶ,
κατὰ ψιλόν, καθότι παρ-
ειλήφμεν.] Locus hic plu-
ribus

45. Quae subsequuntur, ea antecedentibus familiari quadam ratione adnectuntur. Neque enim est quasi adnumeratio quaedam conjunctione [interna] carens, et ea tantum, quae [numerando] coguntur, comprehendens, sed connectio rationi consentanea: et quemadmodum ea, quae sunt, certo inter se ordine sunt coaptata, sic ea, quae fiunt, non successionem nudam, sed admirabilem quandam familiaritatem prae se ferunt.

46. Memento semper illius Heraclitei: terrae mortem esse, aquam fieri; aquae mortem, aërem fieri; aëris, ignem [fieri], et vice versa. Memento et illius, qui, quo via duceret, oblitus erat, et [homines], quacum maxime versentur ratione, omnia administrante, ab ea maxime dissentire; quibus quotidie occurrant, ea peregrinari videri; neque agere nos oportere, neque loqui, dormitantium instar, (nam et tum agere et loqui videmur,) neque puerorum instar, parentibus obnoxiorum, quorum hoc est: simpliciter; prout acceperimus.

H 5

47. Quem-

ribus corruptus videbatur; hinc in eo restituendo maxime laborarunt VV. DD. *Mennag.* ὦν tollendum putabat; idem *Casaub.* placebat, qui praeterea et hanc conjecturam proposuit: καὶ ὅτι οὐ δεῖ κατὰ παῖδας τοκέων, ὦν τοῦτ' ἔστι, ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν. *Salmas.*: καὶ ὅτι δεῖ παῖδας τοκέων μεμνήσθαι, οὐ κατὰ ψιλόν, τουτέστι, καθότι παρειλήφαμεν. *Gatak.*: ὅτι οὐ δεῖ ὡς περ' παῖδας (omisso τοκέων) [sc. πράσσειν] τουτέστι, κατὰ ψιλόν, καθότι τῶν το-

κέων παρειλήφαμεν. *Boet.* pro παῖδας τοκέων malebat: Πυθαγορείους aut Πυθαγορείους. *Keiskius*: — παῖδας εἶναι τοκέων, τουτέστι, κρίνειν (aut πράττειν) κατὰ ψιλόν. *Morus*: ὡς παῖδας (omisso τοκέων) ὦν τοῦτο ἔστι, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν, i. e. ψιλῶς, ἀπλῶς μιμῆσθαι. *Reche*, cuius interpretatio mihi omnium maxime placet, ex prioribus subintelligit ὡς περ' ἀντὶ παῖδας: hinc verba καὶ γὰρ — λέγειν parenthesi includenda putavi, ne ellipsis nimis dura vide-

μζ'. Ὡς πέρ εἰ τις σοὶ θεῶν εἶπεν, ὅτι αὐρίον τεθνή-
ξῃ, ἢ πάντως γε εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποίου,
τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον ἢ αὐρίον, εἰ γε μὴ ἐσχάτως ἀγεννῆς
εἴ. πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; οὕτως καὶ τὸ εἰς πολλοστὸν
ἔτος μᾶλλον ἢ αὐρίον, μὴδὲ μέγα εἶναι νόμιζε.

μη'. Ἐννοεῖν συνεχῶς· πόσοι μὲν ἱατροὶ ἀπετεθνή-
κασι, πολλάκις τὰς ὀφρῦς ὑπὲρ τῶν ἀρρώστων συσπᾶσαντες·
πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα προ-
επιόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου ἢ ἀθανασίας
μυρία διατενάζοντες· πόσοι δὲ ἀριστεῖς πολλοὺς ἀποκτείναν-
τες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν μετὰ δεινοῦ φρυάγ-
ματος, ὥς ἀθάνατοι κεχρημένοι· πόσαι δὲ πόλεις, ὅλαι, ἣν
οὕτως εἶπω, τεθνήκασιν, Ἑλίκη, καὶ Πιομπήϊοι, καὶ Ἡρά-
κλειαν, καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι. ἐπιθι δὲ καὶ ὅσους νίδας,
ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ, ὁ μὲν τοῦτον κηδεύσας, εἴτα ἐξετάθῃ, ὁ
δὲ ἐκείνῳ· πάντα δὲ ἐν βραχεῖ τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν ἀεὶ
τὰ ἀνθρώπινα ὡς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ καὶ ἐχθρὰ μὲν μυ-
ξάριον, αὐρίον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον οὖν τοῦ-
το τοῦ χρόνου κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἴλεων καταλῦσαι·
ὥσαντι ἐλαία πέπειρος γενόμενη ἐπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν
ἐνεγκοῦσαν, καὶ χάριν αἰδοῦσα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθ'. Ὅμοιον

videretur; fateor tamen, me
malle ὡς aut ὡς περ textui in-
serere. παῖδας τοκέων expli-
cat de pueris, qui toti a pa-
rentibus pendent ideoque ab
iis praecipue diliguntur (*Mut-
tersöhnchen*), quorum agendi
ratio his formulis describi-

tur: κατὰ ψιλόν, καθότι παρ-
εὐλήφμεν.

*Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 39. p.
Caf. 30. p.)*

ἢ πάντως γε εἰς τρίτην]
Omnes Edd. ἢ πάντως εἰς τρί-
την. Particulam γε ex *Vat. A.*
Anto-

47. Quemadmodum si quis Deorum tibi diceret, cras aut summum certe perendie moriturum te, non magni faceres, nisi animi esses abjectissimi, perendie potius, quam cras, [diem obire]: quantulum enim interesset? sic quoque ad millesimum potius annum, quam ad crastinum [vivere], ne magni quidquam existimes.

48. Crebro reputa, quot medici sint mortui, qui saepe propter aegrotos supercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum mortem, quasi rem magnam, praedixerint: quot philosophi, qui de morte et immortalitate alta voce mille sententias defenderint: quot strenui bellatores, qui multos interfecerint: quot tyranni, qui vitae necisque potestate magno cum fastu usi sint tanquam immortales: quot urbes integrae, ut ita dicam, mortuae sint: Helice et Pompeji et Herculaneum, et aliae innumerabiles. Percurre vero, et eos, quos ipse novisti, qui, alius post alium, postquam aliorum funera curaverant, et ipsi elati sunt, atque haec omnia brevi tempore. Summa est, humana considerare ut per diem tantum durantiā et vilissima; heri mukum, cras falsuram aut favillam. Quidquid igitur tibi nunc est temporis, quod puncti instar obtinet, id naturae convenienter transigas oportet, et aequo animo hinc decedas: perinde ac oliva maturitatem adepta decidebat, genitricem collaudans, arborique, e qua prodiit, gratias habens.

49. Pro-

Antonino restituendam putavi, ut elegantior fieret oratio.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 39. p. Casf. 30. p.)

Ἡράκλεον] Xyl. 1. operarum errore: Ἡρακλαγον, Vat. A. corrupte; Ἡρακλάνον.

τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν αἰεὶ τὰ κ. τ. λ.] Locus vix sanus. Legendum videtur cum Casaub. τὸ γὰρ ὅλον, κατιδεῖν κ. τ. λ., nisi quis cum Reisk. praeferat: πάντα δ' ἐν βραχεὶ συνελόντι, κατιδεῖν δεῖ τὰ ἀνθρώπων, κ. τ. λ.

Ad

μθ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἀκρᾷ, ἣ διηνεκῶς τὰ κύματα
 προσρήσεται· ἣ δὲ ἐστήκει, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζεται τὰ φλεγ-
 μήνικα τοῦ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι τοῦτό μοι συνέβη.
 οὐ μένουν· ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγὼ ὅτι τούτου μοι συμβεβηκός,
 ἄλυπος διατελῶ, οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε
 τὸ ἐπιόν φοβούμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ
 ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν. δια-
 τί οὖν ἐκεῖνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τοῦτο εὐτύχημα; λέγεις
 δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ οὐκ ἐστὶν ἀπότευγμα τῆς
 φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπότευγμα δὲ τῆς φύσεως τοῦ ἀν-
 θρώπου εἶναι σοὶ δοκεῖ, ὃ μὴ πρὸς τὸ βούλημα τῆς φύσεως
 αὐτοῦ ἐστι; τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας· μήτι οὖν τὸ
 συμβεβηκός τοῦτο κωλύει σε δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον;
 σῶφρονα; ἔμφρονα; ἀπρόπτωτον; ἀδιάψευστον; αἰδέμενον;
 ἐλεύθερον; τ' ἄλλα, ὧν συμπαρόντων ἡ φύσις ἢ τοῦ ἀν-
 θρώπου.

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 40. Casf. 31.)

Fragmentum hujus Sectionis: Ἀτυχὴς ἐγὼ — ἀπέχει τὰ ἴδια, servatum est in *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Parif.* et *Guelph.*

οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπιόν φοβούμενος.] *Ceterae Edd.*, excerpta *De-Jol.*, οὔτε ὑπὸ παρόντος θραυόμενος, οὔτε ἐπιόν φοβούμενος. omisso articulo, quem ex *Vat.* 2. 3. 5. 6. et *Guelph.* recepi. Idem, sed tacite, fecerat *De-Joly*. Caeterum *Vatic.* 2. οὐδ' ὑπὸ — legit.

συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο] *Vat.* 3. — γὰρ τοι τοιοῦ-

τον (quod et *Parif.*) — *Vat.* 5. — ἐδύνατο.

ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν] *Parif.* ἄλυπος δὲ πᾶς ἐπὶ τούτῳ οὐκ ἂν διετέλεσεν. haud male. εἶναι σοὶ δοκεῖ] *Parif.* εἶναι δοκεῖ σοι.

τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας.] Vulgo sic legitur: τί οὖν τὸ βούλημα μεμάθηκας; — Eam vero, quam recepi, distinctionem commendavit *Uptonus* ad *Arriani* Diff. *Epict.* I, 17, 13. — *Gatak.* malebat ita: τί οὖν τὸ βούλημα; μεμάθηκας. haud male.

μήτι οὖν τὸ συμβ. τοῦτο κωλύει σε] Ita et *Xyl.* I, *Arg.*, *Lugd.*, *Casf.*, *Oxon.* et

De

49. Promontorii par esto, ad quod quam fluctus jugiter adlidantur, tamen ipsum consistit aquarumque circum se aestum compescit. „O! me infelicem, cui hoc acciderit!,, Minime vero, sed o! me felicem, qui, quamquam hoc acciderit, nihil tamen doleam, quippe nec praesentibus fractus, nec futura reformidans; res enim ejusmodi nemini non accidere poterat: at non quivis sine moerore eam tulisset. Quare igitur illud potius calamitas, quam hoc felicitas? An omnino hoc hominis calamitatem vocas, in quo non frustratur natura humana? Num vero frustrari naturam humanam opinaris eo, quod non contra naturae suae voluntatem fiat? Quid igitur? Voluntatem ejus didicisti. Numquid igitur hoc, quod accidit, te impedire potest, quominus justus sis? magnanimus? temperans? prudens? ab adfentiendi temeritate alienus? erroris immunis? verecundus?

De Jol. dederunt, consentientibus Codd., exceptis *Vat.* 4., qui καλύσει σε habet, et *Guelf.*, in quo καλύσει est, quod *Gat.* et reliquae receperunt.

ἀπρόπτωτον;] Deest in *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif.* et *Guelf.* Agnoscit autem *Vat. A.* et 5. — *De Joly* e textu exilire jussit. Vereor, ne temere.

ἀδιόψευστον] *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif.* et *Guelf.* ἀψευδῆ (nisi quod in nonnullis in ἀψευδῆ depravatum est), quod *De Joly* recepit. Nolui tamen vulgarem damnare, quamquam illa aptior videbatur, quum et *talia* in Sapiente postularent Stoici, qualia vix in humanam cadunt naturam.

Confirmatur praeterea auctoritate *Vat. A.* et 5.

ἐλεύθερον;] *Vat.* 2. 4. 6. et *Parif.* ἐλευθερίον, quod *de Joly* in textum recepit. Nec tamen vulgaris spernenda.

ὧν συμπαρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια] Edd. omnes, *De-Jol.* excepta, dederunt: ἀ συμπαρόντων, quod tamen et *Gat.* et *Cas.*, et quis non? malebat in ὧν συμπαρόντων mutari. *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif.* et *Guelf.* legunt ὧν παρόντων, quod *de Joly* recepit. *Hoefschel.*, teste *Cas.*, ὧν συνόντων, et in margine ὧν παρόντων. — Idem Codd. articulum ἡ ante τοῦ ἀνθρώπου omit-

Θρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια; μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντός τοῦ εἰς λύπην σε προαγομένου, τούτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι, οὐχ, ὅτι τοῦτο ἀτύχημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτύχημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίσχρως ἐνδιατριψάντων τῷ ζῆν. τί οὖν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς αἰσχροῖς; πάντως ποῦ ποτε κεῖνται, Καδινιανός, Φάβιος, Ἰουλιανός, Λέπιδος, ἢ εἰ τις τοιοῦτος, οἱ πολλοὺς ἐξήνεγκαν, εἴτα ἐξηνέχθησαν· ὅλον μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τοῦτο δι' ὅσων, καὶ μεθ' οἷων ἐξάντλούμενον, καὶ ἐν οἷῳ σωματικῷ; μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα. βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ ἀχανές τοῦ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. ἐν δὲ τούτῳ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τοῦ τριγενηνίου;

να'. Ἐπὶ

omittunt. — Pro ἀπέχει *Vatic.* A. habet ἐπέχει, quod de *Joly* temere in textum recepit. Eodem enim sensu, quo h. l. *Antonin.* infra XI, 1. ἀπέχω τὰ ἑαυτοῦ. Cf. et *Arrian.* *Diff. Epict.* III, 2, 13.

τῷ δόγματι, οὐχ, ὅτι τοῦτο κ. τ. λ.] Defendi quidem potest haec lectio recepta; praestat tamen ex meo sensu, conjectura *Gatak.* τῷ

δόγματι· ὅτι οὐχὶ τοῦτο κ. τ. λ. — Paullo ante operum vitio in *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* legitur προαγουμένου pro προαγομένου. — Pro τῷ δόγματι *Vat. A.* corrupte: τῷ πράγματι.

Ad Sect. 50. (ap. *Lugd.* 41. p. *Caf.* 32.)

ὅμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρ.] Primus dedi ἀνυστικόν,

quus? liber? ceterisque virtutibus ornatus, quae quando adsunt, natura hominis habet sibi propria? Memento dehinc, quoties incidit aliquid, quod ad tristitiam te impellit, hoc uti decreto: non, hoc esse calamitatem, sed fortiter ferre felicitatem esse.

50. Plebejum quidem est, efficax tamen ad mortem contemnendam adjumentum, memoria recolere eos, qui vitae pertinaciter inhaeserunt. Quid igitur amplius illis, quam immature defunctis? Omnino alicubi tandem jacent, Cadicianus, Fabius, Julianus, Lepidus, et si quis alius ejus generis, qui postquam multos extulerant, deinde [et ipsi] elati sunt. Totum illud spatium est exiguum, idque per quas [molestias] et cum quibus [hominibus] et quali in corpusculo exantlatum: Ne igitur pro re magni momenti [habeto]. Considera enim praeteriti aevi immensitatem, futuri itidem aliam infinitatem; in hae vero quid differt, qui tri-duum vixit, ab ea, qui per tria hominum saecula?

51. Com-

κόν, (ceterae enim ἀνυτικόν) secutus vestigia *Vat. A.*, qui ἀνυστιτικόν habet. — Idem vero perperam mox pro πρὸς exhibet ὄρος.

Καδικιανός] Quum hujus nominis nec inter longae-vos nec omnino aliquis occurrit apud Scriptores veteres, *Gat.* malebat Καικιλια-nός aut Καττιδιανός. *Menag.* vero et *Reisk.* Καιδικιανός.

ὅλον μικρόν ἐστὶ τὸ δικάσθαι.] *Lugd. et Cas.*: ὅλον μικρόν ἐστὶ κ. τ. λ.

μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα] *Reiskius* malebat: μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα μακάριον ἀποβάλλων τὸν βίον λυποῦν αὐτὸν ἀνὴρ, ne igitur indoleas vitae jacturae, ut rei optabilis.

Ad

νά. Ἐπὶ τὴν σύντομον ἀεὶ τρέχε. σύντομος δὲ ἡ κατὰ φύσιν· ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν. ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κήπων, καὶ στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομφείας.

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 41. p. Caf. 33.)

ἀεὶ τρέχε.] *Vat. A. corrupte: — τρέχει.*

ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστα-

τον] *Xyl. 1. et Lugd. operarum errore: ὑγιαίστατον.*

καὶ στρατείας] *Copulativam, quae in Gat. et reliquis deest, ex Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. restitui.*

Caete-

51. Compendiosam semper viam ingredi: compendiaria autem est ea, quae secundum naturam est: ut et recta cum ratione omnia dicere ac facere studeas. Tale enim propositum te molestiis liberabit et militia, et omni simulatione ac dissimulatione et nimio elegantiae studio.

Caeterum vix dubito, quin *Corais* V. D., emendatio *τε-σπαρτείας* corruptum sit: quod quum jam *Cas.* suspectum esset, reponendam putabat aut *απαρτείας* aut *τεσπαρτείας*. — Magis autem placet *Reisk.* et

Corais V. D., emendatio *τε-σπαρτείας*. Et profecto facile fieri potuit, ut CTPATEIAC et TEPATEIAC permutarentur a librariis saepissime oscitantibus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε΄.

α. **Ο**ρθρου ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι οὖν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἕνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τοῦτο κατεσκεύασμαι, ἵνα κατακείμενος τοῖς στρωματίοις ἑμαυτὸν θάλλω; ἀλλὰ τοῦτο ἥδιον. πρὸς τὸ ἡδεσθαι οὖν γέγονας; ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν; οὐ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ στρουθάρια, τοὺς μύρμηκας, τοὺς ἀράχνας, τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιούσας τὸ καθ' αὐτὰς συγκοσμούσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ

Ad Librum V.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Cas. 1.)

ἔτι οὖν δυσκολαίνω κ. τ. λ.] Menag. malebat τί οὖν — haud male; nec tamen vulgare spernendum. Upton. ad Arrian. Diff. Epict. I, 10, 7. emendabat: τί οὖν; δυσκολαίνω κ. τ. λ.

ἑμαυτὸν θάλλω;] Re-stitui ἑμαυτὸν, in quod et Vatic. A. consentit, ex Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon., pro quo Gat. et reliquae ἑαυτὸν dederunt, quod, quamquam per se ferri potest, ta-

men Codd. auctoritate destituitur.

ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν;] Verba πρὸς ποιεῖν ἢ operarum errorem ab Ed. Mori absunt. Caeterum Uptonus ad Arriani l. 1. malebat: ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν; οὐ πρὸς ἐνέργειαν; qua tamen conjectura, etsi ingeniosa, non opus esse videtur.

τοὺς ἀράχνας] Dedi τοὺς cum Xyl. 1., Arg., Lugdun., Cas. et Oxon. Gatak. vero et posteriores omnes τὰς ἀράχνας exhibent. Verum Graeci et

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER QUINTUS.

Mane, quum gravatim exurgis, in promptu sit: ad opus humanum expergiscor: numne igitur adhuc aegre feram, me proficisci ad agenda ea, quorum causa natus sum, quorum gratia in hunc mundum veni? aut numquid ea natus sum lege, ut decumbens in stragulis me ipse foveam? — At hoc magis delectat. — Ergone ad delectationem natus es, nec omnino ad agendum operandumve? videsne arbusculos, passerulos, formicas, araneas apesque suo fungentes munere, quantum in ipsis est, mundum exornare?

I 2

Itane

et ὁ ἀρχὴν et ἡ ἀρχὴν promiscue dixerunt.

τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιοῦσας τὸ καὶ αὐτὰς συγκοσμοῦσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις, κ. τ. λ.] Omnes Edd. superiores: τὰς μελίσσας τὸν καὶ αὐτὰς συγκοσμοῦσας κόσμον; σὺ οὐ θέλεις κ. τ. λ. Perspecte tamen jam Gataker. viderat, saltem σὺ δ' οὐ θέλεις κ. τ. λ. legendum esse. Nec tamen et hoc admissio persanatus erat locus. Quid enim est ὁ καὶ αὐτὰς κόσμος? — Peropportuna igitur mihi conti-

git h. l. lectio *Vat. A.*, quam haud cunctanter amplexus sum, ita tamen, ut συγκοσμοῦσας retinerem, quod in *Vat. A.* in συγκροτούσας depravatum erat. — ἔπειτα h. l. adhiberi videtur in interrogatione ad vehementiam quandam aut indignationem exprimendam; de quo hujus vocis usu consulant tirones *Viger. de Idiot. L. Gr. Cap. VII, S. 5.7. n. Zeunii, et Hoogeveen de Partic. Gr. XVI, II, 15. p. 279. Ed. Cl. Schützli. Upton. ad Arrian. l. l. legendum putabat: καὶ σὺ οὐ θέλεις.*

οὐ θέλεις τὰ ἀνθρώπικα ποιεῖν; οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν; ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι· δεῖ. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τούτου μέτρα ἡ φύσις. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τοῦ ἐσθίειν, καὶ πίνειν· καὶ ὅμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς. ἐν ταῖς πράξεσι δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ. οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτόν. ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν αὐ σου, καὶ τὸ βούλημα ταύτης ἐφίλεις· ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἑαυτῶν φιλοῦντες, συγκατατήκονται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις, ἄλουτοι καὶ ἄσιτοι. σὺ τὴν φύσιν τὴν σαυτοῦ ἔλασσον τιμᾶς, ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. καὶ οὗτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, οὔτε φαγεῖν, οὔτε κοιμηθῆναι θέλουσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναύξεν πρὸς ἃ διαφέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις εὐτελέστεραι φαίνονται, καὶ ἥσσανος σπουδῆς ἄξια;

β. 'Ως

οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν;] Articulum τὴν ignorat *Gat.* cum posterioribus omnibus. Recte vero me admonuit *Doctiss. Corai* de restituendo articulo, quem *Xyl. i., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.* dederunt.

δεῖ. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τούτου μέτρα ἡ φύσις· ἔδωκε μὲν τοι καὶ τοῦ ἐσθίειν καὶ πίνειν κ.τ.λ.] Pro δεῖ *Vat. A.* habet: Φημὶ καὶ γὰρ· eodem sensu. Priori loco μὲν τοι ex *Vat. A.* addi, quod superiores *Edd.*

ignorant. Idem vero μὲν τοι in loco posteriori cum δὲ mutatum velim.

καὶ ὅμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς· ἐν ταῖς πράξεσι κ.τ.λ.] *Vatic. A.* hunc locum sic legit: καὶ ὅμως — ἀρκοῦντα οὐ προχωρεῖς οὐδὲ ταῖς πράξεσι οὐκ ἔτι κ.τ.λ. Corrupte: nescio tamen, an liceat hujus *Cod.* vestigia sequi et ita h. l. reponere: καὶ ὅμως σὺ ὑπὲρ — ἀρκοῦντα οὐ προχωρεῖς;

Itane tu, quae hominis sunt, facere recusas? neque pro-
peras ad id, quod naturae tuae convenit? — At quiete
quoque opus est. — Est; veruntamen et hujus modum
natura praescripsit: praescripsit vero et edendi bibendique
[modum]: tu tamen ultra modum, ultra ea, quae suffi-
ciunt, procedis; in agendo autem non amplius [procedis],
immo intra id, quod fieri potest, consistis: etenim temet
ipse non diligis; alioquin et naturam tuam et voluntatem
ejus diligeres. Alii quidem, qui artes suas diligunt, ea-
rum operibus intabescunt, ut neque balneis neque cibo
utantur: tu naturam tuam non tanti facis, quanti aut tor-
nator aut histrio suam artem, quanti avarus argentum et
ambitiosus gloriolam: et isti enim, ubi his addicti sunt,
nec cibum, nec somnum capere magis expetunt, quam ea,
quae illis curae sunt, augere et amplificare. Num autem
tibi actiones ad societatem humanam spectantes viliores vi-
dentur minorque studio dignae?

I 3

2. Quam

ρεῖς; ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν; οὐκ
ἐτιδ[sc. προχωρεῖς ὑπὲρ τὰ ὁρ-
κῶντα] ἀλλ' ἐντὸς δυνατοῦ
[sc. εἰ].

ἢ ὁ τορνευτής τὴν τρη-
νευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστής
τὴν ὀρχηστικὴν] *Vat. A.*
ἢ ὁ τορευτής τὴν τορευτικὴν —
haud male. Max. vero ὁ per-
peram abest et vitiose scri-
ptum ὀρχηστής (sic).

ὅταν προσπαθῶσιν,]
Xyl. i. operarum errore προς-
πατῶσι, quod etiam in *Lugd.*
transiit. *Arg.* ceteraęque re-
cte προσπαθῶσιν.

πρὸς α' διαφέρονται.]

Sic primus edidi, vestigia
Cod. Vatic. A. secutus. Hic
scilicet ita h. l. exhibet: πρὸς
διαφέρονται. Lectio vulg. est:
πρὸς α' φέρονται. Quod quam-
vis per se ferri possit, tamen
illud praeferendum puto.
Amat enim *Antoninus* noster
formulam: διαφέρεσθαι πρὸς
τὴν cf. IX, 27. 40. XI, 10.

εὐτελέστεραι φαίνον-
ται,] Sic omnes Edd. recte,
praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mori*
et *de Joli*, in quibus τελέστε-
ροι legitur.

β'. Ὡς εὐκολον, ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πᾶσαν φαντασίαν τὴν ὀχληράν ἢ ἀνόησιον, καὶ εὐθὺς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ'. Ἀξίον ἑαυτὸν κρῖναι παντός λόγου καὶ ἔργου τοῦ κατὰ Φύσιν· καὶ μὴ σε παρσιπάτω ἡ ἐπακαλουθούσά τινων μέμψις ἢ λόγος. ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπραχθαι, ἢ εἰρῆσθαι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου. ἐκεῖνοι μὲν γάρ, ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὀρμῇ χρῶνται· ὁ δὲ σὺ μὴ περιβλέπῃς, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραναι, ἀκολουθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ. μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων ἡ ὁδός.

δ'. Πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ Φύσιν, μέχρι πεσῶν ἀναπαύομαι, ἀναπνεύσας μὲν τούτῳ, ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν ἀναπνέω. πεσὼν δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ αἱμάτιον ἢ μήτηρ, καὶ τὸ γαλάντιον ἢ τροφός· ἐξ οὗ καθ' ἡμέραν τοσούτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδεύομαι, ὃ φέρει με πατοῦντα, καὶ εἰς τούτῳτα ἀποχρῶμενον ἑαυτῷ.

ε'. Δριμύτητά σου οὐκ ἔχουσι θαυμάσαι. ἔστω· ἀλλὰ ἕτερα πολλὰ, ἐφ' ὧν οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, οὐ γὰρ πέφυκα. ἐκεῖνα οὖν παρέχου, ὥπερ ὅλας ἐστὶν ἐπὶ σοί, τὸ ἀκίβδηλον, τὸ

Sectio 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2. p.)

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. p. Caf. 2. p.)

ἡ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις ἢ λόγος.] Vatic. A. vitiose: ἐπακολουθήσει (sic). Caeterum pro λόγος cum Jap. et Gatak. malim ψόγος, vituperatio.

ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπραχθαι κ. τ. λ.] εἰ καλὸν dedi

cum Xyl. 1., Lugdun., Caf., Oxon. et de Jol. ἐκαλὸν primum perperam expressum erat in Basl.; hinc in Argent., Gatak. et reliquias transiit.

μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου.] Arg. operarum errore: ἀπαξίου.

ἀκολουθῶν τῇ φύσει.] Arg. vitiose: θύσει.

2. Quam facile est, visum quodcunque vel turbulentum vel inconveniens amoliri et abstergere, statimque in summa tranquillitate esse!

3. Omni sermone atque actione naturae conveniente dignum te judica: neque te seducat, quae sequitur, quorumlibet hominum reprehensio aut sermo; sed si quid dictu factuve pulchrum est, eo ne te indignum existimes: illi enim mentem propriam habent et proprio ducuntur impetu. Haec tu noli attendere, sed recta perge naturae et propriae et communi obsecutus: eadem autem est harum utriusque via.

4. Per ea, quae naturae sunt consentanea, profiscor, donec occumbens tandem conquiescam, eo exspiraturus, unde quotidie spiritum haurio, eoque casurus, unde et semen pater meus et sanguinem mater et lac nutrix collegit; unde quotidianum per tot annos cibum potumque accepi, quod calcantem et ad tam varios usus eo abutentem me sustinuit.

5. Acre ingenium tuum non est, quod admirentur. Sit ita. Verum multa sunt alia, ad quae te natura aptum esse negare non potes. Haec igitur praesta, quae omnino

I 4

in

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 3. p. -Casf. 2. p.)

πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ φύσιν] Sic dedi cum *Xyl. 1., Arg., Lugd., Casf. et Oxon.*, consentiente *Vat. A.* — *Gat.* et reliquae vero legunt — *διὰ τὴν κατὰ φύσιν*, quod quum ferri nequeat, Doctiff. *Coray* ad h. l. adnotaverat aut — *διὰ τῆς κ. φ.* — aut *πορεύομαι δὲ τὴν κατὰ φύσιν* — esse legendum.

καὶ τὸ αἰμάτιον ἢ μήτηρ] Haec verba ab Editione *Mori* operarum errore absunt.

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 4. 5. Casf. 3.)

ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοὶ] *ἐπὶ σοὶ* cum *Vat. A.* dedi pro vulg. *ἐν σοι*, quod *De Joly* retinuit, quamquam illud verum est. Sic enim semper Stoici, quod in vulgus notum est.

τὸ

τὸ σεμνόν, τὸ Φερέπονον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ ἀμεμψίμοιρον, τὸ ὀλγοδές, τὸ εὐμνές, τὸ ἐλεύθερον, τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἐφλύαρον, τὸ μεγαλείον. οὐκ αἰσθάνει, πόσα ἤδη παρέχασθαι δυνάμενος, ἐφ' ὧν οὐδεμία ἀφύιας καὶ ἀνεπιτηδείότητος πρόφασις, ὅμως ἐτι κατῶ μένεις ἐκῶν; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλισχεύεσθαι, καὶ κολακεύειν, καὶ τὸ σωματίον κατατιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφύως κατασκευᾶσθαι, ἀναγκάζη; οὐ, μὰ τοὺς θεούς· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλας ἀπηλλάχθαι ἐδύναστο· μόνον δὲ, εἰ ἄρα ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπαρακολουθητότερος καταγινώσκεσθαι, καὶ τοῦτο ἰδὲ ἀσκητέον, μὴ παρενδυμούμενῳ, μηδὲ ἐμφιλήδονοντι τῇ νουθεσίᾳ.

ς'. Ὁ μὲν τις ἐστίν, ὅταν τι δεξιὸν περὶ τινα πράξει πρόχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. ὁ δὲ πρὸς πάντα μὲν

τὸ ἀμεμψίμοιρον] *Xyl. i., Arg. aliaequē corrupte: τὸ ἀμεμψίμοιρον.*

οὐκ αἰσθάνει.] *Malim cum Menag. et Gat. — αἰσθάνη. Neque tamen Atticorum forma omnino ab Antonini more abhorret, ut in ὄψει pro ὄψῃ aliisque.*

ἢ καὶ γογγύζειν.] *Sic Edd. omnes, praeter Gat., Stanh., in qua ἢ δὲ expressum est. Reisk. malebat: τί δέ; γογγύζειν κ. τ. λ., qua tamen emendatione minime opus est.*

καὶ τὸ σωματίον κατατιᾶσθαι.] *Reche malebat;*

καταιδεῖσθαι. — *Morus, qui vulg. retinebat, putabat, haec verba post illa, quae postea sequuntur, ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, esse collocauda.*

καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι.] καὶ ἀρεσκεύεσθαι dedi cum *Gat.* et posterioribus *Edd.* omnibus. Firmatur auctoritate *Vatic. A.*, in quo paullulum corrupte scriptum video ἀρεσκεύεσθαι. *Xyl. i., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. ἀρεσκεύεσθαι exhibent: haud male. — Pro περπερεύεσθαι Lugd. corrupte: περιπορεύεσθαι.*

μόνον δὲ, εἰ ἄρα — — — ἀσκητέον.] *Vulgarem h. l. reti-*

in potestate tua sita sunt, animum sincerum, gravem, laborum tolerantem, voluptatibus abstinentem, forte contentum, pauca desiderantem, benevolum, liberum, a luxu et nugis alienum atque sublimem. Nonne sentis, quam multa sint, ad quae quin habilis et aptus sis, nihil est, quod cautesis, et tamen infra [haec] sponte persistis? Num et murmurare et tenacem esse et adulari et corpusculum incusare et adsentari, et ostentare te et tantopere jactari animo per naturalem ingenii hebetudinem cogeris? Nequaquam, mihi hercule, sed his omnibus jam praedem liberari poteris. Hoc vero solum [observes], ut, si nimitum propter ingenii tarditatem et hebetudinem notari poteris, et hoc nomine te exerceas, atque tarditatem illam nec omnino negligas, nec tibi in ea placeas.

6. Est, qui simulac gratum alicui fecerit, illi beneficium statim imputet. Est, qui, etiam si non statim imputet,

I. 3. . . . . tet,

retinui, quae monente Clar. Coray bene defendi potest. Repetendum scilicet post εἰ ἄρα ex Superioribus: εὐδυνασο.

— Gatak. malebat: καταγινώσκεσθαι μέλλης, aut: καταγινώσκῃ. Cas. μόνον δὲ εἰ ἄρα ὡς βραδύτερος, si sustineas etc. Reisk. ad h. l. ita: „μόνον δὲ non placet: post εἰ ἄρα videtur ἐμеллес subaudiri debere., — Caeterum Arg. vitiole: βραδύτερος.

μηδὲ ἐμφιληδοῦντι τῇ νοθείᾳ.] Xyl. i., Lugd., Cas. [ipse tamen Editor in Notis observavit, corrigendum esse] et Oxon. ἐμφιληδοῦντι. Arg. vero ceteraeque recte:

ἐμφιληδοῦντι. — Pro νοθείᾳ, quod omnes Edd. habent, non dubitavi, verissimam Gatak. conjecturam νοθείᾳ in textum adoptare. Adnot. Lugd. malebat νοθείᾳ sensu eodem.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 6. 7. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μὲν τοι.] Vatic. A. πρὸς μὲν τοῦτο. — Προἰάλλως μὲντοι Gatakera ἀλλὰ μὲντοι aut ἀλλ' ὅς μὲντοι, Moron autem αὐτὸς μὲντοι rescribendum esse videbatur. An fortasse ὅμως μὲντοι scripserit Antoninus?

μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μὲν τοι παρ' αὐτῷ, ὡς περὶ
 χρεώστου δικνοεῖται, καὶ οἶδεν ὁ πεποίηκεν. ὁ δὲ τις τρό-
 πον τινὰ οὐδὲ οἶδεν ὁ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὁμοίος ἐστὶν ἀμπελα-
 βότρυν ἐνεγκούσῃ καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπικητούσῃ, μετὰ τὸ
 ἅπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐνηνοχέναι. ἵππος δραμῶν, κύων
 ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας,
 οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει εἰς ἑτέρον, ὡς ἀμπελος
 ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὴν βότρυν ἐνεγκεῖν. ἐν τούτοις οὖν
 δεῖ εἶναι, τοῖς τρόποις τινὰ ἀπαρακολούθῳ, ὥς αὐτὸ ποιῶσι;
 ναί· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ παρακαλουθεῖν. ἴδιον γάρ, Φησί,
 τοῦ κοινωνικοῦ, τὸ αἰσθάνεσθαι ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ
 θῆ Δία, βούλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰσθάνεσθαι. ἀληθὲς μὲν
 ἐστὶν ἐλέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδεχῆ· διὰ τοῦτο
 ἔση εἰς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκείνοι
 κοινῇ τῇ πιθανότητι παρέχονται. εἰάν δὲ θελήσῃς συνεῖναι,
 τί ποτὰ ἐστὶ τὸ λεγόμενον, μὴ φράσῃ, μὴ παρὰ τοῦτο πα-
 ραλειπῇς τι ἔργον κοινωνικόν.

καὶ οἶδεν ὁ πεποίηκεν]
Vat. A. καὶ οἶδε ὁ πεποίηκε·
 μετα τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον
 καρπὸν ἐνηνοχέναι.] *Lugd.*
et de Jol. operarum errore:
 ἐνηνοχέναι.

ἵππος δραμῶν, κύων κ.
 τλ.] *Vat. A.* ὡς ἵππος δρα-
 μῶν — quam lectionem rece-
 pit *De Joly*. Quo vero sensu
 et (quam ob causam, de eo
 lectorem ne verbo quidem
 monuit. Mihi, si cui placet
 addi τὸ ὡς, post ἐνηνοχέναι,
 comma, et post ποιήσασα pun-
 ctum minus collocandum vi-

καὶ οἶδε ὁ πεποίηκεν]
 καὶ οἶδε ὁ πεποίηκε·
 μετα τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον
 καρπὸν ἐνηνοχέναι.] *Lugd.*
et de Jol. operarum errore:
 ἐνηνοχέναι.

3'. Εὐχὴ

detur. — Pro ποιήσασα *Arg.*
 corrupte: ποιήσασα.

οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ
 — ἑτερόν] *Vat. A.* monstro-
 se: — ἐπισχᾶται — et dein-
 de εἰς ἑτέρων. — *Menag.* ad
 h. l.: „Eft, qui legat: ἐπι-
 βοᾷ τι — sed nihil mutan-
 dum.”

ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ
 παρακαλουθεῖν] δεῖ abest
 a *Vat. A.*, quod in hac ora-
 tionis serie durius videtur. —
Ed. Gat. - Stank. — αὐτὸ τοῦ
 παρακαλ., — operarum errore.
 τὸ

tet, tamen, quid fecerit conscius, revera tanquam debitorem illum consideret. Est et, qui, quid fecerit, quodammodo ne noverit quidem, sed similis est viti, quae uvam ubi protulit et proprium sibi fructum semel dedit, nihil ulterius quaerit. Equus, postquam cucurrit, canis, postquam venatus est, apis, postquam mel confecit, homo vero, si bene fecit, non clamore prosequitur, sed ad aliud progreditur, quemadmodum vitis ad uvas denuo suo tempore producendas. In eorum igitur numero esse oportet, qui, quid agant, quodam modo ne intelligant quidem? Oportet profecto. At hoc ipsum intelligere oportet: [Homini] enim, inquit, ad communionem nati, est proprium, ut sentiat, se, quemadmodum societatis amantem decet, agat et per Jovem etiam velit, ut socius ejus id sentiat. Verum est, quod dicis: haud recte vero id interpretaris; hinc ex eorum numero eris, quorum antea memineram: nam et illi probabilitate quadam rationali abducuntur. Quod si intelligere volueris, quid sit, quod dictum est, noli timere, ne hac de causa aliquid, quod societati hominum salutare est, sis omisurus.

7. Athe-

τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρενδέχῃ διὰ τοῦτο ἔση εἰς ἐκείνων κ. τ. λ.] De hoc loco sive explicando sive restituendo desperabat Cas. — Gatak. malebat — λεγόμενον αὖ παρενδέχῃ κ. τ. λ. si hoc, quod dictum est, secius acceperis, eris ex eorum numero. Potest tamen et vulgaris defendi sensu eo, quem in Interpretatione expressi. — Ut vero dicam, quod cenleo, vehementer de hujus loci integritate dubito. Neque ta-

men lectio Cod. Vat. A. — τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρενδέχῃ διὰ τοῦτο ἔση εἰς ἐκείνων κ. τ. λ. — ita comparata est, ut eam amplecti possim. Spero tamen fore, ut alius me acutior vestigia ejus legens veram fortasse lectionem restituat.

ἐὰν δὲ θελήσῃς συνεῖναι] Vix dubito, pro συνεῖναι reponendum esse συνιέναι. Cf. Notae ad h. l.

μη φοβοῦ, μη κ. τ. λ.] Negativa abest a Vat. A. contra

ζ'. Εὐχὴ Ἀθηναίων, ὕσον, ὕσον, ὦ φίλε Ζεῦ, κα-
τὰ τῆς ἀρούρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. ἦτοι οὐ δεῖ
εὐχεσθαι, ἢ οὕτως, ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

ἢ. Ὅποιόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι συνέταξεν ὁ Ἀσκλη-
πιος τούτῳ ἵππασίαν, ἢ ψυχρολουσίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· ται-
αὐτόν ἐστι καὶ τὸ, συνέταξεν ταύτῳ ἢ τῶν ὅλων φύσις κα-
σα, ἢ κήρυξεν, ἢ ἀπαβολὴν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.
καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ συνέταξεν, τοιοῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε
ταύτῳ τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ
συμβαίνειν ἐκάστῳ τέτακται πῶς αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν
ἐκτακτένην. οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν,
ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς πεύχεσι, ὃ ταῖς
πυραμίσι συμβαίνειν οἱ τεχνῆται λέγουσι, συναρμόζοντες αὐ-

λλοις

tra sensum, quem scriptor
h. l. declarare voluit. — *Gat.*
in *Not.* ad h. l.: „E. μὴδὲ
πρὸς τοῦτο, neve hac de causa.
Veruntamen nihil temere mu-
tatum velim.,

*Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 8.
Cas. 5.)*

ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.]
Cas. pater ad *Perfii Sat. II.* —
adnotavit, h. l. legendum esse
— ἐλευθέρως. Quod quidem
libenter recepissem, si *Edd.*
veteres aut *Codd.* exhibuis-
sent. Nolui tamen, quum
ἐλευθερίως et ἐλευθέρως sicut
ἐλεύθερος et ἐλευθέρως a plu-
ribus *Scriptoribus* ita adhi-
beri soleant, ut ἐλευθέρως pro
ἐλευθερίως, et ἐλεύθερος pro
ἐλευθερίως ponatur, non au-
tem vice versa, nolui, in-

quam, hanc ob causam ἐλευ-
θέρως e textu eliminare.

*Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 9.
Cas. 6.)*

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6.,*
Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris.
et *Guelf.*

ὁποιόν ἐστι τὸ λεγό-
μενον.] *Vat. A.* ὁποιόν τι ἐστὶ
τὸ λεγ.

ἢ ψυχρολουσίαν ἢ ἀνυ-
ποδησίαν.] *Pro* — ἢ ἀνυπο-
δησίαν *Med. 2. 3. et Paris.* ἢ
ἄλλο τι τῶν τοιούτων.

καὶ τὸ, συνέταξεν τού-
τῳ ἢ τῶν ὅλων κ. τ. λ.]
Vat. 2. et Paris. copulat. καὶ
ante τὸ ignorant. — *Idem*
συνέταξε. — *Vat. A.* — συνέ-
ταξε τούτων ἢ τῶν ὅλων φ.
vitiose.

τοι-

7. Atheniensium votum: „Plue, plue, care Jupiter, in arvis pratisque Atheniensium.„ Aut nihil oportet precari aut hoc modo, simpliciter et ingenue.

8. Cujusmodi illud est, quod vulgo dicunt, Aesculapium huic vel illi, ut equitet, aut frigida lavetur, aut nudis pedibus incedat, *constituisse*; ejusmodi est et hoc, naturam huic vel illi, ut aegrotet, aut membris mutiletur, aut [liberos] amittat, aut aliud ejus generis *constituisse*. Nam et illic quum dicimus *constituisse*, intelligimus, [Aesculapium] huic illud *statuisse*, quippe sanitati congruum, ita et hic id, quod culque contingit, illi *statutum est*, ut fato consentaneum. Atque eodem sensu haec nobis συμβαίνειν [evenire] dicimus, quo lapides quadratos in muris aut pyramidibus

bus

τοιοῦτόν τι σημαίνει] *Vat.* 6. et *Parif.* τοιοῦτο —

ἔταξε τοῦτω τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν.] Sic edidi cum *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. (in quo tamen εἰς ὑγίειαν legitur) 4., *Parif.* et *Guelf.* Idem, ni fallor, etiam dare debuisset *Vat.* A., quī tamen negligentia librarii τοῦτω ignorat. — Cum nostris Codd. in h. l. constituendo consentiunt MSS. *Hoefscheliani*, teste ad h. l. *Mer. Casaub.* — Ceterae Edd. omnes: ἔταξε τοῦτο πρὸς τοῦτο ὡς κατάλληλον εἰς ὑγίειαν, sensu aut nullo aut saltem frigidissime. Hinc *Reche* malebat: — ἔταξε τοῦτο πρὸς αὐτόν — qua tamen emendatione nunc non opus est. *De Jol.* ἔταξε τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίειαν, pla-

ne ut *Vat.* A., quem temere h. l. secutus est hic Editor, ne verbo quidem lectorem admonens de lectionis varietate.

τέτακται πὼς αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἰμαρμένην.] Sic *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.*, MSS. *Hoefschel.*, nec non *Ed. De Jol.* — Reliquae Edd.: τετ. πὼς πρὸς αὐτὸ κατάλληλον εἰς τὴν εἰμαρμήν.

οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετρ. λιθ. ἐν τ. τείχ. ἢ ταῖς πυραμίσι συμβαίνειν οἱ τεχν. λέγ. συναρμόζοντας ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συνθέσει.] Sic dedi cum Edd. antiquioribus, *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* — *Gataker.* et reliquae

λήλοις τῇ ποιᾷ συνδέσει. Ὅλως γὰρ ἀρμονία ἐστὶ μία. καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται· οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων ἡ εἰμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληροῦται. νοοῦσι δὲ ὁ λέγω, καὶ οἱ τέλειον ἰδιῶται. Φασὶ γὰρ, τοῦτο ἔφερεν αὐτῷ· οὐκοῦν τοῦτο τούτῳ ἐφέρετο, καὶ τοῦτο τούτῳ συνετάττετο. δεχόμεθα οὖν αὐτὰ, ὡς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκληπίος συντάττει. πολλὰ γοῦν καὶ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι τῆς ὑγείας. τοιοῦτον οὖν τι σοὶ δοκέτω, ἀνυσις καὶ συντέλεια τῶν τῇ κοινῇ φύσει δοκούντων, αἷον ἢ σὴ ὑγία. καὶ οὕτως ἀσπάζου πᾶν τὸ γινόμενον, καὶ ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν, ἐπὶ τὴν

liquae habent: οὕτως γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγομεν. κ. τ. λ. Caeterum illud ἡμῖν omnino ignorant *Med.* quatuor et *Vat.* 2. 3. 4. 6. cum *Parif.*, quod profecto non magnopere desiderarem. — Pro τετραγώνους *Med.* 1. vitiole: τετραμμένους — et mox συμβένειν (*sic*). — Verba: ἡ ταῖς πυραμίσιν ignorant *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2., *Parif.* et *Guelf.* — Ap. Suidam, qui s. v. συμβαίνειν ad h. l. respexit, legitur: καὶ ἐν ταῖς πυραμίσιν. — Mox *Vat.* 2. 3. 4. 5. et *Parif.* verba hoc ordine exhibent: οἱ τεχνίται συμβαίνειν λέγουσι, sensu eodem, quo vulgaris. Mox vero et iidem cum omnibus *Codd.*, qui *Excerpta* continent, pro συναρμόζοντας exhibent συναρμόζοντες, ita ut ad τεχνίται sit referendum: quod mihi non arridet. —

Ap. Suidam συναρμόζειν legitur, quod tamen ex *Antonino* emendandum esse iam perspicue monuit ad illum *Kusterus*.

τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται] *Parif.* τοιοῦτο — οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων κ. τ. λ.] αἰτίων dedi cum *Guelf.*, monente Cl. *Heynio*, vulgare αἰτίων vitium esse grammaticale.

νοοῦσι δὲ ὁ λέγω — συνετάττετο] Haec omnia a *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* absunt. — Caeterum *Doct. Corai* malebat τοῦτο ἔφεγεν αὐτὸ, hoc sensu: tulit hoc illud; illud igitur ab hoc verebatur. — *Cominoda* sane lectio, an genuina, dubitari potest: nisi enim fallor, *Antoninus* respicit ad vulgarem dicendi formulam: fatum s. fors hoc fert. Sic *Virgil.*

his *συμβαίνειν* [congruere] dicunt artifices, quum sibi invicem quodam ordine coaptantur. Omnino harmonia est una, et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iste, quo corpus ejusmodi sit, perficitur, ita et ex universis caussis, quo caussa sit ejusmodi factum, conficitur. Intelligunt hoc, quod dico, et rudissimi quique. Dicunt enim: *tulit hoc illi* [sc. fors s. natura]. Hoc igitur illi *ferebatur* et hoc illi *constituebatur*. Accipiamus igitur et ista, quemadmodum ea, quae Aesculapius *constituit*: multa enim et in his aspera sunt, quae tamen sanitatis spe amplectimur. Ejusmodi igitur quid tibi videatur eorum, quae naturae communi visa sunt, perfectio

gil. Aen. II, 75. „sic fata ferebant;„ apud Cic., nescio, ubi, „fors feret.„ — — *Vatic. A.* Φασὶ γοῦν τοῦτο κ. τ. λ. — et deinde τοῦτο ante τοῦτω deest. — *Menagius* malebat συνεφέρετο. n. n.

ὥς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκληπίος;] Ceterae Edd. ὥς ἐκεῖνα ὁ Ἀσκληπ. Non vero dubitavi ex verissima *Gat.* emendatione addere voculam ἃ, quam praecedens ἐκεῖνα absorpsit.

ἐστὶ τραχέα] ἐστὶ abest a *Vat.* 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.*

τοιοῦτον οὖν τί σοι δοκέω] οὖν, quod superiores Edd. omnes ignorant, ex *Vatic.* 4. 6., *Med.* 1. 2. 4. et *Parif.* recepi. Causa omittendi hanc voculam erat in similitudine finis οὖν in praecedente τοιοῦ.

τον cum οὖν. — *Med.* 1. paululum corrupte: τοιοῦτον οὖν τίσι (sic) δοκέτω.

καὶ ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἄγειν] Retinui lectionem omnium Edd. praeterquam quod *DeJol.* — ἐκεῖ — σε habet. *Vatic.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* locum nostrum sic legunt: καὶ τὸ (*Vat.* 4. τι) ἀπηνέστατον δοκῇ (*Vat.* 4. et *Parif.* vitiose δοκεῖ) διὰ τὸ ἐκεῖσε (ita et *Vat. A.*; *Med.* vero 3. et 4. ἐκεῖ σε) φέρειν. Quae quidem librorum MSS. lectio non incommoda est, atque ita comparata, ut alii eam recipere pro vulgari fortasse non dubitavissent. Noli tamen nimis in vulgarem grassari, neque adeo ἐκεῖσε rescribere, quum satis constet, Graecos saepius ἐκεῖ pro ἐκεῖσε adhibere.

τὴν τοῦ κόσμου ὑγίαν, καὶ τὴν τοῦ Διὸς εὐδίαν καὶ εὐ-
 πραγίαν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τι ἐφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συν-
 ἔφερεν. οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοι-
 κουμένῳ ὑπ' αὐτῆς κατάλληλόν ἐστι. οὐκοῦν κατὰ δύο λόγους
 στέργειν χρὴ τὸ συμβαῖνόν σοι. καθ' ἓνα μὲν, ὅτι σοὶ ἐγένετο,
 καὶ σοὶ συνετάττετο, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἀναδεν ἐκ τῶν
 πρεσβυτάτων αἰτίων συγκλωθόμενον. καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ
 τὸ ὅλον διοικούντι τῆς εὐδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νῆ
 Δία, τῆς συμμοῆς αὐτῆς αἰτίον ἐστι. πηροῦται γὰρ, τὸ
 ὁλόκληρον, εἰ καὶ ὅτι οὖν διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνε-
 χείας, ὥσπερ τῶν μορίων, οὕτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων. δια-
 κόπτεις δὲ ὅσον ἐπὶ σοὶ, ὅταν δυσαρεστῇς, καὶ τρόπον τινα
 ἀναιρῇς.

Σ. Μη

οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τι ἐφερεν] Reliquae Edd., praeter De-Jol., τοῦτό τι ἐφ. — Nostram lectionem tuentur Vat. 3. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. At Vat. 2. τοιοῦτό τι. — Pro vulgari Gat. malebat: τοιοῦτό τι, et Reisk. τοῦτό σοι.

οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις κ. τ. λ.] τυχοῦσα abest a Vat. A. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. Hinc et de Joly sustulit; vereor autem, ne temere. Reisk. malebat: ἡ τεκοῦσα φ. n. n.

κατάλληλόν ἐστι] Lugdun. operarum errore: καθ' ἄλληλον (sic).

ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικούντι] Sic recte Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf., Oxon. et

Gat., Glasg. vero Woll., Mor. et De-Jol. ὅτι τῷ ὅλον διοικούντι. Priorum Edd. lectioni omnes Codd. patrocinantur, praeter Vat. 4., Med. 1. et Guelf., qui exhibent: ὅτι τὸ ὅλον διοικούντι. male.

τῆς εὐδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νῆ Δία, τῆς συμμοῆς αὐτῆς αἰτίον ἐστι.] Hanc priorum Edd. lectionem retinui, quam De Joly ex Codd. auctoritate immutavit, et ne verbo quidem addito, quo sensu et quam ob causam Codd. lectionem praetulerit. Codd. scilicet Vat. 2. 3. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. h. l. sic exhibent: εὐδίας τε (omisso articulo, Paris. δὲ) καὶ συντελείας καὶ (omissis verbis νῆ Δία) τῆς συμμοῆς αὐτῆς καὶ τὸ

fectio et consummatio, cujusmodi est valetudo tua: eodemque modo, quidquid eveniat, etiam si asperum videatur, amplectere, quoniam eo tendit, ad mundi [scilicet] sanitatem et Jovis prosperitatem atque felicitatem: non enim hoc cuiquam tulisset [natura], nisi ad universi bonum contulisset: etenim nec natura quamvis vulgaris et ubique obvia quidquam fert, quod rebus a se administratis non consentaneum sit. Duae igitur sunt rationes, cur singulari quodam affectu, quidquid evenierit, complecti te oporteat: altera, quod tibi factum est, tibi constitutum, et certa quadam ratione ad te se habeat, ex alto a causis antiquissimis tibi contextum: altera, quod ad prosperitatem et perfectionem et profecto ad conservationem ejus confert, qui rerum universitatem administrat: mutilatur enim integrum ipsum, si vel minimum, ut partium ita et causarum a connexione et continuitate, abscissum fuerit: abscindis autem, quantum in te est, quando moleste fers aliquid, tollisque quodammodo.

9. Noli

τὸ ἰδίᾳ (*Med.* 1. ἰδίᾳ sine accentu et *Vatic.* 2. ἰδίᾳς) εἰς ἕκαστον (*Vat.* 6. ἐπ' ἕκαστον, *Med.* 3. omisit praepositionem) ἥκον αἰτίον ἐστι. — Ex qua quidem lectione quid effici possit ad Antoninum restituendum, non video. Olim hoc conjeceram: καὶ τῆς συμμο- νῆς αὐτοῦ (sic et *Reisk.* sc. τοῦ ὄλου) καὶ τοῦ τὰ ἰδία εἰς ἕκαστον ἤκειν, αἰτίον ἐστι. — Judicent peritiores!

τῆς συναφείας καὶ συν- εχειᾶς, ὥς περ τῶν μο- ρίων, οὕτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων] Mire variant h. l. *Codd.*, qui Excerpta ex Anto- nino complectuntur. *Vat.* 3.

Marc. Anton.

4. 6. τῆς συντελείας καὶ τῆς (τῆς ignorant *Vat.* 4. et 6.) συναφείας, *Parif.* τῆς συνεχειᾶς καὶ δυναστείας (sic). — Verba ὥς περ τῶν μορ- τίων absunt a *Med.* 3. — Pro οὕτω δὲ καὶ *Med.* 1. οὕτω καὶ, omisso δὲ. — *Med.* 2. οὕτω δὲ καὶ, quod vulgari for- tasse praeserendum est. Idem *Cod.* temere mox διακόπτῃς.

διακόπτεις δὲ ὅσον ἐπὶ σοὶ, ὅταν κ. τ. λ.] *Pa- rif.* διακόπτεις δὲ, perperam. — *Vat.* 3. 4., *Med.* 1. 3. 4. et *Parif.* ὅσον τὸ ἐπὶ σοί. At Graeci utroque modo loqui solent, et ὅσον ἐπὶ σοί et ὅσον τὸ ἐπὶ σοί.

K

145

9'. Μὴ σικχαίνειν, μὴδὲ ἀπαυδοῦν, μὴδὲ ἀποδύσπε-
τεῖν, εἰ μὴ καταπυκνοῦται σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἑκα-
στα πράσσειν· ἀλλὰ ἐνκρουσθέντα, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ
ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τοῦτο,
ἐφ' ὃ ἐπανέρχῃ· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσο-
φίαν ἐπανιέναι· ἀλλ' ὡς οἱ ὀφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγάριον
καὶ τὸ ὠν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιό-
νησιν. οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ,
ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνησο δὲ ὅτι φιλοσοφία μόνον
θέλει ἢ ἡ φύσις σου θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ
φύσιν; τί γὰρ τούτων προσηνέστερον; ἢ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ
τοῦτο σφάλλει; ἀλλὰ θεάσαι εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχία,
ἐλευθερία, ἀπλότης, εὐγνώμοσύνη, ὁσιότης. αὐτῆς γὰρ φρο-
νήσεως

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 10. 11.
Caf. 7.)

καὶ ἀσμενίζειν εἰς τὰ
πλείω ἀνθρ.] Expectave-
ram h. l. aut cum Menag. —
εἰ τὰ πλείω — aut cum Reisk.
— εἰ σοῦ vel σοὶ τὰ πλείω.
Nusquam enim ἀσμενίζω cum
praepos. εἰς constructum le-
gitur. Eandem ob causam
Reche emendabat: — ὡς τὰ
πλείω. — At Vat. A. h. l. in
vulg. consentit, et fortasse
εἰς h. l. exponi potest, quod
attinet ad.

οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπι-
δείξει τὸ πειθαρχεῖν κ.
τ. λ.] Locus videtur admo-
dum corruptus: cui varia ra-
tione succurrunt interpretes.
Boot. pro ἐπιδείξει emenda-
bat: ἐπιδείξεις, ita et Caf.,

qui cum Oxon. hanc emenda-
tionem in textum recepit, hoc
sensu: ne philosophiam osten-
tes. Hic vero sensus ut effi-
ciatur, tamen malim: οὐδε-
νὶ ἐπιδείξει τὸ πειθ. Neque
tamen hoc modo locum per-
sanatum puto. Nī enim sal-
lor, requiritur h. l. lectio,
qui hanc fere sensum prae-
beat: Non te oportet conatum
et invitum accedere ad obse-
quium erga rationem, sed ul-
tro rationis legibus obedire.
Nulla tamen Emendationum,
quas VV. DD. ad h. l. propo-
suerunt, ita est comparata,
ut hunc sensum ex ea extri-
care liceat. Salmas. nempe aut
ἐπιδείξει τοῦ πειθ. — aut ἐπι-
δείξει τοῦ πειθ. emenda-
bat. Gatak. aut: ἔτι δεή-
σει εἰς τὸ πειθ., aut: ἐπι-
ζη-

9. Noli fastidire aut animum despondere aut desperare, si secundum recta decreta agere singula cupienti haud perinde semper successerint; sed de mentis statu deturbatus regredere, et contentus esto, ubi plura homine digna egisti; nec, tanquam ad paedagogum, ad philosophiam redi; sed quomodo ad penicillum et ovum, qui oculis laborant, quomodo ad emplastrum alius, alius ad perfusionem: sic nihil te coget ad obsequium rationi praestandum, sed ei sponte tua adquiesces. Illud autem memento, philosophiam ea sola postulare, quae natura tua postulet; tu vero aliud quid velis, quod naturae repugnet? Utrum vero horum blandius est? nonne enim blanditiae nomine nos fallit voluptas? At vide, gratiores sit magnanimitas, libertas,

K 2

sim-

ζητήσεις ἢ τὸ πειθαρχ. — *Reisk.* demique: οὕτως γὰρ οὐδ' ἐνεπιδείξει (f. i. med. Att. pro ἐπιδείξει). τῷ πειθαρχ. „Sic enim te non ostentabis in tuo, quod rationi praeestas, obsequio: „ — *An.* οὐδέν σε ἐπιδείξει εἰς τὸ πειθαρχ. τῷ λόγῳ κ. τ. λ.

σύ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ φύσιν;] Sensus haud obscurus; verba autem, nisi sensus meus me fallit, paululum corrupta. Expectaveram scilicet, aut: σύ δὲ ἄλλο ἤθελες τὸ οὐ κατὰ φύσιν, aut cum *Gatahero*: σύ δὲ ἄλλο ἤθελες ἢ κατὰ φύσιν. *Reisk.* „f. σύ δὲ ἄλλα ἤθελες, οὐ τὰ κατὰ φύσιν. „ In *Vat. A.* alia h. l. omīssa sunt, alia aliter scripta, quam vulgo se habent. Legitur enim in eo:

φιλοσοφία μόνον ἃ θέλει, οὐδὲ ἄλλο ἢ θέλει οὐ κατὰ φύσιν. — Videant igitur doctiores, an locus fortasse restituendus sit hac ratione: φιλοσοφία μόνον [f. μόνον] θέλει ἃ ἢ φύσις σου θέλει, οὐδὲ ἄλλο, ἢ θέλει, τὸ οὐ κατὰ φύσιν.

ἢ γὰρ ἡδονὴ σὺ χι δια τοῦτο σφάλλει;] Pro δια τοῦτο vulgo legitur δια τοὺς, non tamen dubitavi, prae-eunte *Casaub.*, quem *Oxon.* secutus est, δια τοῦτο recipere, quod et *Xyl.* legisse videtur, et quod sensus aperte postulat. Eandem lectionem et *Gatak.* comprobavit.

αὐτῆς γὰρ φρονήσεως κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: αὐτῆς γὰρ τῆς φρονήσεως. At *Antoninus* noster ἀκριβείας non adeo studiosus est, ut talia contra

νήσεως, τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ ἄπταιστον, καὶ εὖρου ἐν
 πᾶσι τῆς παρακολουθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐν-
 θυμηθῇς.

Ι. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπῳ τινὰ ἐγκα-
 λύψει ἐστίν, ὥστε φιλοσόφοις οὐκ ὀλίγοις οὐδὲ τοῖς τυχοῦ-
 σιν ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πλὴν αὐτοῖς γε
 τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα
 συγκατάθεσις, μεταπτωτή· ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; μέ-
 τιθι τοῖνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα· ὡς ὀλιγόχρονα, καὶ ἐν-
 τελῇ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κιναίδρου, ἢ πόρνης, ἢ ληστοῦ
 εἶναι. μετὰ τοῦτο ἐπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιούντων ἦδη, ὧν
 μόλις ἐστὶ καὶ τοῦ χαριεστάτου ἀνασχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω,
 ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιούτῳ οὖν ζῶφω καὶ
 ῥύπῳ καὶ τοσαύτῃ ῥύσει τῆς τε οὐσίας καὶ τοῦ χρόνου, καὶ
 τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινουμένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτι-
 μηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπουδασθῆναι δυνάμενον, οὐδ' ἐπινοῶ.
 τούναντίον γὰρ δεῖ παραμυθούμενον ἑαυτὸν περιμένειν τὴν
 Φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀσχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τού-
 τοις μόνοις προσαναπαύεσθαι· ἐνὶ μὲν τῷ, ὅτι οὐδὲν συμ-
 βήσε-

contra Codd. auctoritatem
 immutare audeam.

τῆς παρακολουθητι-
 κῆς] *Xyl.* et *Arg.* operarum
 errore: τῆς παρακολουθετικῆς.

*Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 12. p.
 Caf. 8.)*

ἔδοξε παντάπασιν
 ἀκατάληπτα εἶναι] *Ce-
 terae Edd.* ἔδοξε ἢ παντάπα-
 σιν ἀκατάληπτα εἶναι. At ἡ il-
 lud jam *Casaub.* delendum pu-

tabat, ut perfecta fieret ora-
 tio: neque dubitavi illud eji-
 cere auctoritate *Cod. Vat. A.*
Ortum debere videtur prae-
 cedenti ε, aut ν ἐφελκυστικῶ.
Reisk.: „f. ἢ δυσκατάληπτα ἢ
 παντάπασιν ἀκατάληπτα.“ —

καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα
 συγκατάθεσις] *Vat. A.* pro
 ἡμετέρα vitiole: ἡμέραν.

ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτω-
 τος;] *Arg.* vitiole: ἀμείπτω-
 τος.

simplicitas, animi aequitas, sanctitas. Ipsa vero prudentia quid jucundius est, si eam tibi cogitaveris facultatis, in qua intelligentia et scientia inest, praestantiam, qua nusquam labitur et in omni re prospere fertur?

10. Res quidem ipsae in tantas quodammodo involutae sunt tenebras, ut philosophis haud paucis nec vulgari-
bus nihil omnino percipi posse visum sit, adeoque ipsis Stoicis perceptu difficiles videantur. Estque omnis noster adfensus inconstans atque mutabilis: ubi enim est homo immutabilis? Jam vero ad res ipsas subjectas transi: quam caducae vilesque sunt, eaeque, quae etiam a cinaedo, aut scorto, aut latrone possideri possint; tum porro ad mores eorum, quibuscum degis, animum adverte, quorum vel gratissimum quemque vix sustineas, ut ne dicam, se ipsum etiam vix sustinere quemquam. Tali igitur in caligine atque sordibus tantoque et materiae et temporis et motus et rerum motarum fluxu quid aestimatione studiove dignum sit, non intelligo. Contra se ipsum consolari fas erit atque naturalem sui dissolutionem exspectare, neque moram gravate ferre, sed in his duobus prorsus adquiescere: altero, nihil

K 3

sibi

ὥς ὀλιγόχρονα] *Cas.* et *Oxon.* ὀλιγοχρόνια.

ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μό-
γεις ὑπομένει] *Vat. A.* cor-
rupte: ἑατὸν (*sic*) μόλεις
ὑπομένει, omisso τῷ τις, per-
peram.

καὶ τοσαύτη ἔϋσει τῆς
τε οὐσίας κ. τ. λ.] τοσαύτη
dedi cum *Xyl.*, *Arg.*, *Lugd.*,
Cas. et *Oxon.*, pro quo in *Ga-
tāk.* et reliquis τοιαύτη legi-

tur. — ἔϋσει haud dubitavi
contra *Vett.* Editionum au-
ctoritatem, praesunte *Cas.*
nec non *Oxon.* in textum re-
cipere, quum sensus aperte
hanc lectionem requirat et
Xylandr. ipsum hoc legisse
ex Translatione ejus latina
appareat. Vulgo ἔήσει.

καὶ τῆς κινήσεως] *Xyl.*
et *Lugd.* perperam τῆς κινή-
σεων.

κατα

βήσεται μοι, ὃ οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων Φύσιν ἐστίν· ἐτέρῳ δὲ, ὅτι ἔξεστί μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν Θεόν, καὶ δαίμονα. οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀναγκάσων τοῦτον παραβῆναι.

ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρῶμαι τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ; παρ' ἑκαστον τοῦτο ἐπανερωτᾶν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν, τί μοί ἐρτι νῦν ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλοῦσι· καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυχὴν; μήτι παιδίου; μήτι μειρακίου; μήτι γυναικαρίου; μήτι τυράννου; μήτι ἡτῆρους; μήτι θηρίου;

ιβ'. Ὅποιά τινά ἐστι τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. εἰ γάρ τις ἐπινοήσειεν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον Φρόνησιν, σωΦροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρίαν, οὐκ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀκοῦσαι δυνήθει τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ
δε

κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν·] *Arg. vitiose: — ὅλων.*

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 12. p. 13. Caf. 9.)

παρ' ἑκαστον τοῦτο ἐπανερωτᾶν κ. τ. λ.] *Vatic. A. παρ' ἑκαστα.*

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 14. Caf. 10.)

δικαιοσύνην, ἀνδρίαν κ. τ. λ.] ἀνδρίαν dabant Edd. priores; *Gat. et rel.*, nulla urgente necessitate, in ἀνδρείαν mutarunt.

ἔτι ἀκοῦσαι δυνήθει τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ δὲ γε

τοῖς — [τὸ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον] — — μὲν [οὐ] προσέκοπτεν — — — χέσῃ.] Totus hic locus haud dubie passim depravatus, forte et mutilatus est. Quomodo hunc locum intellexerit, seu potius, quo interpretandi artificio sensum extricaverit *Caf.*, quem in *Versione latina* exhibuit (cf. *Commentar. ad h. l.*), non video. Jam *Emendationes Virorum doctorum* proponamus. *Salmas.* pro τι· ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει, teste *Gatak.* in marg. ad *Editionem suam*, emendabat: τι τῶν ἀγαθῶν ὅπερ ἐφαρμόσει, quo quid lucis hic locus accipiat, acutiores videant. *Idem-*

sibi posse contingere, quod universi naturae non conveniat: altero, in sua situm esse potestate, ut nihil contra genii sui Deiue voluntatem agat: hanc enim transgredi qui cogat, nullus est.

11. Quam ad rem tandem nunc anima mea utor? In rebus singulis hoc te interroga, simulque percontare: quid mihi nunc versatur in illa mei parte, quam principalem dicunt? aut, cujusnam nunc animam gero? num pueruli? num adolescentuli? num mulierculae? num tyranni? num jumenti? num belluae?

12. Qualia sint, quae vulgo bona videntur, et hinc intelligere licet: si quid eorum, quae re vera bona sunt, mente quispiam conceperit, ut prudentiam, temperantiam, justitiam, fortitudinem, haec, inquam, si animo praeconceperit, non amplius audire sustinebit, [quod Comicus

K 4

olim

Idemque vir doctus in seqq.: — οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τούτων μὲν οὐ προσέκοπτεν (quo facto ea, quae sequuntur, *Gataker*. ita restituenda censebat: οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπῆξιούτο τόδε· ἐπὶ δὲ τοῦ πλ. κ. τ. λ.). — *Menag.* ad h. l. sic: „τίς ἐξακούσεται καὶ ἐχθρῶς δέξεται — versus est senarius, quod his satis indicat Marcus ipse: ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τοῦ Κομικοῦ εἰρημένον. Puto autem legendum cum interrogandi nota, quod *Xylander* non vidit. Sic et quae subjicit: οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο — ὅποι χέσῃ ex Comico quodam sunt desumpta, fortasse ex *Aristophane*., — Idemque deinde

ante προσέκοπτον negativam οὐ cum οὖν permutandam censebat, sensu haud malo. — *Gatakerus* emendabat: — τί, ὅπερ τῷ ἀγαθῷ οὐκ ἐφαρμόσει — eodemque sensu *Reisk.*: ὅπερ τῷ ἀγαθῷ παρεφαρμόσει. — In sequentibus *Gatak.* legendum putabat: οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν ἐπ' ἐκείνων οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπῆξιούτο. ἐπὶ δὲ τοῦ κ. τ. λ. Neque tamen his omnibus mihi locus, in quo versamur, persanatus videtur, in quo restituendo unus *Morus* mihi feliciter laborasse videtur, qui ita emendandum putabat: — ἔτι ἀκούσαι δυνήδειν τὸ ὑπὸ τοῦ Κομικοῦ εἰρημένον· τῷ ἀγα-

δέ γε τοῖς πολλοῖς Φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται, καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον [τὰ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον]. οὕτως καὶ οἱ πολλοὶ Φαντάζονται τὴν διαφοράν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν [οὐ] προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν ἢ δόξαν εὐκκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἰκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον. πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέρειτο τὸ, τὸν κακτημένον. αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν ὅποι χέση.

γγ'. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικοῦ συνέστηκα· οὐδέτερον δὲ τούτων εἰς τὸ μὴ ὂν Φθαρήσεται· ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ὑπέστη. οὐκοῦν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τοῦ κόσμου. καὶ πάλιν ἐκεῖνο εἰς ἕτερον μέρος τοῦ κόσμου μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς τὸ ἄπειρον. κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν καὶ γὰρ ὑπέστην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο ἄπειρον. οὐδὲν γὰρ κωλύει οὕτως Φάναι, καὶ κατὰ περιόδους πεπερασμένως ὁ κόσμος διοικῆται.

ιδ'. Ὁ λό-

γῶ γὰρ οὐκ ἐφαρμόσει. τὰ δὲ γε τοῖς πολλοῖς Φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον· οὕτως γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ Φαντάζονται τὴν διαφοράν· οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ [ἀν αὐτὸ?] δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν, ἢ δόξαν ἐκκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἰκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον· πρόϊθι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ

τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέρειτο τὸ, τὸν κακτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέση. — Quam quidem lectionem in Translatione latina sequutus sum, eandemque et asteriscis et uncis in textu indicavi ut omnium verisimillimam. — Codex Vat. A. cum textu impresso in omnibus consentit, omisiss tantum verbis:

olim dixit]: hoc enim bono non conveniens foret. At vero quae vulgo pro bonis habentur, si quis animo praeconceperit, aequis auribus accipiet facileque admittet, tanquam apte adjectum. * Sic et vulgus hoc discrimen animo sibi fingit: alioquin hoc non offenderet et improbaretur; idemque de divitiis atque iis fortunae bonis, quae ad luxum gloriamve pertinent, tanquam apte et urbane dictum admitteretur. Age igitur atque te ipse percontare, an aestimandae et in bonorum numerum referendae sint res tales, quibus animo praeconceptis, illud commode possit adjici, homini illis instructo „prae abundantia non suppetere, ubi ventris onus deponat.,,

13. Forma consto et materia. Harum neutra in nihilum interibit, quemadmodum nec ex nihilo orta est: omnis igitur pars mei per mutationem in aliquam mundi partem redigetur, et haec rursus in aliam mundi partem mutabitur: et sic in infinitum. Tali autem mutatione et ipse substitui, et qui me genuerunt et ita retro in aliud infinitum. Nihil enim obstat, quo minus hoc dicam, etiam si secundum periodos certis finibus determinatas hic mundus administraretur.

K 5

14. Ra-

his: ἀνδρίαν — προεπινοήσας, deinde vero pro οἰκείως exhibet οἰκείω.

ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ] *Salmas.* malebat: ὑπὸ τῆς ἀπορίας. — *Reisk.* ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. — et *Boot.* pro χέσῃ conjiciebat: θέσῃ.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 15. Caf. 11.)

εἰς ἕτερον μέρος τοῦ

κόσμου] *Vat. A.* — μέρος τι τοῦ κόσμου. haud male.

καὶ ἤδη εἰς τὸ ἀπειρον] Articulum τὸ ignorant h. l. *Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf., Oxon. et Gat.* Primum, opinor, eum addidit *Glasg.*, quem *Woll., Mor. et de Joly* sequuntur.

διοικῆται] *Arg.* vitiose: διοικῆται.

Ad

ιδ'. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ἀρκούμεναι, καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις. ὁρμῶνται μὲν σὺν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδεύουσι δὲ εἰς τὸ προκείμενον τέλος. καθὸ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὁρμότητα τῆς ὁδοῦ σημαίνουσαι.

ιε'. Οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἀνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει. οὐκ ἔστιν ἀπαιτήματα ἀνθρώπου, οὐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, οὐδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ κείμενον, οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν. ἔτι εἴ τι τούτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξανίστασθαι, ἐπιβάλλον ἦν. οὐδὰ ἐπαινετός ἦν, ὃ ἀπρὸςδεῖ τούτων ἑαυτὸν παρεχόμενος. οὐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτοῦ ἐν τινι τούτων ἀγαθὸς ἦν, ἕπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσῳ περ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτοῦ τούτων ἢ τοιούτων ἐτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων ἀνέχῃται, τόσῳδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

15'. Οἷα

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 16. p. Casf. 12. p.)
καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις] *Vatic. A.* corrupte: καὶ τοῖς καθ' αὐτὰ ἔργοις.
ὁδεύουσι εἰς τὸ προκείμενον τέλος] εἰς dedi cum *Xyl. 1., Arg., Lugdun., Casf. et Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis πρόσ legitur.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 16. p. Casf. 12. p.)
οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ,

καθὸ ἀνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει.] Sic cum *Edd. antiquioribus Xyl. 1., Arg., Lugd., Casf.* (quae tamen pro ἃ exhibet ὁ cum *Ox.*) et *Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis, praeter *De-Jol.*, quae recte ἀνθρώπου habet, scriptum est: οὐδὲν ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἀνθρωπος, οὐκ ἐπιβάλλει. — *Vat. A.* corrupte: οὐδὲν τούτων τηρητέον ἀνθρώπῳ καὶ (sic) καθὸ ἀνθρωπος ἐστι κ. τ. λ. — *Caeterum Menag.* malebat: οὐδὲν δὲ

14. Ratio et ars rationalis sunt facultates, sese et operibus suis contentae; a suo igitur cientur principio; rectâ vero ad finem sibi propositum proficiuntur: hinc κατὰρθώσεις s. recte facta appellantur tales actiones, quo nomine significatur, eas recta via procedere.

15. Hominis nihil eorum dicendum est, quae ad hominem, quatenus homo est, non pertinent. Haec enim nec ab homine requiruntur, nec promittuntur ab hominis natura, nec ad naturam humanam perficiendam ferunt; proinde neque finis homini propositus in iis consistit, neque id, quod ad hunc finem conficiendum conducit, bonum scilicet. Porro si quid istorum ad hominem pertineret, hominis non esset, ea contemnere, iisque se opponere: neque laude dignus foret, qui talem se praestaret, ut iis non indigeret; immo ne vir quidem bonus esset, qui sibi horum alicui interdiceret, si quidem ea vere bona essent: nunc vero quanto magis ab illis rebus aliisque ejusdem generis abstinet, aut ab aliis ablatas aequiori fert animo, tanto quisque melior est.

16. Qua-

δὲ τούτων κ. τ. λ. n. n. Quid sibi velit, quod addit: „est, qui legat: οὐδὲν περὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου κ. τ. λ., — ipse Menag. viderit!

οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἄγαθόν.] Sic, consentiente *Vatic. A.*, dabant Edd. antiquiores, *Xyl. I.*, *Arg.*, *Lugdun.*, *Cas.* et *Oxon.* — Edd. vero inde a *Gatak.* illud τὸ ἀντικείμενον ἀντικείμενον ignorat.

νῦν δὲ ὅσα περ πλείω κ. τ. λ.] *Xyl. I.*, *Arg.*, *Lugd.*,

Cas. et *Oxon.* νῦν δ' ὅσα περ πλείω —

ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων κ. τ. λ.] Vix dubito, quin cum *Casaub.* aut — ἀφαιρούμενά τινα τούτων, aut, quod cum *Gatak.* et *Menag.* malim: — ἀφαιρούμενός τι τούτ. legendum sit. At *Vat. A.* in vulg. consentit.

τόσῳδε μᾶλλον κ. τ. λ. *Xyl. I.* et *Arg.* τοσῶδε μᾶλλον.

15'. Οἷα ἂν πολλάκις Φαντασθῆς, τοιαύτη σοι ἔσται ἡ διάνοια. βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν Φαντασιῶν ἡ ψυχὴ. βάπτε οὖν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων Φαντασιῶν· οἷον, ὅτι ὅπου ζῆν ἔστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν· ἐν αὐτῇ δὲ ζῆν ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ. καὶ πάλιν, ὅτι οὐπὲρ ἔνεκεν ἕκαστον κατεσκεύασται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται, πρὸς τοῦτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δὲ, ἐν τούτῳ τὸ τέλος αὐτοῦ· ὅπου δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον, καὶ τὰγαθὸν ἑκάστου· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τοῦ λογικοῦ ζώου, κοινωνία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πάλαι δέδεικται. ἢ οὐκ ἦν ἐναργές, ὅτι τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων ἔνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν ἀψύχων, τὰ ἔμψυχα· τῶν δὲ ἔμψυχων τὰ λογικά.

16'. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μακρόν· ἀδύνατον δὲ τὸ τοὺς Φαύλους μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

17'. Οὐ-

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 17. Cas. 13.)

βάπτεται γὰρ ὑπὸ τ. Φ. ἢ Ψ. βάπτε οὖν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitiose: βλέπεται (sic) γὰρ — et deinde pro βάπτε iterum corrupte: βλέπτε.

δὲ ζῆν ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ] Haec verba ignorat *Vatic. A.* — perperam.

καὶ πάλιν, ὅτι οὐπὲρ ἔνεκεν ἕκαστον κατ-

εσκεύασται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκεύασται κ. τ. λ.]

Inter κατεσκεύασται et πρὸς punctum minus collocavi, ut hic sensus existat: „quidquid est, id alicujus rei causa (οὐπὲρ ἔνεκεν pro τινὸς ἔνεκεν) conditum est: ad quod autem conditum est, ad id ultro fertur etc. Fateor, tamen, me nusquam οὐπὲρ pro τινὸς positum invenisse. Quam ob causam proclivis eram ad h. l. ex *Vat. A.* emendandum, qui sic legit: — ὅτι οὐπὲρ ἔνεκεν ἕκα-

στον

16. Qualia sunt ea, quae saepissime cogitaveris, talis erit tibi mens: imbuatur enim anima a cogitationibus. Imbue igitur illam cogitationibus hujusmodi, quales sunt: ubicunque vivere, ibi et bene vivere licet: atqui in aula vivere licet: ergo et bene vivere licet in aula; et rursus: quidquid est, id alicujus rei causa conditum est: ad quod autem conditum est, ad id [natura sua] fertur: ad quod autem fertur, in eo finem situm habet: ubi autem finis, ibi etiam commodum atque bonum cuique est. Bonum ergo animantis ratione praediti, ut societatem colat: ad quam quidem colendam nos natos esse jam supra demonstratum est; nonne autem plane liquebat, deteriora praestantiorum, et ex his alterum alterius causa [esse condita]? inanimatis autem animata sunt praestantiora et animatis ea, quae sunt ratione praedita.

17. Quae fieri nequeunt, sectari, insani est: fieri autem non potest, quin improbi ita agant.

18. Ni-

στον κατεσκευάσται, πρὸς τοῦτο δὲ φέρεται· πρὸς ἡ κ. τ. λ. — qua lectione admiffa, sublato δὲ ab h. l. alieno, bene fluere oratio. Quo minus tamen h. l. ita emendarem, obfiterunt illius Codicis lacunae saepissime in ὁμοτελεύτοις a nobis observatae. Quare vide, an cum Gatak. ita legendum sit: ὅτι οὐπὲρ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκευάσται, πρὸς τοῦτο κατεσκευάσται· πρὸς δὲ κατεσχ. κ. τ. λ. aut cum Corai, Viro in re critica

facile principe: — οὐπὲρ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκευάσται, πρὸς τὸδε κατεσκευάσται καὶ πρὸς τοῦτο φέρεται· κ. τ. λ. ἔκεῖ καὶ τὸ συμφέρον κ. τ. λ.] Lugd. perperam τὸ συμφέρον.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 18. Caf. 14. p.)

ἀδύνατον δὲ τὸ τοῦ Φαύλους κ. τ. λ.] Lugd. corrupte: ἀδύν. δὲ τὸ οὐκ (sic) Φαύλους —

Ad

ιη'. Οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει, ὃ οὐχὶ ἐκείνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ. ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἥτοι ἀγνοῶν ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλεφροσύνην εὐσταθεῖ, καὶ ἀνάκωτος μένει. δαινὸν οὖν ἀγνοῖαν καὶ ἀρέσκειαν ἰσχυροτέρως εἶναι φρονήσεως.

ιθ'. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ' ὅπωςτιοῦν ψυχῆς ἀπτεται· οὐδὲ ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυχὴν· οὐδὲ τρέψαι, οὐδὲ κινήσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἶον ἂν κριμάτων καταξίωσιν ἑαυτὴν, τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προϋφαστά.

κ'. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστὶν οἰκειότατον ἄνθρωπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον· καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανται τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἐν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ἥσσον ἢ ἡλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μὲν τις ἐμποδισθεῖν

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 19. p. Caf. 14. p.)

Haec Sectio servata quoque est in *Vatic. 2. 4. 5. 6., Med. Flor. 1. 2. 3. 4. et Paris.*

ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ] Locus vix sanus: de quo tamen nihil certi pronuntiare audeo. Malim equidem cum *Vat. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris.*: ὃ οὐχὶ πέφυκεν φέρειν — τοῦ ἐκεῖνο et αὐτῷ omisiss. At *Vat. A.* in vulgat. consentit; quare vide, an ἐκεῖνο illud et αὐτῷ a librariis omissa sint, ut facilius intellectu fieret hic locus. *Gataker.* saltem malebat: ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκεν

φέρειν αὐτὸ, quod mihi tamen displicet: nec magis aridet *Reisk.* ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν ἀλύπως. — *Morus* emendabat: οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει οὕτως, ὡς οὐ πέφυκεν φέρειν αὐτὸ; quae quidem emendatio haud sine caussa Censori ejus in *Bibl. philol. Gotting.* nimis audax visa est. — Quid si ita legeretur? — ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν· αὐτῷ ἄλλοτε τὰ αὐτὰ κ. τ. λ. — Nihil tamen tanquam certum statuo. Cf. *Commentar.*

ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει κ. τ. λ.] ἄλλω abest a *Med. 2. 3.* — *Vat. A.* ἀλλὰ τὰ αὐτὰ.

18. Nihil cuiquam evenit, quod is per naturam suam ferre non possit. Eidem si alio tempore eadem eveniunt, is quidem aut ignarus eorum, quae evenerant, aut animi magnitudinem ostentaturus immotus et illaesus manet. Indignum profecto, ignorantiam et arrogantiam prudentiâ plus posse!

19. Res ipsae animam nequaquam adtingunt, neque aditum ullum ad eam habent, neque mutare eam aut movere possunt: ipsa sola sese mutat movetque, et qualia sunt decreta, quibus dignam se ipsa iudicat, talia sibi reddit ea, quae antea exstiterunt.

20. Alia quidem ratione conjunctissimus nobis est homo, qua ei bene facere eumque ferre oportet; alia autem, qua [scilicet] actiones nostras impedire conantur, inter res medias mihi homo refertur non minus, quam aut sol aut ventus aut bellua. Ab his quidem effectus impediri potest;

αὐτὰ. Pro τὰ αὐτὰ *Vatic. 2.*: ταῦτ', et *Parif. ταῦτα.* male.

ἰσχυροτέρας εἶναι φρο-
νήσεως] *Vat. 5. 6., Med. 2.*

3. 4. et *Parif. ισχυροτέρων* —

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 19. p.
Caf. 14. p.)

οὐδὲ τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται] *Vat. A.* οὐδὲ δύναται τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχ. δύναται.

τοιαῦτα ἐαυτῇ ποιεῖ τὰ προϋφεστῶτα.] *Ceterae Edd.* — τὰ προϋφεστῶτα. At *Vat. A.* habet: — τὰ προϋφεστῶτα, cujus vestigium secutus προϋφεστῶτα *Antonino* re-
stituendum putavi, de qua

emendatione monuit etiam *Schneiderus*, V. Doctiss., in *Lexic. Graeco-German. f. v. προϋφίσταμαι.*

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 20. Caf. 15.)

καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοῦς καὶ ἀνεκτέον] *Vat. A.* — ἀνακτέον.

καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανται τινες κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitiose: ἐν τι τῶν ἀδιαφέρων μοι γίνεται, καθ' ὅσον δὲ ἐνίστ. κ. τ. λ.

οὐχ ἥσσον ἢ ἥλιος] ἢ ante ἥλιος abest a *Vat. A.*

ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μὲν τις ἐμποδισθεῖν ἀν κ. τ. λ.] μὲν τις revocavi ex anti-

δισθεῖν. ἄν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως, οὐ γίνεται ἐμπόδια διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπὴν. περιτρέπει γὰρ καὶ μεδίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα ἢ διάνοια εἰς τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ τοῦ ἔργου τοῦτου ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδοῦ, τὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐνστατικόν.

κα'. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν σοὶ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τοῦτο, τὸ ἐκείνῳ ὁμογενές. καὶ γὰρ ἐπὶ σοὶ τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, τοῦτό ἐστι, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τούτου διοικεῖται.

κβ'. Ὁ τῇ πόλει οὐκ ἔστι βλαβερόν, οὐδὲ τὸν πολίτην βλάπτει. ἐπὶ πάσης τῆς τοῦ βεβλάφθαι Φαντασίας τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τούτου μὴ βλάπτεται, οὐδὲ ἐγὼ βεβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν. τί τὸ παρορώμενον;

κγ'. Πολλάκις ἐνθυμοῦ, τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. (ἥ τε γὰρ οὐσία οἷον ποταμὸς ἐν διηνεκεῖ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἷτια ἐν μυρίαῖς τροπαῖς· καὶ

σχεδόν

antiquioribus Edd., Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon., pro μένται, quod in Gat. et reliquis expressum est.

τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα] Lugd. vitiose: — κώλημα.

Sect. 21. (ap. Lugdun. 21. Caf. 16.)

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 22. Caf. 17. p.)

ὁ τῇ πόλει κ. τ. λ.] In Vat. A. deest ὁ.

τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα] Vat. A. corrupte: τοῦτο ἔπαγε (sic) τὸν κανόνα.

εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν. τί τὸ παρορώμενον;] Cum Casaub. in line huius Sectionis signum interrogandi collocaui, ut saltem sensus his verbis inesset. Ne quid tamen dissimulem, fateor, mihi his in

potest; conatus autem et adfectionis nullum est impedimentum, quod exceptionis atque circumversionis beneficium est: circumvertit enim mens transfertque omnia effectus impedimenta ad ea, quae potiora sunt: quo facto operi conducit, quod impedimento erat, et ad viam confert, quod in illa obstabat.

21. Eorum, quae in mundo sunt, praestantissimum colito: hoc autem est, quod omnibus utitur omniaque administrat; pari modo et quod in te praestantissimum est, colito: hoc est autem, quod priori illi cognatum est; istud enim est, quod ceteris utitur et abs quo vita tua gubernatur.

22. Quod civitati non nocet, nec civi nocet: hanc regulam ubique adhibe, ubi damnum adferri tibi videtur: si civitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi; si civitati [non] nocetur, nec irascendum est ei, qui civitati [non] nocet: tuum igitur est, quod delinquitur.

23. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et subtrahantur, quae sunt fiuntque omnia: (materia enim fluvii instar in perpetuo est fluxu; et effectiones continuas mutationibus atque causae innumeris conversionibus sunt ob-

in verbis mendam latere visam esse, eamque talem, quali vix sine meliorum Codicum usu certo mederi liceat. Emendationem equidem tentare possum, aliis suum iudicium relinquens. Malim primum cum *Casaubono*: εἰ δὲ ἢ πόλις μὴ βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ μὴ βλάπτουτι τὴν πόλιν — et in fine: σου οὖν τὸ παρορώμενον, atque hanc *Marc. Anton.*

lectionem in *Versione* expressi. Alii aliter. *Gatak.* malebat: — πόλιν· δεικτέον δὲ (aut ἀλλὰ δεικτέον), τί τὸ παρορώμενον. — *Morus*: τί οὖν τὸ παρορώμενον. *Censor* ejus in *Biblioth. philol. Gotting.* ποῦ οὖν τὸ παρορώμενον; *Reche*: τί τὸ παροργισόμενον; — Ipse olim ταῦτο τὸ παρορώμενον, scil. quod irascaris. — *Judicent* peritiores!

L

Ad

σχεδὸν οὐδὲν ἐστὼς·) καὶ τὸ παρεγγύς τὸδε ἄπειρον τοῦ τε παρωχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανές, ὃ πάντα ἐναφανίζεται. πῶς οὖν οὐ μωρός ὁ ἐν ταύτοις Φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ σχετλιάζων, ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ'. Μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας, ἥς ὀλίγιστον μετέχεις· καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος, οὗ βραχὺ καὶ ἀναρριπύσσοι διάστημα ἀφώρισται· καὶ τῆς εἰμαρμένης, ἥς πόστον εἶ μέρος;

κε'. Ἄλλος ἀμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὄψεται· ἰδίαν ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὃ με θέλει νῦν ἔχειν ἢ κοινὴ Φύσις, καὶ πράσσω, ὃ με νῦν πράσσειν θέλει ἢ ἐμὴ Φύσις.

κς'. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σου μέρος, ἄτρεπτον ἔστω, ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τραχείας κινήσεως·

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 23. p. Casf. 17. p.)

καὶ τὸ παρεγγύς τὸδε ἄπειρον τοῦ τε παρωχηκότος κ. τ. λ.] Sic cum *Casf. et Oxon.*, comprobante *Gatak.*, dedi pro vulg.: καὶ τὸ παρεγγύς· τὸ δὲ ἄπειρον τοῦ κ. τ. λ., quod omni sensu caret. Neque tamen locum nostrum tam leni medela perfanatum puto. Nolo igitur aliorum emendationes praeterire. *Morus* sic scribendum putabat: οὐδὲν ἐστὼς οὐδὲ τὸ παρεγγύς τὸδε· ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. haud male, si adderetur, quod opportune monuit *Vir Doctus*, qui in *Bibl. philol. Gotting.* ejus censorem egit, — καὶ ante τὸ ἄπειρον, et referretur

ad ἐνθυμοῦ. Ne quid tamen dissimulem, vereor, ne hoc loco verba quaedam ab negligente librario sint omissa, et *Antoninus* haec fere scripserit: — καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἐστὼς, καὶ τὸ μὲν παρεγγύς, τὸ δὲ μακράν, καὶ τὸ ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. cf. IV, 43. VIII, 6.

ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;] *Miror* hunc locum non offendisse interpretes praeter *Reisk.*, qui conjecit: ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐνοχλήσασιν, ut referri possit ad ταύτοις, quod tamen non adeo necessarium mihi videtur, — aut ὡς ἐν βραχεὶ τινι χρόνῳ κ. τ. λ. — At *malim*: ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ οὐκ ἐπὶ

obnoxiae: denique nihil fere est, quod consistat), nec non adjacentem illam praeteriti ac futuri temporis immensitatem, qua universa conduntur, [cogita]: nonne igitur stultus est, qui his rebus vel inflatur vel cruciatur, vel, quasi diu et [non] brevi [potius] tempore molestiam creent, de iis quiritatur?

24. Memento et universae materiae, cujus minimam obtines particulam; et universi aevi, cujus spatium brevissimum et quod puncti instar est, tibi est assignatum; et fati, cujus quantilla es particula?

25. Peccat quis aliquid adversus me? Ipse viderit! propriam habet adfectionem, propriam rationem agendi. Ego vero nunc habeo, quod me nunc habere vult natura communis, et ago, quod me nunc agere vult natura mea.

26. Quae principatum et dominium obtinet pars animae tuae immota maneat ad levem asperumve carnis mo-

L 2

tum;

ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι, quasi diu et non potius brevi tempore molestiam nobis crearet.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 23. p.

Caf. 17. p.)

μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας] οὐσίᾳ ignorat Vat. A. perperam.

ἥς πόστον εἰ μέρος;] πόστον dedi, ut in omnibus Edd. legitur, praeter Woll. et Mor., quae πόστον habent.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 24.

Caf. 17. p.)

ἄλλος ἁμαρτάνει τι εἰς ἐμέ;] Gatak. ad marginem adnotavit, Xyl. pro τι edidisse τις, sed expresse legitur τι in Xyl. 1., ut in omnibus, quos consului, Editionibus. — Caeterum Uptonus ad Arrian. Diff.

Epict. I, 4, 3.: „Certissima, inquit, est correctio: Ἄλλος ἁμαρτάνει· τί εἰς ἐμέ; ὅψεται. Alius peccat: quid hoc ad me? viderit ipse. „ Neque tamen hac Emendatione admodum opus esse h. l. videtur.

ὁ με νῦν πρόσσειν θέλει ἢ ἐμὴ φύσις.] Vat. A. alio ordine: ὁ με θέλει νῦν πρόσσειν κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 25.

Caf. 18.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Codd. Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelst.

ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας κ. τ. λ.] Articulum τῇ ante σαρκὶ ignorant Vatic. 4. 5., Med. 1. 3. 4.

ἀλλὰ

νήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς μορίοις. ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἐτέραν συμπάθειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἠνωμένῳ, τότε πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν, Φυσικὴν οὖσαν, οὐ πειρατέον ἀντιβῖναι· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ, μὴ προστιδέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτοῦ.

κζ'. Συζῆν θεοῖς. συζῆ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεικνύς αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπονεμαμένοις, ποιῶσαν δὲ ὅσα βούλεται ὁ δαίμων, ὃν ἐκάστῳ προστατήν καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ. οὗτος δὲ ἐστίν, ὁ ἐκάστου νοῦς καὶ λόγος.

κη'. Τῷ γράσωμι μήτι ὀργίξῃ; μήτι τῷ ὀξοστόμῳ ὀργίξῃ; τί σοι ποιήσῃ; τοιοῦτον στόμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει. ἀνάγκη τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιούτων γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος λόγον ἔχει, Φησί, καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων τι πλημμελεῖ. εὖ σοι γένοιτο· τοιγαροῦν καὶ σὺ λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δεῖξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπαίει, θεραπεύσεις, καὶ οὐ χρεία ὀργῆς. Οὔτε τραγωδὸς, οὔτε πόρνη.

κθ'. Ὡς

ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιοριζέτω κ. τ. λ.] Comma, quod in caeteris Edd. post αὐτὸ collocabatur, monente Reisk. fustuli. αὐτὸ ad ἡγεμονικὸν referendum. Gatak. inalebat αὐτὸ, circumscribat sese. — Ipse olim αὐτὴν conjeceram, referens scilicet ad κίνησιν.

καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας κ. τ. λ.]

Vatic. 2. corrupte: — ἐκείνου.

ἐξ αὐτοῦ] Med. 4., Paris. et Guelf.: ἐξ ἑαυτοῦ. haud male: rectum tamen et illud.

Sectio 27. (ap. Lugdun. 26. Caf. 19.)

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 27. 28. 29. p. Caf. 20. 21. p.)

τῷ γράσωμι μήτι ὀργίξῃ; μήτι τῷ ὀξοστόμῳ ὀργίξῃ;

tum; neque se [huic] immisceat, sed circumscribat sese et inter membrorum limites coerceat istas adfectiones. Quodsi per alium consensum ad mentem pervenerint, quatenus nimirum haec corpori unita est, tunc sensui, quum a natura proficiscatur, non est reluctandum: opinionem autem, quasi bonum aut malum sit, pars principalis ne adjiciat.

27. Vivere cum Diis. Vitam autem cum Diis agit, qui semper animum ostendit ea probantem, quae ipsi fatum tribuit, et agentem, quaecunque genius ejus postulat, quem sui particulam a se avulsam Jupiter praesidem ducemque unicuique dedit: hic autem cujusque mens est et ratio.

28. Num succenses ei, qui hircum olet? num ei, qui halitum gravem ex ore emittit? Ejusmodi os huic, illi alae sunt, ut fieri nequeat, quin talis odor inde oriatur. At homini ratio est, inquis, et hic, si animum advertit, intelligere potest, quid delinquat. Bene tibi sit: quod quum ita se habeat, et tu ratione praeditus es: rationali igitur animi adfectione rationalem [in illo] adfectum excita: doceto, commonefacito; si enim te audiverit, eum sanabis, nec ira opus erit. Neque tragoedus, neque scortum.

L 3

29. Quo

ὀργίζῃ;] *Cas.*, quem sequitur *Oxon.*, edidit: τῷ γράσωνι μήτε ὀργίζου, μήτε τῷ ὀξοστόμῳ ὀργίζου, sed sine librorum auctoritate. *Suidas* f. v. γράσων — habet: τῷ γράσωνι μή ὀργίζου. — Caeterum *Xylander* pro γράσωνι in *Cod. Palat.* aut ejus *Apographo* legisse videtur: τῷ θράσωνι. Monet enim in *Notis* utrique Editioni additis, γράσωνι. non

θράσωνι, legendum esse. *Vatic.* A. γράσωνι habet.

καὶ σὺ λόγον ἔχεις] *Vat.* A. corrupte: καὶ σὺ λόγον (sic) ἔχει.

καὶ οὐ χρεῖα ὀργῆς] *Vatic.* A. — χρεῖαν.

οὔτε τραγῶδες οὔτε πόρνη.] Haec verba, siquidem non corrupta sunt, a prioribus sunt separanda, quippe quae singularem con-
stituunt

κθ'. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως ἐνταῦθα ζῆν ἔξεστιν. εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τοῦ ζῆν ἔξειθι. οὕτως μὲν τοι, ὥς μηδὲν κακὸν πάσχων. καπνός, καὶ ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δὲ με τοιοῦτον οὐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ οὐδεὶς με κωλύσει ποιεῖν, ἃ θέλω. θέλω δὲ κατὰ φύσιν τοῦ λογικοῦ, καὶ κοινωνικοῦ ζώου.

λ'. Ὁ τοῦ ὅλου νοῦς κοινωνικός. πεποίηκε γοῦν τὰ χεῖρω τῶν κρείττωνων ἕνεκεν· καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συνήρμοσεν. ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπένειμεν ἑκάστοις, καὶ τὰ κρατιστεύοντα εἰς ὁμόνοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσεήνεξαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν, ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις· εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστι τὸ μήτε τινα ῥέξαι ἐξαισίον, μήτε εἰπεῖν. ἀναμιμνήσκου δὲ, καὶ δι' οἷων διελέλυθας, καὶ οἷα ἤρκεσας ὑπομαῖναι. καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἱστορία τοῦ βίου καὶ τελεία ἡ λειτουργία· καὶ

stituunt sententiam: cf. Commentar. ad h. l. — *Morus*, qui cum antecedentibus ea cohaerere sibi persuaferat, conjiciebat: οὔτε τραγωδίας οὔτε κομπῆς. Ingeniosissime profecto. — *Reche*: οὔτε τραγωδεῖ οὔτε πνοῇ. —

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 29. p. Caf. 21. p.)

ὥς ἐξελθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως κ. τ. λ.] *Menag.* ad h. l.: „Eft, qui debeat ὥς

et legat διανοεῖ., — quod ab h. l. alienissimum est.

καπνός, καὶ ἀπέρχομαι.] Sic auctoritate *Nat. A.* edere non dubitavi pro vulg. καὶ καπνός ἐστι, ἀπέρχομαι, quod quum ferri non posset, varie h. l. tentarunt Viri Docti. *Morus* καὶ delendum putavit, *Gatak.* εἰ καπνός emendavit. *Menag.* καὶ γὰρ καπνός ἐστι, ἀπέρχ. — *Upton.* ad *Arrian.* Diff. *Epict.* I, 25, 18.: Ἀλλὰ καὶ καπνός ἐστι. Ἀπέρχομαι.

29. Quo modo vivere cogitas vita excessurus, eo jam nunc vivere licet; sin id non permiserint, vita exeat licet, ita tamen, ut qui nihil mali passus est: fumus est; ab eo: cur hoc grave putas? Interim vero, dum nihil ejus generis me cogit, ut [e vita] me educam, liber maneo et nemo me prohibebit, quo minus faciam, quae velim: volo autem ea, quae animantis ratione praediti et ad societatem nati naturae sunt consentanea.

30. Univerſi mens communioſis atque ſocietatis amans eſt: hinc deteriora praestantiorum causa fecit et praestantiorum alterum alteri conciliavit; vides, quo modo subjecerit, coordinaverit, singulis pro sua dignitate tribuerit et praestantissima quaeque mutuo invicem consensu devin-
xerit.

31. Quomodo erga Deos, parentes, fratres, uxorem, liberos, praeceptores, educatores, amicos, familiares, famulos hactenus adfectus fuisti? Num hactenus erga horum aliquem, quod injustum sit, nihil vel facto vel dicto admiseris? Recole quoque, quae transegeris et quibus perferendis suffeceris: consummatam tibi jam esse vitae con-

L 4

tem-

χομαι. τί αὐτὸ πρῶγμα δο-
κεῖς; —

Sectio 30. (ap. Lugdun. 30.
Caf. 22.)

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 31.
32. Caf. 23.)

εἰ πρὸς πάντας σοι μέ-
χρῃ κ. τ. λ.] Menag. male-
bat: εἰ καὶ πρὸς πάντας κ.
τ. λ. n. necess.

εἰ πρὸς πάντας κ. τ. λ.]
Hic locus forte sic scriben-

dus: εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρῃ
νῦν ἐστὶ τὸ,

Οὔτε τινα ῥέξας ἐξαίσιον,
οὔτε τι εἰπών.

Certum saltem est, Antonini
animo hunc Homeri versum
ex Odyss. δ', 690. obversa-
tum esse.

ἀναμνησκον δὲ κ. τ. λ.]
Ed. Woll. et Mor. operarum
errore: ἀναμνησκω δὲ κ. τ. λ.
καὶ τελεία ἡ λειτούργ-
γία] Xyl. i. et Arg. opera-
rum vitio: — τελέα —

εἰς

καὶ πόσα ὥπται καλὰ· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων
ὑπερείδες· πόσα δὲ ἔνδοξα παρείδες· εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμο-
νας εὐγνώμων ἐγένου.

λβ'. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυχὰς
ἔντεχνον καὶ ἐπιστήμονα; τίς οὖν ψυχὴ ἔντεχνος καὶ ἐπι-
στήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας
διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος κατὰ περιόδους
τεταγμένας οἰκονομοῦντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον οὐδέπω σποδὸς ἢ σκελετὸς, καὶ ἦτοι ὄνο-
μα, ἢ οὐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα. τὰ
δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ σαπρὰ, καὶ μικρὰ,
καὶ κυνῖδια διαδαικνόμενα, καὶ παιδία Φιλόνεικα, γελῶντα,
εἴτα εὐδὺς κλαίοντα. πίστις δὲ καὶ αἰδώς, καὶ δίκη καὶ
ἀλήθεια,

— — — πρὸς Ὀλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.

τί οὖν ἔτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἶγε τὰ μὲν αἰσθητὰ εὐ-
ματάβλητα, καὶ οὐχ ἑστῶτα· τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυδρὰ
καὶ εὐπαρατύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχάριον, ἀναθυμίαςις ἀφ'
αἵματος· τὸ δὲ εὐδοκμεῖν παρὰ τοιούτοις κενόν· τί οὖν;

περι-

εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμο-
νας εὐγνώμων ἐγένου] In
Xyl. i. pariter ac in caeteris
Edd. εὐγνώμων, legitur, in
quam lectionem et Vatic. A.
consentit. Videtur tamen
Cod. Palatin., ex quo Xyl.
Ed. expressa est, pro εὐγνώ-
μων perperam ἀγνώμων ex-
hibuisse. Xyl. enim ad h. l.
in Notis haec monuit: —

„εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας ἀγνώ-
μων ἐγένου. ego εὐγνώμων le-
go: quid enim erat laudis,
malis se malum praebuisset?
praesertim quum saepius jam
monuerit, vitia hominum no-
bis esse ferenda.,,

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 33.
Caf. 24.)

διὰ τί συγχέουσιν ἄτε-
χνοι κ. τ. λ.] Vatic. A. διατί
(in

tēplationem ejusque ministerio te esse defunctum: quot pulchras res videris; quot voluptatēs doloresque contem-
feris; quot gloriosa neglexeris; quot iniquis denique te
aëquum praebueris.

32. Qua re animae artium rudes et imperitae doctum
et peritum quemque conturbant? Quam vero animam peri-
tam arteque instructam vocare licet? Eam, quae principium
atque finem novit, rationemque illam, quae omnem mate-
riam penetrat, et per omne aevum definitis quibusdam sae-
culorum cursibus rerum universitatem administrat.

33. Jamjam cinis [futurus es] et ossa nuda; atque vel
nomen vel ne nomen quidem: nomen autem nihil nisi so-
nitus et echo: ea porro, quae in vita maximi aestimantur
pretii, vana sunt, putida, exilia, canicularum instar mor-
dicantium, et puerulorum litigantium atque ridentium mo-
do, modo plorantium. Fides autem et verecundia et ju-
stitia et veritas.

— — — *Climatibus terrae Coelum petiere relictis.*

Quid ergo restat, quod te hic detineat? si quidem res, quae
sub sensus cadunt, mutationibus ac vicissitudinibus sunt ob-
noxiae; sensus ipsi hebetes atque obscuri, qui facile falsas
rerum species admittunt; animula ipsa exhalatio a sanguine;

L 5

inter

(in quo saepe variant libri)
συγχρῶσιν κ. τ. λ.

καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας
κ. τ. λ.] Xyl. I., Arg. et Lug-
dun. corrupte: — δι' (sic) τῆς
οὐσίας.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 34.
Caf. 25.)

σκελετός] σκελετός acu-
te scripsi, ut ratio Grammat.

postulabat et ap. *Plutarch.* in
V. Anton. c. 75. scriptum vi-
debam. Caeterae Edd. σκέ-
λετο; dabant.

τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυ-
δρά κ. τ. λ.] Lugd. vitiose:
— ἀμῆδρα.

τί οὖν; περιμένεις
γλῆως τὴν εἶτε σβέσιν κ.
τ. λ.] Edd. superiores h. l.
ita dederunt: τί οὖν περιμέ-
νεις;

περιμένεις ἴλεως τὴν εἴτε σβέσιν εἴτε μετάστασιν. ἕως δὲ ἀκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται τί ἀρκεῖ; τί δ' ἄλλο ἢ θεοὺς μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν· ἀνθρώπους δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχεσθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὄρων τοῦ κρεαδίου, καὶ τοῦ πνευματίου, ταῦτα μεμνησθαι μῆτε σὰ ὄντα, μῆτε ἐπὶ σοι.

λδ'. Δύνασαι αἰεὶ εὐροεῖν, εἶγε καὶ ὀδεύειν, εἶγε καὶ ὀδῇ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν· δύο ταῦτα κοινὰ, τῇ τε τοῦ θεοῦ, καὶ τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ παντὸς λογικοῦ ζώου ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλου· καὶ τὸ ἐν τῇ δικαίᾳ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐνταῦθα τὴν ὄρεξιν ἀπολήγειν.

λε'. Εἰ ῥῆτε κακία ἐστὶ τοῦτο ἐμὴ, μῆτε ἐνέργεια κατὰ κακίαν ἐμὴν, μῆτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐτοῦ διαφέρομαι; τίς δὲ βλάβη τοῦ κοινοῦ;

λς'. Μὴ ὀλοσχερῶς τῇ Φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλλὰ

νεῖς; ἴλεως τὴν εἴτε κ. τ. λ. In-
epta verborum distinctio. Si-
gno interrogandi post οὖν po-
sito, orationi nihil deest. —
Gatak. τί οὐ περιμένεις ἴλεως
— emendandum putabat. Mo-
rus: — τί οὖν οὐ περιμένεις,
quod et Upton. ad Arrian. Diff.
Epict. I, 9, 16. conjecit. —
Ego vero olim: τί οὖν; περι-
μενε ἴλεως — neque tamen
hoc necessarium mihi vide-
tur.

τί δ' ἄλλο ἢ θεοῦ; κ.
τ. λ.] In Gat. τίς δ' ἄλλο le-
gitur operarum errore, ut
ipse Editor monuit.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 35.
Caf. 26.)

εἶγε καὶ ὀδεύειν] Haec
verba Reisk. sunt suspecta.

δύο ταῦτα κοινὰ κ. τ. λ.]
Ante δύο, praeunte Caf., mo-
nente Gatak., punctum col-
locavi, quod sensus postulare
videbatur.

καὶ παντὸς λογικοῦ
ζώου ψυχῇ] ζώου ignorat
Vat. A.

καὶ ἐνταῦθα τὴν ὄρεξιν
ἀπολήγειν] Articulum τὴν,
qui in Glasg., Woll., Mor. et
De-Jol. deest, ex superiori-
bus Edd. revocavi.

Sect.

inter tales vero celebrari res vana atque inanis. Quid igitur? aequo animo exspectas vel extinctionem vel translationem. Hujus vero tempus donec obvenerit, quid sufficiet? quid, nisi ut Deos colas celebresque, hominibus benefacias, eos sustineas iisdemque abstineas: ea vero extra carunculae et animulae fines posita videas, nec tua esse, nec in potestate tua sita memineris..

34. Feliciter et prospere vitae cursum traducere potes, si modo et recte procedere, et certa via ac ratione et opinari et agere potes. Communia sunt animae ratione praeditae, siue Dei, siue hominis, siue alius alicujus animantis rationalis duo istaec: alterum, quod nulla alia re impediri potest: alterum, quod in iusta animi adfectione et actione bonum suum habet, nec ultra hoc quidquam adpetit.

35. Si hoc nec vitiositas mea est, nec vitiositatis meae effectus, nec communis societatis damnum: cur hoc mea interest? Quid vero damnum est civitatis communis?

36. Ne ulla ex parte visis abripiare, sed pro viribus tuis

Sect. 35. (ap. Lugdun. 36.

Caf. 27. p.)

Ad Sect. 36. (ap. Lagd. 37.

Caf. 27. p. 28.)

Haec Sectio a librariis admodum turbata, fortasse etiam mutilata est ita, ut vera lectio sine meliorum Codd. usu vix restitui possit. Non igitur mirum est, interpretum alium aliam rationem emendandi probasse. Cod. Vat. A. nihil auxilii nobis praebet ad h. l. emendandum, quippe, qui tantum verba ὧδε· ἐπεὶ τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἀνδρῶπε, ἐπελάθου, τί ταῦτα

ἦν; καὶ· ἀλλὰ τοῦτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ — omisit, et deinde pro ἀπνεύμας legit: ἀπέμεινας. — Noli igitur absque Codd. auctoritate in textu quidquam immutare. In Interpretatione quam lectionem secutus sim, jam declarabo. Verba: Μη ὀλοσχερῶς usque ad καὶ ὧδε· mihi recte se habere videtur, nec emendatione ulla indigere. Antonino enim haec scribenti aut Epicteti Enchir. c. XVI. aut alius locus ejusdem argumenti obversatus fuisse videtur. In sequenti-
bus

λα βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν. καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττωῦνται, μὴ μὲν τοι βλάβην αὐτὸ φαντάζεσθαι. κακὸν γὰρ ἔθος. ἀλλ' ὡς ὁ γέρων ἀπελθὼν τὸν τοῦ θρέπτου ῥόμβον ἀπῆτει, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος· οὕτως οὖν καὶ ὧδε. Ἐπεὶ τοι γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἀνθρωπε, ἐπελάθου τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τοῦτοις περισπούδαστα. διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένη; ἐγενόμην ποτὲ ὅπουδῆποτε καταλειφθεὶς, εὐμοῖρος ἀνθρώπος· τὸ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὄρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις.

bus expressi hanc lectionem: Εἰ δὲ καὶ σὺ γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων, ἀνδρ. ἐπελάθου, τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τοῦτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένη; γίνου ἢ δὴ ποτὲ, ὅπουδῆποτε καταλειφθεὶς, εὐμοῖρος ἀνθρώπος· ὁ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν ἐαυτῷ ἀπονείμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὄρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις. Jam ad singula loca adnotabo, quatenam aliis debeantur, et qua ratione singuli interpre-

tes huic loco mederi studuerint.

καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττωῦνται.] Reisk. emendabat: — ἐλαττωμαι.

κακὸν γὰρ ἔθος] Gatak.: „f. κακὸν γὰρ οὐδέν.“

Ἐπεὶ τοι γίνῃ κ. τ. λ.] Gatak. emendat: ὅπου f. εἰ που γίνῃ κ. τ. λ. Xyl. legisse videtur: γίνηται καλόν. Cas.: ἐπεὶ, τί γίνῃ — nam quid tibi vis his pro rostris clamoribus et querelis? ut γίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἐμβόλων sit h. l. praesentem rostris

tuis et [rei] dignitate fer opem; etiam si in mediis illis rebus detrimenti quid patiuntur, noli id revera damnum putare: malo enim sit more: sed quemadmodum senex discedens pueruli turbinem poscebat, non immemor tamen, nihil esse, nisi turbinem; sic igitur tu quoque istuc [agas]. Si vero et tu declamitans pro rostris fueris, oblitusne es, homo, haec quid sibi velint? „Nequaquam: at illis videntur studio dignissima.„ Propterea igitur et te stultum esse oportet? Sis tandem aliquando, ubicunque neglectus jaceas, homo fortunatus: fortunatus autem est, qui bonam sibi fortunam comparavit. Bona autem fortuna bonis animi motibus, bonis conatibus, bonis denique actionibus constat.

rostris esse. — Moro post ἐμβόλων aut ἐπίλεγε σεαυτῷ, aut simile quid addendum videbatur. Pro καλῶν *Salmas.* malebat καλός, i. e. splendide vestitus et pulcher.

ἐγεγόνμην ποτὲ] Haec verba *Xyl.* ad sequentia referebat. *Casaubon.* autem ad priora. *Boot.* emendabat: γένοιο ἂν ποτὲ aut γίνου ποτὲ, cui adstipulatur *Gatak.*

ὅπουδὴ ποτε καταλείφθεις κ. τ. λ.] *Xyl.* ὅπως δὴ ποτε legisse videtur. *Casaub.*,

qui ab his verbis novam Sectionem constituebat, καταληφθεὶς legebat, consentientibus *Gatak.* et *Boot.* *Salmas.* ἐγεγόνμην ποτὲ εὐμορος. Ἄνθρωπε, σὺ δὲ εὐμορος, ὅπουδὴ ποτε καταληφθεὶς, ἀγαθὴν μοῖραν κ. τ. λ., ingeniose sane.

τὸ δὲ εὐμορος κ. τ. λ.] *Reisk.* et *Mor.* malebant: ὁ δὲ εὐμορος — *Reisk.* — ἐαυτῷ.

ἀγαθὰ τροπαὶ] *Salmas.* conj. ἀγαθοὶ τρόποι.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ ε'.

α'. **Η** τῶν ὅλων οὐσία, εὐπειθής, καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος οὐδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τοῦ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, οὐδὲ τι κακῶς ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτεται τι ὑπ' ἐκείνου. πάντα δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται καὶ περαίνεται.

β'. Μὴ διαφέρει, πότερον ῥιγῶν, ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυστάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνου ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκούων, ἢ εὐφημούμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἄλλοιον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν· ἀρκεῖ οὖν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.

γ'. Ἐσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μήτε ἡ ἰδία ποιότης, μήτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ'. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἥτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἥνωται ἡ οὐσία, ἢ σκεδασθήσεται.

ε'. Ο

Ad Librum VI.

Titulus hujus libri, ut ceterorum, in *Vat. A.* non legitur.

πάντ' δὲ κατ' ἐκεῖνον γίνεται] *Vat. A.* depravate: γίνονται.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

εὐπειθής] *Arg.* εὐπειθής penacute.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν] *Vat. A.* vitiole:

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT.

LIBER SEXTUS.

1. **U**niverſi materia obſequens facileque ſe fingi patitur: ratio autem, quae eam adminiſtrat, nullam in ſe habet maleficii cauſſam: malitiam enim nec in ſe habet, nec malefacit cuiquam, nec ab ea quidquam laeditur. Omnia vero ſecundum hanc fiunt ac perficiuntur.

2. Noli curare, frigore rigens an calore fatus, quod officii tui eſt, feceris: nec utrum dormituriens, an ſomni ſatur, male audiens, an celebratus, moriens, an aliud quid agens. Unum enim ex vitae officiis et hoc eſt, quod morimur: ſufficit igitur et in hoc, quod inſtat, bene collocare.

3. Acriter intueri: nec propria ullius rei natura, nec dignitas ejus te fugiat.

4. Omnia, quae ſunt, celerrime mutantur et aut in exhalationem abibunt, ſi quidem unita eſt prima rerum materia, aut diſſipabuntur.

5. Ratio

tiſe: καὶ αὕτη ἐſτὶν καὶ ὡς
(ſic) ἀποθν. — Menag. ma-
lebat αὕτη.

τὸ παρὸν εἶ
Suidas habet τὸ παρὸν εἶ τιθε-
σθαι, qui ad h. l. reſpexiſſe
videtur (ſ. v. τὸ παρὸν), quod
tamen non obſtat, quo minus
h. l. θεσθαι legerit.

Sectio 3. (ap. Lugdun. 3.
Caſ. 3. p.)

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 4.
Caſ. 3. p.)

ἐκδυμιασθήσεται] Lugd.
ἐκδυμιασθήσεται. Gat. ἐκδυμι-
σθήσεται. — In iis, quae ſe-
quuntur, nodum in ſcirpo
mihi quaerere videntur Viri
cete-

ε'. Ὁ διοικῶν λόγος εἶδε πῶς διακειμένος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ς'. Ἀριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι.

ζ'. Ἐνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πράξιν κοινωνικῇν, σὺν μνήμῃ θεοῦ.

η'. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστι, τὸ ἑαυτὸ ἐγεῖρον καὶ τρέπον, καὶ ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ἦ καὶ θέλῃ, ποιοῦν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται. οὐ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἥτοι ἔξωθεν περιέχουσιν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρτημένην.

ι'. Ἦτοι κυκεῶν καὶ ἀντεμπλοκῇ, καὶ σκεδασμός· ἢ ἔνωσις καὶ τάξις, καὶ πρόνοια. εἰ μὲν οὖν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκνίω συγκρίματι καὶ Φυρμῷ ταιούτῳ ἐνδιατρίβειν; τί δὲ μοι καὶ μέλει ἄλλου τινός, ἢ τοῦ ὅπως ποτὲ αἷα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ
ὁ σκε-

ceteroquin docti. Reisk. quidem οὐσία in ἐκουσία et Reche verba εἶπερ ἡνωται in εἰ περι- καίεται mutanda putabat. Cf. Commentar. ad h. l.

Sectio 5. (ap. Lugdun. 5. Caf. 4.)

Sectio 6. (ap. Lugdun. 6. Caf. 5. p.)

Sectio 7. (ap. Lugdun. 7. Caf. 5. p.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 8. Caf. 6.)

ποιοῦν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ἦ καὶ θέλῃ] Caeterae Edd. omnes: — οἷον ἂν καὶ θέλῃ. Neque tamen dubitavi auctoritate Vat. A. ἢ ante καὶ recipere. De Joly vulg. sequitur, ne verbulo quidem de varietate lectionis monens.

Sectio 9. (ap. Lugdun. 9. Caf. 7.)

Ad

5. Ratio universæ gubernatrix novit, quomodo se habeat, quid agat, et in qua materia [versetur].

6. Optima ulciscendi ratio est, [alteri] non fieri similem.

7. Delectet te tibi que satisfaciatur hoc unum, Dei scilicet memorem ab una actione, quae societatem adjuvet, transire ad alteram.

8. Pars animi principalis ea est, quae se ipsa fuscitat ac vertit, quae se ipsa talem facit, qualis est et esse cupit, quaeque facit, ut, quidquid contingat, tale sibi videatur, quale velit.

9. Secundum Universi naturam singula perficiuntur: neque enim secundum aliam ullam vel exterius ambientem vel intrinsecus inclusam, nec foris discretam [quidquam perficitur].

10. Aut confusio et complexus fortuitus et dissipatio, aut unitas et ordo et providentia [in hac rerum Universitate est]. Si igitur prius illud est, quid est, cur huic mixturae inani atque colluviei immorari cupiam? Quid aliud mihi curae est, quam quo modo aliquando in terram redigar?

Cur

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10.

Caf. 8.)

καὶ τάξεις καὶ πρόνοια]

Sic et Xyl. 1., Caf. et Oxon.

Deest autem vocula καὶ in Argent. (opinor et Basil.) et reliquis. Addendam tamen monuit Gatak.

καὶ φρεμῶ τοιούτῳ]

Vat. A. vitiose: καὶ φρεμῶ τοιούτῳ.

μέλει ἄλλου τινός, ἢ τοῦ κ. τ. λ.] Reisk. malebat;

Marc. Anton.

μέλει ἢ ἄλλου τινός, ἢ τοῦ κ.

τ. λ., quod et ego malim: et

potuit profecto ἢ illud facile

omitti a librariis ob praece-

dens ei. Nolui tamen contra

libror. auctoritatem illud re-

oipere, quum et vulg. haud

male se habeat.

ὅπως ποτὲ αἴα γίνε-

σθαι] Cave, cum Menagio

corrigas — γαῖα γενέσθαι.

Non enim certe constat, eum

ad Homer. Iliad. VI, 99. re-

M

spe-

ὁ σκεδασμός, ὅ,τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαρρῶ τῷ διοικοῦντι.

ια'. Όταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιστηνόντων αἰσιν διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίστασο τοῦ ῥυθμοῦ, ἔση γὰρ ἐγκρατέστερος τῆς ἀρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεσθαι.

ιβ'. Εἰ μητρυνῶν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκείνην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὅμως ἡ ἐπάνοδος σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχῆς ἐγένετο. τοῦτό σοι νῦν ἐστὶν ἡ αὐλή, καὶ φιλοσοφία· ὥδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύου ταύτῃ, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἷον δὴ τὸ Φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν τοιούτων ἐδωδύμων· ὅτι νεκρὸς οὗτος ἰχθύος, οὗτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἡ χοίρου· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερος, χυλάριον ἐστὶ σταφυλίου· καὶ ἡ περιπόρφυρος, τριχία προβατίου αἱματίου κόγχης δεδευμένα· καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν

spexisse: potuit et ad alius nescio cuius poetae locum alludere, in quo αἶα legebatur.

ὅ,τι ἂν ποιῶ] Xyl. perperam: ὅτι ἂν ποιῶ.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 11.

Caf. 9. p.)

ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν] Adnot. Lugd. malebat: — πρὸς ἑαυτὸν. n. n.

ἔση γὰρ ἐγκρατέστερος κ. τ. λ.] Pro ἔση Vat. A. εἰ habet: quod ferri nequit, nisi in sequentibus ἔση additur.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 12.

Caf. 9. p.)

ἡ αὐλή καὶ φιλοσοφία]

Expectaveram cum Reisk. —

καὶ ἡ φιλοσοφία. Verum Vatic. A. cum omnibus Impressis articulum h. l. ignorat.

ἀνεκτὰ φαίνεται] Menag. malebat: φανεῖται. Cf. vero, quae monuit Fischer. in Animadv. ad Weller. III, 2, p. 53.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 13. p.

Caf. 10. p.)

Haec Sectio quoque servata est in Vat. 2. 3. 5. 6., Med. Flor.

Cur etiam perturbor? Quidquid enim egerim, tamen dissipatio me manet. Sin alterum verum est, pietatem colo omniumque rerum rectore fretus tranquillo sum animo.

11. Quando a rebus, quae circumstant, quasi conturbari coactus es, cito ad te redi, nec ultra, quam necesse est, a tenore te removeri finas: eo enim facilius harmoniam tueberis, quo saepius ad eam te receperis.

12. Si novercam simul matremque haberes, etiamsi et illam coleres, ad matrem tamen frequentissime te reciperes. Eadem tibi nunc ratio est ad aulam et philosophiam: ad hanc saepe revertere et in ea adquiesce, per quam et quae illic sunt, tibi tolerabilia videntur, et tu ipse tolerabilis, dum in illis versaris.

13. Quemadmodum vero de obsoniis et istiusmodi eduliis imaginem animo concipimus: hoc piscis cadaver esse; illud cadaver avis aut porci; item: Falernum uvulae succum esse; purpuram oviculae capillos conchae cruore tinctos: de coitu, esse intestini frictionem et excretionem

M 2

muci

Flor. 1. 2. 3. 4., *Parif. et Guelf.* Definit hoc Excerptum in

καταγοητεύει. οἶον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν] *Vat.* 3. vitiose: — φαντασία, et *Ed. Cas.* λαμβάνειν.

οὗτος δὲ νεκρὸς κ. τ. λ.] *Vat.* 4. corrupte: ἐντος (sic) δὲ νεκρ.

ὅτι ὁ Φάλερνος χυλάρειον ἐστὶ σταφυλίου καὶ] Haec verba absunt ab pinnibus Codd., qui Excerpta ex *Antonina* continent. Leguntur autem in *Vat. A.* Paulo

ante, iidem καὶ ante πάλιν ignorant, praeter *Med.* 1. 2. 3. 4., *Vat.* 5. et *Guelf.* Copulativam plane alieno loco ante περιπορφύρεος habet *Vatic.* 4.

τριχία προβατίου] *Vatic.* 6. corrupte: τριχία. *Vatic.* 2., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* τριχία ἐστὶ προβατίου (*Vat.* 2. προβάτου). Mox pro αἵματι *Vat. A.* dabit αἵματι. Sed praestat forma diminutiva, qua noster pro Stoicorum more frequentius uti solet ad rerum vilitatem significandam.

οἶα

τὴν συνουσίαν; ἐντερίου παράτρηψις, καὶ μετὰ τίνος σπασμοῦ μυχαρίου ἐκκρίσις. (οἶαι δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ φαντασίαι καθικνούμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξοῦσθαι δι' αὐτῶν, ὥστε ὁρᾶν οἷά τινα ποτ' ἐστίν.) οὕτως δὲ παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπου λίαν ἀξιοπιστότατα πράγματα φαντάζεται, ἀπογυμνοῦν αὐτὰ, καὶ τὴν ἐπτελείαν αὐτῶν, ἐφ' ἣ σεμνύνεται, περιαιρεῖν. δεινὸς γὰρ ὁ τῷ φος παραλογιστής· καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπουδαῖα καταγίνεσθαι, τότε μάλιστα καταγόμευς. ὅρα γοῦν, ὁ Κράτης τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους λέγει.

ιδ'. Τὰ πλεῖστα, ἃν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γενικώτατα ἀνάγεται· τὰ ὑπὸ ἕξεως ἢ φύσεως συνεχόμενα, λί-

οἶαι δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ φαντασίαι] Omnes Edd. praeter Cas., Oxon. et De-Jol. legunt: ὅταν δὲ κ. τ. λ. Per specte tamen monuit Gataker, legendum esse οἶαι, quod auctoritate omnium Codicum, qui Excerpta continent, in textum recipere haud dubitavi. — Pro δὲ in Vat. 2. legitur δέ:

διεξοῦσαι δι' αὐτῶν] Vat. 2. 51 6., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris. — διεξοῦσαι αὐτῶν, omīssa praepositione: perperam, ni fallor.

ὥστε ὁρᾶν οἷά τινα ποτ' ἐστίν.] Ceterae Edd. omnes: αἷτινα ποτ' ἐστίν. Verūm Vatic. A. 2. 3. 4. 6., Med. 1. 3. 4. et Paris. — οἷά τινα κ. τ. λ., quod mihi arridet.

οὕτως δὲ παρ' ὅλον τὸν βίον] Variant h. k. h-

brī. Vat. 2. οὕτω παρ' ὅλον τ. β. Paris. αὐτῶν δὲ παρ' ὅλον τ. β. — Vat. 6. οὕτω δὲ παρ' ὅλον τ. β. — καὶ ἐπεὶ οὐδὲ ἀξιοπιστότατα πράγματα φαντάζεται] Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 4. — ἀξιοπίστα (τὰ addunt Vatic. 4. et 6. bene): quod malim. Non enim memini, me usquam legere λίαν cum Superlativo conjunctum. Noli tamen textum mutare, praefertim quum mihi arrideret Reiskii conjectura: — λίαν ἀξιοπιστότατα τὰ πράγματα, quam adeo in textum recepissem, nisi temeritatis notam metuissem.

ἀπογυμνοῦν αὐτὰ κ. τ. λ.] Ed. Mori operarum errore: ἀπογυμνῶν αὐτὰ.

καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐφ' ἣ σεμνύνεται κ. τ. λ.]

Haud

huc etiam conyulsiōne quadam: (quales profecto sunt rerum imagines, quae res ipsas adsequuntur easque penetrant, ut, quāenam tandem sint, videre liceat:), sic et per totam vitam facere nos oportet, ac res, etiamsi studio dignissimae videantur, denudare atque falsam illam speciem, quae gloriatur, tollere: gravis enim impostor factus est, et quando maxime putas, te res serias agere, tum maxime in fraudem inducit. Vide saltem, Crates, quid de ipso Xenocrate dixerit.

14. Pleraque eorum, quae vulgus hominum admiratur, ad generalissimā haec rerum capita referuntur: alia vi-

M 3.

ant

νομιμα, καὶ γενικὰ, καὶ ἰδιωτικά.

Haud dubitavi pro vulgari
ὑφ' ἧ σεμνύνεται recipere: ἐφ'
ἧ σεμν. auctoritate Med. 1. 2.

3. 4. et Guehst. Idem, jam De
τοῖς dedit, et σεμνύνεσθαι aut

cum praepositione ἐπὶ, aut
cum dandi Casu sine praepo-

sitione, aut cum Accusat., ut
apud Herodian. V; 7. struitur.

Ad ἰσοπεδίαν, quod et mihi
suspectum est, haec adnota-

vis Reiske: ἀποστροφὴν, contem-

plationem, considerationem, ra-

tionem, unde spectata vita
nobis magnifica videtur: Vid.

supra V, 31. Forte tamen
legendum: περιεργείαν. Sane

ICTOPIAN et TEPΘEIAN
non multum differunt, quod

attinet ad literarum du-

ctus., —
τότε μάλιστα κατα-

γοητεύει.] Corrupte Paris.

καταγοητεύον. et Med. 4. κατα-

γοητεύη. *†* ἢ περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξε-

νοκράτους.] Menag. ad h. l.:
„Fortasse Σωκράτους.”

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 13. p.
14. Caf. 10. p.)

εἰς γενικώτατα ἀνάγε-

ται. τὰ ὑπὸ κ. τ. λ.] Mo-

rus emendabat: — εἰς γενικὸν

ὑπὸ φύσεως συνεχόμενον, classis,

quam constituit essentia rerum:

cum res, inquit, ejusdem

essentiae ad idem genus, ad

eandem classem, referunt. —

At haec, fateor, non satis in-

telligo. Nisi vehementer fal-

lor, vulgata se recte habet.

Malim tamen τὰ μὲν ὑπὸ κ.
τ. λ., ut commodè referri
possit ad ea, quae sequuntur
τὰ δὲ — τὰ δὲ —

εἰς

θους, ξύλα, συκαίς, ἀμπέλους, ελαιάς· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν
ὀλίγων μετριοτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἶον, πείμνας, ἀφέ-
λας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς
ψυχῆς, οὐ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθὸ τεχνικῆς, ἢ ἀλ-
λως πῶς ἐντρέχης, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων
κεκτῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τα-
μῶν, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται· πρὸ πάντων δὲ
τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωτικῶς ἔχουσαν, καὶ κι-
νουμένην διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τοῦτο συνεργεῖ.

π. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγενῆ-
ναι, καὶ τοῦ γινομένου δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλ-
λοιώσεις, ἀνακεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥςπερ τὸν ἄπειρον
αἰῶνα ἢ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος φορὰ θεὸν αἰεὶ παρέχεται·
ἐν δὲ τούτῳ τῷ ποταμῷ τί ἂν τις τούτων τῶν παρα-
θεόντων ἐκτιμήσειεν ἐφ' οὗ στήναι οὐκ ἔξιστιν; ὥςπερ εἴ
τις

εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς κ.
τ. λ.] *Morus hic rursus emen-*
dandum censebat: — γενικὸν
τὸ ὑπὸ ψυχῆς συνεχόμενον.

κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆ-
θος κ. τ. λ.] *Malim h. l. cum*
Moro: κατὰ ψιλόν, οἶον τὸ πλῆ-
θος κ. τ. λ.

λογικὴν, καθολικὴν]
καθολικὴν non legitur in *Va-*
tic. A.

οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων
ἐπιστρέφ.] *Lugdun. opera-*
rum errore: οὐδὲν ἐπὶ ἔτι
(sic) τῶν ἄλλ. κ. τ. λ.

καὶ κοινωτικῶς ἔχον-
σαν] *Quid Gatak. sibi velit,*
— ἴσχωσαν emendans, non
video. Vulgate recte habet,
καὶ κινουμένην] κινου-
μένην, quod adeo Grammati-
ces praecepta postulant, ex
antiquioribus Edd. Xyl. i. pu-
ta, Arg., Lugd., Cas. et Ox.
revocavi. Gatak. et reliquas
omnes: κινούμενον. Monuit
tamen Morus, κινουμένην esse
restituendum.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 15.
16. p. Cas. 11.)

ῥύσεις καὶ ἀλλοιώσεις
ἀνα-

aut nature continentur, lapides, arbores, ficus, vites, oleae alia vero, quae paullo moderatiores admirantur, anima continentur, ut greges et armenta: alia denique, quibus urbaniores capiuntur, anima rationali praedita sunt, non sane quidem universali, sed quatenus artium perita aut alia quadam solertia insignis est, aut simpliciter [rationalis], ut servitorum turbam possidere. Qui autem animam rationalem universalem et societatis amantem veneratur, caetera non curat, sed omnibus postpositis animum ita affectum et ita se moventem, ut rationi et civitati convenit, conservat, et cognatum suum, ut idem consequatur, adjuvat.

15. Haec fieri properant: illa fuisse: quin et ejus, quod sit, jam aliquid evenit. Fluxus et mutationes mundum perpetuo renovant, quemadmodum immensum illud aevum assiduo temporis lapsu novum redditur. In hoc igitur flumine quis horum, quae praelebuntur, quibusque insistere non licet, quidquam in pretio habeat? perinde ac si

M 4

quis

ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥς περ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἢ τοῦ χρόνου κ. τ. λ.] *Xyl. 1. Arg. et Lugdun.* dabant ὅσους καὶ ἀλοιώσεις ἀνανέουσι τὸν ἄπειρον αἰῶνα τὸν κόσμον κ. τ. λ. At perspicue monuit *Gatak.* verba τὸν ἄπειρον αἰῶνα loco suo mota esse, eaque post παρέχεσθαι collocanda putabat, nihil tamen in ipso textu immutans. At *Casaubonus*, minus religiosus, eadem ante νέον inculcavit. *Morus* autem eadem loco illo non movenda

censebat, sed τὸν ἄπειρον αἰῶνα per διὰ τὸν ἄπειρον αἰῶνα explicabat, et post παρέχεται subintelligebat τὸν χρόνον. At omnem dubitationem tollit *Vat. A.*, qui haec verba eo loco exhibet, ubi et nos, praecunte *De Joly*, ea collocavimus.

τί ἂν τις τούτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν] *Xyl. 1.* operarum vitio: τί ἂν τις τούτων παραθεόντων τῶν (sic) ἐκτιμήσειεν.

τῶν

τίς τι τῶν παραπετομένων στρουθίων Φλεῖν ἀρχοῦν τε τοῦ
ἡδὴ ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελήλυθεν. τοιοῦτον δὴ τι καὶ ἀσπρίη
ζωὴ ἐκαστου, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμιάσις, καὶ ἐξ αὐτῆς
τοῦ αἵματος ἀναπνευσίς. ὅποῖον γάρ ἐστι τὸ ὑπαρῆσαι τὸν
αἶρα καὶ ἀποδοῦναι, ὅπερ παρέκκλιτον ποιοῦμεν, ὑποσῶτον
ἐστὶ καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστην δύναμιν, ἣν χθές καὶ
πρῶτην ἀποτεχθεὶς ἐκτίσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶ-
τον ἔσπασα.

15. Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτὰ, τίμιον· οὔ-
τε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία· οὔτε τὸ
τυποῦσθαι κατὰ φαντασίαν· οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι καθ'
ὀρίμεν· οὔτε τὸ συναγελάζεσθαι, ὅτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο
γάρ ὅμοιον τῷ ἀπεκρῖναι τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. τί
οὖν τίμιον; τὸ κρετεῖσθαι; οὐχί. σὺκοῦν οὐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσ-
σῶν κρετεῖσθαι· αἱ γὰρ πᾶσαι τῶν πολλῶν εὐφημίαι, κρό-
τος, γλωσσῶν, ἀφῆκας αὐτῶν καὶ τὸ δοξάριον, τί καταλείπε-
ται τίμιον; ἰδοὺ μὲν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖ-
σθαι, καὶ ἰσχεσθᾶι, ἐφ' ἧ καὶ αἱ ἐπιμελῖαι ἄγουσι καὶ αἱ
τέχναι. ἢ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τούτου στοχάζεται, ἵνα τὸ
κατασκευασθὲν ἐπιτηδεύως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον πρὸς ὃ κατε-
σκευά-

τῶν παραπετομένων
στρουθίων] *Vat.* A: στρου-
θαρίων. Bene: amat enim no-
lter formam deminutivorum.

*Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 16, p.
Caf. 12.)*

Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι,
ὡς τὰ φυτὰ, τίμιον· οὔ-
τε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ.]
*Xyl. I. (Baf.), Arg., Lugd.,
Caf. et Oxon.* dabant: Ὡς τὰ
φυτὰ τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι

οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ. Qui
verborum ordo quam ferri
non posset, *Gataker.* edidit:
Τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς
τὰ φυτὰ· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ.
τ. λ., quem posteriores omnes
secuti sunt. *Vat.* A. eam ver-
borum ordinem habet, quem
nos, praeunte *De Joly*, in
edendo sequuti sumus.

οὔτε τὸ νευροσπαστεῖ-
σθαι] *Arg.* corrupte: οὔτε
τὸν νεύροσπ.

κινεῖ-

quis praetervolantium passerulorum aliquem diligere inciperet, atque is jam e conspectu ejus abierit. Ejusmodi sane est vita uniuscujusque, cuiusmodi est exhalatio sanguinis aut spiritus ab aëre attractio. Quale enim est semel animam trahere et efflare, quod singulis temporis momentis facimus, tale etiam est, omnem illam respirandi facultatem, quam heri aut nudiustertius in ortu accepisti, eo redde-
dere, unde eam primo haussisti.

16. Neque quod perspiramus stirpium more, aestimatione dignum est, neque quod respiramus, ut pecudes et belluae, neque quod species rerum externarum per visa animis nostris imprimuntur, neque quod agendi impetu huc illuc rapimur, neque quod conglotamur et nutrimur, hoc enim perinde est ac alimenti quod est superfluum, excernere. Quid ergo est, quod aestimatione dignum sit? Num plausus? Nequaquam; itaque nec linguarum plausus: multitudinis enim laus quid aliud est, quam linguarum strepitus? Sublata igitur gloria, quid restat, quod aestimemus? Hoc opinor, secundum constitutionem peculiarem et moveri et motum sistere: quo etiam tum studia tum artes ducunt.

Nam
κινεῖσθαι καὶ ἰσχεῖσθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπι-
μέλειαι καὶ ἀσκήσεις ἰσχεῖσθαι
dicuntur. Xyl. in Engdum,
Cassaub. et Oxoni, supra quo
Arg., Gatakr. et reliquae Edd.
omnes, praeter Des. Joh., ἰσχε-
ῖσθαι habent. Quod quum
fieri non posset, olim conje-
ceram ἰσθεῖν, quod jam Reisk.
placuisse postea cognovi. Re-
che malebat ἰσχεῖσθαι, quod
minus mihi placet, quia cum
κινεῖσθαι conjungitur. Lectio
ἰσχεῖσθαι, in quam et Vat. A.
consentit, haud incommoda
est. Cf. IX, 12. X, 33. 173
[καὶ ἀσκήσεις ἀσχεῖσθαι].
Haud dubitavi cum Cassaub.,
quem Quenst. sequitur, eorum
insigniter pro ἰσθεῖν, quod
ceterae Edd. omnes adstant.
Ille dum quinotusque loquendi
postulat: ἀσχεῖσθαι enim
abique cum gignendi casu
structum.

σκεύασται· ὁ τε Φυτουργὸς ὁ ἐπιμελούμενος τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τοῦ κυνὸς ἐπιμελούμενος, τοῦτο ζητεῖ· αἱ δὲ παιδαγωγίαι, αἱ διδασκαλίαι ἐπὶ τι σπαιδοῦσιν· ὧδε οὖν τὸ τίμασθαι· καὶ τοῦτο μὲν ἐν εὖ ἔχῃ, οὐδὲν τῶν ἄλλων περιπαρήσῃ σεαυτῷ. οὐ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν· οὐτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής· ἀνάγκη γάρ· Φθισκεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι τοὺς ἀφιέσθαι ἐκεῖνα δυναμένους, ἐπιβουλευέειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σου· ὅπως παφύρῃαι ἀνάγκη τὸν ἐκείνων τινὸς ἐνδοῇ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεαῖς μέμψασθαι· ἡ δὲ τῆς ἰδίας διανοίας αἰδῶς καὶ τιμὴ, σεαυτῷ τε ἀριστόν σε ποιήσει, καὶ παῖς κοινωτικοῖς ἐνάρμοστος, καὶ τοῖς θεαῖς σύμφωνος, τοῦτο ἐστίν, ἐπακοῦντα ὅσα ἐνεῖναι διατέμνουσι καὶ διατετάχασιν.

ἄνω, κάτω, κύκλῳ, Φοραὶ τῶν στοιχείων. ἡ
δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν οὐδενίᾳ τούτων, ἀλλὰ θεϊκτέραν πρὸς
αὐτὴν ὁδοὺν φεραμένην προοῖσιν αὐτοῖς.

μή. Οἷόν ἐστιν, ὁ ποιῶν; τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν οὐ θέ-

[illegible]

„Πῶς δὲ παιδαγωγῶνται; —
 ἐπὶ τί σπεύδουσιν; Ὡς δὲ
 [X. 1. 1.] Sic dedi cum Xyl. 1.,
 Arg. et Lugd. — pro quo *Casf.*,
Qxon., *Gatak.* et reliquae —
 ἐπὶ τί σπεύδουσιν; interrogati-
 ve legunt. At jam *Morav.* mo-
 nuit, interrogandi signum h. l.
 esse tollendum.

οὐδὲν τῶν ἄλλων· πᾶρα- [εὐάρμεστον] κοινωνικοῖς ab-
ποιήσῃ σεαυτῷ· οὐ καὶ- est a Vgt. A.
ση κ. τ. λ.] Reisk. ad h. l.: Ad

καὶ τοῖς κοινωνικοῖς
[εὐάρεστον] κοινωνικοῖς ab-
est a Vat. A.

Ad

Nam et omnis ars hoc respicit, ut id, quod paratur, aptum sit ad opus, ad quod paratur: et vinitor, qui vites colit, et qui equos domat aut canes curat, hunc studet rei. Rore et puerorum educatio et disciplina aliquem finem consequi student; ibi ergo reperitur, quod in pretio habendum est: quod si bene habuerit, nihil caeterorum tibi parare studebis. Non defines et multa alia aestimare? Nec liber itaque eris, nec tibi sufficies, nec animi perturbationibus vacuus eris: non enim fieri potest, quin inideas, aemuleris eosque suspectos habeas, qui illis te privare possint, iisque insidias struas, qui id, quod tanti a te aestimatur, possident. Omnino necesse est, te macerari, si illarum rerum aliqua indigeas; praeterea et saepe de Diis conqueri: propriae autem mentis verecundia et honor te tibi gratum reddet, locis commodum, Diisque consentientem; id est: quaecumque attribuant et constituunt, laudibus celebrantem.

17. Sursum, deorsum, in orbem feruntur elementa; virtutis autem motus nulla harum viarum fertur; sed divinitus quaedam res atque via comprehensu difficilli incedens, feliciter progreditur.

18. Quid est, quod faciunt? Eos quidem, qui eodem secum tempore vivunt, laudare nolunt: ipsi vero a posteris,

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 17. Cas. 13.)

κυκλοφορεῖ τῶν στοιχείων] Reisk. malebat αἱ φορεῖ. Ipse olim κυκλοφορίας restituendum putavaram. Jam vero nihil mutem.

καὶ ὁδῷ δυνεπινότητος προϊούσα εὐοδεῖ] Reisk. malebat — δυνεπινότητος. n. n.

et Menag. εὐοδοί. At εὐοδεῖν in libris probatissimorum auctorum haud uno loco legitur.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 13. Cas. 14.)

Ὅτι δὲ εἶστιν, ὁ προϊούσιν;] Xyl. 1. Arg. Lugd. Cas. et Oxon.: ὅτι εἶστι, ὁ προϊούσιν;

feris, quos nec viderunt, nec unquam videbunt, celebrari plurimi faciunt: hoc idem est fere ac si quis doleret, quod priscae aetatis homines eum laudibus non celebrarunt.

19. Noli si quid tibi fuerit effectum difficile, opinari, hominem hoc non posse praestare: sed quidquid homo potest, quidquid ei convenit, te quoque posse existimes.

20. In palaestra si quis vel unguibus nos laceravit, vel capite adliso vulnus nobis inflixit, eum neque [tanquam inimicum] notamus, neque offendimur, neque eum postea tanquam insidiatorem suspectum habemus: cavemus tamen ab eo, sed nec tanquam ab hoste nec cum suspitione, sed placide eum declinamus. Idem sane et in caeteris vitae partibus faciamus, et ad multa eorum, quae faciunt illi, qui nobiscum quasi in certamine committuntur, animum non advertamus. Licet enim, ut dixi, declinare, et nec suspitiosum esse, nec odio illos habere.

21. Si quis me convincere mihiq[ue] ostendere potest, me non recte agere aut opinari, laeto animo ad meliorem frugem redeo. Veritatem enim sector, a qua nemo unquam

ἐρρώγης πληγὴν ἐποίησεν, ἀλλ' οὔτε κ. τ. λ., quod vix dubitarem in textum recipere, nisi sequeretur ἐπισημαινόμεθα — προκόπτομεν etc: in prima pers. plur. — aut: τὴν κεφαλὴν ἐρρώγας πληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' κ. τ. λ. Ego vero nihilim aut ἐρρώγως aut ἐκρωγείς. Vid. Valckenaer ad Eurip. Hippolyt. v. 1338. p. 309., quam observationem ad Len-

neptii Lexic. Etymolog. retulit Ev. Scheidius [v. ῥήσω.

οὔτε πρὸς κόπτομεν] Vat. A. οὔτε προκόπτομεν. perperam.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 20. Cas. 17. p.)

καὶ παραστήσαι μοι] Vatic. A. καὶ παραστήσαι με (sic). perperam.

Ad

ἐβλάβη. Βλάπτεται δὲ ὁ ἐκίμενον ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

κβ. Ἐγὼ δὲ ἑμαυτοῦ καθῆκον ποιῶ· τὰ ἄλλα μὲ οὐ περισπᾷ· ἦτοι γὰρ αἴψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντα.

κγ. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις καὶ καθόλου πρᾶγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρας. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωτικῶς. ἐφ' ἅπασι δὲ θεοὺς ἐκμαλῶ· καὶ μὴ διαφέρου πρὸς τὸ πέσω χρόνῳ· ταῦτα πράξεις· ἀρκαῖσι γὰρ καὶ τρεῖς ὥραι τοιαῦται.

κδ. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ ἀποδαυόντες εἰς τ' αὐτὸ κατέστησαν· ἦτοι γὰρ ἐλήφθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κόσμου σπερματικὸς λόγους· ἢ διεσκαδάσθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

κε. Ἐνθυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀμαρτιαῖον χρόνον ἐν ἐκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικῆ ὁμοῦ καὶ ψυχικῆ. καὶ οὕτως οὐ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείον, μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

κς. Ἐάν

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 21. p.
Caf. 17. p.)

Ἐγὼ δὲ κ. τ. λ.] Malim cum Gatak. ἐγὼ τὸ [f. μὲν] ἑμαυτοῦ — et τὰ [δὲ] ἄλλα κ. τ. λ.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 21. p.
Caf. 17. p.)

καὶ ἐλευθέρας.] Reisk. καὶ ἐλευθερίας. π. π.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 22.
Caf. 18.)

ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.] Vat. A. corrupte: — ἀντόμους.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 23.
Caf. 19.)

ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι κ. τ. λ.] Vat. A. ἐν τῷ ἐνί τε καὶ γεννητῷ καὶ σύμπαντι κ. τ. λ. Verba καὶ γεν

quam laesus est; laeditur autem, qui in errore suo et ignorantia persistit.

22. Ego, quod meum est, facio: caetera me non distrahunt; aut enim anima, aut ratione carent, aut viae ignara aberrarunt.

23. Animantibus adeoque omnibus omnino rebus atque subjectis ratione carentibus tu, utpote ratione praeditus, magno liberoque animo utaris; hominibus vero, quippe qui ratione praediti sunt, ita ut communionis ac societatis rationem habeas. In omnibus vero Deorum auxilium implora, nec cura, quamdiu hoc factururus sis; suffecerint enim tres horae sic exactae.

24. Alexander Macedo ejusque mulio post mortem ad idem redacti sunt: nam vel in easdem mundi rationes seminales recepti sunt, vel pariter in atomos dissipati.

25. Considera, quam multa uno eodemque temporis momento in uniuscujusque nostrum cum animo tum corpore fiant. Quo facto non miraberis, quod multo plura, vel cuncta potius, quae fiunt, in uno hoc atque Universo, quod mundum vocamus, simul existunt.

26. Si

γεννητῷ *De Joly* in textum recepit, ne verbo quidem lectorem de ea re admonens. Versio ejusdem Gallica h. l. ita reddit: *dans cet être unique et périssable et universel que nous appellons le monde*, addita hac nota: „*Périssable* est une addition du manuscrit du Vatican. „ Mihi vero, ut dicam, quid sentiam, additamentum hoc eo saltem

sensu, quo *De Joly* hoc verbum accepit, huic loco non adeo aptum visum est, ut hanc lectionem in contextum, quem vocant, recipere aude-rem. Utitur scilicet *Antoninus* h. l. ea argumentandi ratione, quam *a minori ad majus* vocant Logici. Num igitur in hac orationis et rationationis serie aptum cuiquam videri potest, de mundo,

κς'. Εάν τις σοὶ προβάλλῃ, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνου ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προοίση ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί οὖν, εἰς ὀργίζονται, μήτι ἀποργαῖ; μήτι οὐκ ἐξαριθμήσῃ πρῶως, προῖων ἕκαστον τῶν γραμμάτων; οὕτως οὖν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν κατῆκον ἐξ ἀριθμῶν τινων συμπληροῦται. τούτους δεῖ τηροῦντα, καὶ μὴ θορυβοῦμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδοῦ τὸ προκείμενον.

κς'. Πῶς ὡμὸν ἐστὶ μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις ὁρμᾶν ἐπὶ τὰ Φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεῖα καὶ συμφέροντα. καὶ τοι τρόπον τινὰ οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτεῖς, ὅτι ἀμαρτάνουσι. Φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεῖα καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. ἀλλ' οὐκ ἔχει οὕτως. οὐκοῦν δίδασκε, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κς'. Θάνατος ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας, καὶ ὁρμητικῆς νευροσπαστείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κς'. Αἰ-

do, quem cum singulis hominibus comparatum summis laudibus ornare constituit, interitum praedicare, qui ei cum omnibus communis est, nec quidquam habet, quod ad laudes mundi referri possit. Neque tamen inficias eo, hoc additamentum mihi ab ingenio librarii, qui *Vat. A.* descripsit, additum non videri. Judicent igitur de h. l. peritiores!

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 24. p. Casf. 20.)

εἰάν τις σοὶ προβάλλῃ] *Vat. A.* — προβάλλῃ.

μήτε κατεντεινόμενος προοίση κ. τ. λ.] Nesciebam, quid voluerit *Menag.*, qui καδ' ἐν γενόμενος h. l. legendum putabat. κατεντεινέσθαι est verbum nostro familiare pro κατατεινέσθαι. Vid. Index f. h. v. *Casf.* legit: μήτι κατεντεινόμενος οὐ προοίση — et vertit: nonne singulatim in hoc intentus unum proferres?

τί οὖν; εἰς ὀργίζονται κ. τ. λ.] Signum interrogandi post οὖν deest in *Woll.* et *Mori* Ed. — Caeterum verba: τί οὖν;

26. Si quis te rogaverit, Antonini nomen quomodo scribatur, num magna vocis contentione singulas proferes literas? Quid igitur? si tibi irascuntur, num tu vicissim illis irasceris? Nonne placide omnes ac singulas [illis] enumerabis literas? Sic et istic memento, officium omne quibusdam [quasi] numeris absolvi: quos observare oportet et nec perturbatum, nec aliis indignantibus vicissim indignantem recta pergere ad id, quod propositum est.

27. Quam inhumanum est, hominibus non permittere, ut ad ea ferantur, quae ad se pertinere sibi que conducere opinantur: atqui quodammodo non permittis, ut hoc faciant, quum aegre fers illos peccare: feruntur enim omnino ad ea, quae ad se pertinere, sibi que prodesse putant. Veram res non ita habet, [inquis]. Tu igitur illos doceto hisque hoc ostendite sine indignatione.

28. Mors quietem nobis praestat a sensuum repugnantia, ab affectuum impulsu huc-illuc nos jactante, a discursibus mentis et a carnis ministerio.

29. Turpe

οὖν; ἐάν — ἀντοργῇ; — et μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα delenda censebat *Morus*, ut quae non satis congrua exemplo proposito viderentur; de qua re pluribus in *Commentar. ad h. l.* differentius.

ἑκάστον τῶν γραμμάτων;] *Xyl.* vertit h. l., tanquam legisset: τῶν πραγμάτων. At vulg. h. l. minime sollicitanda est.

τούτους δεῖ τηροῦντα κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τούτους δὲ τηρ.

Marc. Anton.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. p. Cas. 21.)

πῶς ὥμὸν ἐστὶ μὴ κ. τ. λ.] *Casaub.* malebat: πῶς οὐκ ὥμὸν ἐστὶ —. Idem et *Gatak.* placuit, aut Ὡμὸν πῶς ἐστὶ μὴ κ. τ. λ. Quid autem obstat, quo minus τῷ πῶς h. l. usum expostulantis s. objurgantis tribuamus? de quo vid. *Hoogveen Doctr. partic. Gr. ed. Schütz. pag. 724. Cf. et Schweighauser ad Arrian. Diss. Ep. III, 1, 11.*

Sect. 28. (ap. Lugd. 25. p. Cas. 22. p.)

N

Sect.

κθ'. Αἰσχρόν ἐστι, ἐν ᾧ βίω τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυ-
δᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα μὴ ἀποκαισαρωθῆς, μὴ βαφῆς· γίνεται γάρ-
τήρησον οὖν σεαυτὸν ἀπλοῦν, ἀγαθόν, ἀκέραιον, σεμνόν,
ἄκομψον, τοῦ δικαίου φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῇ, Φιλόστορ-
γον, ἐρρωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. ἀγωνίσαι, ἵνα τοι-
οῦτος συμμεινῆς, οἷόν σε ἡθέλησε ποιῆσαι Φιλοσοφία. αἰδοῦ
θεοὺς, σῶζε ἀνθρώπους. βραχὺς ὁ βίος· εἰς καρπὸς τῆς
ἐπιγείου ζωῆς, διάθεσις ὁσία, καὶ πράξεις κοινωνικαί. πάντα,
ὡς Ἀντωνίου μαθητής· τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ λόγον πρasso-
μένων εὐτονον ἐκείνου, καὶ τὸ ὁμαλὲς πανταχοῦ, καὶ τὸ
ὅσιον καὶ τὸ εὐδιον τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ
τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων
Φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐκ ἂν τι ὅλως παρήκεν, μὴ
πρότερον εὖ μάλα κατιδὼν, καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφε-
ραν ἐκεῖνος τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους μὴ ἀντιμεμφόμε-
νος· καὶ ὡς ἐπ' οὐδὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς οὐκ ἐδέ-
χετο· καὶ ὡς ἀκριβὲς ἦν ἐξεταστὴς ἡθῶν καὶ πράξεων· καὶ
οὐκ ὀνειδιστής, οὐ ψοφοδεής, οὐχ ὑπόπτῃς, οὐ σοφιστής·
καὶ

Sect. 29. (ap. Lugd. 25. p.
Caf. 22. p.)

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 25. p.
26. Caf. 23.)

Ὅρα μὴ ἀποκαισαρω-
θῆς] Vatic. A. ὅρα μὴ ἀπο-
καισαρικωθῆς (sic).

τήρησον οὖν κ. τ. λ.] Re-
vocavi τήρησον ex Xyl. 1., Ar-
gent., Lugd., Caf. et Oxon.,
pro quo in Gatak. et reliquis
omnibus τήρησαι legitur. τή-
ρησαι illud autem recepit

videtur Gatak., propter ἀγώ-
νισαι, quod sequitur.

ἀγωνίσαι, ἵνα τοιοῦ-
τος κ. τ. λ.] Pro ἀγωνίσαι vix
dubito, quin legendum sit
ἀγωνίσον. Infinitivus h. l. in-
de ortus est, quod ii, qui
Xyl. Editionem figuris stan-
neis descripserunt, ἀγωνίσαι ad
ἐρρωμένον referebant, quod ap-
paret ex eo, quod post ἔργα
orationem non distinxerunt.
Xyl. tamen recte ἀγωνίσαι cum
sequentibus conjunxit, et in
imperandi modo transtulit.

οἷόν

29. Turpe est, in qua vita corpus non succumbit, in ea animam succumbere.

30. Cave, ne in mores nimium Caesareos degeneres, ne inficiaris. Solet enim hoc fieri. Serva te igitur simplicem, bonum, integrum, gravem, elegantiae non studiosum, pium, benevolum, ad amorem naturalem propensum, in officiis praestandis strenuum. Adnitere, ut talis permanas, qualem te facere volebat philosophia. Deos venerare, hominum saluti prospicere. Brevis est vita et vana fructus hujus vitae terrestres, sancta animi adfectio et actiones hominum societati utiles. Omnia ut Antonini discipulus [prae]sta: constantem illius firmitatem in agendo secundum rationem, ejus, quae ubique apparebat, aequabilitatem sanctitatemque, ejus porro in vultu serenitatem ac comitatem, gloriae inanis contemptum et in rebus percipiendis studium: et quemadmodum ille nihil omnino praetermisit, priusquam fedulo id consideraverat et accurate intellexerat: quemadmodum ille eos tulit, qui immerito eum reprehendebant, nec eos vicissim reprehendit: quemadmodum ille nihil fe-

N 2

stina.

οἷόν σε ἡθέλησε ποιῆσαι ἡ φιλοσοφία] Caeterae Edd. omnes absque articulo — φιλοσοφία. Ego vero cum auctore Reisk. addere haud dubitavi.

τὸ ὑπὲρ — εὐτονον ἐκείνου] Reisk. malebat τὸ — ἐντονον, qua tamen emendatione, si quid video, non opus est. Arrianus saltem in Diff. Ep. II, 15, 8. de animi firmitate vocabulo εὐτονία usus est.

καὶ τὸ εὐδίου πρόσ-
ώπου] Caeterae Edd. καὶ τὸ
εὐόδιον τοῦ πρόσώπου. Ne-
que tamen dubitavi, ex ve-
rissima Xylandri conjectura,
quam Gatak. comprobavit,
pro depravato εὐόδιον, in
quod et Vat. A. consentit, εὐ-
διον recipere.

τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμ-
φομένους] Sic dedi cum
Xyl., Arg., Lugdun., Cas. et
De-Joh. Gat. autem, et quae
ex ea manarunt, αὐτὸν omit-
tunt.

οἷόν

καὶ ὡς ὀλίγοις ἀρκούμενος, οἷον οἰκῆσαι, στρωμνῇ, ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ· καὶ ὡς φιλόπανος, καὶ μακροθύμος· καὶ οἷος μὲν ἐν τῷ μέχρι ἐσπερας διατῆναι κατὰ τὴν διαίταν, μηδὲ τοῦ ἀποκρίναι τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρήζων· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὁμοίον ἐν ταῖς φιλικαῖς αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβασιόντων παρρησιαστικῶς ταῖς γνώμαῖς αὐτοῦ, καὶ χαίρειν, εἰ τις δεινυῖος κρείττον· καὶ ὡς θεοσεβὴς χωρὶς δεισδαιμονίας· ἵνα οὕτως ἐδυνεῖσθῃ σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνη.

λα'. Ἀνάγηφε καὶ ἀνακαλοῦ σεαυτὸν· καὶ ἐξυπνισθεῖς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν, πάλιν ἐγρηγορῶς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα ἐβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμι καὶ ψυχῆς· τῷ μὲν σὺν σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· οὐδὲ γὰρ δύναται διαφέρεισθαι. τῇ δὲ

οἷον οἰκῆσει κ. τ. λ.] οἰκῆσει ignorat *Vatic. A.*, idemque mox pro ἐσθῆτι depravate εὐδύτι (sic) dedit.

καὶ οἷος μὲν ἐν τῷ μέχρι κ. τ. λ.] Locus haud dubie depravatus. Emendationum optima mihi videtur, quam proposuit *If. Casaubonus*: καὶ οἷος μένειν ἐν τῷ αὐτῷ μέχρι κ. τ. λ. Hanc igitur, quam et *Gatak.* commendabat, in *Translat. lat.* expressi. — *Mer. Cas.* ad h. l. haec habet: „Scribo καὶ οἷος

ἦν ἐν τῷ μ. etc. Et mox: παρὰ τὴν σ. ὥρ. χρήζειν. nemp̃e, ut ita suppleas, quasi dixisset: καὶ ὅτι τοιοῦτος ἦν οἷος etc. Nisi quis malit, ut illud οἷος admirantis sit: καὶ οἷος ἦν, et qualis, quam admiratione dignus in eo, quod etc., *Reiskius*: οἷος μένειν ἐγρηγορῶς μ. ε.

μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα —] ἀποκρίνειν dedit *ex Xyl., Argent., Lugd., Cas. et Oxon.*; ὑποκρίνειν primum dedit *Gat.* operarum,

stinavit, nec delationes admittit; quemadmodum accuratus ille erat morum actionumque explorator, nec calumniator, nec meticulosus nec suspiciosus nec sophista; quemadmodum paucis erat contentus, ut domo, strato, veste, victu et servitio laboris, porro tolerans et animo leni: [sic tu, fac, sis atque agas]. Potuit et propter victus tenuitatem in eodem usque ad vesperam versari; nec nisi consueta hora excurrere ei necesse erat. Constantem atque aequabilem in amicitiiis colendis se praestitit: eos, qui sententias ejus libere impugnabant, tulit adeoque gavissus est, si quis melius quidquam proferebat: Deos denique citra superstitionem coluit. [Hunc, inquam, imitare], ut bene actorum conscio tibi, sicut illi olim, superveniat hora novissima.

31. Expergiscere teque revoca, somnoque iterum excusso ubi intellexeris, somnia fuisse, quae te conturbaverant, vigilans denique haec intueri, quemadmodum illa intuitus es.

32. Ex corpusculo et anima consto. Corpusculo in-differentia sunt omnia: non enim potest eorum discrimen

N 3

in-

rarum, opinor, errore, quod in reliquis Edd. manavit, adeoque in *De-Jol.* Morus tamen observavit, ἀποκρίνειν esse legendum.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. Caf. 24.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας] Copulativa ante ἐξυπνισθεὶς in *Vat. 3.* non

legitur, et ante ἐννοήσας eandem ignorat *Med. 2.* Casaubono suspectum erat τὸ πάλιν, in quod tamen omnes libri consentiunt.

ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν] *Xyl. 1.* depravate: ὄνειροι. *Paris. ὅτι ὄνειρα σοῦ ἐνώχλ.*

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. Caf. 25.)

Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς] *Xyl. 1. et Arg. — εἰμή.*

καὶ

δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ ἐστὶν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δὲ γὰρ αὐτῆς ἐστὶν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἐστὶν. καὶ τούτων μὲν τοι, ἃ περὶ μᾶνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρωχρήκτα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ ἐστὶν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ ποὺς τὸ τοῦ ποδός, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. οὕτως οὖν οὐδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν, οὐδὲ κακὸν οὐκ ἐστὶν αὐτῷ.

λδ'. Ἡλίαις ἡδοκίς ἡσθησαν λησταί, κίμαιδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι;

λε'. Οὐχ ὁρᾷς πῶς οἱ βάναισοι τεχνῖται ἀρμόζονται μὲν ἄχρι τινός πρὸς τοὺς ἰδιώτας, οὐδὲν ἥσσον μὲν τοι ἀπέχονται τοῦ λόγου τῆς τέχνης, καὶ τούτου ἀπεστῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; οὐ δεινὸν εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρός μάλιστα αἰδέσονται τὸν πῆς ἰδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἀνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ, ὅς αὐτῷ κοινός ἐστι πρὸς τοὺς θεούς;

λς'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνίαι τοῦ κόσμου· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τοῦ κόσμου· Ἄθως, βωλάριον τοῦ κόσμου.
πᾶν

καὶ τούτων μέντοι, ἃ περὶ κ. τ. λ.] *Menag. malebat*: — τούτων μὲν τινὰ, ἃ κ. τ. λ. *Reisk.* καὶ τούτων μόνον μέντοι, ἃ κ. τ. λ. *Ferri* tamen ut cunque potest lectio vulgaris.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 29.

Caf. 26. p.)

ὁ ποὺς τὸ τοῦ ποδός]

Lugdun., Caf. et Oxon. — τὰ τοῦ ποδός. *Bene*; neque tamen vulgare contemnendum, in quod consentit *Vat. A.*

οὐδὲ κακὸν οὐκ ἐστὶν αὐτῷ.] *Xyl. 1. et Arg.* — οὐ ἐστὶν. *Menag. et Reisk.* malebant: οὐδὲ κακὸν οὖν ἐστὶν αὐτῷ, quod quidem lubentissime

me

intelligere. Menti autem indifferentia sunt, quaecunque non sunt ipsius actiones: omnia verò, quae quidem actiones ejus sunt, in potestate sua sita habet: et ex his tamen ea tantum curat, quae circa id, quod praesens est, versantur; quae enim futurae sunt aut praeteritae ejus actiones, et illae nunc sunt indifferentes.

33. Neque manui labor est neque pedi contra naturam, quamdiu pes facit, quod pedis est, manus, quod manus est. Sic igitur nec homini, quatenus homo est, labor contra naturam accidit, quamdiu facit, quod hominis est: si autem non contra naturam illius est, nec malum illi est.

34. Quantis voluptatibus fruuntur latrones, cinaedi, parricidae, tyranni?

35. Videsne, ut, qui illiberales profitentur artes, aliquatenus quidem ad imperitam multitudinem se adcommoquent, nihilominus autem artis rationem retineant, nec ab ea decedere sustineant? Nonne turpissimum est, architectum medicumque artis suae rationem pluri facere, quam hominem rationem suam, quae illi cum Diis ipsis est communis?

36. Asia, Europa, anguli mundi; omne mare, guttula mundi: Athos, mundi glebula: omne, quod instat, tempus

N 4

pun-

me dedissem, si Codice aliquo comprobatum esset: nunc vero in vulgari adquiescendum putavi.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. Caf. 26. p.)

κίναϊδοι] *Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon. κίναϊδοι, perpe-*

ram. Arg. et reliquae recte κίναϊδοι.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 31. Caf. 26. p.)

μὲν ἄχρι τινός κ. τ. λ.]
Vat. A. μὲν μέχρι τινός —
εἰ δ' ἀρχιτέκτων] Vat. A.
εἰ ἀρχιτέκτων, articulo per-
peram omisso.

Ad

πάν τὸ ἐνεστώσ τοῦ χρόνου, στιγμή τοῦ αἵματος. πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου τοῦ κοινοῦ ἡγεμονικοῦ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπακολουθίαν· καὶ τὸ χάσμα οὖν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ δηλητήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τούτου, οὐ σέβεις, Φαντάζου· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζου.

λζ'. Ὁ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα ἐώρακεν, ὅσα τε ἐξ αἰδίου ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ ὁμογενῇ, καὶ ὁμοειδῇ.

λη'. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σχέσιν πρὸς ἀλλήλα. τρόπον γὰρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τοῦτο φίλα ἀλλήλοις ἐστί, καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστί τοῦτο, διὰ τὴν τοπικὴν κίνησιν καὶ σύμπτωσιν, καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς οὐσίας.

λθ'. Οἷς

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 32. Caf. 27.)

πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα] *Menagio* post ἐναφανιζόμενα deesse videbatur: ἐν τῷ κόσμῳ. At solet noster brevitatis studiosissimus talia omittere.

πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —] Hic locus varie tentatus est a viris doctis. *Caf.*: „Scribe ὁρμήσαν-

τος, i. e. βαυλεύσαντος: ut paullo post c. 32. [nobis 44.] et lib. VII. cap. ult. [c. 75.] Ἡ τοῦ ὄλου φύσις — ὥρμησεν. „Cum eo consentit *Gat. Reiskius*: „f. ἡγεμονικοῦ ἢ αὐθεντίας (vel ἀνεπιστάτως) ὁρμήσαντα ἢ κ. τ. λ. *Cf. §. 42.* „ — *Morus* denique: — ἢ ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —

τὴν πάντων πηγὴν] *Xyl.* i. operarum errore: τῆς π. π.

Sect.

punctum aevi: parva omnia, caduca, evanida: omnia inde veniunt ab universae illius Rationis consilio profecta vel per consequentiam. Leonis igitur rictus quoque et venenum mortiferum et noxium quidvis, ut spina, ut lutum, speciosarum illarum rerum atque pulchrarum appendices sunt. Noli igitur ista ab eo, quem collis, aliena opinari, sed rerum universarum originem tecum perpende.

37. Qui praesentia cernit, omnia vidit, quae ab aeterno fuerunt et in infinitum usque erunt: omnia enim ejusdem generis sunt atque formae ejusdem.

38. Saepe tecum perpende rerum omnium, quae in mundo sunt, connexum mutuamque adfectionem: quodammodo enim omnia sibi invicem sunt implexa, eaque ratione sibi invicem amica. Aliud enim ex alio sequitur per connexionem localem, per conspirationem et unitatem materiae.

N 5

39. Qui-

Sect. 37. (ap. Lugdun. 33.
Caf. 28. p.)

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 34.
Caf. 28. p.)

καὶ γὰρ ἄλλω ἐξ ἧς
ἐστὶ τοῦτο] Reisk. male-
bat: καὶ γὰρ ἄλλω ἐξ ἧς ἐστὶ
τοῦτο καὶ τούτῳ ἄλλω διὰ τὴν
κ. τ. λ.

διὰ τὴν τοπικὴν κίνη-
σιν καὶ σύμπνοϊαν] Si le-
otio τοπικὴν vera est, κίνησις
locum non habet, sed aut
cum Xyl. et Menag. κίνησις,

aut cum Gatak. σύννησις, aut
cum Caf. κόλλησις legendum
est. Gatak. conjecturam in
Versione secutus sum. Haud
scio tamen, an melior sit le-
ctio Cod. Vat. A. διὰ τὴν το-
πικὴν κίνησιν. — τονικός, nisi
fallunt Lexicographi, occur-
rit in Aristotele, et κίνησις
ita ex Analogiae regulis a κο-
νέω deductum est, ut νόησις
a νοέω, δόκησις a δοκέω, ejus-
que generis alia. Neque sen-
sus, qui hinc oritur, ab h. l.
alienus videtur.

Ad

λθ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τούτοις συνάρμοζε σεαυτὸν. καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τούτους φίλει, ἀλλ' ἀληθινῶς.

μ'. Ὅργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ πρὸς ὃ κατασκευάσται ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὃ κατασκευάσας ἐκποδῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συσχομένων, ἔνδον ἐστὶ, καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις. καθὼ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ καὶ νομίζειν, εἰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχης καὶ διεξαγωγῆς, ἔχειν σοι πάντα κατὰ νοῦν. ἔχει δὲ ὅπως καὶ τῷ παντὶ κατὰ νοῦν τὰ ἑαυτοῦ.

μα'. Ὅτι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποστήσῃς αὐτῷ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνάγκη, κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ τοιούτου κακοῦ, ἢ τὴν ἀποτεύξιν τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ μέμψασθαι σε θεοῖς, καὶ ἀνθρώπους δὲ μισῆσαι τοὺς αἰτίους ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως· καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. εἰν δὲ

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 35. Caf. 29. p.)

Hanc Sectionem et sequentem servarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*

Οἷς συγκεκλήρωσαι] *Vatic. A.* Τί συγκεκλ. perpetram.

τούτοις συνάρμοζε σεαυτὸν] τούτοις omittit *Med.* 3. — *Vat.* 5. συναρμόττε.

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 36. Caf. 29. p.)

σκεῦος πᾶν, εἰ κ. τ. λ.] *Vat.* 2. vitiose: πᾶν εἰς.

ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὃ κατασκευάσας ἐκποδῶν.] Verba ποιεῖ — κατασκευάσας desunt in *Vat.* 3. καίτοι abest a *Vatic.* 4. et 5. Pro ποιεῖ *Med.* 2. corrupte: ποιεῖν, idemque c. *Parif.* et *Med.* 3. perperam: ἐμποδῶν pro ἐκποδῶν. — *Med.* 3. pro ἐκεῖ ὃ κατασχ. dat: ἐκεῖνο ὃ κατασχ. κ. τ. λ. haud absurde. Etiam *Menag.* malebat: ἐκεῖνα ὃ κατασχ. Vereor tamen, ne ἐκεῖνο illud librarii emendationi debeamus. εἰν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχης καὶ διεξα-
γα-

39. Quibus forte addictus es rebus, iis te adcommoda, et quibuscum conjunctus es hominibus, eos amore eoque vero, fac, prosequaris.

40. Organum, instrumentum, vas quodlibet, si id, ad quod conditum est, praestat, bene habet: quamquam ibi, qui condiderat, opifex jam abiit. In iis vero, quae a natura continentur, intus est et permanet, quae ea condidit, vis. Proinde et magis illam vereri te oportet, atque existimare, si secundum illius voluntatem te habueris degenerisque, omnia tibi ex animi sententia habere: sic et Universo ex animi sui sententia se sua habent.

41. Si quid illorum, quae arbitrii tui non sunt, bonum malumve esse praesumferis, non poterit non fieri, quin, ubi istiusmodi vel in malum incideris, vel bono excideris, Deos incuses et oderis homines, qui horum alterius tibi vel auctores fuerint, vel etiam, ut suspicaris, futuri sint. Et profecto multum peccamus, quod illarum re-

rum

γαγγῆς] Mire variant in his verbis Codd. MSS. Articulum τὸ ante βούλημα ignorant *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6. — κατὰ vero *Med.* 2. et *Parif.* — tum porro *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* ταύτης διεξάγῃς (*Med.* 1. 2. διεξαγάγῃς, et 4. διεξαγγῇς) *Guelf.* διεξάγῃς, *Vat.* A. ταύτης αὐτὸν διεξάγῃς. — *Xyl.* 1. et *Arg.* διεξαγάγῃς.

ἔχειν σοι πάντα] Omnes Edd., praeter *De Joly.*, ἔχει σοι πάντα. At haud cunctanter, praeceunte *De Joly*, ex

Vat. A., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* ἔχειν recepi, quod ratio Grammatica postulabat. — Mox pro οὕτως *Parif.* dabat: οὕτω.

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 37. Caf. 30.)

τοῦ τοιοῦτου κακοῦ ἢ τὴν ἀπὸ τευξιν] Haec verba librarii negligentia et festinantia absunt a *Vat. A.*

καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ] Pro δὴ *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* δὲ legunt. *Caf.* et reliquae omnes δὴ, quod malim.

ἀγα-

δὲ μόνον τὰ ἐφ' ἡμῶν ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινόμενα, οὐδεμία αἰτία καταλείπεται, οὔτε θεῶν ἐγκωλύσαι, οὔτε πρὸς ἀνθρώπον στῆναι στάσιν πολέμου. μβ'. Πάντες εἰς ἓν ἀποτελεσμα συνεργούμεν, οἱ μὲν εἰδότες καὶ παρὰ κινδύνηται, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως. ὥς περ καὶ τοὺς καθεύδοντας, οἵμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐργάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργοὺς ἅπασιν ἐν τῷ κόσμῳ γινόμενων. ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ ἐκ περιστοίας θεῶν καὶ ὁ μεμφομένης, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀντιρῆναι τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρησεν ὁ κόσμος. λοιπὸν οὖν εὖ εἰς τίνος ἐκτονὸν κατατάσσῃς. ἐκείνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα διοικῶν, καὶ παραδέχεται σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιούτου μέρος γένη, οἷος ὁ εὐτελής καὶ γελοῖος στίχας ἐν τῷ δράματι, οὗ Χρυσίππος μεμνηται.

μγ'. Μήτις ὁ ἥλιος σὺ τοῦ ὑετοῦ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτις ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἀστρῶν ἕκαστον, οὐχὶ διάφορα μὲν, συνεργὰ δὲ πρὸς τὸ αὐτόν;

- μδ'. Εἰ

ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινόμενα] *Haud dubitavi, prokinōmen, quod in omnibus Edd. legēbatur, ex verissima Gatak. conjectura krinōmen edere. De Joly tamen ad h. l.: „Gatak. krinōmen legit, sed kinōmen stare potest. „ Quae Adnotatio, quibus argumentis defendi possit, viderit ipse De Joly.*

στῆναι στάσιν πολέμου] *Casaubon. conjiciebat:*

πολέμου. *At vulgaris praestat. Eodem sensu φιλοσόφου στάσις, ιδιώτου στάσις etc. apud Arrian. in Diff. Epict. occurrit.*

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 38. p. Casf. 31. p.)

οἱ δὲ ἀνεπιστάτως] *Gatak. ad h. l.: „Forfan ἀνεπιστήτως. „ Hoc vero vocabulum an unquam occurrat, dubito.*

rum nostra interest. Quod si ex sola bona malaque consueri-
mus, nulla jam supererit alia causa, cur Deum accusemus
aut contra homines inimici partes geramus.

42. Omnes ad unum eundemque effectum operam
conferimus, alii scientes ac intelligentes, alii, quid faciant,
nescii: quemadmodum et dormientes Heracitus, opinor,
operarios esse dixit et conferre ad ea, quae in mundo sunt.
Aliis vero alio modo hoc opus adjuvat: ex abundantia vero
et iniquis iniquitatur et eis denique opatur, quae in mundo
sunt, easque tollere: nam et talibus mundo opus erat.
Ceterum igitur cogita, quorum in numerum tu te referas.
Ille quidem, qui rerum universitatem administrat, omnino
bene te utetur, atque te in partem operariorum, eorumque,
quae operi conducunt, recipiet: tu vero cave pars talis sis,
qualis in fabula villis et ridiculus versus, cuius meminit
Chrysippus?

43. Numquid Sol Pluviae ventusque aut Frugi-
ferae Aesculapius? Quid fiderum quaeque? nomine, quamvis
diversa, idem tamen opus adjuvant?

44. Si

bito. ἀνεπιστάτως autem sa-
tis bene habet, quod vel Po-
tyhius docere potest. Cf.
Schweighauseri Lexic. Polyh.

καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πει-
ρώμενος] Xyl. I. corrupte:
ἀνταβαίνειν.

καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου
ἔχρησεν κ. τ. λ.] Menagius
conh. καὶ γὰρ καὶ τοιούτων
n. n.

Ad Sect. 43. (ap. Lugd. 38. p.
Caf. 31. p.)

Μήτις ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀέρας
nagius, qui tibi persuaserat,
h. l. esse versus poetae cujus-
dam, fortasse Euripidis, in-
terrogabat, an sic legi pos-
sent:

Μήτις τὰ θεοῦ ἥλιος ἀέρις
ποιεῖν;

Μήτις δὲ ποιεῖν τὰ χρηστο-
φόρου Ἀσκληπιοῦ;

Ad

μὲν. Εἰ μὲν οὖν ἐβουλευσάντο περὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμοὶ
 συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοί, καλῶς ἐβουλευσάντο· ἐβούλου
 γὰρ θεὸν οὐδὲ ἐπινοῆσαι ῥᾷδιον. κακοποιῆσαι δὲ με διὰ τίνᾳ
 αἰτίαν ἐμελλον ὀρμαῖν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, οὐ μά-
 λιστα προνοοῦνται, ἐκ τούτου περιεγένετο; εἰ δὲ μὴ ἐβου-
 λεύσαντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμοῦ, περὶ γὰρ τῶν κατὰ πάντας
 ἐβουλευσάντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίνο-
 νται, ἀσπάζεσθαι καὶ στέργειν ὀφείλω. εἰ δὲ ἀρα περὶ μου
 θεοὶ βουλευσάνται, πιστεύειν μὲν οὐχ' ὀκνῶ, ἢ μὴδὲ θύω-
 μεν, μὴδὲ εὐχόμεθα, μὴδὲ ὀμνῶμεν, μὴδὲ τὰ ἄλλα πράσ-
 σωμεν, ἀπὲρ ἕκαστά ὡς πρὸς παρόντας καὶ συμβαίνοντας τοὺς
 θεοὺς πρᾶσσομεν. εἰ δὲ ἀρα περὶ μηδένοιο τῶν κατ' ἡμᾶς
 βουλευσάνται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτοῦ βουλευεσθαι.
 ἐμοὶ δὲ ἐστὶ σκέψις περὶ τοῦ συμφέροντος· συμφέρον δὲ
 ἕκαστῳ. τὰ κατὰ στήθεα καὶ κατὰ φύσιν· ἢ δὲ
 ἐκ φύσεως λογικῇ καὶ πολιτικῇ· πάλιν καὶ πατέρις, ὡς ἐμὲν
 Ἀντωνίνῳ μοι ἢ Ῥώμῃ, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. τὰ
 ταῖς πόλεσιν οὖν ταύταις ὠφέλιμα, μόνον ἐστὶ μοι ἀγαθόν.

μὲν. Ὅσα ἕκαστῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμφέ-
 ρει· ἥρκει τοῦτο· ἀλλ' ἐτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὅψις παρα-
 φου-

Ad Sect. 44. (ap. Euseb. 39. p.
 Casf. 32. p.)

ἐμελλον ὀρμαῖν] Menag.
 conjiciebat: ἐμελλεν. At vul-
 garis recte habet pluralis
 numerus referendus est ad

Deos, et confirmatur sequen-
 ti αὐτοῖς.

ἢ μὴδὲ θύωμεν κ. τ. λ.]
 Omnes Edd. ἢ μὴδὲ θ., pro
 quo ἢ totius loci sensus postu-
 lat,

44. Si quidem igitur Diī de me, iisque, quae mihi eveniunt, consuluerunt, bene consuluerunt: etenim consilii expertem Deum nec cogitare facile est: ut autem male faciendi consilium caperent, quatenam eos causa impulisset? quid enim aut ipsis aut Universo, cuius maxime curam gerunt, inde accederent? Sin de me privato nihil, de rebus Universi certe consuluerunt: ex quibus quum et ea, quae mihi eveniunt, necessario consequantur, amplecti haec debeo atque diligere. Sin vero de nulla prorsus re consuluerant; quod tamen credere nefas est; profecto neque faciemus, neque preces fundamus, neque iurejurando utamur, neque alia faciamus, quae facimus omnia tanquam praesentibus Diis et nobiscum una viventibus. Sin vero de nulla rerum mearum consuluerunt, mihi licet, de me ipso consilium capere. Mea autem deliberatio ad id, quod utile est, spectat: utile vero cuique est, quod naturae et constitutioni ejus consentaneum est: natura autem mea rationalis est, et civitatis amans: civitas et patria mihi, quatenus Antoninus sum, Roma, quatenus homo sum, mundus: his igitur civitatibus, quae utilia sunt, et mihi sunt bona.

45. Quaecunque unicuique eveniunt, ea Universo profunt: hoc suffecerit: verum et illud [adjiciatur], quod

lat, quod igitur haud cunctanter reponere ausus sum.

εἰ δὲ ἀρα περὶ μηδενός τῶν καὶ ἡμᾶς βουλευόντων. — τῶν καὶ ἡμῶν. Ex Vat. A.

autem recepi καὶ ἡμᾶς, quod jam Reisk. subtilitas coniecerat. Eodem sensu Arrian. Diff. Ep. III, 22, 13. scripsit: καὶ κατὰ σαυτόν.

Φυλάξας, ὅσα ἀνδρώπων * ἢ ἑτέροις ἀνδρώποις. κοινότερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθαι.

μ5. Ὡς περ προσίσταται σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιδεάτρῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς αἰεὶ τὰ αὐτὰ ὁρώμενα, καὶ τὸ ὁμοειδὲς, προσκορῇ τὴν θέαν ποιεῖ· τοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλῳ τοῦ βίου πάσχειν. πάντα γὰρ αἴνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν. μέχρι τίνος οὖν;

μ6. Ἐνόμι συνεχῆς παντοίους ἀνδρώπους, καὶ παντοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνεώτας ὥστε κατιέναι τοῦτο μέχρι φιλαστίωνος, καὶ Φοίβου, καὶ Ὀργανίου. μετὰ νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα Φύλα. ἐκεῖ δὲ μεταβλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπου τοσούτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, τοσούτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σωκράτης· τοσούτοι δὲ ἥρωες πρότερον· τοσούτοι δὲ ὑστερον στρατηγοί, τύραννοι· ἐπὶ τοῦτοις δὲ Εὐδοξός, Ἰππάρχος, Ἀρχιμήδης, ἄλλαι φύσεις θείαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι, πανώργοι, ἀνδάνεις· αὐτῆς τῆς ἐκπόρου καὶ ὀρημέρου τῶν ἀνδρῶν.

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 39. p. Casf. 32. p.)

ὅσα ἀνδρώπων * ἢ ἑτέροις ἀνδρώποις.] Locum hunc mutatam op. hor., quod asterisco indicavi. Gatak. pro ἢ ἑτέροις legendum putabat: καὶ ἑτέροις, et Menag. post ἀνδρώποις excidisse συμβαίνει suspicabatur. Neque tamen video, quid his Emendationibus proficiatur. Rectius, ni fallor, Casaub.: — ὅσα ἐκείνῳ συμβαίνει, τὰ αὐτὰ

τῷ αὐτῷ συμφέρει ὡς ἀνδρώπων * ἢ ἑτέροις ἀνδρώποις. Hanc igitur conjecturam in Translatione lat. expressi.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 40. p. Casf. 33. p.)

Ὡς περ προσίσταται σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιδεάτρῳ καὶ τοῖς κ. τ. λ.] Ὡς περ ex Xyl. 1., Lugd., Casf. et Oxon. revocavi, pro quo in Arg. (ni fallor, jam in Basf.)

Gat.

quum animum adverteris, ubique deprehendes, quaecunque homini [eveniant, ea vel ipsi] vel aliis hominibus [esse utilia]. Vocabulum *utilis* autem hoc loco sensu vulgari de rebus mediis intelligendum est.

46. Quemadmodum te taedio adficiunt, quae in amphitheatro et ejusmodi locis spectantur, quippe eadem semper ejusdemque generis quae spectas, spectandi satietatem adferunt, idem te in tota vita pati necesse est: cuncta enim fursum deorsum eadem et ex iisdem; quousque igitur?

47. Adsiduo considera, omnis generis omniumque tam studiorum quam nationum homines esse mortuos: descende hoc modo usque ad Philistionem, Phoebum, Origanionem: jam ad alias classes te transfer. Eodem concedere nos oportet, quo tot oratores disertis, tot philosophi venerabiles, Heraclitus, Pythagoras, Socrates, tot heroes prisca, tot postea imperatores, tyranni, Eudoxus praeterea, Hipparchus, Archimedes, alii porro acutis praediti ingeniis, magnanimis, laboriosis, versutis, arrogantibus, ipsi denique vitae hujus caducae et in diem durantis subsannatores, Menippus

Gat. et reliquis ὅσπερ legitur, nullo sensu. Pro τὰ ἐν τῷ ἀμφιδεάτρῳ caeterae Edd. omnes dabant: τὰ ἀμφὶ τῷ δεάτρῳ. Illud vero haud cunctanter ex *Vat. A.* recepi, quamquam *De Joly* ne verbo quidem hujus lectionis mentionem fecerat.

καὶ ἐπὶ ὅλον τοῦ βίου πᾶσχειν] Expectaveram πᾶσχεις. Sed omnes Edd. in πᾶσχειν consentiunt. Nec ex *Marc. Anton.*

Vat. A. varietatis quidquam enotatum erat; reliqui igitur πᾶσχειν in textu, quum ut-cunque ferri posse videatur.

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 40. p. Casi. 33. p.)

καὶ Ὀριγανίωτος] *Reiskius*, nescio cur, malebat: Ὀριγανίωτος aut Ὀριγένους. αὐτῆς τῆς ἐπιχέρου κα. τ. λ.] *Reisk.* „pro αὐτῆς f. leg. αὐτῆς „ n. n.

O

τῆ

ἀνθρώπων ζωῆς χλευασταί, οἷον Μένιππος· καὶ ὅσοι τοιοῦτοι περὶ πάντων τούτων ἐνόει, ὅτι πάλαι κεῖνται· τί οὖν τοῦτο δεῖνόν αὐτοῖς; τί δαὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; ἐν ᾧδε πολλοῦ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῇ τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις διαβιοῦν.

μη'. Ὅταν εὐφραῖναι σεαυτὸν θελῃς, ἐνθυμῶ τὰ προτερήματα τῶν συμβιωτῶν. οἷον, τοῦ μὲν, τὸ δραστήριον· τοῦ δὲ τὸ αἰδῆμον· τοῦ δὲ τὸ εὐμεταδέστον· ἄλλου δὲ ἄλλο τι, οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐφραίνει, ὥς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα ταῖς ἡθελαι τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷον τε συμπίπτοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκτέον.

μθ'. Μήτι δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδε τινῶν λιτρῶν εἶ, καὶ οὐ τριακοσίων; οὕτω δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ οὐ μέχρι πλείονος· ὥςπερ γὰρ τῆς οὐσίας, ὅσον ἀφώρισται σοι στέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου.

ν'. Πειρῶμεν πείθειν αὐτούς. πράττε δὲ, καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος οὕτως ἄγῃ. εἰ μὲν τοι βία τις προσχρώμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει·

τί δαὶ τοῖς κ. τ. λ.] δαὶ cum Xyl. i. et Arg. dedi pro καὶ, quod caeterae Editiones constanter tenent. Reiskius emendabat: τί δὲ καὶ τ.

τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδικοῖς] Vatic. A. corrupte: — ἀδίκως.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 41. Cas. 34.)

ἐμφαινόμενα τοῖς ἡθελαι τῶν συζώντων] Haec

verba perperam omittit Vatic. A.

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 42. Cas. 35.)

ὅτι τοσῶνδε τινῶν λιτρῶν — μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον] Caeterae Edd.: τοσῶν δὲ τινῶν — τοσῶν δὲ ἐτῶν. — Ego vero Gatak. sententiam amplexus τοσῶνδε utroque loco edere non dubitavi.

nippus ejusque generis alii. Quos omnes jam dudum occubuisse memento: quid inde illis mali? quid porro iis, quorum ne nomina quidem supersunt? Unum igitur istic est, quod pluris sit aestimandum, ut veritatem justitiamque ipse colens erga mendaces et injustos benevolum te praestes.

48. Oblectare te si quando libet, virtutes eorum, qui tecum vivunt, cogita, ut hujus alacritatem in negotiis obsequendis; illius verecundiam; alterius munificentiam, alterius aliam aliquam: nihil enim animum ita oblectat, ut virtutum imagines in moribus eorum, quibuscum vivimus, expressae et confertim sese oculis offerentes: quare et in promptu tibi sint.

49. Numquid tot pondo nec trecentorum te esse aegrefers? nec itaque, quod tot annos, nec plures, victurus es, [animo iniquo feras]. Sicut enim materiae, sic et temporis, quantum tibi assignatum est, tanto contentus sis oportet.

50. Conemur iis persuadere: sed ipsis etiam invitis facito, quod justitiae ratio exigit: quod si quis tamen vi adhibita tibi obstitit, ad aequanimitatem et tranquillitatem te transfer, eoque, quod obstat, ad aliam virtutem exercendam

O 2

cendam

tavi. Posteriori loco *Arg.* — ἐτῶν τῶν, operarum, ni fallor, errore.

ὅσον ἀφώρισται σοι στέργεις] *Xyl.* i. στέργοις. *Arg.* et reliquae recte στέργεις.

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 43. Cas. 36.)

Πειρώμεν πείθειν αὐτούς.] *Reisk.* conjecit: πειρώ-

μεθῶ. Qua tamen emendatione non admodum opus esse videtur: nam non solum *Homerus* *Il.* τ, v. 30, sed etiam *Lucian.* de Luctu 4. pag. 283. Vol. II. ed. *Schmiederi* πειρῶν cum Infinitivo construxit.

καὶ τῶν ἀκόντων] Cum *Menag.* καὶ αὐτῶν ἀκόντων legendum arbitror, nisi malis cum *Reisk.* καὶ πάντων ἀκόντων.

ὅτι

λύσει· καὶ μέμνησθ' ὅτι μεθ' ὑπεξαίρεσέως ὁρμῆς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου. τίνος οὖν; τῆς τοιαύτης τίνος ὀρμῆς. τούτου δὲ τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.

να'. Ὁ μὲν Φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ Φιλίδδονος, ἰδίαν πείσιν· ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἰδίαν πράξιν.

νβ'. Ἐξεστὶ περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα οὐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ'. Ἐθίσον σεαυτὸν πρὸς τὸ ὑφ' ἑτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενδυμήτως, καὶ ὡς οἶόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος γίνου.

νδ'. Τὸ τῷ σμῖνει μὴ συμφέρον, οὐδὲ τῇ μελίσσει συμφέρει.

νε'. Εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύονται οἱ κάμνοντες, κακῶς ἔλεγον; ἀλλὰ τίνοι ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτοὺς

ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου.] Pro ὅτι καὶ Gatak. et Menag. malebant: καὶ ὅτι. — Pro ὀρέγου iidem ὀρέγου rescribendum putarunt. Malim tamen cum Reiskio et Moro: ὀρέγη.

τίνος οὖν; τῆς τοιαύτης τίνος ὀρμῆς· τούτου τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.] Lectio vulgaris h. l. utcunque ferri posse videtur, si modo cum Casaub. et ex Gatak. sententia pro τοιαύτης τίνος ὀρμῆς, ut nos fecimus, τοιαύτης τίνος ὀρμῆς scribitur, ut de h. l. sit

encliticum, non conjunctivum, et post τυγχάνεις punctum majus collocatur, quod jam a Casaubono factum video. — Caeterum Gat.: — καὶ ἐφ' οἷς προήχθημεν ἢ. potius προήχθης, ταῦτα μὴ ἢ. ταῦτ' οὐ γίνεται rescribendum putabat. Reisk. vero, quippe audacior, ita: τίνος οὖν; τῶν ἀδυνάτων· ἀπὸ τῆς τοιαύτης δὲ τίνος ὀρμῆς τοῦ τοιοῦδε τυγχάνεις x. τ. λ.

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 44. p. Gat. 37.)

ἰδίαν πείσιν] Menagius ma-

candam utere: memento etiam, te cum exceptione hoc opus aggressum, nec ea voluisse, quae fieri non possunt: quid igitur [voluisti]? ut tale agendi consilium habeas: hunc et adsequeris: ad quae nati sumus, ea fiunt.

51. Gloriae cupidus in aliena actione bonum suum situm opinatur: voluptati deditus in adfectione, qua ipse adficitur: vir prudens in sua ipsius actione.

52. Licet de hac re nihil opinari, neque animo perturbari: res enim ipsae non ejus sunt naturae, ut judicia nostra cogere possint.

53. Adspesce iis, quae ab aliis dicuntur, animum sedulo adhibere, et quantum poteris, in dicentis animo inesse.

54. Quod examini non prodest, nec api prodest.

55. Nautae ubi gubernatori et aegroti ubi medico traduntur, num iis male dicunt? num ad aliud quid ani-

O 3

num

malebat πῆσιν, quod an Graecum sit, vehementer dubito.

Sectio 52. (ap. Lugd. 44, p. Cas. 38.)

Ad Sect. 53. (ap. Eugl. 45. Cas. 39.)

πρὸς τὸ ὑφ' ἑτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενδυμήτως] λεγόμενον, praeunte De Joly, dedi ex Vatican. A. pro λεγομένῳ, quod caeterae Edd. constanter tenent. Mox vero Vatican. A. depravate: ἀπαρενδυμήτων. Menag. conjiciebat: ἀπαρενδυμήτους. n. n.

Sectio 54. (ap. Lugdun. 46. Cas. 40.)

Ad Sect. 55. (ap. Lugd. 47. Cas. 41.)

Εἰ κυβερνῶνται κ. τ. λ.] Hunc locum sic dedit Xyl.: εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ καὶ τρεῦνται οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλεγον, ἄλλω τίνι ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη, τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριαν, ἢ τὸ τοῖς δεραπευομένοις ὑγιεινόν; Guilielmus Canterus autem in Nov. Lectt. VII, c. 1. pag. 408. sq. ed. Antwerp. a. 1571. legendum esse docuerat: κυβερνῶντα et ἰατρεῦντα. Quam emendatio-

τὸς ἐνεργοίῃ, τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς ῥεα-
πυομένοις ὑγιεινόν;

νς'. Πόσοι μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη
ἀπεληλύθασιν.

νη'. Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται καὶ λυσο-
δῆκτοισι τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίdis τὸ σφαιρίον καλόν.
τί οὖν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἑλασσοῖ ἰσχύειν τὸ διεψευσμέ-
νον ἢ τὸ χολίαν τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσοδῆκτι;

νη'. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως, βιοῦν σε οὐδεὶς
καλύπτει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κατῆς φύσεως, οὐδέν σοι συμ-
βήσεται.

νθ'. Οἷοί εἰσιν, οἷς θέλουσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα
περγυρόμενα, καὶ δι' οἷων ἐνεργειῶν, ὡς ταχέως ὁ αἰὼν
πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

dationem quum probasset Ga-
tak. post προσείχον signum in-
terrogandi posuit, et in mar-
gine monuit legendum esse
ὑπεργυῶντα et ἰκτεριῶντα, vul-
gata scilicet in contextu,
quem vocant, relicta. Ego
vero mihi persuadere non
potui, hanc emendationem,
satis ingeniosam, admodum
necessariam esse, si modo lo-

cus hic ita interpungitur,
quemadmodum praeceunte Ca-
faub. eum constitui.

Ad Sect. 56. (ap. Lugd. 48.
Caf. 42.)

Πόσοι — ἀπεληλύθα-
σιν. Nat. A. ὅσοι habet pro
πόσοι. — Reisk. in fine ma-
lebat; ἤδη προαπεληλύθασιν.
n. n.

mūm advertunt, quam quomodo ille navigantibus salutē, aegrotantibus sanitatem paret?

56. Quam multi eorum, quibuscum in mundum intraveram, ex eo jam exceſſerunt!

57. Aurigine adfectis mel amarum videtur, et iis, qui a rabido cane morſi ſunt, aqua formidini eſt: pueris pila res pulchra videtur. Quid igitur irascor? An minus valere putas mentis errorem, quam apud aquatum bilem, apud lymphaticum virus?

58. Quo minus ſecundum naturae tuae rationem agas, nemo prohibebit: contra naturae communis rationem vero nihil tibi eveniet.

59. Quales ſunt, quibus placere ſtudent, et quo operae pretio et quibus officiis! Quam cito aevum omnia abscondet! immo quam multa jam abscondidit!

Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 49. p. Caf. 43. p.)

παιδίοις τὸ σφ. καλ. τί οὖν ὀργίζε.] Pro παιδίοις Arg. operarum errore παιδίας, et pro οὖν Caf. νῦν exhibet.

ἡ δοκεῖ σοι κ.τ.λ.] Hunc locum Reisk. ſic emendandum putabat: ἡ δοκεῖ σοι τὸ κρίμα ἢ δόγμα ἑλασσον ἰσχύειν

τῷ διεψευσμένῳ. Ingenioſe.

Sect. 58. (ap. Lugdun. 49. p. Caf. 43. p.)

Ad Sect. 59. (ap. Lugd. 50. Caf. 44.)

καὶ δι' οἷα περιγινόμενα] Vat. A. vitioſe: καὶ δι' οἷα οἱ τὰ (ſic) περιγινόμενα.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ΄.

Α'. **Τ**ί ἐστι κακία; τοῦτ' ἐστίν, ὃ πολλάκις εἶδες· καὶ ἐπὶ παντός δὲ τοῦ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχει, ὅτι τοῦτό ἐστιν ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὐρήσεις, ὧν μεστὰί αἱ ἱστορίαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι· ὧν νῦν μεστὰί αἱ πόλεις καὶ οἰκίαι. οὐδὲν καινόν· πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια.

Β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, εἰὰν μὴ αἱ κατ' ἄλλοι αὐτοῖς φαντασίαι σβεσθῶσιν; ἅς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι· δύναμαι περὶ τούτου, ὃ δεῖ, ὑπολαμβάνειν. εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας οὐδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τοῦτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἐώρας· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ ἀναβιῶναι.

γ'. Πιμ-

Ad Librum VII.

Insoriptio hujus, ut et ceterorum librorum, deest in Vat. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugd. I. p. Caf. I.)

Τί ἐστι κακία;] Vat. A. perperam; τουτέστι κακία.

πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια] Ita quidem cum Vat. A. edere haud dubitavi, quod jam Caf. ex conjectura fecerat, et Menag., Gatak. aliique commendarunt. De Joly: πάντα συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια edidit.

Ad

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SEPTIMUS.

1. **Q**uid est vitiositas? Id, quod saepe vidisti. Quidquid vero acciderit, hoc tibi in promptu sit, esse id, quod saepe videris: omnino sursum deorsum eadem deprehendes, quorum refertae sunt historiae priscae, mediae, recentes, quibusque et urbes et domus nunc scatent: nihil novi: omnia et usitata et brevi durantia tempore.

2. Decreta qua alia ratione aboleri possunt, quam cogitationibus, quae iis respondent, extinctis? quas quidem ut continentur suscites in tua situm est potestate. Possum, quod oportet, de hac re opinari: si possum, quid animo perturbor? Quae extra mentem sita sunt: nihil ad mentem meam [valent]. Sic adfectus sis, et rectus eris. Reviviscere tibi licet: intueri denuo res, quemadmodum [prius] eas intuitus es: hoc enim est reviviscere.

O 5

3. Inane

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 1. Caf. 2. p.)

Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύνανται κ. τ. λ.] *Vatic. A. ἢ τὰ δόγματα πῶς γὰρ ἄλλως δύν.*

κατάλληλοι.] In Vulgar. est κατάλληλοι. Veram formam, adstipulante *Vat. A.*,

praeceuntibus Edd. *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* restitui.

ἄς.] Ita *Vat. A.* rectius pro vulgari ὡς; illud jam *Gatak.* conjecerat; *Caf.* cum *Oxon.* et *De Joly* ediderunt.

δυναβιῶνας σε ἔξ.] Ab his verbis incipit *Sect. 3.* in *Caf.*; haud male.

Ad

γ'. Πομπῆς κενοσπουδία, ἐπὶ σκηνῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοί, κυνιδίοις ὀστάριον ἐρρίμμενον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενάς, μυρμήκων ταλαιπωρίαί, καὶ ἀχθοφορίαι, μυϊδίων ἐπτοημένων διαδρομαί, σιγιλλάρια νευροσπαστούμενα· χρηὴ οὖν ἐν τούτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι· παρακολουθεῖν μὲν τοι, ὅτι τοσούτου ἄξιός ἐκαστός ἐστιν, ὅσου ἄξιά ἐστι ταῦτα περὶ αὐτοῦ ἐσπούδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ καθ' ἐκάστην ὁρμὴν τοῖς γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐτέρου, εὐθύς ὁρᾶν, ἐπὶ τίνα σκοπόν ἢ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου, παραφυλάσσειν, τί τὸ σηματούμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μου πρὸς τοῦτο, ἢ οὐ; εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὄργανον παρὰ τῆς τῶν ὅλων φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἦτοι παρὰχωρῶ τοῦ ἔργου τῷ δυνάμενῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, ἐὰν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκη· ἢ πράσσω ὡς δύναμαι, προσπαλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχρησιν τοῦ ἐμοῦ ἡγεμονικοῦ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν νῦν καίριον καὶ χρησίμον.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 2. Caf. 3. p.)

ποιίμνια, ἀγέλαι.] Reche mal. ποικιλὰ ἀγλαῖαι. Verum cf. Commentar. ad h. l.

δεξαμενάς.] In Gatak. est δεξαμενάς. Monuit tamen in margine Editor, legendum esse δεξαμενάς.

μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι.] Sic Vat. A., (non, ut de Joly perhibet: μὴ νχί

σοὶ κατὰφρ. ἐστάναι) quem secutus sum. Ceterae Edd. μὴ φρυαττόμενον ἐστάναι. Malit fortasse aliquis μὴ καταφραττόμενον ἐστάναι, non tanquam vallo ab aliis separatim consistere.

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 3. Caf. 4.)

τοῖς λεγομένοις, κ. κ. ἐκ. ὁρμ. τοῖς γινομένοις, καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κ. τ. λ.]

Ar-

3. Inane pompae studium, fabulae scenicae, greges, armenta, velitationes, officulum catulis projectum, offula in piscinam injecta, formicarum aerumnae et bajulationes, musculorum perterritorum discursus, sigillaria verticillis commota — [haec vitae summa]! In his igitur benevolens placidoque animo consistere oportet, et intelligere tamen, tanti quemquam esse, quanti illud sit, in quo studium posuerit.

4. In sermone iis, quae dicuntur, in agendi impetu iis, quae fiunt, animum advertas oportet, ita quidem, ut hic intelligas, quem ad finem referantur, illic vero, quid significant.

5. Sufficitne ingenium meum ad hanc rem, nec ne? Si sufficit, eo tanquam instrumento a natura mihi dato, ad rem efficiendam utor, sin minus, aut opus hoc illi concedo, qui me melius id efficere potest; nisi hoc omnino me dedecet, aut ipse pro virili perago, adscito mihi auxiliario, qui mentis meae opera adjutus id efficere potest, quod ad societatem humanam hoc ipso tempore tempestivum

Articulum τοῖς ἀντιγράφοις ἐκ Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. restitui. Gat. ceteraeque perperam eundem omiserunt. *Natis. A.* omnia turbat, inferendo post λεγόμενοις verba: ἐπὶ μὲν τοῦ ἐτέρου.

καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου, εὐθύς ὁρᾷν κ. τ. λ.] Omnia hic recte se habent, nec audiendus est Gat., qui haec loco suo mota putat.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 4. Cas. 5.)

ἐπιτελέσαι, εἰάν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκει ἢ πράσσω κ. τ. λ.] Fateor, mihi hunc locum esse suspectum. *Aeg. Menag.* emendabat μοι προμῆ; haud male. *Aprior* tamen videtur *Reisk.* emendatio: — ἐπιτελέσαι, ἢ, εἰάν ἄλλω τοῦτο μὴ καθήκει, πράσσω κ. τ. λ.

σιμον. ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἑμαντοῦ, ἢ σὺν ἄλλων ποιῶ, ὥδε μόνον χρή συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ χρήσιμον καὶ εὐάριστον.

ζ'. Ὅσοι μὲν πελυμήνητοι γινόμενοι, ἤδη λήθη παραδέδονται; ὅσοι δὲ τούτους ὑμνήσαντες πάλαι ἐκποδών;

ζ'. Μὴ αἰσχύνου βοηθούμενος· πρόκειται γὰρ σοι ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ. τί οὐκ εἰάν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἑπαλξιν ἀναβῆναι μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ἢ τοῦτο;

ἦ. Ταῖς μέλλοντα μὴ τερασσέτω. ἤξαις γὰρ ἐπ' αὐτά, εἰάν δεῖσῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ὃ νῦν πρὸς τὰ παρόντα χρᾶ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται καὶ ἡ σύνδεσις ἱερὰ, καὶ σχεδόν τι οὐδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. συγκαταπέταται γὰρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον. κόσμος τε γὰρ εἰς ἐξ ἀπάντων, καὶ Θεὸς εἰς διὰ πάντων, καὶ οὐσία μία, καὶ νόμος

ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἑμαντοῦ κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* ὅ,τι γὰρ ἂν κ. τ. λ. In ceteris rectius ὅ,τι γὰρ κ. τ. λ.

εὐάριστον] In *Gatak.* operarum vitio: εὐάριστον expressum est.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 5. Caf. 5. p.)

παραδέδονται.] In *Lugd.* primum editum est παραδιδόνται. Hinc in *Caf. et Oxon.* manavit.

Ceterum *Xyl.* hanc periochen a librario aliunde inter-

jectam censet, quia quae s. 7. sequuntur, eodem pertinent, quo priora illa s. 5. „Verum nihil obstat, observ. *Gat.*, quo minus a *Marco [Anton.]* ipso ita fuerint digesta, qui, prout in mentem nunc haec nunc illa venerant, chartis illinere solemne habuit.„

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 6. Caf. 5. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

vum et utile est: quidquid enim vel per me vel cum alio facio, id eo tantum dirigendum est, ut communi societati utile et consentaneum sit.

6. Quam multi, qui celebres admodum fuerunt, jam oblivioni traditi sunt! Quam multi eorum, qui illos celebrarunt, e medio sublati!

7. Auxilii ne te pudeat: tibi enim est propositum, ut, quod tuum est, facias, perinde ac militi in murorum oppugnatione: quid igitur, si tu claudicans ad propugnaculum ascendere nequeas, ab altero autem adjutus possis?

8. Futuris noli perturbari: accedes enim ad ea, si ita opus fuerit, ratione eadem instructus, qua nunc ad praesentia uteris.

9. Omnia sibi invicem implexa sunt et sacro quodam vinculo devincta, ut nihil fere alterum ab altero sit alienum: certo enim ordine disposita sunt et mundum exornant: unus enim mundus ex omnibus, unus Deus in omnibus,

τὸ ἐπιβάλλον] *Vatic. 2.*
τὸ ὑπὲρβάλλον. *Vatic. 6., Med.*
I. 2., Paris. et Guelf. τοῦ ἐπι-
βάλλον. Vat. 5. τὸ ὑπὲρβάλλον.

ὡς στρατιώτῃ] *Med. 2. 3.*
et Paris. στρατιώτης, perpet-
ram.

χωλαίων] *Med. I. 2. 3. 4.*
et Paris. χωλεύων; sensu eo-
dem.

σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ἢ
τοῦτο] *Reiske* putat τὸ δὲ
tollendum et aut σ. ἄλλῳ δυν.
ἢ τοῦτο, aut σ. ἄ. δυνατός ἢς
τοῦτο ποιεῖν.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 8.
Casf. 7. p.)

κόσμος τε γὰρ εἰς ἐξ
ἀπάντων] In prioribus Edd.
erat: κ. τ. εἰς διὰ ἀπάντων.
Meliolem lectionem ex *Va-*
tic. A. recepi, in quo κόσμος
τε γὰρ εἰς [immo εἰς] ἐξ ἀπάν-
των. Nec igitur necessaria
est emendatio *Menag.*: διὰ
πάντων reponentis.

καὶ Θεὸς εἰς διὰ πάν-
των] Copulat, καὶ ex *Xyl. I.,*
Arg., Lugd., Casf. et Oxon. re-
stitui. *Gat.* et reliquae eam
omittunt.

καὶ

νόμος εἷς, λόγος κοινός πάντων τῶν νοερῶν ζώων, καὶ ἀληθεια μία· εἶγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁραγμένων, καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου μετεχόντων ζώων.

ι. Πᾶν τὸ ἔνυλον, ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων οὐσίᾳ· καὶ πᾶν αἷτιον, εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται τῷ αἰῶνι.

ια. Τῷ λογικῷ ζῳῇ ἡ αὐτὴ πράξις κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ. Ὁρθός, ἢ ὀρθούμενος;

ιγ. Οἶόν ἐστιν ἐν ἠνωμένοις τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεστῶσι τὰ λογικὰ, πρὸς μίαν τινα συνεργίαν κατεσκευασμένα. μᾶλλον δέ, ἢ τοῦτου νόησις προηπεσθεῖται, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμί τοῦ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. ἐὰν δὲ [διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου] μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, οὐπω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τοὺς ἀνθρώπους· οὐπω σε καταληπτικῶς εὐφραίνει τὸ εὐεργετεῖν· ἐτι ὡς πρόπον αὐτὸ ψιλὸν ποιεῖς· οὐπω ὡς αὐτὸν εὖ ποιοῦν.

ιδ. °Ο

καὶ νόμος εἷς, λόγος κοινός κ. τ. λ.] Menagius emendat: καὶ νόμος εἷς, εἷς λόγος κοινός κ. τ. λ., quod profecto vulgari melius, nisi λόγ. κοινός etc. fit appositio τοῦ νόμου.

Ad Sect. 10. (ap. Lugdun. 9. Caf. 7. p.)

ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα]

Haec verba Vat. A. perperam omittit. Duplex τάχιστα sine dubio errandi ansam praebuit librario.

Sectio II. (ap. Lugdun. 10. Caf. 8. p.)

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 11. p. Caf. 8. p.)

Ὁρθός, ἢ ὀρθούμενος;

Coll. III, 5. interrogandi signum pro puncto maiori repositum.

bus, una materia, una lex, ratio omnibus animantibus ratione praeditis communis, et una veritas; si quidem et una est perfectio omnium animantium, quae ejusdem sunt generis ejusdemque participia rationis.

10. Quidquid est materiae, id in universi materiam communem quam celerrime evanescit; et quidquid causae est, id in omnium rerum Rationem quam celerrime recipitur: memoria denique rei cujusque quam celerrime in aevo quasi sepelitur.

11. Animalis ratione praedito eadem actio est et secundum naturam et secundum rationem.

12. Rectusne, an erectus?

13. Quam rationem in unitis corporibus membra habent, eandem in disitis obtinent ea, quae ratione sunt praedita, ad unam quandam actionem nata. Hoc eo magis animum tuum tanget, si saepius tibi dixeris: *membrum* sum ejus, quod ex ratione praeditis compositum est, corporis: Quamdiu autem te *partem* illius duntaxat dicis, homines ex animo nondum diligis: hoc ipsum benefacere per se nondum te delectat: adhuc tanquam quod fieri decet, hoc facis, nondum perinde, ac si tibi ipsi benefacis.

14. Quid-

posui. *Cas.* autem, *Upton.* ad *Arrian.* I, 28, 21. et *Reche* malebant: *μη ὀρθούμενος*, sensu quidem eodem. Malit tamen fortasse aliquis haec cum praecedentibus conjungere et *ὀρθὸν ἢ ὀρθούμενον* legere.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 11. p. Cas. 9.)

διὰ τοῦ ῥῶ στοιχείου]
Haec verba, sine dubio ex

adnotatione marginali orta et postea textui illata, quod jam *Gat.* observaverat, uncis inclusi.

οὐπω σε καταληπτὶς ὥς εὐφραίνει κ.τ.λ.] Gat. malebat *καταληκτικῶς* coll. IX. f. 42. At vulgaris defendi potest, coll. V, 6.

ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ κ.τ.λ.] Vat. A. perperam: *ἔτι εἰ ὡς πρ.*

Ad

ιδ'. Ὁ θελεῖ, ἔξωθεν προσπίπτέτω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. ἐκεῖνα γὰρ, εἰάν θελήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δὲ, εἰάν μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, οὐπω βέβλαμμαι. ἔξεστι δὲ μὴ μὴ ὑπολαβεῖν.

ιε'. Ὅτι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι. ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσός, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τοῦτο αἰεὶ ἔλεγεν, ὅτι ἂν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ σμαράγδον εἶναι, καὶ τὸ ἐμαυτοῦ χροῶμα ἔχεν.

ις'. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἐαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν]. εἰ δὲ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσθαι ἢ λυπῆσθαι δύναται, ποιέτω, αὐτὸ γὰρ ἐαυτὸ ὑποληπτικῶς, οὐ τρέψει εἰς τοιαύτας τροπὰς. τὸ σωματίον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἴ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβούμενον, τὸ λυπούμενον, τὸ περὶ τούτων ὅλως

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. Cas. 10.)

τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τοῖς πάθεσιν ἐκ τῆς προσπτώσεως κ. τ. λ. *perperam.* In *Lugd.* προσέπιπτώσεως.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. Cas. 11.)

Ὅτι ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Lugd. et Gat.* ὅτι ἂν κ. τ. λ. *At Arg., Cas., Oxon.* caeteraeque melius: ὅτι ἂν τις κ. τ. λ.

ὅτι ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ.] Sic primus edidi, prout jam *Gat. et Menag.* emendaverant, pro vulgari ὅτι ἂν ποιῇ, *se-* cutus scilicet vestigia *Vat. A.,*

in quo: ὁ ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ. *reperitur.*

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Cas. 12. 13. p.)

Aptius mihi quidem videbatur, hanc Sectionem cum priori conjungere. Nolui tamen nimium a priorum Editorum auctoritate discedere, quod semel iterumque monuisse sat erit.

Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἐαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν] Sic primus edidi et distinxī pro vulgari: τὸ ἡγεμονικὸν, αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνόχλει· οἷον λέγω, οὐ φοβεῖ ἐαυτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. In

Vat.

14. Quidquid velit, extrinsecus accidunt iis, quae ejusmodi casibus adfici possunt: illa enim, quae adfecta sunt, conquerantur, si velint: Ego vero si malum non censeo, quod accidit, neque laedor: licet autem hoc non opinari.

15. Quidquid faciat vel dicat quisquam, me probum esse oportet: haud aliter, quam si aurum aut smaragdus aut purpura hoc semper diceret: quidquid vel faciat vel dicat quisquam, me smaragdum esse oportet nitoremque meum retinere.

16. Principalis animi pars ne se ipsam perturbet, nec in tristitiam se demittat: si autem quis alius eam aut terrere aut ei dolorem afferre potest, faciat: ipsa enim nulla opinionione talibus sibi dabit motibus, corpusculum ne quid patiatur, sibi curae habeat, si potest, et, si quid patitur, conqueratur: animus vero, qui et timet et dolet et de his omni-

Vatic. A. nihil discriminis a vulgari est, praeterquam quod pro τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ exhibet: τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο. Quum vero vulgaris defendi non possit, nili, quod *Gat.* voluit, post ἐνοχλεῖ et deinde post ἐπιθυμίαν ἢ ἀθυμίαν signum interrogandi collocas et nihilominus, hac emendatione admissa, nimis durum sit, pro totius orationis contextu, haud vereor, ne nimis audax alicui videar, quod ἐνόχλει et φοβεῖ in Imperat. modo rescripti, et εἰς ἐπιθυμίαν tanquam e nota marginali orta et perperam textui illata uncis tanquam spuria designa-

Marc. Anton.

vi, quae jam *Morus* tollenda censuit. Superest, ut Conjecturas ab aliis prolatas paucis recenseam. *Boot.* sic emendat: Τὸ ἡγεμ. αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ; οἷον λ., οὐ φοβεῖ ἐαυτὸ; οὐ λυπεῖ; εἰς ἐπιθυμίαν οὐ κινεῖ; *Salmas.*: - - φοβεῖ ἐαυτὸ; οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν (ἢ λειποθυμίαν); (omissa voce λέγω.) *Cas.*: οὐ φοβεῖ ἐαυτὸ, οὐκ ἄγει εἰς ἀθυμίαν (ἢ ἐπιθυμίαν).

εἴ τι πάσχει. τὸ δὲ ψυχ.] *Vat. A.* perperam: εἰ τὸ πάσχει τόδε ψυχ.

τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον] *Reisk.* malebat: τὸ περὶ τῶν ὅλων ὑπολαμβάνον.

P

οὐ

ὅλως ὑπολαμβάνον, οὐδὲν μὴ πάθῃ· οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην· ἀπροςδεές ἐστιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικόν, ἐὰν μὴ ἑαυτῷ ἔνδειαν ποιῇ· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδιστον, ἐὰν μὴ ἑαυτὸ ταραύσῃ καὶ ἐμποδίσῃ.

ιβ'. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός [ἢ ἀγαθόν.]· τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία; ἀπέρχου, τοὺς θεοὺς σοι, ὡς ἦλθες· οὐ γὰρ χρήζω σου. ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος. οὐκ ὀργίζομαί σοι μόνον ἄπιθι.

ιγ'. Φοβεῖται τις μεταβολήν; τί γὰρ δύναται χωρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ φίλτερον ἢ οἰκειότερον τῇ τῶν ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λούσασθαι δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων δύναται

συν-

οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ.] Locus sine dubio corruptus. Xyl. legisse videtur: οὐδὲ γὰρ ἔξεις αὐτῷ εἰς κρ. τ. *Salmas.* emendabat: εἰ οὐκ ἄξεις ἢ παρέξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ. *Cas.* τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον οὐδὲν, οὐδὲν ἂν πάθῃ· (vel οὐδὲ μὴ πάθῃ·) οὐδὲ γὰρ ἄξεις εἰς κρ. τ. *Salmasium* in *Translat. lat.* secutus sum.

ἀπροςδεές ἐστιν κ. τ. λ.] In *Casqub.* operarum errore ἀπροςδεές ἐστιν κ. τ. λ. Hic ap. *Cas.* incipit Sect. 13.

Ad Sect. 17. (ap. *Lugd.* 15. *Cas.* 13. p.)

Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός [ἢ ἀγαθόν.] Verba ἢ ἀγαθόν, quae e glossemate ἢ ἀγαθόν ἡγεμονικόν or-

ta et perperam textui illata videntur, ut spuria, quod jam *Morus* perspecte viderat, uncis inclusi. *Gatak.* post ἀγαθόν addi malebat ἡγεμονικόν, et *Cas.* emendat: ἢ ἀγαθόν, *bonum faciens.* *Uptonus* ad *Arriani Diff. Epict.* III, 1, 36.: ἢ ἀγαθόν τι.

τί οὖν ὧδε ποιεῖς κ. τ. λ.] *Morus* malebat: τί οὖν ὧδε σοὶ ποιεῖς, ὦ Φαντασία, πολλοὺς ἢ ἄλλους θεοὺς; Ἀπέρχου, ὡς ἦλθες h. s. *Felicitas* (i. e. animi tranquillitas) est numen propitium. Quid ergo, phantasia, plura tibi numina creas? (v. c. honores, opes) Discede, ut veneras. — Eodemque fere sensu *Reche* verba ita transponenda putabat: τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία, τοὺς θεοὺς

omnino opinatur, nihil mali patietur, nisi eum in iudicium istiusmodi demiseris. Nullius rei per se indigens est, nisi ipsa indigentiam sibi facit: hinc et perturbatione vacat, nec impediri potest, nisi se ipse perturbat et impedit.

17. Felicitas est bonus genius. Quid igitur hic facis, phantasia? Abi, per Deos oro, uti accessisti: nihil enim te opus habeo: consuetudine autem prisca accessisti: nec succenseo tibi: abi tantum.

18. Mutationem quis metuit? Quid enim fieri potest sine mutatione? Quid porro gratius aut familiarius univ[er]si naturae? ipse num balneo uti potes, nisi ligna mutantur? num ali, nisi nutrimentis mutatis? numquid aliud utile perfici potest sine mutatione? non igitur vides ean-

P 2

dem

θεούς σοι; — Verum nihil temere h. l. mutandum. Vid. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 14. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*

Φοβεῖται τις μεταβολήν;] τις omittit *Vat.* 6. — τὴν μεταβολήν *Vatic.* 2. et 3. Sed praestatur vulgaris.

τί γὰρ δύναται κ. τ. λ.] τί δὲ δύναται *Vat.* 2. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*, quod, quamquam speciosum, praeferas cave. Vid. Comment.

τί δὲ καὶ φίλτερον κ. τ. λ.] *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* τί δὲ φίλτερον, quod

eodem sese redit. *Vatic.* A. perperam: τὸ δὲ φίλτερον κ. τ. λ.

εἰάν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλλῃ] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* *Gat.* et rel. μεταβάλλῃ, praeter *Woll.*, in qua μεταβάλλῃ. Verum *Vatic.* 3. 4. 5., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* μεταβάλλῃς.

τραφῆναι δὲ δύνασαι] *Vat.* 4. δὲ omisit.

εἰάν μὴ τὰ ἐδάδιμα μεταβάλλῃς] *Xyl.* 1., operarum errore, opinor, μεταβάλλει, *Arg.* ceteraeque Edd. ut nostra. *Vat.* 2. et 6. μεταβάλλῃς, perperam. At *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* recte μεταβάλλῃς.

ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων κ. τ. λ.] *Vat.* 2. ἄλλο δὲ τί

συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; οὐχ ὁρᾷς οὖν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὁμοίον ἐστὶ καὶ ὁμοίως ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιβ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ὡς διὰ χειμάρρου δι-
εκπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῇ καὶ συνερ-
γὰ, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυ-
σίππους, πόσους Σωκράτους, πόσους Ἐπικτήτους καταπέ-
πωνεν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς οὐτινοστοῦν σοι ἀνθρώ-
που τε καὶ πράγματος προσπιπτέτω.

κ'. Ἐμὲ ἐν μόνον περισπᾷ, μήτι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἢ
κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐ θέλει, ἢ ὡς οὐ θέλει, ἢ ὃ
νῦν οὐ θέλει.

κα'. Ἐγγὺς μὲν ἢ σὴ περὶ πάντων λήθη. ἐγγὺς δὲ ἢ
πάντων περὶ σου λήθη.

κβ'. Ἰδίον ἀνθρώπου φιλεῖν καὶ τοὺς πταίοντας, τοῦ-
το δὲ γίνεται, εἰν συμπροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς,
καὶ δι' ἄγνοιαν, καὶ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι, καὶ ὡς μετ' ὀλί-
γον ἀμφοτέροι τεθνήξετε καὶ πρὸ πάντων, ὅτι οὐκ ἔβλαψέ
σε, εὐ γὰρ τὸ ἡγεμονικὸν σου χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόσθεν ἦν.

κγ'. Ἡ

τὶ ἀπὸ τῶν χρησ., quod dis-
plicet.

συντελεσθῆναι] *Vat.* 2.
4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.*
τελεσθῆναι.

οὐχ ὁρᾷς οὖν κ. τ. λ.]
Vat. 2. οὖν omitt.

Sectio 19. (ap. *Lugd.* 16. p.
Caf. 14. p.)

Ad Sect. 20. (ap. *Lugd.* 17.
Caf. 14. p.)

μήτι αὐτὸς ποιήσω κ.

τ. λ.] *Vat.* A. perperam: μή
τι αὐτὸ ποιήσω.

Sectio 21. (ap. *Lugdun.* 18.
Caf. 14. p.)

Ad Sect. 22. (ap. *Lugd.* 19.
Caf. 15.)

Hanc Sectionem servarunt
etiam *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.*-
Flor. 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*

Ἰδίον ἀνθρώπου φιλεῖν
κ. τ. λ.] *Vat.* 5. ἰδ. ἀνθρ. τὸ
φιλεῖν κ. τ. λ. haud male.

τοῦ-

idem esse mutationem tui, nec minus necessariam Univerſi naturae?

19. Per rerum omnium materiam, tanquam per torrentem tranſeunt corpora omnia, univerſo ipſi cognata et cooperantia, uti noſtra invicem membra: quot jam Chryſippos, quot Socrates, quot Epictetos aevum abſorpiſit! idem vero de quovis tum homine tum re tibi ſuccurrat!

20. Hoc unum me ſollicitum tenet, ne quid ipſe faciam, quod hominis conditio aut omnino nolit, aut hac ratione nolit, aut hoc tempore nolit.

21. Inſtat tempus, quo tu omnium obliſtus eris: inſtat et, quo omnes tui.

22. Homini proprium eſt, etiam eos, qui offendunt, diligere: hoc autem ſit, quando tibi ſuccurrit, tum eſſe tibi cognatos, tum inſcios invitosque peccare, et paullo poſt utrumque veſtrum eſſe moriturum, et ante omnia, te ab eo non laeſum eſſe: non enim rationem tuam deterio-rem reddidit, quam antea erat.

P 3

23. Uni-

τοῦτο δὲ γίνεται] Ita et in *Vat. A.* et *Med. 1.* *Vat.* autem 2. 3. 4. 5. 6., *Med. 2. 3.* et *Parif.* τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, quod ferri poteſt.

ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι] *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3., Parif.* et *Guelf.* ἐὰν προσπίπτῃ σοι. Auctoritate autem *Vat. A.* vulgaris confirmatur.

καὶ ἄκοντες] Copulat.

καὶ in *Med. 2. 3.* et *Parif.* de-eſt.

καὶ ὡς μετ' ὀλίγον ἀμφοτέροι τεθνήξετε] *Vatic. A.* ὡς ante μετ' ὀλίγον ignorat. *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3.* et *Guelf.* καὶ ὅτι περ ἀμφοτέροι τεθνήξετε. Retinui tamen τεθνήξετε, quia *Antoninus* et aliis in locis hac forma uſus eſt, ut τεθνήξομενος III, 10. At IV, 6. τεθνήξετε.

Sectio

κγ'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις, ἐκ τῆς ὅλης οὐσίας, ὡς κηροῦ, νῦν μὲν ἱππάριον ἔπλασε· συγχέασα δὲ τοῦτο, εἰς δένδρου φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτοῦ· εἶτα εἰς ἀνθρωπάριον, εἶτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τούτων πρὸς ἐλάχιστον ὑπέστη. δεινὸν δὲ οὐδὲν τὸ διαλυθῆναι τῇ κιβωτίῳ· ὥσπερ οὐδὲ τὸ συμπαγῆναι·

κδ'. Τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν, ὅταν πολλάκις ἐναποδνήσκειν ἢ πρόσχημα, ἢ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθῃ, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον. εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ ἀμαρτάνειν οἰχίσσεται, τίς ἐστι τοῦ ζῆν αἰτία;

κε'. Πάν-

Sectio 23. (ap. Lugdun. 20. Caf. 16.)

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Caf. 17.)

Haec Sectio ita quidem depravata est, ut vix sit sperandum, textum sine meliorum Codicum usu restitutum iri. Ex *Vatic. A.* nihil discriminis a textu *Xyl.* adnotatum est, nisi quod pro ἢ τὸ τελευταῖον exhibet ἢ τὸ τελευταῖαν (*sic*), ex quo quid proficiamus, non video. Textum igitur vulgarem intentatum relinquendum putavi. Superest, ut paucis Virorum doctorum conjecturas recenscam. *Boot.*, quem sequitur *Gatak.*, malebat: Τὸ ἐπίκοτον τοῦ πρ. λ. π. φύσει· ὅταν πολλ. γίγνηται (vel etiam transpositione facta: ἢ). ἐναποδνήσκειν καὶ τὸ πρόσχημα

τὸ τελευταῖον etc. h. f. torvitas vultus est valde praeter naturam: ubi saepius contigerit, immori solet; vultusque decor ita inde exstinguitur, ut de novo omnino reaccendi nequeat. Quid vero tum sibi velint, quae sequuntur: εἰ γὰρ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ., plane non video. *Salmasius*, qui hic omnia perturbata et transposita putat, sic verba jungit: τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν. αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον, eaque post Sect. 11. inculcanda censet, tanquam exemplum praecepti, quod ibi tradidit. Illud vero: ἢ τὸ τελευταῖον - δύνασθαι - ad praecedentia Sect. 23. pertinere suspicatur, et de *lucerna* dici, quae aliquando sic exstinguitur,

23. Universitatis natura ex universa materia, tanquam ex cera, nunc equuleum effingit, nunc hoc dissoluto materia ejus ad arborem producendam utitur: tum ad homunculum, deinde ad aliud quidpiam: horum autem quodlibet ad breve temporis spatium subsistit: non autem molestum est naviculae dissolvi, quemadmodum nec compingi.

24. Irati vultus omnino est contra naturam, quando saepius immoriendi sit praetextus, aut ad extremum extinctus est, ut omnino inflammari non potuerit. Hoc ipso intelligere labora, iram a ratione esse alienam. Nam si etiam sensus peccati nullus erit, quae erit vivendi causa?

P 4

25. Quae-

tur, ut possit iterum accendi, aliquando vero, ubi in totum oleo caret, ita exstinguitur, ut denuo accendi nequeat. — Reliqua porro aliunde irrepisse autumat, quibus sublati Sect. 23. et 25. optime cohaerere. Casaubonus pro ἡ τὸ τελευταῖον edidit ex conjectura εἰ τὸ τελευταῖον etc., et pro — συναίσθησις τοῦ ἀμαρτάνειν iterum ex conjectura: συναίσθ. τοῦ μὴ ἀμαρτάνειν, et locum ita reddidit: *Vultus iratus quam sit contra naturam, vel inde liquet, quod is oris habitus mortis praenuncius saepe sit, et indicium. Sed fac omnes irae scintillas in te sic penitus extinctas, ut in posterum suscitari et reviviscere ne minima quidem ex parte queant; hoc tamen ipsum ut certo*

comprehendas adlaborandum tibi est, iram rectae rationi contrariam esse. Nam si nullus sensus ex non peccandi conscientia; quid porro est, quod in vita te retineat? — Hoc vero quam durum sit, longa demonstratione non eget. Nec denique Reiskii: τὸ ἐπὶ κοτον — ἐναποδνήσκειν αὐτῷ συμβῇ τὸ πρόσχημα καὶ τὸ τελευταῖον ἐναπεσβέσθῃ — nec Rechii: ὅταν ἡ πραότης ἀποδνήσκει, καὶ τὸ πρόσχημα τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθῃ κ. τ. λ. conjecturae ita sunt comparatae, ut iis admissis locus cum sequentibus εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ. sine duritate conjungi possit. Denique moneo, me, ut in re dubia, Xyl. Translationem retinuisse.

Sectio

κβ'. Πάντα ὅσα ὀρεῖς, ὅσον οὐκ ἔχω μεταβαλεῖ ἢ τὰ ὅλα διοικοῦσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς οὐσίας, αὐτῶν ποιήσεις καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων οὐσίας, ἵνα ἀεὶ νεαρός ᾖ ὁ κόσμος.

κγ'. Ὅταν τις ἀμάρτη τι εἰς σέ, εὐθύς ἐνθυμοῦ, τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἤμαρτε. τοῦτο γὰρ ἰδὼν, ἐλεήσεις αὐτόν, καὶ οὔτε θαυμάσεις, οὔτε ὀργισθήσῃ. ἤτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἔτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοιεῖδες. δεῖ οὖν συγγινώσκειν. εἰ δὲ μηκέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾶον εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παρορῶντι.

κδ'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐννεεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιότατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τούτων χάριν ὑπομνησέσθαι, πῶς ἂν ἐπεζητεῖτο, εἰ μὴ παρῇ. ἅμα μέντοι φυλάσσου, μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζῃν αὐτοῖς, ἐθίσης ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, εἴαν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθῇσθαι.

κε'. Εἰς αὐτὸν συνειλοῦ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικὸν ἡγεμονικόν, ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι, καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο γαλήνην ἔχοντι.

κς'. Ἐξάλεψον τὴν φαντασίαν. στήσον τὴν νευροσπαστίαν. περιγράψον τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου. γνώρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοι, ἢ ἄλλῳ. δίελε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον,

Sectio 25. (ap. Lugdun. 22. Caf. 18.)

λο' κ. τ. λ. Arg. ceteraeque recte: ἢ ἄλλο —.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. Caf. 19.)

ἢ ἄλλο ὁμοιεῖδες.] In Xyl. i. expressum est, errore, opinor, operarum: εἰ ἄλ-

τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ] Menagius et Morus malebant: τὰ αὐτὰ [τὰυτὰ. Ferri tamen utcunque potest vulgaris.

Ad

25. Quaecunque vides, haec omnia jamjam mutabit natura, quae res omnes administrat, aliaque ex eorum materia efficiet, et ex horum rursus alia, ut mundus semper sit novus.

26. Si quis quidquid contra te peccaverit, statim considera, qua boni malive opinione ductus peccaverit: hoc enim perspecto, misereberis illius nec aut miraberis aut succensebis: nam forte et ipse idem, quod ille, aut aliud ejusdem generis bonum opinaris: oportet igitur illi ignoscere: sin ejusmodi res nec bona nec mala habueris, erranti facile benignus eris.

27. Noli tam saepe cogitare ea, quae tibi defunt, quam quae adsunt: sed ex iis, quae adsunt, optima quaeque selige, quo reputes tecum, quanto studio, nisi adversent, tibi ea requireres: cave tamen simul, ne dum illis libenter adquiescis, adfuescas ea tanti aestimare, ut si quando defueris, animo conturberis.

28. In temet ipsum te contrahe: ita comparata est mens ratione praedita, ut sibi ipsa sufficiat, iusta agens et hoc ipso tranquillitatem nacta.

29. Imaginationes absterge: adfectuum motus compece: tempus praesens circumscribe: cognosce, quidquid vel tibi vel alii contingit: rem subjectam in materiam et

P 5

formam

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. Caf. 20.)

καὶ τούτων χάριν ὑπομιμνήσκεσθαι] Haec verba in *Vat. A.* perperam sunt omissa.

μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζεῖν] *Vatic. A.* μὴ διὰ τοῦ

οὕτως ἀσμενίζεῖν. *Annot. Lugdun.* malebat διὰ τὸ οὕτως. n. n.

Sectio 28. (ap. Lugd. 25. p. Caf. 21. p.)

Sectio 29. (ap. Lugd. 25. p. 26. p. Caf. 21. p.)

Ad

νον, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐνόησον τὴν ἐσχάτην ὥραν. τὸ ἐκείνῳ ἀμαρτηθὲν, ἐκεῖ κατάλιπε, ὅπου ἡ ἀμαρτία ὑπέστη.

λ'. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. εἰςδύεσθαι τὸν νοῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιοῦντα.

λα'. Φαίδρουνον σεαυτὸν ἀπλότῃ καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιαφορία. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἀκολούθησον θεῷ. ἐκεῖνος μὲν Φησιν, ὅτι πάντα νομιστί. ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμῆσθαι, ὅτι τὰ πάντα νομιστί ἔχει· ἤδη λίαν ὀλίγα.

λβ'. Περὶ θανάτου· εἰ σκεδασμός, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις, ἤτοι σβέσις, ἢ μεταστάσις.

λγ'. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητον, ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια τὴν ἐαυτῆς γαλήνην κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ οὐ χειρόν τὸ ἡγεμονικὸν γέγονεν. τὰ δὲ κακούμενα μέρη ὑπὸ τοῦ πόνου, εἴ τι δύναται, περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω.

λδ'. Περὶ

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 26. p.

Caf. 22. p.)

εἰς τὰ γινόμενα] Verba εἰς τὰ *Vat. A.* perperam omisit.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27.

Caf. 22. p.)

ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα] *Depravatio hujus loci certa, emendatio non item. Hinc religioni mihi duxi, quidquam in textu immutare. Menagius malebat: καὶ τὰ δαιμόνια καὶ τὰ στοιχεῖα, et jam Xyl. δαιμόνια f. δαίμονες in mentem venerat. Mer. Caf. [in Notis ad Verf. Angl.] teste Gat.: τί δαί, εἰ μόνον τὰ στοιχεῖα; — in notis ad Edit. ve-*

ro: εἰ δ' ἄτομα τὰ στοιχεῖα vel εἰ δὲ μόνον τὰ στοιχεῖα. Boet.: ἔτι μᾶλλον εἰ διάμονα τ. στ. Reiske: οὐχὶ δὲ μόνον τὰ στοιχεῖα· — ἀρκεῖ δὲ μ., δ. π. νομ. ἔχει, οὐδὲν ἀνομιστί, ἢ, εἰ δὴ, λίαν ὀλίγα. Reche denique: εἶπε δὲ (sc. κατὰ) μόνον τὰ στοιχεῖα. Malim tamen: ἤτοι τὰ δαιμόνια, ἢ τὰ στοιχεῖα — ἀρκεῖ δὲ, sive Dei, sive elementa (atomi) sc. sint, ex quibus omnia ortum traxerint, tamen — Jam vero subit Antonino, satis esse, quod dixisset; pergīt igitur: ἀρκεῖ δὲ κ. τ. λ.

ἢ δὴ λίαν ὀλίγα] *Xyl. 1., Arg., Lugd.; Gatak. et quae eam*

formam divide: de hora novissima cogita: quod ab altero peccatum est, ibi relinque, ubi peccatum exstitit.

30. Intendendus est animus iis, quae dicuntur, mente penetrandum in ea, quae fiunt eorumque causas.

31. Exorna te simplicitate, verecundia et indifferenti ad ea, quae sunt medio inter virtutem et vitium loco, adfectione: genus humanum dilige: obsequere Deo. Omnia, inquit ille, certa fiunt lege: aut Dii aut atomi: at sufficit illud: omnia lege fiunt. Jam admodum pauca.

32. De morte: siue dissipatio fit, siue in atomos redactio, siue exinanitio, aut extinctio est, aut translatio.

33. De dolore: si intolerabilis est, mortem adfert: si diutius durat, tolerabilis est: mens etiam, dum in semet se recipit, tranquillitatem suam servat, nec deterior fit principalis animi pars: membra vero, quae dolore afficiuntur, de eo, si possunt, statuant.

34. De

eam sequuntur, dabant ἡ δὴ λίαν ὀλίγα. *Caf. et Oxon.* ἡ δὴ λίαν ὀλίγα. — *Caf.* malebat: ἡ δὴ λίαν ὀλίγα, aut pauca saltem, quae secus, quod vero an his verbis significari possit, dubito. *Boet.* εἰ μὴ λίαν ὀλίγα, aut paucis tantum exceptis. Ego, ut sensus verbis inesset, cum *Caf.* ἡ δὴ exprimendum curavi et ad sequentia retuli.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. Caf. 23. p.)

εἰ σκεδασμὸς κ. τ. λ.] *Xyl.* vertit, tanquam legisset: ἡ σκεδασμὸς; sed praestat vulgaris. Ingeniosa est *Mer. Ca-*

sauboni conjectura: ἡ σκεδασμὸς, εἰ ἔτομοι, εἰ δ' ἔνωσις, ἡτοι σβέσις, ἡ μετάστασις. — *Ed. Caf.* ἡ σκεδασμὸς, — caetera, ut vulgo.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 29. Caf. 23. p.)

κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ] Retinui vulgarem, quia quodammodo defendi potest. Pluribus tamen arriserit *Gatkeri* Conjectura κατὰ ὑπόληψιν — quae s. hujus libri f. 14, et VIII, f. 28, XII, f. 22. confirmari videtur.

περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω] *Reiske* malebat: περὶ αὐτῶν. n. n.

Ad

λδ'. Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἶαι, καὶ οἶα μὲν Φεύγουσαι, οἶα δὲ διώκουσαι. καὶ ὅτι ὡς αἱ θῆες ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἐπιφορούμεναι κρύπτουσι τὰ πρότερα· οὕτως ἐν τῇ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

λε'. [Πλατωνικόν·] ὧ ὅν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπῆς, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, ἄρα οἶαι τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον; αἰδύνατον, ἢ δ' ὅς. οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος. ἥκιστα γε.

λς'. [Ἀντισθενικόν·] βασιλικόν εὔ μὲν πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν.

λζ'. Αἰσχρόν ἐστι, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι, καὶ σχηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι ὡς κελεύει ἡ διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κατακοσμεῖσθαι.

λη'. Τοῖς πράγμασι γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι χρέων·

Μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐδέν.

λθ'. Ἀθα-

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. p. Caf. 23. p.)

ἐπ' ἄλλαις] *Ed. Woll., Glasg. et Mori:* ἐπ' ἄλλα, perperam.

κρύπτουσι τὰ πρότερα] *In Xyl.* τὰ προτέρη, operarum errore.

τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπ. ταχ. ἐκαλ.] *Nescio,* quid cogitaverit librarius, cui *Vatic. A.* debemus, cum scriberet τὰ ἐταίρα ὑπὸ τῶν κ. τ. λ.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 30. p. Caf. 24. p.)

Πλατωνικόν·] *Haec vox in Vat. A. deest. Videtur a librario quodam addita.*

ὧ ὅν ὑπάρχει διάνοια κ. τ. λ.] *Apud Platonem (de Rep. VI, p. 73. edit. Bipont.) eodem sensu, verbis paullulum immutatis, legitur: ἡ ὅν ὑπάρχει διανοία μεγαλοπρέπεια καὶ θεωρία κ. τ. λ. et ita fortasse Antoninus quoque scripserat. Vat. enim A. ita habet: ἡ ὅν ὑπάρχει διανοία*

34. De gloria: Mentis illorum intueri, quales sint, qualia et fugiant et sectentur: et sicut arenarum cumuli alii super alios expulsi priores abscondant, sic et in vita priora a succedentibus quam celerrime abscondi.

35. [Platonicum]: Qui mente praeditus est sublimi et tempus omne atque omnem rerum naturam diligenter contemplatus est, isne tibi videtur vitam humanam magni aestimare? Non profecto, inquit ille. Igitur nec mortem ille terribilem existimabit. Minime vero.

36. [Antisthenis illud]: Regium est, cum recte facias, male audire.

37. Turpe est, vultum obsequi animo, et ejus jussu se conformare et componere, ipsum autem animum ad sui ipsius arbitrium non conformari et componi.

38. Nam neutiquam homines rebus irasci docet:

Nil quippe curant ipsae.

39. Diis

νοῖα μεγαλοπρέπη καὶ θεωρία κ. τ. λ.

ἄρα οἷε κ. τ. λ.] Apud Platonem ipsum: οἰόντε οἷε.

ἦ δ' ὅς.] Perperam expressum est: ἦ δ' ὅς in Xyl. 1. et Arg.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 31.

Caf. 24. p.)

Ἀντίσθενικόν.] Deest in Vatic. A. et a librariis additum videtur.

εὖ μὲν πράττειν κ. τ. λ.] Haud dubitavi, pro vulgari μὲν εὖ πράττειν sic edere, ut apud Arrian. in Diff. Epictet.

IV, 6, 20. legitur. Eandemque lectionem, vel: εὖ μὲν πράττειν, jam Gatak. commendavit.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 32.

Caf. 24. p.)

ὑφ' ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κ. τ. λ.] Vatic. A. perperam: ὑφ' ἑαυτῆς καὶ σχηματίζεσθαι καὶ etc.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 33. p.)

Caf. 25. p.)

τοῖς πράγμασιν γὰρ κ. τ. λ.] πράγμασι cum Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. dedi. Ceterae πράγμασιν.

Sect.

λθ'. Ἀθανάτοισ τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάρματα δάης.
 μ'. Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν,
 Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μῆ.

μα'. Εἰ δ' ἡμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῶ,
 ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ καὶ τὸ δίκαιον.

μγ'. Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ'. [Πλατωνικά.] Ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον
 ἀντεῖπομι· ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἷσι δεῖν
 κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν, ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τι
 καὶ σμικρὸν ὄφελος· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν ὅταν
 πράττη, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγα-
 θοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.

με'. Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀλη-
 θείᾳ, οὗ ἂν τις αὐτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ
 ὑπ' ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ἕως ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα
 κινδυ-

Sect. 39. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ
 μῆ] Gat. et Menagius male-
 bant: καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν
 δὲ μῆ, et sic editum reperio
 apud Plutarch. in Παραμυθητ.
 πρὸς Ἀπολλ. p. 388. ed. Wyt-
 tenb. Lips. et p. 341. ed. Hut-
 ten. — In praeced. versu τὸ
 ὥστε in ed. Xyl. 1. in ὡς se
 depravatum est. At Arg. ce-
 teraeque cum Vatic. A. recte
 tenent: ὥστε.

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

παῖδ' ἐμῶ,] Ed. Lugdun.
 ἐμοῦ, Vat. A. ἐμῶν.

Sect. 42. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Sectio 43. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 34. p.
 Caf. 26. p.)

Πλατωνικά.] Deest in
 Vat. A. et a librario quodam
 additum videtur.

ἔγὼ δὲ τούτῳ ἂν δί-
 καιον λόγον κ. τ. λ.] Xyl. 1.
 ἔγὼ δὲ τούτον δίκαιον ἂν λό-
 γον κ. τ. λ., quam sequitur
 Lugd.,

39. *Diis leto exentis et nobis gaudia dones.*

40. — — — *tum vita omnibus*

Metenda, ut fruges: — — —

Ut ille vivat, ille non.

41. *Si me meosque liberos Dii negligant,*

Hujus etiam constet ratio.

42. *Aequum bonumque a me est.*

43. *Cum aliis neque lamentari neque exultare.*

44. [Platonica]: „Ego vero huic haud injuria hoc responderim: Parum recte dicis, homo, si putas magnam aut vitae aut mortis habendam esse rationem homini, qui vel ullius sit usus; et non illud potius duntaxat considerandum, quando quid agit, utrum iusta agat an injusta, ea, quae probi, an ea, quae improbi sunt.

45. Profecto enim res ita se habet, Athenienses. Quo quisque loco se ipsum constituerit, id optimum sibi esse ratus aut a magistratu constitutus fuerit, in eo, ut mihi vi-
detur,

Lugd., Caf. et Oxon. Jam vero *Arg.* melius: ἔγω δὲ τοῦ-
τω δίκαιον ἂν λόγον κ. τ. λ.
Gat. vero ceteraeque, prout
et nos edidimus; et ap. *Plat-*
onem *Apol. Socr.* IX, f. 16.
ed. *Fischeri* p. 65. ed. *Bipont.*
legitur.

ὅτου τι καὶ σμικρὸν
ἔφελος] Apud *Platonem* l. l.
additur ἔστιν.

ὅταν πρᾶττη] *Ficinus*,
obs. *Fischeri*, ad *Plat.* l. l. le-
gisse videtur: ὅταν τι πρᾶττη.
Fischerus tamen malebat: ὅ-
τ' ἂν πρᾶττη, et sic edendum
curavit.

ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.]
Vox ἔργα omittitur in *Xyl.* 1.,
Lugd., Caf. et Oxon.; additur
in *Argent.* ceterisque, ut et
apud *Platonem* l. l.

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 34. p.
Caf. 26. p.)

αὐτὸν τάξῃ] In libris *Pla-*
tonis l. l. in f. f. 16. ed. *Fisch.*
p. 66. ed. *Bip.* ἐαυτὸν τάξῃ.

ὑπ' ἀρχόντας] *Xyl.* 1. et
Lugd. perperam: ὑπάρχοντας.
Arg. ceteraeque: prout edi-
tum a nobis. In libris vero
Platonis ὑπὸ ἀρχόντος scriptum
est.

ἐν ταῦτα δεῖ, αἷς ἐμοὶ
δοκεῖ,

κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

μς'. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι. μὴ γὰρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὅποσονδὲ χρόνον, τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἑατέον ἐστὶ, καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ, καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναιξίν, ὅτι τὴν εἰμαρμένην οὐδεὶς ἂν ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον, τοῦτον, ὃν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς ἄριστα βιώῃ.

μς'. Περισκοπεῖν ἄστρων δρόμους, ὥσπερ συμπεριθέοντα· καὶ τῶς τῶν στοιχείων εἰς ἀλλήλα μεταβολαῖς συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τούτων φαντασίαι τὸν ῥύπον τοῦ χαμαὶ βίου.

μή. Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος. καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεωργίας, γάμους,

δοκεῖ, κ. τ. λ.]. In Xyl. 1., Lugd. et Cas. perperam editum est: ἐνταῦθα ὡς ἐμοὶ δοκεῖν. At jain Arg. veram lectionem exhibuit.

μήτε ἄλλο μηδὲν κ. τ. λ.]. Legendum, ut apud Platonem editum reperio: μὴ τε ἄλλο τι μηδὲν κ. τ. λ., quam illud omnes Antonini libri et editi et scripti ignorare videntur.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 34. p. Cas. 26. p.)

γενναῖον] Operarum vi-

tio in Woll. γενκίον editum est.

καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν κ. τ. λ.]. Ferri ut cunque potest haec omnium Antonini librorum lectio. Praestat tamen, quod apud Platonem legimus in Gorg. p. 142. ed. Bip.: καὶ τὸ ἀγαθόν ἢ τοῦ σώζειν κ. τ. λ.

μὴ γὰρ τοῦτο μὲν] Reiske malebat: μὴ γὰρ τοῦτο μόνον.

ἑατέον ἐστὶ] Cas. et Lugdun. εὐκτέον, ut et apud Platonem editum est. Ferri tamen

detur, permanere eum oportet, etiamsi cum vitae periculo sit conjunctum, neque mortem, neque aliud quidquam magis, quam turpitudinem, formidare.

46. Verum vide, o bone, ne aliud quid sit generosum et bonum, quam servare et servari: neque enim vivere hic quantumcunque tempus optandum est viro, qui vir sit: neque hujus vitae avidum esse oportet, sed his Deo permissis et fide habita mulierculis, fieri non posse, ut factum quisquam effugiat, hoc ei perpendendum est, qua ratione hoc ipso tempore, quo vita fungitur, quam optime vivat.,

47. Astrorum cursus contemplare quasi cum illis una circumactus et elementorum alius in aliud mutationes semper considera: ejusmodi enim cogitationes vitae terrestres sordes abstergunt.

48. Praeclarum est illud Platonis: et profecto eum, qui de hominibus loquitur, oportet et terrestria quasi ex superiore quodam loco intueri, singulas illas greges, exercitus,

men potest vulgaris, quod et Reiske ad h. l. adnotavit, si προ μὲν legitur μόνον, h. sensu: neque solum, quidquid vitae est, omittendum est, absque omni id retinendi studio, etc.

ταῖς γυναιξίν] Haec verba sollicitavit Xyl. et audacter tolli jussit Ann. Lugdun., at temere.

οὐδεὶς ἂν ἐκ φύγοι] Melius apud Platonem: οὐδ' ἂν εἰς ἐκ φύγοι.

τὸ ἐπὶ τούτῳ, κ. τ. λ.] Marc. Anton.

Menage malebat: τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ κ. τ. λ.

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 35. p. Cas. 27. p.)

ἄστρον δρόμου] Vat. A. ἄστρον δρόμον. haud male.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 35. p. 36. p. Cas. 27. p.)

Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος] Uptonus ad Arriani Diff. Epict. II, 14, 23. legi jubet καλὸν τὸ τοῦ Πυθαγόρου et hanc Sectionem cum priore jungi.

ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας κ. τ. λ.] Cas.

Q

ex

γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θόρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη πεικίλα, ἐορταίς, θρήνους, ἀγοραίς, τὸ παμμιγές, καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων συγκοσμούμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολάς. ἔξαστι καὶ τὰ ἐσόμενα προεφορᾶν. ὁμοειδῇ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ οὐχ οἷόν τε ἐκβῆναι τοῦ ῥυθμοῦ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἱστορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. τί γὰρ πλέον ὄψει;

ν'. Καὶ — — —

Τὰ μὲν ἐκ γῆς Φύντα, εἰς γαῖαν·

Τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου βλαστόντα γένη,

Εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον.

Ἡ τοῦτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν, καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν στοιχείων.

να'. Καὶ,

ex conjectura edidit ὥσπερ ποθὲν ἀνωθεν κάτω ἀγέλας κ. τ. λ.; eumque sequitur Οἶον.

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 36. p. Casf. 28. p.)

τὰ προγεγονότα κ. τ. λ.] Menagius malebat cum priori jungi et legi: καὶ τὰ προγεγ. κ. τ. λ.

καὶ τὰ ἐσόμενα προεφορᾶν] Vatic. A. perperam: καὶ τὰ σεμνὰ προεφορᾶν.

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 36. p. Casf. 28. p.)

Καὶ — — — τὰ μὲν ἐκ γῆς κ. τ. λ.] In his versibus, ex Euripidis Chrysippe prolatis, ut docuit Clem. Alexandr. Strom. l. VI. nihil contra Codicum Antonini auctoritatem mutare volui. Omnia igitur ita invenies, ut in prioribus Edd., nisi quod μὲν a nobis post τὰ collocatum est, in quo nobis praeivit Cod. Vatic. A. Idem quoque, sed perperam, pro

citius, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, interitus, iudiciorum turbas, loca deserta, varias barbarorum gentes, festa, funera, nundinas, promiscuam colluviem atque mundum ex rebus contrariis adornatum.

49. Praeterita mente recolere oportet et tot imperiorum mutationes: licet [inde] et, quae futura sunt, prospicere: ejusdem enim omnino generis erunt, neque poterunt eorum, quae nunc sunt, modum transgredi: proinde etiam par est, per quadraginta annos vitam perlustrare humanam, atque per decem annorum millia: quid enim amplius videbis?

50. Et:

[*Retroque meant,*] quae terra dedit,

Iterum in terram: quod ab aethereo

Venerat ortu, coeleste poli

Repetit templum.

Quid hoc? dissolutio atomorum invicem complexarum et talis aliqua dispersio elementorum sensu carentium.

Q 2

51. Et:

pro γῆς exhibet τῆς, in seq. versu: τὰ δὲ πᾶσι (sic). Grotius ita disponendos et resituendos putabat:

[Χωρεῖ δ' ὀπίσω] τὰ μὲν ἐκ
γαίας

Φύντ' εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ'
αἰθερίου

Βλαστόντα γονῆς εἰς οὐρά-
νιον

Πόλον ἦλθε πάλιν· - - -

*H τοῦτο διάλυσις κ.
τ. λ.] Reiskius H vel tollen-

dum putat, quippe ex praecedenti N ortum, sive τί τοῦτο; διάλυσις κ. τ. λ. legendum: quae quidem conjectura caeteris, quas seq. nota indicabo, palmam praeripere videtur.

καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμός κ. τ. λ.] Gat. malebat: ἢ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. aut ἢ καὶ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. Morus autem ἢ τις σκορπισμός.

Ad

καί. Καί,

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι, καὶ μαγγανεύμασι
Παρεκτρέποντες ὀχετὸν, ὥστε μὴ θάπτειν.

Θεόθεν δὲ πνέοντ' οὐρον

Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύρτοις.

νβ'. Καββαλικώτερος ἀλλ' οὐχὶ κοινωνικώτερος, οὐδὲ αἰδημονέστερος, οὐδ' εὐτακτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, οὐδὲ εὐμενέστερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

νγ'. Ὅπου ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δευρόν· ὅπου γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξεστι διὰ τῆς εὐδοούσης καὶ κατὰ τὴν κατὰσκευὴν προϊούσης ἐνεργείας, ἐκεῖ οὐδεμίαν βλάβην ὑφορατέον.

νδ'. Παν-

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 37. Caf. 28. p.)

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγγανεύμασι] ποτοῖσι dedi ex Xyl. 1., quacum consentit Vatic. A. Perperam autem scriptum in illo: πότοισι. Bas. (teste Caf.) et Argent. ceteraeque πότοις legunt. Apud Plutarchum in Consolat. ad Apollon. p. 339. T. VII. ed. Hutton., p. 386. ed. Wyttenb. Lips. hic versus sic exhibetur: Βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι. Codd. vero Euripidis, ex cujus Supplicibus duo priores hujus sectionis versus afferuntur, teste Gat. νωτοῖσι καὶ στρωμαῖσι καὶ μαντεύμασι, apud quem pro νωτοῖσι Brodaeus emendabat: νωξεοῖσι, repugnante Cantero;

Grotius vero νότοις, Cameraarius denique ὄχοις, eodem observante Gat.

Caeterum inter Sect. 51. et 52. in Xyl. 1. (Bas.), Arg. et Lugd. haec verba leguntur: οὐκ ἔστιν ἀρχὴ τοῦτο, ἀλλὰ τῶν ἀνωτέρω τῶν πρὸ τῶν Πλατωνικῶν συναφές. Verum jam Caf. et Gatak: ea, quippe e glossa, eaque falsa, in textum illata, exilire jusserunt.

Ad Sect. 52. (ap. Lugd. 38. Caf. 29.)

Καββαλικώτερος· ἀλλ' οὐχὶ κ. τ. λ.] Praeunte Caf. pro vulgari καββαλικώτερος recepi καββαλικώτερος, quod et Gat. probat. Vatic. A. in παμβαλικώτερος depravavit. Nimis lepidus erat Boet., dum vulgarem

51. Et:

*Potū ciboque atque id genus cupediis**Cursum moramur, cita mors nē nos obruat.**Divinitus at spirantem auram**Pati necesse est cum labore et lacrimis.*

52. Est aliquis te luctae peritior: at non societatis amantior, non verecundior, non obsequentior ad ea, quae accidunt, nec placidior adversus aliorum peccata.

53. Ubi effici potest opus ullum secundum rationem sanā, quae hominibus cum Diis ipsis communis est, ibi nihil potest esse, quod reformides: ubi enim fructum consequi licet actionis prospere fluentis et secundum constitutionem tuam progredientis, ibi nē suspicio quidem damni est.

Q 3

54. Ubi

garem per τὸ peritior trans-
tulisse sibi videbatur.

ποινωικώτερος] Veram
hujus vocabuli formam cum
Moro restitui; in vulgaribus
legitur ποινωικώτερος, quod et
invito Gat., in editione Can-
tabrig. exhibetur.

εὐτακτότερος] Vatic. A.
perperam: ἀτακτότερος.

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 39. p.
Caf. 30. p.)

Hanc Sectionem servarunt
etiam Vat. 3. 4. 5. 6., Med.
Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et
Guelf.

καὶ ἀνθρώποις] Vat. 3.
4. 5. 6., Flor. 2. 4. et Paris.
perperam: καὶ ἀνθρώπων. Va-
tic. A. autem et Flor. 1. et 3.
recte servarunt καὶ ἀνθρώποις.

Ne quid praeteream, et hoc
moneo, articulum τὸν αὐτὸ
κινὼν perperam in Vatic. 4.
omissum esse.

κατὰ τὴν κατασκευὴν
προϊούσης κ. τ. λ.] Vat. 3.
4. 5. 6., Med. 1. 2. et Paris.
legunt κατὰ τὴνσκευὴν, per-
peram. Vera lectio in Vat. A.
et Med. 4. servata est. Med. 3.
a prima manu quoque; κατὰ
τὴν κατασκευὴν; in margine
vero ab insulso lectore s. scri-
ptore notatur: γρ. κατὰ τὴν
σκευὴν. Idem Med. 3. et Pa-
ris. προϊούσης in ποιούσης de-
pravavit.

ὑφορατέον] In Xyl. 1.
mendose expressum est ὑφορα-
τέον. ὑφορατέον autem omnes
Codd. nostri constanter te-
nent.

Ad

16 νδ'. Πανταχοῦ καὶ διηγεῖσθαι ἐπὶ σοί ἐστι, καὶ τῇ παρούσῃ συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστεῖν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεισθαι, καὶ τῇ παρούσῃ Φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μήτι ἀκατάληπτον παρεισρῇ.

νε'. Μὴ περιβλέπου ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' εὐθὺ, ἐπὶ τί σε ἡ φύσις ὁδηγεῖ, ἥτε τοῦ ὅλου διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ, διὰ τῶν πρακτέων ὑπὸ σου. πρακτέον δὲ ἐκάστῳ τὸ ἐξῆς τῇ κατασκευῇ: κατασκευάσται δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντός ἄλλου, τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων ἕνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν. τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ, τὸ κοινονικόν ἐστι· δεύτερον δὲ, τὸ αἰνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις. λογικῆς γὰρ καὶ νοερᾶς κινήσεως ἴδιον περιορίζειν ἑαυτήν, καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι μήτε αἰσθητικῆς μήτε ὀρμητικῆς κινήσεως. ζωώδεις γὰρ ἐκότεραι. ἡ δὲ νοερά ἐθέλει πρωτιστεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπ' ἐκείνων. δικαίως γὰρ πέφυκε γὰρ χρηστική πᾶσι ἐκείνοις. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον καὶ ἀμεξεπάρτητον. τούτῳ οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικόν εὐθέως περιμένει, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτοῦ.

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

καὶ ἐκείνῳ

ση συμβάσει, τοῖς παροῦσιν ἀνθρώποις.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 40. Cas. 31.)

ἡ γὰρ τοῦ ὅλου κ. τ. λ.] Vat. A. perperam: ἡ γὰρ τῶν τοῦ ὅλου.

πρακτέον δὲ ἐκάστῳ]

In

54. Ubique et semper in te situm est, et in casu praesenti pie adquiescere, et cum hominibus, qui nunc tecum sunt, secundum jus fasque versari, et ea, quae nunc se obferunt, visa accurate explorare, ne visum, quod comprehendendi non potest, clam subrepat.

55. Noli aliorum mentes circumspicere, sed eo recta intueri, quo natura te ducit; natura, inquam, Universi per ea, quae tibi contingunt, tua vero per ea, quae te agere jubet: hoc autem unicuique agendum, quod constitutioni ejus consentaneum est: nata autem sunt reliqua animalia rationalium cassia, sicut et in omnibus aliis deteriora meliorum gratia, ratione praedita autem sui invicem naussa: atqui praestantissimum in hominis natura est, societatis studium; secundum corporeis adfectionibus non succumbere: adfectioni enim, quae a ratione et intellectu oritur, proprium est, se ipsam circumscribere, neque unquam sensuum atque impetus adfectionibus succumbere: animaliam enim utraque est: intellectualis vero principatum sibi vindicat, nec ab illis regi se patitur: natura enim ita est comparata, ut illis utatur: tertiam in natura rationali est, a temeritate in adfentiendo et errore alienum esse. In haec igitur intenta principis illa animi pars recta procedat, et habebit, quod suum est.

In *Cas.* operarum errore ἐκασω experssum reperio.

ἡ σπερ καὶ ἐπὶ παντός —] ὡς περ, illud perperam omissum est in *Nat. A.*

τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων ἔχεκεν]. *Nat. A.* — τῶν κρείττον, perperam.

Q. 4. 56. Ad

τὰ δὲ λογικά] In *Xyl. i.* perperam: τὰ τὸ λογικά experssum est.

καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι] *Nat. A.* καὶ μήπω ἡττᾶσθαι.

περαίνετω, καὶ ἔχει —] *Menag.* malebat: περαίνει τε καὶ ἔχει. τ. λ. n. p.

Ad

νς'. Ὡς ἀποταθνηκότα δεῖ καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, καὶ λοιπὸν ἐκ τοῦ περιόντος, ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νς'. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. τί γὰρ ἀρμοδιώτερον;

νη'. Ἐφ' ἐκείνου συμβαίνοντος ἐκείνους πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχειν, εἰς τὰ αὐτὰ συνέβαινεν, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἀμέμφοντο· νῦν αὖ ἐκείνους ποῦ; οὐδαμοῦ· τί οὖν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; οὐχὶ δὲ τὰς μὲν ἀλλοτριὰς τροπὰς καταλείπειν τοῖς τρέπουσι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρήσι γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σου ἔσται· μόνον πρότερον, καὶ θέλε σκευτῷ καλῶς εἶναι ἐπὶ πάντες αὐτῷ πράσσας· καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἂν αὐτῇ ἡ πράξις.

Ad Sect. 56. Cap. Lugd. 41. p. 32. p.)

Retinui h. l. Sectionem vulgarem, non, quod placet, sed quod defendi potest. Conjecturarum vero, quas ad h. l. protulerunt VV. DD. omnium maxime placet Reiskii, qui post νῦν addit negativam οὐ, h. l.: *οὐ πρέπει σε, tanquam mortuus fuisses, nec ad hoc usque tempus vixisses, quicquid vitae tibi superest, id naturae convenienter vivere.* Quod si cui non placet, Reiskius post νῦν inouletari jubet παρὰ φύσιν. Recke denique malebat: *ὥς*

ἀποταθνηκότα, τῇ μέρῃ νῦν βεβιωμένῳ.

Ad Sect. 57. Cap. Lugd. 42. p. 32. p. 40. p.)

Non improbanda mihi videtur ratio Casaub., qui hanc Sectionem, praeunte utraque Xyl. editione, priori iungendam putabat.

μόνον φησὶ In Xyl. i. expressam erat *μόνος*; hinc monuit Menag. ad h. l.: *vel μόνως, vel μόνον legendum.* At *μόνον* in ceteris Edd. obtinet.

56. Ad mortui instar ejusque, cui ad hoc, duntaxat tempus vivere licuit, quod reliquum est vitae, id quasi ex abundantî naturae convenienter, fac, vivas.

57. Id solum dilige, quod obvenit et fato tibi destinatum est: quid enim magis congruum?

58. In singulis, quae accidunt, eos ante oculos habere oportet, qui, quum eadem ipsis evenirent, aegre tulerunt, rei novitatem mirati sunt, eamque reprehenderunt. Ubi jam sunt illi? Nusquam. Cur igitur tu horum similis esse vis? cur non potius motus hos alienos iis relinquis, qui alios talibus adficiunt usque ipsi adfiuntur; ipse quidem in id solum intentus, quæ ratione illis utaris? Uteris autem recte tibi quæ materia erunt, modo sedulo animum adverteris et omni in actione te bonum præstare volueris. Denique memento utriusque, [nihil tua interesse, quæ eveniant,] maximi autem tua interesse, quid agas.

Q. 5. 59. Im

το δὲ αὐτῷ συμβαῖνον] *Menag.* malebat: σεαυτῷ. n. n.

Ad Sect. 58. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 33.)

οἱ αὐτὰ συνέβαι, κεν] *Vat.* At perperam: οἱ αὐτὰ κ. τ. λ. [περὶ σοὶ πᾶς χαῖσθαι κ. τ. λ.] *Reiske* malebat: περὶ τοῦ πᾶς χαῖσθαι κ. τ. λ. n. n.

ὕλη σου ἔσται] *Gat.* σοὶ malebat.

μόνον πρόσεχε καὶ θέλε σεαυτῷ καλῶς εἶναι] *Gat.* τὸ σεαυτῷ loco suo mo-

tum et statim post πρόσεχε addendum esse autumat. At *vetgaris* defendi potest.

αὐτὰ πρὸς σε] *Menagii* conjecturae: οὐ πρός τιν' αὐτῇ πράξι paucis probatum mihi puto.

καὶ ἐμνήσομαι ποτε ἔργων ἰδού καὶ διὰ φανερῶν οὐ πρὸς ἐμὲ] *Haes* verba, quamquam sine dubio corrupta, tamen intacta relinquenda putavi, quum incerta in talibus sit emendatio sine meliorum Codd. usu. *Gat.* corrigebat: ἐπ' αὐφ' ὅτε ἔργων, et deinde ἀδιόφθ' ὅτε. *Reiske*:

ke:

υθ'. Ἐνδον βλέπει. ἔνδον ἡ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ
καὶ ἑναβλύειν δυναμένη, εἰς αἰεὶ σκιάπτης.

ξ. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διερρίφθαι,
μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν σχέσει. οἷον γάρ τι ἐπὶ τοῦ προς-
ώπου παρέχεται ἡ διάνοια συνετὸν αὐτὸ καὶ εὐσχημον συν-
τηροῦσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ σώματος απαιτητέον.
πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύειν φυλακτέα.

ξά. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιστοκῇ ὁμοιοτέρα, ἥπερ τῇ
ὀρχηστικῇ. κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπέπτοντα καὶ οὐ προεγνω-
σμένα, ἑτοιμος καὶ ὥπταις ἐστάναι.

ξβ. Συνεχῶς ἐφιστάμεναι, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὑφ' ὧν
μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν. οὔτε γὰρ
μέμνηται τοῖς ἀκουσίως πταίουσιν, οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσει,
ἐμβλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ. Πᾶσα ψυχὴ ἀκούσα, Φησὶν, σπέρνεται ἀληθείας·
οὕτως οὖν καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας,
καὶ παντὸς τοῦ τοιούτου. ἀναγκαιοτάτον δὲ τὸ διηλεκτικῶς τού-
του μεμνησθαι. ἔση γὰρ πρὸς πάντας προύτσρος.

ξδ. Ἐπὶ
Ad Sect. 60. (ap. Lugd. 44.
Caf. 35.)
καὶ εὐσχημον συντη-
ροῦσα] Vatic. A. perperam:
καὶ εὐσχημον καὶ συντηροῦσα.
Pro συνετὸν Caf. συνεστὸς le-
gendum esse suspicabatur.
n. n.

Ad Sect. 59. (ap. Lugd. 43.
Caf. 34.)

Ἐνδον βλέπει] Vatic. A.
legit: ἔνδον σκέπε. Opinor
igitur ab initio scriptum fuisse:
ἔνδον σκάπτε.

Sectio 61. (ap. Lugdun. 45.
Caf. 36.)

Ad Sect. 62. (ap. Lugd. 46. p.
Caf. 37. p.)

Hanc et sequentem Sectionem
servarunt etiam Vat. 2.

59. Introspecte: intus enim fons est boni isque perenniter scaturiens, siquidem semper fodias.

60. Oportet etiam corpus fixum esse et nec motu nec gestu temere jactari: sicut enim vultu mens se prodit, eumque et compositum et decorum servare studet; ita et in toto corpore, ut idem fiat, adnitendum est: haec autem omnia sine adfectione observanda sunt.

61. Ars vivendi luctatoriae quam saltatoriae similior est: quatenus et illa ad ea, quae ex improvviso incidunt, paratus et immotus consistit.

62. Adsiduo tecum perpende, quales sint ii, a quibus laudari et praedicari cupis, et qualibus praediti mentibus: tum enim nec eos inculabis, qui inviti peccant, neque eorum testimonium desiderabis, opinionum consiliorumque, quae capiunt, fontibus causisque perspectis.

63. „Omnis anima, inquit, invita veritate privatur.“ Ego et iustitia et temperantia et benevolentia, et omnibus ejus generis virtutibus. Hoc autem crebro meminisse quam maxime necessarium est: eris enim ita erga omnes mitior.

64. In

3. 4. 5. 6. Med. Flor. 1. 2.

3. 4., Paris. et Guelf.

[ἐφιστάμενοι] Med. 3. ἐφιστάμενοι. Ceteri nihil mutant.

[οὐτὲ ἐπιμαρτυρήσεως] Guelf. οὐτὲ ἐπιμαρτυρήσεως.

[ἐμβλέπων ἐς τὰς κ. π. λ.] ἐμβλέπων εκ. Kat. 2. 3.

4. 5., Med. 1. 2. 3. 4. et Hofschel. dedi pro vulgari ἐς βλέπων, quod Gat. vel in ἐς βλέπων vel in ἐς βλέπων immutandum putabat. Vat. 6. legit ἐς βλέπων, et in Paris. ἐμβλέπων scriptum est, quod et

Menag. ad h. l. adnotavit, qui eam lectionem vulgari praefereendam putabat.

Ad Sect. 63. (ap. Lugd. 46. Bat. Caf. 37. p.)

[Πᾶσαι ψυχὴ δύνανται, φησὶν, στέρεται κατὰ λ. φ. Vht. 1. 3. 4. 6., Paris. et Guelf. πᾶσαι ψ. φησὶν, ἀνεστῶστέ, κατὰ λ.]

[οὐτὼς οὖν] Vatic. 1. perperam: αὐτὼς οὖν. καὶ ὁ φροσύνης] Haec verba Vat. 2. ignorat.

Ad

ξδ'. Ἐπὶ μὲν παντὸς πόνου, πρόχειρον ἔστω, ὅτι
 οὐκ αἰσχρὸν, οὐδὲ τὴν διάνοικον τὴν κυβερνῶσαν χεῖρα ποιεῖν
 οὔτε γὰρ καθὸ υἱική ἐστίν, οὔτε καθὸ κοινωτική, διαφθεί-
 ρει αὐτήν· ἐπὶ μὲν τοι τῶν πλείστων πόνων, καὶ τὸ τοῦ
 Ἐπικεύρου σοὶ βοηθεῖτω, ὅτι οὔτε ἀφόρητον, οὔτε αἰώμιον,
 ἐὰν τῶν ὄρων μνησινεύῃς, καὶ μὴ προσδοξάζῃς καμείνουσα δὲ
 μέμνησο, ὅτι πολλὰ πόνω τὰ αὐτὰ ὄντα, λατθάνει δυσχε-
 ρανόμενα, ὅσον τὸ νυστάζειν, καὶ τὸ καυματίζεσθαι, καὶ τὸ
 ἀπορεντέειν· ὅταν οὖν τις τούτων δυσχερεστῆς, λέγε ἑαυτῷ,
 ὅτι πόνω ἐνδίδως.

· · · · · ξέ· Όρα, μήποτε τοιοῦτον πάθος πρὸς τοὺς ἀπαν-
θρώπους, οἷόν τι ἐν Στρατοὶ πρὸς τοὺς ἀνδραπόδας.

Ad Sect. 64. (ap. Lugd. 47. Ad Sect. 65. (ap. Lugd. 48.

Ad Sect. 64. (ap. Lugd. 47.
Cap. 38.)

ἰσχυρὰ τὴν διὰ τὴν κτλ. κτλ.
βερν.] Xyl. 1. et Arg. opera-
rum, opinor, vitio: ἀποκατα-
τῶν κυβερν. scriptum exhi-
bent.

Quantquam quodammodo explicari potest haec lectio vulgaris, magis tamen placet emendatio vel *Cas.*: καὶ ἀπογινῆκε, vel *Retsk.*: καὶ ἀποκαθολικῆ ἐστὶ. *Casauboni* conjecturam in Interpretatione lat. secutus sum.

Ad. Sect. 65. (ap. Lugd. 48.
Cas. 39.)

"Ὁρα, μήποτε κ. τ. λ.]
Var. A: *perperam:* ὄρα, μή-
 ποτε κ. τ. λ.
 ...οἶαν οἱ ἀνθρώποι πρὸς
 κ. τ. λ.] *Gat:* *malebat:* οἶαν οἱ
 ἀνθρώποι πρὸς κ. τ. λ., quae
 quidem conjectura, quam
 quam non admodum necessa-
 ria, tamen satis ingeniosa
 est.

Ad Sept. 66. (ap. Lugd. 49.
Caf. 40.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Vatic. 3. 4. 5. 6., Medicei quatuor, Paris. et Guelph.

64. In omni dolore hoc in promptu sit, eum nec turpem esse, nec mentem gubernatricem reddere deteriorem: neque enim eam, quatenus ratione praedita est, neque quatenus societatis amans, corrumpere potest: re vera quidem in plerisque doloribus adjumentum tibi sit Epicuri illud, nec intolerabilem esse dolorem, nec aeternum, si finium, quibus continetur, memor sis, nec ex opinione aliquid adjicias. Id quoque recordare, multa, quae eandem cum labore habeant naturam, occulte molestiam exhibere, ut dormituri, aestu adfici, fastidire: quorum quoties aliquid moleste fers, dic tibi, dolori te succumbere.

65. Cave usquam erga inhumanos sic adficiaris, ut homines erga homines.

66. Unde nobis constat, an non Telauges praestantior fuerit indole, quam Socrates? neque enim satis est, Socratem gloriosiori morte occubuisse aut solertius cum sophistis

εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθ.] Sic cum de Joly edidimus, Codd. Msptt. fidem secuti. Editiones ceterae dabant: εἰ τηλαύγης (scribendum sane foret τηλαυγῆς) Σωκράτης καὶ διάθεσιν etc. *Vatic.* A. ita locum legit: εἰ μὲν (voluit sine dubio μὴ) Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθ. *Codd. Med.-Flor.* et *Parif.* cum *Guelf.* prout nos edidimus, nisi quod *Med.* 2. articulum τὴν ante διάθ. omittit. *Vatic.* 3. 5. 6. perperam omittunt particulam negativ. post εἰ; in caeteris vero cum aliis libris scriptis congruunt.

Ex reliquis Codd. nihil varietatis a lect. vulgari adnotatum reperimus. *Menag.* (ad *Diog. Laert.* II, f. 24. et in *Notis* msptis) autem et *Reiskius* locum hunc ita legendum putarunt: εἰ Τηλαύγους Σωκράτης τὴν διάθ. etc. Quae quidem conjectura, quod ad sensum attinet, cum lectione *Codd.* Msptt. optime convenit, et a *Dacierio* comprobata est.

ἐντρεχέστερον] *Cod. Parif.* ἐντρεχέστερος, quod quidem ferri possit.

καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν, καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευσθεὶς ἄγειν γεννικώτερον ἔδοξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ οὗ καὶ μάλιστα ἂν τις ἐπιστήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ σκοπεῖν, ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Ἰωκράτης, καὶ εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεοὺς, μήτε εἰκὴ πρὸς τὴν κακίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δουλεύων τινὸς ἀγνοία. μήτε τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τοῦ ὅλου ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τοῦ σαρκιδίου πάθεσιν ἐμπαρέχων συμπαθῆ τὸν νοῦν.

ξζ'. Ἡ φύσις οὐχ οὕτως συνεέρασε τῷ συγκρίματι, ὥς μὴ ἐφείσθαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι. λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωρισθῆναι· τούτου μέμνησο αἰεὶ. καὶ ἔτι ἐκείνου,

καρτερικώτερον] Hoc quidem retinui, quippe concinnius, quam Comparativa et praecedant et sequantur. Idem quoque habent *Vatic. A. 2.* et *3.* Ceteri autem *Vat.* et *Flor.* καρτερικώτατα, et *Paris.* καρτερικώτατον.

γεννικώτερον] Hanc lectionem, quam omnes Msspti constanter tenent, nisi quod *Med. - Flor. 1.* γενικώτερον habet, ex Edd. *Xyl., Lugdun., Cas.* et *Oxon.* revocavi. In *Basil.* puto, primo editum erat vulg. γεννικώτερον; (saltem *Argent.*, quae eam presse sequitur, ita legit). Hinc in caeteras Edd., ne *De-Jolyana* quidem excepta, manavit.

ἐν ταῖς ὁδοῖς] In *Xyl.* perperam: ἐν τοῖς ὁδοῖς expressum est.

ἐπιστήσειεν] Ita omnes libri scripti pariter ac editi. Retinui igitur, quamquam et *Menag.* ad *Diogen. Laert. II.* f. 24. et *Gatak.* ἀπιστήσειεν reponi malebant; de quo pluribus in Commentario ad h. l.

ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν] *Vat. 3.* perperam: ποίας τινὰ τὴν ψυχὴν.

εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι κ. τ. λ.] Codd. *Vat. 4. 5. 6., Med. - Flor. 4.* et *Paris.* in verso ordine legunt: εἰ ἐδύνατο τῷ δίκαιος εἶναι ἀρκεῖσθαι τὰ πρὸς κ. τ. λ., omisso insuper in *Med. 4.*

phistis differuisse et patientius in summo frigore pernoctasse, Salaminium illum sistere jussu generosius resistere maluisse aut in viis fastum prae se tulisse, (ad quod quis vel maxima animum adverterit, si modo verum sit): sed hoc considerare oportet, quali animo fuerit Socrates, an hoc contentus agere potuerit, quod iustum se hominibus praeberit et pium erga Deos, nec malitiae cujusquam frustra indignatus sit, nec ignorantiae servili modo adsentatus, nec denique quidquam ab Universo sibi assignatum aut tanquam peregrinum quid exceperit, aut tanquam intolerandum sustinuerit, nec unquam carunculae adfectionibus mentem adfici passus sit.

67. Non ita te naturae huic mixtioni commisit, ut tibi non liceat te ipsum circumscribere, et, quae tui sunt muneris, per te ipsum efficere: omnino enim fieri potest, ut divinus homo fias et nemini tamen notus sis. Hujus sem-

Med. 4. articulo τῷ ante δίκαιος.

μήτε εἰκῇ] *Codd. Med. Flor.* 1. 3. 4. μήτ' ἐκεῖ habent.

μηδὲ μὴν δουλεύων] *Med.* 2. μηδὲ μὴ δουλεύων, *Paris.* μηδὲ μὴ δ. (*sic*) et *Med.* 3. μὴν ante δουλεύων omittit.

ὑπομένων] In omnibus et Editis et Scriptis comparat. Nec sane necessaria admodum, quamvis apta est *Reiskii* Conject. ὑποτρέμων s. ὑποφεύγων reponentis.

τὸν νοῦν] Haec verba cum sequenti Sectione conjungi placuit de *Joly*. Verum ita h.l. aliqua vox desideraretur.

Ad Sect. 67. (*ap. Lugd.* 50.

Caf. 41. p. 42.)

συνεκέρασε τῷ συγκρίματι] Defendi quodammodo potest vulgaris ita, ut subaudiatur σεαυτὸν. Interim non nego, hanc rationem esse paullo duriores. Malim igitur posteriora verba *Sect.* praeced. duplicare et hanc Sectionem ita legere: τὸν νοῦν ἢ φύσιν κ. τ. λ., aut utramque Sectionem continuare addito ὃν ab initio Sectionis posterioris. *Menage* et *Gatak.* malebant ἢ φ. οὐ. οὐ. συνεκέρασε σὲ τῷ συγκρίματι (s. συγκρίματι addit *Men.*). *Salmas.* autem συνεκέρασε τὸ σοῦ συγκρίματι.

ἀπ' ἡλ.

νου, ὅτι ἐν ὀλγυίοις κείται τὸ εὐδαιμόνως βιώσαι. καὶ μὴ ὅτι ἀπηλπισαὶς διαλεκτικὸς καὶ φυσικὸς ἔσσεσθαι, διὰ τοῦτο ἀπογενῆς καὶ ἐλευθέρου, καὶ αἰδήμων, καὶ κοινωνικὸς, καὶ εὐπειθὴς Θεῷ.

ξή. Ἀβιάστως διαζῆσαι ἐν πλείστη θυμηδία, καὶ πάντες καταβοῶσιν, ἅτινα βούλονται, καὶ τὰ θηρία διασπῆ τὰ μελῦδρια τοῦ περιτετραμμένου τούτου Φυράματος. τί γὰρ καλύει ἐν πᾶσι τούτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρήσει τῶν ὑποβεβλημένων ἐτοιμῇ; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσπίπτοντι, τοῦτο ὑπάρχεις κατ' οὐσίαν, καὶ κατὰ δόξαν ἀλλοιοῦν φάνη· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι, σὰ ἐξήτουν· αἰεὶ γὰρ μοι τὸ παρὸν, ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπου ἡ Θεοῦ. πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, Θεῷ ἢ ἀνθρώπῳ ἐξοικειοῦται, καὶ οὔτε καινόν, οὔτε δυσμεταχείριστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ'. Τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης τοῦ ἥθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μῆτε σφύζειν, μῆτε ναρκᾶν, μῆτε ὑποκρίνεσθαι.

ο'. Οἱ Θεοὶ ἀθάνατοι ὄντες, οὐ δυσχεραίνουν, ὅτι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δέησει αὐτοὺς πάντως αἰεὶ τοιούτων ὄντων καὶ τοσού-

ἀπηλπισαὶς] *Vat. A. vi-*
tiose: εὐπηλπισαὶς.

ἐλευθέρου] *Caf. male-*
bat: ἐλευθέρου. n. n.

Ad Sect. 68. (ap. Lugd. 51.
Caf. 42.)

καταβοῶσιν] *Arg., ne-*
scio, an et *Basil.*, καταβιῶσιν,
sensu quidem haud inepto.

καὶ κρίσει περὶ τῶν
περιεστηκότων κ. τ. λ.]
καὶ κρίσει τῇ περὶ τῶν περιεστ.
Xyl., Arg., Lugd., Caf. et
Oxon. Ignorat autem hunc
articulum *Vat. A.*, qui inver-
so ordine haec verba ita ex-
hibet: καὶ περὶ τῶν περιεστη-
κότων κρίσει ἀληθεῖ. καὶ χρήσει
κ. τ. λ.

καὶ ν

semper memento, simul et illius, paucissimis ad vitam beatam opus esse, et quamquam desperes, te Dialecticae aut Physicae peritum futurum, noli tamen desperare, te liberum, verecundum, societatis studiosum et Deo obsequentem fore.

68. Tutum ab omni vi in summa animi hilaritate vivere licet, etiamsi omnes, quae velint, adversus te vociferentur, etiamsi membra corporeae illius miscelae, quae te circumdat, a feris lanientur. Quid enim obstat, quo minus inter haec omnia mens tranquillam se servet, de rebus, quae circumstant, recte judicet, iisque, quae prae manibus sunt, prout decet utatur: ita ut iudicium rei, quae incidit, dicat: hoc es re vera, quamquam opinione alius generis esse videris; usus porro rei, quae incidit, dicat: te quaerebam. Etenim semper mihi praesens res quaecunque virtutis rationi et societati consentaneae et in universum aut humanae aut divinae artis materia est: Quidquid enim accidit, id vel Deo vel homini familiare est, et neque novum neque tractatu difficile, sed familiare et tractabile.

69. Morum perfectio hoc praestat, ut omnem diem tanquam supremum agas, neque palpites, neque torpeas, neque simules.

70. Dii, immortales quum sint, tamen non aegre ferunt, quod in aevo tam diuturno semper omnino tot tales-
que

καὶ ὅτι κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φάνη] *Menage* malebat φανῆς. Ferri tamen potest vulgaris.

τέχνης ἀνθρώπου ἢ θεοῦ] *Reiske* malebat ἀνθρώπου θεοῦ. Non vero temere sollicitanda est vulgaris.

θεῶ ἢ ἀνθρώπῳ] *Reiske* rursus emendat θεῶ ἀνθρώπῳ.

Marc. Anton.

Ad Sect. 69. (ap. Lugd. 52. Cas. 43.)

τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης] *Vatic. A.* vitiose: τοῦτο ἔχει τοῦ τελειότης.

Ad Sect. 70. (ap. Lugd. 53. p. Cas. 44. p.)

Hanc Sectionem servarunt etiam *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Florent. 1. 2. 3. 4., Paris. et*

R

Guelf.

τοσούτων Φαύλων ἀνέχεσθαι· προσέτι δὲ καὶ κήδονται αὐ-
τῶν παντοίως. σὺ δὲ ὅσαν οὐδέπω λήγειν μέλλων, ἀπαυδάς;
καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν Φαύλων;

αά. Γελοῖόν ἐστι τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ Φεύγειν,
ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων Φεύγειν, ὅπερ ἀδύ-
νατον.

οβ. Ὁ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὐρίσκη μῆ-
τε νοερὸν, μήτε κοινωνικόν, εὐλόγως καταδεέστερον ἐαυτῆς
κρίνει.

ογ. Ὅταν σὺ εὖ πεπονηκῶς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πε-
πονθῶς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μω-
ροί, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεπονημέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

οδ. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελούμενος. ὠφελεια δὲ πρᾶξις
κατὰ φύσιν. μὴ οὖν κάμνε ὠφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.

οε. Ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιίαν ὥρμησεν·
νῦν δὲ ἥτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται, ἢ
ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ᾧ ποιεῖται ἰδίαν ὁρ-
μὴν τὸ τοῦ κόσμου ἡγεμονικόν. εἰς πολλὰ σε γαληνότερον
ποιήσει, τοῦτο μνημονευόμενον.

Guelf. Plerique eorum quo-
que sequentem. In omnibus
autem cum textu a Xyl. vul-
gato consentiunt, praeter-
quam quod *Parif.* f. 70. post
verbum δεήσει vocem αὐτοῦς
perperam omittit.

Sect. 71. (ap. *Lugdun.* 53. p.
Caf. 44. p.)

Ad Sect. 72. (ap. *Lugd.* 54.
Caf. 45.)

ὁ ἂν ἡ λογικὴ κ. τ. λ.]
Vat. A. καὶ ἂν ἡ λογικὴ — vi-
tiofe.

Ad Sect. 73. (ap. *Lugd.* 55. p.
Caf. 46. p.)

τὸ καὶ δόξαι] *Vat. A.* τό-
δε

que qui sint, improbos perferre ipsos oporteat: quid? quod et curam eorum omni ratione gerunt: tu vero, qui jamjam moriturus es, certamini renuncias, idque quum ex eorum ipse sis numero.

71. Ridiculum est, tuam ipsius vitiositatem non fugere, id quod potes; aliorum autem velle fugere, quod non potes.

72. Quidquid rationalis vis atque societatis amans reperit neque rationi consentaneum neque societati utile, id jure meritoque se ipsa indignum judicat.

73. Ubi tu alteri bene fecisti et hic beneficio adfectus est, quid stultorum instar tertium praeterea quaeris, ut bene fecisse videaris aliis atque gratiam recipias?

74. Nemo defatigatur utilitatem accipiendo: utilitas vero actio naturae consentanea est: nolis igitur defatigari, dum alii prodes, tibi ipsi prodesse.

75. Universi natura mundi condendi consilium cepit: jam vero aut quidquid sit, per necessariam consequentiam sit, aut ratione etiam nulla gubernantur, quae principalia sunt, ad quae producenda singulari utitur consilio: in multis te tranquilliores reddet hujus rei recordatio.

δε καὶ δόξαν. *Cas.* δόξαν, operarum errore.

Sectio 74. (ap. Lugd. 55. p. Cas. 46. p.)

Ad Sect. 75. (ap. Lugd. 56. Cas. 47.)

ἡ τοῦ ὁλοῦ φύσις] *Vatic. A.* perperam articulum ἡ omittit.

ἡ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατα] *Cas.* malebat vel: ἡ ἀλογικά (s. ἡ ἀλογιστικά) τὰ κυριώτατα, vel: ἡ ἀλογιστικά καὶ τὰ κυρ. *Helske* autem: ἡ εὐλόγιστα αὐτοῦ τὰ κυριώτατα. At *Gat.* vulgarem bene defendit. *Cf. Commentar.* ad h. l.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς εαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ ἡ.

α'. **Κ**αὶ τοῦτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι οὐκ ἔτι δύνασται τὸν βίον ὅλον, ἢ τὴν γε ἀπὸ νεότητος φιλόσοφον βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοὺς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δῆλος γέγονας, πόρρῳ φιλοσοφίας ὦν. πέφυρσαι οὖν· ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι, οὐκέτι σοι ἰδίον· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις· εἴπερ οὖν ἀληθῶς εἰώρακας, ποῦ κεῖται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκέσθητι δὲ, εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει βιώσειν. κατανόησον οὖν, τί θέλει. καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπᾶτω· πεπείρασαι γὰρ περὶ πόσα πλανηθεῖς, οὐδαμοῦ εὗρες τὸ εὖ ζῆν· οὐκ ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ ἐν πλούτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, οὐκ ἐν ἀπολαύσει, οὐδαμοῦ. ποῦ οὖν ἐστίν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἃ ἐπιζητεῖ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις· πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐὰν δόγματα ἔχῃ, ἀφ' ὧν αἱ ὀρμαὶ

Ad Librum VIII.

Μιάρκου Ἀντωνίνου κ. τ. λ.] Inscriptio libri hujus, ut et aliorum, desideratur in Vat. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι] — Vat. A. post φιλοσόφου perperam addit: σου.

εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου — βιώσεις] Locus haud dubie depravatus, fortasse et mutilatus. Caf. ex conjectura edidit: εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ὡς ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσεις. Idemque et Gatak. legendum putavit. At, ut ingenue profitear, quid sentiam, non placet illud εἰ καὶ, quod nusquam, puto,

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER OCTAVUS.

Hoc quoque ad inanis gloriae studium minuendum facit, quod totam vitam, eam saltem, quae a prima aetate transacta est, non ut philosophum decet, transigere potuisti: sed et multis aliis et tibi ipsi visus es longe a philosophia abesse. Conturbatae igitur sunt rationes tuae, ut philosophi nomen haud facile tueri possis: etiam vitae institutum adversatur. Proinde si vere perspexisti, in quo res sit posita, missa existimatione, in hoc duntaxat incumbere, ut reliquum vitae, quantumcunque demum velit natura ad vivendum tibi dare, [bene transigas.] Intuere igitur, quid velit, nec aliud quidquam te sollicitum habeat: expertus enim es, circa quot res vagatus beatam vitam nullibi inveneris, non in ratiocinationibus, non in divitiis, non in gloria, non in voluptate, non ullibi. Ubi igitur est? in

R 3

eo,

occurrit, quamquam καὶ εἰ
fatis tritum est. Malim igitur:
εἰ καὶ (pro καὶ ἐν) τῷ
λοῖπῳ τοῦ βίου ὥς ἡ σὴ φύ-
σις θέλει, βιώσεις. Neque ta-
men sine meliorum Codicum
ope lectionem temere immu-
tandam putavi. Vat. A. ipso
vulgato depravatio exhibet:
ἡ σὴ φύσις οὐ θέλει, — cae-
tera, ut Edd. impressae.

καὶ μηδὲν ἄλλο σε πε-
ρισπάτω] Sic primus edi-
di, ex auctoritate Cod. Va-
tic. A., pro quo in reliquis
legitur: καὶ ἄλλο μηδὲν περι-
σπάτω. De Joly tacite addi-
dit: σε.

πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει;
εἰ ἂν ἔχη —] Gatak. male-
bat: — ποιήσει τις. At recte
Reisk. ad h. l.: „Subintelligi
τις,

καὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν, καὶ κακῶν· ὡς οὐδενὸς μὲν ἀγαθοῦ ὄντος ἀνθρώπῳ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον, σῶφρονα, ἀνδρεῖον, ἐλευθέρον, οὐδενὸς δὲ κακοῦ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ τὰναντία τοῖς εἰρημένοις.

β'. Καθ' ἑκάστην πρᾶξιν ἐρώτα σεαυτὸν, πῶς μοι αὕτη ἔχει; μὴ μετανόησω ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν καὶ τέθηκα, καὶ πάντ' ἐκ μέσου. τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν ἔργον ζώου νοεροῦ, καὶ κοινωνικοῦ καὶ ἰσονόμου θεῶ;

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάϊος, καὶ Πομπήϊος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; οἱ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὰ ἡγεμονικά ἦν αὐτῶν ταῦτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;

δ. Ὅτι

tis, nec tamen addi necesse est., — Caeterum cum *Vatic. A.* dedi ἐάν, pro quo in reliquis Edd. legitur: ἀπάν, quod ferri non potest, quum h. l. non temporis rationem habeat *Antoninus*, sed rationis, qua quis eo pervenit, ut ea faciat, quae natura humana exigit.

ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον] — ὃ perperam deest in *Vatic. A.*

ἐλευθέρον] *Casf.* malebat: ἐλευθέριον, haud male. Nec tamen vulgaris spernenda.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Casf. 2.)

μικρὸν καὶ [τέθηκα] *Vat. A.* corrupte — τέθηκα. ἐπιζητῶ] *Xyl. 1.* ἐπιζητῶ. Ceterae omnes: ἐπιζητῶ, in quam lectionem et *Vatic. A.* consentit.

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. p. Casf. 3.)

Ne quid praeteriisse videar, en tibi, L. B., conatus *Casf. Barthii* in *Adverfar. L. I, c. IX, p. 25.* locum hunc, in quo turbata et mirifice luxata omnia putabat, restituendi. Sic scilicet hanc et seq. Sect. con-

eo, ut facias, quæ natura humana exigit. Haec vero quomodo aliquis faciet? si decreta ei fuerint, ex quibus agendi impetus atque actiones tales existant. Quænam decreta? de bonis et malis: nihil scilicet bonum esse, quod hominem non iustum, temperantem, fortem liberumque reddat, et nihil malum, quod non istis contrarium efficiat.

2. In singulis actionibus te interroga: quomodo hæc mihi sese habet? num ejus me poenitebit? prope adest tempus, quo moriar et omnia esse desinent: si id, quod nunc ago, animantis est ratione præditi, societatis studiosi, eademque cum Deo ipso lege agentis, quid est, quod amplius requiram?

3. Alexander et Cajus et Pompejus, quid ad Diogenem, Heraclitum, Socratem? Hi enim et res earumque causas ac materias habebant perspectas, et una eademque semper iis mens erat. In illis vero quot rerum erat cautio, quantarum rerum servitus!

R 4

4. Ni-

constituendam opinatur: Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Καῖος [pro quo tamen malebat Καῖσχος] καὶ Πομπηῖος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; Οὐ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα πρόνοια καὶ αἱ αἰτίαι καὶ αἱ ὕλαι. ἐκεῖ δὲ ὅσων δουλεία πεσόν· ὅτι οὐδὲν ἤττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, καὶ σὺ διαρρέαγῃς. i. e.: „Alexander et Cajus et Pompejus quid ad Diogenem et Heraclitum et Socratem? At non exercitati hi erant rebus gerendis, neque, quæ ducis officia forent, noverant! Horum instar erit [voluit: erat]

his Providentia et Causæ et Materiae. Præcul ab his erat aliquis cadens ob Servitutem: quod si cum omni potentia te rupisses, non potuisses cogere, ut aliquid deterius aut a proposito suo alienum facerent., — Verum hæc merae nugæ sunt, quod quisque videt.

καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα] Pro ταῦτα in Vat. A. legitur αὐτὰ. — Cas. et Xyl. ταῦτα s. τοιαῦτα legisse videntur, quod quidem præferam.

ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;] Vatic. A. ἐκεῖ δὲ ὅση πρόνοια; καὶ

δ. Ὅτι οὐδὲν ἦττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, καὶν σὺ διαρρήγῃς.

ε. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσου· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ὅλου φύσιν· καὶ ὁλόγου χρόνου οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσθ' ὥσπερ οὐδὲ Ἀδριανὸς, οὐδὲ Αὐγουστος. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδε αὐτὸ καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθὸν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, πρᾶξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί. καὶ εἶπε, ὡς δικαιοτάτον φαίνεται σοι· μόνον εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ς. Ἡ τῶν ὅλων φύσις τοῦτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδα ὄντα ἐκεῖ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἶρεν ἔνθεν καὶ ἐκεῖ φέρειν. πάντα τροπαί· οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καινόν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπνευμήσεις.

ζ. Ἀρκεῖται πᾶσα φύσις ἑαυτῇ εὐδούσῃ· φύσις δὲ λογικὴ εὐδοεῖ, ἐν μὲν Φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδῆλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμαῖς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνῃ ἀπευδύνουσα· τὰς ὀρέξεις δὲ καὶ ἐγκλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῖν μόνον πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπνευμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. μέρος γὰρ αὐτῆς ἐστίν· ὡς ἡ τοῦ Φύλλου φύσις τῆς τοῦ Φυτοῦ φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τοῦ Φύλλου φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως, καὶ ἀναισθητοῦ, καὶ ἀλόγου, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης. ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, μέρος ἐστὶ ἀνεμπόδιστου φύσεως καὶ νοερᾶς καὶ δικαίας· εἶγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν τοὺς μερισμοὺς χρόνων, οὐσίας

καὶ δουλείᾳ πόσων; haud male.

— Caf. putabat emendandum: ἐκεῖ δὲ ὅσων παράνοια καὶ δουλείᾳ τόσων! aut: ἐκεῖ δὲ ὅσονπερ ἀνοίας (vel ἀγνοίας) καὶ δουλείας τόσον!

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 3. p.

Caf. 4. p.)

καὶ ἂν σὺ διαρῇ α γ ῆ ς.]

Woll. perperam: — διαρῇ α γ ῆ ς (sine Jota subscripto, ut semper fere).

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 4.

Caf. 4. p.)

πρᾶξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί.] Xyl. I., Argent., Lugd., Caf. et Oxon. — ἀμεταστρεπτί, quod non spreverim,

4. Nihilominus eadem facient, etiam si ruptus fueris.

5. Primum noli perturbari: cuncta enim secundum Universi naturam, et paullo post nullus et nusquam eris; quomodo et Hadrianus et Augustus: deinde in rem statentus illam considera, memor simul te oportere esse virum bonum: quod autem hominis natura a te exigit, id constanter facito, et quod iustissimum tibi videtur, loquitor; placide duntaxat, verecunde et sine simulatione.

6. Rerum omnium natura hoc agit, ut quae hic sunt; illuc transferat et mutet, hinc tollat et illic deponat: cuncta mutantur: hinc non est, quod metuas, ne quid novi: omnia usitata: sed et omnia aequaliter distribuuntur.

7. Natura omnis sese prospere procedente contenta est: natura autem rationalis prospere procedit, ubi in oblatiis rerum speciebus, neque falso neque incerto adsentitur: animi porro impetus ad eas solas actiones dirigit, quae societatis humanae utilitatem spectant: ea denique tantum appetit et averfatur, quae in nostra sita sunt potestate et quidquid a rerum natura assignatum est, amplectitur: ejus enim pars est: quemadmodum folii natura pars est naturae arboris, hoc tamen discrimine, quod folii natura pars est naturae sensu ac ratione carentis ejusdemque quae impediri potest; hominis vero natura pars naturae, quae impediri non

R 5

potest,

rim, quum certe ἀμετατρέπτως hoc sensu occurrat. — Gat. tamen et reliquae: ἀμετατρέπτῃ, in quod et Vat. A. consentit.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 5. p. Cas. 5. p.)

οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μή τι καίνον] Gatak. ma-

lebat: ὥστε οὐχὶ φοβηθῆναι, μή τι καίνον. — At defendi quoque potest vulgaris. — Caeterum μή τι καίνον scripsi pro vulg. μήτι καίνον. —

Ad Sect. 7. (ap. Lugd. 5. p. Cas. 5. p.)

εἴγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ.] Casaub. malebat: ἤγε,

αἰτίας, αἰτίου, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἐκάστοις ποιεῖται· σκόπει δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς ἓν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τοῦδε, πρὸς ἀθρόα τὰ τοῦ ἑτέρου.

ή. Ἀναγινώσκειν οὐκ ἔξεστιν. ἀλλὰ ὕβριν ἀνείργειν ἔξεστιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν ἔξεστιν. ἀλλὰ τοῦ δοξαρίου ὑπεράνω εἶναι ἔξεστιν· ἀλλὰ ἀναισθήτοις καὶ ἀχαρίστοις, μὴ θυμοῦσθαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστιν.

θ'. Μηκέτ' σου μηδεὶς ἀκούσῃ καταμεμφομένου τὸν ἐν αὐτῇ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτοῦ.

ί. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπίληψις τις ἑαυτοῦ, ὡς χρησίμῳ τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρησίμῳ τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτοῦ τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρί· οὐδεὶς δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσῃεν, ἐπὶ τῷ ἡδονῇ τινα παρεικέναι· οὔτε ἄρα χρησίμῳ, οὔτε ἀγαθῷ ἡδονῇ.

ια'. Τοῦτο τί ἐστὶν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ;

ηγε, quod et Gatak. probat. — Verum εἴγε bene defendi potest. Est enim, ubi fere idem significet, quam δὴ που vel δῆπουγε: de qua notatione consulendus Hoogeveen in Doctr. particular. Gr.

μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ κ. τ. λ.] Locus vix sanus. Casf. malebat: εἰ τὸ ἐν πρὸς τὸ ἐν ἴσον εὐρ. — At praeſtat emendatio Mori: Σκόπει δὲ μὴ ἐν πρὸς τὸ ἐν, εἰ (num) ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός,

ἀλλὰ κ. τ. λ. — Vat. A. cum impressis consentit. — Mox pro τοῦδε Menagius malebat τὸ δὲ, perperam. In Ed. Gatak. scriptum est: τοῦ δὲ.

Ad S. 8. (ap. Lugd. 5. p. 6. Casf. 6.)

προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστ,] Reisk. malebat: προσέτι δὲ καὶ κήδεσθ. — n. n.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 7. Casf. 7.)

μὴ δὲ τὸν σεαυτοῦ] Xyl. 1.

potest, rationalis ac iustae: quae utique ex aequo et tempus et materiam et formam et facultatem singulis quibusque pro uniuscujusque dignitate tribuit: considera autem, non singula cum singulis comparando, num omnia in omnibus aequalia invenias: sed universis alterius cum alterius confertim comparatis.

8. Legere non licet. — At contumelia abstinere licet; at voluptates et dolores contemnere licet; at gloriola superiorem esse licet; at stupidis et ingratis non irasci licet: quid? quod et illorum curam gerere licet.

9. Nemo aut vitam aulicam aut tuam etiam reprehendentem te audiat.

10. Poenitentia est reprehensio quaedam sui ipsius propter bonum aliquod omissum: bonum autem utile sit necesse est, et viro bono atque honesto curae esse oportet: neminem vero bonum atque honestum poenitet, voluptatem aliquam omisisse: neque igitur utile neque bonum est voluptas.

11. Hoc quidnam per se est ex singulari sua constitutione?

Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon. perperam dant: μηδὲ σὺ σεαυτοῦ. Recte Arg. et reliquae: μηδὲ τὸν —

Ad Sect. 10. (ap. Lugdun. 8.

Cas. 8.)

τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι κ. τ. λ.]

Reisk. malebat: τὸ δὲ χρήσιμον ἀγαθόν τι δεῖ εἶναι — quod sane lubenter recepissem, si Codd. auctoritate firmatum fuisset. Neque tamen omnino spernenda est h. l. lectio vulgaris.

τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρὶ.] Vat. A. τῷ καλῷ κα-
θῷ ἀνδρὶ — forte errore li-
brarii Atticis scriptoribus
adsueti.

Ad Sect. 11. (ap. Lugdun. 9.

Cas. 9.)

Τοῦτο τί ἐστὶν αὐτὸ
καθ' ἑαυτὸ, τῇ ἰδίᾳ κα-
τασκευῇ;] Verba τῇ ἰδίᾳ κα-
τασκευῇ videntur esse inter-
pretamentum τοῦ καθ' ἑαυτὸ.
Fortasse tamen ab Antonino
ipso sunt profecta.

Sect.

σκευῇ; τί μὲν τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον ὑφίσταται;

ιβ'. Ὅταν ἐξ ὕπνου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμιμνήσκου, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευὴν σου ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρώπινην φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι, τὸ δὲ καθεύδειν κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ κατὰ φύσιν ἐκάστω, τοῦτο οἰκιοότερον καὶ προσφύτερον, καὶ δὴ καὶ προσηνέστερον.

ιγ'. Διηνεικῶς καὶ ἐπὶ πάσης εἰ οἶόν τε Φαντασίας, Φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ'. Ὅτι ἂν ἐντυγχάνῃς, εὐθὺς σαυτῷ πρόλεγε· οὗτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἐκατέρου, καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς τοιαύδε τίνα δόγματα ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, εἰ τὰ δὲ τίνα ποιῇ· καὶ μεμνήσμαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

ιε'. Μέμνησο, ὅτι ὥσπερ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ ἡ σὺ καὶ σῦκα φέρει, οὕτως εἰ ὁ κόσμος τὰδε τίνα φέρει, ὧν ἐστι

Sect. 12. (ap. Lugd. 10. p. Caf. 10.)

Sect. 13. (ap. Lugd. 10. p. 11. p. Caf. 11. p.)

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 11. p. 12. p. Caf. 11. p.)

ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς — ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, εἰ τὰ κ. τ. λ.] Quis est, quin videat, textum h. l. esse depravatum? Neque tamen ita

corruptus, ut non facile sit intellectu, quid Antoninus h. l. voluerit. Hinc factum est, ut conjecturae virorum doctorum h. l. eodem fere redeant. Gat. enim malebat ὁ γὰρ, et deinde ἔχων — quo facto tamen durior est h. l. constructio. — Probo igitur conjecturam a Reiskio, Moro et Doctiff. Coray commendatam: εἰ γὰρ — et deinde ἔχει. — Nec spernenda est

tione? quænam illius substantia et materia? quæ forma? quid facit in mundo? quamdiu subsistit?

12. Quando gravatim e somno expergisceris, remiscere, et constitutioni tuæ et naturæ humanæ consentaneum esse, ut agas, quod societati prodest, dormire autem tibi etiam cum brutis animantibus commune esse: quod autem unicuique secundum naturam est, id ei familiarius est et aptius, præter hæc et jucundius.

13. Assiduo in omni, quanto potes, viso physices, morum et dialectices praecepta in promptu tibi sunt.

14. Ubi quemquam convenis, statim tu tecum: quænam hic de bonis malisque habet decreta? si enim talia de voluptate et dolore, iisque, quæ utrumque efficiunt, de fama porro et ignominia, de morte et vita habet decreta, neque mirum neque novum mihi videbitur, si talia fecerit et memor ero, eum vi coactum ita agere.

15. Memento aequæ turpe esse, mirari quemquam tanquam de re insueta, si mundus ea, quorum ferax est, ferat,

est *Cas.*, qui malebat: εἰ γὰρ περὶ ἡδονῆς — τοιαύτῃ τινὶ ὁ λόγος ἔχειν οὐδὲν θανάσιον ἢ ξένον μοι δοῖται, εἰάν — ποιῇ; — Verba, quæ sequuntur: καὶ μεμνήσομαι — ποιεῖν operarum errore in *Xyl.* 1. bis repetita sunt.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 12. p. Cas. 11. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6.,

Med. - Flor. 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.*

Μέμνησο, ὅτι ὡς περ αἰσχρὸν ἐξιζεσθαι, εἰ κ. τ. λ.] μεμνήσομαι perperam exhibent *Lugd.*, *Cas.* et *Ox.* Reliquæ Editiones: μέμνησο, in quod consentiunt omnes *Codd.*, præter *Vat.* 3., qui μέμνησον habet. — Post αἰσχρὸν addunt ἐστὶ *Vat.* A. 2., *Med.* 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.*

καὶ

ἐστὶ Φορός· καὶ ἱατρῷ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰσχροὺν ξανίζεσθαι,
εἰ πεπύρεχεν οὗτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

15'. Μέμνησο, ὅτι καὶ τὸ μεταπίθεσθαι καὶ ἔπεσθαι
τῷ διορθοῦντι, ὁμοίως ἐλευθερόν ἐστι. σὴ γὰρ ἐνέργεια, κα-
τὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νοῦν τὸν σὸν
περαπομένη.

15'. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλ-
λῳ, τί μὲ μῶφῃ; ταῖς ἀτόμας, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφότερα
μηνιῶδη. οὐδενὶ μεμπτέον, εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον·
εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μὴδὲ
τοῦτο, πρὸς τί ἐτι σοι φέρεται τὸ μέμψασθαι; εἰκὴ γὰρ οὐδὲν
ποιητέον.

17'. Ἐξώ

καὶ κυβερνήτῃ αἰσχροὺν
ξανίζεσθαι.] Hic iterum
post αἰσχροὺν addit *Vatican.* 6.
ἐστὶ. —

τῷ δὲ ἀντίπνοια γέγονεν.] *Parif.* ἢ εἰ γέγονεν ἀντί-
πνοια. — *Med.* 1. ἢ ἀντίπνοια
γέγονεν, omisso εἰ. —

Ad Sect. 16. (ap. *Lugd.* 13.
Caf. 12.)

ὁμοίως ἐλευθερόν ἐστι.]
Reisk. ad h. l.: „Post ἐστὶ aut
facile subaudiendum aut po-
tius excidisse credendum: τῷ
αὐτῷ ὁρθοῦσθαι, vel: ἢ τὸ αὐ-
τὸς ὁρθός εἶναι.”

σὴ γὰρ ἐνέργεια, κατὰ
τὴν σὴν ὁρμὴν κ. τ. λ.] Sic
recte legitur in *Xyl.* 1., *Lug-*
dun., *Caf.*, *Oxon.*, *Mor.* et
De-Jol. In *Basil.*, opinor,
primum operarum vitio im-

pressum est: σὺ γὰρ ἐνέργ. κ.
τ. σὺν ὁρμῇ etc., quod *Arg.*,
Gat. reliquaeque Editiones re-
tinuerunt, improbante tamen
Gatakerp. — *Woll.* primo lo-
co σὺ — post vero σὴν. —

Ad Sect. 17. (ap. *Lugd.* 14.
Caf. 13.)

Verba hujus Sectionis inde
ab Οὐδενὶ μεμπτέον usque ad
ποιητέον servata quoque sunt
in *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1.
2. 4, *Parif.* et *Guelf.* — Ne-
que tamen lectores quidquid
varietatis e Codicibus *Med.*-
Florent. adnotatum reperient:
quia scilicet, nisi fallor, col-
latores putarunt, haec verba
non ab *Antonino* esse profecta,
sed ut alia, quae in his Ex-
cerptis leguntur, aliunde il-
lata.

ferat, ac mirari, ficum ficus ferre: etiam medico atque gubernatori turpe est mirari, si quis febris laboret aut ventus adversus existat.

16. Memento, sententiam mutare et recte monenti obsequi, perinde esse liberi hominis: tua enim est actio, quae secundum tuum consilium et iudicium adeoque ex animi tui sententia perficitur.

17. Si tui est arbitrii, quid facis? sin alterius, quem accusas? atomos an Deos? utrumque est insanire. Nihil reprehendendum: si enim potes, [eum, qui in causa est,] corrige, si hoc nequis, rem ipsam saltem; sin neutrum potes, quid tibi prodest, reprehendisse? nihil autem temere faciendum.

18. Quod

ταῖς ἀτόμοις.] Sic cum Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon. dedi. Arg., Gatak. et reliquae: τοῖς ἀτόμοις.

εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἐτι σοὶ φέρεται κ. τ. λ.] In Xyl. 1. et reliquis Editionibus omnibus sic locus hic legitur: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον· τόδε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί κ. τ. λ. At satis apparet, ex versione Xyl. in Cod. Palatino quoque ea lecta esse, quae nos ex MSS. addidimus. Sic enim habet Translatio latina: „Nam si potes, vel eum, qui causa est, corrige, vel, si prius nequis, rem ipsam: sin neutrum, quid

jam tibi profuit, reprehendisse?,, — Nostri vero Codices locum exhibent sic: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μηδὲ (Vat. A. et Guelf. μὴ, Vatic. 2. 3. 5. 6. μὴ δὲ) τοῦτο (Vat. A. addit πρᾶσσαι, perperam) πρὸς τί ἐτι σοὶ φέρεται (Hoeschel., auctore Cas., συμφέρεται pro σοὶ φέρεται. Idem et Paris — Monet tamen Menag. in Notis MSS. in Cod. Reg., qui idem est, ac noster Paris., qui nunc in Bibliotheca Nationis Gallicae adservatur, a prima manu scriptum fuisse σοὶ φέρεται, emendatum postea esse in συμφέρεται) τὸ μέγα σθαι; — Malim quidem: συμφέρεται. Ferri tamen utcumque potest vulgaris.

Ad

17. Ἡ· Ἐξω τοῦ κόσμου τὸ ἀποθανὸν οὐ πίπτει. εἰ ᾧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ᾧδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ οὐ γογγύζει.

18. Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος ἔρεϊ, πρὸς τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ οὖν πρὸς τί; τὸ ἡδесθαι; ἶδε εἰ ἀνέχεται ἡ ἐννεία.

19. Ἡ Φύσις ἐστόχασται ἐκάστου, οὐδέν τι ἔλασσον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί οὖν ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότη; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεστῶσῃ, ἢ κακὸν διαλυθείσῃ, τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνου.

καὶ Ἐκστρεψόν, καὶ θαύσαι οἶόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἶόν

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 15. Caf. 14.)

εἰ ᾧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ᾧδε καὶ διαλύεται κ. τ. λ.] Hunc locum eadem ratione, qua *Cassaub.*, interpungendum duxi: de qua re et *Reisk.* monuit. —

Gatak. et reliquae locum sic distinguunt: εἰ ᾧδε μένει καὶ μεταβάλλει, ᾧδε καὶ διαλύεται, εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. minus commode, nisi fallor. — ἐστὶ post στοιχεῖα ignorat *Kat. A.*

καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει.] *Reisk.* malebat: καὶ αὐτὰ τε. — Verum satis notum est, καὶ — δὲ significare: et

vero, et autem, et quidem, et praeterea: de qua hujus formulae vi conferant *tirones Hoogevenii Doctr. Partic. Gr. ed. Schütz. p. 176. sq. XXI.*

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 16. Caf. 15.)

καὶ ὁ ἥλιος ἔρεϊ κ. τ. λ.], — *Vat.* — πρὸς τί ἐτι (pro ἔργον) γέγονεν, vitiose. — *Gat.* malebat: καὶ ὁ ἥλιος ἄρα πρὸς τι ἔργον γέγονε. n. n. *Upton.* ad *Arrian. Diff. Epict. I. 10, 7.* locum non solum corruptum putat, sed et verba quaedam e loco suo mota. Corrigit igitur sic: Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν· ἵππος, ἄμπελος.

18. Quod moritur, mundo non excidit: si hic manet, etiam mutatur hic et dissolvitur in elementa sua, quae eadem et mundi sunt et tua: atque haec quoque mutantur nec murmurant tamen.

19. Unumquodque alicujus rei causa natum est, ut equus, vitis: quid miraris? et sol dicet: alicujus rei causa factus sum — idemque reliqui Dii: tu igitur cujus rei causa? an voluptatis? vide, an intellectus hoc ferat.

20. Naturae cujusque rei rationem habet perinde quod ad finem ejus attinet, ac ad initium et durationem, ejus instar, qui pilam mittit. Quid igitur boni pilae sursum missae aut mali eidem descendenti atque cadenti? Quid et bullae consistenti boni aut dissolutae mali? Eadem de lucerna valent.

21. Inverte [corpus] et considera, quale sit, senio vero

λος. Τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος καὶ οἱ λοιποὶ Θεοί. Σὺ οὖν πρὸς τί γέγονας; πρὸς τὸ ἡδεσθαι; ἴδε, εἰ κ. τ. λ.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 17. 18. p. Caf. 16. 17. p.)

ὡς ὁ ἀναβάλλων] Caf. et Xyl. ab his verbis novam periochen ordiuntur. Pessimè, si quid video. Recte vero cum praecedentibus conjunxit Gatak.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 18. p. 19. Caf. 17. 18. p.)

*Εκστρεψον] Ed. Lugd. habet: ἐστρεψον. Annot. vero monet legendum esse: στρέψον. Marc. Anton.

ψον. Morus malebat: ἔξω στρέψον. „Dedas te, inquit, externis (converte te ad contemplandum corpus) et nihil nisi mala reperiēs. Sed primo excidit σῶμα, deinde νοσῆσάν τε καὶ ἀποπνεῦσαν correxit Gatak. „Haec ille. — At bene, puto, habet vulgaris. Sensus expressit Caf. in Translat. lat.: „Inverte [sc. corpus, h. e. quod interius est, extra verte] et cogita, quale sit hoc (quod vulgo tanti fit, et extra tam speciosum apparet corpusculum) vel senio confectum etc. Cf. Suidas f. v. ἐκστρεψον et Scholiaf. ad Aristophan. Nub. v. 89, ubi docent,

οἶον γίνεται, νοσῆσαν δὲ, πορνεῦσαν.

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινούμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονευόμενος. προσέτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τούτου τοῦ κλίματος, καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα πάντες συμφωνοῦσι, καὶ οὐδὲ αὐτός τις ἑαυτῷ· καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ στιγμή.

κβ'. Πρόσεχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαινομένῳ·

Δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θελεῖς ἀγαθὸς αὐριον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι;

κγ'. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποιῶν ἀναφέρων· συμβαίνει τι μοί; δέχομαι, ἐπὶ πρὸς θεοὺς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πηγὴν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμηνύεται.

κδ'. Ὅποιόν

cent, proprie dici ἐκστρέφειν de vestibus, quarum pars interior extra vertitur.

νοσῆσαν δὲ, πορνεῦσαν.] Fateor, mihi magis arridere conjecturam *Gat.* in nota praeced. prolatam. Noli tamen sine *Codd.* auctoritate locum tentare. — Caeterum *Menag.* malebat: — καὶ θεᾶσαι τὸ σωμάτιον νέον, γηράσαν δὲ οἶον γίνεται, νοσῆσαν τε καὶ πορνεῦσαν. — *Reiske*: — οἶον ἀκμάζον τί ἐστιν; οἶον δὲ γίνεται νοσῆσαν δὲ; ἀποπνεύσαν. —

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν] *Ceterae Edd.* omnes,

adeoque, quod miror, *De-Jol.*, dant: Βραχύβιον δὲ καὶ κ. τ. λ. Recte vero abest a *Vat. A.* δὲ illud minime op^oportunum. Caeterum, monente *Moro*, a voce Βραχύβιον novam *Periochen* constitui. — *Adnot. Lugd.* malebat: βραχὺς ὁ βίος καὶ ὁ ἐπαινῶν κ. τ. λ., qua emendatione non opus esse, jam recte monuit *Menagius*.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 19.)

τῷ ὑποκειμένῳ κ. τ. λ.] *Vat. A.* inverso ordine et vitiato: τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ.

verò confectum quale fiat, aut morbo languidum, aut libidine enervatum.

Brevis est vita et laudantis et ejus, qui laudatur; ejus, qui mentionem facit, et ejus, cujus mentio fit: praeterea fit hoc in plagae istius angulo, et ne ibi quidem omnes consentiunt, immo ne sibi quidem ipsi quisquam: omnis denique terra puncti instar est.

22. Animum adverte subjectae rei, opinioni, actioni, aut sermoni.

Merito haec pateris: mavisne vero cras bonus fieri, quam hodie esse?

23. Faciò quidquam? ita facio, ut ad hominum salutem illud referam: contingit mihi quidquam? ita excipio, ut ad Deum hoc referam, fontem rerum omnium, a quo, quaecunque fiunt, inter sese connexa dependent.

S 2

24. La-

ἐνεργεία, ἢ τὸ (sic) δόγματι, ἢ τῷ σηματομενῶ. —

Δικαίως — εἶναι;] A voce Δικαίως, monente Moro, novam periochen orditus sum. At tum ferri nequit τὸ δὲ post μᾶλλον, nisi in fine hujus Sectionis signum interrogandi collocatur, quod igitur facere meum duxi. Malim tamen, ne quid diffitear, τὸ δὲ in γὰρ mutari, quum satis constat, has voces saepissime a librariis permutatas esse. Uptonus quidem ad Arrian. Diff. Epict. IV, 12, 21. de nostro loco agens: „Ubi, inquit, nihil

muta, δὲ pro γὰρ, quod usitatissimum. — At cf., quae contra hoc Grammaticorum commentum monuit Haageveen in Doctr. Partic. Graec. l. XIV. Sect. 1, 16 — 19. pag. 174 sqq. Ed. Schütz. — Reisk. emend.: — εἰ μᾶλλον θέλει.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 20.)

Πρᾶσσω τι; πρᾶσσω ἐπ' ἀνθρώπων κ. τ. λ.] — Reisk. malébat: πρᾶσσω ὅτι πρᾶσσω —. At obliat totius Periodi forma, quo minus haec Conjectura admitti possit.

Ad

κδ'. Ὅποιόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι; ἔλαιον, ἰδρῶς, ῥύπος, ὕδωρ, γλοιῶδες, πάντα σικχαντά. τοιοῦτον πᾶν μέρος τοῦ βίου, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κε'. Λούκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λούκιλλα· Σέκουνδα Μάξιμον· εἶτα Σέκουνδα· Ἐπιτύγχανος Διότιμον· εἶτα Ἐπιτύγχανος. Φαυστίαν, Ἀντωνῖνος· εἶτα Ἀντωνῖνος. τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριακόν· εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι, ἢ προγινωσκτοὶ ἢ τετυφωμένοι, ποῦ; οἷον, δριμεῖς μὲν, Χάραξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ Εὐδαίμων, καὶ εἰ τις τοιοῦτος. πάντα ἐφήμερα, τεθνηκότα πάλοι· ἔνιοι μὲν οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον μνημονευθέντες· οἱ δὲ εἰς μύθους μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων ἐξίτηλοι· τούτων οὖν μεμῆσθαι, ὅτι δεήσει ἥτοι σκεδασθῆναι τὸ συγκριμάτιόν σου, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον, ἢ μεταστῆναι, καὶ ἀλλαχοῦ καταταχθῆναι.

κς'. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώπου. ἴδιον δὲ ἀνθρώπου εὐνοια πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερόρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῶς πιθανῶν φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γινομένων.

κζ'. Τρεῖς σχέσεις· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἷτιον τὸ περι-
κείμε-

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21, Caf. 21.)

ὕδωρ γλοιῶδες] *Ceterae Edd.* ὕδωρ, γλοιῶδες. *Comma vero*, monente *Reiskio*, *fustuli*, quod commodius videbatur: *aqua viscida.*

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 22, Caf. 22.)

εἶτα Ἀντωνῖνος] *Haec verba absunt a Vatic. A. perperam.*

οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι] *Arg. operarum errore: ἐκεῖνο.*

Χάραξ] *Dedi cum Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon. Basil. puto primum dedit: Χάραξ, quod in Arg., Gatak. ceterasque transiit. — Gatak.: „f. Ἰέραξ.*

οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων κ. τ. λ.] *Sic dedi cum Edd. prioribus, Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. — καὶ autem*

24. Lavari quale quid tibi videtur? Oleum, sudor, sordes, aqua viscida, omnia putida: talis et quaeque vitae pars est et omnis res subjecta.

25. Lucilla Verum [extulit]; deinde Lucilla [elata est]: Secunda Maximum, mox et Secunda: Epitynchanus Diotimum, mox et Epitynchanus; Faustina Antoninus, mox et Antoninus: hujusmodi sunt omnia: Celer Hadrianum, deinde et Celer: quin et acuti illi et futurorum praescii et fastu inflati ubinam sunt? ut ex acutis Charax, Demetrius Platonius, Eudaemon et si qui alii ejus generis: omnia caduca et jamdudum morte sepulta: aliorum ne minimum quidem tempus duravit memoria: alii in fabulas abierant: alii jam ex fabulis quoque evanuerunt: horum igitur memento, aut compagem tui dissipatum iri aut extinctum iri spiritum aut migraturum esse aut alibi translatum iri.

26. Laetatur homo, quando facit, quod hominis est: hominis autem est benevolum esse erga contribules, sensuum motus contemnere, visa probabilia discernere, rerum omnium naturam atque ea, quae secundum eam fiunt, contemplari.

27. Tres tibi sunt relationes, una ad causam ambientem

S 3

tem post ἥδη abest a Gat. et reliquis: minus commode.

καὶ ἀλλὰ χροῦ καταταχθῆναι] Sic dedi ex priorum Edd. Xyl. i., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. fide. — Gatak. et reliquae, praeter De-Jol., καταχθῆναι.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. p. Caf. 23. p.)

Εὐφροσύνη ἀνθρώπων] Gat. malebat: — ἀνθρώπων.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 23. p. Caf. 23. p.)

ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περιχέμενον.] Reisk. ad h. l.: „Cl. Valkenaer ad Ammonium bene emendat ἀγγεῖον.” Ingeniose sane, neque tamen admodum commoda Viri Doctissimi conjectura! —

Ad

κείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θείαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαίνει
πᾶσιν πάντα· ἡ δὲ πρὸς τοὺς συμβιούοντας.

κη'. Ὁ πόνος ἦτοι τῷ σώματι κακόν· οὐκοῦν ἀποφαι-
νέσθω· ἢ τῇ ψυχῇ; ἀλλ' ἔξεστιν αὐτῇ τὴν ἰδίαν αἰθρίαν
καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν ὅτι κακόν.
πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὁρμή, καὶ ὄρεξις, καὶ ἐκκλησις, ἐν-
δον, καὶ οὐδὲν κακὸν ᾧδε ἀναβαίνει.

κθ'. Ἐξάλειψε τὰς Φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέ-
γων· νῦν ἐπ' ἐμοί ἐστιν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμίαν
πονηρίαν ἢ, μηδὲ ἐπιθυμίαν, μηδὲ ὅλως ταραχὴν τίς· ἀλλὰ
βλέβων πάντα ὅποιά ἐστι, χρωῖμαι ἐκάστῳ κατ' ἀξίαν. μέ-
μνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ'. Λαλεῖν, καὶ ἐν συγλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὄντων
οὖν κοσμίως, μὴ περιτρανῶς· ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι.

λα'. Αὐλὴ Αὐγούστου, γυνή, θυγάτηρ, ἐγγονοί, πρό-
γονοί, ἀδελφεὶ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, φίλοι,
Ἄρειος, Μαικίνας, ἰατροί, θύται, ὅλης αὐλῆς θάνατος·
εἴτα ἐπιθί τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον,
οἷον Πομπηίων· κἀκεῖνα δὲ τὰ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν,
ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπιάσθησαν
οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἴτα, ἀνάγ-

κη

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 24. p.
Caf. 24.)

καὶ οὐδὲν κακὸν ᾧδε
ἀναβαίνει.] Vat. A. ignorat
κακόν, quod nemo facile de-
sideraret, si abesset.

Sectio 29. (ap. Lugd. 24. p.
25. Caf. 25.)

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 26.
Caf. 26.)

κοσμίως, μὴ περιτρα-
νῶς· ὑγιεῖ κ. τ. λ.] Menag.
malebat; — καὶ περιτρανῶς,

Gat. — ὑγιεῖ δὲ. Boet. post
περιτρανῶς punctum majus po-
nit, et ea, quae sequuntur,
cum seq. Sectione conjungit;
Ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι, αὐλῇ Αὐγ.
κ. τ. λ. — Reisk. denique:
κοσμίῳ καὶ περιτρανῶ καὶ ὑγιεῖ
λόγῳ χρῆσθαι. — Ego vero
nihil mutem: punctum ta-
men minus post περιτρανῶς
collocandum putavi. De sen-
su cf. Commentar. ad h. l.

Ad

tem, alia ad causam divinam, a qua omnibus evenit, quidquid evenit, alia ad eos, quibuscum hac in vita versaris.

28. Dolor aut corpori malum est: hoc igitur pronuntiet: aut animo: verum huic licet, serenitatem suam et tranquillitatem servare nec opinari, malum esse: omne enim iudicium et impetus et appetitus et averfatio intus est, quo nihil mali adscendit.

29. Imaginationes dele, saepe tecum loquendo: nunc in potestate mea situm est, ut nulla in hoc animo improbitas insit, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio: sed omnibus, qualia sint, perspectis, singulis pro dignitate utar: memor sis huius potestatis a natura tibi tributae.

30. Et in senatu et apud quemlibet privatim modeste loquere, nec voce nimis intenta: sano sermone utere.

31. Augusti aula, uxor, filia, nepotes, privigni, foror, Agrippa, Areus, Maecenas, medici, sacerdotes: tota aula morti concessit: tum perge ad alia [monumenta sepulchralia], quae non ad unius mortem pertinent, ut Pompejorum: ad id, quod tumulis inscribitur: gentis suae ultimus: et reputa tecum, quanto studio maiores eorum in id incubuerint, ut successorem sibi superstitem relinquerent:

§ 4

tum

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27.

28. p. Cas. 27. p.)

εἴτα ἐπιδι τὰς ἄλλας, μὴ καὶ ἐνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηίων.] *Cas. et Gar. malebant: — τὰ ἄλλα —. Reisk. defendit vulgarem: „Subaudi, inquit, πόλεις aut γενεάς. Si prius respicit, τῶν Πομπηίων ad Pompejopolin in Calabria terrae motu eversam*

[cf. IV, 48.]; si posterius ad gentem [familiam voluit] Pompejam: potest etiam ταφὰς subaudiri: gentes etiam nobiles gentilia etiam monumenta habuerunt., — *Morus malebat: — Πομπηίων ἐκείνο δὲ κ. τ. λ.*

ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους.] *Adnot. Lugd. malebat: ἔσχατον, perperam.*

Ad

κη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ᾧδε ὅλου γένους θά-
νατον.

λβ'. Συντίθεναι δεῖ τὸν βίον, κατὰ μίαν πράξιν· καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἶόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχη, οὐδὲ εἰς σε κωλύσαι δύναται. ἀλλὰ στήσεται τι ἔξωθεν; οὐδὲν εἰς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλόγιστως· ἄλλο δὲ τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήσεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐαρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμονι μεταβάσει εὐθὺς ἄλλη πράξις ἀντικαθίσταται, ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφαιρεῖν.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκοκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρὶς πρὸ ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ σώματος κειμένην, τοιοῦτον ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὃ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποσχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀκοι-
νώνη-

*Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. p.
Cas. 28. p.)*

καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυ-
τῆς παρέχει] *Vat. A. pro
παρέχει exhibet: πάσχει. At
praeliat vulgaris, quamquam
non nego, πάσχειν interdum
sensu bono adhiberi.*

ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέ-
χη κ. τ. λ.] *Malim cum Moro
et Reiskio pro ἀπέχη legere
παρέχη, non quasi illud per
se reprobandum esset, sed
quia praecedit παρέχειν. —
ἀπέχεσθαι, si sana est lectio
vulg., h. l. est: sibi auferre,
habere. coll. IV, 49.*

ἀλλὰ στήσεται τι ἔξω-
θεν;] *Vix dubito, quin cum
Reisk. et Mor. emendandum
sit: ἐνστήσεται. Eodem certe
sensu infra l. 35. τὸ ἐνιστάμε-
νον, cui jungitur τὸ ἀντιβαί-
νον, l. 41. ἐνστημα. — l. 47.
ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται.
— Noli tamen, quamvis sa-
tis certa videri possit haec
emendatio, sine Codd. aucto-
ritate vulgatam mutare.*

οὐδὲν εἰς γε τὸ δικαί-
ως· — εὐλόγιστως] *Morus
post εὐλόγιστως addendum pu-
tabat: πράττειν. — Malim
vero hoc vel simile verbum,
ut*

tum porro, necesse esse, aliquis ultimus sit: tum denique totius gentis mortem.

32. In singulis actionibus vitam ordinare te oportet: et si singula, quantum fieri potest, praestet, quod suum est, in eo adquiesce: haec vero quo minus praestet, quod suum est, nemo prohibere potest. Verum extrinsecus aliquid obstat? Nihil quidem, quo minus iuste sobrie et considerate agas: alius autem fortasse effectus impediatur? Verum impedimentum hoc placide ferendo et aequo animo ad id, quod conceditur, te transferendo, alia statim orietur actio eaque consentanea illi, de quo sermo est, vitae ordini.

33. Sine fastu accipe: aequo animo dimitte.

34. Si quando manum abscissam vidisti aut pedem aut caput amputatum et seorsim alicubi. & reliquo corpore positum: scito, talem sese facere, quantum in se ipso sit, quod id, quod contingit, non vult et sese abscindit aut facit.

S 5

quod

ut ἔχειν subaudiri, quem temere in textum recipi. Conoisum enim est genus scribendi, quo Antoninus noster utitur, ita ut brevitatis nimis fere studiosus multa praetermittat, quae vix in alio Scriptore ferenda essent.

ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν] Menag. malebat ἐναρμόζουσα. n. n.

Section 33. (ap. Lugd. 28. p. Caf. 28. p.)

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 29. Caf. 29.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Vatic. 2. 3. 4. 5. 6.,

Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelph.

ἡ κεφαλὴν ἀποτετμημένην] ἀποτετμημένην abest a Med. 2. 3. et Paris. Quamquam vero non admodum desideraretur, quum praecedat ἀπακεκομμένην, si ab omnibus Codd. abesset illud ἀποτετμημένην, nolim tamen paucorum Codd. auctoritate illud exulare.

χ'ωρίς τοῦ ποτε] ποτε h. l. ignorant Vat. 2. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris. perperam.

ἀπ.

νώνητόν τι πράσσω. ἀπερρύψαι πού ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνώσεως. ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὧδε κομψὸν ἐκεῖνο, ὅτι ἔξεστί σοι πάλιν ἐνώσαι σεαυτόν. τοῦτο ἄλλω μέρει οὐδενὶ θεὸς ἐπέτρεψεν, χωρὶς θέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν σύνελθεῖν. ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ἣ τετίμηκε τὸν ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀπορράγῃ ἀπὸ τοῦ ὅλου, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀπορράγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τοῦ μέρους τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν.

λδ'. Ὡςπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκάστῳ τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἡ [τῶν λογικῶν] φύσις *, οὕτως καὶ ταύτην παρ'

ἀπερρύψαι πού ποτε κ. τ. λ.] h. l. που ignorant *Vat.* 2. 3. 4., *Parif.* et *Med.* 1. 2. 3. 4. — *Med.* 4. ἀπορρύψαι ποτε (sic) *perperam*. — *Paullo* ante in *Vat.* 2. omissus est articulus ὁ ante ἀκοινώνητον *librarii* errore.

νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας] *Med.* 4. νῦν δὲ σεαυτὸν — *hand male*. Videtur tamen *librario* deberi particula *quum* in caeteris *Codd.* non comparat.

ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ἣ τετίμηκε —] *Xyl.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* *perperam* exhibent: ἣ τετίμηκε. Recte vero *Arg.* ceteraque: ἣ τετίμηκε.

καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχ. — ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε.] *Vatic.* 4. 5. et *Parif.* inverso ordine: — ἵνα μὴ τὴν ἀρχὴν

ἀπορράγῃ κ. τ. λ. *Vat.* 3. *perperam* τὴν ἀρχὴν *ignorant* — *Med.* 1. ἐπ' αὐτὸ *habet pro* ἐπ' αὐτῷ. *male*.

καὶ ἀπορράγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν — ἐποίησεν.] *Omnes Edd. superiores*, et ipsa *de Jol.* — καὶ ἀπορράγην πάλιν κ. τ. λ. — Quae tamen lectio merito jam *Caf.* suspecta erat, qui quidem ex *MSS.* *Hoeschel.* lectionem ἀπορράγέντι recipiendam, in finē vero periodi pro ἐποίησεν emendandum putabat *Reisk.* et *Mor.* malebant: ἀπορράγენტας, *haud male*. Ego tamen in lectione *Codd.* acquiescendum putavi. *Vat.* scil. 3. 4., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* exhibent: ἀπορράγέντι. — Sic vero mihi verba haec videntur ordinanda: καὶ ἐποίησε (sc. ἐπ' αὐτῷ, quae ex superioribus re-

peten-

quod societati repugnat: abjecisti te alicubi revulsum ab ea, quae secundum naturam est, unione: pars enim natura fueras: nunc te avulstisti; verum scitum est illud, quod unire te denuo licet: hoc autem nulli alii parti Deus concessit, ut revulsa semel et praecisa denuo coalesceret: at benignitatem ejus considera, quae homini tantum honoris tribuit: nam et in ipso homine posuit, ne primitus ab universo avelleretur, eique in potestate dedit, ut avulsus redire, coalescere et partis locum recuperare posset.

35. Sicut reliquas facultates unicuique, qui ratione praeditus est, communis rationalium natura tribuit; sic et hanc

petenda sunt) ἀπορραγέντι, πάλιν ἐπανελθεῖν κ. τ. λ.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 29. p. Casp. 30.)

Ὡς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκάστῳ τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἢ [τῶν λογικῶν] φύσις *, οὕτως καὶ κ. τ. λ.]. Superiores Edd. sic: Ὡς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἑκάστος τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἢ τῶν λογικῶν φύσις κ. τ. λ. Xyl. vertit, tanquam legisset: ἢ φύσις, omiſſis verbis τῶν λογικῶν inter ἢ et φύσις. — Gat. emendabat: — τῆς τῶν ὅλων φύσεως. — Cas. aut — δυνάμεις εἰς ἑκάστων τῶν λογικῶν ἐσκέδασεν ἢ τῶν λογικῶν φύσις κ. τ. λ., aut ὥς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις διέμειγε ἐκάστῳ τῶν λογ. σχεδὸν ὅσον κ. τ. λ. — Quid sibi vero velit h. l. ἢ τῶν λογικῶν φύσις, id

me plane non intelligere praesiteor. Reisk. — ἐκάστοις τῶν λογικῶν ἔδωκε ἢ τῶν ὅλων φύσις κ. τ. λ. — Cod. Vat. A. nihil varietatis exhibet, nisi quod pro ἑκάστος exhibet in dandi casu: ἐκάστω. — Com- modius sane, quam vulgare, et aptius sequenti Nominativo ἢ φύσις. Jam, vero deest verbum, aut ἔδωκε, aut simile, quod fortasse Antoninus, brevitatis nimis studiosus, ipse omisit. Restat, quod emendandum videtur: ἢ τῶν λογικῶν φύσις, quae quid et qualis sit, nemo nobis declaravit. Quamquam facile sero eum, qui emendarit: ἢ τῶν ὅλων φύσις, proclivior tamen me sentio ad illud τῶν φυσικῶν prorsus tollendum. Depravationem scilicet hujus loci hanc originem habuisse opinor. Omisſa erant in exemplari

παρ' αὐτῆς εἰλήφαμεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει, καὶ κατὰτάσσει εἰς τὴν εἰμαρμένην, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, οὕτως καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτοῦ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὥρμησε.

λς'. Μὴ σε συγχέιτω ἡ τοῦ ὄλου βίου Φαντασία. μὴ συμπερινόει ἐπίπωνα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι· ἀλλὰ καθ' ἑκάστον τῶν παρόντων ἐπερώτα σεαυτὸν, τί τοῦ ἔργου τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύποιστον; αἰσχυνθήσῃ γὰρ ὁμολογῆσαι. ἔπειτα ἀναμύμνησκε σεαυτὸν, ὅτι οὔτε τὸ μέλλον, οὔτε τὰ παρωχικὸς βαρεῖ σε, ἀλλὰ αἰεὶ τὸ παρόν. τοῦτο δὲ κατασμικρύνεται, εἰς αὐτὸ μόνον περιορίσης, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ πρὸς τοῦτο ψυχὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λς'. Μήτι νῦν παρακάθεται τῇ τοῦ κυρίου σοφῷ, Πάνθεια, ἢ Πέργαμος; τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ, Χαυρίας, καὶ Διότιμος; γελοῖον. τί δὲ εἰ παρακάθηντο, ἔμελλον αἰσθάνε-

plari quodam verba τῶν λογικῶν post vocem ἐκάστω, et in margine adnotata; hinc ea his recepit librarius oscitans. Quam ob causam haec verba uncis inclusi et ad φύσις Αστερίσκου posui ad dubium meum declarandum.

καὶ κατὰτάσσει] καὶ abest a Vat. A.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 30. Caf. 31.)

οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι] Vatic. A. αὐτὰ καὶ ὅσα πιθαν. κ. τ. λ. Pro ἐπιγεγενῆσθαι Gatak. emen-

dandum putabāt: ἐπιγενήσεσθαι in futuro tempore. At sine Codd. auctoritate talia immutare nolim.

ἔπειτα ἀναμύμνησκε] Gat. operarum errore: ἀναμύμνησκε.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 31. Caf. 32.)

τῇ τοῦ κυρίου σοφῷ] Vat. A. τοῦ Κύρου, in quod et olim Annotator Lugdun. atque Gatak. inciderant, quorum tamen hic recte postea sententiam mintavit. Salmasius ma-

hanc nos ab eadem accepimus: quod, quemadmodum illa quidquid obstat et resistit circumvenit, in necessaria rerum serie collocat, et sui ipsius partem facit, ita et animal ratione praeditum omne impedimentum sibi materiam facere potest, eoque uti ad consilium suum consequendum, quodcunque hoc fuerit.

36. Ne confundat te totius vitae cogitatio, neque animo simul complectere, quot quantasque molestias tibi superventuras esse verosimile sit, sed in singulis, quae adsunt, te interroga, quid in hac re sit, quod ferri et sustineri nequeat: erubescas enim hoc confiteri: tum cogita tecum, neque futurum neque praeteritum tibi molestiam adferre, sed id semper tantum, quod adest: hoc autem minuitur, si suis limitibus id terminas et mentem tuam redarguis, quod ne huic quidem ferendo par est.

37. Numquid adhuc domini tumulto adsidet Panthea aut Pergamus? num Hadriani Chabrias et Diotimus? ridiculum. Quid vero si adsiderent, sentirentne illi? aut si quidem

malebat: Οὐδέποτε. Ingeniosa quidem nec tamen admodum necessaria emendatio. Quid enim obstat, quo minus Antoninus κυρίου scripserit, et Verum intellexerit, cujus Panthea liberta et Pergamus libertus fuerat:

τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ κ. τ. λ.] Editiones, quae Gatak. praecesserunt, exhibent: — τῇ Ἀδριανοῦ. Gatak. et posteriores: — τοῦ Ἀδριανοῦ, omissa τῇ, quam particulam ex prioribus, utpote necessariam recepi, et τοῦ addidi,

quod ratio Grammatica postulabat.

Χαυρίας καὶ Διοτίμος] καὶ Δ. dedi cum Xyl. i., Argent., Lugd., Cas. et Oxon., quod cur a Gatakero, quem ceteri Editores secuti sunt, in ἡ mutatum sit, haud intelligo. — Pro Χαυρίας Xyl., Cas. et Gat. malebant: Χαβρίας; Xyl. saltem in Vers. lat. Chabrias. Reisk. malebat: Χαυρίας.

τί δὲ εἰ παρεκάθητο — ἐμελλον ἡσθῆσεν θαι;] — Vat. A. pro εἰ παρεκάθητο.

πθάνεσθαι; τί δὲ εἰ ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ ἦδοντο, ἔμελλον οὗτοι ἀθάνατοι εἶναι; οὐ καὶ τούτους πρῶτον μὲν γραίης καὶ γέροντας γενέσθαι οὕτως εἴμαρτο, εἶτα ἀποθανεῖν; τί οὖν ὕστερον ἔμελλον ἐκεῖνοι ποιεῖν τούτων ἀποθανόντων; γράσων πᾶν τοῦτο, καὶ λύθρον ἐν θυλάκιῳ.

λη'. Εἰ δύνασαι ὅξυ βλέπειν, βλέπε κρίνων, Φησί, σοφωτάτοις. *

λθ'. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν οὐχ ὁρῶ ἐν τῇ τοῦ λογικοῦ ζωῷ κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν ἐγκράτειαν.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ λυπεῖν σε δοκοῦντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἔστηκας. τίς αὐτός; ὁ λόγος. ἀλλ' οὐκ εἰμί λόγος. ἔστω. οὐκοῦν, ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπεῖτω. εἰ δὲ τι ἄλλο σοι κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὐτοῦ.

μά'. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔμποδισμὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔστι δὲ τι ἄλλο ὁμοίως ἔμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς.

το dat vitiose οὐ παρεκάθ. — et Ed. Cas. atque Oxon. pro ἡσθήσεσθαι dant ἡδῆσεσθαι, perperam. Verba: ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ, absunt a Vatic. A. perperam, ut saepe.

γράφων πᾶν τοῦτο κ. τ. λ.] Pro γράσων cum Gatak. malim γράσος. At nihil varietatis nec Edd. nec Vat. A. habet; hinc in vulgata lectione, quum utcumque ferri posse videatur, acquiescendum putavi.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 32. Cas. 33.)

Εἰ δύνασαι — σοφωτάτοις. *] Tota haec Sectio haud dubie depravata, sed vix sine meliorum Codd. usu restituenda; nihil enim varietatis e Cod. Vatic. A. ad h. l. adnotatum reperio. Satis igitur duxi, asterisco dubitationem meam indicare. In versione autem Reiskii conjecturam secutus sum. Jam, quid viri docti h. l. conjecerint, vi-

dem sentirent, voluptatem inde caperent? aut si eam caperent, immortales essent? Nonne et his fato constitutum erat primum, ut senes et vetulae fiant, deinde moriantur? quid igitur postea illi facerent, his mortuis? foetor est hoc omne et sanies in sacco.

38. Si acute videre potes, vide et quam sapientissime judica.

39. Quae iustitiae opponatur, virtutem in animantis ratione praediti natura non video: at voluptati quae opponatur, temperantiam video.

40. Si opinionem ab eo: quod dolorem tibi afferre videtur, sejungis, ipse in tutissimo es collocatus. Quis ipse? ratio. At non sum ratio. Esto: igitur ne ratio se tristitia afficiat: si quid aliud autem male habet, id ipsum de hoc ipso opinetur.

41. Sensus impedimentum est malum naturae animalis: motus impedimentum pariter naturae animalis malum: est et aliud, quod vegetivam conditionem impediatur ejusque malum

videamus. *Xyl.* legisse videtur — σοφώτατα —. *Salmas.* malebat: — βλέπε Κρίτων aut Ξήνων σοφώτατος. — *Menag.* — aut — ὁ σοφώτατος, aut: — σοφώτατα, aut — σοφωτάτως. — *Caf.* — σοφός τις, aut: — σοφώτατα. *Reisk.* — κρίνων φρεσὶ σοφώτατοις, *Reche:* — κρίνων τὴν φύσιν σοφωτάτην. coll. II, 11. [nobis 8.] V, 8. 32. X, 6.

Sectio 39. (ap. Lugdun. 33. Caf. 34.)

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 34. Caf. 35.)

ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. ἔστω. οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτός.] Haec verba omnia a *Vat. A.* abfunt, negligentia librarii satis nota.

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 35. 36. Caf. 36.)

ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ.] *Reisk.* F. ἔστι ὃ ἔστι τι καὶ ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ. Nec tamen vulgatum spernendum, quam-

σκευῆς. οὕτως τοίνυν ἐμποδισμὸς νοῦ, κακὸν νοεράς Φύσεως. πάντα δὴ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μετάφερε. πόνος, ἡδονὴ ἄπτεται σου; ὄψεται ἡ αἴσθησις. ὀρμήσαντι ἔνστημα ἐγένετο; εἰ μὲν ἀνυπεξαίρετως ὥρμας, ἥδη ὡς λογικοῦ κακόν. εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, οὐπω βέβλαψαι, οὐδὲ ἐμπεπόδισαι. τὰ μὲν τοῦ τοῦ νοῦ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἶωθεν ἐμποδίζειν· τούτου γὰρ οὐ πῦρ, οὐ σίδηρος, οὐ τύραννος, οὐ βλασφημία, οὐχ ὅτιοῦν ἄπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.

μβ'. Οὐκ εἰμί ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν, οὐδὲ γὰρ ἄλλον πώποτε ἐκὼν ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμεῖ δὲ, εἰν ὑγιᾶς ἔχω τὸ ἡγεμονικόν, μὴ ἀποστρεφόμενον, μήτε ἀνθρωπὸν τινα, μήτε τι τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμενέσθην ὀφθαλμοῖς ὁρῶντα καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἐκάστω κατ' ἀξίαν.

μδ'. Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσαι· οἱ τὴν ὕστερο-

quamquam facile *Reiskio* concedo, illam conjecturam veri speciem prae se ferre.

εἰ μὲν ἀνυπεξαίρετως ὥρμας κ. τ. λ.] *Expectav-ram cum Reisk. ὀρμᾶς. — Verum non variat h. l. Vat. A.*

ἄπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.] *Gatak. vertit, quasi legisset: ἄπτεται, ὅταν γένηται σφαῖρ ὡς κυκλοτερὴς. At vulgarem follicitare nolim.*

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 37. p.

Caf. 37. p.)

Οὐκ εἰμί ἄξιος κ. τ. λ.]

Ed. Xyl., Arg. et Lugd. operarum errore — εἰ μὴ pro εἰμί dabant.

Ad Sect. 43. (ap. Lugd. 37. p. Caf. 37. p.)

μήτε ἀνθρωπὸν τινα, μήτε τι τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων] *Superiores Edd. omnes: μήτε ἀνθρωπὸν τινα, μήτε τῶν ἀνθρώπ. συμβ.* — *Quamquam vero nihil varietatis h. l. ex Cod. Vat. A. adnotatum video, neutiquam tamen dubitavi, ex verissima Adnot. Lugd. conjectura post μήτε inferere τι ante τῶν ἀνθρ. συμ-*

malum sit: sic mentis quoque impedimentum naturae mente praeditae impedimentum est: haec jam tu omnia ad te transfer. Dolor et voluptas tangit te? Viderit sensus! Consilio tuo obstitit aliquid? si quidem sine exceptione hoc moliebaris, tuum jam, quatenus ratione praeditus es, malum est: sin in universum, quod ratio jubet, moliebaris, nec laesus es, nec impeditus: mentis sane quidem quae propria sunt, nemo impedire solet: hanc enim nec ignis nec ferrum nec tyrannus nec criminatio, nec aliud quidquam tangere potest: sphaera cum sit, teres atque rotunda manet.

42. Indignum est, me mihi ipsi dolorem afferre, qui nullum unquam alium lubens laeferim.

43. Alios alia oblectant: me si animi partem principalem habeo sanam nec hominem nec humanum quidquam averfantem, sed, quidquid evenit, benignò vultu adspicientem et accipientem et singulis pro dignitate utentem.

44. Tempus, quod adest, tibi fac impertias: qui famam

συμβαίν. Eandemque conjecturam comprobari video a Schweighaefero, V. Cl. ad *Arrian. Diff. Epict.* III, 5, 14. — Caeterum *Reisk.* malebat μήτε ἀνθρώπων τινα μήτε τῶν ἀνθρώποις συμβ. — *Upton.* ad *Arriani* l. l. transponi malebat τὸ τινα, et sic quidem: μήτε ἀνθρώπων, μήτε τινα τῶν ἀνθρώποις κ. τ. λ. — Praeterea malim: τῶν τοῖς ἀνθρώποις συμβ.

ὀρεῶν τε καὶ δεχόμενον] *Cas.* et *Oxon.* ὀρεῶν τε καὶ δεχόμενον, quod et *Reisk.* malebat. Id quoque poscere videtur *Marc. Anton.*

detur grammatica ratio: praecedit enim τὸ ἡγεμονικόν. Hinc et *Gatak.* monuit scribendum esse: ὀρεῶν καὶ δεχόμενον. Malim profecto *Cas.* lectionem: potest tamen et vulgaris lectio defendi, ita ut ὀρεῶν τε usurpatum h. l. dicamus κατὰ σχῆμα πρὸς τὸ σημαίνόμενον, scil. λόγον. Cf. *Uptoni* Obs. de h. l. ad *Arriani* l. l.

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 38. Cas. 38.)

Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσασαι.] Haec verba ignorat *Vat. A.* —

T

ἰδοὺ

υστεροφημίαν μάλλον διώκοντες, οὐ λογίζονται, ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν οὗτοι οὐς βαρύνονται· καὶ ἐκεῖνοι δὲ θνητοί. τί δὲ ὅλως πρὸς σέ, ἂν ἐκεῖνοι Φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σου ἔχωσιν.

μέ'. Ἄρὸν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις. ἐκεῖ γὰρ ἔξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἔλεων, τοῦτ' ἔστιν, ἀρκούμενον εἰ ἔχει καὶ ἐνεργοίη κατὰ τὸ ἐξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ. ἄρα τοῦτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μου ἔχη ἢ ψυχῇ, καὶ χειρόν ἐαυτῆς ἢ, ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη; καὶ τί εὐρήσεις τούτου ἄξιον;

μς'. Ἀνθρώπῳ οὐδενὶ συμβαίνειν τι δύναται, ὃ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπτωμα· οὐδὲ βοῖ', ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν· οὐδὲ ἀμπέλῳ, ὃ οὐκ ἔστιν ἀμπελικόν. οὐδὲ λίθῳ, ὃ οὐκ ἔστι λίθῳ ἴδιον. εἰ οὖν ἐκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθεν, καὶ πέφυκεν, τί ἂν δυσχεραίνεις; οὐ γὰρ ἀφίρητόν σοι ἔφερεν ἡ κοινὴ φύσις.

μς'. Εἰ

ιδεὺ depravatum videtur, pro quo quidem *Gatak.* malebat: ἡδὲ. Ego idē velim: quo quidem in simili orationis serie utitur *Arrian.* *Diff. Epictet.* I, 17, 16.

ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι κ. τ. λ.] *Morus* videtur ἄλλοι ante τοιοῦτοι tollere. At ἄλλος τοιοῦτος saepissime occurrit, ut ap. *Arrian.* *Diff. Epict.* III, 2, 22. — Quid vero secutus sit *Menag.*, quum ad h. l. adnotaret, fortasse ἐκεῖνου esse legendum, prorsus non intellico.

Ad Sect. 45. (ap. *Lugd.* 39.

40. p. *Cas.* 39. 40. p.)

Ἄρὸν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις] βάλε ex *Xyl.* I., *Argent.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* restitui. *Gat.* vero et reliquae omnes βάλου dederunt.

κακῶς μου ἔχη ἢ ψυχῇ] Articulum ἢ ex *Xyl.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* restitui, quem temere *Gat.* et reliquae Edd. omiserunt, perspecte tamen et *Reisk.* et *Morus* restituendum *Antonino* monuerunt. — Caeterum et pro μου libenter arripuissēm μοι, quod

mam posthumam sectantur, non cogitant, alios quosdam ejusmodi fore posteros illos, quales hi sunt, quos nunc gravatim ferunt: et illi mortales sunt: quid vero omnino tua interest, si talibus vocibus illi adstreant aut ita de te sentiant.

45. Tolle me et quocunque vis projice: ibi enim genio meo utar propitio; id est, contento, si se habet et agit naturae meae convenienter. Num hoc tanti est, ut propterea animus meus male se habeat, et se ipso deterior fiat, depressus scilicet, cupiditate extensus, in semet compressus et consternatus? Quid reperies, quod tanti sit?

46. Homini nihil evenire potest, quod non sit humanum, neque bovi, quod bovis non sit, neque viti, quod non sit vitis, nec lapidi, quod lapidis non sit: si igitur unicuique accidit, quod consuetum et naturae consentaneum est, quid est, quod aegre feras? nihil enim tibi tulit natura communis, quod ferri non possit.

T 2

47. Si

quod et his duumviris placuisse video, si modo Cod. noster hanc lectionem obtulisset.

ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη;] *Vatic. A.* ταπεινουμένη, μὴ ὀρεγομένη — vitiose, τῷ μὴ praecedentis verbi perperam duplicato. Pro συνδυομένη, quod vix in alio quodam Scriptore Graeco legitur, *Gatak.* malebat aut συγχεομένη vel συγχυομένη, confusa, aut συνδεομένη, una cum corpore constricta. At *Reisk.*

in Not. ad h. l.: „συνδυομένη bene habet: *in semet contracta et velut compressa.*„ Noli igitur absque Codd. meliorum auctoritate textum refingere, quamquam semper de *Reisk.* ratione h. l. interpretandi vehementer dubitavi.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 40. p. Cas. 40. p.)

ὁ οὐκ ἔστι βοϊκόν.] *Xyl., Lugd., Cas. et Oxon.* βοεικόν. At *Argent.* ceteraque recte: βοϊκόν.

Ad

μζ'. Εἰ μὲν διὰ τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, οὐκ ἐκείνός σοι ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτοῦ κρίμα. τοῦτο δὲ ἤδη ἐξαλειψαί ἐπί σοι ἐστίν. εἰ δὲ λυπεῖ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ διαθέσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι Φαινόμενον, τί οὐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται· μὴ οὖν λυποῦ· οὐ γὰρ παρά σε ἡ αἰτία τοῦ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλλὰ οὐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργουμένου τούτου. ἀπιθι οὖν ἐκ τοῦ ζῆν εὐμενῆς, ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμένοις.

μη'. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συστραφῇ ἀρκεσθῇ ἑαυτῷ, μὴ ποιῶντι δὲ μὴ θέλει, καὶ ἀλόγως παρατάχῃται. τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ λόγου περιεσκεμμένως κρίνῃ περὶ τίνος; διὰ τοῦτο ἀκρόπολὶς ἐστίν ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια· οὐδὲν γὰρ ὀχυρῶτε-

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 40. p. Casf. 40. p.)

ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι Φαινόμενον] *Monente Gatakero scripti τόδε, ubi ceterae Edd. τὸ δὲ exhibent.*

ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται] *Xyl. i. et Lugd. vitiose: ἐνίσταται. Arg. autem ceteraeque recte: ἐνίσταται.*

ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει] *Locus haud dubie corruptus. Casf., quem Oxon. secutus est, edidit ex conjectura: εἶγε ἐνεργῶν δὲ ἀποθνήσκει ἅμα ἵλεως (perperam ap. Casf. ἵλεως expressum est) τοῖς*

ἐνισταμένοις, quando et is agit, qui moritur aequus impediētib. Ego vero malum aut cum Gatak. ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμένοις. quomodo is solet mori, cui agere conceditur, aut, quod omnium verisimillimum mihi videtur, cum Menag. et Reisk. εἰ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, quam igitur lectionem in Versione secutus sum. Eam quoque secutus videtur Xyl., qui autem verba, quae sequuntur, ἅμα ἵλεως ad τὸν ἐνεργῶντα perperam retulit: sic enim construenda videntur: ἀπιθι — εὐμενῆς, (καὶ) ἅμα ἵλεως τοῖς ἐνισταμένοις. — Caeterum

47. Si qua res externa te dolore afficit, non res ipsa, sed tuum de ea iudicium dolore te adficit: hoc autem delere in tua situm est potestate, sin in animi tui dispositione inest, quod dolore te afficit, quis te prohibet, quo minus decretum illud corrigas: pari modo si dolore te afficit, quod non facis, quod sanum tibi videtur, cur non potius facis hoc, quam dolore te afficis? Sed obstat aliquid potentius. Noli igitur dolere: non enim in te sita est causa nihil agendi. At nullius pretii est vivere, nisi hoc actum est: aequo igitur animo e vita decede: ([nam] et is, qui agit, moritur) atque propitius iis, qui obstant.

48. Memento, partem tui principalem fieri inexpugnabilem, quum in se collecta se ipsa contenta sit, nihil, quod nolit, faciente, etiamsi sine ratione obstinatus agat. Quid ergo, ubi ratione in consilium adhibita de re aliqua sententiam fert? Hinc arx quaedam est mens perturba-

T 3

tio-

terum *Vatic. A.* pro ἐπισταμμένοις habet: ἐπισταμμένοις. perperam.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 41. Casf. 41.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med. Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelph.*

μη ποιοῦντι ὃ μὴ θέλει] *Med. 2. et Paris.* (qui fere ubique conveniunt et ex eodem Cod. fluxisse, videntur) μη ποιοῦντι τι, ὃ μὴ θέλει; haud male. Paullo ante *Med. 4.* pro συστραφέν exhibet simplex στραφέν.

καὶ ἀλόγως παρατάξεται.] *Gat.* operarum errore: — παρατάσσεται.

τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ λόγου περιεσκεμμένως κ. τ. λ.] Pro περιεσκεμμένως *Vat. 2. 3. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris.* simplex ἐσκεμμένως habent, et post λόγου copulativam καὶ addunt *Med. 1. 2. 4. et Paris.*

ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια] *Med. 3.* perperam: ἡ ἐλευθ. παθῶν (sic) διάνοια.

οὐδὲν γὰρ δχυρώτερον ἔχει ἀνθρώπος] *Paris.* — ὁ ἄνθρωπος. Mox *Vat. 4.* pro ἀνάλωτος vitiose: ἀλλάλωτος (sic).

ρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη· ὁ μὲν οὖν μὴ ἐωρακῶς τοῦτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἐωρακῶς καὶ μὴ καταφεύγων, ἀτυχής.

μθ'. Μηδὲν πλέον σαυτῷ λέγε, ὧν αἱ προηγούμεναι Φαντασίαι ἀναγγέλλουσι· ἡγγελται, ὅτι ὁ δεῖνά σε κακῶς λέγει. ἡγγελται τοῦτο. τὸ δὲ, ὅτι βέβλαψαι, οὐκ ἡγγελται· βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον; βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνεύει, οὐ βλέπω. οὕτως οὖν μένε αἰεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων Φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἔνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ οὐδὲν σοι γίνεται· μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυος πικρός· ἄφες. βάτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἐκκλινον. ἀρκεῖ. μὴ προσεπέιπης, τί δὴ καὶ ἐγένετο ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπου φυσιολόγου, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθείης, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὀράς. καὶ τοι ἐκεῖνοί γε ἔχουσι ποῦ αὐτὰ ῥίψωσιν· ἡ δὲ τῶν ὄλων φύσις, ἔξω οὐδὲν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν, ὅτι περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον διαφθείρεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκοῦν, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρὰ ἐκ τούτων αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μῆτε οὐσίας ἔξωθεν χρήζῃ, μῆτε ὅπου ἐκβάλλῃ τὰ σαπρότερα προσδέηται. ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρῳ τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

να'. Μήτε

ὁ μὲν οὖν — ἀμαθής· ὁ δὲ — ἀτυχής] *Guelf. mendose: ὁ μὴ οὖν μὴ κ. τ. λ. — Pro ἀμαθῆς vero Paris. cum Med. 2. et 3. perperam ἀτυχῆς, et in fine pro ἀτυχῆς habet εὐτυχῆς.*

Sectio 49. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 42. p.)

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 42. p.)

μὴ προσεπέιπης, τί δὴ καὶ ἐγένετο κ.τ.λ.] *Xyl. 1., Lugdun., Caf. et Oxon. — τί δὲ καὶ ἐγ. — Arg. — τί δὲ (sic)*

tionibus libera: nihil enim munitius homo habet, quo confugiens superari non possit: hoc igitur qui non videt, imperitus est; qui videt, nec tamen eo se recipit, infelix.

49. Ne quid iis addas, quae visa, primario tibi renunciaverint: nunciatum tibi est, illum tibi male dicere: nunciatum est hoc, non vero et illud, te laesum esse. Video puerulum aegrotare; hoc video, non autem, eundem vitae discrimen adire. Sic semper in primo visis consistes, nec quidquam intus adjice, et nihil tibi accidet, aut potius adjice, sed ut qui omnia, quae in mundo eveniunt, perspecta penitus habeas.

50. Amarus est cucumis: mitta! vepres in via: declina! ne pergas dicere: quare quaeso haec in mundo sunt? Ludibrio enim fores homini scientiae naturalis perito, perinde atque fabro et futuri, si vitio ei verteres, quod eorum, quae conficiuntur, ramenta et segmenta in officina ejus cerneret: quamquam hi quidem, quo talia projiciant, habent, rerum omnium natura autem extra se nihil habet: sed, quod maxime in hac arte mireris, quum se certis terminis circumscripserit, quidquid intra se corrumpi, fenescere et inutile fieri videtur, in se ipsam mutat rursusque ex his alia nova efficit; ita ut neque materia extra se opus habeat, neque, quo putrefacta projiciat, desideret: itaque contenta manet loco suo et materia sua et arte sibi propria.

T 4

51. Nec

(sic) et *Vat. A.* τί δαί, omissa copulativa καὶ — haud male.

ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν.]

Malim pro ταύτης cum *Reisk.* αὐτῆς, sc. τῆς φύσεως.

μήτε ὅπου ἐκβάλλη κ. τ. λ.] *Reisk.* „, fortasse μήτε

τόπου, οὗ ἐκβάλλη κ. τ. λ., „quam lectionem lubenter arripuisssem, si a *Cod.* mihi oblata fuisset.

ἀρκεῖται οὖν καὶ χάρα κ. τ. λ.] *Vat. A.* mendose: ἀρκεῖ τοῦ καὶ χάρα κ. τ. λ.

Ad

να'. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς ὁμιλίαις Φύρειν· μήτε ἐν ταῖς Φαντασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ ψυχῇ καθάπαξ συνελκεσθαι ἢ ἐκθόρνυσθαι· μήτε ἐν τῷ βίῳ ἀσχολεῖσθαι. κτείνουσι, κρεανομοῦσι, κατάραις ἐλαύνουσι. τί οὖν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαράν, Φρενὴν, σῶφρονα, δικαίαν; οἷον εἴ τις παραστὰς πηγῇ διαυγεῖ καὶ γλυκεῖα, βλασφημοίῃ αὐτήν, ἥ δὲ οὐ παύεται πότιμον ἀναβλύουσα· καὶ πηλὸν ἐμβαλεῖ, καὶ κοπρίαν, τὰ χύστα διασχεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ οὐδαμῶς βαλῆσεται. πῶς οὖν; πηγὴν ἀένναον ἔξεις [καὶ μὴ Φρέαρ], ἃν φυλάσσης σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλεύθερον μετὰ τοῦ εὐμενῶς, καὶ ἀπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

γβ. Ὁ

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 43.

Caf. 43.)

πῶς οὖν; πηγὴν ἀένναον ἔξεις, [καὶ μὴ Φρέαρ], ἃν φυλάσσης κ. τ. λ.] Ceterae Editiones sic dabant: πῶς ἂν πηγὴν ἀένναον ἔξεις, καὶ μὴ Φρέαρ; Φύου σεαυτὸν κ. τ. λ. — At verba: καὶ μὴ Φρέαρ ignorat Vat. A. et videntur mihi ex nota marginali, quae inserviret explicando τῷ πηγῇ ἀένναος, in textum illata: hinc uncis ea inclusi. Signum vero interrogandi post πῶς οὖν ponendum duxi, ut ἂν illud cum ἔξεις referri posset.

ἔξεις [καὶ μὴ Φρέαρ], ἃν φυλάσσης σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλεύθερον μετὰ τοῦ εὐμενῶς κ.τ.λ.] Ceterae Edd. omnes: — Φύου (omisso ἂν) σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν

μετὰ τοῦ εὐμ. κ. τ. λ.] — Ad lectionem Φύου Gatak. haec adnotavit: „Compone te, vertit Xyl. — gigne, Casaub. [in Verf. Angl. scil. in Translat. lat.: Perpetuo id age, ut natura duce te ad veram libertatem excolas, et in Notis monuit, se Φύε legere, quia Φύομαι nusquam sensu activo occurreret.] phralis duriuscula et Syntaxis insolens! Itaque suspecta mihi lectio: quam tamen si retinere libuerit, quia alia commoda non occurrit, malim vertere: congenitam et quasi nativam fac tibi usu atque industria jugi libertatem; [i. e.] in hoc te adliduo exerce, ut virtus quasi in naturam transeat tibi., Haec ille. Quae quidem interpretatio quam dura sit, omnibusque interpretationis grammaticae praeceptis contraria,

51. Nec in actionibus negligens; nec in congressibus turbidus sis; nec in cogitationibus vagus: animus nec subito se contrahat, nec gaudio exiliat, nec in vita otio careat. Occidunt, mactant, diris te devovent. Quid vero haec obstant, quo minus animus sit purus, prudens, sobrius, iustus? Perinde ac si quis fonti limpidi ac dulci assistens eum vituperaret, at ille nihilominus non cessaret puram aquam scaturire: quin et si quis lutum injiceret aut sterminus, cito hoc dispergeret et elueret, nec vero inquinaretur. Quid igitur? Fontem habebis perennem [non puteum], si te semper servaveris liberum, nec non benevolum, simplicem atque verecundum.

T 5

52. Qui

traria, non est, quod monemus. — *Marus*: „Deest verbum, quod significet: *vindica te*.„ Hinc ego olim: ῥύου σεαυτὸν κ.τ.λ. — *Reiskius*: „aut ἴδυνε legendum huius verbi loco, aut φέρουσάν, ita ut redeat ad πηγὴν. — *Coray*, Vir Doctiss., quem honoris causa nomino, aut φυσίου σεαυτῷ πάσης ὥρας ἐλευθερίαν, aut φυσίου σεαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν. — *Reche*, V. D., Χύου εἰς σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλευθερίαν. — Quid multa? omnes in eo consentiunt, lectionem vulgarem esse corruptam: incertissimam autem esse ex conjecturis Emendationem, vel ex iis, quae apposui, satis apparet. Secutus igitur sum *Cod. Vat. A.*, qui vestigia saltem verae lectionis mihi servasse videbatur. Sic enim

habet: ἂν φυλάσσεις σεαυτὸν εἰς ἐλευθερον μετὰ τοῦ κ.τ.λ. Pro φυλάσσεις igitur φυλάσσης rescripti, postulante id Syntaxi τοῦ ἂν, et εἰς ante ἐλευθερον eieci, quod ortum debere praecedenti syllabae ας mihi persuaferam, aut correctioni librarii, qui nesciebat φυλάσσειν σεαυτὸν ἐλευθερον, ut τηρεῖν σεαυτὸν ἐλευθερον significare: *locum hominis liberi tueri*. Ne tamen quid dissimulem, fatendum est, *Antoninum* mihi sic scripsisse videri: ἂν φυλάσσης τὸν πάσης ὥρας ἐλευθερον κ.τ.λ., et hoc depravatam esse ex librariorum pruritu emendandi ea, quae non intelligeret.

μετὰ τοῦ εὐμενῶς καὶ ἀπλῶς καὶ αἰδήμονως.] *Reisk.* malebat: μετὰ τοῦ εὐμενοῦς καὶ ἀπλοῦ καὶ αἰδήμονος.

Ad

νβ. Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς ὅτι ἔστι κόσμος, οὐκ οἶδεν ὅπου ἐστίν. ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅτι πέφυκεν, οὐκ οἶδεν ὅστις ἐστίν, οὐδὲ τί ἐστι κόσμος. ὁ δὲ ἐν τι τούτων ἀπολιπὼν, οὐδὲ πρὸς ὅτι αὐτὸς πέφυκεν εἶποι. τίς οὖν φαίνεται σοι ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * φεύγων ἡδίων, ἢ οἱ οὐδ' ὅπου εἰσίν, οὔτε οἱ τινὲς εἰσι γινώσκουσι;

γγ. Ἐπαινεῖσθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπου, τρίς τῆς ὥρας ἑαυτῷ κατὰρτιζόμενος; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπῳ, ὃς σὺν ἀρέσκει ἑαυτῷ; ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπασιν ὁσὺν οἷς πράσσει;

νδ. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι αἲρι, ἀλλὰ ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοεῶν. οὐ γὰρ ἥττον ἢ νοεῶν δύναμις πάντῃ κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε τῷ

Ad Sect. 52. (ap. Lugd. 44.

45. p. Casf. 44. p.)

Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς, ὅτι ἔστι κόσμος] Monente Menag. dedi ὅτι pro ὅτι, quod ceterae Edd. omnes habent: quamquam et hoc utcumque ferri potest, si κόσμος emphatice explicatur.

ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅτι πέφυκεν] Casf. operarum, ut ipse monuit, errore — ὅτι πέφυκεν, omisso τῷ πρὸς.

ὁ δὲ ἐν τι τούτων ἀπολιπὼν] Casf. coniecit: ὁ δὲ ἐν τινι τούτων ἀπολείπει, aut: ὡς δὲ ἐν τι τούτων ἀπολείπει. Neque tamen lectio vulgaris h. l. mihi spernenda videtur.

ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * φεύγων ἡδίων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ.] Locutus haud dubie depravatus.

Quum tamen incerta sit ejus emendatio, satis duxi, asterisco appposito lectorem de corruptela monere. Xyl. vertit, tanquam legisset: τίς οὖν σοι φαίνεται ἡδίων ἢ ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον φεύγων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ. — Gatak. corrigendum pronuntiavit, aut: ὁ τὸν τῶν κροτ. ἔπαινον ἢ εὐφημίαν διώκων, οἱ κ. τ. λ., aut: ὁ τῶν κροτούντων ἢ ψόγον φεύγων, ἢ ἔπαινον διώκων. (Ceterum idem falso Lugdun. lectionem ἢ διώκων tribuit.) Casf. scribendum putabat: τῶν κροτ. ἔπ. φεύγων ἢ διώκων, ita ut ψόγον elegantι βραχυλογίᾳ subintelligeretur. coll. I. ad Corinth. IV, 5. — Reisk. ad h. l. ita: „Confusa hic error et emendatio librarii. Librarius per errorem

52. Qui, quid mundus sit, nescit, et ubi ipse sit, nescit: qui vero, ad quid natus sit, nescit, nec quis ipse, nec quid mundus sit, novit: qui in horum alterutro deficit, nec ad quid natus sit, dicere potest. Quis igitur tibi videtur, qui eorum hominum plausum captat, qui nec ubi sint nec qui sint ipsi, norunt?

53. Cupisne laudari ab homine, qui intra unius horae spatium ter se ipse execratur? Studesne placere ei, qui nec sibi ipse placet? Num vero sibi placet, quem omnium fere, quae ipse facit, poenitet?

54. In posterum non tantum cum aëre ambiente conspirare te oportet, sed etiam cum mente, quae omnia amplectitur, consentire: non minus enim vis illa intellectua-

lis

rem scripserat *Φεύγων*, cum debuisset *διώκων*: nolebat tamen Codicem litura deturpare: subijciebat igitur ἡ διώκων. Inde natum geminum vitium sic emendandum, ut legatur: *ἐπαινον διώκων*, οὗ — caeteris deletis. Saepe ἡ nota est correctoris, significans, priorem dictionem vitiose fuisse exaratam, et sic emendandum esse, ut sequitur. — Hanc quidem emendationem, ut quae maximam habet veritatis speciem, in Versione secutus sum.

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 45. p.

Caf. 44. p.)

ὁς οὐκ ἀρέσκει ἐαυτῷ;] *Xyl. 1. operarum errore: ἀρέσκει. (sic.)*

ἀρέσκει ἐαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἑαυτοῦ.] Haec omnia in *Vatic. A.* non legun-

tur, mendose. Caeterum cum *Reisk.* malim ἀρέσκει γὰρ (scilicet) ἐαυτῷ κ. τ. λ.;

Ad Sect. 54. (ap. Lugd. 46.

Caf. 45.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 3. 5., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

ἀλλὰ ἡδὴ συμφρονεῖν —] *Paris. ἀλλ' ἡδὴ — et Vatic. 3. mendose: σωφρονεῖν.*

οὐ γὰρ ἦττον ἡ νοερά δύναμις κ. τ. λ.] *Xyl. 1. et Arg. — ἦττον ἡ τῷ νοερά κ. τ. λ. — habent, atque τῷ illud alieno loco intrusum ante σπάσαι postea omittunt. Vatic. A. et Med. 1. 2. 3. et 4., Paris. et Guelf. cum reliquis Edd. — ἡ νοερά — recte.*

πάντη κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε κ. τ. λ.] *Mire variant h. l. MSS. Vat. A. pro δια-*

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νε'. Γενικῶς μὲν, ἡ κακία οὐδὲν βλάπτει τὸν κόσμον. ἡ δὲ κατὰ μέρος, οὐδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστι τούτῳ, ᾧ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπηλλάχθαι αὐτῆς, ὁπόταν πρῶτος οὕτως θελήσῃ.

νς'. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τοῦ πλησίον προαιρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σαρκιδίον. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόνாமεν, ὁμῶς τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεὶ τοι ἔμελλεν ἡ τοῦ πλησίον κακία ἐμοῦ κακὸν εἶναι· ὅπερ οὐκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ἢ τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν.

νς'. Ὁ

διαπεφοίτηκε vitiose διαπεφύτηκε. *Med.* 2. et 3.: — πάντῃ πέφυκε (*sic*) καὶ διαπεφοίτηκε. *Parif.* πάντῃ πέφυκε τῷ σπᾶσαι δυναμ.

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ] *Vat.* 3. — τῷ σπᾶσαι βουλομένῳ, ἥπερ ἀερώδης (*sic*) κ. τ. λ. — *Med.* 3. — ἀερώδης τῷ σπᾶσαι καὶ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ. — Caeterum ex legibus Grammatices postulari videtur, ut cum *Reisk.* τῶν σπᾶσαι δυναμένων et τῶν ἀναπνεῦσαι δυναμένων legamus, nisi quis τοῦ σπ. δυναμένου et τοῦ ἀναπν. δυναμένου malit. Διαφοίτῳ enim vix cum dandi casu construi potest.

Ad Sect. 55. (*ap. Lugd.* 47. *Caf.* 46.)

ᾧ ἐπιτέτραπται κ. τ. λ.]

Recte habet, nec opus est emendatione Menagii ἐπιτέτραπται.

ὁπόταν πρῶτος οὕτως θελήσῃ.] *Placet Reisk. emendatio: ὁπόταν πρῶτον αὐτὸς θελήσῃ, quamprimum ipse voluerit. Nolim tamen talia contra Codd. auctoritatem textui inferri.*

Ad Sect. 56. (*ap. Lugd.* 48. *Caf.* 47.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4., *Med.-Florent.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*

ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ σαρκίδιον.] καὶ post ὡς ignorant omnes *Msspti*, qui *Excerpta ex Antonino* servarunt, praeter *Guelf.* — Sequens τὸ ἐν τῇ depravit *Vatic.* 2. — et πνευμάτιον in

lis ubique funditur et ea permeat, qui eam possunt adtrahe-
re, quam aërea illa, quae respirare possunt.

55. In univēsum vitiositas mundo non nocet: in
specie non laedit alterum, sed ei soli nocet, cui concessum
est, quamprimum voluerit, illa liberari.

56. Arbitrio meo pariter indifferens est alterius arbi-
trium, ac animula ejus vel caruncula: etiam si enim quam
maxime alter alterius causa nati sumus, tamen mentium
nostrarum cuilibet peculiaris sua constat potestas: alioquin
profecto alterius vitiositas mihi malum foret, quod Deo non
visum est, ne in alterius esset potestate, me miserum red-
dere.

57. Sol

in πνευμάτων *Vat.* 3. — αὐτοῦ
rursus omnes ignorant. —
Ed. Gatak. operarum errore:
— πνευμάτων.

καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλι-
στα κ. τ. λ.] *Parif.* corrupte:
— εἰ ἐτι μάλιστα. —

ἀλλήλων ἕνεκεν γεγό-
αμεν, ὁμῶς τὰ] Haec ver-
ba a *Vat. A.* absunt. — *Va-*
tic. 3. — ὁμῶς τὴν τὰ ἡγεμο-
νικὰ κ. τ. λ.

τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν
ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυ-
ρίαν ἔχει.] *Reisk.* emend.:
— ἑκάστων. At vulgaris bene
defendi potest. τὰ ἡγεμονικὰ
ἕκαστον per Anacoluthon scrip-
psit pro ἑκαστὸν τῶν ἡγεμονι-
κῶν. — Caeterum κυρίαν ha-
bent *Med.* 1. 2. 3.

ἐπεὶ τοὶ ἔμελλον ἢ τοῦ
πλησίον κ. τ. λ.] Pro ἐπεὶ

τοὶ *Vat.* 2. ἐπεὶ ἐτι —. *Med.* 1.

2. 3. 4. cum *Parif.* et *Guelf.*
ἐπεὶ τί: quae quidem lectio
mihi quam maxime arridet;
atque in eam jam *Reiskius*
incidit, qui ad h. l. haec
adnotavit: „ἐπεὶ τί; ἔμελλον
— εἶναι; quid enim? sc. οἷοι
vel ἐστὶ; quid enim tibi vi-
detur? oportebatne alterius
malitiam mihi in malum ce-
dere?„ — Neque tamen vul-
garem spreverim, quae mihi
commode exponi posse vide-
tur: „alioquin profecto alte-
rius malitia mihi in malum
cederet.„ — Caeterum pro
ἐμοῦ κακόν *Med.* 4. ἐμοῦ κα-
κία. —

τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν] *Menag.*
ad h. l.: „*Msp. Reg.* (idem,
quem nos *Parif.* vocamus) εὐ-
τυχεῖν.„ perperam.

νζ'. Ὁ ἥλιος κατακεχύσθαι δοκεῖ, καὶ πάντα γε κέ-
χυται, οὐ μὴν ἐκκέχυται. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν.
ἀκτῖνες γοῦν αἱ αὐγαὶ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐπτείνεσθαι λέγονται.
ὁποῖον δέ τι ἐστὶν ἀκτίς, ἴδοις ἂν εἰ διὰ τινος στενοῦ εἰς
ἐσκιασμένον οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδυόμενον θεάσαιο· γί-
νεται γὰρ κατ' εὐθὺ, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς τὸ στε-
ρέμνιον, ὅτι ἂν ἀπαντήσῃ, διεῖργον τὸν ἐπέκεινα ἀέρα· ἐν-
ταῦθα δὲ ἔσθῃ, καὶ οὐ κατώλισθεν, οὐδὲ ἔπεσε. τοιαύτην
οὖν τὴν λύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρὴ, μηδαμῶς
ἐκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα,
μὴ βίαιον μηδὲ ῥαγδαίαν τὴν ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι· μηδὲ μὴν
καταπίπτειν, ἀλλὰ ἴστασθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον.
αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ στερήσει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπω
αὐτήν.

νη'. Ὁ τὸν θάνατον φοβούμενος, ἥτοι ἀναισθησίαν φο-
βεῖται, ἢ αἰσθησιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰσθησιν, οὐδὲ
κακοῦ τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἀλλοιοτέραν αἰσθησιν κτήσῃ, ἀλ-
λοῖον ζῶον ἔσῃ, καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ.

νθ'. Οἱ

*Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 49.
Caf. 48.)*

*Hanc Sectionem servarunt
quoque Vatic. 2. 3. 4. 5. 6.,
Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris.
et Guelf.*

καὶ πάντα γε κέχυται]
γε in *Vatic. 2. 3., Med. 1. 2.
3. 4., Paris. et Guelf.* non le-
gitur. A syllaba sequenti κε
sublatum videtur.

ἡ γὰρ χύσις αὕτη κ. τ. λ.]
*Xyl. 1. operarum errore: —
αὕτι.*

εἰς ἐσκιασμένον οἶκον
κ. τ. λ.] *Xyl. 1. vitiose: εἰ
ἐσκιασμένον οἶκ.*

καὶ ὥσπερ διαιρεῖται
δὴ πρὸς κ. τ. λ.] *Reiskius
einendandum putabat: καὶ
ὥσπερ διερεῖδεται πρὸς — et
quasi luctatur etc. — coll.
verbis ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι. Sed,
ni fallor, temere haec pro-
nunciavit.*

διεῖργον τὸν ἐπέκεινα
ἀέρα] *Guelf. διεργοντος ἐπέ-
κεινα κ. τ. λ.*

ἐν.

57. Sol diffundi videtur et ubique quidem diffunditur, non effunditur tamen: diffusio enim haec intensio est: hinc et radii ejus ἀκτῖνες ab ἐκτείνειν, extendere, dicti sunt: qualis autem sit radius, perspicere licet, ubi lumen a sole profectum per angustum [foramen] in domum tenebrosam immissum vides: recta enim procedit et ad solidum corpus, quod aërem intercipit, dividitur profecto quodammodo: ibi autem consistit et nec delabitur nec decedit. Talem igitur oportet esse mentis solutionem et diffusionem, minimè effusionem, sed intentionem, nec eam oportet violento ac rapido impetu ad impedimenta quaevis obvia collidere, neque profecto decidere, sed consistere et illustrare, quod eam recipiat: privabit enim sese splendore illius, quod eam non admiserit.

58. Mortem qui timet, aut sensuum extinctionem timet, aut alium quendam sensum. Verum, si nullum habebis sensum, neque malum senties; sin alium quendam sensum habebis, animal aliud eris, nec vivere defines.

59. Ho-

ἐνταῦθα δὲ ἔσται] *Med.*
1. 3. *Guelf.* ἐστὶ, *Parif.* ἐστὶν
— corrupte.

τοιαύτην οὖν τὴν λύσιν
κ. τ. λ.] χύσιν malebant *Editor* Oxon. (II.) et *Reisk.*

μηδαμῶς ἔκχυσιν] *Me-*
nag. καὶ μηδαμῶς ἔκχ. —
n. n.

μὴ βίαιον μηδὲ ῥαγδαί-
αν κ. τ. λ.] *Med.* 1. 2. 4. ῥαγ-
δαῖον. *Parif.* ῥαγδαῖον.

μηδὲ μὴν καταπίπτειν]
μὴν prius dedi pro μὲν cum
Med. 2. et *Guelf.* — Mox *Pa-*

rif. ἀλλ' ἴστασθ. *Vat.* 2. post
ἐπιλάμπει articulum perpe-
ram omisit. — Et *Parif.* cum
Med. 3. in fine hujus Section-
is pro αὐτὴν habet αὐγὴν.

Ad Sect. 58. (*ap. Lugd.* 50.

Caf. 49.)

ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἴ-
σθησιν κ. τ. λ.] *Reisk.* con-
jecit: ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰσθήσῃ
aut αἰσθησιν ἔξεις. At ex se-
quentibus ad αἰσθησιν subin-
telligi potest: κτήσῃ.

καὶ τοῦ ζῆν οὐ πάύσῃ]
Articulum τοῦ ante ζῆν, quem
cum

νθ'. Οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν ἀλλήλων ἕνεκεν. διδάσκει
 οὖν, ἢ φέρε.

ξ'. Ἄλλως βέλως, ἄλλως νοῦς φέρεται· ὁ μὲν τοι
 νοῦς, καὶ ὅταν εὐλαβῇται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν στρέ-
 Φηται, φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἤττον, καὶ ἐπὶ τὸ προ-
 κείμενον.

ξα'. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἐκάστου· παρέχει δὲ
 καὶ ἑτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἡγεμονικόν.

cum Gatak. posteriores Edd. omnes omiserunt, ex Xyl. 1.,
 Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. restitui.

Sectio 59. (ap. Lugdun. 51.
 Caf. 50.)

Ad Sect. 60. (ap. Lugd. 52. p.
 Caf. 51.)

ὁ μὲν τοι νοῦς;] Articuli-

lus ὁ abest ab Argent. perpe-
 ram.

ὅταν εὐλαβῇται] Menag.
 malebat εὐλαβεῖται. — Mox
 perperam στρέφεται Gat. et
 quae eam sequuntur.

φέρεται κατ' εὐθὺ οὐ-
 δὲν ἤττον, καὶ ἐπὶ τὸ
 προ-

59. Homines alter alterius causa nati sunt: igitur aut doce aut fer.

60. Aliter sagitta, aliter mens fertur: mens utique et quando et cavet et in considerando versatur, recta tamen fertur non minus quam ad propositum.

61. In mentem alterius cujusque descende: sed et in tuam descendere quemlibet patere.

προκειμένον.] Locus depravatus, quem varie emendare studuerunt viri docti. *Gat.* φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἥττον ἐπὶ τὸ προκειμένον. — *Reisk.* οὐδὲν ἥττον βέλους ἐπὶ τὸ προκ. — An forte pro καὶ legendum ἦ?

Ad Sect. 61. (ap. Lugd. 52. p. Caf. 52.)

Haec Sectio in *Vat. A.* non legitur.

Εἰσιέναι κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat conjunctim cum praecedentibus καὶ εἰσιέναι πᾶσι φυκε, et deinde, ut *Casaub.* edidit: παρέχειν. neutro opus est.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Σ'.

α'. **Ο** ἀδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατεσκευασίας τὰ λογικὰ ζῶα ἔνεκεν ἀλλήλων, ὥστε ὠφελεῖν μὲν ἄλληλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς· ὁ τὸ βούλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν. ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις, ὄντων ἔστι φύσις. τὰ δὲ γε ὅντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια αὕτη ὀνομάζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἀπάντων

πρώτη

Ad Librum IX.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς εαυτὸν βιβλ. Σ'.] Titulus hujus libri, ut et caeterorum, abest a *Vatic. A.*

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*, qui omnes desinunt in his: — οὐκ ἐπίσης ἔχει, ὅγλον, ὡς ἀσεβεῖ.

Ὁ ἀδικῶν, ἀσεβεῖ.] Articulus ὁ abest a *Vat. A.*, littera hac, consulto, opinor, praetermissa, ut ornatus postea fingeretur, quod in pluribus librorum initiis observa-

bunt lectores, qui in id intenti fuerint.

Φύσεως κατεσκευασίας.] In *Gat.* operarum errore κατασκευαστικῆς impressum est.

καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν.] Haec verba, in omnibus Edd. veterioribus omissa, praeunte *De Joly* in textum recipere laud dubitavi. Primum enim non solum *Vat. A.*, sed et omnes Codd., qui Excerpta servarunt, ea agnoscent. Deinde iis praetermissis aliquid deesse, cuique apparebit. Tria enim sunt, quae h. l. docet *Antoninus*:

1) in-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER NONUS.

1. **Q**ui iniuste agit, impie agit: etenim quum omnium rerum Natura animantia ratione praedita sui invicem gratia condiderit, ut sibi pro cuiusque dignitate mutuo profint, minime vero noceant; is, qui hujus voluntatem transgreditur, manifesto impie agit adversus numinum omnium antiquissimum: porro qui mentitur, impie agit adversus idem numen: rerum enim universalium natura est natura eorum, quae sunt: at ea profecto, quae sunt, ad omnia, quae

U 2

rebus

1) *iniuste qui agat, etiam impium esse: ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ — ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν κ. τ. λ.*
 2) *mendacem impie agere: καὶ ὁ ψευδόμενος ἀσεβεῖ — ὁ μὲν οὖν ἐκῶν ψευδόμενος ἀσεβεῖ κ. τ. λ.*
 3) *eum, qui voluptates ut bona sectetur, et dolores ut mala fugiat, impie agere: καὶ ὁ μὲν πᾶς ἡδονὰς κ. τ. λ. ἀσεβεῖ — οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ.*
 Denique auctoritas *Cod. Palatini*, quo usus est *Xyl.*, nobis opponi non potest. Apparet enim, quod jam *Mer. Casaub.* observavit, ex versione *Xyl.*, verba καὶ ὁ ψευδός. — Θεὸν in *Cod. Palat.* fuisse, et operum errore ē Contextu Graeco excidisse. Ceterum *Ed.*

De-Joh. cum omnibus *Codd. Vat., Med., Paris. et Guelf.* exhibet: καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσπερεὶ τὴν αὐτὴν Θεὸν — pro quo παρὰ rescribendum putavi, quod *Mspt. Hoefschel.* habuisse testatur *Cas.* et quod *Vat. A.* superscriptum τῷ περὶ habet. Sola *Med. 1.* — ἐπὶ τὴν αὐτ. *9.*, haud male.
 ὄντων ἐστὶ φύσις] *Medic. 1., Vat. 2. 4.* ὄντως ē. *Φ.*
 In *Vatic. 4.* praeterea τὸ ἐστὶ excidit. — *Reisk.* malebat τῶν ὄντων ē. *Φ.*
 τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως κ. τ. λ.] πάντα omitunt *Vat. A.* et *3., Med. 1. 2. 3.* et *Paris.*

ἐπὶ

πρώτη αἰτία ἐστίν. ὁ μὲν οὖν ἐκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθ-
 ὅσον ἐξαπατῶν ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ
 τῶν ὅλων φύσει, καὶ καθόσον ἀκοσμεῖ, μαχόμενος τῇ τοῦ
 κόσμου φύσει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀληθέσι
 φερόμενος παρ' ἑαυτόν· ἀφορμὰς γὰρ προεὶλήφει παρὰ τῆς
 φύσεως. ὧν ἀμελήσας οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν τὰ
 ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. καὶ μὲν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ
 διώκων, τοὺς δὲ πόνους ὡς κακὰ φεύγων, ἀσεβεῖ. ἀνάγκη
 γὰρ τὸν τοιοῦτον μέμφεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς
 παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ τοῖς Φαύλοις, καὶ τοῖς σπουδαίοις·
 διὰ τὸ πολλάκις τοὺς μὲν Φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ
 τὰ ποιητικὰ τούτων κτᾶσθαι· τοὺς δὲ σπουδαίους, πόνῳ,
 καὶ τοῖς ποιητικοῖς τούτου περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ φοβούμε-
 νος τοὺς πόνους, φοβηθήσεται ποτε καὶ τῶν ἐσομένων τι ἐν
 τῷ κόσμῳ· τοῦτο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὁ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς,
 οὐκ ἀφέξεται τοῦ ἀδικεῖν· τοῦτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. χρὴ
 δὲ πρὸς αὐτὴν κοινὴν φύσιν ἐπίσης ἔχει (οὐ γὰρ ἀμφότερα αὖ
 ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφότερα ἐπίσης εἶχε) πρὸς ταῦτα καὶ
 τοὺς τῇ φύσει βουλομένους ἔπεσθαι ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπί-
 σης

ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀλη-
 θέσι φερόμενος] *Parif.* ἐπὶ
 τὰναντία φερόμενος τοῖς ἀληθέ-
 σι: minus commode.

οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν
 διακρίνειν κ.τ.λ.] *Vat.* 2. 3.,
Med. 1. 2. 3. et *Parif.* perpe-
 ram — διακρίνων exhibent.

καὶ μὲν ὁ τὰς ἡδονὰς
 ὡς ἀγαθὰ διώκων] Sic pri-
 mus edidi pro vulgari — ὡς
 ἀγαθός: quod quidem ferri
 potest. Concinnius tamen il-

lud, quum et proxime sequa-
 tur ὡς κακὰ: et praeterea au-
 ctoritate *Vat.* 4. 5., *Med.* 1.
 2. 3., *Parif.* et *Guelif.* confir-
 matur.

ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπο-
 νεμούσῃ] *Med.* 1. corrupte:
 ἀπονεμούσι.

Φοβηθήσεται ποτε καὶ
 τῶν ἐσομένων.] Copulativam
 καὶ ante τῶν ἐσομένων recepi
 ex *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2.
 3. 4., *Parif.* et *Guelif.*, quod
 jam

rebus insunt, familiari ratione se habent: praeterea autem et veritas appellatur, et omnium, quae vera sunt, prima est causa: qui igitur volens mentitur, impie agit, quatenus eo, quod decipit, impie agit: qui autem nolens peccat, quatenus ab universi natura dissepit et quatenus mundi ordinem turbat, naturae ejus adversans: adversatur enim, qui per se ad ea fertur, quae veris repugnant: praesidia enim veritatis a natura acceperat, quibus neglectis jam factum est, ut falsa a veris non possit discernere: profecto et is, qui voluptates tanquam bona sectatur et dolores tanquam mala fugit, impie agit: necesse est enim, ut qui ita adfectus est, saepe de Universi natura conqueratur, quasi bonis malisque, nulla dignitatis ratione habita, aliquid tribuerit, propterea, quod mali saepe voluptatibus fruuntur et ea possident, quae voluptatem afferre possunt: boni contra dolore adficiuntur, et in ea incidunt, quae dolorem excitent: praeterea qui dolorem timet, et ea interdum timebit, quae in mundo futura sunt: hoc jam impium est: qui voluptates sectatur, porro ab injustitia non abstinebit: hoc autem aperte

U 3

im.

jam *De Joly*, sed tacite, fecerat. Caeterum *Med.* 4. corrupte: φοβήσεται.

ὅ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς — ἐναργῶς ἀσεβές.]

Haec omnia exciderunt librario *Med.* 3.

οὐ γὰρ ἀμφοτέρω ἀνέποιε, εἰ κ. τ. λ.] Conjunctionem δυνητικὴν ἀνὰ αὐτὴν ἐποίησεν recepi ex *Vat.* 2. 3. 5., *Med.* 1. 2. 4. et *Guelf.*, quam ceterae Edd. omnes ignorant. — *Med.* 3. eandem conjun-

ctionem, sed ante ἀμφοτέρω, exhibet. — Caeterum verba: οὐ γὰρ ἀμφοτέρω ἀνέποιε, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρω ἐπίσης a *Vat.* 4. abfunt.

εἰ μὴ πρὸς ἀμφ. ἐπίσης εἶχε] *Ed. Gatak.* dat: εἶχεται. Ceterae Edd. cum omnibus Codd. εἶχε, praeter *Guelf.*, in quo ἔχει.

ὁμογενώμενας ὄντας] *Med.* 4. ὡς ὁμογενώμενας ὄντας; haud male.

ὁστις

σης διακείσθαι. ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονάς, ἢ θάνατον καὶ ζῶν, ἢ δόξαν καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρῆται, αὐτὸς οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον ὡς ἀσεβεῖ. λέγω δὲ τὸ χρεῖσθαι τούτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐξῆς γινόμενοις, καὶ ἐπιγινόμενοις ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καθ' ἣν ἀπὸ τινος ἀρχῆς ὥρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλλαβοῦσά τινας λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονίμους ἀφορίσασα, ὑποστάσεών τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ διαδοχῶν τοιούτων.

β'. Χαριστεύου μὲν ἦν ἀνδρὸς ἄγευστον ψευδολογίας, καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενομένον ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὸ δ' οὖν κορεσθέντα γε τούτων ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλοῦς, ἢ προηρῆσθαι προσκαθῆσθαι τῇ κακίᾳ.

ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονάς] *Vatic. A.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* ὅστ. οὖν πρ. πόνον καὶ ἡδονήν; quae quidem lectio concinnior videri possit, quum singularis numerus in caeteris sequatur.

δῆλον ὡς ἀσεβεῖ] *Guelf.* δηλονότι ὡς ἀσεβεῖ.

ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν κ. τ. λ.] *Uncinis* inclusi verba κατὰ τὸ, quae ex

sequentibus huc in locum alienum illata videntur, quod iam *Morus* perspicere viderat. *Reisk.* malebat: ἀντὶ τοῦ τὸ καὶ τὸ συμβαίνειν κ. τ. λ.

κατὰ τὸ ἐξῆς γινόμενοις καὶ ἐπιγινόμενοις κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat emendandum esse: κατὰ τὸ ἐξῆς τοῖς γινόμενοις καὶ ἀπογινόμενοις; qua tamen emendatione non opus esse videtur.

Ad

impium: oportet vero, ad quae communis natura ex aequo se habet, (nec utrumque fecisset, nisi ad utrumque ex aequo se habuisset,) ad ea quoque ex aequo adfectum esse eum, qui naturam tanquam ducem sequi et cum eadem consentire velit. Qui igitur ad dolores et voluptates, vel ad mortem vitamque vel ad gloriam et infamiam non ex aequo adfectus est, quemadmodum rerum universalium natura ex aequo iis utitur, procul dubio impie agit. Quod autem dico, communem naturam illis ex aequo uti, ita intelligendum est, ea scilicet ex necessaria rerum serie iis, quae principali quodam providentiae consilio, quo illa a quodam temporis initio, rationibus quibusdam [seminalibus] rerum futurarum conceptis, et foecundis quibusdam substantiarum, mutationum et hujus generis vicissitudinum determinatis ad mundum condendum accessit, iis, inquam, et quae fiunt et quae deinceps nascuntur, pariter in utramque partem evenire.

2. Gratius quidem foret homini, mendacii omnisque simulationis, luxus et fastus inexpertum hac vita defungi: horum autem satietate affectum vita migrare malle, quam huic improbitati immorari, secunda [ut ajunt] navigatio.

U 4

Non-

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

Χαριεστέρου μὲν ἢ ἀνδρός ἀγευστον ψευδολογίας κ. τ. λ.] „Vertit Xyl. (inquit Caf.), quasi scriptum esset: Χαριεστέρον μὲν ἢ ἀνδρὸς ἀγευστον κ. τ. λ., quae fortasse vera lectio., — Verum bene defendi potest vulgaris. Ceterum Arg. operarum errore ψευδολογίας.

δεύτερος πλοῦς, ἢ προηρῆσθαι προσκαθῆσθαι

κ. τ. λ.] Sic omnes Edd., praeter *Lugd.*, in qua δεύτ. πλοῦς προηρῆσθαι, ἢ προσκαθῆσθαι legitur, quod *Gat.* praeferendum putabat. *Morus* malebat: ἢ προήρησαι; num *ma-vis*? — Neque tamen his Emendationibus omnino opus esse videtur. In priori enim membro omittitur μᾶλλον, quod saepissime ante ἢ fieri solet; de qua quidem ellipsi pluribus egit *L. Bos* p. 555. sqq. ed. *Schweebel.*

λ σ ι -

καιία. καὶ οὕτω σε οὐδὲ ἡ πείρα πείθει Φεύγειν ἐκ τοῦ λοιμοῦ; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας, πολλῷ γε μᾶλλον ἥπερ ἡ τοῦ περιεχυμένου τούτου πνεύματος τοιάδε τις δυσκрасία καὶ τροπή. αὕτη μὲν γὰρ ζῶων λοιμὸς, καθὸ ζῳά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἀνθρωποὶ εἰσιν.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτου, ἀλλὰ εὐχέσθαι αὐτῷ, ὡς καὶ τούτου ἐνὸς ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. οἷον γὰρ ἐστὶ τὸ νεάσαι, καὶ τὸ γηράσαι, καὶ τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμάσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολιὰς ἐνεργεῖν, καὶ σπεῖραι, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῖσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τοῦ σοῦ βίου ὥραι φέρουσιν, τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. τοῦτο μὲν οὖν κατὰ ἀνθρώπον ἐστὶ λελογισμένον, μὴ ὀλοσχερῶς, μηδὲ ὥστινῶς, μηδὲ ὑπερῆφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἔμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικὸς σου ἐξέλθῃ, οὕτως ἐκδέχασθαι τὴν ὥραν, ἐν ᾗ τὸ ψυχάριόν σου τοῦ ἐλύτρου τούτου ἐκπεσεῖται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον θέλεις, μάλιστα σε εὐκωλον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει, ἢ ἐπίστασις ἢ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μεθ' οἷων ἡθῶν οὐκ

ἐτι

λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας] *Χγλ. i. operarum errore — διαθορὰ.*

καθὸ ζῳά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων.] *Haec verba omnia a Vat. A. absunt. Pessime.*

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Caf. 3.)

καὶ τὸ ἀκμάσαι.] *Arg. operarum vitio: καὶ τὸ ἀκμάσαι.*

τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι.] *Vatic. A. τοιοῦτο καὶ τοῦτο διαλυθῆναι: perperam.*

μὴ ὀλοσχερῶς, μηδὲ ὥστινῶς κ. τ. λ.] *Reiskius malebat: μὴ γλίσχρως: oportet vitae non nimis anxie tenacem esse servandaeque indecenter studiosum, μηδὲ ὥστινῶς, neque contra inconsulta moriendi cupiditate in mortem proruendum.*

εἰ

Nondumne tibi ne experientia quidem suadet, ut pestem fugias? pestis enim mentis corruptio eaque longe perniciosior, quam aëris quaedam intemperies et immutatio. Haec enim animalibus pestis est, quatenus sunt animalia; illa hominum, quatenus homines sunt.

3. Mortem noli contemnere, sed animo iubenti eam excipe, tanquam unum eorum, quae natura vult: cuiusmodi enim generis est, in pueritia esse, senescere, adolescere, vigere, dentire, barbatus esse, senescere, liberos creare, praegnantem esse, parere, aliaque, quae natura efficit, et vitae aetates secum adferunt, ejusmodi etiam est dissolvi. Hominis igitur omnia considerantis est, neque negligenter, neque violenter, neque fastuose erga mortem se gerere, sed eam tanquam unam ex naturae actionibus expectare: quemadmodum nunc expectas, quando foetus uxoris tuae utero prodeat, ita et hora tibi expectanda est, qua animula tua ex hoc involucro excidet: si autem vulgare vis praeceptum, quod tamen in cor penetrare possit, quam maxime, ut mortem facile feras, efficiet, si consideraveris, et quales sint res subjectae, a quibus divelleris, et quales

U 5

mores,

εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρδιον θέλεις] *Suidas* f. v. ἀψικάρδιος — παράπληγμα — f. v. παράπληγμα autem rursus παράπληγμα. En autem ipsius verba: „Ἀψικάρδιος. Εἰ δὲ ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρδιον θέλεις, εἰρήσεται ἄνταχέως τῆς καρδίας ἀπτόμενον.” — Et iterum: Παράπληγμα· κένων· καὶ εἶδος τι ὀργάνου ἀστρονομικοῦ. Εἰ δὲ

ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρδιον θέλεις πρὸς τὸν θάνατον, εἴπω.

μηδ' οὔων ἡθῶν] *Reisk.* „f. παθῶν; neque tamen locus sic perfanatus videtur: neque enim dicitur ἐμφύρεσθαι μετὰ τινός, sed τινι.” Possit tamen defendi τὸ μεθ' οὔων, si aut ἡ ἐμπεφυρμένη, quod sequitur, cum *Cas.* substantive sumatur, ut ἡ εἰμαρμένη, aut pro ἐμπεφυρμένη legatur

ἐτι ἔσται ἡ ἐμπεφυρμένη. προσκρίπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἥμισυ δεῖ, ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πράως φέρειν· μεμνησθαι μέντοι ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματούντων σοι ἡ ἀπαλλαγὴ ἔσται. τοῦτο γὰρ μόνον, εἴ περ ἄρα, ἀνθεῖλκεν ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφείτο τοῖς τὰ τοιαῦτα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὀρθῶς, ὅσος ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥστε εἰπεῖν, θᾶττον ἔλθης, ὦ θάνατε, μὴ που καὶ αὐτὸς ἐπιλάθωμαι ἐμαυτοῦ.

δ'. Ὁ ἀμαρτάνων ἑαυτῷ ἀμαρτάνει. ὁ ἀδικῶν ἑαυτὸν κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε'. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, οὐ μόνον ὁ ποιῶν τι.

ς'. Ἀρκεῖ ἡ παρούσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ παρούσα πράξις κοινωνική, καὶ ἡ παρούσα διάθεσις εὐαρεστική πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐν τῆς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ'. Ἐξαλείφει Φαντασίαν· στήσαι ὁρμήν· σβέσαι ὄρεξιν· ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η'. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα, μία ψυχὴ διήρηται· εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερὰ ψυχὴ μεμέρισται. ὥσπερ καὶ μία γῆ

tur συμφυρμένη. coll. Platon. Phaed. f. 11. ed. Fischer.

ἡ ἐμπεφυρμένη] Gatak. ἡ ψυχὴ ἐμπεφυρμένη. — Vid. not. praeced.

πράως φέρεσθαι] In Xyl. 1. operarum errore πρώως φ. excusum est.

νῦν δὲ ὀρθῶς] Xyl. 1., Argent., Lugd., Caf. et Oxon. νῦν δ' ὀρθῶς.

τὰ τοιαῦτα δόγματα] Gat. malebat: τὰ αὐτὰ δόγμα.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. p. Caf. 4. p.)

ἑαυτὸν κακοῖ] Haec verba ignorat Vatic. A. perperam.

Sectio 5. (ap. Lugdun. 4. p. Caf. 4. p.)

Ad

mores, quibuscum non amplius conjunctus erit [animus]: quamquam enim iis offendi neutiquam te oportet, sed curam eorum gerere eosque placide ferre, meminisse tamen licet, tibi ab hominibus non idem tecum sentientibus esse discedendum: hoc enim solum, si tamen quid posset, nos retraheret et in vita retineret, si cum hominibus eadem sentientibus vivere liceret: nunc autem vides, quanta molestia ex dissensu eorum, quibuscum vivitur, oriatur, ut dicere libeat: „Propere accede, o Mors, ne quando et mei ipsius obliviscar.„

4. Qui peccat, sibi ipsi peccat: qui injuste agit, sibi nocet, se ipse malum reddens.

5. Saepe injuriam facit, qui nihil agit; non is modo, qui agit.

6. Si adest certa de rebus sententia, et actio societati humanae utilis, et animus ita adfectus, ut boni consulat omnia, quae ab externa proficiscuntur causa, sufficit.

7. Opiniones tolle: siste animi impetum: appetitionem exstingue: mentemque in sui potestate serva.

8. In bruta animantia una distributa est anima: animantibus autem ratione praeditis una anima rationalis distributa

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 5. p. Cas. 5. p.)

ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ παροῦσα] Haec verba ob homoteleuta παροῦσα exciderunt librario *Vatic. A.*

πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.] Locus sine dubio depravatus. Hinc *Gatak.* emen-

dandum putabat aut πρὸς πᾶν τὸ παρὸν ἐκ τῆς αἰτίας συμβ., aut: πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τῆς αἰτ. συμβ. Malim autem cum *Cas. pr.* πᾶν τὸ παρὰ τὴν ἐκτὸς αἰτίαν συμβ., aut cum *Reisk. pr.* πᾶν τὸ παρὰ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβ. coll. *S. 31.* ab initio.

Sectio 7. (ap. Lugdun. 5. p. Cas. 5. p.)

Ad

γῇ ἐστὶν ἀπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἐνὶ Φωτὶ ὁρῶμεν, καὶ ἓνα αἶερα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικά καὶ ἐμψυχα πάντα.

Σ'. Ὅσα κοινῷ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῇν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρουν, τὸ αἰεῶδες ὁμοίως· ὥστε χρῆζειν τῶν διειργόντων καὶ βίας. τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ· παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεχᾶπτεσθαι ἔτοιμον οὕτως, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικὸν τὸ ὀλίγῳ ξηρότερον, εὐεξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἑλαττον ἐγκεκραῖσθαι αὐτῷ τὸ κωλυτικὸν πρὸς ἑξαψν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοεραῆς φύσεως μέτοχον, πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ καὶ μᾶλλον. ὅσῳ γάρ ἐστι κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλλα, τοσούτῳ καὶ πρὸς τὸ συγκιρναῖσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγχεῖσθαι ἐτοιμότερον. εὐθύς γοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὐρήθη σμῆνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσοτροφίαι, καὶ οἶον ἔρωτες. ψυχαὶ γὰρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συναγωγὸν ἐν τῷ κρεῖττονι ἐπιτενόμενον εὐρίσκειτο, οἷον οὔτε ἐπὶ φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῶν λογικῶν ζώων, πολιτεῖαι, καὶ φιλίαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλλογοι, καὶ ἐν πολλέμοις συνθῆκαι καὶ ἀνοχαί. ἐπὶ δὲ τῶν ἔτι κρεῖττόνων καὶ ἐκδιεστηκότων τρόπον τινα ἑνώσεις ὑπέστη, οἷα ἐπὶ τῶν ἀστρον. οὕτως ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπανάβασις συμπάθειαν καὶ

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 6.

Caf. 6. p.)

ἐμψυχα πάντα] Parum refert; utrum πάντα ad hanc, an cum Caf. ad sequentem Sectionem trahas.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 7.

Caf. 6. p.)

καὶ τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρουν] Xyl. 1. et Lugd. σόρ-

ρουν; hinc Adnot. Lugd. emendandum putabat ἐπὶ τὸν ῥοῦν. At Arg. ceteraeque recte — σῦρρουν.

τὸ πῦρ ἀνωφερὲς] In Xyl. 1. operarum errore: τὸ πῦν.

πᾶν τὸ κοινῆς νοεραῆς φύσεως μέτοχον] Vat. A. corrupte: πᾶν τὸ κοινονῆς μὲν νοεραῆς φύσ. μέτοχ.

συγ-

buta est: quemadmodum omnium terrenorum una est terra, et una luce cernimus unumque aërem spiramus, quotquot visus et animae participes sumus.

9. Quaecumque aliquid habent commune, ad id, quod ejusdem generis est, contendunt: terrenum omne ad terram vergit; in idem confluit humidum omne et aërium pariter, ita ut requirantur, quae vi adhibita illa intercludant. Ignis quidem fursum fertur propter ignem elementarem: omni tamen cum igni, qui hic est, simul accendi promptus atque paratus, ut et materia quaevis paullo siccior facile incendatur, propterea, quod minus admixtum habet, quo incendium prohibetur. Quae quum ita sint, omne, quod communis mentis particeps est, ad id, quod sui generis est, similiter contendit, aut multo magis etiam: quanto enim aliis rebus praestantius est, tanto aptius cum eo, quod ejusdem generis, commisceri potest atque coalescere: quare quidem inter animantia rationis expertia statim inventa sunt examina, armenta, pullorum educationes, et quasi amores: anima enim jam hic inest, et in praestantiori hoc genere invenitur intensior illa conciliandi vis, qualem in plantis, lapidibus et arboribus frustra quaeris: inter animantia autem ratione praedita res publicae, amicitiae, familiae, concilia, inter

συγκιρνᾶσθαι τῷ οἰ-
κείῳ καὶ συγχεῖσθαι] Sic
cum Xyl. I., Argent., Lugd.,
Cas. et Oxon., consentiente
Vat. A., dedi: quod cur in
Gat. et reliquis in συγχ. τ. οἰκ.
καὶ συγχεῖσθαι immuta-
tum sit, nescio.

ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων
εὐρήθη σμῆνη] Vat. A. vi-
tiose: ε. μ. τ. ἀλ. εὐρήθης μόνη.

ἐν τῷ κρεῖττονι ἐπι-
τεινόμενον] Vat. A. librarii
errore: ἐν τῷ κρεῖττον ἐπι-
τεινόμε. (sic.)

πολιτεῖαι, καὶ φιλῖαι]
Vat. A. iterum corrupte: πο-
λιτεῖται καὶ φιλῖαι.

ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπ-
αναβ.] Xyl. I. operarum er-
rore: ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττομ —
ἐργά-

καὶ ἐν διεστῶσιν ἐργάσασθαι ἐδύνατο. ὅρα οὖν τὸ νῦν γινόμενον. μόνα γὰρ τὰ νοερά νῦν ἐπιλέλησται τῆς πρὸς ἄλληλα σπουδῆς καὶ συννεύσεως, καὶ τὸ σύρρουν ὥδε μόνον οὐ βλέπεται. ἀλλ' ὅμως καὶ τοὶ Φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατεῖ γὰρ ἡ Φύσις· ἄψι δὲ ὃ λέγω παραφυλάσσων. Θᾶσσον γοῦν εὖροι τις ἂν γεῶδές τι μηδενὸς γεῶδους προσεαπτόμενον, ἥπερ ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀπεσχισμένον.

ι'. Φέρει καρπὸν, καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεὸς, καὶ ὁ κόσμος· ἐν ταῖς οἰκειαῖς ὥραις ἕκαστα φέρει. εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως τέτριφεν ἐπὶ ἀμπέλου καὶ τῶν ὁμοίων, οὐδὲν τοῦτο. ὁ λόγος δὲ, καὶ κοινόν, καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει· καὶ γίνεται ἐξ αὐτῶν τοιαῦθ' ἕτερα, ὁποῖόν τι αὐτός ἐστιν ὁ λόγος.

ια'. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μέμνησο, ὅτι πρὸς τοῦτο ἡ εὐμένειά σοι δέδοται· καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμένεις τοῖς τοιούτοις εἰσίν. εἰς ἔνικα δὲ καὶ συνεργῶσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλοῦτον, εἰς δόξαν· οὕτως εἰς χρηστοί. ἔξεστι δὲ καὶ σοί· εἰ εἶπῃ, τίς ὁ κωλύων;

ιβ'. Πόνει μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι ἢ θαυμάζεσθαι θέλων. ἀλλὰ μόνον ἐν θέλῃ, κινεῖσθαι καὶ ἰσχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικὸς λόγος ἀξιοῖ.

ιγ'. Σή-

ἐργάσασθαι ἐδύνατο.]
Vat. A. ἐργάσασθαι. δύναται.

ἀνθρώπον ἀνθρώπου
ἀπεσχισμένον.] Vatic. A.
corrupte: ἀνθρώπον ἀνθρώπου
ἀντεσχισμένου.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 8.
Caf. 7.)

εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως
τέτριφεν.] Sic cum Xyl. 1.,
Lugdun., Caf., Oxon. et De-
Iol. dedi. (Baf.) autem, Arg.
ceteraeque τέτριφεν, quod
Reisk.

inter ipsa quoque bella foedera et induciae: in praestantioribus adhuc et quodammodo longissime distantibus unitas quaedam existit, qualis in astris cernitur: sic altior excellentiae gradus etiam in distantibus mutuam adfectionem efficere valebat. Jam vide, nunc quid fiat: sola quidem animantia ratione praedita mutui illius invicem studii ac consensus oblita sunt, confluxusque ille in his solis non cernitur. Veruntamen fugiant licet hoc homines, undique occupantur: praevalet enim natura: diligenti contemplatione, quod dico, comperies: quare facilius quidem invenies terrenum aliquid nulli rei terrenae adjunctum, quam hominem ab homine prorsus avulsum.

10. Fructum fert et homo et Deus et mundus, suo quodcumque tempore: nam quod usu loquendi hoc de vite aliisque ejusdem generis rebus tritum est, hoc nihil ad rem. Ratio autem fructum habet et communem et proprium, et nascuntur ex ea alia ejusmodi, cujusmodi est ipsa ratio.

11. Si potes, meliora doce: fin minus, memento, in hunc finem mansuetudinem tibi datam esse: et Deos etiam talibus esse clementes, adeoque illis ad consequendam sanitatem, divitias et gloriam auxilium ferre: adeo sunt benigni: quod et tibi licet, aut dic, quis te prohibeat?

12. Labora, nec ut miser, nec ut qui vel misericordiam vel laudem consequi studeas: sed unum hoc tibi sit propositum, moveri et motum sistere, prout ratio exigit.

13. Ho-

Reisk. in τέτροχεν immutari malebat.

καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ]
Copulativa καὶ excidit librario *Vat. A.*

Ad Sect. 11. (ap. Lugdun. 9. Caf. 8.)

εἰ εἰπέ, τίς ὁ καλῶν;]

Videtur cum *Gat.* legendum esse: ἢ εἰπέ, κ. τ. λ.

Sectio 12. (ap. Lugdun. 10. Caf. 9.)

Sectio

ιγ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περίστασιν. ἔξω γὰρ οὐκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα συνήθη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφήμερα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.

ιε'. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἕστηκεν, αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν, μηδὲν μήτε εἰδὸτα περὶ αὐτῶν, μήτε ἀποφαινόμενα. τί οὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

ις'. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ τὸ τοῦ λογικοῦ, πολιτικοῦ ζῶον κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥςπερ οὐδὲ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτοῦ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

ιζ'. Τῷ ἀναρρίφεντι λίθῳ οὐδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, οὐδὲ ἀγαθόν τὸ ἀνενεχθῆναι.

ιη'. Διέλθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει τίνας κριτάς φοβῆ, οἷους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.

ιθ'. Πάντα ἐν μεταβολῇ. καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηκείῃ ἀλλοιωῖσαι, καὶ κατὰ τι φθορᾶ· καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

κ'. Τὸ

*Sectio 13. (ap. Lugdun. 11.
Caf. 10.)*

*Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12.
Caf. 11.)*

Πάντα ταῦτα συνήθη κ. τ. λ.] *Gatak. malebat: πάντα ταῦτα, συνήθη κ. τ. λ. n. n.*

ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ· πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.] *Vatic. A. corrupte: ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ πάντων νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατέθαψε (sic).*

*Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. p.
Caf. 12. p.)*

μήτε εἰδὸτα περὶ αὐτῶν] *Vat. A. corrupte: μήτε εἰδὸν τὰ περὶ αὐτῶν. — Gatak. pro αὐτῶν malebat αὐτῶν: qua tamen emendatione non opus est. Scriptores enim Graeci serioris aetatis casibus obliquis pronominis αὐτὸς utuntur pro ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν etc.*

Ad

13. Hodie ex omni, in qua versabar, molestia evasi; immo vero, omnem, dic, molestiam foras ejeci; neque enim extra te erat, sed intra te, in opinionibus.

14. Haec omnia usu familiaria, tempore caduca, materiâ fordida: omnia nunc talia, qualia apud illos, quos sepe livimus.

15. Res ipsae foris apud semet consistunt, nec quidquam de se norunt, nec pronunciant: quid igitur de iis pronunciat? mens.

16. Non in adfectione, sed in actione animantis rationalis, et civilis bonum malumque situm est, sicut nec virtus nec vitium in adfectione, sed in actione consistit.

17. Lapsi projecto neque malum, deorsum, neque bonum, sursum ferri.

18. Mentis eorum introspecte et videbis, quales iudices timeas, qualesque in sua ipsorum causa sint iudices.

19. Omnia sunt in mutatione, tu ipse quoque in perpetua variatione et quodammodo corruptione et mundus tecum universus.

20. Al-

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 13. p. Cas. 12. p.)

Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ] Menag. malebat — ἀλλ' ἐν ἐνεργείᾳ. n. n.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 14. p. Cas. 12. p.)

Τῷ ἀναρῶντι φέρεται λίθω x. τ. λ.] Restitui veterum Edd. Xyl. 1., Argent., Lugd., Cas. et Oxon. lectionem ἀναρῶντι, in quod consentit Vatican. A. Gat. Ed. contra et re Marc. Anton.

liquae sine necessitate in ἀναρῶντι φέρεται hoc immutarunt.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 14. p. Cas. 13.)

οἷους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτάς.] Gat. malebat — περὶ αὐτῶν —. Verum vid. ad Sect. 15. a nobis adnotata.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 15. p. Cas. 14.)

Πάντα ἐν μεταβολῇ] Vatican. A. Ἀνὰ ἐν μετ. — Debuerat saltem: Ταῦτα.

X

Sectio

κ'. Τὸ ἄλλου αἰμάρτημα, ἐκεῖ δεῖ καταλιπεῖν·

κα'. Ἐνεργείας ἀπόληξις, ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικὴν, τὴν τοῦ μεираκίου, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τούτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος· μήτι δεινόν;· μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρὶ· καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπολήξεις εὐρίσκων, ἐπερώτα σεαυτὸν, μήτι δεινόν· οὕτως κοῖνον οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλου σου βίου λῆξις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικόν καὶ τὸ τοῦ ὅλου, καὶ τὸ τούτου. τὸ μὲν σεαυτοῦ, ἵνα νοῦν δικαῖκόν αὐτὸ ποιήσης· τὸ δὲ τοῦ ὅλου, ἵνα συμμνημονεύσης, τίος μέρος εἶ· τὸ δὲ τούτου, ἵνα ἐπιστήσης πάτερον ἄγνοια, ἡ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὡςπερ αὐτὸς σὺ πολιτικοῦ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, οὕτως καὶ πᾶσα πράξις σου συμπληρωτικὴ ἔστω ζωῆς

Sectio 20. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 15.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 16.)

ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.] Gatakerus: „Forſan, inquit, ὁρμῆς καὶ ὑπολήψεως παῦλα, οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.” — Ipſe tamen fatetur, vulgarem bene defendi poſſe.

τούτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος] Reisk. placebat: τούτων πασῶν μεταβα-

λή, θάνατος. At vulgaris mihi praeferenda videtur.

παῦλα καὶ μεταβολή.] Vatic. A. — παῦλα, μεταβολή, omiſſa perperam copulativa.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 17. p.)

ἵνα νοῦν δικαῖκόν αὐτὸ ποιήσης.] — ποιήσης dedi cum Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. Contra in Gat. ποιήσῃ legitur, operarum, opinor, errore, qui in reliquas Edd., exceptas De-Jol., transiit. Vat. A. ἵνα νοῦν δικαῖκόν αὐτῷ ποιήσε τε (sic):

20. Alterius peccatum ibi relinquendum.

21. Actionis cessatio appetitus et opinionum quies, et, ut ita dicam, mors, nihil mali. Jam ad aetates transi, pueritiam puta, adolescentiam, juventutem, senectutem: nam et omnis harum mutatio mors, sed numquid mali? transi porro ad aetatem sub avo, tum sub matre, mox sub patre transactam, et quum alias tot vicissitudines, mutationes atque cessationes deprehenderis, te interroga, numquid mali in iis fuerit. Ergo nec in totius vitae tuae fine, cessatione et mutatione [mali quid inest].

22. Recurrito ad mentem et tuam et Universi et singulorum hominum: ad tuam, ut justam eam reddas: ad universi, ut recorderis, cujus sis pars: ad alterius, ut intelligas, sitne in ea ignorantia an consilium, et simul cogites, esse tibi cognatam.

23. Ut tu ipse ad corpus quoddam civile complendum natus es, sic singulas actiones tuas ad vitam civilem

X 2

com.

(sic): ποιῆσαι τε aperte corrupta sunt. Quid vero, si legamus: ἵνα νοῦν δικαίων αὐτῷ ποιήσης? Certe δικαίως nusquam, puto, occurrit, nisi h. l. et V, 34. Quò minus tamen haec immutarem, obstabat auctoritas Suidae, apud quem s. v. δικαίως haec leguntur: Δικαίων. Τρέχει ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικόν, ἵνα νοῦν [νοῦν abest ab Ed. Suidae Froben.] δικαίων αὐτὸ ποιήσης. — Hinc quoque Suidae auctoritate fretus iussit Toup (in Opusc. crit. T. I. p. 88. ed.

Lips.) rescribere apud nostrum: ποιήσης —, ut a nobis factum est.

πότερον ἄγνοια ἢ γνῶμη] Gat: „Forſan ſcribendum: πότερον ἄγνοια ἢ γνῶμη.“ Verum hac emendatione minime opus eſt.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 16. p.

Caf. 17. p.)

Ὡς περ αὐτὸς σὺ κ. τ. λ.] Menag., qui haec cum praecedentibus conjungebat, legendum putavit: ὥς περ οὖν αὐτὸς σὺ κ. τ. λ., aut: ὥς περ δ' αὐτὸς σὺ κ. τ. λ. n. n.

ἢ τ. λ.

ζῶης πολιτικῆς. ἥτις εἰάν οὖν προῖξίς σου μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόρρωθεν ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ οὐκ ἐᾷ ἓνα εἶναι, καὶ στασιώδης ἐστίν, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὐτὸν μέρος διιστάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

κδ'. Παιδίων ὄργαι, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια νεκροὺς βαστάζοντα, ὥστε ἐναργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς νεκρίας.

κε'. Ἴθι ἐπὶ τὴν ποιότητα τοῦ αἰτίου. καὶ ἀπὸ τοῦ ὕλικου αὐτὸ περιγράψας θεάσαι· εἴτα καὶ τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλείστον ὑφίστασθαι πέφυκε τοῦτο τὸ ἰδίως ποίον.

κς'. Ἀνέ-

ἥτις εἰάν οὖν προῖξίς κ.
τ. λ.] — In ed. Lugd. operarum, opinor, errore, exsculptum erat pro οὖν νοῦν. Hinc Adnotat. putabat, et εἰάν et νοῦν esse tollendum. At recte monuerunt Menag. et Gatak. ἥτις εἰάν dictum pro ἥτις αὖν significare: quaecumque. Cujus formulae plura exempla congeffit ex Scriptoribus Atticis Zeunius ad Viger. de Idiot. L. Gr. p. 516. ed. II.

ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος] — Xyl. i. operarum errore: ἐπὶ τὸ κοινωνικόν.

ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.] Salmaf. ab his ver-

bis novam periodum incipientem et pro συμφωνίας legendum putabat ἀσυμφωνίας, h. l. ab tali disensione, orta scil. ex eo, quod actiones non ad certum finem referuntur, oriuntur puerorum rixae etc. Sed obstant, quae sequuntur, quo minus hanc Salmasii conjecturam comprobare possimus.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 18.)

καὶ πνευμάτια νεκροὺς βαστάζοντα] Aptissima sane videtur Mori ratio, qui καὶ tollendum putabat. Tum enim

complendam facere oportet: quaecunque igitur actio tua nec propiorem nec remotiorem ad communem illum finem rationem habet, vitam tuam divellit, nec unam eandemque eam esse patitur, et seditiosa est ad ejus instar, qui in populo suae factionis homines a reliqui corporis consensu divellit.

24. Puerulorum rixae et ludicra et animulae cadavera gestantes, ut vehementius adficiat illud Νεκυίας.

25. Quali sit forma; animo, fac, consideres, eamque a materia secretam contemplare: deinde et longissimum, quod res sic adfecta natura sua perdurare potest, tempus definito.

X 3

27. In-

enim πνευμάτια νεκρῶς βαστάζοντα subjectum orationis forent, quae cum puerorum rixis et ludis compararentur. Nec tamen ea emendatio omnino necessaria videtur, si modo supplemus: Omnia terrestria, et τὸ τῆς νεκυίας ad Odyss. XI, 541. sqq. referimus. — Cf. Commentar. ad h. l.,

ὥστε ἐννευγέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς νεκυίας.] Haud dubitavi, quamquam invitis omnibus, quas vidi, Editionibus, et Vatic. A. pro ἐννευγέστερον edere ἐννευγέστερον, quod sensus loci no-

stri aperte postulat, ut bene monuit Toup in Opp. Crit. T. II. p. 218. ed. Lips. — De frequenti vocabulorum ἐνεργῆς et ἐναργῆς confusione cf. Schweighaef., V. Cl., ad Polyb. I, 1, 2. et XVI, 23, 5. — Ceterum Reche τὸ ὥστε interrogative explicandum et deinde προσπέσει legendum putabat. n. n.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 17. Cas. 19.)

ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι κ. τ. λ.] ὅσον abest a Vat. A. librarii negligentia.

Ad

κς'. Ἀνέτλης μυρία, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ σῶ
ἡγεμονικῷ ποιῶντι ταῦτα οἷα κατεσκευάσται· ἀλλὰ ἄλις.

κς'. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα
ἐκφωνῶσιν, ἔρχου ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, διέλθε ἔσω,
καὶ ἴδε ποῖοί τινές εἰσιν. ὅψει, ὅτι οὐ δεῖ σε σπᾶσθαι, ἵνα
τούτοις τί ποτε περὶ σου δοκῇ. εὖ νοεῖν μὲν τοι αὐτοῖς δεῖ·
φύσει γὰρ φίλοι. καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοῶς αὐτοῖς βοηθοῦσι,
δι' ὁνείρων, διὰ μαντείων, πρὸς ταῦτα μὲν τοι, πρὸς ᾧ
ἐκείνοι διαφέρονται.

κγ'. Ταῦτά ἐστι τὰ τοῦ κόσμου ἐγκύκλια, ἄνω κάτω,
ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἦτοι ἐφ' ἑαστον ὁρμᾷ ἢ τοῦ ὅλου
διάνοια· ὅπερ εἴ ἐστιν, ἀποδέχου τὸ ἐκείνης ὁρμητόν. ἢ ἀπαξ
ὥρμησε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν καὶ τί ἐν τίνι.
τρόπον

*Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 18.
Caf. 20.)*

ποιῶντι ταῦτα, οἷα
κατεσκευάσται] ποιῶντι
dedi cum Xyl. 1., Lugdun.,
Caf. et de-Jol. In Bas. pri-
mum, puto, exsculptum erat
ποιῶντι, quod et in Arg. (non
ποιῶντι, quod Gatak. con-
tendit), in Gat. reliquisque
legitur. — οἷα κατεσκευάσται
sc. ποιεῖν. Quod si subintel-
ligimus, haud aegre carebi-
mus emendatione Menagii,
qui εἰς ᾧ κατεσκευάσται male-
bat.

ἀλλὰ ἄλις] Si vera est
lectio, supplendum ἔστω, quod
Gat. addi malebat. Boet. con-
jecit ἀλλ' ἄλλοια. Salinas. cum

sequentibus conjungendum
putat: ἀλλ' ὅταν ἄλλος κ. τ. λ.,

*Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 19. p.
Caf. 21.)*

ἢ μισῇ] Arg. operarum
errore: ἢ μισῇ.

ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφω-
νῶσιν] Gatak., ut constru-
ctio cum superioribus con-
fret malebat: ἢ τ. τινα ἐκ-
φωνήσῃ, aut: ἢ τοιαῦτά τινες
ἐκφωνῶσιν. Quamquam autem
satis durus hic a numero ad
numerus transitus videtur,
nolui tamen contra librorum
auctoritatem hoc immutare,
memor quippe, me in serio-
ris temporis scriptore eo-
demque elegantiae non ad-
modum studio versari. Cae-
terum

26. Innumera perpeffus es hanc ob cauffam, quod non eras contentus mente tua agente ea, ad quae comparata eft. Verum fatis.

27. Quando alii te reprehendunt, aut oderunt, aut tales contra te clamores tollunt, adi animulas eorum, et quales fint, diligenter confidera. Videbis, nihil effe, quod te angat, quidquid illis de te videatur. Bene tamen iis velle debes: natura enim amici funt; quin et Dii illis omniratione confulant, per infomnia et vaticinia in iis revera quidem rebus, quae curae iis funt.

28. Haec funt mundi viciffitudines in orbem redentes, furfum deorfum, a faeculo in faeculum, et aut ad fingula quaeque confilium capit univerfi mens; quod fi eft, tu excipe, quae ex ejus confilio proficifcuntur: aut femel illa

X 4

cepit

terum *Vat. A.* locum ita legit: *ἢ ταῦτα εἰ τινα ἐκφωνῶσιν.*

καὶ ἴδε ποῖοι τινὲς εἰσιν.] Vat. A. depravate: καὶ ἴδε ποῖον τινὲς εἰσιν.

πρὸς ταῦτα μὲν τοι κ. π. λ.] Cur Menag. πρὸς ejiciendum putaret, non intelligo.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 19. p. 20. 21. p. Caf. 22. 23. p.)

Ταῦτά ἐστι τὰ κ. τ. λ.] Legendum videtur aut cum Gatak. ταῦτά ἐστι κ. τ. λ., aut cum Reisk. τοιαῦτα ἐστὶ κ. τ. λ. ἢ ἄπαξ ὥρμησε] Haud dubitavi, monente Moro, pro vulgari ἢ ἄπαξ ὥρμησε, ut in reliquis editum eft, ex veriffima, fi quae unquam, Gata-

keri conjectura, edere: ἢ ἄπαξ ὥρμησε. Ex Xylandri enim translatione apparet, eum quoque in Cod. fuo legiffe ἢ. Vertit enim: aut femel etc.

καὶ τί ἐν τίνι. τρόπον γὰρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμερῇ.] Locus fine dubio depravatus, et forte mutilatus. Nī fallor, Antonihus locum ita fcripfit: καὶ τί ἐν. ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῇ. ita ut verba: τρόπον γὰρ τινα, orta fint ex observatione ad marginem facta, quo aliquis ulterius declarare voluerit, qua ratione unum quoddam dici poffint res, quae ex ea, quam femel ingreffa fit natura, rerum confutatione fequerentur. Aut, fi illud non placuerit,

τρόπον γὰρ τινα ἄτομοι, ἢ ἄμερῃ· τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις θεός, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῆ, μὴ καὶ συ εἰκῆ· Ἦδὴ πάντας ἡμᾶς γῇ καλύψει· ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· καὶ κεινὰ εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. ταῖς γὰρ ἐπικυματώσεσι τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνδυμούμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητοῦ καταφρονήσει.

κθ'. Χειμάρρους ἢ τῶν ὅλων αἰτία· πάντα φέρει. ὡς εὐτελεῖ δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ ταῦτα, καὶ, ὡς οἶεται, φιλοσόφως πρακτικὰ ἀνθρώπεια, μυζῶν μεστά; ἀνθρώπε, τί ποτε; ποιήσῃ, ὃ νῦν ἢ φύσας ἀπαίτει. ὀρμησῃ, εἰ δὲ διδῶνται, καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἔλπιζε· ἀλλὰ ἀρκού, εἰ τὸ βραχύτατον πρό-

uerit, fatendum erit, locum esse mutilatum, et post verba τρόπον γὰρ τινα exoidisse plura, quae in parenthesi legenda fuerint. Illud in versione expressi. — Jam alios audiamus. Boet. malebat: καὶ ἐν τι γίνεται. — Salmas. pro καὶ τι ἐν τινι legendum putabat: καὶ τί ἐν τινι, et pro ἄτομοι malebat ἄτομα. — Gatac. ἢ ἄτομοι καὶ ἄμερῃ. — Reisk. quid secutus sit, quum pro ἢ ἄμερῃ proponeret: ἢ μέρη, non intelligo. Reche denique malebat: καὶ δι' ἐν τι, ἢ ἄτομοι καὶ ἄμερῃ. — Sane sensus aperte postulat: ἢ ἄτομοι. Sin vero et post ἄτομοι retinenda sit particula ἢ, pro ἄμερῃ proclive esset rescri-

bere: ὁμοιομερῇ, quod in simili Arriani loco Fragin. 175. Gesnero et Schweighausero probatum video. — Caeterum pro ἐν τινι in Cas. et Gat., nescio an consulto, scriptum est ἐν τίνι, quod sequitur Oxon. Antiquiores autem omnes constanter ἐν servarunt.

εἴ τις θεός] Vat. A. εἴ τε θεός, quod fortasse vulgari praefarendum est.

εἴ τε τὸ εἰκῆ] Mors. malebat: εἰ δὲ τὸ εἰκῆ. — Reisk. εἴ τε τὸ πᾶν εἰκῆ.

ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ] Xyl. I., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. μεταβαλῇ. h. m. ἐπικυματώσεις] Vatic. ἐπικαλυμματώσεις, omisso praeterea τῷ γὰρ.

cepit consilium, ut caetera per necessariam consequentiam sequantur et unum quoddam constituent: aut atomi et corpora indivisibilia. In universum autem si Deus est, omnia bene habent: sin temere omnia, ne tu quoque temere fis. Jamjam terra nos omnes occultabit: mox et ipsa mutabitur et ista mutabuntur in infinitum. Enimvero, si quis hos mutationum vicissitudinumque fluctus, earumque celeritatem consideraverit, omnia is mortalia contemnet.

29. Torrentis est instar rerum natura: omnia rapit. Quam viles autem actiones hominum, quibus vel civitatis administrandae peritiae vel philosophiae studium prae se ferre opinantur, quam plenae muci! Quid tandem, mi homo? Id age, quod nunc tua poscit natura: aggredere rem, si tibi datur, nec circumspice, num quis adsit, qui

X 5

hoc

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 21. p. 22. 23. p. Cas. 23. p. 24.)

Χεῖμά ῥ' ῥ' οὐς — φέρει.] Malim cum *Cas.* haec verba ad Sect. praecedentem referre.

ἡ τῶν ὅλων αἰτία] Ingeniosa est *Reisk.* emendatio: οὐσία.

καὶ, ὡς οἶεται, φιλοσόφως πρακτικῶς ἀνθρώπεια.] Non est, quod cum *Adnot. Lugd.* emendemus ὡς οἶεται φιλοσόφους. Nec necessaria est conjectura *Gatakeri*, qui ἀνθρώπεια malebat. Quid enim obstat, quo minus haec de actionibus humanis accipiamus?

ἀνθρώπε, τί ποτε; ποίησον, ὃ νῦν χ. τ. λ.]

Cum *Cas.* et *Oxon.* post ποτὲ interrogandi signum collocandum putavi, h. s. *Quid tandem?* (scil. faciendum, si omnia, quibus gloriantur homines, vana pronuntiamus) o bone! Id age, quod natura tua poscit etc. — In caeteris editionibus verba τί ποτε ποίησον conjuncta leguntur. Hinc *Morus* emendandum putabat: σύ ποτε ποίησον, et *Reisk.* ἤδη ποτὲ (tandem aliquando) ποίησον aut τί ποτε προσδέχῃ;

καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται. μὴ δὲ τὴν Πλάτ.] *Vatic. A.* vitiose: καὶ μὴ περιβλ. εἴ τις οἴσεται, μὴ τὴν Πλ.

ὡς

πρόεισι· καὶ τούτου αὐτοῦ τὴν ἔκβασιν, ὡς οὐ μικρὸν τι ἐστὶ, διανοῦ. δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογμάτων μεταβολῆς, τί ἄλλο ἢ δουλεία στενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιουμένων; ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. ὄφονται, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε, καὶ ἑαυτοὺς ἐπαιδαγωγῆσαν. εἰ δὲ ἐτραγώδησαν, οὐδεὶς με κατακρίνει μιμεῖσθαι· ἀπλοῦν ἐστὶ καὶ αἰδῆμον τὸ φιλοσοφίας ἔργον. μὴ με ἄπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἄνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελεταῖς μυρίας, καὶ πλοῦν παντοῖον ἐν χαιμῶσι καὶ γαλήναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινομένων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλαι βεβιωμένον βίον, τὸν μετὰ σε βιωθισόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι βιούμενον· καὶ ὅσοι μὲν οὐδὲ ὄνομά σου γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ ἐπαυνοῦντες ἴσως νῦν σε τάχιστα ψέξουσι· καὶ ὡς, οὔτε ἡ μνήμη ἀξιόλογόν γε, οὔτε ἡ δόξα, οὔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀτα-

ὡς οὐ μικρὸν τι ἐστὶ, διανοῦ.] *Menag.* post haec verba quaedam excidisse putabat; verget, ne sine ratione fatis firma.

τίς μεταβάλλει;] *Reiskius* malebat: τίς μεταβαλεῖ; At satis constat, Praesentia saepissime pro Futuris poni, praesertim si Futura habeant vim omnium Temporum, at-

que adeo Praesentium, ut h. l. Conferant tirones ea, quae monuit *Zeunius* ad *Viger*: de *Idiot.* L. Gr. p. 211. ed. II. *Zeun.* et *Fischerus* ad *Platon.* *Phaedon.* 58. n. 19.

ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.] *Vat. A.* ἄπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.

τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε] *Vat. A.* corrupte: τί ἡ κοινὴ x. τ. λ.

hoc cernat: neque Platonis rem publicam expecta, sed sufficiat tibi, si vel parum procedant, et hunc ipsum progressum ne parvum quid existimes: decreta enim eorum, quis est, qui mutare possit? Sine horum autem mutatione quid aliud est, quam ingemiscientium et persuasos se simulantium servitus? Age nunc et Alexandrum, Philippum, Demetrium Phaleræum mihi narra. Viderint, an, quid communis natura vellet, intellexerint, et se ipsi sub disciplina tenuerint. Si vero tragicorum more se gesserunt, nemo me, ut eos imitarer, damnavit. Simplex est et modestum philosophiae opus: noli me ad fastum, qui gravitatem prae se ferat, abducere.

30. Ex superiore quasi loco intuerentur armenta innumerabilia et ritus innumerabiles et navigationis omne genus in tempestatibus et maris tranquillitate, et rerum praeteritarum, praesentium, decedentium differentias: considera vero et vitam olim sub aliis transactam et post te transigendam, eamque, quae nunc in gentibus barbaris vivitur; et quam multi sint, qui ne nomen quidem tuum norint, quam multi, qui ejus mox obliviscantur, quam multi, qui quum te nunc laudent, mox vituperaturi sint; denique, quam nullius momenti sit memoria aut gloria, aut aliud quidvis [ejus generis].

31. Men-

[κατακέρξε] Xyl. 1. operarum errore: κατακέρξε.

[μή με ἀπαγε] Xyl. 1. iterum corrupte: μή με ἀπαγε. Quod vero post σεμνοτυφίαν nec punctum majus nec minus collocatum est, id non consulto factum esse, ex translatione Xyl. latina apparet.

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 23. p. 24. Cas. 25. p.)

[καὶ πλοῦν παντοῖον] Non est, quod cum Gatakerō pro πλοῦν aliquis πλοῦτον emendandum putet.

πάλαί βεβιωμένον βίου, τὸν μετὰ κ. τ. λ.] Vat. A. π. βεβ. β. καὶ τὸν μετὰ κ. τ. λ. haud male.

Ad

λα'. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐντὸς αἰτίας συμβαίνοντα. δικαιοσύνης δέ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ σοῦ αἰτίαν ἐνεργουμένοις· τούτέστιν, ὁρμὴ καὶ πρᾶξις, καταλήγουσα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωτικῶς πράξαι, ὡς τοῦτό σοι κατὰ φύσιν ἐν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελεῖν ἧτ' ἐνοχλοῦντων σοι δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σου κείμενα· καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ.

Τὸν ὅλον κόσμον περιεληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα περινοεῖν, καὶ τὴν τοῦ κατὰ μέρος ἐκάστου πράγματος ταχέϊαν μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἄπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὀρᾷς, τάχιστα φθαρήσεται· καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. καὶ ὁ ἐσχατόγηρος ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προώρῳ.

λδ'. Τίνα τὰ ἡγεμονικὰ τούτων, καὶ περὶ οἷα ἐσπουδάκασι, καὶ δι' αὐτὰ φιλοῦσι καὶ τμήσῃ, γυμνὰ νόμιζε βλέπειν

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 25. p. Cas. 25. p.)

Ἀταραξία μὲν περὶ τὰ — συμβαίνοντα] Vatic. A. haud male: Ἀταραξία μὲν περὶ τῶν — συμβαινόντων.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 25. p. 26. p. Cas. 26. p. 27. p.)

περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ] Menag. malebat ἡδύ. n. n.

Τὸν ὅλον κόσμον περι-

εληφέναι] Ab his verbis cum Cas. nova periodus incipienda videtur. Qui vero malit cum Gatak. haec cum prioribus conjungi, is cum eodem ante τὸν inculcandum putet τῷ.

καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα] Elegans est, et, ni fallor, praeferenda Cas. conjectura καὶ τὸν αἰῶνα, quam et ipse et Oxon. in textum recepit.

μ ε -

31. Mentis tranquillitas in iis, quae ab externa proficiscuntur caussa: iustitia autem in iis, quarum tu ipse es in caussa: hoc est, agendi impetus et actio, quibus hic tantum finis propositus est, ut, societati humanae quod proficiat, facias, utpote quod naturae tuae sit conveniens.

32. Ex iis, quae molestiam tibi creant, multa supervacanea praecidere potes, quae tota in tua sita sunt opinione: quo facto liberum tibi comparabis amplumque spatium.

Totum mundum mentem complectere aeternumque aevum considera atque per singulas partes celerrimam omnium rerum mutationem contemplare. Quam breve inter ortum tuum et dissolutionem temporis spatium, immensum vero, quod ortum praecessit, et quod dissolutionem excipiet, pariter infinitum!

33. Brevi corrumpentur, quaecunque vides: et haec, qui corrumpi vident, et ipsi brevi corrumpentur: et qui extrema confectus senectute moritur, in idem redigetur cum eo, qui immaturus obiit.

34. Quales eorum mentes sint, quibus rebus studeant, quarum caussa diligant et colant, [ut breviter dicam] nudas quasi

μέχρι διαλύσεως —
ὁμοίως] Defunt in *Vat. A.*

*Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 26. p.
Cas. 27. p.)*

εἰς ἴσον καταστήσεται]
*Arg. operarum vitio: — κα-
τατίσεται.*

*Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 27.
Cas. 28.)*

Τίνα τὰ ἡγεμονικά κ.
τ. λ.] *Woll. et Mori: Σίνα —
operarum errore.*

καὶ δι' οἷα φιλόῦσι
καὶ τιμῶσι, γυμνά νόμι-
ζε βλέπειν τὰ ψυχάρια
αὐτῶν] Ceterae Edd. omnes
post τιμῶσι punctum habent
et verbum βλέπειν omittunt,
quod primus e *Cod. Vatic. A.*
recepit. Caeterum non est
dubium, quin *Xyl.* in *Cod.
Palat.* βλέπειν legeret. Ver-
tit enim: „judica te nudas
ipsorum intueri animas.“ —
Caeterum ita, ni fallor, con-
struen-

πειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. Ὅτε δοκοῦσι βλάπτειν ψέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνοῦντες, ὅση οἴησις!

λε'. Ἡ ἀποβολὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ μεταβολή. τούτῳ δὲ χαίρει ἡ τῶν ὅλων φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται. ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγένετο, καὶ εἰς ἀπειρον τοιαῦθ' ἕτερα ἔσται. τί οὖν λέγεις, ὅτι ἐγένετό τε πάντα, [ὅ] καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται, καὶ οὐδεμία ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη ποτὲ ἢ διορθώσουςα ταῦτα, ἀλλὰ κατακρίνεται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνέχεσθαι;

λς'. Τὸ σαπρὸν τῆς ἐκάστω ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὀστάρια, γράσος· ἢ πάλιν, πῦρσι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσὸς, ὁ ἄργυρος· καὶ τριχία ἡ ἐσθὴς· καὶ αἷμα ἡ πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον· ἐκ τούτων εἰς τὰτα μεταβάλλον.

λζ'. Ἄλις τοῦ ἀθλίου βίου, καὶ γογγυσμοῦ καὶ πιθηκισμοῦ. τί ταράσση; τί τούτων καινόν; τί σε ἐξίστησι; τὸ αἴτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἡ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἐξω δὲ τούτων οὐδέν.

fruendum est: Νόμιζε βλέπειν, τίνα τὰ ἡγεμονικά αὐτῶν (sc. ἀνθρώπων), καὶ περὶ οἷα ἔσπ. καὶ δι' οἷα φιλ. κ. τιμῶσι, uno verbo, γυμνά νόμιζε βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. — *Idein jam perispecte viderat Reisk.*, qui aut *ιδεῖν*, aut *καθορᾶν*, aut *ἀνασκοπεῖσθαι*, aut simile verbum addendum putabat. — *Adnotat. Lugdun.* pro *φιλοῦσι* malebat *χολοῦσι*. α. n.

ἔση οἴησις] *Vat. A. cor-*

rupte: — οἴηση (*sic*). *Lugd. corrupte*: οἴσις.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 28. Caf. 29.)

Ἡ ἀποβολὴ κ. τ. λ.] *Vatic. A.* absque articulo: ἀποβολή. Verum primas Sectionum litteras in *Vatic. A.* faepissime desiderari, passim monitum est.

καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται.] *Reisk. c.* seqq. hoc conjungendum et ἀ inferendum

quasi eorum animulas intueri, tibi sit solemne. Quando vel vituperando nocere vel prodesse laudando sibi videntur, quanta, quaeso, opinio!

35. Amissio nihil aliud est, quam mutatio: hac autem gaudet natura, quae nihil non recte facit: ab aeterno ista pariter facta sunt, et in aeternum alia ejusmodi fient. Num igitur dicis, omnia facta fuisse et semper factum iri male, et inter tot Deos nullam esse repertum, qui haec corrigeret, sed mundum esse damnatum, ut perpetuis malis conflictetur?

36. Quam putida est subjecta cuique rei materia! aqua, pulvis, officula, foetor: rursus calli terrae, marmora: aurum et argentum, faeces: pili, vestis: purpura, sanguis: et ejusdem generis reliqua sunt omnia: etiam quod formae rationem obtinet, aliud quid ejusmodi est, et ex aliis in alia transit.

37. Jam satis miserae vitae est et obmurmurationis et nugarum! Quid perturbaris? Quid in his novi? Quid te percellit? num forma? adspice eam: num materia? adspice

dum putabat: καὶ ἢ πάντα, ὃ καλῶς γίνεται, ἐξ αἰῶνος κ. τ. λ. Einendatio ingeniosa quidem, nec tamen admodum necessaria.

τί οὖν λέγεις κ. τ. λ.] Possis etiam sic h. l. distinguere: τί οὖν; λέγεις κ. τ. λ., hoc sensu: Quid igitur? scilicet, qui amissione doles. — Respondet: tu dicis etc.

ὅτι ἐγένετό τε πάντα [ὃ] καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται.] ὃ illud, quod

seriem orationis turbat, uncinis inclusi, quod *Cas.* plane fustulerat, quem sequitur *Ox.*, et *Morus* tollendum pronuntiaverat. *Gat.* προσὲ καὶ reponi volebat: καὶ ὅτι — *Reisk.* — ἐγένετο δὲ πάντα κακῶς, καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 29. Cas. 30.)

καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος] *Gat.* volebat: καὶ ὁ ἄργυρος.

Ad

οὐδέν ἐστιν. ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ἤδη ποτὲ ἀπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου. ἴσον τὸ ἐκατὸν ἔτεσι, καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἱστορῆσαι.

λγ'. Εἰ μὲν ἡμαρτεν, ἐκαὶ τὸ κανόν. τάχα δ' οὐχ ἡμαρτεν.

λδ'. Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεῖς πάντα, ὡς ἐνὶ σῶματι, ἐπισυμβαίνει· καὶ οὐ δεῖ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τοῦ ὅλου γινόμενοις μέμφεσθαι· ἢ ἄτομοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἢ κυκλῶν καὶ σκεδασμός. τί οὖν ταράσση; τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθαρσαι, τεθνήσκωσι, ὑποκρίνη, συναγελάζει, βόσκη;

μ'. Ἦτοι οὐδὲν δύνανται οἱ θεοὶ, ἢ δύνανται. εἰ μὲν οὖν

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 30. 31. Caf. 31. 32.)
πρὸς τοὺς θεοὺς] *Caf. malebat* πρὸς τῶν θεῶν, ut sit formula jurandi.

ἀπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου.] — γένου cum *Gatak.* et reliquis dedi. *Xyl.* i. vero, *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* γενοῦ. Errat autem, opinor, *Gatak.*, dum *Xyl.* ἐγένου legisse perhibet, nisi forsan in *Baf.* ita scriptum est.

ἴσον τὸ ἐκατὸν κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὅσον τὸ ἐκατὸν κ. τ. λ.

Sectio 38. (ap. Lugdun. 32. Caf. 33.)

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 33. Caf. 34.)

Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεῖς πάντα] *Expecta-veram cum Reisk.* ἦτοι ἀπὸ

μιᾶς πηγῆς νοεῖς; πᾶσι πάντα. *At Vat. A.* in vulgarem consentit.

τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθαρσαι, τεθνήσκωσι, ὑποκρίνη, συναγελάζει, βόσκη;] *Locum hunc, ni fallor, admodum corruptum intactum relinquere, quam meo periculo depravare malui, nisi quod τεθνήσκωσι, praeunte De Joly, in textum recepi ex Vatic. A. Jam de conjecturis VV. DD. videamus. Caf. — ἀποκρίνει, συναγελάζεται, βόσκεται; αὐτὸ ἀποκρίνει, συναγελάζει, βόσκει; (absolute et intransitive) malebat. Boet.: τί οὖν ταράσση τῷ ἡγεμονικῷ; λέγεις, τέθνηκας· ἐφθαρσαι, ὑποκρίνη rel. *Salmas.*, τί οὖν ταράσση; μήτι τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθαρ-*

Ipſce et hanc: praeter has autem nihil: quin erga Deos tandem aliquando ſimplicior et melior ſis. Perinde eſt centum ac tribus annis haec contemplari.

38. Si quis peccavit, penes ipſum eſt malum: fortaſſe vero non peccavit.

39. Vel ab una mente, quaſi fonte communi, tanquam uni corpori, eveniunt omnia, nec partim oportet de iis quaeri, quae a toto ſunt: vel atomi et nihil aliud niſi confuſio et diſſipatio temeraria. Quid igitur perturbaris? principali-
mentis parte te privas, mortuus es et corruptus, in belluam totus tranſiiſti, excernis, armentitius es, pecudis inſtar paſceris.

40. Aut nihil poſſunt Dii, aut poſſunt: jam quidem ſi
nihil

ἐφθαρσαι, ὑποκρίνη, συναγε-
λάζη, βόσκη, θηρίωσαι; aut τί
οὐκ ἀποτεθνήσκῃ; τί λέγεις; τῷ
ἡγεμονικῷ τέθνηκας, ἐφθαρσαι
κ. τ. λ. — Gatak. nihil mu-
tat, niſi quod in fine — τεθ-
ρίωσαι addit. — Reisk.: —
οὐδὲ τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις —
ἀποτεθνήσκῃ; — Reche: εἰ
τοῦ ἡγεμονικοῦ λέγεις, τέθνη-
κας, ἐφθ. ἀποκρίνη (at debue-
rat: ἀποκρίνεις). — Maxi-
me omnium placet haec emen-
datio; maliuſ tamen: τοῦ
ἡγεμονικοῦ λέγεις, τέθνη-
κας, ἐφθαρσαι, τεθρίωσαι,
ἀποκρίνεις, συναγελάζη,
βόσκη — hoc ſenſu: quid
ergo perturbaris? principali
animi parte te privas, mor-
tuus es, atque corruptus, et to-
tus in belluam tranſiiſti etc. —
niſi quis interrogative malit:

Marc. Anton.

um vero et animi principatu
(i. e. ratione) privatus es?
num mortui inſtar et corrupti?
etc.

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 34.
Caſ. 35.)

Servarunt hanc Sect. quo-
que Vatic. 2. 3. 4. 5., Med-
Florent. 1. 2. 3. 4., Pariſ. et
Guelf.

Ἡτοι οὐδὲν δύνανται
οἱ θεοί, ἢ δύνανται] Editi
omnes, praeter De Jol., ἥτοι
οὐδὲν δύνανται θηρίωσαι ἢ
δύν. — quod quum ab hoc
loco alienum eſſet, Lugdun.
Adnot. malebat δρᾶσαι, Gat.
et Caſ. eliminandum putarunt:
et recte quidem. Deſt in
omnibus Codd., adeoque in
Palat., quo uſus eſt Xyl.,
quod ex ejus Translatione lat.
apparet.

Y

διὰ

οὐν μὴ δύνανται, τί εὐχῇ; εἰ δὲ δύνανται, διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὐχῇ δίδοναι αὐτοὺς, τὸ μῆτε Φαβεῖσθαι τι τούτων, μῆτε ἐπιθυμεῖν τινος τούτων, μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον, ἢ περὶ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων, ἢ τὸ παρεῖναι; πάντως γὰρ εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς τὰ πάντα δύνανται συνεργεῖν. ἀλλὰ ἴσως ἔρεῖς, ὅτι ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν. εἶτα, οὐ κρεῖσσον χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ σοι μετ' ἐλευθερίας, ἢ διαφέρεισθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοι μετὰ δουλείας καὶ ταπεινότητος; τίς δὲ σοι εἶπεν, ὅτι οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; ἄρξαι γοῦν περὶ τούτων εὐχεσθαι, καὶ ὅψει. οὗτος εὐχεται, πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκείνης; σὺ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι μετ' ἐκείνης; ἄλλος, πῶς στερηθῶ ἐκείνου; σὺ, πῶς μὴ χρήσω τοῦ στερηθῆναι; ἄλλος, πῶς μὴ ἀποβάλλω τὸ τεκνίον; σὺ, πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν; ὁλως ὥδε ἐπίτρεψον τὰς εὐχὰς, καὶ θεωρεῖ, τί γίνεται.

μα'. Ὁ

διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὐχῇ δίδοναι αὐτοὺς τὸ μῆτε Φαβεῖσθαι τι τούτων, μῆτε ἐπιθυμεῖν τινος τούτων, μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον τῷ μὴ παρεῖναι τι τούτων ἢ τῷ παρεῖναι; — pro quo Gatak. malebat — τοῦ μὴ παρεῖναι — ἢ τοῦ παρεῖναι; — Reisk. — τὸ μὴ παρεῖναι — ἢ τὸ παρεῖναι; — Mor. — μᾶλλον ἢ μὴ

παρεῖναι — ἢ παρεῖναι; Jam vero de Codd. lectione videamus. Vatic. A. λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον ἢ περὶ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων μᾶλλον ἢ τῷ παρεῖναι; Idem omnes Codd., qui Excerpta ex Antonino continent, hoc tamen discrimine. Fluctuant inter ἢ περὶ et ἢ περ: illud Vatic. 2. 3. 4. 5., Med. 1. 3. et Paris. — hoc vero Med. 2. 4. et Guelf. — In omnibus utroque loco pro τὸ scriptum est τῷ. — Paris. et Med. 3. in fine: ἢ τῷ ἢ παρεῖναι, quod aperte corruptum est. Caeterum ex omnibus veram Antonino le-

ctio-

nihil possunt, cur precaris? sin possunt, cur non potius precibus eos rogas, ut tibi dent, ne quid horum aut extimescas aut cupias, neque tali re doleas, quam ut horum aliquid aut absit aut adsit? Si enim omnino possunt hominibus praestare auxilium, id quoque in talibus possunt. Verum fortasse dices, Deos haec in tua posuisse potestate. Nonne ergo praestat, iis, quae tui sunt arbitrii, cum libertate uti, quam illa, quae arbitrii tui non sunt, animo fervili et abjecto curare? quamquam quis tibi dixit, Deos nobis ad ea, quae in nostra posuerunt potestate, opem non ferre? haec igitur precibus ab iis poscere incipe, et videbis. Alius precatur, ut cum muliercula illa concubitus sibi contingat; tu, ne illius concubitus appetas: ille, ut certa aliqua re liberetur; tu, ne illa liberari opus habeas: ille, ne filiolum amittat; tu, ne id ipsum metuas. Huc omnino vota tua verte, et quid futurum sit, vide.

Y 2

41. Ego,

ctionem ut restituerem, operam dedi; qua fortuna, iudicent alii! Miror autem, τὸ ἐπὶ τινος aliis Interpretibus non suspectum fuisse.

καὶ εἰς ταῦτα δύν. συν. εργελν.] *Med.* 2. 3. et *Parif.* — καὶ εἰς αὐτὰ —

καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν] εἰς deest in *Vat.* 2.

ἀρεταὶ γούν] γούν illud non agnoscunt *Med.* 2. 3. et *Parif.* — *Guelph.* autem dat: οὖν, haud male.

σὺ; πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι κ. τ. λ.] *Parif.* corrupte: — ἐπιθυμήσαι. — *Med.* 3. τοῦ ante κοι-

μηθῆναι omittit. Verba σὺ, πῶς μὴ — ἐκείνης abfunt a *Vat.* A. et 2. et 3.

ἄλλος, πῶς στερηθῶ κ. τ. λ.] *Vat.* 2. — πῶς μὲν στερηθῶ. *Vat.* 2. 5., *Med.* 1.

2. 3. 4., *Parif.* et *Guelph.* — πῶς μὴ στερηθῶ, sensu inepto.

Pro ἄλλος πῶς *Vatic.* 3. ἄλλ' ὅπως, corrupte, ut infra.

ἄλλος, πῶς μὴ ἀπ. τὸ τεχνίον] *Med.* 4. — τέκνον.

— *Vat.* 3. vitiose: ἄλλ' ὅπως.

ὅλως ὥδε ἐπίτρεψον] *Med.* 1. ὅλως δὲ ὥδε — haud male.

Med. 4. — τρέψον.

Reisk. malebat: ὅλως ὥδε πῇ τρέψον.

Ad

μκ'. Ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ οὐκ ἦσαν μοι αἱ ὁμιλῖαι περὶ τῶν τοῦ σωματίου παθῶν, οὐδὲ πρὸς τοὺς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, Φησὶν, ἐλάλουν. ἀλλὰ τὰ προηγούμενα Φυσιολογῶν διετέλουν, καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὦν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ σαρκίδιῳ τοιοῦτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἰδίον ἀγαθὸν τηροῦσα. οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, Φησὶ, κατὰΦρυάττεσθαι, ὡς τι ποιοῦσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο αὐ καὶ καλῶς. ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐν νόσῃ, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι Φιλοσοφίας ἐν οἷς δὴποτε τοῖς πρὸς-πίπτουσι, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμΦλυαρεῖν, πάσης αἰρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρassoμένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὁργάνῳ δι' οὗ πράσσει.

μβ'. Ὅταν

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 35. Caf. 36.)

Ὁ Ἐπίκουρος λέγει.] *Articulus* ὁ ἀβέσθαι *Vat. A.*

καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὦν] ὦν hoc vacare putabat *Menag.* Verum ipsis tironibus notum est, *participium* tale verbo διατελεῖν addi solere. — Idem mox malebat: ἀταρακτῇ. n. n.

οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, Φησὶ, κατὰΦρυάττεσθαι] *Ceterae Edd.* — κατὰΦρυάττεσθαι, *excepta De-Jol.*, in qua recte κατὰΦρυάττεσθαι e *Cod. Vatic. A.* receptum est, quod jam *Salmasj.* conjecerat. Idem tamen *Vat. A.* corrupte pro Φησὶ le-

git Φύσιν. — κατὰΦρυάττεσθαι confirmatur usq. loquendi *Antonino proprio. VII, 3. X, 13.*

ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο] *Vix dubito, quin cum Boot., Menag., Gat. et Uptono legendum sit: — ἤγετο, nisi quis malit, quod tamen minus placet, cum Reisk. εἶρετο, necebat, aut ἤνετο, pro ἡνύετο, perficiebatur.*

ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐν νόσῃ, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει.] *Gat.* malebat ταῦτα — *subintellecto in fine periodi πράττε. — Morus: ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ ἐννόησον ἢ ἐν ἄλλῃ κ. τ. λ. — Reisk.: Ταῦτα οὖν ἐκεί-*

41. Ego, quum aegrotarem, inquit Epicurus, non de corporis adfectionibus cum iis, qui me invisebant, colloquia habebam, nec istiusmodi sermonibus illos adloquebar: sed perpetuo ea, quae coeperam, de rerum natura meditabar, et praecipue in hoc versabar, quomodo mens, etiamsi motuum in corpusculo istiusmodi particeps, tamen imperturbata consistere bonumque suum servare posset: neque medicis occasionem praebere, ut sese jactarent, quasi magni quid facerent: sed vita bene atque beate agebatur. Sic ille in morbo egit; [eadem et tu, fac, agas,] et in morbo et in aliis quibusvis molestiis, in quibus versaris. Hoc enim omnibus philosophorum sectis commune est, quaecumque tandem inciderint, philosophia non abistere, nec cum vulgo rerum naturae ignaro una nugari, sed soli rei, quae nunc in manibus est, intentum esse, atque instrumento illi, quo res perficitur.

Y 3

42. Quam-

ἐκείνῃ (sc. ἐπράττετο) ἐν νόσῳ. σὺ δὲ καὶ τὰ αὐτὰ, ἐὰν νοσῇς καὶ κ. τ. λ. — quae emendatio, ni fallor, plurimis se comprobabit: hinc eam in Translatione expressi. — Caeterum Menag. malebat — ἐν ἄλλῃ ἢ τίνι περιστάσει.

τὸ γὰρ μὴ ἀφίστ.] Morus malebat: τοῦτο γὰρ μὴ κ. τ. λ. n. n.

ἐν οἷς δὴποτε κ. τ. λ.] Videtur cum Reisk. et Corai, V. D., legendum: ἐν οἷς δὴποτε κ. τ. λ.

μὴ δὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμφλυαρεῖν] Vatic. A. μὴδὲ τῷ μὴ ἰδιώτῃ, corrupte. — Pro ἰδ. καὶ Φυ-

σιολ. Gat. malebat: ἰδιώτῃ μὴ Φυσιολόγῳ (quod proxime accedit ad vestigia Vat. A., in quo μὴ forsan loco suo motum sit), aut: ἰδιώτῃ καὶ μὴ Φυσιολόγῳ, aut ἰδιώτῃ καὶ ἀφυσιολόγῳ. — Somnavit autem Menag., qui Φυσιολόγῳ (sic) aut Φιλολόγῳ reponendum putabat.

πρὸς μόνῳ τῷ νῦν. πρασσομ. εἶναι.] Legendum cum Gat. πρὸς δὲ τῷ μόνῳ — aut potius, ut Morus malebat, πρὸς μόνῳ δὲ τῷ πρασσ., nisi quis cum Menag. malit: καὶ πρὸς μόνῳ κ. τ. λ.

δι' οὗ πράσσει.] Menag. et Reisk. malebant: δι' οὗ πράσσεις. n. n.

Ad

μβ. Ὅταν τινὸς ἀναισχυντὶς προσκόπτης, εὐθύς πυν-
θάνου σεαυτοῦ, δύνανται οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναισχυντοὶ μὴ
εἶναι; οὐ δύνανται. μὴ οὖν ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. εἰς γὰρ
καὶ οὗτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναισχυντῶν, οὗς ἀνάγκη ἐν τῷ
κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανούργου, καὶ ἐπὶ
τοῦ ἀπίστου, καὶ παντὸς τοῦ ὀτιοῦν ἀμαρτάνοντος, ἔστω σοι
πρόχειρον. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν
τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάρχειν, εὐμενέστερος ἔσῃ πρὸς
τούς καθ' ἑνα· εὐχρηστον δὲ καὶ κείνῳ εὐθύς ἐννοεῖν, τίνα
ἔδωκεν ἡ Φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τοῦτο τὸ ἀμάρ-
τημα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώ-
μονα τὴν προκοπὴν, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλην τινὰ δύναμιν. ὅλως
δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πεπλανημένον. πᾶς δὲ ὁ
ἀμαρτάνων, ἀφ' αμαρτάνει τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται.
τί δὲ καὶ βέβλαψαι; εὐρήσεις γὰρ μηδένα τούτων πρὸς οὓς
παροξύνῃ, πεποιηκότα τί τοιοῦτον, ἐξ οὗ ἡ διάνοιά σου χεί-
ρων ἔμελλε γενήσεσθαι. τὸ δὲ κακὸν σου καὶ τὸ βλαβερόν,
ἀνταῦθα πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. τί δὲ κακὸν, ἢ ξένον
γέγο-

*Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 36.
Caf. 37.)*

*Hanc Sectionem servarunt
quoque Vat. 2. 3. 4. 5., Med.-
Florent. 1, 2. 3. 4., Paris. et
Guelph.*

ἀναισχυντὶς πρὸς κό-
πτης] *Paris.* corrupte: ἀναι-
σχυντῶν πρὸς κ.

εἰς γὰρ καὶ οὗτός
ἐστιν —] *Vat. A.* εἰς γὰρ καὶ
τούτος κ. τ. λ.

καὶ παντὸς τοῦ ὀτιοῦν

ἀμαρτάν.] καὶ et τοῦ *abfunt*
a *Vat. 2.*

εὐθύς ἐννοεῖν] *Med. 1.*
εὐθύς νοεῖν.

ὡς ἀντιφάρμακον] *Va-
tic. A.* corrupte: ὡς ἀντὶ τοῦ φάρ-
μακον.

ὅλως δὲ ἔξεστί κ. τ. λ.]
Verba ὅλως δὲ *abfunt* a *Vat. 4.*

πᾶς δὲ ὁ ἀμαρτάνων κ.
τ. λ.] *Magis, fateor, place-
bat lectio Paris. et Med. 3.:*
πᾶς γὰρ ὁ ἀμαρτάνων, et for-
tasse

42. Quamprimum alicujus impudentia offenderis, te percontare: serine ergo potest, ut nulli fiat in mundo impudentes? non potest: ne igitur id postula, quod fieri nequit: nam et hic unus est impudentium illorum, quos in mundo esse necesse est. Idem vero et de versuto et infido et quolibet vitioso in promptu tibi sit: simulac enim recordatus fueris, non fieri posse, quin talium hominum genus sit, singulis eorum te aequiorem praebebis. Utile id quoque est, statim cogitare, quam homini natura virtutem contra id peccatum dederit: dedit enim, tanquam remedium, contra ingratum mansuetudinem, contra alium aliam aliquam facultatem: omnino vero licet tibi deceptum melius edocere: quisquis autem peccat, a fine sibi proposito aberrat et deceptus est. Num vero et tibi inde damnum illatum est? nihil enim horum, quibus irascaris, quemquam fecisse deprehendes, quo mens tua pejor possit reddi: in qua tamen malum damnumque tuum duntaxat consistit. Quid vero mali aut insueti sit, si indoctus, quae indocti sunt, facit?

Y 4

Vide,

tasse δὲ illud ex compendio scribendi ortum, ut passim in *Arriani* Dissert. Epict., ubi *Schweighauser* restituit γάρ. — Nolui tamen vulgarem mutare, *partim*, quod interdum δὲ a Graecis poni videtur, ubi γάρ exspectes; *partim*, quod non satis constat, utrum haec verba argumentum contineant, quo, quae praecedunt, firmentur, an vero singularem constituent disputationis partem cum seqq. coniungendam.

ἀφ' αμαρτάνει τοῦ προ-
κειμ.] *Parisi* et *Med.* 2. 3.
ἀφ' αμαρτάνει, vitiose.

τί δὲ καὶ βέβλαψαι.]
Lubenter recepissem: σὺ δὲ
καὶ βέβλαψαι, si unus tantum
Codex hanc lectionem obtu-
lisset. At omnes in τί con-
sentiunt.

πρὸς οὓς παροξύνῃ] *Pa-
risi*. πρὸς οὓς καὶ παροξύνῃ;
haud male.

τί δὲ κακόν] *Xyl.* ἰ. τί
δαί, idem *Codd. Vat.*

τα

γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαιδευτος τὰ τοῦ ἀπαιδευτοῦ πράσσει; ὄρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖς ὀφείλης, ὅτι οὐ προσεδόκησας τοῦτον ταῦτο ἀμαρτῆσθαι. σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τοῦ λόγου εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκὸς ἐστὶ τοῦτον τοῦτο ἀμαρτῆσθαι, καὶ ὁμῶς ἐπιλαθόμενος θαυμάζεις, εἰ ἡμάρτηκα. μάλιστα δὲ ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχαρίστῳ μέμῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου. προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀμαρτημα, εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθεσιν ἔχοντος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίστιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν διδούς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς σῆς πράξεως εὐθὺς ἀπεληφέναι πάντα τὸν καρπὸν. τί γὰρ πλεον θέλεις εἰ ποιήσας ἄνθρωπον; σὺν ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου μισθὸν ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπῆτει, ὅτι βλέπει· ἢ οἱ πόδες, ὅτι πορεύονται.

Βαδίζοντες.

τὰ τοῦ ἀπαιδευτοῦ πράσσει.] *Vat.* 5. perperam — ἀπαιδευτον.

ὄρα· καὶ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλης.] *Omnes Editi* ὀφείλεις. *Ego* vero ὀφείλης recepi. secutus auctoritatem *Med.* 1. 4. et *Parif.* (duo tamen posteriores scribunt ὀφείλης). *Vatic.* 2. perperam ὀφείλει.

τοῦτον τοῦτο ἀμαρτῆσθαι.] *Vat.* 3. vitiose: τούτων τοῦτο ἀμαρτ.

σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς κ. τ. λ.] *Omnes Editi*: σὺ μὲν

γὰρ — μέν vero illud, quum hoc loco vacare videatur et a *Codd. Vat., Med., Parif. et Guelf.* ablit, tollendum putavi.

ὡς ἀπίστῳ] ὡς abest a *Guelf.* perperam.

εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου.] *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* εἰς σεαυτὸν ἐπιστρ. [sensu eodem.

προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀμαρτημα.] *Vat.* 2. προδήλον —

εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθεσιν.] *Med.* 4. pro περι legit παρὰ — et *Med.* 2. τὴν τοιαύτην τὴν διάθεσιν.

ὅτι

Vide, ne potius te ipse reprehendere deberes, qui non expectaveris fore, ut is eo modo peccaret: tu enim, quamquam ratione nactus eras occasiones cogitandi, probabile esse, hunc illud admitturum, tamen huius oblitus eum deliquisse miraris. Maxime vero, ubi aliquem ut infidum aut ingratum accusas, in te reverte: peccatum enim proculdubio tuum est, five quod hominem ita adfectum fidem tibi servaturum credidisti, five quod, beneficium quum dares, non simpliciter dedisti, nec tanquam qui ex ipsa actione omnem ejus fructum statim percepisses. Quid enim, beneficio in alterum collato, plus requiris? nonne sufficit, te naturae tuae convenienter egisse, sed et mercedem insuper desideras? perinde ac si oculus, quod vidisset, mercedem postulare, et pedes, quod ambulassent: quemadmodum enim

Y 5

haec

ὅτι τὴν πίστιν φυλ.]
Vat. 3. 4. 5. ὥστε —

εἶτε τὴν χάριν διδούς
 κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: εἶτε
 τινὰ χάριν κ. τ. λ.

μὴ καταληκτικῶς —]
Vatic. A. εἰ μὴ καταληκτικῶς.

οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι
 κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι
 ἐπραξας, ἀλλὰ τοῦτου
 μισθὸν ζητεῖς;] In cae-
 teris Editionibus sic legitur: οὐκ
 ἀρκεῖ σοι; κατὰ φύσιν τὴν σὴν
 τι ἐπραξας; τοῦτου μισθὸν ζη-
 τεῖς; — *Gatak.* autem, sen-
 tiens duram hanc esse lectio-

nem, post σοι addi malebat
 εἰ aut ὅτι. — Nos Codd. au-
 ctoritatem secuti sumus. *Va-*
t. *A.* legit: οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο
 (leg. τοῦτο) τι (legendum ὅτι)
 κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας,
 ἀλλὰ τοῦτου κ. τ. λ. *Vat.* 2.
 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Pa-*
r. et *Guelf.* οὐκ ἀρκῇ (*Par.*
Guelf. ἀρκεῖ) τοῦτω (*Vat.* 3., *Med.* 1.
 et *Guelf.* τοῦτο), ὅτι κατὰ φύ-
 σιν τὴν σὴν (τι addit *Med.* 2.)
 ἐπραξας, ἀλλὰ (hoc ignorant
Med. 2. 3. 4. et *Guelf.*) τοῦτου
 κ. τ. λ. Diu dubitavi, an ti
 illud in textu esset relinquen-
 dum. Obtemperavi denique
 Grammaticorum auctoritati,
 qui

βαδίζουσιν. ὥπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τόδε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργοῦντα ἀπέχει τὸ ἴδιον· οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργετικὸς πεφυκώς, ὁπόταν τι εὐεργετικὸν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικὸν πράξῃ, πεποιήκει, πρὸς ὃ κατασκευάζεται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ.

qui affirmant, πράττειν Casum rei postulare. Vid. Fischeri not. II. ad Platon. Apolog. Socr. § 16. (Ed. III.).

πρὸς τόδε τι γέγονεν]
Videtur cum Reisk. aut πρὸς

τοιόνδε τι, aut πρὸς τόδε, omisso τι, legendum esse.

ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κ. τ. λ.] Menag. et Gat. malebant: ἅπερ. Defendi tamen potest ἅπερ, quoniam ad collectivum refertur. — τὴν abest

haec ad munus aliquod facta sunt, quo pro conditionis suae natura, ubi funguntur, quod suum est, habent: sic et homo, quum ad benefaciendum natus sit, si in alios beneficium confert, aut iisdem auxilium praestat in rebus externis comparandis, ad quod conditum est, facit, et quod suum est, obtinet.

est a *Vat.* 2. Mox post ἐνεργεῖντα *Adnot. Lagd.* addi malebat: ἔχουσι. perperam.

οὕτως καὶ κ. τ. λ.] *Vatic.* 2. 3. οὕτω.

ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικόν] Haec verba

desunt in omnibus Codd., qui *Excerpta Antonini* continent.

πεποίηκε] *Med.* 1. πεποίηται; haud male. Praestat tamen vulgaris, quia sequitur ἔχει.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι.

α. Ἐσθι ποτὲ ἔρ', ὦ ψυχὴ, ἀγαθὴ, καὶ αἰτλή, καὶ μέλα, καὶ γυμνή. Φανερωτέρα τοῦ περικειμένου σοι σώματος; γεύσθι ποτὲ ἄρα τῆς φιλητικῆς καὶ στερετικῆς διαθέσεως; ἔσθι ποτὲ ἄρα πλήρης, καὶ ἀνευδής, καὶ οὐδὲν ἐπιποθοῦσα, οὐδὲ ἐπιθυμοῦσα οὐδενός, οὔτε ἐμψύχου, οὔτε ἀψύχου πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; οὐδὲ χρόνου, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρότερον ἀπολαύσεις; οὐδὲ τόπου, ἢ χώρας, ἢ ἀέρων εὐκαιρίας, οὐδὲ ἀνθρώπων εὐαρμοστίας; ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ τῇ παρουσίᾳ καταστάσει, καὶ ἡσθήσῃ τοῖς παροῦσι πᾶσι, καὶ συμπτείσεις σεαυτὴν ὅτι πάντα σοι παρῆσσι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ τῶν θεῶν παρῆσσι, καὶ εὖ ἔξει ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ τελείου ζώου, τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου, καὶ καλοῦ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἐτέρων ὁμοίων; ἔσθι ποτὲ ἄρα

Ad Librum X.

Μάρκου Ἀντωνίου —]
Inscriptio hujus libri, ut caeterorum, deest in *Vat. A.*

*Ad Sect. I. (ap. Lugdun. Γ.
Caf. I.)*

στερετικῆς;] Quamquam
Caf. putabat, vulgarem coll.
III, 5. et V, 15. defendi posse,

non tamen dubitavi ex verissima *Gatakeri* Conjectura pro vulgari στερετικῆς rescribere στερετικῆς, licet *Vat. A.* cum vulgato errore consentit. Satis enim solennem esse horum vocabulorum permutationem apud librariorum, docent ea, quae *Uptonus* et *Clariss. Schweighaeuser* ad *Arriani* Diff. *Epict.*

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DEGIAMUS.

Quando tandem bona eris, o anima, simplex, una, pura, corporeque, quo circumdatus es, dilucidior? quando tandem gustabis dispositionem ad amorem et genuinum adfectum proclivem? quando tandem eris plena, nullius rei indigens, nihil ulterius desiderans, nihil expetens vel animatum vel inanimatum, quo voluptatibus frui possis? neque tempus, in quo diutius fruaris, neque locum aut regionem aut blandam aëris temperiem aut hominum inter se consensum? sed conditione, quae nunc est, contenta delectaberis praesentibus tibi que persuasum habebis, cuncta tibi adesse, cuncta bene se habere, et a Diis proficisci, beneque habitura, quaecunque iis probata fuerint et quaecunque daturi sint ad salutem perfecti illius animantis, boni, iusti et honesti, quod cuncta illa, quae ut alia similia inde oriantur.

Epict. II, 10, 23. adnotarunt.

ἀλλὰ ἀρχεσθήσῃ] *Vatican.* A. vitiose: ἀρχεσθήσει; idemque verba sequentia: τῇ παρούσῃ — ἡσθήσῃ perperam omittit.

πάντα σοι εὖ ἔχει] *Vatican.* A. iterum vitiose: πᾶν καὶ εὖ ἔχει.

παρὰ τῶν θεῶν] Articuli, quem et Gail, et quae eam sequuntur, comere omiserunt, e *Xyl.* i., *Argent.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* restituit.

καὶ δικαίου] In *Xyl.* i. perperam δεκαίου expressum reperio.

ἄρα τοιαύτη, οἷα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις οὕτω συμπολι-
τεύεσθαι, ὥς μήτε μέμψεσθαι τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώ-
σκεσθαι ὑπ' αὐτῶν;

β. Παρατήρει, τί σου ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὥς ὑπὸ φύ-
σεως μόνον διοικουμένου· εἴτα ποίει αὐτὸ καὶ προσίεσο, εἰ
μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι σου ἢ ὡς ζώου φύσις.
ἐξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου φύσις.
καὶ πᾶν τοῦτο παραληπτέον, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθε-
σθαι ἢ ὡς ζώου λογικοῦ φύσις. ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθύς
καὶ πολιτικόν. τοῦτοις δὴ κανόσι χρώμενος, μηδὲν περιε-
γάζου.

γ. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἥτοι οὕτως συμβαίνει, ὥς πέ-
φυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς οὐ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. εἰ μὲν
οὖν συμβαίνει σοι ὡς πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέραινε· ἀλλ'
ὡς πέφυκας, φέρε. εἰ δὲ ὡς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ δυσ-
χέραινε· φθαρήσεται γὰρ σε ἀπάναντα. μέμνησθό μέντοι
ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ οὗ ἐπὶ τῇ ὑπολήψει ἐστὶ τῇ
σῇ φορητὴν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποιῆσαι, κατὰ φαντασίαν τοῦ
συμφέρου ἢ καθήκειν σεαυτῷ τοῦτο ποιεῖν.

δ. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ
παρορωμένον δεκνῆναι. εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, σεαυτὸν αἰτιᾶσθαι,
ἢ μηδὲ σεαυτόν.

ε. Ὅτι

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2.
Caf. 23)

εἰ μὴ χεῖρον — ζώου
φύσις] Menagius h. l. male-
bat: ἢ ὡς ζώου λογικοῦ φ. At
vulgaris bene habet.

ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου
φύσις] Hic Reiskius λογικοῦ

addi τῷ ζώου malebat, quod
temere factum fuerit.

μέλλει διατίθεσθαι ἢ
ὡς ζώου —] Menagius ma-
lebat: μέλλει διατίθεσθαι σου
ἢ ὡς ζώου κ. τ. λ., quod aptum
lane foret. Ferri tamen ut-
cunque potest vulgaris.

Ad

tur, disolvuntur, gignit, continet, ambit et complectitur? quando tandem talis eris, ut cum Diis et hominibus ita verferis, ut neque quidquam in iis reprehendas, neque ab iis ipsa condemneris?

2. Observa, quid natura tua requirat, quatenus a natura mera regitur: id deinde fac et admitte, nisi natura tua, qua animal es, eo fit deterior. Tum observandum, quid natura tua, qua animal es, requirat: et hoc, quidquid est, tibi concedas, velim, nisi natura tua, qua animal es ratione praeditum, eo deterior fit: quod autem rationi consentaneum est, id quoque civitati convenit: his jam regulis usus, ne nimium atque curiosum in aliqua re studium ponas.

3. Quidquid contingit, vel ut id ferre natus es, vel ut ferre non natus es, contingit: si ita contingit, ut ferre natus es, ne indignare, sed, ut natus es, perfer: sin, ut ferre natus non es, ne sic quidem graveris: quod enim te absumit, et ipsum absumetur: memento tamen, te a natura comparatum esse ad tolerandum quidlibet, quod, ut tolerabile faciat, in opinione tua situm est, cogitando scilicet, conducere tibi aut officii tui esse, ut hoc facias.

4. Si quis fallitur, comiter eum doce, et errorem ei indica: quod si non potes, te ipsum culpa, aut ne te quidem.

5. Quid.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3.

Caf. 3.)

ἡτοι οὕτως συμβαίνει. *Vatic. A.* vitiose: ἡτοι οὕτως συμβαίνει.

ἀπαναλώσαν]. Sic edidi, veterum Edd. *Nyl. 1.*, Arg., *Lugd.*, *Caf.* et *Qxon.* eadem secutus. In *Cat.* et iis, quae

eam sequuntur, scriptum est: ἀπαναλώσαν.

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 4.

Caf. 4.)

ἡ μὴ δὲ σεαυτὸν.] *Uptonus* rescribendum putabat: ἡ μὴ δὲ αὐτὸν, aut certe non illum: temere, ut jam *Schweighaeu-*

εἰ. Ὅ, τι ἂν σοι συμβαίῃ, τοῦτό σοι ἐξ αἰδίου προ-
κατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τῇ
τε σὴν ὑπόστασιν ἐξ αἰδίου, καὶ τὴν τοῦτου σύμβασιν.

εἰ. Εἴ τε ἄτομοι, εἴ τε φύσις, πρῶτον κείσθαι, ὅτι
μέρος εἰμὶ τοῦ ὅλου ὑπὸ φύσεως διοικουμένου. ἐπειτα, ὅτι
ἔχω πῶς οἰκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. τούτων γὰρ μεμνη-
μένος καθότι μὲν μέρος εἶμαι, οὐδὲν δυσχεροῦν τῶν ἐκ τοῦ
ὅλου ἀποτεμνομένων. οὐδὲν γὰρ βλαβερὸν τῷ μέρει, ὃ ἢ
ὅλω συμφέρει. οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμφέρει ἑα-
τῷ. πάντων μὲν φύσεων κοινὸν ἔχουσιν τοῦτο· τῆς δὲ τοῦ
κόσμου προεὐλαφίας, τὸ μὴδὲ ὑπὸ τίτος ἔξωθεν αἰτίας
ἀναγκάζεσθαι βλαβερὸν τι ἑαυτῇ γενέσθαι. κατὰ μὲν θὴ τὸ
μεμνησθαι, ὅτι μέρος εἰμὶ ὅλου τοῦ τοιούτου, εὐχεροῦν
παντὶ τῷ ἀποβιβάντι καθόσον δὲ ἔχω πῶς οἰκείως πρὸς
τὰ ὁμογενῆ μέρη, οὐδὲν πράξω ἀκόσμητον· μᾶλλον δὲ ὅτι
χάσομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον πάντων
ἐρμὴν ἑαυτοῦ αἶω, καὶ ἐπὶ τὸν ἀνθρώπου ἀπαίξω. τούτων δὲ
οὕτω περαινομένων, ἀνάγκη τὸν βίον εὐφροεῖν· ὥς ἂν καὶ πό-
λεως βίον εὖρον ἐπινόησας, ὁ προΐδντος διὰ πράξεων τοῖς

hæuser observavit ad Arriani
Diff. Epict. II, 26, 7.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 5.
Caf. 5.)

Ὅ, τι ἂν] Sic recte in Ar-
gent., Gat., Walk. et de. Jol.
editum est, vitiose autem ὅτι
in Xyl. 1., Lugd., Caf., Oxon.
et Mori.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 6.

Caf. 6.)
εἰ τε φύσις] Haud dubi-
tavi ex verissima Gatakeri et
Eusebii conjectura φύσις re-
scribere pro vulgari φύσις.
Cf. XI, 18. εἰ μὴ ἄτομοι, φύ-
σις κ. τ. λ. Ha quoque Xyl.
legisse mihi persuasum habeo,
quamquam Gat. putabat, enim
φύσει

5. Quidquid tibi contingit, ab aeterno destinatum est tibi: et complexa caussarum series ab aeterno utrumque hoc conjunxit, ut et tu esses et hoc tibi accideret.

6. Sive atomi, sive natura [obtinet], primum hoc teneo, me esse partem Universi a natura administrati: deinde, me singulari quadam necessitudine cum partibus ejusdem generis esse conjunctum: horum enim si recordatus fuero, quatenus pars sum, nihil aegre feram eorum, quae ab Universo mihi tributa sunt: nihil enim parti nocet, quod universo prodest: etenim nihil habet universum, quod ipsi non prosit: idque cum omnibus commune est naturalis, tum Universi naturae hoc accedit, quod ne ab ulla quidem causa externa cogi possit, ut aliquid sibi noxium proferat: atque ita quidem, quum recordatus fuero, me universi illius partem esse, quidquid obtigerit, id gratum acceptumque habebō: quatenus vero singulari quadam necessitudine cum ejusdem generis partibus conjunctus sum, nihil faciam, quod societatis jus violet, sed potius cognatorum rationem habebo, omnemque conatum ad id, quod societati communi profuit,

φύσει praetulisse. Locum ita vertit Xyl.: „Sive impartilibus corpusculis, sive naturā mundus constat.”

ὅτι ἔχω πῶς οἰκέλω] Vat. A. vitiose: ὅ. ἔ. πῶς οἰκέλω.

οὐδὲν δυσχεροστήσω κ. τ. λ.] Quum οὐδὲν illud ferri Marc. Anton.

nequeat, nisi subintelligatur κατὰ, quod in tali orationis serie durum foret, malim cum Reiskio legere: οὐδὲν δυσχεροστήσω.

οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον] Vat. A. οὐ γὰρ ἔχει τὸ ὅλον, temere omisso τι.

πολίταις λυσιτελῶν, καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμη, τοῦτο ἀσπαζομένου.

ζ'. Τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου, ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη Φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τοῦτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ, Φημί, κακόν τε, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ Φθείρεσθαι διαφόρως κατεσκευασμένων. πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωτα εἰς τὸ ἡκὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιαύδε τινα γενόμενα; ἀμφότερα γὰρ ἀπίθανα. εἰ δὲ τις καὶ ἀφένεος τῆς φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φᾶναι πεφυκέναι τὰ μέρη

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 7. Caf. 7.)

ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ κ. τ. λ.] Alienum ab hoc loco videtur Φημί illud, quod jam perspecte viderat Adnotator Lugdun., qui illud tollendum putabat, quem etiam Morum secutum video. Malim tamen illud in Φησὶ mutare, quum mihi persuasum habeo, verba: τοῖς μέρεσι - - - ἀλλοιοῦσθαι objectionem continere, quam Antoninus notissima formula: Φησὶ, dicat aliquis, protulerit, quae vero sequantur, ad eam objectionem refellendam esse

comparata: de quo quidem pluribus in Commentario ad h. l.

εἰ δὲ, Φημί, κακόν τε κ. τ. λ.] Hoc Φημί in Φησὶ immutandum putabat Morus. Qui autem nobiscum ab his verbis responsionem Antonini ad objectionem incipere putaverit, nihil mutabit.

εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων] Gatak. malebat: εἰς ἀλλοίωσιν ὄντων. Morus vero: εἰς ἀλλοτρίωσιν ἰόντων, in quod et Menagius inciderat. Hoc, quamquam et mihi quam maxime placebat, nolui tamen sine Codd.

profit, dirigam, et ab eo, quod huic repugnet, abstinebo. His ita peractis, vita prospere mihi fluat, necesse est, quemadmodum civis illius vitam prospere fluere existimes, qui actionibus semper operam dat, quae ejusdem civitatis confortibus profint, et quidquid civitas ei tribuit, id lubenter amplectitur.

7. Universi partes, quotquot, inquis, mundi ambitu continentur, corrumpi necesse est: corrumpi idem dico, quod aliud atque aliud esse. — Hoc autem si et malum et necessarium esset, Universum non bene se haberet, partibus ejusdem modo in hoc, modo in illud transeuntibus et varia quidem ratione ad corrumpendum comparatis: [non vero malum est] utrum enim natura ipsa consilium ceperit, partes suas damno adficiendi, et tales eas efficiendi, ut non solum in malum incidere possent, sed etiam necessario inciderent, an inscia tales eas effecerit? neutrum enim verisimile est. Quodsi quis etiam, non habita naturae ratione,

Z 2

tione,

Codd. auctoritate in textum recipere.

εἰ δέ τις καὶ ἀφήμενος
κ. τ. λ.] Recte se habere videtur h. l. vulgaris, nec opus esse emendatione Mori satis ingeniosa: εἰ δέ τις, ἀφήμενος τὸ τῆς φύσεως (non habita ratione animae mundi, quae paullo post μήτηρ dicitur, non tribuens haec τῷ ὅλῳ νοερῷ) οὕτω πεφυκέναι ταῦτα (hanc esse rerum conditionem, unde cunque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐξηγοῖτο, ὥς γελοῖον κ. τ. λ.

ἐξηγοῖτο, καὶ ὥς γελοῖον, ἅμα μὲν φᾶναι κ.

τ. λ.] Reisk. malebat pro ἐξηγοῖτο aut ἐξάγοιτο, extra se rapiatur, aut ἐξάπτοιτο, irascatur: utraque tamen emendatione opus non est. In iis, quae sequuntur, expectavaram: καὶ ὥς (cum accentu) γελοῖον — vel s. etiam sic ridiculum foret etc., quamquam et apud Clement. Alexandr. ὥς hoc sensu sine accentu scriptum esse me docuit Vigerus de Idiot. L. Gr. p. 571. ed. 2. Zeun. Hoc autem si cuiquam displiceat, is cum Menag. καὶ ante ὥς tollendum censseat. — Pro φᾶναι Vatic. A. corrupte: φαίη.

εμα

μέρη τοῦ ὅλου μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἑαυστον συνίσταται. ἢ τοι γὰρ σκαδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπή, τοῦ μὲν στερεομένου εἰς τὸ γεῶδες, τοῦ δὲ πνευματικοῦ εἰς τὸ ἀερώδες. ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τοῦ ὅλου λόγον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυροποιμένου, εἴτε αἰδίους ἀμοιβαῖς ἀνανεουμένου. καὶ τὸ στερεώσιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ φαντάζου τὰ ἀπὸ τῆς γενέσεως. πᾶν γὰρ τοῦτο ἐχθρὸς καὶ τρίτην ἡμέραν, ἐκ τῶν αἰτίων καὶ τοῦ ἐλκομένου ἀέρος τὴν ἐπιρροὴν ἔλαβεν. τοῦτο οὖν ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν. ὑπόθου δ', ὅτι ἐκεῖνό σε λίαν προσπλέκει τῷ ἰδίῳ ποτῇ, οὐδὲν ὄντι οἶμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

ἢ. Ὀνόματα θέμενος σαυτῷ ταῦτα, ἀγαθός, αἰδῆμων, ἀληθής, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσχε μήποτε

ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι κ. τ. λ.] Locus haud dubie corruptus, et meliorum codicum ope olim restituendus. Equidem aut cum Menagio: ἅμα δὲ ἐπὶ τινι ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι, aut ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντων, aut ἅμα δὲ ἐπὶ τινι τούτων ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι expectaveram. At ex Vat. A. nihil discriminis a vulgari ad h. l. adnotatum reperio.

καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινόμε.] Gat. malebat: εἰς ταῦτα, n. n.

ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπή κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπή κ. τ. λ. — Possit tamen aliquis συνεκρίθη defendere, tanquam subito transitus esset factus a tertia persona ad primam. Posterior sane pars hujus sectionis ad homines tantum referenda videtur.

καὶ

tionem, diceret, haec inde esse, quod ita natura comparatae sint mundi partes, vel sic ridiculum foret, dicere, universi partes ita esse comparatas, ut mutarentur, et tamen hoc, quasi contra naturam eveniret, mirari, atque aegre ferre: praesertim quum in eadem, ex quibus conflata sunt, singula dissolvantur: est enim aut dissipatio elementorum, ex quibus concretum est, aut mutatio et solidi quidem in terram, et spiritus in aërem: ut et ista recipiantur in rationem Universi, sive hoc certo temporis spatio revoluto conflagret, sive vicissitudinibus perpetuis semper renovetur: quin et solidum illud et spirituale ne cogites, quod ab ortu existit; hoc enim quidquid est, heri et nudiustertius ex alimento et inspirato aëre influxit: id igitur, quod recepit, mutatur, non id, quod mater genuit: fac autem, illud esse, quod te tam vehementer peculiari tuae affectioni addicat, nihil tamen hoc obitare puto, quo minus verum sit, quod dixi.

8. Boni, verecundi, veracis, prudentis, unanimis, magnanimi nomina quando tibi comparavisti, cave, ne

Z 3

quando

καὶ τοῦ ἐλκομένου ἀέρος] Articulum, quædam ceterae Edd. ignorant, habes ex *Vatic. A.*

οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν] Post haec verba plura excidisse putabat *Menagius*. Vid. not. seq.

ὅτι ἐκείνῳ σε λίσσεται] *Vatic. A.* ὅτι ἐκείνῳ σε προσπλέκει — quod fere magis placet, quam vul-

garis, nisi quod librarii errore, *λίαν* omissam videtur.

πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.] *Vatic. A.* vitiose: πρὸς τὸν νῦν λεγόμενον. Ceterum *Morus* pro ἰδίῳ ποιῶ malebat ἰδιωτικῶς. n. n.

Ad Sect. 8. (apud *Lugd.* 8. 9.

Caf. 8.)

Ὁ οὐδ' αὖτ' ἄλλ' ἐξέμενος σαρτῶ] *Vat. A.* perperam αὐτῶ, *Caf.* σέαυτῶ.

καὶ

ποτε μετονομαζή, καὶ ἀπολλύης ταῦτα τὰ ὀνόματα, καὶ ταχέως ἐπάνει ἐπ' αὐτά. μέμνησο δὲ, ὅτι τὸ μὲν ἔμφρον, ἐβούλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἑκαστα διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον. τὸ δὲ σύμφρον, τὴν ἐκούσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμομένων. τὸ δὲ ὑπέρφρον, τὴν ὑπέρτασιν τοῦ φρονούντος μορίου ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς σαρκός, καὶ τὸ δοξάριον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἰάν οὖν διατηρεῖς σεαυτὸν ἐν τοῦτοις τοῖς ὀνόμασι, μὴ γλιχόμενος τοῦ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι, ἔσῃ ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἔτι τοιοῦτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιούτῳ σπαράσσεσθαι καὶ μολύνεσθαι, λίαν ἐστὶν ἀναισθήτου καὶ φιλοψύχου, καὶ ὁμοίου τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἳ πνευ μέστοι τραυμάτων καὶ λύθρου, παρακαλοῦσιν, ὅμως εἰς τὴν αὔριον φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι ποιοῦνται τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δῆγμασιν. ἐμβίβασον οὖν σεαυτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. καὶ μὲν ἐπ' αὐτῶν μένειν δύνη, μένα, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μετωκισμένος, εἰάν δὲ αἰσθῇ ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ οὐ περικρατεῖς, ἅπιθι θαρρῶν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπου κρατήσεις. ἢ καὶ παντάπασιν ἔξιθι τοῦ βίου, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἐν γε τοῦτο μόνον πράξας ἐν πῶ βίῳ, τὸ οὕτως ἐξελθεῖν. πρὸς μέντοι τὸ μεμνησθαι τῶν ὀνομάτων, μεγά-

καὶ ἀπολλύης ταῦτα
τὰ ὀνομ.] Quod pro vulga-
ri: καὶ ἀπολλύεις ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα rescripti: καὶ ἀπολλύης,
prout ratio grammaticæ po-
stulat, præcedentibus πρὸς-
εχε μήποτε, non longa, opi-
nor, eget defensione. Ita
quoque locum hunc emenda-

bat Uptonus ad Arriani Diff.
Epict. II, 1, 14. Malim ta-
men cum Margo legi: καὶ ἀπολ-
λύης ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταχέως,
prout jam Cas. emendabat,
nisi quod ἀπολλύεις intactum
perperam relinquebat. Noli
tamen hanc emendationem
textui inferre, repugnante
omni-

quando te transnominent: et si forte amiseris, celeriter ad ea revertē. Memento autem *prudētiā* nomine tibi significari sedulam rerum considerationem, qua de singulis clare statuere possis, *unanimitatis* vero spontaneam eorum comprobationem, quae a communi natura adsignantur, *magnanimitatis* porro intentionem mentis atque elevationem supra levem asperumve carnis motum et gloriolam et mortem et ejusmodi alia. Haec igitur nomina si tibi servaveris, neque tamen admodum adpetens, ut alii iisdem te ornent, alius eris aliamque inibis vitae rationem: talem enim porro esse, qualis hactenus fuisti, et in ejusmodi vita raptari et inquinari, hominis est plane sensuum expertis vitaeque avidi et bestiaris illis simillimi, qui vulneribus et sanie repleti, ut in crastinum diem reserventur, obsecrant, quamquam iterum iidem iisdem unguibus et moribus obijciendi. In pauca igitur haec nomina te immerge, et si fieri potest, ea tuere, tanquam in Beatorum Insulas quasdam trajectus: sin iis te excidere senseris, nec ea posse tueri, in angulum aliquem audacter te recipe, ubi tuearis; aut omnino e vita abi, nec iratus tamen, sed simplici, libero atque modesto animo, ut qui certe hoc unum in vita egeris, quod ita decessisti. Ut vero illorum nominum memoriam retineas, utique magnum tibi erit auxilium, si Deo-

Z 4

rum

omnium Edd. et *Vat. A.* auctoritate, in quibus utroque loco καὶ reperio.

ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν] *Vatic. A.* vitiose: ὑπὲρ λίας ἢ τραχίας κινήσεως.

ἐὰν οὖν διατηρεῖς] Non video, cur *Menagio* placeret — διατηρεῖ.

παρὰ βληθησόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐταῖς κ. τ. λ.]

Reisk. emendandum putabat: παρὰ βληθησόμενοι τοιοῦτοι ὅντες τοῖς αὐτοῖς κ. τ. λ.

σ α υ τ ὀ ν] *Ed. Cas.* σ α υ τ ὀ ν.

Ad

μεγάλως συλλήψεται σοι, τὸ μεμῆσθαι θεῶν, καὶ ὅτι περ οὐ κολακεύεσθαι οὗτοι θέλουσιν, ἀλλὰ ἐξομοιοῦσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι, τὴν μὲν συκὴν τὰ συκῆς ποιῶσαν, τὸν δὲ κύνα, τὰ κυνός, τὴν δὲ μελισσαν, τὰ μελίσσης, τὸν δὲ ἄνθρωπον, τὰ ἀνθρώπου.

θ'. Μίμος, πόλεμος, πτοία, νάρκα, δουλεία, καδ' ἡμέραν ἀπαλείφεται σοι τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα, ὅποσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζη καὶ παραπέμπεις. δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέπειν καὶ πράσσειν ὥστε καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἐκάστων ἐπιστήμης αὐθαδὲς σώζεσθαι λανθάνον, οὐχὶ κρυπτόμενον. πότε γὰρ ἀπλότητος ἀπολαύσεις; πότε δὲ σεμνότητος; πότε δὲ τῆς ἐφ' ἐκάστου γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ'

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 10.

Casf. 9. 10.)

Μίμος, πόλεμος κ.τ.λ.] Pro μίμος Xyl. λοιμός et pro πόλεμος Gât. πόλεμος malebat, quippe qui τ illud ex sequenti vocabulo irrepsisse putat.

νάρκα] Hæc vocabuli forma, contentiente *Vat. A.*, in omnibus Edd. obtinet, exc. *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.*, *De-Jol.*, in quibus νάρκη.

ἀπαλείφεται σοι τὰ ἱερὰ κ.τ.λ.] Sic recte quidem Arg., Gât. et Mori. Contra Xyl., *Lugd.*, *Casf.*, *Woll.*, *De-Jol.* ἀπολείφεται. — Ceterum *Casaub.* locum ita distinxit: Μίμος, πόλεμος, πτοία, δουλεία καδ' ἡμέραν. ἀπολείφεται (apparet autem e verlio-

ne, eum voluisse ἀπαλείφεται) σου τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα δόγματα. Jam novam orditur Sectionem: Ὅποσα κ.τ.λ. — *Reisk.* malebat: ἀπαλείφει σου τὰ ἱερὰ κ.τ.λ., quod et ego malim.

ὅποσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζη καὶ παραπέμπεις] Locus corruptus videtur. Primum enim suspecta est vox Φυσιολογητὸς, quæ nullibi occurrit. Deinde ὅποσα huic loco non aptum videtur, nisi cum *Casf.* novam ab hoc vocabulo Sectionem ordiris, quod tamen loci contextus prohibere videtur. Nihil tamen praesidii in *Cod. Vatic. A.* reperitur, qui ne minimū quidem variat. *Menag.* malebat: ὁ Φυσιολογητῆς.

rum recorderis, atque eos nolle, animantia ratione praedita iis adulari, sed velle, ut haec omnia iis ipsis quam fimillima fiant: atque ficum, quae ficus sunt, canem, quae canis sunt, apem, quae apis sunt, hominem autem, quae hominis sunt, facere oportere.

9. Mimus, bellum, terror, torpor, servitus quotidie sacra illa decreta delebunt, quaecunque e studiosa naturae contemplatione hauſta [mox] praetermittis. Omnia autem sic considerare et facere oportet, ut tum id, quod praesens postulat necessitas, perficiatur, tum facultas contemplandi exerceatur, tum fiducia ex certa rei cujusque scientia orta conservetur, latens quidem, nec vero abscondita. Quando enim simplicitate frueris? quando gravitate? quando di-

Z 5

ſincta

της. *Gat.*: „Quid si ἀφυσιο-
λογήτως legerimus? ut sit *Mar-*
ci mens: quae, absque naturae
ipsius contemplatione seria ac
considerata, temere imagina-
ris, et citra examen justum
admittis. — cf. II, 12. et III,
11., — Haec ille. In loco
tam difficili peritiorum judi-
cia exspectare, quam quid
meo periculo immutare malo.
Hoc tamen moneo, me in
Translatione vulgarem lectio-
nem esse secutum, et sensum
eum expressisse, qui, etsi
fortasse non inſit huic loco,
tamen inesse videri poſſit.

δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέ-
πειν κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἤδη δὲ
πᾶν οὕτω κ. τ. λ.

καὶ τὸ περιστάτικόν
ἅμα συντελεῖσθαι] *Reisk.*

malebat: καὶ τὸ παραστατικόν
ἅμα συντελεῖσθαι, h. i.: ut
illud, quod fortitudine implet
atque firmat, ad perfectionem
adducatur.

ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ
ἅμα τὸ θεωρητικόν] Haec
omnia verba ab *Vatic. A.* ab-
ſunt.

πότε γὰρ ἀπλόητος —
πότε δὲ — πότε δὲ] *Gat.*
tak. ubique pro πότε repo-
nendum putabat: τότε. Qua
tamen emendatione non opus
est, dummodo in fine hujus
Sectionis haec suppleamus:
*His omnibus tum frueris, quum
certa tibi fiducia adſutura ſit,
ex cujusque rei intima ſcientia
orta.*

τί τε ἐστὶ κατ' οὐσίαν]
Arg. τί τε ἐστὶν κ. τ. λ.

Ad

κατ' οὐσίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐν τίνων συγκέκριται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ δίδοναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι;

ί. Ἀράχνιον μυῖαν θηράσαν μεγαφρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγῆδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην, ἄλλος δὲ σιδία, ἄλλος δὲ ἄρκτους, ἄλλος Σαρμάτας. οὗτοι γὰρ οὐ λησταί, εἰάν τὰ δόγματα ἐξετάζης;

ια. Πῶς εἰς ἀλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσαι. καὶ διηγετικῶς πρόσεχε, καὶ συγγυμνάσθητι περὶ τοῦτο τὸ μέρος. οὐδὲν γὰρ οὕτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὅσον οὐδέπω πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπίοντα ἐξ ἀνθρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνη μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμβαίνουσι, τῇ τῶν ὅλων φύσει. τί δ' ἔρεῖ τις, ἢ ὑπολήφεται περὶ αὐτοῦ, ἢ πράξει κατ' αὐτοῦ, οὐδ' εἰς νῦν βάλλεται. δύο τούτοις ἀρνούμενος αὐτὸς, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν πρασσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπο-

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 11. 12. p. Caf. 11.)

ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην] *Reiske* putabat, in ὑποχῆ nomen piscis aut ferae et ἢ latere, ideoque forte legendum esse: ἄλλος δὲ λύκον ἢ ἀφύην, qua tamen emendatione non opus est. Si quis tamen ὑποχῆ omnino e contextu tollere malit, equidem non repugnem. Videtur enim a librario quodam margini adscriptum, qui adnotaverat,

pisciculos illos ὑποχαῖς solere capi, et postea textui illatum. Certe ab *Antonino* in ceteris animalibus non notatur, cuius generis retibus aut instrumentis capiantur.

εἰάν τὰ δόγματα ἐξετάζης] *Vatic. A.* καὶ τὰ δόγματα — perperam.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 12. p. 13. Caf. 12.)

θεωρητικὴν μέθοδον] *Vatic. A.* vitiose: θεωρητικὸν μέθοδον.

ἐξ-

stincta rei cujusque notitia, quae per naturam suam sit, quem locum in mundo occupet, quamdiu natura sua perdurare possit, ex quibus conflata sit, quibus inesse possit, et qui eam et dare et auferre possint?

10. Aranea, musca capta, se effert: alius ubi lepusculum, alius, ubi reticulo apuam, alius, ubi apros, alius, ubi urfos, alius, ubi Sarmatas cepit: nonne enim et hi latrones, si decreta spectaveris?

11. Paratam habeas viam ac rationem contemplandi, quo modo cuncta in se invicem mutantur: huic semper animum adverte et in hac parte te exerce: nihil enim est, quod perinde magnum animum efficiat: corpus exuit, reputansque secum, jamjam ab hominibus discedentem se haec omnia relicturum esse, justitiae in iis rebus, quas ipse agit, universae autem naturae in iis, quae aliunde eveniunt, totum sese permittit: quid alii de ipso sentiant aut dicant aut contra ipsum faciant, id ne cogitat quidem, his quippe duobus contentus, quod nunc agat, juste agere, et quod nunc ob-

ἐξεδύσατο τὸ σῶμα κ. τ. λ.] Reisk. malebat: ὡς εἴ τις ἐξεδύσατο — et Menag. ἐξεδύσας, τὸ σῶμα κ. τ. λ. neutra tamen emendatione opus est.

καταλιπεῖν ἀπρόντα ἐξ ἀνθρώπων] Sic recte omnes Edd., praeter Glasg., Woll., Mor. et De-Jol., in quibus vitiose ἀπρόντι scriptum reperio.

ἀνῆκεν ἑλόν ἑαυτὸν]

Non video, cur Adn. Lugdun. ἀνῆκε melius putaverit.

δύο τούτοις ἀρχοῦμενος αὐτὸς, δικαιοπραγεῖν τὸ ν. πρασσ. καὶ φιλεῖν τὸ νῦν —] Vatic. A. δύο τούτοις ἀρχοῦμενος εἰ αὐτὸς, δικαιοπραγεῖ τὸν [τὸ] νῦν πρασσόμενον, καὶ φιλεῖ τὸν [τὸ] νῦν ἀπονεμόμενον. — Per se quidem haud inepta est haec lectio; at sequentia prohibent, quo minus eam pro vera habeamus.

ἀαχο-

ἀπονεμόμενον ἑαυτῷ· ἀσχολίας δὲ πάσας καὶ σπουδὰς ἀφῆ-
κεν, καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται, ἢ εὐθεῖαν περαίνειν διὰ τοῦ
νόμου, καὶ εὐθεῖαν περαίνοντι ἔπεσθαι τῷ θεῷ.

ιβ'. Τίς ὑπονοίας χρεῖα, παρὸν σκοπεῖν τί δεῖ πρα-
χθῆναι; καὶ μὲν συνορᾷς, εὐμενῶς, ἀμεταστρεπτὶ ταύτη
χωρεῖν· ἐὰν δὲ μὴ συνορᾷς, ἐπέχειν, καὶ συμβούλοις τοῖς
ἀρίστοις χρῆσθαι· ἐὰν δὲ ἕτερα ἅτινα πρὸς ταῦτα ἀντιβαίνει,
προϊέναι κατὰ τὰς παρούσας ἀφορμὰς λελογισμένως, ἐχόμε-
νον τοῦ φαινομένου δικαίου. ἀριστον γὰρ κατατυγχάνειν τού-
του. ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔστω· σχολαῖόν
τι καὶ ἅμα εὐκίνητόν ἐστι, καὶ Φαιδρὸν ἅμα καὶ συνεστηκός,
ὃ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἐπόμενος.

γ'. Πυνθάνεσθαι ἑαυτοῦ, εὐθύς ἐξ ὕπνου γινόμενον,
μήτι διαίσει σσι, ἐὰν ὑπὸ ἄλλου γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς
ἔχοντα; οὐ διαίσει. μήτι ἐπιλέλῃσαι, ὅτι οὗτοι οἱ ἐν τοῖς
περὶ ἄλλων ἐπαίνοις καὶ ψόγοις φρουαττόμενοι, τοιοῦτοι μὲν
ἐπὶ

ἀσχολίας δὲ πάσας κ.
τ. λ.] In *Gat.* *perperam* ἀσκο-
λίας *expressum* est.

Ad Sent. 12. (*ap. Lugd.* 14.
15. *Caf.* 13. 14.)

καὶ μὲν συνορᾷς, εὐμε-
νῶς, ἀμεταστρεπτὶ κ.
τ. λ.] *Caf.* *malebat*: εὐ μόνος
[τὸ εὐ μόνος. *Gat.* *vero* *ante*
ἀμεταστρεπτὶ *addi* *copula-*
tivam καὶ. *Illud* *autem* *ab*
hoc *loco* *alienum* *videtur*:
neque *Gatakerianum* *placet*,
quum *usitatissima* *sit* *copula-*
tivae *omissio*, *quod* *recte*
Upton. *ad* *Arriani* *Diff.* *Epict.*
I, *7,* *5.* *observavit.*

ἐὰν δὲ ἕτερα ἅτινα] *Sie*
omnes *Edd.*, *praeter* *Glasg.*,
Woll., *Mori* *et* *De-Jol.*, *in*
quibus *ἐὰν* *καὶ* *ἕτερα ἅτινα*.

ἀντιβαίνει] *Vatic. A.* *vi-*
tiose: ἀντιβῆναι.

ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτω-
σις ἀπὸ τούτου ἔστωι
σχολαῖόν τι κ. τ. λ.] *Locum*
hunc *sine* *dubio* *corru-*
ptum *sine* *codicum* *meliorum*
auctoritate *refingere* *no-*
lui. *Vat. A.* *ἐπεὶ* *τοι* *ἢ* *γε* *ἀπόπτω-*
σις *ἀπὸ* *τούτου* *ἔστω*· *σχόλω*
όντι *καὶ* *κ. τ. λ.*, *ex* *quo* *quid*
vulgari *melius* *effici* *pos-*
set, *non* *video*. *Jam* *vero* *Viro-*
rum

obtingat, libenter amplecti, negotiis studiisque reliquis omnibus missis, nihil aliud cupit, quam recta via secundum legem progredi. Deumque sequi et ipsum recta progredientem.

12. Quid suspitione opus est, quum considerare deberes, quid agendum sit? et si perspexeris, placide, constanter eâ, fac, progrediaris: si vero non perspexeris, sustineas adfensionem et optimos quosque in consilium adhibeas: si denique alia, quo minus eâ procedas, obstitierint, confiderate progrediaris, ei, quod justum visum fuerit, firmiter adhaerendo: hoc enim consequi optimum est, quoniam profecto ab hoc aberrare idem est, [quam aberrare a natura humana]. Quietas simul et agilis tamen, alacris pariter et compositus est, quisquis rationi in omnibus obsequitur.

13. Somno excusso statim te percontare, numquid tua inter sit, si, quod justum et honestum est, ab alio quodam fiat? non tua intuerit. Numquid oblitus est, isti, qui aliis vel laudandis vel vituperandis tantopere se jactant,

rum doctorum conjecturas paucis referam, monitis tamen, antea lectoribus, in *Xyl.* P. et *Arg.* ante ἔστω punctum majus collocatum esse. *Menag.* emendandum putabat: ἐπεὶ τοὶ ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔσται. σχολαῖον τί κ. τ. λ. *Boot.* ἐπεὶ τοὶ ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔσται, cui et *Gatak.* calculum adiciebat. *Reisk.* ἐπεὶ τοὶ ἢ γε ἀπ. ἀπὸ τούτου. (Nova Sententia) Ἐγὼ σχολαῖον τι, καὶ ἄμα εὐκίνητον. ἔτι δὲ καὶ Φαιδρὸν κ. τ. λ. — *Morus:* ἐπεὶ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔσται ἀπότρυγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀν-

θρώπου. (quem in translatione secutus sum.) — *Reche* denique: ἐπὶ σοὶ ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔσται. — *Cas.* pro ἔστω edidit ἐστὶ ex conjectura, idemque a σχολαῖον novam Sectionem constituit.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 16. 17. Cas. 15.)

ἐὰν ἐπὶ ἄλλου γένηται κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: ἐὰν ἐπὶ ἄλλῳ n. n. οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις — Φρυαττόμενοι.] *Menag.* malebat: οἱ ἐν τοῖς παρ' ἄλλων κ. τ. λ.

Idem

ιη'. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφίσταντα, ἐπιννοεῖν αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καθότι ἕκαστον πέφυκεν, ὥςπερ θνήσκειν.

ιβ'. Οἱοί εἰσιν ἐσθιόντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες, ἀποπατοῦντες, τὰ ἄλλα; εἴτα οἱ ἀνδρονόμοι, καὶ γαυρούμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπιπλήττοντες; πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις, καὶ δι' οἷα; καὶ μετ' ὀλίγον, ἐν τοιούτοις ἔσονται;

κ'. Συμφέρεῖ ἐκάστω, ὃ φέρεῖ ἐκάστω ἢ τῶν ὅλων φύσις. καὶ τότε συμφέρεῖ, ὅτε ἐκείνη φέρεῖ.

κα'. Ἐρᾷ μὲν ὁμβρου γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθέρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συναρῶ. μήτι δ' οὕτω κακείνῳ λέγεσθαι, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;

ιβ'. Ἦτοι

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 11. p.

Caf. 19. p.)

Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων] In Gatak. operatum errore: τῶν ὑποκειμένων.

ὥςπερ θνήσκειν] Exspectaveram cum Moro ὥςτε θνήσκειν. At nihil mutat Vatic. A.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 22. p.

Caf. 19. p.)

Οἱοί εἰσιν ἐσθιόντες] Vatic. A. τί οἱ εἰσιν — perperam.

εἴτα οἱ ἀνδρονόμοι] Sic omnes, praeter Glasg., Woll., Mor. et De-Jol., in quibus plerisque interpretibus susce-

pta est, pro qua igitur Caf. ἀνδρονόμοι, i. e. imperiosi (Plautus enim aedilitatem gerere proverbialiter pro imperiosum esse dixit); Reiskius vero ἀνδρονόμοι, i. e. ventis pastri, aut ἀβρονόμοι, i. e. insolentes [ut in Arriani Fragm. 132.].

ἐπιπλήττοντες] In Arg. perperam ἐπιπλήττοντες, expressum est.

πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις κ. τ. λ.] Sic omnes, praeter Glasg., Woll., Mor. et De-Jol., in quibus πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδούλευον.

ἐν

18. Ad rerum unamquamque animum advertens, eam considera jam disolutam, et in mutatione et quasi putrefactione et dissipatione versantem, aut quatenus nata sit, ut quodammodo moriatur.

19. Quales sunt vescentes, dormientes, coeuntes, excernentes, caetera? Deinde quales, ubi infantur, effervunt, irascuntur, et tanquam ex sublimiori loco increscant? paullo ante autem quot rebus et qua mercede serviebant? et paullo post inter quales erunt?

20. Confert cuique, quod cuique rerum universarum natura fert: et eo confert tempore, quo illa fert.

21. Amat imbrem tellus: amat et almus aër: amat et mundus facere, quidquid futurum est, ut fiat: dico igitur mundo: *idem, quod tu, et ego amo.* Nonne vero hoc dicitur: *amat* [i. e. solet] *hoc fieri?*

22. Aut

ἐν τοιοῦτοις ἔσονται;] *Gatak.* margini adscripsit: *i. ποίοις.*

Sect. 10. (ap. Lugdun. 23. p. Caf. 20. p.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 23. p. Caf. 20. p.)

Ἐρᾷ μὲν ὁμβροῦ γὰρ -] Hi Euripidis versus plenius laudantur ab Athenaeo in Deipnosoph. et Aristotele in Eth. Nicom. VIII, 2.

λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ] *Vatic. A.* λ. οὖν τῷ κόσμῳ, σοι συνήρων.

μήτι δ' οὕτω κακείνο λέγεται, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;] Antea qui-

Marc. Anton.

dem sic legebatur: μήτι δ' οὕτω κακείνο γίνεται καὶ λέγεται. At jam *Reisk.* verba γίνεται καὶ delenda putabat. Et revera ab h. l. aliena sunt. Argumentatur scilicet Antoninus a vulgari sermonis usu, quo φιλεῖν pro εἰωθέναι usurpari solet; ad quod quomodo illud γίνεται καὶ pertineat, non video. Hinc non dubitavi, auctoritate *Cod. Vatic. A.* haec verba aliunde illata hinc tollere, quod et *De Joly* fecerat, tacite tamen nec verbulo lectorem admonens. — Ceterum *Caf.* μήτι δ' οὕτω κ. τ. λ. malebat.

Aa

Ad

κβ'. Ἦτοι ἐνταῦθα ζῆς, καὶ ἤδη εἴθικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τοῦτο ἤθελεις· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπελειτούργησας. παρὰ δὲ ταῦτα οὐδέν. οὐκοῦν εὐθύμει.

κγ'. Ἐναργὲς ἔστω αἰὶ τὸ, ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ πῶς πάντα ἐστὶ ταῦτα ἐνθάδε τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ ὅπου θέλεις. ἀντικρυς γὰρ εὐρήσεις τὰ τοῦ Πλάτωνος, σηκὸν ἐν ὄρει, Φησί **, περιβαλλόμενος· [καὶ βάλλειν βλήματα.]

κδ'. Τί ἐστὶ μοι τὸ ἡγεμονικόν μου; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρῶμαι; μήτι κενὸν νοῦ ἐστι; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινίας; μήτι προστετηκὸς καὶ ἀνακεκραμμένον τῷ σαρκιδίῳ, ὥστε τούτῳ συντρέπεσθαι;

κε'. Ὁ τὸν κύριον Φεύγων, δραπέτης. κύριος δὲ ὁ νόμος, καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος, ἢ ὄρ-

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 24.

Caf. 21.)

καὶ ἤδη εἴθικας] *Reisk.* malebat: καὶ ἤδη σε συνειθικας. At ipse recte observavit, *Antoninum* verbum εἴθικειν absque accusativo ponere solere, ut infra S. 37. XII, 2.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 25.

Caf. 22. p.)

ὅτι τοιοῦτο ἐκ. ὁ ἀγρός ἐστι] Verba τοιοῦτο ἐκεῖνο haud dubie corrupta sunt. Nihil tamen variat *Vatic. A. Gat.* ὅτι τοιοῦτό τι οἶον [ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι] emendandum putabat, *Reisk.* autem ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνος ὁ ἀγρός ἐστι κ. τ. λ. τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει]

Reisk. malebat: τοῖς ἐν ἀγρῷ ἢ ὄρει. n. n.

σηκὸν ἐν ὄρει, Φησί ** περιβαλλόμενος] Asteriscis notavi, aut locum esse mancum, aut saltem ex *Platonis Theaetet.* (p. 118. ed. Bip.) lubaudiendum esse: τε-

χος. [καὶ βάλλειν βλήματα] Haec verba, quae ab hoc loco aliena videntur, unciis inclusi, et in versione prorsus omisi. *Vat. A.* βδάλειν legit. Quum vero haec vox in *Platonis* l. l. proxime praecedat, in quo dicitur hoc inter tyrannum et bubulcum interesse, quod reges et tyranni infensus et insidiosus animal curent

22. Aut hic vivis et huic jam adsuevisti: aut foras abis et hoc volebas: aut moreris et vitae munere defunctus es: praeter haec nihil: bono igitur sis animo.

23. Hoc tibi semper constet, et illum locum esse agrum: et omnia tibi esse istaec, quae in montium verticibus, aut in littore aut ubicunque demum, ubi volueris. Omnino enim reperies, verum esse illud Platonis: Sic [moenibus in urbe] circumdatus, ut [pastor] caula in monte.

24. Quidnam mihi est pars mea principalis? qualem ego eam nunc praesto? ad quidnam ea nunc utor? num intellectu est vacua? num a communi societate soluta et divulsa? num carunculae ita adfixa et admixta, ut simul cum hac addiciatur?

25. Qui dominum fugit, est fugitivus: dominus autem est lex, et hanc qui transgreditur, fugitivus: simul et

Aa 2

qui

curent et mulgeant, nonne videtur Antoninus sibi hoc in usum suum verbulo adnotasse? Quid vero βλήματα sibi velit, prorsus non intelligo.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 26. Caf. 12. p.)

Casaubonus novam periculum ab ultimis praeced. Sect. verbis: βάλλειν βλήματα orditur, quippe qui putat, alludi in his verbis ad ambiguum verbi βάλλειν significationem, quod ut proprie jacere et jaculari significet, ita metaphorice tum ad cogitationes animi, ut hoc ipso libro S. 12. [nobis 11.] οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται, tum ad sermonis usum transferatur: unde πρόβλημα:

pro quo simplex hic βλήμα posuerit Antoninus. Locum itaque vertit: tum vero quaestiones proponere. At nimis durum hoc mihi videtur.

καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιοῦ νῦν;] Minus placet, quod in Vat. A. legitur: καὶ ποῖον ταῦτ' ἐγὼ ποιοῦ νῦν; —

κοινωνίας; μή τι — ἀνακεκραμένον] Haec verba omnia prorsus ignorat Vat. A. perperam.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 27. Caf. 23.)

καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης· ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος κ. τ. λ.] Menag. inalebat: δραπέτης ἅμα καὶ ὁ παρανομῶν καὶ ὁ λυπούμενος κ. τ. λ. ὁ βού.

ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβούμενος, ὃ βούλεται τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι, ἢ γενέσθαι, τῶν ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διοικοῦντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων ὅσα ἐκάστω ἐπιβάλλει. ὁ ἄρα φοβούμενος, ἢ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κς'. Σπέρμα εἰς μήτρην ἀφείς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἴου οἴον; πάλιν τροφὴν διὰ φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα, αἰσθησιν, καὶ ὄρμην, καὶ τὸ ὄλον, ζῶην, καὶ ῥώμην, καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἶα;) ποιεῖ. ταῦτα οὖν τὰ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γενόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν, ὡς, καὶ τὴν βρίθουσαν, καὶ τὴν ἀνωφερῇ, ὀρῶμεν, οὐχὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐναργῶς.

κς'. Συνεχῶς ἐπινόειν, πῶς πάντα τοιαῦτα ὁποῖα νῦν γίνεται, καὶ πρόσθεν ἐγένετο· καὶ ἐπινόειν γενησόμενα. καὶ ὅλα δράματα καὶ σκηναὶ ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἔγνωσ, πρὸ ὀμμάτων τίθεσθαι· οἷον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανοῦ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἐτέρων.

κη'. Φαντάζου πάντα τὸν ἐφ' ὧτινι οὖν λυπούμενον, ἢ δυσαρεστοῦντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ καὶ ἀπολακτίζοντι καὶ

ὃ βούλεται τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι ἢ γενέσθαι.] Xyl. atque Cas. Gatakero legisse videbantur: ὅ,τι βούλεται κ. τ. λ. Vix autem dubito, quin cum Moro emendandum sit: οὐ γὰρ βούλεται κ. τ. λ., nisi quis cum Gat. et Menag. ὃ μὴ βούλεται κ. τ. λ., aut cum Reisk. ἐὰν μὴ βούλε-

ταί τι κ. τ. λ. — Verba ἡ γενέσθαι a Glasg., Wall., Mor. et De-Jol. absunt. Certe cum Reiskio malim ἢ γενήσεσθαι, quamquam non ignoro, aoristos saepe pro futuris poni.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 28. Cas. 24.)

καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν] Reisk. putabat legendum

qui dolet vel irascitur vel metuit: utpote qui non vult aliquid eorum, aut factum esse, aut fieri, aut futurum esse, quod ab Universitatis administratore constitutum est, qui ipse lex est, cuique, quod suum est, tribuens. Igitur qui metuit aut dolet, aut irascitur, fugitivus est.

26. Hic discedit, misso in uterum semine: id deinde alia natura excipiens excolit foetumque absolvit, ex quali qualem! Alimentum rursus per gulam demittit, quod alia deinceps excipiens causa sensum inde motumque ac omnino vitam et vires (quot quantaeque res!) efficit. Haec igitur, tanta licet involvantur caligine, contemplari oportet, et vim illam tam perspicue cernere, quam eam, qua res vel deorsum vel sursum feruntur, videmus, non oculis quidem, sed nec minus perspicue tamen.

27. Semper tecum cogita, qualia nunc fiunt omnia, talia et antea facta: cogita et talia esse futura, et totas fabulas atque scenas ejusdem generis, quas vel experientia vidisti vel ex historia antiqua cognovisti, ob oculos tibi pone, ut totam Hadriani aulam, totam Antonini aulam, totam Philippi, Alexandri, Croesi aulam: omnia enim illa ejus generis fuerunt, modo per alios.

28. Hominem de re ulla dolentem, aut eam indigne ferentem, similem habe porcello, qui dum mactatur, calci-

Aa 3

trat

dum esse: καὶ τὴν δύναμιν αὐ-
τῶν οὕτως ὁρᾶν κ. τ. λ. η. η.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 29,
30. p. Caf. 25.)

καὶ ὅλα δράματα] Reiskius malebat: καὶ ὁμοία δράματα. At mihi vulgaris praeferenda videtur.

Ἀλεξάνδρου] Operarum errore haec vox a Gat. abest.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 30. p. Caf. 26.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt etiam Vat. 2. 3. 4. 5., Med. - Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

καὶ ἀπολακτίζονται καὶ κεκραγότες] Copulativam Ed. Xyl. 1., Argent., Lugd., Caf., Oxon. et Cod. Vat., Med. - Fl.,

nec

καὶ κεκραγότε· ὁμοιος καὶ ὁ οἰμῶζων ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μένος
σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν ἡμῶν. καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζῶν δεδο-
ται, τὸ ἐκουσίως ἐπεσθαι τοῖς γινομένοις. τὸ δὲ ἐπεσθαι
ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἐκάστου ὧν ποιεῖς ἐφιστάνων,
ἐρώτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τούτου στέ-
ρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσιόπτης ἐπὶ τινος ἁμαρτία, εὐθύς με-
ταβάς, ἐπιλογίζου, τί παρόμοιον ἁμαρτάνεις· οἷον, ἀργύριον
ἀγαθὸν εἶναι κρήνων, τὴν ἡδονήν, ἢ τὸ δοξάριον, καὶ κατ'
εἶδος. τούτῳ γὰρ ἐπιβάλλον, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς·
συμπιπτοντος τοῦ, ὅτι βιάζεται· τί γὰρ ποιήσεις; ἢ εἰ δύ-
νασαι, ἄφελε αὐτοῦ τὸ βιαζόμενον.

λα'. Σατύρωνα ἰδὼν Σωκρατικόν, Φαντάζου ἢ Εὐτυ-
χῆν,

nec non *Parisiensis* ante ἀπο-
λαχτίζοντι addunt; abest au-
tem a *Cataker*. omnibusque,
quae eam sequuntur.

ὁμοιος καὶ ὁ οἰμῶζων] *Haud disjunctanter* pro vulgari
ὁμοιον ex *Codd. Vat. 2. 3. 4. 5., Med. 1. 3. 4., Paris. et Guelf.*
reperi ὁμοιος, quod et *Cata-
kerus et Cas.*, qui idem in
MSS. Haefschel. invenerat, re-
ponendum esse judicarunt.
Exemplō nobis praeiit *De
Joly.*

ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μέ-
νος σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν
ἡμῶν] Verba: ἐπὶ τοῦ κλινι-
δίου a *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. 1.*
3. 4., Paris. et Guelf. absunt.

Pro τὴν ἔνδεσιν autem solus
Vat. 2. τὴν ἔνδεσιν exhibet. —
Reche malebat τὸ σιωπῇ in
σιωπῶν mutari et cum se-
quentibus jungi, καὶ σιωπῶν,
ὅτι μόνῳ κ. π. λ. At satis ele-
ganter ὁ οἰμῶζων σιωπῇ opponi
videtur τῷ λυπούμενῳ καὶ δυσ-
αρεστοῦντι, et omnia bene co-
haerent, si verba ὁμοιος —
ἡμῶν pro parenthesi habemus.
δεδοται] *Vatic. 2.* διδοται,
quod minus placet.

*Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 30. p.
Cas. 27.)*

De *Codd.*, in quibus conti-
netur, vide, quae ad initium
Sectionis proxime praecedentis
adnotavimus.

ἐρω-

trat et vociferatur: hujus etiam similis est, qui decumbens in lectulo tacite adligationem nostram deplorat: [confidera porro] animali duntaxat rationi praedito datum esse, ut iis, quae fiunt, sponte possit obsequi, simpliciter autem sequi, omnibus esse necessarium.

29. Singulatim ad res, quas agis, singulas animum advertens te percontare, an malum sit mors propterea, quod hac re te privat.

30. Quando peccato alicujus offenderis statim [ad te] transiens tecum perpende, quid ejusdem generis et ipse pecces, ut, quod argentum bonum habes, aut voluptatem, aut gloriolam, aut hujus generis alia: huic enim rei intentus prox irae obliviscaris, si et illud tibi succurrerit, hominem vi coactum agere. Quid enim faciet? Si vero potes, libera eum vi illa cogente.

31. Satyronem ubi vides, Socraticum cogita Euty-

Aa 4

chem

ἐρώτα σεαυτὸν] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* ἐπερώτα (nisi quod in nonnullis perperam ἐπερωτᾶ scriptum est), quod eodem cum vulgato redit.

εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τοῦτου στέρεσθαι] *Parif.* corrupte: ἡ ὁ θάνατος δεινὸν τὸ διὰ τοῦτου στέρεσθαι. — Lubens tamen, amplecterer: δεινὸν τι, si modo unus Codex hanc lectionem offerret.

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 31. *Caf.* 28.)

Ὁταν προκόπτης ἐπὶ χ. τ. λ.] *Vatic.* A. corrupte: ὅτας προκόπτης.

τί παρόμοιον ἁμαρτά-

νεις] *Vat.* A. iterum vitiose: τί παρὸν ἁμαρτάνεις.

τὴν ἡδονήν] *Expectave-* ram cum *Reisk.* ἢ τὴν ἡδονήν. At nihil variant nec *Edd.* nec *Vat.* A.

ἢ εἰ δύνασαι] *Gat.* operarum vitio: ἢ δύνασαι, omissa conditionali.

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 32. *Caf.* 29.)

Σατύρων] *Malim* cum *Gat.* et *Reisk.* Σατυρίωνα. Libris tamen invitis, maxime in nominibus propriis, aliquid mutare, nimis audax videtur.

ἢ Εὐτυχῆν] *Reisk.* placebat Εὐτόχην, i. e. Εὐτόχιον.

ἢ Ὑμέ-

χῆν, ἢ Ὑμένα. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίωνα, ἢ Σιλουανὸν Φαντάζου. καὶ Ἀλκίφρονα, Τροπαιοφόρον Φαντάζου· καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτιωνα ἢ Σεύηρον Φαντάζου. καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν, τῶν Κακάρων τινὰ Φαντάζου, καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον. εἶτα συμπροσπιπτέτω σοι, ποῦ οὖν ἐκείνοι; οὐδαμοῦ· ἢ ὅπου δὴ; οὕτως γὰρ συνεχῶς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν. μάλιστα εἰς συμμνημονεύσης, ὅτι τὸ ἅπαξ μεταβαλὼν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. σὺ οὖν ἐν τίνι; τί δ' οὐκ ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τοῦτο κοσμίως διαπεραῖσαι; οἶαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν φεύγεις; τί γὰρ ἔστι πάντα ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγου ἐωρακότος ἀκριβῶς καὶ Φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; μένεν οὖν, μέχρι ἐξοικειώσης σαυτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρραγμένος στόμαχος πάντα ἐξοικειοῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅτι αἶα βάλλης, Φλόγα ἐξ αὐτοῦ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ. Μηδενὶ ἐξέσω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σου, ὅτι οὐχ ἀπλοῦς, ἢ ὅτι οὐκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέσθω, ὅστις τούτων

ἢ Ὑμένα] Reisk. aut Ὑμένιον aut Εὐμένην restituendum autumabat.

ἢ Σιλουανόν] In Xyl. i. operarum vitio, ut videtur, ἢ Συλουίον expreßum est.

καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν τῶν Κακάρων τινὰ Φαντάζου] Haec omnia a Vatic. A. absunt.

καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον] Vat. A. καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀναλογῶν, quod aliquis fortasse praeferat.

ἢ ὅπου δὴ;] Haud dubitavi, monente Gat., ὅπουδὴ, ut in omnibus editum est, in ὅπου δὴ disjungere, et post haec verba signum interrogandi collocare. Quis enim ignorat, librariorum saepissime in talibus fuisse admodum negligentes?

καπνὸν καὶ τὸ μηδέν.] Haec verba Menagio initium Senarii videbantur. Hinc ita locum restituendum putabat: καπνὸν τε καὶ κ. τ. λ.

μετα-

chem aut Hymenem: et Euphratem ubi vides, Eutychionem cogita aut Sylvanum: Alciphrone viso, Tropaeophorum cogita: et Xenophonte, Critonem aut Severum: et te ubi adspicis, Caesarum aliquem cogita, et sic in quolibet geminum ei aliquem. Tum tibi succurrat: ubi jam illi? nusquam; aut ubi tandem? Sic enim semper perspectum habebis, humana omnia fumum ac nihil esse: praesertim si simul recordatus fueris, quod semel mutatum sit, id non per infinitum tempus duraturum: tu vero quamdiu? Cur vero tibi non sufficit, spatium hoc tam breve, prout decet, transigere: qualem agendi materiam, qualem rem, in qua labores, praetermittis? Quid enim haec omnia sunt, nisi exercitia rationis, quae accurate et prout naturae scrutato-rem decet, ea, quae in vita sunt, perspexit? Perfiste igitur, donec et haec tibi familiaria reddideris, quemadmodum stomachus robustus cuncta sibi reddit familiaria, quemadmodum ignis validus, quidquid injeceris, flammam inde et fulgorem edit?

32. Nemini liceat vere de te dicere, non esse te simplicem aut non esse te bonum: sed mentiatur, quisquis

A 2 5

horum

μεταβαλὼν] In *Gat.* operarum errore: μεταβολὼν.

σὺ οὖν ἐν τίνι;] *Vat. A.* τί οὖν ἐν τίνι; *Reiske* malebat: σὺ οὖν ἐκτείνῃ, aut τί οὖν ἐκτείνῃ, quid ergo laboras? quid te angis?

ὡς ὁ ἐρρωμένος στόμαχος] ὡς perperam ab *Arg.* abest. — *Vatic. A.* satis ridiculè pro στόμαχος exhibet στοχασμός.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 33. Cas. 30.)

Haec Sectio etiam in *Vat. 2.* 3. 4. 5., *Med. Flor. 1.* 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* servata est.

Μηδενὶ ἐξέστω] *Guelf.* μηδενὶ ἐξίστω.

ὅστις τούτων τι περὶ σου ὑπολήψεται] — *Vatic. 2. 4., Parif.* et *Guelf.* in- verso ordine: ὅστις περὶ σου τούτων τι ὑπολήψεται.

π α ν

τούτων τι περί σου ὑπολήψεται· πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ σοί· τίς γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλοῦν; σὺ μόνον κρῖνον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιοῦτος ἔσῃ. οὐδὲ γὰρ αἰρεῖ λόγος μὴ τοιοῦτον ὄντα.

λγ'. Τί ἐστὶ τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἑλῆς δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέστατον πρᾶχθῆναι ἢ ῥηθῆναι; ὅτι γὰρ ἂν τοῦτο ἢ ἐξεστὶν αὐτὸ πρᾶξαι ἢ εἰπεῖν· καὶ μὴ προφασίζου, ὡς κωλύόμενος· οὐ πρότερον παύσῃ στένων, πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃ, ὅτι οἶόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθοῦσιν ἡ τρυφή, τοῦτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποκιπτούσης ἕλης ποιεῖν τὰ οἰκεία τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ· ἀπόλαυσον γὰρ θεὶ ὑπολαμβάνειν, πᾶν ὃ ἐξεστὶ κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν· πανταχοῦ δὲ ἐξεστὶ· τῷ μὲν οὖν κυλινδρῷ σὺ πανταχοῦ· δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, οὐδὲ τῷ ὕδατι, οὐδὲ πυρὶ, οὐδὲ ταῖς ἄλλαις, ὅσα ὑπὸ φύσεως ἢ ψυχῆς ἀλόγου διοικεῖται· τὰ γὰρ διεργοντά καὶ ἐνιστάμενα πολλὰ ἰνους δὲ καὶ λόγος διὰ παντός τοῦ ἀντιπίπτοντος οὕτως πορεύεσθαι δύναται, ὡς πῆφικος, καὶ ὡς θάλας· ταύτην τὴν φρεσίνην πρὸ ὀμμάτων τιθέμενος· καὶ ἦν ἐνεχθήσεται· ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρᾶγας,

πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ σοί] *Haud dubitavi ex auctoritate Med. 2. et Paris. sic edere pro eo, quod antea vulgatum fuerat: πᾶν δὲ τοῦτο. Med. 3. τοιοῦτον.*

τίς γὰρ ὁ κωλύων] *Sic omnes Editi et Vat. A. Ceteri Vatic., Med., Paris. et Guelf. melius fortasse: τίς γὰρ ὁ κωλύων, nisi quod in qui-*

busdam vitiose κωλύσσω scriptum est.

ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλοῦν;] *Vatican. 3. et 5. Med. 1. 2. 3. 4. et Guelf. ἀγαθὸν εἶναι σε καὶ ἀπλοῦν;*

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 34. Caf. 31.)

πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃ, ὅτι οἶον κ. τ. λ.] *Reisk. putabat*

horum aliquid de te opinetur. Hujus generis autem quidquid est, id omne in potestate tua est situm: quis enim prohibet, quo minus bonus atque simplex sis? Tu tantum statue, non diutius vivere, nisi talis sis: neque enim, nisi talem [vivere te], ratio jubet.

33. Quid est, quod in hac materia optime vel fieri vel dici possit? quidquid enim fuerit, vel facere vel dicere licet: neque praetende, te impediri. Neque prius gemere define, quum ita adfectus sit, ut, quod voluptariis sunt deliciae atque luxus, idem tibi fuerit actio constitutioni humanae consentanea in quavis materia subjecta tibi que oblata; voluptatis enim fructus tibi existimandus est, quidquid secundum naturam tuam agere tibi licet: hoc autem ubique licet: atque cylindro quidem non datur, ut proprio motu ubique feratur, neque aquae, neque igni, neque aliis, quae a natura [mera] aut anima ratione carente reguntur: multa enim sunt, quae haec coërceant, iisque obstant; mens autem et ratio per omnia, quae obstant secundum naturam suam et voluntatem procedere potest; Hanc facilitatem, qua ratio pergere potest per omnia, quemadmodum ignis sursum, lapis deorsum, cylindrus per declive, ob oculos tibi

tabat post πάθος punctum minus esse collocandum, deinde ὅτι, ut a librario profectum, tollendum, et a verbo οὖν novam Sectionem incipiendam. Ingenue autem profiteor, me nullo modo intelligere, quam ob causam his emendationibus opus sit.

τοῦτό σοι τό ἐπὶ κ.τ.λ.] Reisk. malebat: τοιοῦτόν σοι ἐπὶ κ. τ. λ.

τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται κ.τ.λ.] Vat. A. corrupte: τῷ μὲν οὖν δειλάνδρῳ κ.τ.λ.

Φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν} Expectaveram cum Reiskio κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν. At nihil mutant libri, et subintelligi potest κατὰ ταύτην [τὴν ῥαστώνην] Vat. A. particulam τὴν perperam neglexit.

ἐπεὶ

πρανοῦς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζητεῖ. τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγνόμματα ἦτοι τοῦ σωματικοῦ ἔστι τοῦ νεκροῦ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐνδόσεως, οὐ θραύει οὐδὲ ποιεῖ κακὸν οὐδοτιοῦν· ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πᾶσχων αὐτὸ, κακὸς ἂν εὐθυς ἐγένετο. ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων κατασκευασμάτων, πάντων ὅτι ἂν κακὸν τινι αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τοῦτο χειρόν γίνεται αὐτὸ τὸ πᾶσχον· ἐνταῦθα δὲ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείττων γίνεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὁρθῶς χρωόμενος ταῖς προσπίπτουσιν. ὅπως δὲ μέμνητο, ὅτι τὸν φύσει πολίτην οὐδὲν βλάπτει, ὁ πόλιν οὐ βλάπτει, οὐδὲ γε πόλιν βλάπτει, ὁ νόμον οὐ βλάπτει· τούτων δὲ τῶν καλουμένων ἀληθημάτων οὐδὲν βλάπτει νόμον. ὁ τοίνυν νόμον οὐ βλάπτει, οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην.

λδ'. Τῷ δεδηγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων, ἀρκεῖ καὶ τὸ βραχυτάτον, καὶ ἐν μέσῳ καίμενον εἰς ὑπόμνησιν ἐλθεῖν, καὶ ἀφοβίας· οἶον,

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, — — —

Ὡς ἀνδρῶν γενεή. — — —

Φυλ-

ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πᾶσχων αὐτὸ, κακὸς κ. τ. λ.] *Mer. Cas.* malebat: καὶ ὁ πᾶσχων αὐτός, κακὸς κ. τ. λ.

οὐδὲ γε πόλιν βλάπτει.] *Vat. A.* perperam: οὐδὲ γε πολίτην βλάπτει. *Idem* mox: ὁ τὸν νόμον κ. τ. λ.

ὁ τοίνυν νόμον κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitiose: ὅτοι νῦν οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην, omittis verbis: νόμον οὐ βλάπτει.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 35. Cas. 32.)

Hanc Sectionem servarunt

quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Flor. 1. 2. 3. 4. et Paris.*

τῷ δεδηγμένῳ] Hanc lectionem cum *Xyl. 1., Lugdun., Cas., Oxon.* et omnibus *Mss*is retinui. Nam et hi omnes, praeter *Guelf.*, δεδηγμένῳ retinent. Nec absurdum videtur, quod *Cas.* contendit, *Antoninum* fortasse alludere ad *Platon.* *Conviv.* locum, quem in *Comment. ad h. l.* indicabo. *Cod. Guelf.* et *Ed. (Bas.) Arg., Gatak.* et reliquae τῷ δεδειγμένῳ exhibent.

tibi pone, nec amplius quid require. Reliqua enim impedimenta aut corporis sunt, id est, cadaveris, aut sine opinione et ipsius rationis remissione nec vulnerant, nec minimum quidem mali efficiunt: alioquin etiam, qui hoc pateretur, statim deterior fieret: in aliis quidem operibus certe id, cui mali quid contingit, et ipsum deterius redditur; hic autem, si dicere fas est, adeo melior fit homo et laude dignior, si iis, quae sibi obijciuntur, recte utitur. Omnino autem memento, civem indigenam nihil laedere, quod non civitatem laedat, nihil vero civitatem violare, quod non legem violet: eorum autem, quae incommoda s. infortunia dicunt, nihil legem violat: quod igitur legem non violat, neque civitatem, neque civem laedit.

34. Qui veris animi decretis imbutus est, ei sufficit et brevissimum et e trivio arreptum ad eum exhortandum, ut moerorem atque metum profliget, ut:

Sternit humi frondes alias vis aspera venti

Sic hominum genus est. — — — — —

Fo.

bent. Gatak. autem emendandum putabat: τῷ δεδειγμένῳ, aut δεδιδασκμένῳ, aut πεπαιδευμένῳ. — Amicus quidam Casaub. fil. δεδογμένῳ, quibus tamen omnibus non opus esse videtur.

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνε-
μος χαμάδις χέει.

Ως ἀνδρῶν γενεή. ---]

Plyra horum versuum ex Homeri Iliad. ζ', v. 147. etc. de promptorum verba nec Xyl. i. nec (Baf.) et Lugd. agnoscit.

In Arg. vero, Cas., Gat. reliquisque, excepta De-Jol., ex Homero suppleti integri versus sic exhibentur:

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνεμος χα-
μάδις χέει, ἄλλα δὲ
δ' ὕλη

Τηλεδόωσα φύει, ἔαρος δ'
ἐπιγίγνεται ὥρη.

Ὡς ἀνδρῶν γενεή, ἡ μὲν φύει,
ἡ δ' ἀπολήγει.

At ea, quae ab Editoribus suppleta sunt, ne ullus quidem Codex Msptus exhibet, quare eadem, praeunte De-Joly,

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου· Φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα·
τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίστως, καὶ ἐπευφημοῦντα, ἢ ἐκ τῶν
ἐναντίων καταρῶμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευάζοντα·
Φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεζόμενα τὴν ὑστεροφημίαν.
πάντα γὰρ ταῦτα ἕαρος ἐπιγίγνεται ὥρῃ· εἴτα ἄνεμος κατα-
βέβληκεν· ἔπειθ' ἡ ὕλη ἕτερα ἀντὶ τούτων φύει· τὸ δὲ ὀλι-
γοχρόνιον κοινὸν πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα ὡς αἰώνια ἐσόμενα,
φύγεις, καὶ διώκεις· μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξ-
ενεγκόντα σε, ἤδη ἄλλος θρηγήσει.

λέ'. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὀρα-
τὰ, καὶ μὴ λέγειν, τὰ χλωρὰ θελῶ· τοῦτο γὰρ ὀφθαλ-
μιῶντός ἐστι· καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοήν, καὶ ὅσφρησιν εἰς
πάντα δεῖ τὰ ἀκουστὰ καὶ ὅσφραντὰ ἐτοιμὴν εἶναι· καὶ τὸν
ὑγιαίνοντα στόμαχον πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα ὁμοίως ἔχειν,
ὡς μύλην πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατεσκευάσται· καὶ τοί-
νυν

Joly, ex *Antonini* contextu
tollendā putavi. Ceterum *Va-*
t. 3. 4. 5. vitiose τὰ φύλλα
pro φύλλα τὰ exhibent. Pro
χαμάδις χέει *Vat.* 3. χαμάδιον,
omisso χέει. *Vat.* 4. χαμάδος
χέει. *Vat.* 5. χαμάδιος χ.

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τε-
κνία σου] Antea editum
erat: Φυλλάριον δὲ καὶ τ. τ. σ.
Pluralein ex *Vat.* 2. 3. 4. 5.,
omnibus *Med.* et *Parif.* reci-
piendum putavi.

τὰ ἐπιβοῶντα] Artic-
ulum τὰ *Vatic.* 4. et 5. non
agnoscunt.

ἐπευφημοῦντα] Recepi
hoc ex *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 3.
et 4.; idemque in *Msp*to *Hoe-*

schel. repererat *Casaub.* Vulg.
ἐπιφημοῦντα.

ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων κα-
ταρῶμενα] *Vatic.* 3. corru-
pte: ἢ ἐκ τ. ἐν. κατακαταρῶ-
μενα.

ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα] In
Xyl. 1. perperam ἡσυχῇ ex-
pressum est. *Vatic.* A. 2. 3.
4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.* ἢ
ἡσυχῇ λέγοντα, et *Med.* 4. vi-
tiose λόγοντα.

πάντα γὰρ ταῦτα] *Va-*
t. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4.
et *Parif.* πάντα γὰρ τὰ τοιαῦ-
τα; haud male.

εἴτα ἄνεμος] *Parif.* εἴτ'
ἄνεμος.

ἔπειθ' ἡ ὕλη] *Parif.* ἔπειθ'
ὕλη, omisso articulo.

ἔτε-

Foliola et filioti tui; foliola et illi, qui maximo sublato clamore, ut fidem dictis faciant, alios celebrant, aut e contrario diris devovent, aut clam vituperant et subsannant; foliola pariter ii, qui famam tui posthumam excipient: haec enim omnia verno prodeunt tempore: post ventus humum sternit: deinde alia ipsorum in locum silva profert: brevitatem autem temporis omnibus est communis; tu vero omnia perinde ac aeterna forent, fugis et sectaris: mox et tui claudentur oculi: eum vero, qui te extulit, mox alius lugebit.

35. Sani est oculi, cernere visibilia quaevis, nec dicere, viridia se velle: hoc enim ejus est, qui oculis laborat: sani porro et auditus et olfactus est ad omnia, quae auditu et olfactu percipi possunt, aptum esse et ad commodatum: stomachi porro valentis ad omnia alimenta pariter se habere, quemadmodum mola se habet ad omnia, ad quae

mo-

ἕτερα ἀντὶ τούτων] *Paris.* ab altera manu: ἑτέρους ἀντὶ τούτων: perperam.

κοινὸν πᾶσιν] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Paris.* κοινὸν ἀπάντων.

μικρὸν καὶ καταμύσεις] *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Paris.* μικρὸν οὖν καὶ καταμύσεις. At particula conclusiva ab hoc loco aliena videtur.

τὸν δὲ ἐξενεχόντα σε ἤδη] ἤδη exhibent *Vatic. A.* 2. 4. 5., *Med.* 4. et omnes Editiones; omittunt *Vatic.* 3., *Med.* 1. 2. 3. et *Paris.*

Ad Sect. 35. (ap. *Lugd.* 36.

Caf. 33.)

Hanc Sectionem servarunt

quoque *Vatic.* 2., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.*

εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουστὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτοίμην εἶναι] *Vat.* 2., *Med.* 4. et *Guelf.* εἰς πάντα τὰ ἀκουστὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτοίμην δεῖ εἶναι.

πρὸς πάντα τὰ τρέφιμα] Antea edebatur: πρὸς πάντα τρέφιμα. Articulum habes ex *Medic.* 2. 3. et *Paris.*, quorum posterior autem πρὸς illud perperam omisit.

πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατασκευάσται] ἀλέσουσα editi omnes et *Vatic. A.* Contra *Vat.* 2., *Med.* 1. et *Paris.* ἀλήσουσα. *Guelf.* ἀλήσουσα. *Med.* 4. ἀλήσασα, et *Med.* 3. ἀλήσουσαν.

τὰ

νυν τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἐτοίμην εἶναι. ἡ δὲ λέγουσα, τὰ τεχνία σωζέσθω, καὶ πάντες ὅ,τι ἂν πράξω ἐπαινεῖτωσαν, ὀφθαλμός ἐστι τὰ χλωρὰ ζητῶν, ἡ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.

λς'. Οὐδεὶς ἐστὶν οὕτως εὐποτμος, ὃ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήζονταί τινες ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. σπουδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις ὁ καθ' αὐτὸν λέγων; ἀναπνεύσω μὲν ποτε ἀπὸ τούτου τοῦ παιδαγωγοῦ. Χαλεπὸς μὲν οὐδενὶ ἡμῶν ἦν. ἀλλὰ ἡσθανόμην, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου. ἐφ' ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστὶ, δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλακτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις ἀποθνήσκων, καὶ εὐκολώτερον ἐξελεύσῃ, λογίζομενος, ἐκ τοιούτου βίου ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοὶ, ὑπὲρ ὧν τὰ τοσαῦτα ἡγωνισάμην, ἠυξάμην, ἐφρόντισα, αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσί με ὑπάγειν, ἄλλην τινα τυχὸν ἐκ τούτου ῥαστώνην ἐλπίζοντες. τί ἂν οὖν τις ἀντέχοιτο τῆς ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; μὴ μὲν τοι διὰ τοῦτο ἔλαττον εὐμενὴς αὐτοῖς ἄπιθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος διασώζων, φίλος, καὶ εὖνους, καὶ ἰλεως, καὶ μὴ πάλιν ὡς ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εὐθανατοῦντος εὐκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξελεῖται, τοιαύτην καὶ

τὰ τεχνία σωζέσθω] παρὰσθήσονται ediderunt *Casf.*
Vat. 2. σώζεσθαι: vitiose.

ἡ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.]
Parif. καὶ ὀδόντες τὰ ἀπ.

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 37.
Casf. 34.)

ὃ ἀποθνήσκοντι οὐ παρεστήζονταί τινες] *Ita Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* At

παρὰσθήσονται ediderunt *Casf.*, *Gat.* et reliqui. Rectum tamen illud puto, a verbo scilicet ἐσθήκω formatum, de quo vid. *Ernesti* ad *Callimachi Hymn.* in *Apollin.* v. 14. et *Fischer.* *Animadvv.* ad *Welleri Gramm.* Gr. T. II. p. 249.

μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις ὁ καθ' αὐτὸν λέγων;] Negativam non agno-

molenda condita est. Sic igitur et mentis sanæ est, ad omnia, quæ eveniant, esse paratam. Illa vero, quæ, *liberos*, inquit, *mihi salvos velim, omnes, quidquid faciam, laudent, velim*, oculi est instar, viridia poscentis aut dentium mollia postulantium.

36. Nemo adeo felix est, cui morienti non sint adstituri quidam, qui malo, quod accidit, lætentur. Bonus sapiensque fuerit: an non ad extremum erit, qui de illo dicat? *Respirabo tandem ab hoc paedagogo: nemini quidem nostrum gravis erat; sed sensi tamen, tacite illum nos condemnare.* Haec igitur de viro probò. Nobis autem quam multa sunt alia, ob quæ a nobis liberari cupiant haud pauci? Haec igitur si inter moriendum cogitaveris, libentius discedes, reputans, te ex ea vitâ discedere, ex qua ipsi vitæ focii et familiares, quorum gratia tot labores suscepisti, tot fudisti preces, tot curas sustinuisti, te volunt migrare, quod ex morte tua fortasse levaminis aliquid sperant. Quid igitur est, cur quis diutius hic morari cupiat? nec propterea tamen minus illis propitius discede, sed morem tuum servans, amicus, benevolus, mitis: neque tamen contra quasi avellendus, sed ut in eo, cui facilis obtigit mors, animula a corpore nullo negotio exsolvitur, *ta-*
lem

agnoscit, et caetera verba sine interrogatione legit *Vat. A.*

ἀναπνεύσω μὲν ποτε] Expectaveram aut cum *Gatakero ἀναπνεύσομέν ποτε*, aut cum *Reiskio ἀναπνεύσωμέν ποτε*, aut *ἀνεπνεύσαμεν ποτε*. At nihil variant Editiones et *Vatic. A.*

καταγινώσκει ἡμῶν] *Xyl. 1.* operarum vitio, opi-
Marc. Anton.

nor: καταγινώσκει. Ceterae, prout et nos edidimus.

δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλλὰκτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitiose: *δι' ἃ πλοῦς ὁ ἀπαλλὰκτιῶν ἡμῶν; διὰ τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.*

αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐθέλουσί με κ. τ. λ.] *Vatic. A.* αὐτοὶ ἐκεῖνοι θέλουσί με κ. τ. λ.

B b

Ad

καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ
τούτοις ἡ φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. ἀλλὰ νῦν διαλύει;
διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, οὐ μὴν ἀνθελκόμενος, ἀλλ'
ἀβιάστως· ἐν γὰρ καὶ τοῦτο τῶν κατὰ φύσιν.

λζ'. Ἐθίσον ἐπὶ πάντος, ὥς οἶόν τε, τοῦ πρασσομέ-
νου ὑπὸ τινος, ἐπιζητεῖν κατὰ σκυτὸν, οὗτος τοῦτο ἐπὶ τίνα
φέρει; ἄρχου δὲ ἀπὸ σαυτοῦ, καὶ σκυτὸν πρῶτον ἐξέταξε.

λη'. Μέμνησο, ὅτι τὸ νευροσπαστοῦν ἐστὶν ἐκεῖνο, τὸ
ἐνδον ἐγκεκρυμμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζῶη, ἐκεῖνο, εἰ
δεῖ εἰπεῖν, ἀνθρώπος. μηδέποτε συμπεριφαντάξου τὸ περι-
κείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὄργανια ταῦτα τὰ περιπεπλα-
σμένα. ὅμοια γὰρ ἐστὶ σκεπάρον. μόνον δὲ διαφέροντα,
καθότι προςφυῇ ἐστὶν. ἐπεὶ τοι οὐ μᾶλλον τι τούτων ὄφα-
λός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινούσης καὶ ἰσχύουσης αὐτὰ
αἰτίας, ἢ τῆς κερκίδος τῇ ὑφαντρίᾳ, καὶ τοῦ καλάμου τῷ
γράφοντι, καὶ τοῦ μαστιγίου τῷ ἠνόχῳ.

*Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 38.
39. p. Casf. 35. p.)*

Ἐθίσον ἐπὶ κ. τ. λ.] *Va-
tic. A. εἰθίσον.*

ἐπιζητεῖν, κατὰ σκυ-
τὸν] *Casaub.*, quam sequitur
Oxon., ἐπιζ. κ. σαυτὸν. *Sem-*

*per sic Casf. σαυτὸν, σαυτῶ
etc. pro σαυτὸν, σαυτῶ in aliis
Edd., quod semel monuisse
sat estio.*

ἐπὶ τίνα φέρει;] *Haec
omnium Codd. lectio, qua-
cum Vat. A. consentit, ferri
posse*

lem et tuam ab his oportet esse secessionem: cum illis enim natura copulaverat et conjunxerat; at nunc dissolvit; dissolvor igitur ut a familiaribus, nec tamen reluctans, sed sponte discedens: est enim et hoc unum eorum, quae naturae conveniunt.

37. Solemne tibi sit, in singulis aliorum actionibus, quoad fieri potest, te percontari, quo id sine faciant: a te ipso autem fac initium, teque primum examina.

38. Memento, illud, quod te tanquam fidiculis huc illuc impellat, intra te esse reconditum: hoc est suadela, hoc vita, hoc ipse, si verum volumus, homo. Noli igitur unquam eodem modo considerare circumjectum tibi vas et instrumenta illa undique tibi adhaerentia: similia enim sunt dolabrae, a qua eo tantum differunt, quod adnata sunt: siquidem membrorum istorum sine causa, quae ea movet et continet, non magis usus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut flagelli aurigae.

posse videtur, quamquam magis placet, quod *Reisk.* restituendum esse putavit, scilicet: ἐπὶ τί ἀναφέρει;

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 39. p. Caf. 35. p.)

ἐκεῖνο ῥητορεία] In Ga-

tak. operarum errore: ἐκοῦνα ῥητ.

καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ ὀργάνια, omisso articulo.

μόνον δὲ διαφέροντα κ. τ. λ.] *Vat. A.* μόνον διαφέρ. omisso δὲ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΑ΄.

Α΄. **Τ**ὰ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἑαυτὴν ὁρᾷ, ἑαυτὴν διαρθροῖ, ἑαυτὴν ὅποιαν ἂν βούληται ποιεῖ, τὸν καρπὸν, ὃν φέρει αὐτὴ καρποῦται. (τοὺς γὰρ τῶν φυτῶν καρπούς, καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρποῦνται.) τοῦ ἰδίου τέλους τυγχάνει, ὅπου ἂν τὸ τοῦ βίου πέρας ἐπιστῇ. οὐχ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως καὶ τῶν τοιούτων ἀτελῆς γίνεται ἡ ὅλη πράξις, ἐάν τι ἐγνόησῃ· ἀλλ' ἐπὶ πάντος μέρους, καὶ ὅπου ἂν καταληφθῇ, πληρὴς, καὶ ἀπρόσδεξ ἑαυτῇ τὸ προτεθὲν ποιεῖ· ὥστε εἰπεῖν, ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. ἔτι δὲ περιέρχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλιγγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ὄψονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ περιττότερον εἶδον οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντούτης, ἐάν νῦν ὅποσονοῦν ἔχῃ, πάντα τὰ γεγονότα, καὶ τὰ ἐσόμενα ἐώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές. ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τοὺς πλησίον, καὶ ἀλήθεια, καὶ αἰδώς, καὶ τὸ μη-

δεν

Ad Librum XI.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλ. ια΄.] Haec, ut ceterorum librorum, inscriptio, a Vat. A. abest.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Csf. I.)

καὶ τὴν περιοδικὴν παλιγγενεσίαν] Vat. A. περιοδικῆς

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DECIMUS PRIMUS.

Hæc sunt propria animae ratione praeditae: se ipsa cernit, se explicat, se, qualem vult, reddit, fructus, quos fert, ipsa percipit: plantarum enim fructus et quae his in animalibus respondent, alii percipiunt; finem porro illa suum consequitur, ubicunque vitae terminus sibi fuerit constitutus: neque ut in saltando aut fabulis agendis, si quid inciderit, tota actio mutila redditur, sed in quacunque parte et ubicunque deprehensa fuerit, quod sibi proposuit, perfectum et omnibus numeris absolutum reddit, ut dicere liceat: ego, quae mea sunt, habeo omnia. Totum praeterea mundum contemplando pervagatur, et, quod hunc ambit, vacuum, illius porro figuram et in aevi immensitatem se extendens omnium rerum regenerationem certis temporis periodis circumscriptam complectitur et considerat, atque intelligit, nihil novi viros esse posteros nostros, nihilque amplius vidisse majores nostros, sed eum, qui quadraginta egerit annos, si mentem modo aliquam habuerit, omnia et praeterita et futura vidisse, quum ejusdem omnia sint for-

μακροῦ χρόνου περιεργασίας (sic) omί-
σας καὶ τὴν ἐν τῷ χρόνῳ
ἐκείνῳ ἐκτελεσθεῖσαν ὅλην τὴν
ὁρίαντα κ. τ. λ.] Cas. pro
ὁδὲν operarum errore: ὁδὲν.

Bb 3. mac.
ἐάν· νόον ὁπρὸ φονεύ-
ει· χη; Menag. malebat: ὁπρὸ-
φονεύ. Scripsit forte ὁπρὸ φονεύ,
quod tamen cur vulgari prae-
ferendum sit, non intelligo.

οὕτως

δὲν ἐαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ ἴδιόν καὶ νόμου· οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθός, καὶ λόγος δικαιοσύνης.

β'. Ὡδῆς ἐπιτερποῦς, καὶ ὀρχήσεως, καὶ παγκρατίου καταφρονήσεις, εἰς τὴν μὲν ἐμμελῇ Φωνῇ καταμερίσεως εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγων, καὶ καθ' ἓνα πύθῃ σεαυτοῦ, εἰ τούτου ἥττων εἴ· διατραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἑκάστην κίνησιν ἢ σχέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου. ὅπως οὖν χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησθ' ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἰέναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφρασε.

γ'. Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἑτοιμος, εἰς ἣδ' ἀπολυθῆναι δέη τοῦ σώματος, καὶ ἤτοι σβεσθῆναι ἢ σκεδασθῆναι, ἢ συμμειῖναι; τὸ δὲ ἑτοιμον τοῦτο, ἵνα ἀπὸ ἰδικῆς κρίσεως ἐρχεται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πείσαι, ἐτραγωδῶς.

δ'. Πε-

οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος] *Vat. A. pro διήνεγκε vitiose: διηνεκῆς.*

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

ἐκ τὴν μὲν ἐμμ. φ. καταμερίσεως] *Hæc verba in Vat. A. desiderantur.*

εἰς ἕκαστον τ. φθ. — τὸ ἀνάλογον] *Vat. A. corrupte sic legit: εἰς ἕκαστον τῶν φθόγ. (sic) καὶ καθ' ἓνα πύθῃ*

(omisso σεαυτοῦ), εἰ τούτου ἥττων εἴ. τραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως, ὡς τὸ ἀνάλογον. — *Monag. ad h. l. 1, f. πὶ δὲ (vult, opinor, πὶ Δία) ἐτραπήσῃ γάρ κ. τ. λ.* — *Mox pro ποιήσας Morus malebat ποιήσης, ut pendeat a superiore scilicet. Ferri tamen potest et lectio vulgaris.*

ἐπὶ τοῦ παγκρατίου] *Vat. A. corrupte: — παικρατίου.*

mae. Proprius etiam animae ratione praeditae, proximorum amor, veritas, verecundia, et summa sui ipsius aestimatio: quae omnia etiam legi propria sunt: ita ut nihil intersit inter rectam rationem et iustitiae rationem.

2. Cantilenam jucundam, saltationem et pancratium contempnes, si, voce concinna in singulos sonos divisa, de his singulatim te percunctatus fueris, an hoc sis inferior; erubescas enim: idemque si feceris in saltatione, quod ad singulos motus et gestus adinet, idemque et in pancratio. In omnibus igitur omnino rebus, virtute excepta et iis, quae a virtute profisciscuntur, ad singulas earum partes recurrere memento, ut ab illarum divisione res ipsas contemptum abeas: hoc autem ipsum ad totam vitam, fac, transferas.

3. Qualis est anima ea, quae, si jam debeat a corpore solvi, parata est vel exstingui vel dispergi vel permanere? parata autem est, quando promptitudo haec a proprio iudicio profisciscitur, non ex mera obstinatione, ut in Christianis, sed bene subductis rationibus, et cum gravitate, et quod aliis persuadere possis, citra fastum tragicum.

Bb 4

4. Feci,

Ad Sect. 3. (ep. Lugdun. 3.
Caf. 3.)

Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ
ἔτοιμος, εἰδὼν ἤδη ἀπο-
λυθῆναι, ἀέη τοῦ σώμα-
τος κ. τ. λ.] *Gatqk.* male-
bat — ἡ ἔτοιμος, εἰδὼν ἤδη, ἀπο-
λυθῆναι, αὐτὴ ἡ ἔτοιμος, εἰδὼν
ἤδη, ἤδη ἀπολυθῆναι, ut ἔτοι-
μος ad ἀπολυθῆναι, aut saltem
ad ἤδη ἀπολυθῆναι, referatur.
At hoc minime necessarium
videtur, quum satis constet,

saepissime τὸ ἔτοιμος absolute
poni de rebus paratis, quae
semper in promptu parataeque
sunt. Nec magis placet opi-
nio *Mori*, qui ad h. l. adno-
tavit: Sensus ab initio fuisse
videtur: cura, ut paratus sis
animus, si etc., — Omnes
enim *Antonini* lectores non
ignorant, eum saepissime in
medias res rapere lectores.
— Caeterum *Lugd.* c. pro *αἷα*
habet.

Ad

δ'. Πεπoήκα' τι κοινωνικῶς; οὐκοῦν ὠφελῆμαι· τοῦτο
ἵνα αἰεὶ πρόχειρον ἀπαντᾷ καὶ μηδαμοῦ παύου.

ε'. Τίς σου ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. τοῦτο δὲ πῶς
καλῶς γίνεταί, ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τοῦ
ὄλου φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τοῦ ἀνθρώπου κατὰ
σκέυης;

ς'. Πρῶτον αἱ τραγωδίαὶ παρήχθησαν ὑπομνηστικαὶ
τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκε γίνεσθαι,
καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχῶν ἡγεῖσθαι, τούτοις μὴ
ἄχθεσθαι ἐπὶ τῆς μεκόνος σκηνῆς. ὁρᾶτε γάρ, ὅτι οὕτω δαί
ταῦτα περαίνεσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κειραγό-
τες, Ἰω Κιθαίρων. καὶ λέγεται δὲ τῆν' ὑπὸ τῶν τὰ δρά-
ματα ποιοούντων χρησίμως. οἷόν ἐστιν ἐκεῖνο μάλιστα·

Εἰ δ' ἐμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παιδ' ἐμῶ,

ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

Καὶ πάλιν,

Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμῶσθαι.

Καί,

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. p.
Caf. 4. p.)

καὶ μηδαμοῦ παύου] sc.
ποιῶν κοινωνικῶς. Quo subin-
tellecto non opus est emen-
datione Reiskii, qui hanc se-
ctionem cum sequente con-
jungendam putabat, ad hunc
modum: καὶ μηδαμοῦ παύου
σεαυτὸν ἐρωτῶν· τίς σου ἡ τέ-
χνη; κ. τ. λ.

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 4. p.
Caf. 4. p.)

τοῦτο δὲ πῶς καλῶς

γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημά-
των κ. τ. λ.] Ad Arrian. I,
15, 2. nescio, utrum a Schweig-
haeusero an Uptono, adnotatum,
h. l. forte legendum esse ἄλ-
λως pro καλῶς. Morus male-
bat: τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνε-
ται; ἐκ θεωρημάτων κ. τ. λ.
At bene ad h. l. observat Reiskius:
„Integra dictio foret:
πῶς ἄλλως καλῶς γίνεται, ἢ κ.
τ. λ. Sed saepe ἄλλως omit-
titur.”

4. Feci, quod societati prodest: igitur meam utilitatem sum consecutus: hoc ut semper tibi in promptu sit et occurrat et nunquam definas.

5. Quam artem profiteris? Bene vivendi. Hoc vero quam ratione bene sit, nisi praeceptorum ope, quae tum ad universi naturam, tum ad singularem hominis constitutionem pertinent?

6. Primum tragoediae sunt institutae, quae monerent de iis, quae accidere soleant, eamque esse rerum naturam, ut sic eveniant: ne quibus in scena oblectamini, iisdem in maiore theatro offendantur. Videtis enim, non posse fieri, quin haec accidunt, eaque etiam illos ferre; qui *Θηων* *Εὐμαχῶν* exclamant: et dicuntur quidem ab illis, qui dramata composuerunt, nonnulla utiliter, ut:

Si me meosque liberos Dii negligunt:

Huius etiam constat ratio.

Et rursus:

Nam nequitiam hominem rebus irasci decet.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 5. Cas. 31.)

καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκ. ψυχ., τοῦτοις μὴ ἀχθεσθε κ. τ. λ.] Reisk. malebat: καὶ ὅπως, οἷς — aut: καὶ ἵνα, οἷς — et deinde ἀχθεσθε in Subjunct. n. n.

ὅτι οὕτω δὲ ταῦτα περικλυσεσθαι] ταῦτα dedi cum Xyl. i., Arg., Lugd., Cas. et Oxon., pro quo Gar. et reliquae πάντα exhibent:

Bb 5 Et

Et δ' ἀμελήθην]. Xyl. xi et δὲ ἀμελ. Argent. vero et ἀμελ., et supra VII, 38. [καὶ τὸ πρῶτον ἀμελήθην τ. λ.] Xyl. i. περικλυσεσθαι vero περικλυσεσθαι. — Συμπεσθε dedi cum Xyl. i., Lugd., Cas. et Oxon., consentiente Vatic. A. uti et supra VII, 38. in omnibus Edd. scriptum est. H. i. autem Arg. συμπεσθε legit, Gataki et reliquae συμπεσθαι, forma minus usitata et dubiae auctoritatis.

Biov

Καί,

Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν
καὶ ὅσα τοιαῦτα. μετὰ δὲ τὴν τραγῳδίαν ἡ ἀρχαία κωμω-
δία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παρρησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς
ἐτυφίας οὐκ ἀχρήστων δι' αὐτῆς τῆς εὐδυερέμοσύνης ὑπαμι-
μνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παραλαμβάνει
μετὰ ταῦτα τίς ἡ μέση κωμωδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς
τί ποτε παρείληπται, ἥ κατ' ἄλλαν ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως
φιλοσοφίαν ὑπερέβη, ἐπίστησον ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ
ὑπὸ τούτων τινα χρήσιμα, οὐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπι-
βολὴ τῆς τοιαύτης ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα
σκοπὸν ἀπέβλεψε.

§. Πῶς ἐναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην βίου
ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφῶν αὐτως ἐπιτελεῖσθαι, ὥς ταύτην ἐν
ἡ νῦν ὧν τυγχάνεις;

ἡ. Κλάδος τοῦ προσεχοῦς κλάδου ἀποκοπεῖς, οὐ δύνα-
ται μὴ καὶ τοῦ ὅλου φυτοῦ ἀποκεκόφθαι. οὕτω δὲ καὶ ἄν-
θρωπος.

Βίον θερίζειν κ. τ. λ.]
Bibl. cum Xyl. i., *Lugdun.*,
Caf. et Oron., consentiente
Wat. A., dedi, prout omnes
Edd. supra VII, 49. At in l.
Arg. βίου, quod Gatak. et re-
liqui Editores, praeter De
Sily, retinuerunt, quamquam
illud probandum putarunt. —
Caeterum Vatic. A. pro στά-
χυν depravata τάχυν habet.

πρὸς οἷόν τι καὶ Διο-
γένης ταυτὶ παραλάμ-
βανε] ταυτὶ, si vera est le-
ctio, h. l. idem, quod ἐνταῦθα.
At Reisk. malebat πᾶντιν, sc.
τὴν εὐδυερέμοσύνην.

μετὰ ταῦτα τίς ἡ μέση
κ. τ. λ.] Vatic. A. μετὰ τού-
της ἡ μέση κ. τ. λ. Sed prae-
stat vulgaris.

ἡ κατ' ἄλλαν — ἐπι-
στησεν] Vix quidem dubi-
to, quin cum Gatak. legen-
dum sit ἡ pro ἡ, ita ut verba
ἡ — ὑπερέβη conjungantur: et
hoc in Translatione secutus
sum. Nolui tamen statim
textum immutare, maxime
propterea, quod video, hunc
locum ab aliis viris doctis ali-
ter explicari, quamquam non
intelligo, quid sequantur. Me-
arg. ad h. l.: „f. ἐπίστησεν
Glossema Lectoris, — At
cujus,

Et:

Spicas velut frugiferus, sic vitam metere.

et id genus alia Tragoediae successit vetus comoedia paedagogicam usurpans libertatem, ipsaque sermonis libertate ad homines de fastu admonendos non inutilis: quo sine etiam Diogenes quibusdam ex iis usus est: qualis deinde fuerit media, et quem in finem nova tandem instituta sit, quae paullatim in artificiosum imitationis studium abiit, considera, (nam et ab his quaedam dici utilia, nemo ignorat,) sed totum hujus poëseos et fabularum institutum quo respiciat?

7. Quam liquido compertum habes, nullum aliud esse vitae genus ad philosophandum tam idoneum, quam hoc, in quo forte versaris?

8. Ramus a proximo amputatus ramo, et a tota arbore abscissus sit, necesse est. Sic igitur et homo ab uno
avul-

cujus, quaeso, vocis? Xyl. verba ὑπερῶν et ἐπίσκησεν in Versione prorsus omisit: Cas. vero locum nostrum sic transtulit: „Post has et media Comoedia et ad extremum nova assumtae sunt, haud alium ob finem, quam ad certamen et ostentationem sollertis imitationis. Effluit: cave! Certe et ab his dici etc., Eiusque vestigia pressa sequens B. J. K. (Krusz, natione Suecus) gallice locum ita vertit: „Après celles-là est venue une certaine comédie moyenne, et enfin la nouvelle, qui non est inventée, que pour faire voir

l'adresse d'une imitation ingénieuse. Il s'écoule; prenez garde! Certes, on ne peut nier etc., Quomodo autem haec intelligi velint, de eo apud utrumque altum silentium. — In Cod. Vat. A. verba: ὑπερῶν, ἐπίσκησεν. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ desiderantur.

Sectio 7. (ap. Lugdun. 6. p. Cas. 6.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 6. p. Cas. 7. 8. p.)

καὶ δὲ οὐ ἀποκοπέται] Nā sic A. corrupte: καὶ δὲ οὐ ἀποκοπέται.

ἄνθρωπος, ἐνὸς ἀνθρώπου ἀποσχισθεὶς, ὅλης τῆς κοινωνίας ἀποπέπτωκε. κλάδον γὰρ οὐκ ἄλλος ἀποκόπτει· ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς, ἑαυτὸν τοῦ πλησίον χωρίζει, μισησὰς καὶ ἀποστραφεὶς. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι καὶ τοῦ ὅλου πολιτεύματος αἷμα ἀποτέμνηκεν ἑαυτὸν. πλὴν ἐκεῖνο γὰρ δῶρον τοῦ συστησάμενός τῇ κοινωνίᾳ Διός. ἐξεστὶ γὰρ πάλιν ἡμῖν συμφύειν τῷ προεχέει, καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκεις μὲν τοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσἀποκαθίστατον πρόχωρον ποιεῖ. ὅλως τε ὅθι ἄριστος ὁ κλάδος ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλασθήσας, καὶ σύμπλους συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐτὸς ἐγκειντρίθεντι. ὅτι ποτὲ λέγουσιν οἱ Φυτουργοί, ὁμοθαμενῆν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

τα εἰσὶν αἱ τρεῖς ἀποκοπὴς καὶ τὰς τρεῖς ἀποκοπὰς.

ὁμοδογματεῖν καὶ ὁμοθαμενῆν. ἀποστραφεὶς dedi cum Xyl. i., Lugd., Cas. et Oxon., προχωρῶντος. Gatac. et Reliquar. ἀποστραφεὶς legunt. ἡ δὲ πρὶν ἡδὲ scripta ἀποστραφεὶς. ὁ δὲ αἷμα ἀποτέμνηκεν ἑαυτὸν. Cas. operarum errore: ἀποτέμνηκεν, et Woll. ἀποτέμνηκεν. ὁ δὲ αἷμα ἀποτέμνηκεν ἑαυτὸν. συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι. At sana est vulgaris. Dativus enim pendet a praecedente ἐξεστὶ, quod Dativ. c. incipit. proculat. ὁμοδογματεῖν καὶ ὁμοθαμενῆν. Quamquam in

dubito, hunc locum a librariis esse depravatum, nolui tamen sine librorum auctoritate textum vulgarem mutare. Jam vero Menag. pro γίνεσθαι τὸ ἐπὶ τὸν τοῦτο, non male: nec tamen eo perlatum videntur omnia. Reisk. pro δυσἀποκαθίστατον ex analogia leg. rescribi jubet δυσἀποκαθίστατον, et recte quidem. In sequentibus vero aut τὸ προχωρῶν aut τὸν προχωρῶντα. Nec hoc quidem male, si per se spectetur. At pro προχωρῶν in Vati. scriptum reperio: ἀποχωρῶν, cetera omnia, ut in impressis. Quam igitur distans, ἀποχωρῶντα forte hab. sic scriptum: πλεονάκεις μὲν.

avulsus homine, tota societate excidit: at ramum quidem alius amputat; homo autem se ipse a proximo separat, dum eum odit et averfatur: ignorat vero, se simul a tota civitate abscissum. Veruntamen hoc Jovis, qui hanc societatem condidit, munere habemus, ut rursus nobis ei, cui antea adhaesimus, coalescere et pars ad totius integritatem necessaria fieri liceat. Hoc tamen si saepius fit, efficit, ut quod hac avulsione longius processit, haud facile uniri iterum et in priorem locum restitui possit. Omnino ramus, qui ab initio cum arbore germinavit, et cum ea constanter quasi conspiravit, et is, qui statim, postquam abscissus erat, insertus est, non eandem habent rationem: quidquid dicant hortulani, stirpi quidem adhaeret, neque vero cum eadem curvatur.

9. Qui

μέντοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διζίρεσιν δυσένωτον καὶ δυσἀποκατάστατον ποιεῖ, — et ἀποχωροῦν a librario quodam in margine additum esse ad explicandum: τὸ κατὰ τὴν ταύτην διαίρεσιν — et hinc in textum migrasse atque ab aliis in ἀποχωροῦν depravatum fuisse. Libere tamen profiteor, hanc rationem mihi ipsi non admodum probari. Interim ea utantur lectores, donec meliora proferentur.

καὶ σύμπνοους σύμμεί-
νας] Cas. σύμπνοος.

ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ
φυτουργοὶ, ὁμοθυμανεῖν
μὲν, μὴ ὁμοθυμανεῖν
ὅέ.] Locum, quāvis vix

sanum, nolui tamen sine Codicum meliorum auctoritate mutare, quum incerta sit emendatio. Ut sibi constet exemplum, quo utitur Antoninus, Boot. mavult pro ὁμοθυμανεῖν legere ὁμοθυμανεῖν aut ὁμοιοπαθεῖν, Salmas. ὁμοσχηματεῖν, et Gatak. ὁμοσχηματεῖν: quarum quidem emendationum nullam probo. Si enim haec verba referenda sunt ad ramum s. surculum arbori insertum, aptius videtur verba ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ φυτουργοὶ interpretari: quidquid dixerint hortulani. Quo admissio, ea quae sequuntur, in 3 persona Indicativi sequantur necesse est. Tum quidem apta, puto, videbitur omnibus emen-

δ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προῖόντι σοι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥςπερ ἀπὸ τῆς ὑγιоῦς πράξεως ἀποστρέψαι σε οὐ δυνήσονται, οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας ἐκκρουέτωσαν· ἀλλὰ Φύλασσε ἑαυτὸν ἀπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς κωλύειν ἐπιχειροῦντας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας προφύτου. καὶ γὰρ τοῦτο ἀσθενὲς, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥςπερ τὸ ἀποστῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδοῦναι καταπλαγέντα· ἀμφοτέροι γὰρ ἐπίσης λιποτάκται, ὁ μὲν ὑποτρέσας, ὁ δὲ ἀλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν φύσει συγγενῇ, καὶ φίλον.

ι'. Οὐκ ἔστι χείρων οὐδεμία φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι τὰς φύσεις μιμοῦνται. εἰ δὲ τοῦτο, ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελειωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη φύσις, οὐκ ἂν ἀπολείποιτο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας· πᾶσαι δὲ γε τέχναι τῶν κρείττονων ἕνεκεν τὰ χείρω παροῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἡ κοινὴ φύσις· καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιουσύνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· οὐ γὰρ τηρηθήσεται τὸ δί-

emendatio doctiff. *Reche*: ὁμοθαμνεῖ μὲν, μὴ ὁμοδοχοῖ δὲ. — Neque tamen spernenda est *Mori* et *Reisk.* ratio, qui, verbis ὅτι — Φυτουργοὶ ad praecedentia relatis, legunt: ὁμοθαμνεῖ μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖ δὲ, scil. homo, qui violarat τὸ κοινόν, et tamen ad illud redit. — Possis denique cum *Casaub.* puncto majori post Φυτουργοὶ collocato vulgarem retinere et cum sequenti Sectione conjungere. Durior tamen haec ratio est et fortasse vel propterea improbanda,

quia *Codd.*, qui in *Excerptis* seq. Sect. habent, omnes a verbis: Οἱ ἐνιστάμενοι, incipiunt. *Rechii* conjecturam in *Translat.* secutus sum.

Ad Sect. 9. (ap. *Lugdun.* 7. *Caf.* 8. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* Flor. 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelif.* ἀποστρέψαι σε οὐ δυνήσ.] *Vat.* 2. et *Guelif.* ἀποτρέψαι κ. τ. λ.

οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας κ. τ. λ.] — *Parif.* οὕτω. — *Xyl.* 1. operarum

9. Qui tibi secundum rectam rationem progredienti sunt impedimento, sicut a sana agendi ratione te depellere nequeunt, ita neque benevolentiam erga ipsos tibi excutiant. Sed utrumque pariter tuere, in iudicando agendoque constantiam, et contra eos, qui te impedire, aut alia ratione molesti esse conantur, mansuetudinem: etenim imbecillis est animi non minus, illis succensere, quam ab actione desistere et confternatum succumbere: uterque enim desertae stationis reus est, et qui metu percussus et qui cognatum sibi natura et amicum averfatus est.

10. Nulla natura arte inferior est: etenim naturam ars imitatur. Quod si est, natura omnium praestantissima et ceteras omnes amplexens artium solertiae neutiquam cedit. Omnes vero artes saltem praestantiorum gratia deteriora efficiunt: igitur et communis natura. Atque hinc sane est iustitiae origo, ex qua reliquae oriuntur virtutes: non enim servabitur iustitia, si res natura sua neque bonas, neque

rarum errore: αὐτὸς pro αὐ-
τοῦς. — *Vat.* 5. vitiose: ἐμμε-
νείας.

ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν] *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parisi.* et *Guelf.*
— σεαυτὸν. haud male. —
Vat. A. autem ἑαυτὴν — per-
peram.

ὁμοίως] *Vatic.* 2. ὁμοίον,
corrupte.

ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρι-
σεως κ. τ. λ.] *Guelf.* ε. τ.
εὐσταθοῦσας (sic.) vitiose.

ὥς περ τὸ ἀποστῆναι
κ. τ. λ.] *Med.* 4. ὥς τε τὸ ἀπα-
στῆναι.

ἀμφοτέροι γὰρ ἐπί-
σης λιποτάκται] *Med.* 1.
λειποτάκται ex alia ejusdem
vocis forma, quam praese-
rendam putavit *Moenag.*

Ad Sect. 10. (ap. *Lugd.* 8,
Caf. 9.)

ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τε-
λειωτάτη κ. τ. λ.] *τελειωτάτη*
dedi cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lug-*
dun., *Gat.*, pro quo in *Caf.*,
Oxon., *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.*
et *De-Jol.* *τελειωτάτη* scriptum
video.

Ad

δίκαιον, εὖν ἦται διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξα-
πάτηται καὶ προπτωτικοὶ καὶ μεταπτώτικοι ὦμεν.

ια'. Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ σε τὰ πράγματα, ὧν αἱ
διώξεις καὶ φυγαὶ θορυβοῦσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς
ἐπ' ἐκεῖνα ἔρχη· τὸ γοῦν κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν, ἡσυχάζε-
τω, καὶ ἐκεῖνα μένει ἀτρεμοῦντα, καὶ οὔτε δισκῶν οὔτε φεύ-
γων ὀφθήσῃ.

ιβ'. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδῆς, ὅταν μῆτε ἐκτείνηται
ἐπὶ τι, μῆτε ἔσω συντρέχῃ, μῆτε σπεύρῃται, μῆτε συνζά-
νῃ, ἀλλὰ φωτὶ λάμπηται, ὥς τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάν-
των, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ.

ιγ'. Καταφρονήσει μου τίς; ὄψεται ἐγὼ δὲ ὄψομαι
ἵνα μῆτι καταφρονήσεως ἄξιον πράσσω, ἢ λέγων εὐρίσκω-
μαι. μισήσει; ὄψεται. ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενῆς καὶ εὖνους πακτέ,
καὶ ταύτῳ αὐτῷ ἑτοιμὸς τὸ παρορώμενον δεῖξαι, οὐκ ὀνει-
διστικῶς, οὐδὲ ὡς καταπειδαικνύμενος. ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ
γνησίως καὶ χρήστως, οἷός ἐστι Φωκίων ἐκεῖνος, εἴ γε μὴ
πρὸς-

Ad Sect. II. (ap. Lugd. 9.
Caf. 10.)

Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ —
ὀφθήσῃ] Offendit h. l. in-
terpretes tum εἰ illud, quod
minus aptum videtur seq. τῷ
γοῦν, tum verba καὶ ἐκεῖνα μένει
ἀτρεμοῦντα, quae alieno loco
posita videntur. — εἰ illud
tollendum censuerunt Menag.,
Reisk. et Morus, et fateor,
abesse posse, nec facile ab ali-
quo desiderari. Possis tamen
quoque defendere, ut dicas,
esse h. l. Anacoluthon con-
structionis. Incipit ergo: εἰ
— et in sequentibus dicere
debuerat auctor: τὸ κρίμα τὸ

x. τ. λ. Immemor autem il-
lius εἰ pergit: τὸ κρίμα γοῦν τὸ
x. τ. λ. Neque hoc a me im-
petrare possum, ut Gatakero
calculum adjiciam, cui ver-
ba καὶ ἐκεῖνα μένει ἀτρεμοῦντα
statim post ἔρχῃ collocanda
videbantur. Videtur enim
significari his verbis effectum
τοῦ κρίματος ἡσυχάζοντος περὶ
τῶν πραγμάτων τῶν ἐκτὸς, quam
sententiam qui comprobatur, is
nobiscum verbum μένει per
futurum explicabit, quam-
quam non necessarium est
cum Reiskio μενεῖ rescribere,
ut jam aliis in locis probavi-
mus.

Ad

que malas curaverimus, aut deceptu faciles et in adfentiendo temerarii et inconstantes fuerimus.

11. Non veniunt ad te res eae, quarum cupido et fuga te perturbat, sed tu quodammodo accedis ad eas. Proinde quiescat tuum de iis iudicium, et illae quiescent et tu eas neque persequens, neque fugiens videberis.

12. Sphaera animi ex omnibus partibus sibi similis est, quando se nec extendit nec intus recipit, nec effertur neq̃ subsidit, sed lumine illustratur, quo veram tum rerum caeterarum naturam tum suam ipsius perspicit.

13. Contemnit me aliquis: ipse viderit! Ego vero cavebo, ne quid contemptu dignum vel egisse vel dixisse deprehendar. Qdit me: ipse viderit: ego vero omnibus sum mitis et benevolus et paratus, qui huic errorem ostendam, neque tamen exprobrandi causa aut ut patientiam meam ostentem, sed ingenue et benigne, ut erat Phocion ille,
nisi

*Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 10.
Caf. 11.)*

Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδής] *Caf. et Oxon.* ψυχῆ, sine librorum auctoritate. At recte habet vulgaris. Pro αὐτοειδής *Reisk.* malebat αὐτοτελής aut αὐγοειδής. n. n. Σφαῖρα enim αὐτοειδής est sphaera, quae in singulis partibus sibi similis est, i. e. sphaera perfecta, omnibusque numeris absoluta.

μήτε ἔσω συντρέχει, μήτε σπείρηται κ. τ. λ.] Verba: μήτε σπείρηται, addidi praeunte *De Joly* ex *Vat. A.*, *Marc. Anton.*

ut μήτε συνιζάνη habeat, cui opponatur. — Caeterum *Vatic. A.* vitiose σῶ pro ἔσω legit.

καὶ τὴν ἐν αὐτῇ] *Gatak.* emendabat: αὐτῇ. At passim monui, serioris aetatis scriptoribus pronomē αὐτός pro ἑαυτός in usu fuisse.

*Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 11.
Caf. 12.)*

μισήσεις; ὀψεται] *Xyl. I.* operarum errore: μισήσεις; — οἷος ὁ Φωκίων ἐκείνος] *Vat. A.* corrupte ἢ (*sic*) ὁ Φωκίων ἐκείνος.

C c

ei

προεσποιεῖτο. τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθοῦντα. τί γάρ σοι κανὼν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον; οὐ δέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων φύσει εὐκαιρον, ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονοῦντες, ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιε'. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος, ὃ λέγων, ἐγὼ προήρημαι ἀπλῶς σοι προσφέρεισθαι; τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τοῦτο οὐ δεῖ προλέγειν. αὐτοῦ φανήσεται. ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθὺς ἢ φωνῇ, τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς

εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον;] ποιεῖς dedi cum *Caf.* et *Oxon.*, comprobante *Gatak.* Praeterea in omnibus, excepta *De-Jol.*, legitur: τὸ ἐπὶ τῇ φύσει. — At ἐπὶ illud h. l. laud opportunum *Caf.* in ἐστὶ mutandum putabat, ita ut τὸ dictum sit pro εἰ, quod tamen usus loquendi vix fert. — At *Gatak.* ἐπὶ e contextu tollendum censebat; et deest in *Vat. A.* Hinc et nos cum *De Joly* τὸ ἐπὶ sustulimus. Caeterum *Vat. A.* legit ποιεῖ νῦν. Videtur aptius esse, νῦν post τὸ collocari, ut alteri membro: οὐ δέχῃ τὸ νῦν τῇ κ. τ. λ. melius respondeat. Viderint peritiores. — Inge-

niosa est *Reisk.* conjectura — εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ ἐπί σοι, τὸ τῇ φύσει σου οἰκ. et facile sane fieri potuisset, ut oculus librarii ab altero τὸ ad alterum aberraverit. — *Vat. A.* mox καὶ δέχοι. καὶ vulgari videtur praeferendum, nec vero δέχοι.

ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;] Pro τεταγμένος *Xyl.* i. τεταμένος, quod *Caf.* ut ἐμφατικώτερον praeferendum putabat. Vereor, ne temere. *Baf.* autem, teste *Casaub.*, *Arg.* et reliquae omnes τεταγμένος. — *Reisk.* pro δι' ὅτου δὴ malebat δι' αὐτοῦ αἰ. — ingeniosa sane conjectura! Pro τὸ κοινῇ συμ-

nisi id ipsum simulabat: intus enim omnia se ita habere oportet et a Diis conspici hominem nullam rem aegre ferentem aut quiritantem. Quid enim mali tibi accidit, dum ipse id agis, quod naturae tuae est consentaneum? Non libenter accipis, quod nunc Universi naturae tempestivum est, homo constitutus quum sis, ut per omnia, qualiscunque demum sint, societatis saluti consulas.

14. Qui se invicem contemnunt, iidem invicem sibi adsentantur, et qui id agunt, ut alios praestent, aliis se submittunt.

15. Quam putidus et insincerus est, qui dicit: *ego aperte tecum agere consitui?* Quid agis, homo? Hoc praefari non decet: hic [in vultu tuo] apparebit. Fronti inscriptam esse oportet hanc vocem: *ita se res habet; statim*

Cc 2

ex

συμφéron malim, omisso articulo, κοινῇ συμφέρον.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. Caf. 13.)

ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες] Caf. et Oxon. ἀρεσκεύονται, quod lubenter recepissim, si Cod. auctoritas accessisset. Interim ex Xyl. versione apparere videtur, eum quoque ἀρεσκεύονται sive in Cod. Palat. legisse, sive legendum esse censuisse.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. Caf. 14.)

αὐτοῦ φανήσεται] Gat. malebat αὐτὸ. At recte se habet vulgaris αὐτοῦ, quam interpretari potes vel: *illico*,

statim, vel, quod malim, δεικτικῶς: hic (sc. vultum et oculos innuens) *apparebit*.

ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγραφθαι ὀφείλει εὐθύς ἢ φωνῇ, τοιοῦτον ἔχει, εὐθύς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει.] Vulgarem hanc lectionem defendi quidem posse puto, dummodo ἐξέχει sensu neutro accipias, et explices: — *statim ex oculis meis eminet*, sc. τοιοῦτον ἔχειν, h. e. statim se oculis prodit animi mei integritas atque sermonis veritas. — Malim tamen ἐξέχειν, ut pendeat ab ὀφείλει ἢ φωνῇ. — Jam, quid alii de h. l. censuerint, videamus. Caf. post ὀφείλει ponit comma,

τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει· ὡς τῶν ἐραστῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοιοῦτον ὅλως δεῖ τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα ὁ παραστάς, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει οὐ θέλει, αἰσθῆται. ἐπιτήδευσις δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν. οὐδὲν ἐστὶν αἰσχίον λυκοφιλίας. πάντων μάλιστα τοῦτο φεῦγε. ὁ ἀγαθός, καὶ ἀπλοῦς, καὶ εὐμενής, ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχουσιν ταῦτα, καὶ οὐ λανθάνει.

ις'. Κάλιστα δὲ ζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, εἰς πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ· ἀδιαφορῆσει δὲ, εἰς ἑναστον αὐτῶν θεωρῇ διηρημένως καὶ ὀλικῶς· καὶ μεμνημένος, ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ ἡμῖν ἐμποιεῖ, οὐδὲ ἐρχεται ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρεμεῖ· ἡμεῖς δὲ ἐσμέν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἐαυτοῖς· ἐξὸν μὲν μὴ γράφειν, ἐξὸν δὲ καὶ πού λάθῃ, εὐθὺς ἐξ-

ma, et deinde legit εὐθὺς ἡ φρὴν τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμ. ἐξέχει. — adductis Senecae verbis de Benefic. II, 25.: „Conscientia eminebit in vultu., Minus placent conjecturae Gat., qui aut ὅποῦ-ον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει, quomodo se habeat, statim ex oculis emineat, aut τοιοῦτον ἔχει; εὐθὺς κ. τ. λ., ita se habet? in oculis rel., aut τοιοῦτον ἔχειν f. εἶναι, εὐθὺς κ. τ. λ., talem esse; f. sic affectum esse, in oculis se statim prodit, legi malebat. — Reisk.: „Varia de h. l. cogitavi, e. c. ὀφείλει, εὐθὺς ἡ φωνὴ τοιοῦτον ἔχειν, εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχειν, aut: ὀφείλει εὐθὺς· οὗ (ubi) ἡ φω-

νὴ τοιοῦτον γυνήσιως ἔχει, ἐκεῖ εὐθὺς ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχειν., — Vereor, ne satis confiderate.

ἐπιτήδευσις δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν.] Vatic. A. vitiose: ἐπιτηδύμασι δι' ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν. — Vox σκάλμη pluribus interpretum suspecta conjecturis locum dedit. Xyl. malebat: σκαληνῇ. Boot.: σκαῖα. Salmaf.: σκαμβή, cujus a parte est h. l. Gatak. — At vulgarem defendit Casaub.: „Σκάλμη ex Hesych. vel Jul. Polluce, inquit, gladiolum seu pugionem interpretor. Antoninus simulationem simplicitatis pugionem vocat, morem illorum respiciens, qui infidias

ex oculis eminet: quemadmodum ex amantis oculis cuncta statim intelligit amator. Talem omnino oportet esse virum simplicem et probum, qualis est, qui hircum olet, ut qui ei adstat, velit nolit, sentiat: adfectatio vero simplicitatis pugionis instar est: nihil amicitia lupina turpius; hoc omnium maxime fuge: vir bonus, simplex et benevolus haec omnia in oculis habet, ut nunquam lateant.

16. Optime vivendi facultas in animo ipso sita est: nimirum ut res indifferentes in nullo ponat discrimine: id vero fiet, si earum unamquamque sejunctim et ex omni parte consideraverit, et recordatus fuerit, illarum nullam nos cogere, ut hoc vel illud de iis opinemur, neque ad nos accedere, sed quietas persistere: nos autem esse, qui iudicia de iis proferamus, eaque in nobis quasi depingamus:

Cc 3

quum

dias aliis molientes, pugionem e cervicibus dependentem circumferebant., — Haec ille et recte quidem, ni fallor. *Reiske* ad h. l. ita: „σκάλην rectum puto: *decipula, eine Falle*, asserculus versatilis, ita comparatus, ut, qui eum calcet, illo circumfacto in foveam aut caveam delabatur, a σκάλλειν gradu infirmo, vacillante, incedere., — Unde haec verbi σκάλλειν notatio Viro optimo confiterit, omnino ignoro.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Caf. 15.)

Κάλλιπτα δὲ ζῆν.] *Pro* δὲ ζῆν *Gatak.* malebat διαζῆν.

quia novi argumenti h. l. est exordium. — *Morus* δὲ illud vero omnino ejiciendum putat. Non desunt tamen exempla locorum, in quibus δὲ ab initio novi argumenti ponitur, praesertim ubi affectus quidam loquitur.

διηρημένως καὶ ὀλίγως] *Reiske:* „f. ὀδὶκῶς, via et ratione, i. e. methodice. n. n.

καὶ οἷον γράφοντες ἐαυτοῖς] *Vatic. A.* — ἐν ἐαυτοῖς, haud male.

ἐξόν δὲ καὶ πον λαθῆ, εὐθὺς ἐξελ.] *Reisk.* malebat: ἐξόν δὲ καὶ πον λαθῆ γράφεν, εὐθὺς ἐξελ. n. n.

τῇ

ἐξαλειψαί. ὅτι ὀλίγου χρόνου ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχή, καὶ λοιπὸν πεκαύσεται ὁ βίος. τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς, καὶ ῥάδια ἔστω σοι· εἰ δὲ παρὰ φύσιν, ζήτει, τί ἐστί σοι κατὰ τὴν σὴν φύσιν. καὶ ἐπὶ τοῦτο σπεῦδε, καὶ ἂν ἄδοξον ἦ· πᾶν γὰρ συγγνώμη τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητοῦντι.

ιζ'. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον, καὶ ὡς οὐδὲν κακὸν πείσεται.

ιη'. [Καί] πρῶτον, τίς ἡ πρὸς αὐτοὺς μοι σχέσις, καὶ ὅτι ἀλλήλων ἔνεκεν γεγόναμεν. καὶ καθ' ἕτερον λόγον, προστησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κριὸς ποιμένης, ἢ ταῦρος ἀγέλης· ἄνωθεν δὲ ἐπιθι, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ ἄτομοι, Φύσις ἢ τὰ ὅλα δικαιοῦσα. εἰ τοῦτο, τὰ χεῖρονα τῶν κρείττονων ἔνεκεν· ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὁποῖοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κλιναρίῳ, τᾶλλα. μάλιστα δὲ, οἷας ἀνάγκας δογματῶν
 κει-

τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα;] In caeteris omnibus editum est: τί μέντοι δύσκολον καλῶς ἔχειν ταῦτα; quod miror nulli interpretum suspectum fuisse, praeter Reisk., qui malebat: πρὸς ταῦτα. — Ego vero auctoritatem Vat. A. secutus sum, qui ἄλλως ἔχει, non, ut falso tradit De Joly, ἄλλως ἔχειν; legit.

καὶ ῥάδια ἔστω σοι] Gat. — „f. ἔσται,„ n. n.

τὸ ἴδ. ἀγαθ. ζητοῦντι] Arg. ζητοῦτι, operarum erore.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 15. Cas. 16. p.)

καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον] Reisk. malebat: μεταβελόν, postquam aliam sibi formam induerit. — Recte, puto. Tamen Vat. A. μεταβάλλον, quod nihil est. Idem καὶ ante ὡς ignorat.

quum liceat tamen aut omnino non depingere, aut, ubi clam irrepperint, statim ea delere: brevi tantum tempore hac cautione opus fore; postea autem vitae finem instare. Quid vero in his omnino difficile est? Si enim naturae conveniunt, illis laetare et facilia tibi sunt; sin contra naturam, quaere, quid tibi secundum naturam sit, et ad hoc contende, etiam si gloria careat: venia enim danda est cuique, qui bonum suum sectatur.

17. Unde prodierint res singulae, quibus ex materiis constent, in quid mutantur, et mutatae quales sint futurae, considera, et nihil mali eas pati.

18. Primum, quatenus mihi ad illos sit relatio, [considerandum], et nos alterum alterius causa natos esse, me autem alia quadam ratione illis esse praefectum, ut gregi aries, taurus armento. Altius vero rem repete, si non atomi, natura res administrat: quod si est, deteriora praestantiorum causa sunt nata: praestantiora sui invicem.

Deinde, quales sint ad mensam, [cogita,] et in lectulo, et alibi: praesertim vero, quibus decretorum ne-

Cc 4

cessi-

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 16. Cas. 16.)

[Καὶ] πρῶτον, τίς κ. τ. λ.] Καί, quod παρέλκειν videtur, uncinis inclusi. Caeterum plura videntur deesse.

προστησόμενος αὐτῶν γέγονα] Uptonus ad Arrian. Diff. Epict. I, 2, 30. rescribi jubet: γέγονας. At recte habet vulgaris.

ἀνωθεν δὲ ἐπιθί, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ κ. τ. λ.] Verba ἀπὸ τοῦ defunt in Vat. A.

τὰ χείρωνα τῶν κρείττονων ἕνεκεν] Vat. A. corrupte: τὰ χείρω αὐτῶν κρείττονων ἕνεκα.

ἐν τῷ κλινάρῳ, τ' ἄλλα, μάλιστα δὲ, οἷας κ. τ. λ.] Vatic. A. vitiose: ἐν τῷ κλιν., τ' ἄλλα. τ' ἄλλα (sic) μάλιστα δὲ οἷς ἀνάγκας κ. τ. λ. — Caeterum pro eo, quod sequitur κειμένας, Reisk. malebat ἐπικειμένας. n. n.

με 3'

κειμέναις ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ' οἷου τύφου ποιοῦσι.

Τρίτον, ὅτι εἰ μὲν ὁρθῶς ταῦτα ποιοῦσιν, οὐ δεῖ δυσχεραίνειν· εἰ δ' οὐκ ὁρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοοῦντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται, ὥσπερ τοῦ ἀληθοῦς, οὕτως καὶ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐνάστω προςφέρεισθαι. ἔχθονται γοῦν ἀκούοντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τοὺς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχῃ, ἀλλὰ τὴν γε ἔξιν ποιητικὴν ἔχεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν ἀπέχῃ τῶν ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι οὐδὲ εἰ ἁμαρτάνουσι κατείληφας. πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. καὶ ὅλως πολλὰ δεῖ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τίς περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφύνηται.

Ἑκτον, ὅτι ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ' ὀλίγον πάντες ἐξετάθηνται.

Ἐβδο-

μεθ' οἷου τύφου ποιοῦσι.] *Vatic. A.* — ποιοῦσιν.

Τρίτον, ὅτι — ποιοῦσιν.] *Haec verba omisit librarius, qui Vatic. A. descripsit, aberrante scilicet oculo a poιοῦσι, quod praecedat, ad poιοῦσιν.*

δηλονότι ἄκοντες κ. τ. λ.] *Ed. Gat.* δηλονότι (*sic*): in marg. adnotato: δηλον ὅτι.

ἄκουσα στέρεται.] *Vatic. A.* ignorat ἄκουσα, perperam.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς κ. τ. λ.] ὅτι perperam abest a *Vatic. A.* et post καὶ sequi perhibetur αὐτοῖς. Suspitor tamen hoc esse errorem ejus, qui hunc Cod. cum textu impresso contulit.

καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ.] *Pro ἄλλος Gatak.* malebat ἄλλως, h. sensu: *alias s. aliis in rebus*

cessitatibus cogantur, et haec ipsa quanto cum fastu agant.

Tum, si recte hoc faciant, non esse aegre ferendum; sin minus, eos aperte nolentes et nescientes agere: omnis enim anima, ut veritate, sic et iustitia, qua quisque pro dignitate tribuitur, invita privatur: hinc quoque dolore afficiuntur, quando iniusti, ingrati, avari, omninoque erga alios injurii audiunt.

Porro, te ipsum multa peccare et alium te esse ejusdem generis, atque etiam si quibusdam abstineas peccatis, tamen habitum tibi esse, ex quibus talia proficiantur: quamquam aut ignavia, aut gloriae cupidine, aut alia aliqua causa vitiosa similibus peccatis te abstineas.

Porro, an peccaverint, te non satis intelligere: multa enim ex prudenti dispensatione fiunt; atque omnino multa explorata habere oportere, priusquam de aliorum actionibus certi aliquid statuas.

Porro, ut maxime stomacheris aut inique feras, momentaneam esse vitam humanam, omnesque nos brevi via excessuros.

C c 5

Porro,

rebus ipse paria peccas. *Morus: αὐτός.* At nihil temere h. l. mutem. Certe et *Arrian.* Diff. *Epict.* III, 12, 63. ἄλλος τοιοῦτος, *alius similis.*

καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτ. κ. τ. λ.] Malim pro δὲ cum *Moro* γὰρ legere.

ἔξιν ποιητικὴν ἔχεις] Praeunte *De Joly* ex *Vat. A.* recepi lectionem ἔχεις, pro qua in reliquis ἔξεις, quamquam et *Gat.* et *Morus* illam

probarunt. — Caeterum pro ποιητικὴν idem *Vat.* corrupte ἐποιστικὴν exhibet.

πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* πολλὰ γὰρ καὶ κατ' οἰκονομίαν haud male.

καταληπτικῶς τι ἀποφύνηται] *Reisk.* malebat: καταληκτικῶς. Verum haud dubito, quin ipse sententiam mutavisset, si memor fuisset loci IX, 41., quo *Antoninus* sensu

Ἐβδομον, ὅτι οὐχ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλοῦσιν ἡμῖν· ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμετέραι ὑπολύψεις. ἄρον γοῦν, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινοῦ κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή· πῶς οὖν ἀρῶ; ἰλογισάμενος, ὅτι οὐκ αἰσχροῦν. εἰ γὰρ μὴ μόνον ἢ τὸ αἰσχρὸν κακόν, ἀκόρη καὶ σε πολλὰ ἁμαρτάνειν, καὶ λήστην καὶ παντοῖον γενέσθαι.

Ὅγδοον, ὅσω χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι αἱ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἢ περ αὐτὰ ἐστίν, ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπούμεθα.

Ἐνατον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, ἐὰν γνήσιον ᾖ καὶ μὴ σεπτόν, μηδὲ ὑπόκρισις· τί γὰρ σοὶ προήσκει ὁ ὑβριστικώτατος, εἰ δὲ διατελῇς εὐμενὲς αὐτῷ, καὶ εἰ οὕτως ἐτύχε, πρῶτος παρακαλεῖ καὶ μεταδιδόσκει εὐσυχολῶν παρ' αὐτὸν ἐκείνου τὸν καιρὸν, ὅτε καὶ ποιεῖς σε ἐπιχειρεῖς; μὴ τέκνον; ἀλλὰ πρὸς ἄλλα πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν οὐ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάβῃ, τέκνον. καὶ δεικνύναι εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς, ὅτι τὰ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι οὐδὲ φέμμεν αὐτὸ ποιοῦσιν, οὐδ' ὅσα συναγελαστικὰ πέφυκα. δεῖ δὲ μῆτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μῆτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοστόργως καὶ ἀδήκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν σχολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἥτοι πρὸς μόνον, καὶ εἰ ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι.

Τού-

senfu longe alio voce καταληπτικῶς usus erat.

ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: ἐκεῖ γάρ εἰσιν κ. τ. λ. n. n.

πῶς οὖν ἀρῶ;] *Vatic. A.* πῶς οὖν ἀρεῖς (*sic*). At prae-
stat vulgaris.

Ὅγδοον, ὅσω χαλεπώτερα —] *Menag.*: „Est, qui legat ὅτι.” — At non est, quod h. l. vulgatam mutemus.

διατελῇς εὐμενὲς αὐτῷ.] *Reisk.* malebat: — αὐτῶν. n. n.

καὶ

Porro, non illorum actiones nobis molestiam creare, quippe quae in illorum mentibus insint, sed nostras opiniones: tolle igitur ac missum fac iudicium illud tanquam de re aliqua mala, et ira tua protinus evanescet. Quomodo igitur hanc tollam? reputans tecum, non esse inhonestum: nisi enim sola turpitudine esset malum, te quoque multa peccare necesse foret, et latronem et quid non? fieri.

Porro, quanto graviora nobis adferant, quae ex his oriuntur, iracundia et dolor, quam res ipsae, propter quas irascimur et dolemus!

Denique, benevolentiam, si genuina fuerint, nec simulata et fucata, invictam fore. Quid enim tibi faciet, qui vel maxime contumeliosus est, si benevolus illi esse perrexerit, et, si occasio tulerit, eum adhortatus fueris, adeoque ipso tempore, quo te laedere conatur, quietus eum sic admonueris? *Noli sic agere, mi fili? ad alias res nati sumus: equidem non laedar; at tu laederis, mi fili.* Hoc autem caute et omni ex parte illi ostendas oportet, neque apes sic agere, neque alia animalia, quae natura gregatim vivunt. Oportet vero hoc neque irridendi neque exprobrandi causa facere, sed cum sincero amoris adfectu, atque animo non irritato: neque tanquam in schola, neque ut alius, qui forte adfiterit, te admiretur, sed ita semper, ut potius cum eo solo agas, etiam si alii adsunt.

Ho-

καὶ μεταδιδάσκεις εὐ-
σχολῶν] Quid h. l. secutus
sit *Menag.* non intelligo. Hoc
enim adnotavit: „f. εὐχολῶν
aut ἐνχολῶν.,

εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς]
Prius *Xyl.* vertit aperte, ut
cum *Menag.* credas, eum σα-

φῶς legisse. At praestat εὐα-
φῶς. Pro ὀλικῶς *Reisk.*, ut
supra l. 16. malebat: ὀδικῶς.

καὶ ἀδύκτως τῇ ψυχῇ.]
Gatak. malebat: ἀδύκτῳ τῇ
ψυχῇ.

ἀλλ' ἥτοι πρὸς μόνον]
Xyl. legisse videtur: ἀλλ' αἰ-
ῶς

Τούτων τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνηται, ὡς παρὰ τῶν Μουσῶν δῶρα εἰληφώς, καὶ ἄρῃαι ποτὲ ἀνδρωπεὺς εἶναι, ἕως ζῆς· Φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργῆσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτούς. ἀμφοτέρω γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι οὐχὶ τὸ θυμοῦσθαι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον, ὥσπερ ἀνδρωπικώτερον, οὕτως καὶ ἀμφοτερικώτερον· καὶ ἰσχύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τούτῳ μέτεστιν, οὐχὶ τῷ ἀγανακτοῦντι καὶ δυσχερεστοῦντι. ὅσω γὰρ ἀπαθείᾳ τοῦτο οἰκειότερον, τοσούτῳ καὶ δυνάμει. ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενούς· οὕτως καὶ ἡ ὀργή. ἀμφοτέροι γὰρ τέτρωνται, καὶ ἐνδεδωκασιν.

Εἰ δὲ βούλει, καὶ δέκατον παρὰ τοῦ μυυσηγέτου δῶρον λάβε· ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἀμαρτάνειν τοὺς Φαύλους μακρόν. ἀδυνάτου γὰρ ἐφίεται· τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι τοιούτους, ἀξιοῦν δὲ μὴ εἰς σὲ ἀμαρτάνειν, ἄγνωμον καὶ τυραννικόν.

ΙΘ'. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τοῦ ἡγεμονικοῦ παραφυλακτέον διηγεκῶς, καὶ ἐπειδὴν Φωράσης, ἀπαλειπτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ' ἐκάστου οὕτως· τοῦτο τὸ φάντασμα οὐκ ἀναγκαῖον· τοῦτο λυτικὸν κοινωνίας· τοῦτο οὐκ ἀπὸ σαυτοῦ μέλ-

ὡς πρὸς μόνον, quod aptius videtur. Casaub., teste Gat., legendum putabat: αἰ τοι, cui Gat. accedit. — Vereor tamen, ne h. l. alterum membrum desit, incipiens ἢ κ. τ. λ. — Reisk. ἢ καὶ ἐάν, quod non intelligo.

καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας κ. τ. λ.] Xyl. I. — καὶ ἀνδρείας.

ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθε-

νοῦς] Vatic. A. — ἀσθενεῖ, haud male. Tum enim subintelligendum est ex praecedentibus οἰκεῖον.

καὶ ἐνδεδωκασιν] Vatic. A. corrupte: καὶ οὐ δεδωκασιν.

ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἀμαρτάνειν κ. τ. λ.] Vat. A. ὅτι μὴ ἀξιοῦν, omisso τὸ, quod praestit. Gat. conjecit: ὅτι τὰ ἀξιοῦν μὴ ἀμαρτάνειν. —

συνγ-

Horum novem capitum memento, quasi dona ea a Musis accepisses, et incipe tandem homo esse, dum vivis. Tam vero cavendum est, ne aduleris iis, quam ne irasca-
ris: utrumque enim a societate alienum et damnosum est: in promptu autem tibi sit, ira accedente, non iram esse viri, sed mansuetudinem, ut humaniorem, ita et viro dignio-
rem: huic robur et nervos et fortitudinem inesse, non ei, qui indignatur et offenditur: quanto enim propinquior haec est perturbationum animi vacuitati, tanto et potentiae pro-
pior est: quemadmodum autem tristitia, ita et ira infirmi est: uterque enim vulneratus succubuit.

Quod si lubet, etiam decimum ab Musarum praefide donum accipe: insani esse, velle, ne pravi homines pec-
cent: esse enim hoc adpetere, quod fieri non possit: ut adversus alios tales sint, concedere, modo ne in te pec-
cent, iniquum esse et tyrannicum.

19. Quatuor potissimum mentis aberrationes cavendae, et ubi deprehensae forent, mox inhibendae sunt eo, quod de singulis ita tecum loqueris: haec opinio non est necessa-
ria: hoc societatis vinculum dissolvit, hoc non ex te dictu-
rus

συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι κ. τ. λ.] *Vatic. A.* — ἄλλους — perperam.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 17. Cas. 17.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*

Τέσσαρας μάλιστα ταυροπάς] *Vat.* 2. — προτροπας.

καὶ ἐπειδὴν Φωράσης, ἀπαλειπτέον] *Guelf.* perperam — Φράσης. — *Lugd.* operarum errore ἀπαληπτέον, ex qua et invito Edit. in *Cas.* migravit. — Caeterum *Cas.* ἀποληπτέον praestare puta-
bat. — *Menag.* ad h. l.: „f. ἀπολειπτέον.“ — Voluit, opi-
nor, ἀπαλειπτέον: usus enim videtur Ed. *Lugdun.* aut *Cas.*

μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν ἐν τοῖς ἀποποτάτοις νόμιζε. τέταρτον δέ ἐστί, καθ' ὃ σεαυτῷ ὀνειδίεις, ὅτι τοῦτο ἡττωμένου ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομένου τοῦ ἐν σοὶ θειοτέρου μέρους τῇ ἀτιμωτέρᾳ καὶ θνητῇ μοίρᾳ τῇ τοῦ σώματος, καὶ ταῖς τούτου παχείαις ἡδοναῖς.

κ'. Τὸ μὲν πνευμάτιόν σου, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν ὅσον ἐγκέκρηται, καὶ τοι φύσει ἀνωφερῇ ὄντα, ὅμως πειθόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ συγκρίματος. καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν, καὶ τὸ ὑγρὸν, καὶ τοι κατωφερῇ ὄντα, ὅμως ἐγήγερται καὶ ἔστηκε τὴν οὐχ ἑαυτῶν φυσικὴν στάσιν. οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακούει τοῖς ὅλοις, ἐπειδὴν που καταταχθῇ σὺν βίᾳ, μένοντα, μέχρις ἂν ἐκείθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημῆνῃ. οὐ δεινὸν οὖν μόνον τὸ νοερόν σου μέρος ἀπειθὲς εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ; καὶ τοι οὐδὲν γε βίαιον τούτῳ ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ μόνον, κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· οὐ μὲν τοι ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. ἢ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα καὶ τὰ ἀκολαστήματα, καὶ τὰς ὀργὰς, καὶ τὰς λύπας, καὶ τοὺς φόβους κινήσεις, οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἀφιστα-

τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ λέγειν κ. τ. λ.] *μη perperam abest a Vatican. 2. 3. 4., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris. Guelf. ἐφ' ἑαυτοῦ.*

καθ' ὃ σεαυτῷ ὀνειδίεις κ. τ. λ.] *Gat. malebat: συνειδήσεις.*

ὅτι τοῦτο ἡττωμένου κ. τ. λ.] *Paris. perperam: τοῦτε.*

τῇ τοῦ σώματος] *τῇ abest a Med. 1. 2. 3. et Paris. vitiose.*

καὶ ταῖς τούτου παχείαις ἡδοναῖς] *Vatic. A. omnesque Codd., qui Excerpta servant, corrupte: — παχείας (Guelf. παχίαις) ἰδέαις. —*

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 18. Caf. 18.)

Τὸ μὲν, πνευμάτιόν σου] *Vatic. A. ὁ μὲν. — Verum jam passim monui literas initiales saepissime ab hoc Cod. abesse.*

καί

rus es: non autem a te dicere, absurdissimum habeto: quantum est, in quo tibi ipse exprobras, proficisci hoc ab devicta parte tui diviniore atque succumbente parti viliori et mortali et crassis ejusdem voluptatibus.

20. Aërium omne et igneum, quod tibi commissum est, quamvis natura sursum fertur, tamen Universi ordini et dispositioni obediens illic in massa commixta detinetur. Quidquid porro in te terreum et humidum est, quamquam deorsum fertur, simul tamen adtollitur et locum tuetur sibi non proprium. Sic itaque et elementa Universo obtemperant, et postquam alicubi per vim collocata sunt, ibi permanent, donec iterum dissolutionis signum datur. Nonne igitur turpissimum est, solam rationem tuam esse immorigeram, et locum suum indignum ferre? quamquam revera nihil ei violentum imponitur, sed ea tantum, quae ejus naturae conveniunt, neque tamen sustinet, sed in contrariam fertur partem: motus enim ad injurias, voluptatum blanditias, iram, dolores et metus nihil aliud est, quam

καί τοι κατωφερῇ ὄν-
τα] *Argent.* vitiose: καὶ τὰ
κ. τ. λ.

οὕτως ἄρα καὶ τὰ στοι-
χεῖα κ. τ. λ.] Pro ὅλοις *Va-*
tic. A. perperam ἅλλοις. —
καταχθῆ est lectio *Cod. Va-*
tic. A., et *Edd. Glasg., Woll.,*
Mori et De Joly. — *Xyl. I.,*
Lugd., Cas. et Oxon. κατατα-
χθῆ, et *Arg.* κατατάχθῃ. *Gat.*
κατα — omissa seq. syllaba. —
Gat., Stanh. καταχθῆ. — *Va-*

tic. A. denique σὺν βίῳ legit,
at praestat vulgaris: σὺν βίᾳ.

ἀλλὰ μόνα, κατὰ φύ-
σιν κ. τ. λ.] Legendum haud
dubie cum *Cas.* et *Gat.*: ἀλλὰ
μόνα, ἃ κ. φ., nisi malis cum
Gat. ἀλλ' ἃ μόνα κ. φ. — *Mi-*
nus placet *Menag.*: ἀλλὰ μόνα
τὰ κ. φ.

καὶ τὰς ὀργὰς καὶ τὰς
λύπας] Verba καὶ τὰς ὀργὰς
quae ceterae *Edd.* ignorant,
praeter *De-Jol.*, ex *Vat. A.*
recepi.

περὶ

σταμένου τῆς φύσεως. καὶ ὅταν δέ τινι τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει τὸ ἡγεμονικόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτοῦ χώραν. πρὸς ἰσότητα γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσκευάσται, οὐχ ἥττον ἢ πρὸς δικαιοσύνην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἵδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων.

κα'. Ὡς μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν αἰεὶ τοῦ βίου σκοπός, οὗτος εἰς καὶ ὁ αὐτός δι' ὅλου τοῦ βίου εἶναι οὐ δύναται. οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον, εἰ μὴ ἀρκεῖνο προσθῆς, ὅποιον εἶναι δεῖ τοῦτον τὸν σκοπόν. ὥσπερ γὰρ οὐχ ἡ πάντων τῶν ὁποσοῦν τοῖς πλείοσι δοκούντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστίν, ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδ' ἐτινων, τούτέστι τῶν κοινῶν· οὕτω καὶ τὸν σκοπὸν δεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὑποστήσασθαι. ὁ γὰρ εἰς τοῦτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τοῦτο αἰεὶ ὁ αὐτός ἔσται.

κβ'. Τὸν μὲν τὸν ὀρεῖνόν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τούτου καὶ διασώβησιν.

κγ'. Σω-

πρὸς ἰσότητα καὶ θεο-
σέβειαν κατεσκευάσται.]
Haec verba a *Vat. A.* absunt.
Pro ἰσότητα *Casaub.* malebat:
ὁσιότητα, quod et mihi prae-
ferendum videtur.

μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα
τῶν δικαιοπραγημάτων.]
Vat. A. μᾶλλον δὲ πρεσβυ-
τάτων δικαιοπραγμά-
των. — Paullo ante *Menag.*
malebat pro ἐν εἵδει — εἶδη
n. n.

*Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 19.
Caj. 19.)*

Hanc Sectionem servarunt
*Vat. 3. 4. 5., Med.-Flor. 1. 2.
3. 4., Paris. et Guelf.*

Ὡς μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτός
ἐστὶν αἰεὶ κ. τ. λ.] ὧς in *Va-
tic. A.* non comparet, ut et
alibi literas initiales in ea de-
siderari observavimus. — Pro
ἐστὶν *Paris.* ἐστὶ, idemque τὸ
αἰεὶ ignorat.

οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρη-
μένον.] δὲ post ἀρκεῖ ex *Va-
tic.*

quam a natura defectio: quin et mens, quoties aliquid eorum, quae accidunt, aegre fert, stationem suam deserit: ad aequanimitatem enim et pietatem condita est non minus, quam ad iustitiam: nam et haec inter ea sunt, quae ad societatem tuendam faciunt, immo actionibus iustis antiquiora.

21. Cui non unus idemque vitae finis est, hic unus idemque per totam vitam esse non potest: non autem sufficiet, quod dictum est, nisi et hoc addiderit, qualis hic finis esse debeat: quemadmodum enim non eadem est opinio de iis, quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, sed de certis quibusdam, communibus nempe; ita et scopus nobis is proponendus, qui societati communi et civitati adcommodatus est: ad hunc enim qui omnia consilia sua direxerit, is actiones sibi similes praestabit, et hoc modo semper unus idemque erit.

22. Murem montanum et domesticum et huius pavorem et trepidationem.

23. So-

tic. 3. 4., Med. 1. 2. 3., Paris. et Guelf. recepi; quod et tacite fecerat De Joly.

τοῖς πλείοσι δοκοῦντων] τοῖς, quod reliquae Edd. ignorant, praeeunte De Joly, ex Vat. 3. 4. 5., Med. 1. 3. 4. et Paris. recipiendum putavi. οἱ πλείονες nostro sunt, qui Platoni et Arriano οἱ πολλοί.

ἀλλ' ἢ τῶν τοιῶνδ' ἐτινων] Vat. A. ἀλλ' ἢ τῶν τοιῶντων δὲ τινῶν.

Marc. Anton.

οὕτω καὶ κ. τ. λ.] Xyl., Argent., Lugd., Caf. et Oxon. οὕτως. Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. οὕτω.

καὶ πολιτικὸν κ. τ. λ.] Vatic. A. καὶ τὸν πολιτικόν, ὑποστήσασθαι recepi ex Med. 1. 2. 3., Paris. et Guelf. — Reliquae Edd. omnes: ὑποστήσασθαι.

ἀπευθύνων] Xyl. 1. operarum errore: ἀπευθύνων.

Sectio 22. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 20. p.)

Dd

Ad

κγ'. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, λαμίας ἐκάλει, [παιδίων δείματα].

κδ'. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σκιά τὰ βάρη ἐτίθεσαν. αὐτοὶ δὲ οὗ ἔτυχεν ἐκασθεύοντο.

κε'. Τῷ Περδίκκῃ ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτὸν, ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπόλωμαι, τουτέστι, μὴ εὖ παθῶν οὐ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κς'. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι, παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομνησκέσθαι τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

κζ'. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἔωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφορᾶν, ἵν' ὑπομνησκώμεθα τῶν αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανούντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. οὐδὲν γὰρ στροφάλυμμα ἄστρου.

κη'. Οἷος ὁ Σωκράτης τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε ἡ Ξανθίππη λαβοῦσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ ἃ εἶπεν ὁ Σω-

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 20. p.)

Σωκράτης καὶ κ. τ. λ.] καὶ tollendum putabat Reisk. n. n. Verba autem παιδίων δείματα, pro quibus perperam scriptum est in *Vatic. A.* παιδίων δῆγματα, uncis inclusi, quippe quae e glossematē orta videntur et jam Moro suspecta erant.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Caf. 21.)

οὗ ἔτυχεν] *Vat. A.* corrupte: οὗ ἔτυχεν.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 21. Caf. 22.)

Τῷ Περδίκκῃ ὁ Σωκρ.] Fortasse emendandum est: Τῷ Περδίκκου, sc. υἱῷ. Saltem alii Scriptores idem fere de Archelao, Perdiccae filio, narrant, ut *Aristotel. Rhetor. II, c. 23., Xenoph., Laërt. et Seneca de Benef. V, c. 6.* — *Reisk.* malebat: Τὸν Περδίκκην ὁ Σωκρ. παρῆσειτο, μὴ κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. Caf. 23.)

Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμ-

23. Socrates etiam vulgi decreta Lamias appellabat, [i. e. puerulorum terribilamenta].

24. Lacedaemonii peregrinis sub umbram sedem assignabant in spectaculis: ipsi, ubi res ferebat, confidebant.

25. Socrates, quum apud Perdiccam se defenderet, quod non ad coenam venisset, *ne pessimo*, inquit, *interitu peream: hoc est, ne gratiam in me collatam referre non possim.*

26. In Ephesiorum literis praeceptum erat, ut semper alicujus ex antiquis, qui virtutem coluerint, reminisceremur.

27. Pythagoraei mane coelum suspicere jubent, ut eorum recordemur, quae eundem perpetuo cursum tenent eodemque modo opus suum peragunt: item ordinis, puritatis et simplicitatis nudae: astro enim nullum est velamentum.

28. Qualis erat Socrates, pelle succinctus, quum Xanthippe veste ejus sumta foras se proripuisset, et quid

Dd 2

fami-

γράφμασι] Ἐφεσίων depravatam videtur; idem tamen et *Vat. A.* exhibet. *Gataker.* malebat: τῶν Ἐπικούρειων aut τοῦ Ἐπικούρου, coll. *Senec. Ep. 11.* — Fortasse τοῦ Ἐφεσίου, i. e. Ἡρακλείτου, legendum est. Quidquid sit, mendum ex Compendio scribendi ortum videtur.

τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.] *Vatic. A.* vitiose: τῶν παλαιῶν τινὲς ἀρετῇ χρησαμένων.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. Caf. 24.)

Οἱ Πυθαγόρειοι κ. τ. λ.] *Reisk.* post Πυθαγ. addi malebat: ἐκέλευον. Sed hoc aut simile quid commode subiungi potest.

τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ] κατὰ temere cum *Glasg.* omitunt *Woll., Mor. et De-Jol.*

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 25. Caf. 25.)

ὅτε ἡ Ξανθίππη] *Vat. A.* perperam ὅτι ἡ Ξανθίππη.

οὕτως

ὁ Σωκράτης τοῖς ἐταίροις αἰδεσθεῖσι καὶ ἀναχωρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον οὕτως ἐσταλμένον.

κθ'. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν, οὐ πρότερον ἄρξεις, πρὶν ἀρχθῆς. τοῦτο πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ'. Δοῦλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγου.

λα'. - - - Ἐμὸν δ' ἐγέλασσε Φίλον κῆρ.

λβ'. Μέμψονται δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι.

λγ'. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαυνομένου· τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν, ὅτε οὐκ ἔτι δίδεται.

λδ'. Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι, αὔριον ἴσως ἀποθανῆ. δύςφημα ταῦτα. οὐδὲν δύςφημον, ἔφη, Φυσικοῦ τινος ἔργου σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχους θερισθῆναι δύςφημον.

λε'. Ὀμφαξ, σταφυλὴ, σταφίς, πάντα μεταβολαί, οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λς'. Λη-

οὕτως ἐσταλμένον] Depravate: — ἐσταλμένων *Vat. A.*

Sectio 29. (ap. Lugd. 26. p. Cas. 26. p.)

Sectio 30. (ap. Lugd. 26. p. Cas. 26. p.)

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 26. p. Cas. 26. p.)

Ἐμὸν κ. τ. λ.] *Erat, qui mallet: ἐμοί. At vulgare etiam apud Homerum. Caeterum mihi hic versus post eum, qui sequitur, collocandus videtur, ut sensus commodus existat.*

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 26. p. Cas. 26. p.)

Μέμψονται δ' ἀρετὴν κ. τ. λ.] *Apud Hesiodum δ' ἄρα*

τοὺς legitur, sc. τοκῆας. Sed ab *Antonino* ipso paullulum immutatum videtur.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 27. Cas. 27.)

τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν κ. τ. λ.] *Xyl. I., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. — ὁ τὸ παιδίον ζ. —*

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 28. 29. p. Cas. 27. p.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt quoque *Vat. 2., 4. 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

δεῖν ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος] Sic edidi secutus *Ed. De Joly.* Eandem lectionem exhibent *Vat. A. 2. 4. 5., Paris.*

familiaribus suis dixit, pudore suffusus atque recedentibus, quum illum viderent sic indutum!

29. Nunquam scribendi et legendi praecepta dabis, nisi prius ipse didiceris: id multo magis in vita [observandum].

30. *Quum liber haud sis, jus loquendi non habes.*

31. - - - *at cor carum mihi risit.*

32. *Virtuti gravibus facient convicia verbis.*

33. Ficum hieme quaerere infani est: talis et is, qui liberos optat, quando non amplius conceditur.

34. Filiolum deosculanti praecipiebat Epictetus, secum dicere: *cras fortasse morietur.* At hoc mali ominis. Nihil mali ominis est, inquit, quod opus naturae indicat: alioquin et mali ominis esset hoc: spicas demeti.

35. Uva acerba, matura, passa. Haec omnia rei sunt mutationes non in nihilum, sed in id, quod nunc non est.

Dd 3

36. Vo-

rif., *Guelf.* et *Med.* 1. 2. 3. *Med.* 4. autem: δεῖ, ἔλεγεν ὁ Ἐπ. — In Editionibus reliquis: Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον, ἔλεγ. ὁ Ἐπ. absque δεῖν legitur. — Hinc *Menag.* malebat: ἐκέλευον.

δύςφημα ταῦτα] *Upton.* ad *Arrian.* Dissert. Epict. III, 24, 88. malebat: ἀλλὰ δύςφημα ἔστι ταῦτα, qua tamen emendatione non opus videtur.

Φυσικοῦ τινος ἔργου κ. τ. λ.] *Vat. A.* 2. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*: ἀλλὰ φυσικοῦ κ. τ. λ. haud male. — ἔφη, quod praecedit, *Moro* tollendum videbatur. *Ve-*reor, ne temere. φησὶ non-

nunquam et apud *Arrianum* ponitur, ut referendum sit ad Epictetum. vid. *Schweighaeuf.*, V. Cl., Index ad *Arrian.*

ἢ καὶ τὸ τοῦς στάχνας — δύςφημον;] *Schweighaeuf.* ad *Arriani* l. l. obsequutus punctum interrogandi post δύςφημον collocavi. — Caeterum articulum τοῦς ante στάχνας, quem omnes Codd. et vet. Edd. agnoscunt, *Gat.* et reliquae Edd. omiserunt. — Artic. τὸ perperam abest a *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.*

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. p. *Caf.* 27. p.)

Ὁμ φάξ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὁφάξ (*sic*).

Ad

λς'. Ληστής προαιρέσεως οὐ γίνεται, τὸ τοῦ Ἐπικτήτου.

λς'. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὐρεῖν. καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαίρέσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν. καὶ ὀρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῶν χρῆσθαι.

λγ'. Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ αἰών, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι, ἢ μή.

λδ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίνων λογικῶν; ὑγιῶν ἢ φαύλων; ὑγιῶν. τί οὖν οὐ ζητεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 29. p. 30. p. Cas. 28. p.)

Ληστής προαιρέσεως κ. τ. λ.] *Vat. A.* ηστής προαιρ., omiffa, ut passim, litera initiali.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 30. p. 31. p. Cas. 28. p.)

Τέχνην δὲ — εὐρεῖν.] *Reisk* ad h. l.: „Τέχνην an τέχνην legas, perinde est: at pro εὐρεῖν legendum esse εὐροεῖν, nullus dubito.” — *Acquie-*

36. Voluntatis latro nullus est, inquit Epictetus.

37. Artem vero ad sensum praebendi inveniendam monebat: et in loco de Impetu cautionem servandam, ut sit cum exceptione, ut sit sociabilis et rei cujusque dignitatem sequatur: et adpetitu quidem prorsus abstinendum esse; aversatione vero adversus nihil eorum utendum esse, quae non sint in nostra potestate.

38. Non est itaque, inquit, de re vulgari certamen, sed de eo, utrum insaniamus, nec ne.

39. Socrates, quid vultis? inquit; utrum animas habere eorum, qui ratione praediti sunt, an eorum, qui ratione carent? Eorum, qui ratione sunt praediti. Quorumnam rationalium, sanorum, an pravorum? Sanorum. Quare ergo non quaeritis? Quoniam habemus. Quid igitur pugnat et contenditis?

quievit tamen et *Schweigh.*, εἰ μὴ, secutus auctoritatem qui h. l. in *Fragm. Arriani* *Vatic. A.*

collegit, in lectione vulgari.

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 31. p.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 31. p.

Caf. 28. p.)

Caf. 28. p.)

τὶ οὐκ οὐ ζῆτ.] Sic recte

μαίνεσθαι, ἢ μὴ.] Sic *Xyl. i.* At in *Arg.* ceterisque

perperam omissum est οὐ

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ β'.

α'. Πάντα ἐκεῖνα ἐφ' ᾧ διὰ περιόδου εὐχῇ ἔλθειν, ἥδη ἔχειν δύνασαι, εἰ μὴ σαυτῷ φθονῆς. τοῦτο δέ ἐστιν, εἰάν πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μὲν, ἵνα Φιλῆς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ Φύσις ἔφερε, καὶ σε τοῦτ'· δικαιοσύνην δέ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τὰληθῆ, καὶ πράσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίσῃ δέ σε, μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν αἴσθησις τοῦ περιτετραμμένου σοι σαρκιδίου. ὄψεται γὰρ τὸ πάσχον. εἰάν οὖν ὅτε δήποτε πρὸς ἐξόδῳ γένη, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονικόν σου καὶ τὸ ἐν σοὶ θεῖον τιμήσῃς, καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν φοβηθῇς, ἀλλὰ τότε μηδέποτε ἄρξασθαι κατὰ Φύσιν ζῆν· ἔσῃ ἄνθρωπος ἄξιος τοῦ γενήσκειντος κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος ὢν τῆς πατρίδος, καὶ θαν- μάζων

Ad Librum XII.

Μάρκ. Ἀντ. — βιβλ. β'.] Inscriptio hujus libri, ut et caeterorum, non legitur in Vatic. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

εἰάν πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς] *Vat. A.* εἰάν τι παρελθὸν καταλίπῃς, omisso

πᾶν, quod sane ex εἰάν ortum videri potest; τὸ autem ante παρελθὸν retinendum, nec cum τι, quod *Vat. A.* exhibet, commutandum.

αἴσθησις τοῦ περιτετραμμένου κ. τ. λ.] *Ed. Casaub.* — τοῦ περιτετραμμένου, operarum, ni fallor, errore. — *Gat.*, si, quis malit, non im-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DECIMUS SECUNDUS.

x. **O**mnia ista, quae per ambages adsequi cupis, jam nunc consequi potes, nisi tibi ipse invides; hoc est, si omisso eo, quod praeteriit, eoque, quod erit, providentiae commisso, id duntaxat, quod praesens est, ad sanctitatem et justitiam dirigis: ad sanctitatem, ut diligas ea, quae fato tibi destinantur: tibi enim hoc tulit natura et te huic; ad justitiam autem, ut libere et sine ambagibus veritatem loquaris atque secundum legem et pro cujusque rei dignitate agas. Non autem te impediat neque alterius vitiositas, neque opinio, neque vox, neque adeo sensus circumdatae tibi carunculae: viderit enim, quod patitur. Si igitur quum in exitu futurus sis, caeteris omnibus missis, mentem duntaxat tuam, et divinam, quae in te inest, particulam aestimaveris, neque hoc metueris, ne vivere aliquando desinas, sed ne quando vivere secundum naturam

D d 5

non

improbat: τοῦ περιτετραμμένου —

ἐὰν οὖν ὅτε δὴ ποτε πρὸς ἐξόδῳ γένη, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν] *Vat. A.* vitiose: ἐὰν οὖν δὴ ποτε πρὸς ἐξόδῳ γένη, τ' ἂν τὰ ἄλλα καταλιπὼν κ. τ. λ. Possit tamen aliquis suspicari, librarium voluisse: καὶ τὰ ἄλλα.

καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν Φοβηθῆς] *Exspectaveram cum Gatak.:* καὶ μὴ τὸ παύσεσθαι ποτε, et deinde cum *Moro:* τοῦ ζῆν; at nihil variant libri. *Menag.* εἰ καὶ τὸ ζῆν παύσεσθαι ποτε μὴ Φοβηθῆς emendandum putabat.

Ad

μάζων ὡς ἀπροςδόκητα τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμάμενος ἐκ τοῦδε καὶ τοῦδε.

β. Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικά, γυμνά, τῶν ὑλικῶν ἀγγείων καὶ Φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὄρα. μόνῳ γὰρ τῷ ἑαυτοῦ νοερῷ μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ ἑαυτοῦ εἰς ταῦτα ἐρρύηκόντων καὶ ἀπωχευμένων. εἰ δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσης ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπασμὸν σεαυτοῦ περαιρήσεις. ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κρεάδια ὄρων, ἥπου γε ἐσθῆτα, καὶ οἰκίαν, καὶ δόξαν καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ σκηνὴν θεώμενος, ἀσχολήσεται.

γ. Τρία ἐστὶν ἐξ ὧν συνέστηκας, σωματίον, πνευματίον, νοῦς. τούτων τᾶλλα μέχρι τοῦ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σὰ ἐστὶ· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. ὃ εἰάν χωρίσης ἀπὸ
σεαυ-

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4. et Paris.*

μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ ἑαυτοῦ κ. τ. λ.] *Vat. 2. 4., Med. 1. 2. 3. 4. et Paris.* μόνων ignorant.

εἰ δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσης ποιεῖν] εἰάν καὶ, omisso δὲ, habent *Vat. 2. 3. 5., Med. 1. 2. 4.* — At post ἐθίσης σεαυτὸν addunt *Vatic. 3. 4. 5., Med. 1. 2. 4. et Paris.* quod fortasse sit, qui praeferat; nolui tamen in textum recipere, quum *Antoninus* re-

ciprocum post verbum ἐθίξεν omittere soleat.

ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα κ. τ. λ.] *Paris.* corrupte: ὁ γὰρ μὴ τὰ παρακείμενα. — *Menag.* putabat: ὁ γὰρ μὲν τὰ περικείμενα, et *Morus*: ὁ γὰρ τὰ περικείμενα, negativa omissa, esse emendandum: neutra tamen harum emendationum opus est.

ἥπου γε ἐσθῆτα κ. τ. λ.] ἥπου, circumflexa penultima, recte scriptum est in *Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.*, quod igitur restituendum putavi. ἥπου scilicet et ἥπου γε, praecedente negatione, significat multo minus, de qua

non incipias; homo eris mundo, qui te protulit, dignus, et defines in patria tua peregrinus esse, eaque, quae quoti- die fiunt, tanquam inopinata admirari, et ex hoc vel illo pendere.

2. Deus mentes omnes vasis hisce corporeis et cor- ticibus et fordibus denudatas intuetur. Solo enim intelle- ctu eas attingit a se ipso delibatas ac derivatas. Quod ipsum si tu quoque facere adsuveris, multæ temet molestia libe- rabis: qui enim carnem sibi circumdatam non respicit, mul- to minus in veste, gloria, domo, aut apparatu instructu- que reliquo contemplandis occupabitur.

3. Tria sunt, ex quibus constas, corpusculum, ani- mula, mens: horum priora, quatenus eorum cura tibi com- missa est, tua sunt; tertium vero proprie tuum. Si igitur a te,

qua hujus vocis vi conf. *Viger.* de Idiot. L. Gr. p. 412. ed. Zeun. et Zeunii notam p. 413. — In *Gat.* vero reliquisque scriptum est ἡπου, acuta penultima, quod quum pror- sus ferri non posset, *Gatak.* μήπον γε malebat: qua emen- datione autem non opus est, dummodo ἡπου γε legimus. — *Casaub.* in fine hujus periodi signum interrogandi posuit. At nec hoc opus est. Et ἡπου quidem in interrogatione usurpatur; dubito autem, an ἡπου γε.

καὶ σκηνην] Haec a *Med.* 1. 3. et *Parif.* absunt.

ἀσχολήσεται] In *Xyl.* 1.

videtur ἀσχολήσεται expref- sum esse operarum errore. Omnes Codd. scripti in ἀσχο- λήσεται cum Edd. caeteris consentiunt.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Caf. 3.)

σωμάτιον, πνευμάτιον, νοῦς] *Vat. A.* σωμάτιον, πνευ- μάτιον, νοῦς

ὁ εἰς χωρίσσης] Expecta- veram aut cum *Gat.* διὸ εἰς κ. τ. λ., aut cum *Reiskio*: Ὅταν χωρίσσης κ. τ. λ. At nihil va- riant Edd., nisi quod *Ed. Caf.* εἰς οὖν exhibet, sed sine librorum auctoritate; eam se- quitur *Oxon.*

ὁ σα

σεαυτοῦ, τουτέστιν, ἀπὸ τῆς εἰς διακρίσεως, ὅσα ἄλλα ποι-
οῦσιν, ἢ λέγουσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας ἢ εἶπας, καὶ ὅσα
ὡς μέλλοντα ταράσσει, καὶ ὅσα τοῦ περικειμένου σοι σω-
ματίου, ἢ τοῦ συμφύτου πνευματίου, ἀπροαίρετα πρόσεστιν,
καὶ ὅσα ἢ ἐξῶθεν περιρρέουσα δίνη ἐλίσσει, ὥστε τῶν συνει-
μαρμένων ἐξηρμένην καθαράν τὴν νοεράν δύναμιν ἀπόλυτον,
ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιοῦσαν τὰ δίκαια, καὶ θέλουσαν τὰ συμ-
βαίνοντα, καὶ λέγουσαν τὰ ληθῆ, ἐὰν χωρίσης, Φημί, τοῦ
ἡγεμονικοῦ τούτου τὰ προσηρητῆμένα ἐκ προσπαθείας, καὶ
τοῦ χρόνου τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρωχηκότα, ποιήσης τε
σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδόκληιος,

Σφαῖρος κυκλοτερὴς κοινῇ περιήθει γαίων.

μόνον τε ζῆν ἐκμελετήσης, ὁ ζῆς, τουτέστι, τὸ παρόν·
δυνήση τότε μέχρι τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον, ἀταράκτως
καὶ εὐγενῶς, καὶ ἴλεως τῷ σαυτοῦ δαίμονι διαβιῶναι.

δ'. Πολ-

ὅσα ἄλλα ποιοῦσιν, ἢ
λέγουσιν] Videtur cum Ga-
tak. legendum esse: ὅσα ἄλ-
λοι ποιοῦσιν etc. Nolui tamen
hoc invitis libris mutare.

καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα
ταράσσει.] Haud dubitavi
cum Cas. et Oxon. edere τα-
ράσσει, pro quo in ceteris
Edd. omnibus legitur ταράσ-
σεις. Hoc enim manifeste de-
pravatum est; quare et Gat.
ταράσσει σε malebat. Vat. A.
tamen vulgato corruptius: τα-
ράσσειας.

ἐξηρμένην καθαράν τὴν
νοεράν κ. τ. λ.] Morus ad
h. l.: „An καθαράν interpre-
tamentum vocis ἐξηρμένην? „

ἀπόλυτον] Gat. malebat:
καὶ ἀπόλυτον.

τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου
τὰ προσηρητ.] Reisk. pro
τούτου malebat aut τοῦ σοῦ,
aut ταῦτα.

Σφαῖρος κυκλοτερὴς
κοινῇ περιήθει γαίων]
Vatic. A. Σφαῖρος κοινῇ περιή-
θει γαίων. Salmas. vero ad
Solinum p. 97. hunc in mo-
dum restituendum putabat
hunc verbum:

Σφαῖρος κυκλοτερὴς δίνη πε-
ριήγει γαίων.

Hinc Gataker.

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνη
περιήγει γαίων.

Ex

te, hoc est, a mente tua separaveris, quaecunque alii dicunt faciuntque, et quaecunque ipse aliquando dixeris et feceris, et quaecunque tamquam futura conturbant, et quaecunque vel circumdati corpusculi, vel hujus congenitae animalae, arbitrii tui non sunt, et quaecunque externa rerum vertigo volvit, ita ut vis illa intellectu praedita rebus a fato obvenientibus exempta, pura ac libera apud se ipsa vitam degat, iusta agens, probans, quae accidunt, et, quae vera sunt, loquens; si, inquam, a mente haec separaveris, quae ex communi cum corpore adfectione illi adhaerere solent, et temporis quidquid futurum vel praeteritum est; fecerisque te talem, qualis globus Empedoclis,

Orbis habens instar jugi vertigine gaudens,

illudque tantummodo, quod vivis, hoc est, praesens tempus, bene ut vivas, curaveris, poteris tandem, quod superest vitae, tranquillus, generosus genioque tuo propitius transigere.

4. Saepe

Ex *Casaub.* ad l. nostrum nota video jam Turnebum putavisse, reponendum esse τὸ δίνη. — *Achill. Statius* s. *Tatius* ad *Arat.* c. VI. sic hunc versum exhibet: Σφαῖρος κυκλοτερὴς μουνῇ περιήγει χαίρων. *Heerenius*, V. Cl., in *Stobaeo* I. p. 354. (ubi hic versus *Parmenidi*, non *Empedocli*, tribuitur) versum nostrum ita edidit:

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνη
περιήγει χαίρων.

At τὸ δίνη, quod recentiorum omnes fere probaverunt, displicuit *Bentleio*, qui in notis ad *Horat.* Serm. II, 7, v. 96. aut ζώνη, aut κώνη, trocho, tur-

bine, aut μορφῇ, aut simile quid sibi magis arridere significat. *Reisk.* malebat: κίνη. — At *Salmasianam* emendationem palmariam judicat C. F. *Heinrich*, V. D., in *Spicileg. Observatt.* in *Parmenidis* Fragmento, quod *Parti VIII.* Symbolarum ad histor. philosophiae insertum est, quae Editore *Füllebornio* prodeunt, ubi vid. pag. 199. — In tanto Virorum Doctorum dissensu arbitrium penes peritiores esto.

τόγε μέχει τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολειπόμενον] Ita *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.*, quod praeter ne-

δ'. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἕκαστος μᾶλλον πάντων Φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψιν ἐν ἐλάττωι λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. εἰ γοῦν τινὰ θεὸς ἐπιστάς, ἢ διδάσκαλος ἔμφρων, κελεύσῃ, μηδὲν κατ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει, οὐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν τοῦτο ὑπομενεῖ. οὕτω τοὺς πέλας μᾶλλον αἰδούμεθα, τί ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτούς.

ε'. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ Φιλανθρώπως διατάξαντες οἱ θεοί, τοῦτο μόνον παρεῖδον, τὸ ἐνίου τῶν ἀνθρώπων καὶ πάνυ χρηστούς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένων, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δι' ἔργων εἰσίων καὶ ἱερουργιῶν συνήθεις τῷ θεῷ γενομένους, ἐπειδὴν ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὖθις γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελεῖς ἀπεσθιέναι; Τοῦτο δὲ εἴπερ καὶ οὕτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἐτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἤνεγκεν
 ἄν

necessitatem in Gat. reliquisque in ὑπολιπόμενον immutatum est.

Ad Sect., 4. (ap. Lugd. 4. 5. Casf. 4.)

Initium hujus Sectionis: Πολλάκις usque ad ἢ τῶν ἄλλων, servatum est quoque in *Vat. 2. 3. 4. 5., Med.-Flor. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

μᾶλλον πάντων Φιλεῖ] πάντων a *Paris.* abest: *perperam.*

τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόλ.] Verba περὶ

αὐτοῦ *perperam* absunt ab omnibus *Codd.*, qui *Excerpta* tantum continent. At *Vat. A.* ea agnoscit.

ὑπόληψιν ἐν ἐλάττωι x. t. l.] *Vatic. 2.* *perperam:* ὑπόληψιν ἐλάττων.

ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει] *Menagio* γε vacare videbatur. *Reisk.* malebat: ὃ μὴ ἅμα γεγωνίσκων ἐξοίσει, quod non simul voce clara pro-palet. *Emendatio* satis ingeniola, qua tamen, si quid video, non opus est.

οὕτω

4. Saepenumero mirari soleo, quomodo fiat, ut quum sese prae ceteris diligit unusquisque, suam tamen de se opinionem minoris faciat, quam aliorum. Igitur si quis Deus adstans aut prudens praeceptor praeciperet cuiquam, ne quidquam cogitaret apt animo conciperet, quod non simulac conceperit, proferre posset, ne unum quidem diem id sustineret: adeo magis alios, quid de nobis sentiant, veremur, quam nos ipsos.

5. Quomodo fit, ut Dii, qui pulchre et cum singulari erga genus humanum amore omnia disposuerunt, hoc neglexerint, homines etiam illos, qui admodum probi sint, qui frequentissima quasi commercia cum Diis habuerint, atque per opera pia et sacra ministeria quam maxime familiares illis exstiterint, ubi semel defuncti sint, nusquam amplius reduci, sed prorsus exstingui? — Hoc si quidem sic se habet, pro certo scito, si aliter fieri debuisset, Deos aliter hoc instituturos fuisse: si enim iustum esset, fieri etiam posset;

οὕτω τοὺς πέλας κ.τ.λ.]
Vat. A. corrupte.
 ἢ ἐαυτούς.] *Vat. A. corrupte: ἢ ἐὰν τοὺς (sic).*

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 6. Caf. 5.)

Πῶς ποτε πάντα καλῶς κ.τ.λ.] *Vat. A. ὡς ποτε κ.τ.λ. corrupte.*

ἐπὶ πλειστον] *Ita Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.* Quod praeter necessitatem et sine Codd. auctoritate in *Gatak.* reliquisque in ἐπὶ πλειστον mutatum est.

μηκέτι αὐθι γίνεσθαι]
Vat. A. μηκέτι αὐθις γίνεσθαι.
 ὅτι, εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν αὐν.] *Cur ὡς illud a Gatakero, et Editoribus, qui eum sequenti sunt, parenthesi inclusum sit, nescio. Satis enim constat ὡς Adverbiis ἀληθῶς, ἑτέρως aliisque sic addi solere; de qua re cf. Viger. de Idiotism. L. Gr. p. 563. ed. II. Zeun. — Caeterum pro ἐποίησαν αὐν Menag. malebat ἐποίησε αὐν, ut ad τὸ θεῖον referatur: perperam, ni omnia me fallunt.*

ἂν αὐτὸ ἡ Φύσις. ἐκ δὲ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν, εἴπερ οὐχ οὕτως ἔχει, πιστούσθω σοι τὸ μὴ δεῖσθαι οὕτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τοῦτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν Θεόν. οὐκ ἂν δ' οὕτω διελεγόμεθα τοῖς Θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιοτάτοί εἰσιν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν τι περιεῖδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἡμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμήσει.

ζ'. Ἐθίζε καὶ ὅσα ἀπογνώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς οὔσα, τοῦ χαλινοῦ ἐρρώμενέστερον ἢ ἡ δεξιά κρατεῖ. τοῦτο γὰρ εἰδισται.

ζ'. Ὅποιον δεῖ καταληφθῆναι ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ σώματι καὶ ψυχῇ τὴν βραχύτητα τοῦ βίου, τὴν ἀχάνειαν τοῦ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀσθένειαν πάσης ὕλης.

η'. Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἐαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος· πῶς οὐδεὶς ὑπ' ἄλλου ἐμποδίζεται· ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρήσει, παγκρατιαστῇ, οὐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ὃ χρῆ-

ἐκ δὲ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν] *Vat. A.* corrupte: ἐκ δὲ τοῦ μὴ ὄντος ἔχειν.

τὸ μὴ δεῖσθαι οὕτω γίνεσθαι.] *Xyl. 1., Arg., Lugdun., Cas. et Oxon.* — οὕτως γίνεσθαι. — et sic deinde quoque: δ' οὕτως διελεγόμεθα, ubi

Reisk. pro διελεγόμεθα malebat ἐδικαιολογούμεθα.

εἰ δὲ τοῦτο] *Haec verba ignorat Vatic. A.*

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 7. Cas. 6.)

Ἐθίζε καὶ ὅσα ἀπογνώσκεις] *Vat.* εἰθίζε καὶ ὅσα ἀπογ.

posset; et si naturae consentaneum esset, natura hoc ferret: ex eo igitur, quod non ita se habet, si quidem non ita habet, compertum tibi habeas, non oportere ita fieri: vides enim te ipsum in hujus rei indagatione cum Deo de jure disceptare; cum Diis vero non ita ageremus, nisi optimi et iustissimi essent. Quod si ita est, nihil contra iustitiae ac rationis legem in mundi dispositione neglectum insuper habuerunt.

6. Illis etiam adfuesce, quae fieri posse desperas: nam et sinistra manus, quum ad alia opera per defuetudinem iners sit, frenum tamen, quam dextra, validius tenet: quoniam huic adfuea est.

7. Qualem tum corpore tum animo a morte comprehendere oporteat; brevitatem porro vitae, aevi praeteriti atque futuri immensitatem et materiae cujusvis imbecillitatem [considera].

8. Formas corticibus nudatas contemplare: quo referantur actiones: quid dolor, quid voluptas, quid mors, quid gloria; quis sibi ipsi molestiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur: omnia in opinione esse sita.

9. Similem esse oportet in decretorum usu pancratistae, non gladiatori: hic enim ense, quo utitur deposito, inter-

ἀπογ. Reisk. malebat: ἐθίζε (scil. σε) καὶ πρὸς ἕσα ἀπογ. n. n. vid. Index.

Ad Sect. 7. (ap. Lugd. 8. p. Cas. 7. p.)

τὴν ἀσθενείαν πάσης ὕλης] In Xyl. 1., Argent. et Lugd. vitiōse αἰσθίνειαν, editum est.

Marc. Anton.

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 8. p. Cas. 7. p.)

τίς ὁ ἐαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος] Gat.: „Forlan πῶς πᾶς τις vel ὅτι πᾶς τις: quia sequitur: πῶς οὐδεὶς ὑπ’ ἄλλου ἐμποδίζεται. At hac emendatione neutiquam opus est.

Et

Ad

χρῆται, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεῖ ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ.

ι. Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾶν, διακρίνουντα εἰς ὕλην, αἰτίον, ἀναφοράν.

ια'. Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος, μὴ ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ θεός.

ιβ'. Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἐκόντες ἢ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι· μήτε ἀνθρώπος· οὐδὲν γὰρ οὐχὶ ἄκοντες. ὥστε οὐδενὶ μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γελοῖος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὅτι οὖν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινόμενων;

ιδ'. Ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξκ, ἢ πρόνοια ἰλασίσιμος, ἢ Φυρμὸς εἰκαιότητος ἀπροστατήτος. εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις; εἰ δὲ πρόνοια ἐπι-

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 9. Caf. 8.)

ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεῖ ἔχει] *Vatic. A.* vitiose: ὁ δὲ τὴν χεῖραν αἰεῖ ἔχει.

ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ] *Menag.* emendabat: ἢ ὡς συστρέψαι. n. n.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10. p. Caf. 9. p.)

Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾶν] *Exspectabis aut cum Gat.* ποῖα αὐτὰ τὰ πράγματα, aut cum *Casaub. et Reisk.* Δεῖ αὐτὰ τὰ πράγμ. At *Vat. A.* in vulgarem consentit.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 10. p. Caf. 9. p.)

Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει]

Vatic. A. corrupte: τὸ ὕλην κ. τ. λ.

πᾶν ὃ ἂν νέμῃ] *Vatic. A.* πᾶν ὃ ἐὰν νέμῃ κ. τ. λ.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 11. Caf. 9. p. 10.)

Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον] *Vatic. A.* Τι ἐξῆς τῇ φύσει καὶ μήτε κ. τ. λ. — καὶ quidem ab hoc loco alienum est. At si quis Ti illud recipiendum putaverit, non magnopere cum eo contenderem, si modo post φύσει punctum interrogandi poneretur. Caeterum nescio, quid *Menag.* in animo habuerit, dum haec adnotabat: „forſan μήτε φύσει.“ *Reisk.* placebat: εἰ γίγνεται τὸ ἐξῆς τῇ

interficitur; ille vero manum semper praesto habet, nec alia re opus habet, quam ut manum contorqueat.

10. Sic res oportet intueri, divisione in materiam, formam et finem facta.

11. Quanta hominis est potentia, cui licet nihil aliud agere, quam quod Deus ipse comprobaturus sit et libenter accipere, quidquid Deus illi assignarit.

12. Quidquid naturae consentaneum est, de hoc nec Dii sunt accusandi: nihil enim vel sponte vel inviti peccant: nec homines: hi enim nihil sponte peccant: nullus ergo accusandus.

13. Quam ridiculus et peregrinus, qui quidquam eorum, quae in mundo fiunt, admiratur!

14. Aut necessitas fatalis, aut ordo non transgrediendus, aut providentia placabilis, aut confusio temeraria, sine summo aliquo rectore. Si igitur necessitas inviolabi-

E e 2

lis,

τῇ φύσει κ. τ. λ., aut τὸ ἐξῆς τῇ φύσει ἀπολαβόντι; neutra tamen emendatione opus esse videtur. *Cas.* τὸ ἐξῆς τῇ φύσει ad praecedentem Sectionem retulit; haud male.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 12.

Cas. 11.)

ὁ θανμάζων ὅτι οὖν] *Vatic. A.* ὁ θανμάζων καὶ ὅτι οὖν.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 13. p.

Cas. 12. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Flor. 2. 3. 4. et Paris.*

Ἡτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξις] Sic in *Ed. Cas. et Oxon.* In caeteris: ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη ἀπαράβατος τάξις, quae

quidem lectio defendi potest, si dicamus, verba ἀπαράβατος τάξις esse *appositionem* τῶν ἀνάγκη εἰμαρμένη. — At καὶ illud ante ἀπαράβατος addunt *Vat. A. 2. 3. 4. 5., Med. 2. 3. et Paris.* Pro εἰμαρμένη legunt εἰμαρμένης *Vat. A. 2. 3., Med. 2. 3. 4. et Paris.* haud male. — Solus autem *Paris.* ἦτοι ἀνάγκη ἀνάγκη εἰμαρμ.

ἢ φερμὸς εἰκαιότητος ἀπροστ.] In *Xyl. 1.* perperam εἰκαιότητος et in *Lugdun.* ἀκιοότητος impressum est: — *Ed. Cas. et Oxon. καὶ ἀπροστάτητος.*

εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις;] Antea legebatur: εἰ μὲν ἀπαράβα-

ἐπιδεχομένη τὸ ἱλασκεισθαι, ἄξιον αὐτὸν ποιήσον τῆς ἐκ τοῦ
 θείου βοηθείας, εἰ δὲ θυρμὸς ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι
 ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινὰ νοῦν ἡγε-
 μονικόν. καὶν παραφέρῃ σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρ-
 κιδιον, τὸ πνευμάτιον, τᾶλλα τὸν γὰρ νοῦν οὐ παροίκει.

ιε'. Ἡ τὸ μὲν τοῦ λύχνου φῶς μέχρι σβεσθῆ, φαί-
 νει, καὶ τὴν αὐγὴν οὐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοι ἀλήθεια
 καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;

ισ'. Ἐπὶ τοῦ φαντασίαν παρασχόντος, ὅτι ἤμαρτε·
 τί δαὶ οἶδα, εἰ τοῦτο αἰμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἤμαρτεν, ὅτι
 κατέκρινεν αὐτὸς ἐκυτόν; καὶ οὕτως ὁμοιον τοῦτο τῷ κατα-
 δρύπτειν τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν φαῦλα
 αἰμαρτάνειν, ὁμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκὴν ὅπον ἐν τοῖς
 σύκοις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἱπ-
 πον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. τί γὰρ πάθῃ τὴν
 ἑξὶν ἔχων τοιαύτην; εἰ οὖν γοργὸς εἶ, ταύτην θεράπευσον.

ζ'. Εἰ

ἐξέβατος — Ego vero putavi
 οὖν ex *Vatic. A.* 2. 3. 4. 5.,
Med. 2. 3. 4. auctoritate in
 textum esse recipiendum. —
 τί ἀντιτείνεις habent
Xyl. 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et
Ox., idemque omnes *Codd.*;
 quod cur in *Gat.* reliquisque
 Editt. in τί ἀντιτείνης immuta-
 tum sit, me ignorare profi-
 teor.

ἄξιον αὐτὸν ποιήσον] *Vat. A.* ἄξιον σεαυτὸν π. *Vat.*
tic. A., *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.*

τοιούτῳ τῷ κλύδωνι]

Articulum τῷ ignorat *Parif.*
 perperam.

ἔχεις ἐν σαυτῷ] *Vat. A.*
 corrupte: ἔχειν σεαυτῷ. —
 Mox vero pro τινὰ νοῦν *Parif.*
 νοῦν τινὰ.

καὶν παραφέρῃ σε] Sic
 edidi omnium primus pro
 vulgari: καὶν περιφέρῃ σε, au-
 ctoritatem *Vat. A.* 3., *Med.* 3.
 et 4. secutus. *Vat.* 2. corrupte:
 καὶν παραφέρει σε. *Med.* 2.
 et *Parif.*: καὶν παραφέρει σε.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 13. p.
Caf. 12. p.)

Hanc Sectionem iidem, qui
 prae-

lis, cur reluctaris? si providentia, quae placari possit, auxilio divino dignum te praesta: si confusio, cui nullus praesit, contentus sis, te in tanto rerum fluctu mentem intra te rectricem habere: quod si te aestus ille corripuerit, carunculam, animulam aliaque abripiat! mentem enim non abripiet.

15. Aut an erit, ut lucernae lumen, donec exstinguatur, luceat, in te autem veritas et iustitia et temperantia ante tuum exstinctum exstinguantur?

16. Si quis opinionem tibi excitat, quasi peccavisset, tu tecum: Scisne certo, hoc esse peccatum? aut si peccavit, an se ipse peccati reum damnaverit? Hoc enim perinde est, ac si vultum suum dilacerasset. Qui autem non vult, improbum peccare, similis est ei, qui non vult, ficum in fructibus suis succum ferre, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque ejusmodi, quae sunt necessaria. Quid enim aliud facere poterat, qui sic adfectus erat? Si igitur acutus es et sollers, hunc habitum sana.

E e 3

17. Si

praecedentem, Codd. quoque servarunt.

Ἡ τὸ μὲν τοῦ] Voculam ἥ in initio hujus Sectionis Reisk. aut tollendam putabat, ut repetitam ex praecedenti ei in παροίσει, aut saltem cum τί; quare? commutandum.— Vereor, ne temere hoc conjecerit. Saltem omnes Codd. nostri eam voculam agnoscunt, nec inepta est et otiosa, si cum praecedenti Sectione hanc nostram, ut Cas., jungimus.

προαποσβήσεται;] Me-

dic. 3. προαποσβεθήσεται; Me-
dic. 4. corrupte προαποβήσεται;

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Cas. 13.)

ὅτι ἡμαρτε] Gat. emendabat: ἡμαρτέ τις, ut τις librario oculum in sequens τί intendenti exciderit.

ὅτι κατέκρινεν] Reisk. ὅτι κατέκρινεν, quamobrem etc. legendum putabat. n. n.

ὅτι ὁ μὴ θέλων κ. τ. λ.]
Vatic. A. τί ὁ μὴ θέλων τ. Φ.
ἀμαρτάνειν; haud male.

Ad

ιβ'. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξης· εἰ μὴ ἀληθές ἐστι, μὴ εἴπῃς. ἢ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὀρᾶν.

ιγ'. Τί ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τὴν Φαντασίαν σοι ποιοῦν; καὶ ἀναπτύσσειν διαιροῦντα, εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὕλικόν, εἰς τὴν ἀναφοράν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς οὗ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

ιδ'. Αἴσθου ποτὲ, ὅτι κρεῖττόν τι καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθη ποιούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπαστούντων σε. τί μου νῦν ἐστὶν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;

κ'. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῇ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. δεύτερον, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα'. Ὅτι μετ' οὐ πολὺ, οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ, οὐδὲ τούτων τι ἂν νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων τις τῶν νῦν βιούντων.
ἀπαν-

Ad Sect. 17. et 18. (ap. Lugdun. 15. p. Casf. 14. p.)
ἢ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὀρᾶν.

Τί ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο κ. τ. λ.] In omnibus Editionibus superioribus verba ἔστω, εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ ὀρᾶν conjunguntur. Casf. autem post verbum ἔστω, et Gat. post πᾶν, punctum majus collocandum putarunt, diversam uterque interpretandi rationem secutus. Ille enim vertit: *Mentis impetus tui juris esto*, tanquam legisset: ἢ ὁρμή σου ἀβίαστος ἔστω. Gatakerus autem locum sic restituendum esse pu-

tabat: „ἢ γὰρ ὁρμή σου εἰς τὰ δε (sc. τὸ καθήκον καὶ τὸ ἀληθές) πάντῃ: *ad ista enim duo intentio tua tendat*; ita ut sequens Sectio a verbis ἀεὶ ὀρᾶν incipiat. — Nec tamen aliam conjecturam respuit Gatak., putat enim posse legi: ἢ ὁρμή σου ἀβίαστος εἰς τὸ πᾶν. coll. X, 33. Uptonus vero in Notis ad Arrian. Diss. Epict. I, 12, 26. eam hujus loci distinctionem commendaverat, quam nos recipere eo minus dubitavimus, quod Cod. Vat. A. verba εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὀρᾶν sine interpungendi signo

17. Si non convenit, ne agas; si non verum est, ne dicas. Eo te tuus impetus ferat, ut in omnibus Totum illud [cujus pars es] respicias.

18. Quid sit, quod hanc opinionem tibi excitet, [contemplare,] et diligenter explica, id ipsum in causam dividendo et materiam et finem et tempus, intra quod desitutum est.

19. Sentias tandem aliquando, esse aliquid in te praestantius et divinius, quam ea, quae adfectus excitant atque omnino tanquam fidiculis huc illuc te trahunt. Quae mihi nunc mens est? num metus? num suspicio? num libido? num aliud quid ejusmodi?

20. Primum ne quid temere aut absque certo aliquo fine: deinde, ut non alio, quam ad societatis finem referatur.

21. Brevi nec ipse ullus usquam eris, nec quidquam eorum, quae vides, nec eorum, qui nunc vivunt, quia-

E e 4

quam:

signo conjungit. Ne tamen *νοία*]. Malim enim *Reiskio*: quid dissimulem, et hoc lectores monitos velim, verum in *ἡ διάνοια* cum omnibus Edd. consentit *Vat. A.*

Hinc forte aliis se probaverit conjectura, quam olim ad Interpretationem Antonini Germanicam protuli: *ἡ γὰρ ὁρμὴ σὴ εἰς τὸ Πάν. Ἀεὶ ὁρᾶν, τί ἐστὶν κ. τ. λ.*, hoc sensu: Impetus enim tuus in omnibus rebus a te pandet. (Nova Periodus) Semper considerandum est etc.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 14. p.)

τί μου νῦν ἐστὶν ἡ διάνοια.

μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;]
Xyl. 1. operarum errore: *μὴ ἄ. τι τοιοῦντον*, et *Caf. τοιοῦτε*.

Sectio 20. (ap. Lugdun. 16. Caf. 15.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 17. Caf. 16.)

τι ἂν νῦν βλέπεις; οὐδὲ τούτων] Haec verba in *Vatic. A.* desunt.

ὁ παν.

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθίρεσθαι πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ'. Ὅτι πάντα ἡ υπόληψις καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοί. ἄρον οὖν, ὅτε θέλεις, τὴν υπόληψιν, καὶ ὥσπερ, κάμψαντι τὴν ἄκραν γαλήνη, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύνει.

κγ'. Μία καὶ ἡτιςοῦν ἐνέργεια κατὰ καιρὸν παύσαμένη, οὐδὲν κακὸν πάσχει, καθ' ὅτι πέπαυται· οὐδὲ ὁ πράξας τὴν πράξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὅτι πέπαυται, κακὸν τι πάπονθεν. ὁμοίως οὖν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, ἐὰν ἐν καιρῷ παύσῃται, οὐδὲν κακὸν πάσχει κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὅτι πέπαυται· οὐδὲ ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἰρμὸν τοῦτον, κακῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ Φύσις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδίᾳ, ὅταν ἐν γήρᾳ, πάντως δὲ ἡ τῶν ὄλων ἢ τῶν μερῶν μεταβαλλόντων, νεαρὸς αἰεὶ καὶ ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. καλὸν δὲ αἰεὶ πᾶν καὶ ὥραϊον τὸ συμφέρον τῷ ὄλῳ. ἡ οὖν κατὰπαυσις τοῦ βίου, ἐκάστῳ οὐ κακὸν μὲν ὅτι οὐδὲ αἰσχρὸν· εἴπερ καὶ ἀπροαίρετον, καὶ οὐκ ἀκοινωνήτον. ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ ὄλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. οὕτω γὰρ καὶ θεοφόρητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταῦτα θεῷ, καὶ ἐπὶ ταῦτα τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ'. Τρίω

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν] ἅπαντα dedi cum Xyl. i., Lugd., Casf. et Oxon., quibus cum consentit Vatic. A. In Arg., Gat. reliquisque πάντα editum est.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 18. Casf. 17.)

Ὅτι πάντα ἡ υπόληψις] Malim cum Moro, omisso articulo, ὅτι πάντα υπόληψις.

καὶ

quam: omnia enim ita nata sunt, ut mutentur, vertantur et intereant, ut alia inde sua serie oriantur.

22. Omnia in opinione sita sunt: et haec ipsa in te est: tolle igitur, si lubet, opinionem, eruntque, ut promontorium praetervecto maris tranquillitas, sic tibi omnia serena et sinus fluctibus vacans.

23. Singularis quidem actio, quaecunque demum fit, tempore suo definens, nihil mali inde patitur, quod definit; neque is, qui actionis illius auctor est, eo, quod illa definit, mali quidquam patitur. Sic igitur et omnium actionum complexus, qui vita dicitur, si tempore suo deserit, nihil inde mali quidquam patitur, quod definit: nec qui tempore suo huic seriei finem facit, male adficitur: tempus autem et terminum natura constituit, interdum propria, ut in senectute fit; omnino vero Universi natura: cujus quidem partibus mutatis, novus semper et vegetus totus mundus perdurat: pulchrum vero semper est et tempestivum, quod Universo prodest. Finis itaque vitae singulis quidem malum non est, quia nec inhonestum, si quidem nec a potestate nostra pendet, nec societati repugnat. Bonum autem est, si universo tempestivum et commodum est et cum illo fertur. Eodem enim modo cum numine divino ferri dicimus eum, qui eadem, qua Deus, vi fertur, menteque sua ad eadem fertur.

Ee 5

24. Tria

καὶ αὐτῇ ἐπὶ σοί.] Me-
nag. malebat: καὶ αὐτῇ ἐπὶ
σοί. n. n.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 19. p.
Caf. 19.)

πασῶν τῶν πράξεων]

In *Argent* operarum errore:
πασῶν τῶν πράξεων.

οὕτω γὰρ καὶ θεοφόρ.]
οὕτως γὰρ θεοφόρ. Xyl. 1.

Ad

κδ'. Τρία ταῦτα δεῖ πρόχειρα ἔχειν. ἐπὶ μὲν ὧν ποι-
εῖς, εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλλως ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτῇ ἐνθρ-
γησιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἦτοι κατ' ἐπι-
τυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· οὗτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ μαρπτέου,
οὔτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον· δεύτερον, τὸ ὅποῖον ἐκαστον ἀπὸ
στερημάτων μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι
τοῦ τὴν ψυχὴν ἀποδοῦναι. καὶ ἐξ οἷων ἡ σύγκρισις, καὶ εἰς
οἷα ἡ λύσις. τρίτον, εἰ ἂν μετέωρος ἐξαρθεῖς κατεσκέψαι
τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅσην κατανοήσῃς· συνι-
δὼν ἅμα, καὶ ὅσον τὸ περιιοκοῦν, ἐναερίων καὶ ἐναεθριῶν
(καὶ) ὅτι ὁσάνις ἂν ἐξαρθῇς, πάντα ὄψει, τὸ ὁμοπιδές, τὸ
ὀλιγοχρόνιον. ἐπὶ τούτοις, ὁ τύπος.

κς'. Βάλαι ἔξω τὴν ὑπόληψιν, σάσωμαι τίς οὖν ὁ κω-
λύων ἐκβάλλων;

κς'. Ὅταν δυσφορῇς ἐπὶ πᾶσι, ἐπελάθου τοῦ, ὅτι
πάντα κατὰ τὴν αὐτῶν ὄλων φύσιν γίνεσθαι. καὶ τοῦ, ὅτι τὸ
ἐμαρτανάμενον ἁλλότριον. καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ, ἅτα πᾶν τὸ
ἀγνόητον.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 19. p.

Caf. 19.) οὐκ ἔστιν ἡ

εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλ-

λῶς] ei illud Moro delendum

videbatur. — Xyl. i. vitiose:

μή σε ἄλλως.

ἔτι ἦτοι κατ' ἐπιτυχ.]

Argent. operarum errore: ὅτι

ἦτι κ. τ. λ.

ἀπὸ στερημάτων.] Gat.

putabat emendandum esse

aut σπέρματος, aut σπειρήμα-

τος, aut σπορεύματος, aut σπερ-

ματώσεως: postremum in h. l.

vertendo secutus sum.

τρίτον, εἰ ἂν μετέω-

ρος ἐξαρθεῖς κατεσκέ-

ψαια κ. τ. λ. — ὀλιγοχρό-

νιον] Ita locus hic in omni-

bus Edd. legitur, nisi quod

Casaub. operarum errore, ab

ipso Editore notato, pro κατα-

νοήσῃς exhibet: κατανοήσας.

— Vat. A. autem locum ita

exhibet: πρώτον, ἢ (perperam

pro εἰ) ἄφρων (haud male)

ἐξαρθεῖς κατεσκέψαι τὰ ἀνθρώ-

πεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν,

ὅτι κατανοήσεις συνοδῶν

ἅμα καὶ ὅσον τὸ περιιοκοῦν ἐν-

αερίων

24. Tria haec in promptu habere oportet: in iis, quae agis, ne quid temere agas, aut secus, quam ipsa iustitia egisset: in iis vero, quae extrinsecus eveniunt, vel fortuna vel providentia evenire; neque fortunam esse culpandam, neque providentiam accusandam. Secundum, quale unumquodque sit a satione usque ad animationem, et ab animatione usque ad animi solutionem, ex qualibus constatum sit, et in qualia dissolvatur. Tertium, si sublime elatus res humanas considerares, earumque, quanta esset, variationem multiplicem, unoque conspectu comprehenderes, quantum undique aëreorum et aetheriorum sedes suas habeat, te quotiescunque subvectus esses, eadem semper visurum, ejusdem generis res, easque ad breve temporis spatium durantes. Talia sunt, quibus superbis!

25. Opinionem ejice: salva es. Quis vero prohibet, quo minus eam ejicias?

26. Quoties aliquid moleste fers, oblitus es, omnia secundum rerum universarum naturam fieri; tum, alterius peccatum ad te non pertinere; porro, omnia, quae nunc fiant,

αερίων καὶ ἐναιθερίων καὶ ὅτι
ὁσάκις ἐὰν ἐξαρθεῖς ταῦτα
ὄψῃς, τὰ ὁμοειδές, καὶ τὸ ὀλι-
γοχρόνιον. — Non est, quod
cum *Reisk.* pro ὄψῃ corrigas
ὄψῃ; illud *Antonino* familiare.

ἐπὶ τούτοις ὁ τύφος.]
Reisk. malebat: ἐπὶ τούτοις
τίς ὁ τύφος; *harum rerum*
caussa quid superbis?

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 20.
Caf. 20.)

τίς οὖν ὁ κωλύων ἐκ.

βάλλειν;] *Vatic. A.* vitiose:
τί οὖν ὁ κωλ. ἐκβάλλ.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 21.
Caf. 21.)

ἐπελάθου τοῦ, ὅτι κ.
τ.λ.] *Vat. A.* ἐπελάθου τού-
του, ὅτι — haud male.

ὅτι τὸ ἀμαρτανόμενον
ἀλλότριον] *Vat. A.* ὅτι τὸ
ἀμαρτανόμενον οὖν ἀλλότριον,
quod non placet, quoniam
nihil dixit *Antoninus*, ex quo
hoc effici possit, τὸ ἀμαρτα-
νόμενον εἶναι ἀλλότριον.

καὶ

γινόμενον οὕτως αἰεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν πανταχοῦ γίνεται. τοῦ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπου πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· οὐ γὰρ αἱματίου ἢ σπερματίου, ἀλλὰ νοῦ κοινωνία. ἐπελάθου δὲ καὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἐκάστου νοῦς θεός, καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύνκε. τοῦ, ὅτι οὐδὲν ἴδιον οὐδενός· ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίον, καὶ τὸ σωματίον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. τοῦ, ὅτι πᾶνθ' ὑπόληψις. τοῦ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τοῦτο ἀποβάλλει.

κζ'. Συνεχῶς ἀναπολεῖν, τοὺς ἐπὶ τινι λίαν ἀγανακτήσαντας, τοὺς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὁποιαῖσιν τύχαις ἀκμάσαντας. εἶτα ἐφίστάνειν, ποῦ νῦν πάντα ἐκεῖνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ οὐδὲ μῦθος. συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο πᾶν, οἶον, Φάβιος Κατουλλῖνος ἐπ' ἀγροῦ, καὶ Λούσιος Λοῦπος ἐν τοῖς κήποις, καὶ Στερτίνιος ἐν Βαίαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρίαις, καὶ Οὐήλιος· Ροῦφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὅτιοῦν μετ' οἴσσεως διαφορά· καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντενόμενον. καὶ ὅσω φιλοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώ-

φρονα,

καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύνκε.]
Vatic. A. καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύνκεν
ἀν.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 22.

Caf. 22.)

ἢ ἔχθραις] Vat. A. γνίσι-
fe: ἢ ἔχθραις.

συμπροσπιπτέτω δὲ
καὶ] Vat. A. corrupte: συμ-
προσπιπτέτω (sic) δὲ καὶ.

Λούσιος Λοῦπος] Xyl.,
Caf. et Menag. malebant: Λού-
σιος Λοῦπος. At lectionem
vulgarem tuetur If. Casaubon.

ad Spartiani Vit. Hadriani
c. 5. p. m. 49. 50.

ἐν τοῖς κήποις] Haec
verba, in prioribus Edd.
omissa, addere haud dubita-
vi. Vertit scilicet Xyl.: Lu-
cius Lupus in hortis, et Va-
tic. A. legit: ἐν τοῖς κάποις,
ex quo satis apparere puto,
Cod. Palatinum exhibuisse: ἐν
τοῖς κήποις. — De Joly edi-
dit: ἐν τοῖς κάποις, quod in
Versione Gallica ab eo publi-
cata vertit: Capuae. Haec
autem urbs Graeco, saltem
apud

fiant, semper ita facta esse, et futura esse, et nunc ubique fieri; porro, quae sit homini cum universo hominum genere cognatio: non enim sanguinis aut seminis, sed mentis communio est. Oblitus es porro, mentem uniuscujusque Deum esse et inde fluxisse; tum nihil cuiquam esse proprium, sed et filiolum et corpusculum et ipsam animulam inde ortum habuisse; porro, in opinione sita esse omnia, et denique, te tantum, quod praesens est, tempus et vivere et amittere.

27. Crebro apud te recale eos, qui aliqua de re vehementer indignati sunt, qui maximis honoribus, calamitatibus, inimiciis, aliave quacunque fortuna nobilitati sunt; deinde animum adverte, ubi nunc illi sint? Fumus scilicet, et cinis et fabula, aut ne fabula quidem. Succurrant tibi porro, quidquid hujus generis est, ut Fabius Catullinus rure, Lucius Lupus in hortis, Stertinius Bajis, Tiberius Capreis, Rufus Veliae, et quidquid hujus generis studii est, quod opinione tantum nititur: quam vile sit, quod tantis animorum studiis sectantur, quanto magis philosophum deceat,

apud *Strabonem*, Καπὴν vocatur.

καὶ Τιβερίος ἐν Καπρείαις] Malim quidem; καὶ Τιβερί. ἐν Καπρείαις; nolui tamen contra Codd. auctoritatem aliquid immutare.

καὶ Οὐήλιος Ῥοῦφος] Optime huic loco, opinor, medebimur, si cum *Francisco Barberini*, Patre olim purpurato, Οὐήλις Ῥοῦφος legimus. *Velia* s. *Elea* enim ob aëris clementiam agrique amoenitatem celeberrima est. —

Vat. A., teste *Barberini*, dabant: ἔλιος Ῥοῦφος: cujus tamen varietatis mentionem non fecerunt ii, qui *Assmannio* moderante eundem Cod. in usum Editoris Gallici *De Joly* cum impressis contulerant.

καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὀτιοῦν μετ' οἰήσεως διαφορά.] *Vat. A.* καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὀτιοῦν μεταποιοήσεως διαφορά: quod vulgari praeferre videtur *De Joly*; vereor autem, ne temere.

Φρονα, θεοῖς ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίας
τῷφος τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κη'. Πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας, ποῦ γὰρ ἰδὼν τοὺς
θεοὺς, ἢ πόθεν κατεilahφῶς ὅτι εἰσὶν, οὕτω σέβεις; πρῶ-
τον μὲν καὶ ὄψει ὁρατοὶ εἰσιν· ἔπειτα μέντοι οὐδὲ τὴν ψυ-
χὴν τὴν ἐμαυτοῦ ἐώρακα, καὶ ὁμως τιμῶ. οὕτως οὖν καὶ
τοὺς θεοὺς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκάστοτε πειρῶμαι,
ἐκ τούτων ὅτι τέ εἰσι καταλαμβάνω, καὶ αἰδοῦμαι.

κθ'. Σωτηρία βίου, ἕκαστον δι' ὅλου αὐτὸ τί ἐστιν
ὁρᾶν, τί μὲν αὐτοῦ τὸ ὑλικόν, τί δαὶ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ τάληθῇ λέγειν· τί λοιπὸν
ἢ ἀπολαύειν τοῦ ζῆν, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ἀγαθόν,
ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν;

λ'. Ἐν Φῶς ἡλίου, καὶ διεύρηται τοίχοις, ὄρεσιν,
ἄλλοις μυρίοις. μία οὐσία κοινὴ, καὶ διεύρηται ἰδίως ποιοῖς
σώμασι μυρίοις. μία ψυχὴ, καὶ φύσει διεύρηται μυρίαις,
καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. μία νοερά ψυχὴ, καὶ διακεκρίσθαι
δοκῇ. τὰ μὲν οὖν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, ὅσων πνεύματα
καὶ ὑπακείμενα, ἀναισθητα καὶ ἀνοικτίωτα ἀλλήλοις· καὶ
τοὶ καθεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπειτα αὐτὰ βρῖθον.
διά-

ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίας τῷ-
φος τυφόμενος κ. τ. λ.]
Vocabulum τῷφος Ed. Woll.
et Mori omittunt. — Gatak.
malebat: ὑπὸ ἀτυφίας, aut
potius: ἐπὶ ἀτυφία.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 23.
Caf. 23.)

καὶ αἰδοῦμαι] Vatic. A.
corrupte: καὶ αἰδοῦμεναι.

Sect. 29. (ap. Lugd. 24. 25.
Caf. 24.)

Ad

deceat, in quavis data materia iustum, temperantem, Dñs-
que simpliciter obedientem se praestare. Qui enim fastus
contemptum jactat fastus, omnium maxime intolerabilis est.

28. Interrogantibus, ubi Deos conspiciatus, aut eos
esse compertum habens, hos ita venereris, [repone]: Pri-
mum etiam visu percipi possunt: deinde nec animam meam
unquam vidi, et tamen in honore eam habeo; sic et Deos
ex iis, quibus vim eorum experior interdum, tum esse in-
telligo, tum veneror.

29. Vitae salus in eo sita est, ut singulas res totas
intuearis, quid in iis sit materiae, quid formae, ut toto ex
animo iusta facias et veritatem dicas. Quid enim superest,
quam ut vita fruaris, bonum bono ita adnectens, ut ne mi-
nimum quidem spatium relinquatur?

30. Unum est lumen solis, licet parietibus, monti-
bus aliisque innumerabilibus dividitur; una communis ma-
teria, licet innumeris corporibus certo modo adfectis dis-
pescitur: una natura, etiamsi naturis innumerabilibus et sin-
gularibus earum limitibus dividitur: una anima rationalis,
etsi diremta et discreta videtur. Aliae igitur rerum earum,
quas commemoravi, partes, ut spiritus et materiae sub-
jectae,

Ad Sect. 30. (ap. Eugd. 26.

Caf. 25.)

καίτοι καὶ κεῖνα τὸν
νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπ.
αὐτὰ βριθόν] Locus haud
dubie corruptus, quem, nisi
omnia me fallunt, optime fa-

navit Gatakeri ingenium: is
enim sic legi oportere con-
jiciebat: καίτοι καὶ κεῖνα τὸ νοῦν
συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρι-
θόν. — Mer. Casaub. malebat:
καίτοι καὶ κεῖνα τὸ συννοῦν ἔχει
(vel συνέχει) καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐ-
τὰ

διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνεται, καὶ συνίσταται, καὶ οὐ διείργεται τὸ κοινωνικὸν πάθος.

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι; τὸ ὀρμᾶν; τὸ αὖξεσθαι; τὸ λήγειν αὖθις; τὸ φωνῇ χρῆσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πόθου σοι ἄξιον δοκεῖ; εἰ δὲ ἕκαστα εὐκαταφρόνητα, πρόστιθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἔπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. ἀλλὰ μάχεται τῷ τιμᾶν ταῦτα, τὸ ἄχθεσθαι, ἢ διὰ τοῦ τεθνημέναι στερήσεται τις αὐτῶν.

λβ'. Πόστον μέρος τοῦ ἀπείρου καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος ἀπομεμερίσται ἑκάστῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίζεται τῷ αἰδίῳ. πόστον δὲ τῆς ὅλης οὐσίας; πόστον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόσῳ δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἔρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμούμενος, μὴδὲν μέγα φαντάζου, ἢ τὸ ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κοινὴ φύσις φέρει.

λγ'. Πῶς

τὰ βεῖθον. — *Reisk.* denique: καίτοι κακείνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ κάτω αὐτὸν (scil. τὸν νοῦν) βεῖθον.

ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνεται.] *Reisk.* putabat γίνεσθαι esse tollendum.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. Caf. 26.)

τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat, ante

ἀλλὰ librariorum incuria negativam οὐ omittam esse. Saep̄ vero et apud alios scriptores per ellipsin omittitur negans particula, quae ἀλλὰ praecedere debebat: cujus Ellipseos exempla complura collegit Cl. *Schweighauser* in Indice ad *Arrianum*.

ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι.] In *Xyl.* 1. operarum errore ἀλλὰ τὸ αἰσθίνεσθαι editum est.

τὸ

jectae, sensus expertes nec societatis amantes sunt; quamquam et illas mens continet, atque vis ea, qua eodem feruntur: intellectus vero ejusdem generis naturis peculiariter se adjungit, nec societatis studium prorsus revellitur.

31. Quid vis? Num esse diutius in vita? [Non.] Verum sentire movere, crescere et rursus denasci? An voce uti? an cogitare? Quid horum tibi desideratu dignum videtur? Quodsi satis vilia haec sunt omnia, ad id, quod solum restat, progredere, Deo scilicet et rationi ut sequaris: huic autem cultui repugnat, gravari et inique ferre, quod per mortem his cariturus es.

32. Quantula pars infiniti atque immensi aevi unicuique assignata est? celeriter enim in aeternitate evanescit. Quantula pars totius materiae? quantula totius animae? in quantula totius telluris glebula repis? Haec omnia tecum reputans nihil magni facias, nisi hoc, ut, quidquid agas, tua natura duce agas, et feras, quaecunque communis fert natura.

33. Quo-

τὸ λήγειν αὐθις] *Cassianus*, cui τὸ λήγειν αὐθις suspectum erat, putabat legendum esse: τὸ λησχηγεῖσθαι, et, quod sequitur, τὸ φωνῇ χρῆσθαι, ut merum hujus glossa tollendum.

ἢ διὰ τοῦ τεθνηκέναι] Haud dubie legendum est: εἰ διὰ τοῦ τεθνηκέναι, prout conjecerunt *Gat.* et *Menag.*, et ediderunt *Cas.* et *Oxon.*

Marc. Anton.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. p. Cas. 27. p.)

καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος] In *Arg.* operarum errore: καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος.

ἐναφανίζεται τῷ αἰδῶ] Sic *Xyl. 1.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* At in *Gat.* et reliquis ex *Gatakeri* conjectura ἐναφανίζεται κ. τ. λ.

Ff

Ad

λγ'. Πῶς ἐαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν· ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πᾶν ἐστὶ· τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρά καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτου καταφρόνησιν ἐγερτηνιώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὁμῶς τούτου καταφρόνησαν.

λε'. Ὅτι τὸ εὐκαρὸν μόνον ἀγαθόν, καὶ ὃ τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδοῦναι τῷ ὀλιγοτέρας ἐν ἴσῳ ἐστὶ, καὶ ὃ τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλεόνι ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ οὐ διαφέρει, τούτῳ οὐδὲ ὁ θάνατος φοβερόν.

λς'. Ἀνθρώπε, ἐπρωτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει εἰ πέντε ἔτεσι; τὸ γὰρ κατὰ τοὺς νόμους, ἴσον ἐκάστῳ. τί οὖν δεηθόν, εἰ τῆς πόλεως ἀπο-

πέμπει

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 28. p. Casf. 27. p.)

Πῶς ἐαυτῷ κ. τ. λ.] Menag., qui cum praecedentibus haec conjungenda putabat, malebat: καὶ πῶς.

τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρά καὶ καπνός.] Casaub. malebat: τὰ δὲ λοιπὰ ἀπροαίρετά ἐστιν· εἰ ἀπροαίρετα κ. τ. λ. Caetera omnia extra tuae voluntatis arbitrium

funt posita: quodsi extra voluntatis arbitrium, finis ac sumus.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 29. p. Casf. 28. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Flor. 2. 3. 4. et Guelf.

Πρὸς θανάτου κ. τ. λ.] Corrupte in Vat. A. Ὅρος θανάτου.

ἐνεργ.

33. Quomodo mens se ipsa utitur? In hoc enim sita sunt omnia: caetera vero, siue arbitrii tui sint, siue non sint, cadavera et fumus.

34. Ad mortem contemnendam facit, quod hi etiam, qui dolorem in malis et voluptatem in bonis duxerunt, eam tamen contemferunt.

35. Cui tantummodo, quod tempestivum est, bonum est; cui perinde est, plures an pauciores secundum rectam rationem actiones praestiterit, cujusque nihil interest, longiori an breviori temporis spatio mundum contemplatus sit; huic mors nequaquam terrori atque formidini est.

36. Homo, civis fuisti magnae hujus civitatis; quid interest, si per quinque tantum annos? Quod enim sit secundum legem, id omnibus aequum est. Quid igitur grave

Ff 2

acci.

ἐνεργικώτατον] *Med.* 3. διενεργικώτατον.

ὅτι καὶ οἱ τὴν κ. τ. λ.]

Vat. 4. ὅτι οἱ τὴν κ. τ. λ. perperam omissa copulativa καὶ.

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. p.

Caf. 28. p.)

ὅτι τὸ εὐκαιρον κ. τ. λ.]

q̄ d̄est in *Vat.* A. perperam.

καὶ ὅ τὸ πλείους κ. τ. λ.]

Vat. A. corrupte: καὶ ὡς τὸ πλείους κ. τ. λ.

καὶ ὅ τὸν κόσμον κ. τ. λ.]

Vat. A. iterum corrupte: καὶ ὡς τὸν κόσμ. —

πλείονι ἢ ἐλάσσονι

χρόνῳ] *Xyl.* et *Arg.* πλέονι

ἢ ἐλ. χρ. *Vatic.* A. πλέον ἢ

ἐλ. χρ.

Ad Sect. 36. (*ap. Lugd.* 29. p.

Caf. 28. p.)

εἰ πέντε ἔτεσι;] *Vat.* A.

τὸ εἰ perperam omittit. *Reiskius* malebat: εἰ τρισὶν ἢ πέντε

ἔτεσι; qua tamen emendatione non opus videtur.

αλλ

πέμπει σε οὐ τύραννος, οὐδὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἡ φύ-
σις, ἡ εἰσαγαγοῦσα; οἶον εἰ κωμωδὸν ἀπολύει τῆς σκηνῆς
ὁ παραλαβὼν στρατηγός. ἀλλ' οὐκ εἶπον τὰ πέντε μέρη,
ἀλλὰ τὰ τρία. καλῶς εἶπας. ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία
ἄλλου τὸ δράμα ἐστὶ. τὸ γὰρ τέλειον ἐκεῖνος ὁρίζει· ὁ τότε
μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἵτιος· σὺ δὲ
ἀναίτιος ἀμφοτέρων· ἅπιθι οὖν ἴλεως· καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων
ἴλεως.

ἀλλ' ἡ φύσις, ἡ εἰσαγαγοῦσα] ἡ εἰσαγαγοῦσα recte
dant Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. — Contra Gatak.
et

Τ Ε Λ Ο Σ

τῶν τοῦ Ἀντωνίνου βιβλίων.

accidit, si non tyrannus, non iudex iniustus, sed eadem, quae te induxit, natura civitate te emittit? perinde ac si histrionem praetor idem, qui eum conduxerat, e scena dimitteret. „Verum actus fabulae quinque non absolvi, sed tres tantum.,, Recte dicis; in vita tamen etiam tres actus fabulam integram constituunt: finem enim is determinat, qui concretionis olim auctor fuit, et dissolutionis nunc auctor est: tu vero neutrius auctor es. Discede ergo propitius: nam et is, qui te dimittit, propitius est.

et reliquae articulum ἢ ante εἰσαγαγεῖσθαι perperam negligunt.

F I N I S

duodecim Antonini librorum.

ERRATA ET EMENDANDA.

- In Praefat. Editor. p. X. l. 3. scr. *Possim* pro *Poffem*.
 p. XVI. l. 13. add. *fit ante confugiendum*.
 In Prolegom. p. XXVI. l. 8. a f. scr. *scriptis* pro *scripta*.
 In Contextu Gr. I, 9. p. 10. l. 7. scr. *ἀδωρήτον*.
 I, 17. p. 30. l. 17. scr. *οὕτωςι* pro *οὕτωσι*.
 IV, 1. p. 88. l. 9. scr. *ἤρδη* pro *ἤρδη*.
 V, 7. p. 140. l. 2. scr. *ἀρούρας* pro *ἀρούσας*.
 — 8. p. 142. l. 5. scr. *εἴκουν* pro *οὐκοῦν*.
 — 9. p. 146. l. 2. a f. scr. *δέασαι* pro *δεάσαι*.
 — 10. p. 148. l. 10. scr. *ληστοῦ* pro *ληστοῦ*.
 — 13. p. 152. l. 13. scr. *οὐκοῦν* pro *οὐκοῦν*.
 VI, 16. p. 184. l. 14. scr. *οὐκοῦν* pro *οὐκοῦν*.
 — 30. p. 196. l. 4. 5. scr. *χρήζων* pro *χρήζων*.
 — 34. p. 198. l. 11. scr. *ἡσθησαν* pro *ἡσθησαν*.
 — 42. p. 204. l. 20. scr. *ἐχρηζεν* pro *ἐχρησεν*.
 VII, 17. p. 226. l. 8. scr. *χρήζω* pro *χρήζω*.
 — 19. p. 228. l. 8. scr. *οὐτινοσούν* pro *οὐτινοστούν*.
 — 20. p. 228. l. 10. scr. *μή τι* pro *μήτι*.
 — 25. p. 232. l. 4. scr. *ἦ* pro *ἦ*.
 — 54. p. 246. l. 2. scr. *συμβάσει* pro *συμβάσει*.
 VIII, 12. p. 268. l. 8. scr. *οἰκειότερον* pro *οἰκοιότερον*.
 — 14. p. 268. l. 16. scr. *τάδε τινα* pro *τά δέ τινα*.
 — 26. p. 276. l. 18. scr. *τῶν* pro *τῶς*.
 IX, 9. p. 316. l. 5. scr. *χρήζειν* pro *χρήζειν*.
 — 28. p. 328. l. 2. scr. *bis εἰκῇ* line jota subscr.
 — 29. p. 330. l. 3. scr. *δουλεία* line jota subscr.
 — 40. p. 338. l. 3. a f. scr. *χρήζω* pro *χρήζω*.
 X, 28. p. 372. l. 2. a f. scr. *ᾠτινιούν* pro *ᾠτινιούν*.
 In Transl. Lat. I, 3. p. 3. l. 8. scr. *longissime* pro *longissima*.
 I, 18. p. 36. l. 6. scr. *aversari* pro *adversari*.
 III, 4. p. 67. l. 1. scr. *sibi* pro *tibi*.
 — 9. p. 73. l. 17. scr. *hac* pro *hoc*.
 IV, 3. p. 89. l. 8. scr. *moto* pro *motu*.
 — 8. p. 97. l. 2. scr. *ad quae* pro *quae*.
 — 32. p. 113. l. 15. scr. *inhaerere* pro *haerere*.
 — 50. p. 127. l. ult. scr. *ab eo* pro *ab ea*.
 V, 1. p. 131. l. pen. scr. *arbusculas* pro *arbusculos*.

In Transl. Lat. V, 6. p. 139. l. 7. a f. scr. *agere* pro *agat*.

VI, 16. p. 187. l. 11. scr. *possunt* pro *possint*.

— 44. p. 207. l. 6. scr. *accederet* pro *accederent*.

— 50. p. 213. l. 4. scr. *hoc* pro *hunc*.

VII, 2. p. 217. l. 9. scr. *continenter* pro *continueatur*.

— 27. p. 233. l. 14. scr. *adessent* pro *adversent*.

— — — l. 17. scr. *defuerint* pro *defueris*.

— 61. p. 251. l. 10. scr. *parata et immota* pro *paratus et immotus*.

VIII, 21. p. 278. l. 6. scr. *ipse* pro *ipsi*.

— 35. p. 285. l. 2. scr. *circumvertit* pro *circumvenit*.

— 48. p. 293. l. 14. scr. *obstinata* pro *obstinatus*.

— 54. p. 301. l. 1. scr. *quae* pro *qui*.

IX, 1. p. 309. l. 4. 5. scr. *mentitur* pro *peccat*.

— — — l. 14. post *vicissitudinum* adde *viribus*.

— 32. p. 333. l. 9. scr. *mente* pro *mentem*.

— 39. p. 337. l. 7. scr. *partem* pro *partim*.

X, 1. p. 349. l. 2. scr. *circumdata* pro *circumdatus*.

— 26. p. 373. l. 10. malim *quantasque* pro *quantaeque*.

— 30. p. 375. l. 13. scr. *oblivisceris* pro *obliviscaris*.

— 33. p. 379. l. 9. scr. *quam* pro *quum*.

— — p. 381. l. 8. malim *ipsi* pro *sibi*.

XI, 2. p. 391. l. 7. scr. *percontatus* pro *percunctatus*.

— 13. p. 403. l. 6. scr. *qualiacunque* pro *qualiscunque*.

— 18. p. 407. l. 12. malim *ratio* pro *relatio*.

— — p. 409. l. 11. scr. *ex quo* pro *ex quibus*.

— — — l. 16. scr. *haberi* pro *habere*.

— — — l. 19. scr. *vita* pro *via*.

— — p. 411. l. 11. scr. *fuêrit* pro *fuêrint*.

— — — l. 21. ante *facere* adde *te*.

— 21. p. 417. l. 9. scr. *addideris* pro *addiderit*.

— 27. p. 419. l. 12. scr. *Pythagorei* pro *Pythagoraei*.

In Notis ad I, 8. p. 9. c. 1. l. 1. scr. *tamen* pro *quidem*.

ad I, 9. p. 10. c. 2. l. 1. scr. *ἀδελφόν*.

— 17. p. 33. c. 1. l. 12. 13. scr. *repugnet* pro *repugnat*.

II, 8. p. 45. c. 2. l. 3. scr. *λοιπὸν* pro *ποιπὸν*.

— 14. p. 54. c. 1. l. 11. scr. *Axioch* pro *Autoch*.

IV, 2. p. 88. c. 1. l. 7. scr. *natatorem* pro *notatorem*.

— 33. p. 114. c. 2. l. pen. scr. *ei* pro *eis*.

V, 8. p. 141. c. 1. l. 5. 6. a f. scr. *frigidissimo* pro *frigidissime*.

— 8. p. 142. c. 2. l. 6. a f. scr. *ferebatur* pro *verebatur*.

— 9. p. 146. c. 2. l. 11. scr. *hunc* pro *hanc*.

In

In Notis ad V, 16. p. 157. c. 1. l. 9. scr. *me* pro *nobis*.

ad V, 28. p. 166. c. 1. l. 8. post *πνοῇ* adde: *Ejusque Censor in Bibl. Univ. Germ. καὶ οὐ χρεῖα οὔτε τραγωδίας οὔτε ὄργης*, optime.

VI, 10. p. 177. c. 2. l. 2. a f. scr. *Antoninum* pro *eum*.

— 30. p. 195. c. 2. l. 4. scr. *videretur* pro *videatur*.

VII, 1. p. 216. c. 2. l. ult. post *edidit* add. V. καὶ συνήθη ὀλιγοχρόνια.

— 18. p. 227. c. 2. l. 2. scr. — βάλῃ pro βάλῃς.

— — — l. 8. del. *recte*.

— 51. p. 244. c. 2. l. 11. scr. *exulare* pro *exilire*.

VIII, 22. p. 275. c. 1. l. 5. malim *orsus sum* pro *orditus sum*, quamquam et hoc Prisciano auctore defendi potest.

— 22. p. 275. c. 1. l. 12. scr. *confet* pro *constat*.

— 45. p. 291. c. 1. l. 9. scr. *τῷ νη* pro *τῷ μῃ*.

— 51. p. 296. c. 1. l. 9. a f. scr. *ad ἔξεις* pro *cum ἔξεις*.

— — p. 297. c. 2. l. 6. post *intelligerent* adde: *Possis quoque pro Φύου* emendare *ἄφελου*, coll. *Arrian. Diff. Epict. IV, 9, 11*.

IX, 1. p. 306. c. 1. l. 3. a f. scr. *ornatior* pro *ornatus*.

— 22. p. 322. c. 2. l. 3. a f. scr. *excepta* pro *exceptas*.

— 28. p. 327. c. 2. l. 7. a f. scr. *qua* pro *quā*.

— — p. 328. c. 1. l. 3. a f. scr. *Si* pro *Sin*.

— — — c. 2. l. 9. 8. 7. a f. *εἰκῇ* ubique *sine jota* subscr. scribendum.

— 34. p. 333. c. 2. l. 4. a f. scr. *legerit* pro *legeret*.

— 41. p. 340. c. 1. l. 5. a f. scr. *in quam* pro *in qua*.

XI, 18. p. 410. c. 1. l. 1. 2. lege *καταληκτικῶς* pro *καταληπτικῶς*.

XII, 3. p. 429. c. 2. l. 7. 8. scr. *Fragmenta* pro *Fragmento*.

Praeter hos errores etiam nonnullos deprehendi, ut *nullius* pro *nullus* et id generis alios, quos L. B. facile corrigit et condonabit. Ceterum II, 2. p. 38. l. 12. post *πορίξιν* punctum minus collocandum: comma tollendum II, 4. p. 42. l. 5. post *παράκολουθοῦντας*, II, 12. p. 52. l. 8. post *μέρει*, ibidemque l. 14. post *ὄργην*, IV, 21. p. 102. post *ἐνθάδε*, IV, 33. p. 114. l. 12. post *τοιαύτης*, IV, 39. p. 116. l. pen. post *μορίον*, V, 20. p. 160. l. 1. post *διαδέσεως*, ibid. l. 4. a f. post *ἐνθυμού*, V, 26. p. 162. l. ult. post *ἔστω*, VII, 10. p. 222. l. 4. 5. post *ἐνυλον* et *αἴτιον*, VII, 23. p. 230. l. 1. post *Φυσικῶς*.

φύσις, VII, 25. p. 232. l. 2. post ούσίας, VII, 29. p. 234. l. 2.
 post ἀμαρτηθ. VII, 31. p. 234. l. 6. post κακίης, VII, 56.
 p. 248. l. 2. post περιόντος, VIII, 8. p. 266. l. 8. post ἀχαρί-
 στοις, VIII, 13. p. 268. l. 10. post Φαντασίης, VIII, 16. p. 270.
 l. 3. post ὅτι, et l. 4. post διορθοῦντι, VIII, 24. p. 276. l. 2.
 post ὕδωρ, VIII, 37. p. 284. l. 3. a f. post σοφῶ et seq. l. post
 Ἀδριανού, VIII, 50. p. 294. l. 7. a f. post φύσις, X, 8. p. 358.
 l. 2. post ἔμφρον, ibid. l. 14. ante ὁμως, ibid. p. 360. l. 3.
 post εἶναι, XI, 34. p. 420. l. 6. a f. post δεῖν, XII, 24. p. 442.
 l. 6. a f. post τούτοις, et alibi. — Addendum autem com-
 ma: III, 4. p. 64. l. 5. post εἶναι, III, 11. p. 76. l. 1. post
 συνεπιβάλλειν, III, 12. p. 78. l. 4. post τῇ, IV, 3. p. 88. l. 3.
 post ἐννοήσας, VI, 19. p. 188. l. 5. post Μῆ, et seq. l. post
 ἀλλ', VI, 30. p. 194. l. 3. post Ὅρα, VII, 16. p. 226. l. 2. post
 ἔστιν, VII, 19. p. 228. l. 4. post χειμαῖρόν, VII, 44. p. 238.
 l. 11. post σκοπεῖν, VIII, 1. p. 260. l. 2. post νεότητος, l. 9.
 post θέλει, et l. 10. post γὰρ, VIII, 13. p. 268. l. 10. post πά-
 σης et τε, X, 6. p. 352. l. 7. post ἀεμνημένος, X, 8. p. 358.
 l. 14. post οὔτινες et ὁμως, aliisque in locis. Signum interrog.
 collocandum V, 33. p. 170. l. 6. post σοι et XI, 6. p. 394.
 in f. Sect. Enumerandis erroribus in Translatione inter-
 pungenda commissis L. B. non morabor.

ANALYTICUS TO ADAM

HALAE MAGDEBURGICAE,

LITTERIS JOAN. JAC. GEBAUERI.

Verzeichniß

einiger

Verlags- und Commissionsbücher,

welche

bey Johann Gottlob Köhß

in Schleswig

und in allen Buchhandlungen

zu haben sind.

Adler, J. G. Ch., novi testamenti versiones syriacae, simplex philoxeniana et hierosolymitana, cum tabul. aere incisis. 4 maj. 789. 3 Nthlr.

Ejusd. Bibliotheca Biblica serenissimi Württembergens. Ducis, olim Lorkiana. 4. 787. 3 Nthlr. 12 Gr.

Dessen kurze Uebersicht seiner biblisch, kritischen Reise nach Rom. 8. 783. 16 Gr.

Dessen Reisebemerkungen auf einer Reise n. Rom. 8. 784. 20 Gr.

Dessen neue Schleswig, Holsteinische Kirchenagende. gr. 8. 797. 1 Nthlr. 12 Gr.

Albrecht, H. Ch., Leben und Tod Königs Karls I. von England. 796. 1 Nthlr.

Antonin, M. Aurel., Unterhaltungen mit sich selbst. Aus dem Griech. übersezt und mit histor. philosoph. Erklärungen begleitet von J. M. Schulz, gr. 8. 799. 20 Gr.

Antonini, M. Aurel., Commentarii, quos ipse sibi scripsit. Ad fid. codd. mss. recens. et animadvers. instruxit J. M. Schulz. Acced. Menagii notae in Antonin. adhuc ineditae. Tom. I. 8 maj. 1802.

Aufsätze und Geschichten, nützlich und lehrreich fürs Volk, von einem Volksfreunde, 1r Theil. 8. 795. 12 Gr.

Auguste und Hieronymus, oder Briefe über die moral. Bildung des Menschen, nach den Bedürfnissen unserer Zeit. 3 Theile. 8. 797. 4 Nthlr. 12 Gr.

Decks

- Weckstedt, J. C., *der Küchengartenbau, für die Gärtner und Gartenliebhaber beschrieben.* gr. 8. 795. 1 Rthlr.
- Dessen *Küchengartenkalender, oder kurze Anweisung zu den wichtigsten in jedem Monate im Küchengarten vorzunehmenden Geschäften, so weit diese sich ohngefähr im Allgemeinen bestimmen lassen.* gr. 8. 795. 2 Gr.
- Wurdorf, P., *Predigten über die Evangelien an den Sonn- und Festtagen des ganzen Jahrs.* 1r Bd. gr. 8. 793. 20 Gr.
- Dessen *Wink zur Beförderung der Zeyerlichkeit des öffentlichen Gottesdienstes.* 2 Theile. 8. 795. 20 Gr.
- Callisen, J. L., *die letzten Tage unsers Herrn Jesu Christi.* Erste Hälfte. 8. 791. 18 Gr.
- Derselbe, *ist es rathsam, bey unserm bisherigen Glauben an die Weissagungen der Bibel von unserm Herrn Christo zu bleiben?* 2te vermehrte Auflage. 8. 794. 3 Gr.
- Derselbe, *warum wird im gemeinen Leben so wenig von Gott geredet?* 2te Aufl. 8. 793. 3 Gr.
- Derselbe, *von dem geringen, doch herrlichen Anfange des Lebens Christi und der Seinen auf Erden. Eine Weihnachtspredigt.* 8. 794. 2 Gr.
- Derselbe, *über den Werth der Aufklärung unserer Zeit.* 8. 795. 1 Rthlr.
- Christiani, Ch. J. R., *über die Bestimmung, Würde und Bildung christlicher Lehrer.* 8. 789. 12 Gr.
- Ciceronis, M. Tull., *Oratio pro Sexto Roscio Amerino.* Rede zur Vertheidigung des Sext. Rosc. aus Ameria, übersetzt und mit erklärenden Anmerkungen begleitet von Heinrich Rudolph Matthäi, Rector in Hameln, nebst vorgedrucktem Original. 8. 799. 14 Gr.
- Corpus Statutor. Slesvicenf., *oder Sammlung der in dem Herzogthum Schleswig geltenden Land- und Stadt-Rechte.* 3 Bde. 12 Rthlr. 20 Gr.
- Esmarck, H. P. C., *Beschreibung der Gräser, rietartigen Gewächse, Schößlinge und Rannenkräuter, welche in den Herzogthümern Schleswig und Holstein wild wachsen.* 8. 794. 7 Gr.
- Ewald, J. v., *Abhandlung von dem Dienst der leichten Truppen.* 8. 796. 20 Gr.
- Dessen *Belehrungen über den Krieg, besonders über den kleinen Krieg, durch Beispiele aus der Geschichte, mit Anmerkungen.* 2 Theile. 8. 798. 3 Rthlr.
- Ewald,

Swald, J. v., Beispiele großer Helden, kluger und tapferer Männer, aus der ältern und neuern Geschichte, mit Anmerkungen. 2 Theile. 8. 798. 3 Nthlr.

Derselbe von dem Dienst im Felde, für Unterofficiere der Infanterie und auch für Layen in der Kriegskunst, welche zum Schutz des Landes bey Landwehren und Küsten, Williz angefetzt werden können. 8. 1802.

Fleischer, C., allgemeine Naturhistorie, ein Versuch, aus dem Dän. von G. Mühlensport. gr. 8. 793. 1 Nthlr. 4 Gr.

Francke, G. C., einige Kanzelreden, für nachdenkende Freunde des biblischen Christenth. bestimmt. gr. 8. 793. 1 Nthlr. 16 Gr.

Gauch, A. W., Anfangsgründe der Experimental-Physik. Aus dem Dänischen übersezt, mit wenigen Anmerk. und einer unter der Aufsicht des Hren Verfassers entworfenen kurzen Beschreibung der vornehmsten physikalischen Instrumente begleitet, v. Ludolph Hermann-Lohfisen. 2 Theile. 8. 795. 1 Nthlr. 12 Gr.

Hinrichsen, H., Wafach eines sokratischen Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und im schriftlichen Gedanken Ausdruck. Ein praktisches Methodebuch für Eltern und Lehrer. Mit einer Vorrede von Dr. J. Fr. Ch. Gräffe. 1r Theil und 2ten Theils 1ste Abtheilung. 8. 1800. u. 1801. 1 Nthlr. 18 Gr.

Derselben Werts 2ten Theils 2te und letzte Abtheilung. 8. 1802. 1 Nthlr. 18 Gr.

Dessen methodischer Leitfaden zum Unterricht in der deutschen Sprachlehre für Volksschulen, in Beziehung auf sein praktisches Methodebuch. 8. 1802.

Hoegh, Anleitung zum Ackerbau, nach Aufhebung der Gemeinheiten. Aus dem Dänischen nach der 2ten Originalausgabe übersezt von J. W. Otte. 8. 792. 2 Nthlr.

Jaeger, J. G., observationes in Proverbiorum Salomonis versionem Alexandr. 8. 788. 12 Gr.

Johannsen, M., Predigten über die Glaubenslehren und Lebenspflichten in den Evangel. 4. 791. 2 Nthlr.

Karl von Stendebelm, oder Sinnlichkeit u. Philosophie, von H. v. Heedemann. 3 Theile, neue Aufl. 8. 796. 1 Nthlr. 2 Gr.

Kurts, neue vom Herzogthum Holstein, den Gebieten der Reichsstädte Hamburg u. Lübeck, u. dem Bisthum Eutin. Landch. Format, neue Aufl. nebst dem Repertorium von Dörfer. 1 Nthlr. 8 Gr.

Keato's, G., Account of the Palew Islands. Ein englisches Lesebuch für Anfänger u. Schulen, mit fortlaufender Anmerk. und einem Wortregister herausg. v. J. V. Frise. 8. 1 Nthlr. 4 Gr.

Kirchens

- Ritschen, und Regeralmanach, neuer, auf d. J. 797.** 20 Gr.
Derselbe für 798. 8. 16 Gr.
- Sorbes, V., Lexicon der jetztlebenden Schlesw. Holstein. und
 Lütinschen Schriftsteller.** gr. 8. 797. 2 Rthlr.
- Kraimer, J. H., neue systematische Darstellung des peinlichen
 Rechts, in besonderer Rücksicht auf die Schlesw. Holstein. pei-
 nliche Gesetzgebung.** gr. 8. 2 Rthlr. 2 Gr.
- Kritik der Hypothese einer innern Versuchung im Verstandesvermö-
 gen Jesu.** 8. 796. 16 Gr.
- Kritik der Vernunftgründe wider die Schrecken des Todes.** 8.
 795. 1 Rthlr.
- Kronmann, J., mathematische Uebungen des Wises und Nach-
 denkens für Kinder.** 8. 793. 5 Gr.
- Sorenzen, P., neue kleine Bibel.** 8. 797. 1 Gr.
- Luthers, Dr. Martin, Reisen, Abenteuer und merkwürdige
 Schicksale. Ein Lehrbuch für Bürger, und Landschulen; her-
 ausgegeben von Kutscher, Prediger zu Afferde.** 8. 1802.
- Maurici, H. R., Handbuch der Moral und Religion für Ger-
 bildete. Nach Anleitung und zur Erläuterung des Lehrbuchs
 der Moral und Religion von D. J. W. Olshausen.** 1r Bd. 8.
 1800. 1 Rthlr. 4 Gr.
- Desselben Werks 2r Bd.** 1802. 1 Rthlr. 16 Gr.
- Müllers, G. H., neues dänisch-deutsches Wörterbuch zum Ge-
 brauch für Deutsche, welche die dänische Sprache erlernen wol-
 len, mit einer kurzen dänischen Sprachlehre für Anfänger.** 2
 Bände. gr. 8. 800. 3 Rthlr. 12 Gr.
- Olshausen, D. J. W., homiletisches Handbuch über einige der
 gewöhnl. Spinn- und Festtags, Episteln und über freye Texte,
 In Jahrg. 1r bis 4r Th.** 2 Rthlr. 8 Gr.
- Desselben In Jahrg. 1r bis 4r Th.** 2 Rthlr. 16 Gr.
- Dessen Lehrbuch der Moral und Religion, nach reinen Grund-
 sätzen für die gebildete Jugend. 2te vermehrte und verbesserte
 Auflage.** 8. 798. 14 Gr.
- Dessen Leitfaden zum Unterricht in der Erfahrungsseelenlehre für
 Anfänger.** 8. 800. 16 Gr.
- Otte, F. W., ökonomisch-statistische Beschreibung der Insel Fehr-
 mern.** 8. 796. 1 Rthlr. 8 Gr.
- Papiere des Kleeblatts, oder Eksteiniana, Brardiana und Andres-
 siana.** 8. 787. 1 Rthlr. 8 Gr.
- Pastographie, oder Grundlegung der Kunst, durch arabif Zeichen
 so zu schreiben, daß alle Nationen es verstehen können.** gr. 4.
 797. Gedruckt in Paris. 4 Rthlr.

Peters,

- Peters, P. J., musikalische Nebenarbeiten, zum Gebrauch für die ersten Anfänger im Clavierspielen. 2 Hefte. 800. 16 Gr.
- Praecepta maxime necessaria theol. dogmat. in usum scholar. inferiorum e Mori Epitome theol. christ. potissimum excerpta. 8. 796. 5 Gr.
- Reisen des Grafen v. Silberbach durch einen ungenannten Theil Deutschlands, von G. Ehrenfall. 3 Theile. 3 Rthlr. 4 Gr.
- Riem, A., das reinere Christenthum für Kinder des Lichts. 4ter Theil. gr. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.
- Dasselbe Buch auch unter dem Titel: Christus und die Vernunft. 2r Th. gr. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.
- Rochow, E. F. v., Geschichte meiner Schulen. 8. 795. 8 Gr.
- Dessen Summarium od. Menschenkatechismus. 8. 796. 4 Gr.
- Dessen Zusätze zu dem Summarium oder Menschenkatechismus. 8. 796. 9 Gr.
- Schleswig, Holsteinischer Historischer Kirchen- und Schulalmanach auf das Jahr 1801. 16 Gr.
- Derselbe für 1802. 16 Gr.
- Taciti, C. Corn., opera, cum scholiis in utilitatem juvenum, edidit G. W. A. Lempelius. 8. 795. 20 Gr.
- Thieß, J. D., Einleitung in die neuere Geschichte der Religion, Kirche und theol. Wissenschaften. 8. 797. 21 Gr.
- Traumgeſicht, das, nach dem Lateinischen des Cundus. 8. 766. 12 Gr.
- Unterrichtstafeln, nützliche, für Schullehrer auf dem Lande. 2 Stücke in Folio. 2 Gr.
- Venturini, G., Beschreibung und Regeln eines neuen tactischen Kriegsspiels, zum Nutzen und Vergnügen, besonders zum Gebrauch in Militairschulen. mit Kpf. 8. 798. 1 Rthlr. 16 Gr.
- Dessen systematisches Lehrbuch der angewandten Tactik oder eigentliche Kriegswissenschaft. Nach den besten Schriftstellern entworfen, und mit Beyspielen auf wirklichem Terrain erläutert. 2 Theile in 6 Bänden. Mit vielen Kpf. 2te verbesserte Auflage. 16 Rthlr.
- Dessen Zusätze zu der ersten Auflage seines Lehrbuchs der angewandten Tactik. m. 3 Kpf. gr. 8. 1801. 18 Gr.
- Versuch eines Gebetbuchs für kleinere und größere Kinder. 8. 795. 2 Gr.
- Versuch eines practisch-katechetischen Unterrichts im Kopfrechnen, für den 1ten und 2ten Cursus. 8. 799. 12 Gr.
- Versuch eines sokratischen Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und im schriftlichen Gedankenausdrucke. Zu einem praktischen Methodenbuch für Volksschullehrer und Privatlehrer bestimmt, mit

mit einer Vorrede v. Dr. J. Fr. Chr. Gräffe. 1r Th. die Rechts-
 schreibung. 2r Th. die Sprachlehre. 801. 1 Rthlr. 18 Gr.
 Volksfreund, der, ein Lesebuch für den Bürger und Landmann.
 3 Jahrgänge. 8. 1 Rthlr. 12 Gr.
 Vorbereitungslectionen zur Naturgeschichte, in sokratischen Ge-
 sprächen. 8. 800. 3 Gr.
 Walther, oder Geschichte eines nordamerikanischen Pflanzers. 8.
 797. 1 Rthlr.
 Wandall, P. T., Lebensbeschreibungen verdienter Männer. 2
 Bände. 8. 787. 1 Rthlr. 16 Gr.
 Wolfrath, F. W. und Tellers homiletisches Handbuch über eini-
 ge der gewöhnlichen Sonntags-evangelien und über freye Texte,
 in Jahrg. 1—48 Stück. 2 Rthlr. 20 Gr.
 Dessen Wörterbuch für Theologen, Moralisten und Denker aller
 Classen. Erste Probe. gr. 8. 794. 20 Gr.